

श्री मान् देवेंद्रसूरि विरचित
श्री धर्मरत्न प्रकरण
(मूल अने गुजराती जापांतर)
तृतीय भाग.

प्रसिद्ध कर्ता
श्री छाजन निकेतन
महडा.

संवत् १९८१

सन् १९२५

श्री महाद्वि-सिंहजी श्री प्रेम-पाणीताया.

किंमत रु. १-१२-०

વિષયાનુક્રમણિકા.

વિષય	પૃષ્ઠ
ભાવસાધુના સાત લિંગા	૨
ભાવસાધુના પહેલા લિંગ માર્ગાનુસારિણી ક્રિયાનુ સ્વરૂપ	૪
તે ઉપર આર્યમુનિનિની કથા	૧૭
ભાવસાધુના વીજા લિંગ શ્રદ્ધાનુ સ્વરૂપ	૩૪
તે શ્રદ્ધાના ચાર પ્રકારનાં નામ	૩૫
વિધિસેવાસ્વરૂપ શ્રદ્ધાનુ પહેલું લક્ષણ	૩૬
તે ઉપર શ્રી સગમમુનિની કથા	૪૦
શ્રદ્ધાના અતૃપ્તિ નામે વીજા પ્રકારનું સ્વરૂપ	૪૮
તે ઉપર અચલમુનિની કથા	૫૦
શ્રદ્ધાની શુદ્ધ દેશના નામે વીજા પ્રકારનું સ્વરૂપ.	૬૨
તે ઉપર નિર્ગ્રંથમુનિની કથા	૬૭
દેશનાનું દાન કેવા પાત્રને આપવું	૭૬
દેશના અપાત્રને આપી દોય તો શું થાય ?	૭૮
ઉપદેશ આપવાને અયોગ્ય અને યોગ્ય કોણ ?	૭૮
શ્રદ્ધાના સ્પર્શિત પરિશુદ્ધિ નામે ચોથા પ્રકારનું લક્ષણ	૮૬
તે ઉપર શિવમુનિની કથા	૮૮
તેમા પતાવેલ આલોચનાનો વિધિ	૯૨
ભાવસાધુના વીજા લિંગ પ્રજ્ઞાપનીયપણાનું સ્વરૂપ	૧૦૪
તેમા પતાવેલા મૂત્રોના જુદાજુદા પ્રકાર	૧૦૫
તે ઉપર મુનિ રાજપિની કથા	૧૧૦
ક્રિયામા અપ્રમાદ રાક્ષસ્વરૂપ ભાવસાધુના ચોથા લિંગનું સ્વરૂપ.	૧૨૪
તે ઉપર આર્યમુનિની કથા.	૧૨૮
પ્રમાદને નિષેધ કરવાની વીજાની યુક્તિ.	૧૩૨
શક્ય અનુષ્ઠાનનો આરંભ કરનાર ભાવસાધુના પાંચમા લિંગનું સ્વરૂપ.	૧૩૮
તે ઉપર આર્યમહાગિરિની કથા.	૧૪૩
શક્ય અનુષ્ઠાનના આરંભ વિષે તથાને સુચનાઓ.	૧૪૮
તે ઉપર શિવમુનિની કથા	૧૫૦

તે પ્રસંગે તતાવેલા પાંચ કલ્પના સાધુઓના લક્ષણા	૧૫૬
ગુણ ઉપર અનુરાગ કરવારૂપ ભાવ સાધુના છઠ્ઠા લિંગનું સ્વરૂપ	૧૬૬
તે ઉપર પુરુષોત્તમ-શ્રીકૃષ્ણનું ચરિત્ર	૧૬૮
ગુણ ઉપર અનુરાગ કરવાના યોજા લિંગો	૧૭૭
ગુણ ઉપર અનુરાગ કરવાનું ફલ	૧૮૦
ગુરુની આજ્ઞાનું આરાધન કરવારૂપ ભાવ સાધુના સાતમા લિંગનું સ્વરૂપ	૧૮૩
ગુરુના છત્રીશ ગુણ	૧૮૫
ગુરુના છત્રીશ ગુણનો ધોજો પ્રકાર	૧૮૭
ગુરુના છત્રીશ ગુણનો ત્રીજો પ્રકાર	૧૯૨
તે પ્રસંગે દશ પ્રકારના પ્રાયશ્ચિત્તનું સ્વરૂપ.	૧૯૪
અઢાર હજાર શીલાગ રથની સ્થાપના	૧૯૭
પિંઢ વિશુદ્ધિનું સ્વરૂપ	૧૯૯
તે પ્રસંગે શવર રાજાની વાર્તા	૨૦૦
ગુરુની આજ્ઞા માનનારની વિશેષ પ્રશંસા	૨૦૬
કુતલ દેવીનું દૃષ્ટાંત	૨૦૮
કેવડા ગુરુને સેવવા જોડણ ? તેનું વિવેચન.	૨૧૧
શૈલક પથરુની કથા	૨૧૮
સપ્તમર્માથી લથડતા ગુરુને પણ વરાતર સેવવાથી થતા લાભ	૨૨૩
પરવા ગુરુને નહિ સેવવાથી થતી હાનિ.	૨૨૬
પાંચ નિર્ગ્રંથનું સ્વરૂપ	૨૨૮
ગુરુની અવજ્ઞા કરનાર શિષ્યને થતા અનર્થ વિષે આગમનું પ્રમાણ	૨૩૩
શિષ્ય ગુણી થતાં ગુરુનું ગારવ થાય છે, એ ઉપર વજ્રસ્વામીની કથા	૨૩૬
ઉપર કહેલા સાત લિંગને વારણ કરનાર ભાવસાધુ થાય છે, એ વાતનો ઉપસહાર	૨૪૩
પ્રથમ કહેલ એકવીશ ગુણની સપત્તિવાળો પુરુષ ધર્મ રત્નને યોગ્ય થાય, તે વિષે વિવેચન	૨૪૪
તે ઉપર શ્રીપ્રભ મહારાજાની કથા	૨૪૫

श्रीमान् देवेन्द्रसूरि विरचित,

श्री

धर्म रत्न प्रकरण.

भाग ३ जो.

सटीक

कीदृशः पुनर्भावसाधुर्भवतीति ?

उच्यते—

निर्वाणसाधकान्योगान्—यस्मात्साधयतेऽनिश ।

समश्च सर्वभूतेषु—तस्मात्साधुरुदाहृतः ॥ १ ॥

श्रीमान् देवेन्द्रसूरि विरचित,

श्री धर्म रत्न प्रकरण.

त्रीन्ते भाग.

सटीक.

भाव साधु केवा होय ?

ज्याण.

जे निरंतर निर्वाण साधक योग [व्यापार] साधतो होय, अने सर्व भूतो [छेवा]

उपर सम (सगुणी नगर गणनार) होय, ते साधु केहोवाय छे

શાંત્યાદિગુણસપન્નો-મૈત્ર્યાદિગુણભૂષિત* ।

અપ્રમાદી સદાચારે-ભાવસાધુઃ પ્રતીર્ષિતઃ ॥ ૨ ॥

इति

कथ पुनच्छस्त्रस्यैरय ज्ञायते ?

लिम्

कानि पुनस्तानीत्याह.

[मूलं]

एयस्स उ लिगाइ-सयला मग्गाणुसारिणी किरिया* ।

સદ્ધા પવરા ધમ્મે-પન્નવણિજ્ઞત્ત મુજુભાવા ॥ ૭૮ ॥

કિરિયાસુ અપ્પમાઓ-આરમો સક્કણિજ્ઞણુદ્ધાણે* ।

ગુરુઓ ગુણાણુરાઓ-ગુરુઆણારાહણ પરમ* ॥ ૭૯ ॥

શાંતિ વગેરે ગુણોથી યુક્ત હોય, મૈત્રિ વગેરે ગુણોથી ભૂષિત હોય, અને સદાચારમા અપ્રમાદ હોય, તે ભાવ સાધુ કહેવો છે

આ ભાવ સાધુ છે, એમ હજારથી કેમ જાણી શકે ?

નિગોવડે મરીને

તે નિગો ક્યા ? તે કહે છે —

મૂળનો અર્થ

એના લિંગ આ છે.—બધી ક્રિયા માર્ગાનુસારિણી, ધર્મમા ઉત્કૃષ્ટ શ્રદ્ધા, સરળ ભાવ હોવાથી પ્રજ્ઞાપનીયપણુ, ક્રિયામા અપ્રમાદ, રાગ્યાનુદાનનોજ પ્રારભ, ભારે ગુણાનુરાગ, અને ગુરુની આજ્ઞાનુ પૂર્ણપણે આરાધન, એ સાત લિંગ છે ૭૮-૭૯

દ્વારગાથાઢ્યં

(ટીકા)

एतस्य पुनर्भावसाधोलिंगानि चिह्नानि—सकला समस्ता मार्गानु-
सारिणी मोक्षाच्चानुपातिनी क्रिया प्रत्युपेक्षणादिका चेष्टा [१] तथा
श्रद्धा करणेच्छा प्रवरा प्रधाना धर्मे समयविषये (२) तथा प्रज्ञापनी-
यत्वमसदभिनिवेशत्यागित्वमृजुभावादकौटिल्येन (३) तथा क्रियासु-
विहितानुष्ठानेऽप्रमादोऽशैथिल्य [४] तथा आरंभः प्रवृत्तिः शकनीये
शक्त्यनुष्ठानेऽनुष्ठाने तपश्चरणादौ [५] तथा गुरुर्महान् गुणानुरागो
गुणपक्षपातः (६) तथा गुर्वज्ञाराधनं धर्माचार्यादेशवर्तित्व परम सर्व-
गुणप्रधान [७] मिति सप्त लक्षणानि भावमाधोरिति द्वारगाथासमा-
सार्थो-व्यासार्थं तु सूत्रकारः स्वयमेवाहः—

આ જે દ્વાર ગાથા છે,

ટીકાનો અર્થ.

એની વ્યાખ્યા.—એ ભાવ સાધુના યિગ-ચિન્હ આ છે —સકળ-સમસ્ત માર્ગાનુ-
સારિણી એટલે મોક્ષના માર્ગને અનુસરતી પ્રત્યુપેક્ષણાદિક ક્રિયા, તથા ધર્મ એટલે સમયના
વિષે પ્રવર શ્રદ્ધા એટલે કરનારી ઇચ્છા, તથા નક્ષુ ભાવથી એટલે અકુટિલપણથી
પ્રજ્ઞાપનીપણ, એટલે જોડા જોડા અભિનિવેશનો ત્યાગ, તથા ક્રિયા એટલે વિહિત કરવા
અનુષ્ઠાનમાં અપ્રમાદ એટલે અસિધિપણ, તથા શક્ય એટલે શકિત મુજબના તપશ્ચરણાદિક
અનુષ્ઠાનમાં આરભ એટલે પ્રવૃત્તિ, તથા મોટા ગુણાનુરાગ એટલે ગુણ પક્ષપાત, તથા
ગુણાતારાધન એટલે ધર્માચાર્યના આદેશ પ્રમાણે વર્તન, એ સર્વ ગુણમાં પ્રધાન, એમ ભાવ
સાધુના સાત લક્ષણ છે આ દ્વાર ગાથાએનો સંક્ષેપાર્થ છે વિસ્તારે અર્થ તો સૂત્રકાર
એતેજ કહે છે.—

॥ મૂલં ॥

મગ્ગો આગમનીર્હ-અહવા સવિગ્ગબહુજનાહન, ।

ઉભયાણુસારિણી જા-સા મગ્ગણુસારિણા કિરિયા ॥ ૮૦ ॥

[ટીકા]

મુગ્ધતેન્વિવ્યતેભિમતસ્થાનાવાસ્યે પુરુષૈર્યઃ સ માર્ગ-સચ દ્ર-
વ્યભાવભેદાદ્દેષા,—દ્રવ્યમાર્ગો ગ્રામોદે, ભાવમાર્ગો મુક્તિપુરસ્યાસ્ય સ-
મ્યગૂહાનદર્શનચારિત્રરૂપઃ ક્ષાયોપશમિક્રિયારૂપો ચા—તેનેહાધિકાર—
સ પુનઃ કારણે કાર્યોપચારાદાગમનીતિસિદ્ધાતભણિતાચારઃ, અથવા
શવિમ્નપહુજનાર્ચીર્ણમિતિ દ્વિરૂપોઽવગતવ્ય इति

તત્રાગમો વીતરાગવચન—

મૂળનો અર્થ

માર્ગ તે આગમ નીતિ, અથવાસ વિગ્ન બહુ જને આચરેલું
તે. એ બેને અનુસરતી જે ક્રિયા, તે માર્ગાનુસારિણી છે. (૮૦)

ટીકાનો અર્થ.

ધનિષ્ઠ રથાને પહોંચવા માટે જેને માર્ગીએ—રોધીએ તે માર્ગ તે દ્રવ્ય અને
ભાવના બેદથી જે પ્રકારે છે ત્યાં ૬૫ માગ તે આમાદિકનો બાણુએ અને ભાવ માર્ગ તે
મુક્તિપુરનો માર્ગ તે જ્ઞાન દ્વારન ચારિત્રરૂપ, અથવા ક્ષાયોપશમિક્રિયારૂપ છે તે ભાવ
માર્ગજ મહા લેવાનો છે એ માર્ગ તે કારણુમાં કાપનો ઉપચાર કરતા આગમ નીતિ એટલે
સિદ્ધાંતમાં કહેનો આચાર બાણુને, અથવા મણી સવિગ્ન પુરુષેએ મગ્ગને આચરેન આચાર
એમ જે રૂપનો માર્ગ છે

ઉક્તય,

આગમો દ્વાસરચન—માર્ગ દોષસયાદ્ વિદુઃ
 ઘીતરાગો નૃત્તં પાસ્ય—ન ધ્રુવાદેત્સંભવાદ્
 તસ્ય નીતિસ્સર્ગાવવાદગ્ન્યઃ શૃદ્ધસયમોપાયઃ સમાર્ગઃ—

ઉક્તય,

યમ્યાદ્ પ્રવર્તક સુચિ-નિવર્તક ચાંતરાત્મનો વચનં ।

પર્મથેતત્સમ્પો-મૌનીઙ્ગે તદિદ્ ન. પરમ ॥ ૧ ॥

અસ્મિન્ ડ્વયસ્યે સતિ-ડ્વયમ્પસ્તત્ત્વતો મુનીઙ્ગે ઇતિ ।

ડ્વયસ્થિતે ચ તસ્મિ-ધિયમાત્સરાર્થસંસિદ્ધિઃ [ઇતિ]

તથા સંવિગ્ના મૌણાભિગ્નાપિણો યે બહ્વો જના અર્પાદ્વિગીતાર્પા-
 ઇતરેષાં સાર્વેગાપોગા—સર્વેદાષીર્ણમન્નુષ્ટિત્રિ ક્રિયારૂપં—ફલચાડસંવિગ્નાનાં
 ઘટનામપ્યમમાણતાં દર્શયતિ—યમ્યવહારઃ,

ત્યાં આગમ એટલે વીતરાગનુ વચન જે માટે કહેયુ છે કે, આગમ તે આમ.
 વચન જે એના દોષ કાષ થયા હોય, તે આમ છે કેમકે જે વીતરાગ દોષ, તે જૂઠું નજ
 એ જે કેમકે તેમ કહયુ તેને કહ કહ્યુ રહેયુ થી.

તેની નીતિ એટલે ઉત્કર્ષાવચારુપ શુદ્ધ સવન પગવાને ઉપય તે મામ જે
 માટે કહેયુ છે કે, જનરૂપાં જાતરાત્મનુ વચનજ પ્રવચક અને નિરનંક છે, અને મર્મ પણ
 એના આધારે છે, માટે અમેને તે મુની પ્રચયનજ પગમ પ્રમજુ છે ૧

એ એ પ્રવચન હરથાં દોષ, તે પામાર્થ મુનીઙ્ગ હરથાય નબુવ, એ તે
 હરથાય દોષ, તે નિવમે કાગ અર્ધની સિદ્ધિ થાય છે

વતી સતિમ એટલે એવાના અનિશ્ચયી જે યજ્ઞા જગ્ન અર્થાત્ત્રીનાં પ્રાપ્તે—
 કાલુ કે જીભમે જે સવેદ ન દોષ—તેમજે જે શિષ્ય આચરી તે પજુ મર્મ છે, આમ
 કહ થી કહ અનિશ્ચય યજ્ઞ દોષ, એપજુ તેમની અપ્રમજુદ્ધ અમ તી જે માટે વ્યવસ્તર

જ જીય મસોહિર-પાસત્યપમત્તસજયાર્હિ-

વહુણિવિ આપરિય-ન પમાણ સુદ્ધચરણાણ (તિ)

વહુજનગહણ સવિગ્નોપ્પેક્કોનાભોગાનવબોધાદિભિવિતયમપ્પાચરે—

તતઃ સોપિ ન પ્રમાણમિત્યતઃ સવિગ્નવહુજનાચરિત માર્ગઙ્ગ-ત્યતપવાહ-
ઉપયાનુસારિણીયાગમાગધયા સવિગ્નવ્યવહારરૂપા સા માર્ગાનુસારિણી
ક્રિયેતિ.

આહ—આગમપ્રમાયો વક્તુ યુક્તો,—વહુજનાચીર્ણસ્ય પુનર્મા-
ર્ગીકરણમયુક્ત—શાસ્ત્રાંતરરોધા—દાગમસ્ય ચાપ્રમાણ્યાપત્તે.

તથાહિ—

વહુજનપવિત્તિમિત્ત-ઈચ્છતેહિ ઇહ લોકોષો એવં ।

ધર્મો ન ઉક્લિયન્વો—જેણ તર્હિ વહુજનપવિત્તી ॥ ૧ ॥

સૂત્રના સાખ્યમા કહેતું છે, કે જે છત અશુદ્ધિમગ્ન અને પાત્કરસ્ય પ્રમાદી સયતોએ
આચરેતું હોય, તે જાત્રાએ આચર્યું હોય તોપણ શુદ્ધ ચારિત્રાણને અપ્રમાણ ॥

ખડુ જન એટલા માટે કહ્યા કે, એકાદ સરિગ્ન વખતે અનાભોગ, અને અનવ
બોધ વગેરેથી રિતથ (ખોટું) પણ આચરે, માટે તે એકનો પ્રમાણ ન ગણાય એટલા
માટે સરિગ્ન બહુ જનાચરિત હોય, તે માગ છે એકના માટે હે છે કે, ઉપયાનુસારિણી
અર્થાત્ આગમની અપાધાએ સરિગ્નોએ આચરતી જે ક્રિયા તે માર્ગાનુસારિણી ક્રિયા છે

[પૂર્વ પક્ષ]

આગમનેજ માગ કહેયો યુક્ત છે બાકી બહુ જનાચીર્ણને માગ ઠેરરવો સયુક્ત
છે કેમકે તે શાસ્ત્રાંતર સાથે વિરોધ પડે છે તથા આગમ અપ્રમાણબૂત થઈ પડે છે

તે એ રીતે કે, જે બહુ જન પ્રવૃત્તિ માત્રનેજ કહ્યું ન સમીએ, તો લૌકિક ધર્મ
છે ના યોગ્ય નહિ થયે કેમકે તેમા ધણા જણ પ્રવર્તે છે, માટે જે આધ્યાત્મિક અનુસરણ

તા આણાણુગયં જ—તચેવ ચુહેણ રહેા કાયન્વ ।

કિમિહ વદુણા જણેણ—હદિ ન સેયાત્થિણો વહુયા ॥ ૨ ॥

તયા.

જિદ્દાપિ વિજ્ઞમાણે—ઉચિષ્ણ અણુજિદ્દ પૂયણ મગુત્ત,

લોચાહરણપિ તહા—પયદે ભયવત્તવયણામિ

આગમસ્તુ કેવલિનાપિનામમાણીક્રિયતે, યતઃ—

આહામુઓવડ્છો—મુયનાણી જડધિગિણ્હર અમુદ્ધ,

ત કેવલીધિ મુજડ—અપમાણ મુય મથે રહરા.

કિંચ, આગમે સત્યપ્યાચરિતસ્ય પ્રમાણીકરણે તસ્ય લઘુતાસ્ફુટંવેતિ.

નૈતદેવ

અસ્ય સૂત્રસ્ય શાસ્ત્રાતરાણા ચ વિષયવિભાગાપરિજ્ઞાનાત્

રોય, તેજ સમજી પુરૂષે કરવું બહુ જનનું શુ વામ છે બરોળા કષ્ટ કયાણાર્થી રોતા નથી ૧-૨

વળી જ્યાં હજણું ઉચિત જ્યેષ્ઠ પ્રિયમાન રોય, ત્યાં સુધી અનુભવેછેને પૂજવું, એ અધુમત ગણાય, તેમ ભગનાનું પ્રગટ વચન મળી આવે, ત્યાં સુધી લૌકિક ઉપદેશ આપવું એ પણ અધુકતજ છે

અને આગમને તો કેવળી પણ અપ્રમાણ કરતા નથી જે માટે કહેનાય છે કે—

શ્રુતના અનુસારે ઉપયોગવન રહીને શ્રુતગ્રાની જે અશુદ્ધ આદાર લઈ આવે તો, તેને કેવળી પણ ખાય છે અન્યથા આગમ અપ્રમાણ ચડ પડે છે

વળી આગમ કાયમ છતાં, પણ આ ચરિતને પ્રમાણ કરીએ તો, આગમની ખુદી રીતેજ લઘુતા થાય છે

ઉત્તર.

એ વાત એમ નથી કેમકે એ સૂત્ર અને શાસ્ત્રાતરના વિષય વિભાગ તમે સમજેલા નથી

તથાહિ.

इहसूत्रे सविग्रगीतार्था आगमनिरपेक्षनाचरति, किंतिर्हि—

दोसा जेण निरज्जति—जेण खिज्जति पुण्वकम्माई ।

સો સો મુલસોવાઓ—રોગાવત્યામુ સમણ વ—

इत्याद्यागमवचनमनुस्मरतो द्रव्यक्षेत्रकालभावपुरुषार्थौचित्यमालो-
च्य समयमवृद्धिकार्येव किंचिदाचरति—तच्चान्येपि सविग्रगीतार्था प्र-
माणयतीति स मार्गोभिधीयते

भवदुच्चारितशास्त्रાંતરાણિ પુનરસવિગ્રગીતાર્થલોકમસમજસમવૃત્ત
માભિત્ય પ્રવૃત્તાનિ તત કથ સૈં સહ વિરોધસંભવઃ

तथागमस्यापि नाममाणतापत्ति, रपितु सुपुटुतर प्रतिष्ठा—

यस्मादागमेप्यागमश्रुताज्ञाधारणाजीतभेदात् पचथा व्यवहारः प्ररूप्यते—

વિષય વિભાજ એમ છે કે આ સૂત્રમા એમ કહેવાતુ છે કે, સ વિગ્ર ગીતાર્થે આગ
મથી નિરપેક્ષ આચરતા નથી કિંતુ ' જોનાવડે દોરો અટકાવાય, અને પૂર્વના કર્મ ક્ષય
આપ તે તે મોક્ષનો ઉપાય છે જાણના તરીકે શમન [આપધ] રોમની અવસ્થા પ્રમાણે
જુદા જુદા અપાય છે " આ વગેરે આગમ વચન યાદ કરીને દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ,
તથા પુરુષાદિકની યોગ્યતા વિચારીને સમયની વૃદ્ધિ કરનારૂં જે હોય, તે આચરે છે,
અને તેને બીજા સ વિગ્ર ગીતાર્થો પ્રમાણુ કરે છે, તે માર્ગ કહેવાય

તમે ઉચ્ચારેલાં શાસ્ત્રના પ્રમાણો તો અસ વિગ્ર અને અગીતાય લોકો જે કંઈ
અસમજસ આચરે છે તેને આશીને કહેલા છે, માટે તેમની સાથે શા વિરોધ સંભવે ?

વળી એ રીતે આગમ અપ્રમાણુ થતો નથી, પણ હિંદુ તેની મજબુત સ્થાપના
આપ છે

જે માટે આગમમા પણ આગમ શ્રુત આગ્રહ, ધારણા અને છતના ભેદથી પાંચ
પ્રકારે વ્યવહાર પ્રરપેના છે જે માટે શ્રી સ્થાનાગમા કહ્યું છે કે—

યત ઉક્ત શ્રીસ્થાનામે,—

પંચવિદ્ધે વ્યવહારે પન્નતે, તજહા—આગમવ્યવહારે^૧, સુયવ્યવહારે^૨,
આળાવ્યવહારે^૩, ધારણાવ્યવહારે^૪, જીયવ્યવહારે^૫

જીતાચરિતયોજ્જ્વાનર્થાત્તરત્વાદાચરિતસ્ય પ્રમાણત્વે સુતરામા-
ગપસ્ય પ્રતિષ્ઠાસિદ્ધિઃ

તસ્માદાગમાવિરુદ્ધમાચરિત પ્રમાણમિતિ સ્થિત—અતએવેદમાદ્,—

[મૂલં]

અન્નદ મળિયંપિ સુદ—કિચી કાલાઢકારણાધિક્ષલં,—

આદ્યન્ન મન્નદચ્ચિય—દીસદ્ધ સંવિગ્ગમીઈદ્ધિં ॥ ૮૧ ॥

(ટીકા)

અન્યથા પ્રકારાંતરેણ મળિતમપ્યુક્તમપિ યુતે પારગતગદિતાગમે
કિંચિદ્વસ્તુ કાલાદિકારણાપેક્ષ દુઃપમાદિસ્વરૂપાલોચનપૂર્વકમાર્ચીર્ણ ક્ય-

વ્યવહાર થાય છે — આગમ વ્યવહાર, શ્રુત વ્યવહાર, આરા વ્યવહાર, ધારણા
વ્યવહાર અને છત હવે છત અને આચરિત એ એકજ છે, માટે આચરિતને પ્રમાણ
કરતા આગમ પ્રમાણજ થયો, માટે આગમથી અવિરુદ્ધ આચરિત હોય, તે પ્રમાણ છે,
એ નહીં થયું, એથીજ કહે છે કે —

મૂળનો અર્થ.

શ્રુતમાં અન્યથા કહેલું છતાં કાળાદિક કારણની અપેક્ષાથી
સંવિગ્ન ગીતાયોએ કાંઈક અન્યથાજ આચરેલું હોય છે. (૮૧)

ટીકાનો અર્થ

શ્રુત એટલે સર્વજ્ઞ પ્રખીત આગમ, તેમા અન્યથા એટલે બીજા પ્રકારે કહે ની કાલ

વહૃતમન્યથૈવ-ચિયશબ્દસ્યાવધારણાર્થત્વાદ્-દૃશ્યતે સાક્ષાદુપલભ્યતે સ-
વિગ્રગીતાર્થૈરુક્તસ્વરૂપૈરિતિ

કિતદિત્યાહ

॥ મૂલં ॥

કલ્પાણં પાવરણ—અગ્ગોચરચાહ છોલિયામિકલા, ।

ઔવગ્ગાહિયકહાહય-તુવયમુદ્દાણદોરાહ ॥ ૮૨ ॥

(ટીકા)

કલ્પાનામાત્મમમાણાયમસાર્દદ્વિહસ્તવિસ્તરાણામાગમપ્રતીતાનાં પાવરણ
પરિતોષેષ્ટન પ્રતીતમેવ-તેહિ કિલ્લ કારણવ્યતિરેકેણ મિસાચર્યાદાં
ગચ્છતા સદ્વતાઃ સ્કધત્ત એવ વોદહ્યા ઇત્યાગમાચારઃ-સમતિ પ્રાનિયતે,-

આખત, કાળાદિક કારણની અપેક્ષાએ એટલે કુપમ કાળ વગેરેનું સ્વરૂપ વિચારીને સંવિગ્ન
શીતાર્થોએ જીદીજ રીતે આવરેલી પ્રત્યક્ષ દેખાય છે

તે બાળતો ક્ષમ ક્ષમ છે તે કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

કલ્પોનુ પાવરણ, અપ્રાવતારનો ત્યાગ, ઝાળીવડે લિલા,
અને કટાહક, તુ બક મુખદાન, દોર ઔપગ્રહિક ઉપકરણો [૮૨]

ટીકાનો અર્થ.

કલ્પો એટલે સાગ્ર ત્રણ હાથ લાંબા અને અગ્રી હાથ પહેલાના આગમમા જણા
વેલા વસ્ત્રાનુ પ્રાવરણ એટલે ચોમેર વીંટાળાને પહેરવું આગમમા એમ કહેલું છે કે,
કારણ થોડે ચોચરીએ જતા તે વસ્ત્રો વીંટિલવાજ ખાધે રાખનાં, પણ હમણા તેઓ પહે
રાય છે

અગોચર ત્તિ અગ્રાવતારઃ પરિધાનવિશેષઃ સાધુજનપ્રતીતસ્તસ્ય
ત્યાગઃ કટીપટ્ટકસ્યાન્યયાકરણ, —

તથા શ્લોલિકા ગ્રથિદ્વયનિયતિપાત્રવધરૂપા તથા મિહા—આગમેહિ
પાત્રત્રયાંચલદ્વય મુદ્રયા ધ્રિયતે કૂર્પરસમીપગમેવ વધ્યતે इति વ્યવસ્થા,—

તથોપગ્રાઢિકકટાહકતુલ્યકમુખદાનદંતરકાદયઃ સુવિદિતા एव, સાધુ-
નામાચરિતાઃ સપ્રતીતિ ગમ્યતે.

તથા

(મૂલં)

સિક્કિગાનિકેશ્વવળાઈ—પજ્જોસવળાઈતિહિપરાવત્તો ।

મોયળાવિહિઅન્નત્ત—ખમાઈ ચિવિહ મન્નપિ ॥ ૮૩ ॥

અગ્રાવતાર એટલે એક જાતનું નીચે પહેરવાનું વસ્ત્ર, કે જે સાધુ જનમાં પ્રસિદ્ધ
છે, તેનો ત્યાગ અર્થાત્ યોગપદ્મા માટે કરવામાં આવેલો ફેરફાર, તથા ઝોળી એટલે જે
ગાંઠ નાળીને પાત્રા બાંધવા તે, તેનાવડે શિક્ષા આગમમાં પાત્ર બાંધના જે છેડા મૂકે પક
ડવાના તથા એકાગ્રીની પાસે બાંધનાના કટોચ છે, તથા ઔપગ્રાઢિક ઉપકરણ રાખના જેવાં
કે, કટાહક, તુ મગનું દાંડણું, તથા દોરા વગેરે એ બધા પાધરાજ છે એ બધા હમણા
સાધુઓના આચરિત ॥

૫ળી,

મૂળનો અર્થ

સીકામાં પાત્ર નિક્ષેપ કરવો વગેરે, પર્યુષણાદિક તિથિઓનો
ફેરફાર, ભોજન વિધિનો ફેરફાર, એ વગેરે બીજી ઘણી આબતો
[આચરિત થએલી છે.] [૮૩]

(ટીકા)

સિક્કિનો દવરકરચિતો માજનાધારવિશેષ* તત્ર નિષેષણ વધનમ-
ર્થાન્ પાત્રાણામાદિશબ્દાધુક્તિલેપેન પાત્રલેપનાદિ,—

તથા પર્યુષણાદિતિથિપરાવર્ત્તઃ પર્યુષણા સાવત્સરિકમાદિશબ્દાઘા-
તુર્માસરુપરિગ્રહ—સ્તયોસ્થિતિપરાવર્ત્તસ્તિથ્યતરકરણ—સુન્નતીતમેતત્, તથા
ભોજનવિધેરન્યત્વં યાતિજનપ્રાસિદ્ધમેવ,—એમાઈ ચિ પ્રાકૃતશૈલ્યવશઽન્ટે
ઘકારલોપ—સ્તત્ત એવમાદિગ્રહણેન પદ્મજીવાર્નિકાયામપ્યર્ધીતાયા શિષ્ય
હત્યાપ્ય ઇત્યાદિ ગીતાર્થાનુમત વિવિધમન્યદપ્યાચરિત પ્રમાણભૂતમસ્તી
ત્યવગતઘ્ય

તથાચ વ્યવહારમાપ્ય—

સત્યપરિણા છકાય—સજમો પિંઢ ઉત્તરઝ્ઞાપ,

રુવલ્લે વસહે ગોવે—જોહે સોહીય પુવલ્લારિણી ॥ ૧ ॥

ટીકાનો અર્થ

સીકા એટલે દોરાનો ખાખાવેલો ભાજનનો આધાર તેમા નિષેષણ કરવું અથાત્
પાત્રા બાધી રાખના આદિ શબ્દથી યુક્તિ લેયથી [હમણાંના ગાઠવેલા લેયથી] પાત્રા
હોપના વગેરે, તથા પર્યુષણાદિ તિથિ પરાવર્ત —ત્યાં પર્યુષણા એટલે સવચરી ૫૨
અને આદિ શબ્દથી આતુર્માસક લેવું તે બેનો તિથિ પરાવર્ત એટલે તિથિ ફેર કે જે
પાધરોજ છે તે તથા ભોજન વિધિનું અન્યત્ર (ફેરફાર) કે જે પણ યતિ જનમા
પ્રસિદ્ધજ છે તે એ વગેરે એટલે કે જાજાણી અધ્યયન શીખી રહેતા, પણ શિષ્યને
વગી દીક્ષા આપની વગેરે ગીતાયોએ કહ્યુંન સખેની બીજી વિવિધ આચરણોએ પ્રમાણ
ભૂતજ છે, એમ સમજવું

જે માટે વ્યવહારના લાખમા કહેલું છે કે સત્ત પરિણાના બદલે છકાય જાજમ,
પિડેપણાના બદલે ઉપરાધ્યયન, તથા ટપ્પા—ટપ્પલ—ગોપ—ગોધ—શોધિ અને પુઝરિ-
ણીના દ્રશ્ય આપ્યા છે આ ગાથાનો હુ કામા અર્થ આ પ્રમાણે છે —

અસ્યા અયમર્થલેખઃ

શસ્ત્રપરિજ્ઞાધ્યયને મૂત્રતોર્યતશ્ચાવગતે મિષ્ટુરુત્પાપનીય इत्यप्रमे-
प्रभावपारमेश्वरप्रवचनमुद्रा,—जीत पुनः पदकायसयमो—दशवैकालिकचतु-
र्थाध्ययने पदजीवनिकारुये ज्ञाते मिक्षुरुतपाप्यत इति.

तथा पिंडैषणायां पठितायामुत्तराध्ययनान्वधीयते स्म,—समति
तान्यधीत्याचार उद्दिश्यते

पूर्व कल्पपादपालोकस्य शरीरास्थितिहेतवोऽभूव,—भिदानां 'सहकार-
करीरादिभिर्व्यवहारः

तथा वृषभा पूर्व मतुलजला धवलवृषभा बभूवुः,—समति धूसैर
रपि लोको व्यवहरति.

तथा गोपाः कर्षकाश्चक्रवर्तिगृहपतिरत्नवत् सद्दिनएव धान्यनिष्पा-
दका आसन्,—समति तादृગભાવેપીતરકર્પકૈલોકો નિર્વહતિ.

શસ્ત્ર પરિજ્ઞા, અધ્યયન, સૂત્ર, અને અર્થથી બાળક બાદ ભિમુને વડી દીક્ષા આપવી, એમ મહા પ્રભાવવાળા જિન પ્રવચનની મર્યાદા હતી તે બાદ્યે છત એવું આને છે કે, પદ્માવતો સયમ અર્થાત્ દસ વૈનાયિકેનુ ઇચ્છત્રિણ્યા નામે યોગ્ય અભ્યાસ બાણી લેતા ભિમુને વડી દીક્ષા આપવી

વળી પિંડેષણા અધ્યયન શીખ્યા બાદ ઉત્તરાધ્યયન શીખાતું તે બાદ્યે દમણા ઉત્તરાધ્યયન શીખીને પિંડેષણા શીખાવ છે

પૂર્વે કદપટ્ટો લોકના સરિરનો ટકાવ કરતા હતા, હાન આબા અને કરકાષી પણ કામ માટે છે વળી પૂર્વે બાદ્યે બહુ બળવાન અને ધોળા હતા, ત્યારે હાલમાં બાખ્યા બળદાયી પણ લોકો કામ ચલાવી લીએ છે તથા જોષ એટલે એકતો પૂર્વે ચક્રવર્તિના ગૃહપતિ રત્નની આજ્ઞા તેજ દિને ધાન્ય પેદા કરી શકતા ત્યારે હાલ તેમ નહિ હતા સાધારણ એકનોથી પણ લોકો નભાતી લીએ છે, વળી પૂર્વે સહસ્ર યોદ્ધા [એકી વેળાએ

તથા પૂર્વ યોધા સહસ્રયોધાદયઃ સમભવન્,—સમત્યલ્પપરાક્રમે
રપિ રાજાનઃ શત્રૂનાક્રમ્ય રાજ્યમનુપાલયતિ

તદ્વત્ સાધવોપિ જીતવ્યવહારેણાપિ સયમમારાધયતીત્યુપનય'

તથા શોધિઃ પ્રાયશ્ચિત્ત,—પાળ્યાસિન્યામપ્યાપત્તૌ જીતવ્યવહારે
દ્વાદશકેન નિરુપિતમિતિ.

પુષ્કરિણ્યોપિ પ્રાક્તનીભ્યો દીના અપિ લોકોપકારિણ્યપ્તેવેતિ—દા-
ર્થાતિકયોજના પૂર્યવત્.

एव मनेकधा जीतमुपलभ्यत इति अथवाकिंरहुना,

॥ मूलं ॥

ज सव्वहा न सुत्ते-पदिसिद्ध नेव जीववह्देउ,

त सव्वपि पमाण-चारित्तघणाण भणिय च ॥ ८४ ॥

હજાર માણસની સાથે લડનારા] યોદ્ધા હતા, ત્યારે હાર યો : બીજા પરાક્રમવાળા યોદ્ધા-
ઓથી પણ રાજાઓ શત્રુઓને હતી રાજ્ય પામે છે

એ રીતે સાધુઓ પણ જીત વ્યવહારથી પણ સમયને આરાધી શકે છે એ ઉપ-
રના દ્રષ્ટાંતોના ઉપનય છે

વળી શોધિ એટલે પ્રાયશ્ચિત પૂર્વ જમામીનું આવડું તે ઠેકણે જીત વ્યવહારમા
ખારસ [પાત્ર ઉપવાસ]નું કહ્યું છે

હારની વાતડીઓ પણ પ્રથમની કરતા હવકડી જતા લોકોને કામ આવે છે કદા
પણ પૂર્વની માફક દાર્થાતિક બોડી લેતુ

એમ અનેક પ્રકારે જીત દેખાય છે—જાતુ સુ કહીએ ? દુઃખમા

મૂળનો અર્થ.

જે સૂત્રમા સર્વથા નિષેધ્યુ ન હોય, અને જીવવધનો
હેતુ ન હોય, તે સર્વ ચારિત્રવતોને પ્રમાણ છે. જે માટે
કહેલું છે કે:—(૮૪)

ટીકા.

યત્તુ સર્વથા સર્વવર્ત્તારૈર્નૈવ સૂત્રે સિદ્ધાન્તે પ્રતિષિદ્ધ નિવારિત-સુ-
રતાસેવનવત્,

ઉક્તચ

નય કિંચિ અણુભાય-પટિસિદ્ધવાવિ જિણવરિંદેહિં,

મોક્તું મેઘુણભાય-ન ત વિણરાગદોસેહિં [તિ]

નાપિ જીવિતગ્રહેતુ-રાધાર્કર્મગ્રહણવત્, તદનુષ્ઠાન સર્વમાપિ પ્રમાણ-
ચારિત્રમેવ ધન યેષાં તેષાં ચારિત્રધનાના ચારિત્રિણામાગમાનુજ્ઞાત-
ત્વાદ્, ભણિતમુન્નતચ પૂર્વાચાર્યૈરિતિ.

યદ્ગણિત તદેવાહ.

ટીકાનો અર્થ.

જે સર્વથા સર્વ પ્રકારે સૂત્રમા—સિદ્ધાન્તમા પ્રતિષિદ્ધ એટલે નિવારિત થયું ।
ટોપ મૈથુન સેનવાની માફક

જે માટે કહેલું છે કે —

જિનેશ્વરે એકાને કંઈ અનુગ્રાહ નથી કર્યું, તેમ મૈથુન છોડીને એમણે કંઈ અનિ-
ષિદ્ધ પણ નથી કર્યું કારણ કે, મૈથુન તો રાગ દ્વેષ વિના થઈ રહેજ નહિ તેથી
તેને એકાને નિષેધ્ય ■

પણ જે આધાર્કર્મ લેવા માફક શુભવધનું કારણ પણ નહિ ટોપ, તેવું સર્વે અ-
નુગ્રાહ ચારિત્રને ધન ગણનારા ચારિત્રિણા સાધુઓને પ્રમાણ છે કેમકે તે રીતે આગમની
અનુગ્રા છે, જે માટે પૂર્વાચાર્યોએ કહેલું પણ છે

જે કહેલું છે, તે બતાવે છે —

॥ મૂલં ॥

અવલયિત્ત્વ કજ્જ-જર્કિપિ સમાયરતિ ગીયત્થા ।
ધોવાવરાદ્વહુગુણ-સન્નેસિ ત પમાણ તુ ॥ ૮૫ ॥

(ટીકા)

અવલંબ્યાશ્રિત્ય કાર્ય સયમોપકારિ યત્કિમપિ સમાચરતિ સગત
સિદ્ધાતાનુયાય્યાચરત્યાસેવતે ગીતાર્થા વિદિતાગમતત્વાસ્તોકાપરાધ
મલ્પદોષ-નિ.કારણપરિભોગત્વેન પ્રાયશ્ચિત્તાવત્તે.~વહુગુણ ગુરુલાનવાલ-
દૃઢક્ષપનકાદીનામુપપદ્ધતેન વહુપકાર-માનકાદિપરિભોગવત્, સર્વેપામપિ
ચારિત્રિણાં તત્ પ્રમાણમેવ-તુ શબ્દસ્યૈવકારાર્થત્વા, દાર્યરક્ષિતમૂરિસમા-
ચરિત દુર્બલિકાપુષ્પમિત્રસ્યેવ

મૂળનો અર્થ

કાર્યને અવલંબીને ગીતાર્થો જે કંઈ થોડા અપરાધ અને
બહુ ગુણવાળુ કામ આચરે તે સર્વેને પ્રમાણ રહે છે [૮૫]

ટીકાનો અર્થ.

સયમોપકારી કામને આસરીને આગમના જાણ પુરૂષો જે કંઈ સમાચરે છે,
એટલે સિદ્ધાતાના અનુસારે સગતપણે આસેવે છે, તે કેવુ કે સ્તોકાપરાધ એટલે જેને સૈ
વતા અર્ધ દોષ હોય એવુ કેમકે નિ કારણે સેવે તો પ્રાયશ્ચિત્તજ આવે વળી બહુ ગુણ
એટલે ગુરુ જ્ઞાન, જ્ઞાણ જ્ઞેય ક્ષણિક, વગેરેને ટેકા આપનાર દોષથી વધારે ફાયદાવાળુ
હોય જેમકે માનકનો પરિભોગ (વપરાશ) તે સર્વે ચારિત્રીઓને પ્રમાણજ રહે છે,
આ રક્ષિતમૂરિએ જે આચરે તે દુર્બલિમ પુષ્પમિત્રે જીવન રાખ્યુ, તે મારક

તયારિ.

હદ દમપુરનયરે સોમ-દેવવરવિષ્ણુ વસનહતરણી । અવલુદ્ધસો-
મા-તણુસરસીરાયદમસમો ॥ ૧ ॥ પાદલિપુરા ચંદ્રદસ-વિજાઠાણાણિ
પદિય સપત્તો । તુદ્દેણ નિવેણ પુરે-પવેસિ-જો શુરુવિમ્બેષ ॥ ૨ ॥ આ-
ળંદિયનયરજનો-જળળીવયળેણ દિદિઠયાયમુય । પદિંડં સિગ્ધિસોલિપુત્ત-
મૂરિપાસમિ પદ્યડો ॥ ૩ ॥ સિરિવદ્ગસામિ ગળદર-પયમૂલે ગહિયસદ્-
જયપુલ્લો । દિકિયય લલુવધવફળગુ-રવિરજનણિપ્પમુહલોચો ॥ ૪ ॥
વપ્પવિહરયાયગાહિયચરિત્તપિડ્ડમુણિવિદિત્તસદિદોરો । સિરિઅજ્ઞરવિત્તયપ-
દ્ધ-અદેસિ મરી જુગપ્પવરો ॥ ૫ ॥

તસ્સ તિય તિન્નિ સીસા-વિળીયવિળવા ગિસિદ્ધલલ્લિજુયા । ધય-
વત્તપૂમમિત્તા-દુલ્લિયાપુસ્સમિત્તો ય ॥ ૬ ॥ તસ્સ ધયપૂસમિત્તસ્સ-
અતિય લલ્લો ટ્ઠમા કયચમવા । દલ્લે ધય માળેય સિત્તે હજ્જેણિ નય-

આવશ્યકિત્તયરિ અને દુબ્બિક્કા પુપ્પમિત્તની ટ્ઠમા આ ઇ

૬૬૧ દશપુર નગરમા મોમદેન આલ્લજુના વગમા સુર્ય મમાન ઓ ગળીગ છુદ્ધિ
વાળી ૧-મોમાની કૂખડપ તત્તવડીમા રાજદસ સમાન [૧]

ખટલી પુત્રથી ચો નિશા બળીને આવેલો, અને તેથી તુદ્ધ ધએવા ગળતએ
બારે આ-બગથી નગરમા પ્રવેશિત કરાવેલો (૨) નગર જળને આનતિ કરનાર,
માનાનાં વાદ્યથી ટટિયાત્ત અતને બલુના માટે થી તોચરીપુત્ર મુદ્ધિ પાસે દીક્ષા લેનાર (૩)
થી જેર ગામિ પાને માત્ર નવ પૂન સ્થીખનાર, પોનાના લલ્લુ બાવન રૂત્તુ ગતિન અને
માત્ર પ્રમુખ લેખો દીક્ષા અપાવનાર [૪] તથા ધખા હિષાએ ઝીને ગાવને આ-
રિત લેન લનાર, અને તેલેજ જેરો કેડમા દોરો બાધેન, એના થી આરંગિત નામે યુગ
પ્રધાન આચાર્ય દત્તા [૫] તેમને વિનવમા કેડવાવના અને પ્રિદિદ્ધ તન્નિધવાળા
નજી સિધ્ધો દના તેમના નામ આ પ્રમાણે છે - ધન પુપ્પમિત્ત વન્ન પુપ્પમિત્ત ઓ
દુપ્પમિત્ત પુપ્પમિત્ત ( )

રીણ ॥ ૭ ॥ કાલે જિઠ્ઠાસાઢે-સુભાવઓ નિયઢપસનસમયાણ ।
 દિવ દરિદ્રહત્થીદ-ભાવઓ ગચ્છપરિમાણ ॥ ૮ ॥ ઘસા પુણ લઢ્ઢી વ-
 ત્થ-પૂસમિત્તહસ અતિય જહ દબ્બે । વત્થ આણેયવ્વ-સિવત્તે મહુરાઢ ન-
 યરીણ ॥ ૯ ॥ કાલમિ સિસિરકાલે-માવમિ દરિદ્રવિહવમહિલાણ । દિ-
 ન્ન પરિમાણે પુણ-પઢિપુન્ન સયલગચ્છસ્સ ॥ ૧૦ ॥ દુગ્ગલિયપૂસમિત્તો-
 નવપુવ્વાહ પઢિત્તુ ત્તાહ સયા । પરિયદ્દહ તવ્વસઓ-અર્હ સો દુગ્ગલો
 જાઓ ॥ ૧૧ ॥

તમ્સય દસપુરનયે-દસ વલ્લભતા સમતિય વહુસયણા । તે વોઢ-
 ગેણ ગુરુણો-પાસં પત્તા હય મળતિ ॥ ૧૨ ॥ તુમ્હાણ નતિય જ્ઞાણ-જ્ઞા-
 નપરા અમ્હ મિવલુણો સયયં । જપતિ ગુરુ જ્ઞાણ-અમ્હચિય નણુ અદ્-
 પદાણ ॥ ૧૩ ॥ જ ઇસ તુમ્હ નિયગો જ્ઞાણેણ ચેવ દુગ્ગલો જાઓ ।
 તે તિતિ ઇમો મેદે-નિદ્દાહારેદિ આસિ વલી ॥ ૧૪ ॥ સપ્પ પુણ તય-

તેમાના ધૃત પુ'પમિત્રની એવી અમ કાર કરનારી લાંબિ હતી કે, દ્વયથી ઘી
 લાવતુ, ક્ષેત્રથી ઉત્તરેણીમાથી કાળથી જેઠ અપાડમાં લાવથી નેત્રકમાં જલુનારી દરિ-
 ત્તીએ કીધેલું ગરબને ખપે તેટલું [૭-૮] વત્થ પુષ્પમિત્રની એ લાંબિ હતી કે
 દ્વયથી વત્થ લાવતુ ક્ષેત્રથી મથુરા નગરીમાથી લાવતુ કાળથી સિસિર નવુમા અને
 લાવથી દરિદ્ર રિધાનાના હાથે આખા ગરબને પૂર થાય તેટલા પ્રમાણુનું (૮-૧૦)
 દુગ્ગલિકા પુષ્પમિત્રની એ લાંબિ હતી કે, તે નવ પૂર્વ લાણી તેમજ દુમેશા પરાવર્તન વ
 રતા તેો લીધે તે અનિશન દુગ્ગલ અપા હતા (૧૧)

તે દુગ્ગલિકા પુષ્પમિત્રના રાપુર નગરમા દશમળ [સુદ]ના ભક્ત પણા સગા
 હતા તેઓ પૌત્રકથી સુર પાસે આવી કહેવા લાગ્યા (૧૨) તમારામા ધ્યાન નથી,
 અમારા ભિચુઓ દુમેશા ધ્યાનમા તત્પર રહે છે ત્યારે સુર બોલ્યા કે, ધ્યાન તો અમા
 રામાજ અતિ પ્રધાન છે [૧૩] જે માટે આ તમારો સગો ધ્યાનથીજ દુગ્ગલ થઈ
 ગયો છે ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે, આ ધર્મમા હનો, ત્યારે સિંગધ આદાત કરતો, તેથી

માવા-જાઓ દુઃખલતણ, તઓ ગુરુણો । જપાતિ કયાવિ રમો-નેહેણવિણા
ન મુજેહ ॥ ૧૫ ॥ કત્તો તુમ્હ નેહ તિ-તેદિ વુત્તે મળતિ મુળિપટ્ટણો ।
વયપૂસાહ રમાઓ-તદાવિ નહુ પત્તિયતિ રમે ॥ ૧૬ ॥

તો પદિગોહણહેહ-પેસતિ તય ગુરુ ગિહે તાણ । તે દિંતિ નિદ્ધ-
પેસલ-આદારે સોવિ ગિળેહ ॥ ૧૭ ॥ મુજેવિ તયણુ પુલ્લે-સરમાણો
હવહ તારિસો ચેવ । ગાદતર દિંતિ તઓ-તહવિ ક્ષરતો કિસો एसो
॥ ૧૮ ॥ તે નિન્વિન્ના દાહ-વિંતિ ગુરુ પુસમિત્ત ર્ત્તાહે । મા ક્ષરસુ ક-
હવિ દિવસે-આદારસુ અતપતાહ ॥ ૧૯ ॥ તહચેવ કળ एसो-ચલિયસ-
રીરો ફુરંતતેયમરો । પદિપુન્નગલકુગોલો-યોવટિણેદિંધિ સજાઓ ॥ ૨૦ ॥
ત દદહુ મહચ્છરિય-તે યુદ્ધા યુદ્ધમગ્ગ મુજ્જેહ । રક્તિયપહુપયમૂલે-
ગિહત્થધમ્મ પવજ્જતિ ॥ ૨૧ ॥

ખળવાન રહેતો (૧૪) પણ હમણા તેને તે નહિ મળવાથી દુઃખ થયેલ છે ત્યારે
ગુરુ બોલ્યા કે એ તો ઇલા પણ ક્યારે પણ ઘી વગરનું ખાતોજ નથી [૧૫] તેઓ
બોલ્યા કે, તેની તમને કાના પાસથી ખમર મળે છે ? ત્યારે ગુરુએ કહ્યું કે, આ ધૂતપુષ્પ
પાસેથી—જના તેઓએ એ વાત માની નહિ [૧૬]

ત્યારે તેમને સમજાવવા માટે ગુરુ તેને ત્યાં મોકલવા લાગ્યા હવે તેઓ તેને
સ્નિગ્ધ અને સુવાણે આદાર આપતા, અને તે મદલ્ય કરતો (૧૭) બાદ તેને ખા
ધને તે પૂર્વેને જીભારતો, તેથી તે તેવેજ ગ્રસતો રહ્યો ત્યારે તેઓ તેને તે કરતા, પણ
મજાસુત આદાર દેવા લાગ્યા, જતા પણ આ તો ધસતો થકો કુશળ રહ્યો [૧૮]
ત્યારે તેઓ આપતા આપતા ચાક્યા, એટલે ગુરુએ કહ્યું કે, હે પુષ્પમિત્ર ! આજથી કૃષ્ણ
કૃષ્ણ થતો ના, અને થોડા દિવસ અતપ્રાન [હલકુ] ખાતો રહે (૧૯) તેમજ
કરતાં તેનું શરીર ખળવાન અને તેજસ્વિ થવા લાગ્યું અને થોડા દિવસમાજ તેના ગાલ
અને કંપેળ [લમણા] લોહીથી ભરાઈ આવ્યા (૨૦) તે મતા આશ્વ નેધને તેઓ
અતિગ્રાધ પામી યુદ્ધધર્મ છોડીને રક્ષિત રાત્રિ પામેથી ગૃહસ્થ ધર્મ સ્વીકારવા લાગ્યા [૨૧]

તગચ્છે દુઘ્નલિપા-પુસ્તો વિજ્ઞો ય ફગ્ગુરુરસી ય । ગુદ્ધામા
 દિલનામા-ચત્તારિ જણા પહાણ તિ ॥ ૨૦ ॥ તત્થય વિજ્ઞો વિજ્ઞો
 ય્વ સમયસુત્તન્યદ્દત્થિઆહારો । કશ્યાવિ સાહુનાદ-મત્તીણ વિન્નવેદ્ ઇમ
 ॥ ૨૧ ॥ પહુ સુત્તમડલીણ-પરિવાહીણ સમેદ્ સુચિરેણ । આલાયગો
 તઓ મદ્-દેદ્ પુઢોચાયણાયરિય ॥ ૨૨ ॥ ગુન્નાવિ પૂસમિત્તો-તો દિ-
 ઞ્નો તસ્સ વાયણાયરિઓ । સો દાઢ વાયણ કશ્વિ-ચાસરે મળદ્ ડય
 સ્સરિં ॥ ૨૩ ॥ દિંતસ્સ વાયણાઓ-અણુપેદ્ધાવગ્ગિજ્ઞો ય સયણગિદ્દે ।
 પહુ અક્કરિ પચમજ્જ-નવમ પુઢ્વ પણિસ્સિદ્ધિ ॥ ૨૪ ॥

ત સોઢ ચિંતદ્ ગુરુ-અદ્ધમેદ્ધાવિસ્સ ઇય સ્સરતસ્સ । જદ્ ઇયસ્મપિ
 નસ્સદ્-તા નદ્ધચેવ ઇયરાણ ॥ ૨૫ ॥ અદ્ધસયકઠોવઓગો-મદ્ધમેદ્ધાધાર-
 ણાદ્ધરિદ્ધિણે । નાઢણ સેસપુરિસે-ત્વિચ કાલાણુમાવ ચ ॥ ૨૬ ॥ સાવિ
 સય મસદ્ધહતા-નયાણ તમ્મત્તગ ચ ગિણ્હતા । મન્નતા ય વિગેહ-અપરી-

તે ગરુડમા દુર્મમિત્ર પુષ્પમિત્ર, વિધ્ન, ૫ ગુરુદિત અને ગોષ્ઠામાદિત એ ચાર
 જથ્થુ પ્રધાન [પ્રસિદ્ધ કે ગોષ્ઠા] હતા (૨૨) ત્યાં વિધ્વાચરની માફક સ્વ સમયના
 સૂત્રાધર્ય દ્વાથીઓનો આધાર વિધ્ન, એક વેળા આવ્યાપને ભક્તિ સાથે આ રીતે વિનવવા
 લાગ્યો [૨૩] કે હે પ્રભુ ! સૂત્ર મળીમા તો વારા ૫૨તો લાગ્યા વખતે મને આ
 લાગ્યો મળે છે માટે મને જુદો વાચનાઆપ આપો [૨૪] ત્યારે ગુરુએ તેને પુષ્પમિત્ર
 વાચનાઆપ આપી હવે તે કેવલા નિસ લગી વાચના હવેને ગુરુને મ્હેના લાગ્યો કે [૨૫]
 હે પ્રભુ ! વાચના દેતા અને સગાના ઘેર રહેતા હુ અનુપ્રેક્ષા કરી શકતો નથી તેથી
 હુ પાત્ર વસ્તુ મૂલી મળો છું અને હવે નવમ પુત્ર પપ્પ રખેને જૂની જાડ (૨૬)

તે સાલગી ગુરુ વિચારવા લાગ્યા કે, આવા મહા જુદિયાનને પણ આ રીતે
 ત્યારે વીસરી જાય છે, ત્યારે જીનને તો નષ્ટ થયુજ માનવુ (૨૭) બાદ તેમણે
 અનિશય ઉપયોગ કરીને જોતુ તો શેષ પુરુષો તેમને મતિ, મેધા જી ધાગ્યા વગેરેથી
 તદ્દન લીધે જાણ્યા તથા ક્ષેત્ર અને કાગ પપ્પ લીધે જાણ્યા, તેથી તેમણે વિચાર કર્યો

જામાદપરિણામા ॥ ૨૯ ॥ મા મિચ્છત્ત ગચ્છિજ્જં હ્ય વિચિંતિય હમો
સમણનાહો । સુનિગૂહિયનયમમ્મે-પુહ્દોણુઓમે હ્ય કરેસિ ॥ ૩૦ ॥

તથાહિ

ચરણરુરણાણુઓમે-કાલિયસુયઝેયસુત્તમાર્ઙ્ગિણિ । ધમ્મઋહાઅણુઓમે-
ઠવેહ્મં હસિધાસિયાહ્મસુય ॥ ૩૧ ॥ રપિસસિપન્નત્તીઓ-કરેહ્મં ગણિયાણુ-
ઓગવિસયાઓ । સન્નોવિ દિદ્ધિઠ્ઠવાઓ-ઠવિઓ દન્નાણુઓગમિ ॥ ૩૨ ॥

તથા

દસપુરનગરચ્છુધેર-ઠિઓ સુણીણ કયાવિ દયહેહ્મં । મત્તગપરિભો-
ગપિહ્મં અણુજાણહ્મં વરિસયાલપિ ॥ ૩૩ ॥ આલોચણવયદાણ-છેપસુય
સજર્ણ વારેહ્મં । આગમખણિયમિ હમો-કાલ ભાવ ચ આસજ્જ ॥ ૩૪ ॥

જ તિરવજ્જં યમાહ-તેણ અસદ્દેણ પખણિય તહ્મયા । યમણુ-

કે, અપરિણામી અને અનિ પરિણામી લોકો નયોતો કમિયમ શો છે ? તે નહિ બાલ્યતા
પ્રકત નય માન પદ્ધતિને વિરોધ માની હાથ રખેને મિથ્યાત્વમા પડી બધ, માટે તેઓ મિથ્યાત્વમાં
મ પડે એમ વિચારીને તે આચાર્યે ગૃ નરનાળા અનુયોગને ભુલે પાડી નાખ્યો [૨૮-૨૬-૩૦]

તે આ રીતે કે —

તેમણે કાનિકશ્રુત [અગાર અગ] તથા છે. સત્ર રંગેશને ચરણ કરણાનુયોગમા
સ્થાપ્યા, ઋષિ બાપિત વગેરેને ધર્મ કથાનુયોગમા સ્થાપ્યા સુરપતનિ અને ચંદ્રપતનિ
મણિતાનુયોગમા સ્થાપી, અને આખા દ્રષ્ટિવાદને દ્વ્યાનુયોગમા સ્થાપ્યો (૩૩૧-૩૨)

વળી,

ચંદ્રપુર નગરમા સેનડીના વાતમા તેઓ એક વેળા રથા હતા ત્યારે તેમણે સાદુ
ઓને વના કાળમા પાણી સખવા માટે માત્રક [માટે] વાપરવાની અનુચ્છા કરી [૩૩]
વળી તેમણે સાધ્વીઓને આલોચના, ધન સ્થાપના (વડી દીક્ષા), તથા છેદસૂત્ર શીખ
વાની બાબતો આગમમા જણાવેલી છતાં, પણ કાળ અને ભાવ બેધને બધ કરી (૩૪)

સારિયુદ્ધીણ—અણુમય ત પરેસિપિ ॥ ૩૫ ॥ પસરતરહુલઅન્નાણ—ધત-
 હીરતજહુ મુપર્વો । ફડવાવિ અજ્જરક્લિય—સામી મહુરાઝરિ પત્તો
 ॥ ૩૬ ॥ તત્થય મૂયગુહાપ—વતરમવળે ઠિઓ સપરિવારો । સીમધર-
 પહુપાસે-ઇઓ નિગોણ હરી મુણિહ ॥ ૩૭ ॥ પુચ્છઈ મયર મરહેવિ-ફો-
 વિ પપ જિપ વિચારેઈ । સાહઈ સામી રક્લિય—અજ્જો અહમિવ વિ-
 ચારેઈ ॥ ૩૮ ॥ સક્કો વમળરૂવ કાઢ મિહાગમ્મ પુચ્છઈ નિગોણ ।
 ગોલા ય અસલિજ્ઞા—ઈચ્છાઈ ગુરૂવિ સાહેઈ ॥ ૩૯ ॥

પુણ મળઈ હરી મયવ—યુદ્ધત્તા કાઢ ઇચ્છિયો ણસણ । મળ મહ
 કિત્તિય માહ—મુયવવઓગા તઓ સૂરી ॥ ૪૦ ॥ જા પિચ્છઈ દો અપ-
 રે—ફિંચૂળે તસ્સ આઢ મળઈ ગુરુ । ઇદો મય તિ સક્કો—તી કાઢ સરૂવ
 મિય ધુણઈ ॥ ૪૧ ॥ નિરહસણવિ હુ કાલે—નાણ વિપ્પુરઈ નિમ્મલ જ-

તે અશ્વ આચાર્યે તે વેળા એ વગેરે જે કાંઈ નિગ્રહ કહ્યું તે ખીજા માર્ગાનુ-
 સારિ સુદિવાળા ખીજા પુરોએ પણ અનુમત રાખ્યું [૩૫] પસરતા ભારે અગાનરૂપ
 અધા । ધી હગાઈ જતા જતુઓને અચાનકા ઉત્તમ દીના સમાન તે આચાર્ય એક વેળા
 મધુગપુરીમાં આવ્યા (૩૬) ત્યાં તેઓ જૂત ગુહામાં એક વ્યતરના ભરનમાં સપરિવાર
 રહ્યા એવામાં સીમધર રનામિ ખાસે ઈદ નિગોળને નિચાર સાબળીને પૂઝના લાગ્યો કે
 હે રનામિન! ભરતક્ષેત્રમાં પણ કાંઈ નિગો ના જીવો નિચારે છે ? ભગવાને કહ્યું કે,
 રક્ષિતાય મારા માફકજ નિચારે છે [૩૭-૩૮] ત્યારે ઈદ આહ્વાનુ રૂપ ઠરીને
 ધહા આવી નિગોળની વાત પૂઝવા લાગ્યો, એટલે ગુરુએ અસખ્યાના યોગા વગેરે સધળું
 વણુન કર્યું [૩૯]

ઠરીને ઈદ બોલ્યો કે, હે ભગવાન! વદપણથી હવે અણુસણ કરવા ઈચ્છુ છું,
 માટે મારા આયુષ્ય કેટલું છે, તે કહો ? ત્યારે શ્રુતના ઉપયોગથી સારિ જોવા લાગ્યા તો,
 કાંઈક ઉણા બે સાગરોપમ આયુષ્ય જણાયુ ત્યારે તે બોલ્યા કે, જુ ઈદ છે, તે સાબળી
 ઈદ પોતાનું મૂળરૂપ પ્રગટાવી આ રીતે રતવવા લાગ્યો (૪૦-૪૧) અનિશય વગરના

સ્સ । ચિમ્દાડયતેલુક્ક-તસ્સ નમો હોઝ તુહ નાહ ॥ ૪૨ ॥ જય જિણ
આગમ અણુમય-મુદ્ધ સમાયારઆયરણાવિત્ત । જય રાગદોસજલરાસિ-
સોસકુમ્ભુભવ મુણિંદ ॥ ૪૩ ॥ ડય યુણિય જા સદાઠાણ-ઇદો ગચ્છહ
શુરહિતો ધણિઓ । પઢિવાલમ્મ સ્વણ મેગ-આ વિહરિય ઇતિ હહ
મુણિણો ॥ ૪૪ ॥

દદ્દટ્ટણ તુમ વાસવ-અજ્ઞવિ સીલગસગમુભગમણે । હરિણોવિ નમ-
તિ મુળી-ઇય ધિરયા હવહ તે સિંપિ ॥ ૪૫ ॥ સક્કોવિ આહ મુણિપ-
હુ-તે મ દદ્દહુ વિસિદ્ધરૂવધરં । કાહતિ અપ્પસત્તા-નિયાણ મિય જામિ
સદ્દાઠાણ ॥ ૪૬ ॥ ઇય જપિય તસ્સ ડરસયસ્સ કાઝ્ઞ દાર મવરમુહ ।
નમિય મુણિંદ પત્તો-પુરંદરો નિયયદ્દાણમિ ॥ ૪૭ ॥ તા તત્થ મુળી
પત્તા-કઓ દુવાર તિ યિંતિ તો ગુરુણા । વાહરિયા ઇહ ઇઓ-સિદ્ધ
તહ સક્કઆગમણ ॥ ૪૮ ॥ તે આહુ કિં ન ધરિઓ-સ્વણમેગ, તો ક-

કાગમા પછુ જેને ત્રણ જગતને વિગ્રમ પમાડનાર નિર્મળ ગ્લાન ગુરુ છે એવા હે નાથ !
તમને નમસ્કાર થાઓ [૪૨] જિનાગમને અનુસરતા શુદ્ધ સમાચાર આચરવામા વર્તનાર,
અને રાગ દ્વેષપ્રજ્ઞ જળરાશિ શીખવા અગરત્થ રૂપિ સમાન દે મુનીંદ્ર ! તું જયવાન
ગટે [૪૩] એમ સ્તરીને ઈદ જેવા સ્વસ્થાન જવા લાગ્યો, એટલે ગુરુએ કહ્યું કે
થોડો વખત ઠેરી જાઓ, કે જેટલામા મુનિઓ ભિક્ષા લાગીને ઇલા આવે (૪૪)

કેમકે હે ઈદ ! તમને જોઇને આજ પછુ તીનામના સગથી મુભગ મનવાગા
મુનિઓને ઈદ નમે છે, એમ વિચારી તેમને સ્થિરના થમે (૪૫) ત્યારે ઈદ બોલ્યો કે,
હે મુનિનાથ ! તે અત્ય સત્વો મને વિચિત્ર ઉપવાજો જોઇને નિષાણા કરશે માટે હું મારા
સ્થાને જતો રહુ છુ [૪૬] એમ કહી તે ઉપાશ્રવણે દાર કે જે પૂન મુખ હોતો, તેને
પશ્ચિમ મુખ કરીને મુનીંદ્રને નમી, ઈદ સ્વસ્થાને પહોંચ્યો [૪૭] તેવામા ત્યા મુનિઓ
આવી પહોંચ્યા તેઓ બો વા કે, દરવાજો ક્યા છે ? ત્યારે ગુરુ બોલ્યા કે, આ બાલુથી
આવે બાલુ ઈદના આગમનની વાત કહી [૪૮] તેઓ બોલ્યા કે, થોડી વાર તેને

हति गुरुणोचि । त वुत्तत सयलपि-पाडिहेरावसाण ति ॥ ४९ ॥

अन्नदिणे विहरता-ते भयवतो गया दस पुरमि । पनलो नाहिय-
वाई-महुराड समुद्धिओदत्तो ॥ ५० ॥ सिरिअज्जरनिखयाण-जुगप्पहाणा-
गमाण पासमि । सघेण सुगुणसघेण-पेसिओ साहुसघाडो ॥ ५१ ॥
तेहिवि गुह्यमाहित-नामा नियमाडलो तहिं पहिओ । गुरुवायलद्धिणा
तेण-झत्ति सो निज्जिओ वाई ॥ ५२ ॥ सो तयणु सावगेहिं-परिओ
वासासु दिह्वचित्तेहिं । रनिखय पणुणा इत्तो-अइयोव आड नाड निय
॥ ५३ ॥ को गणहरो ठविज्जइ-इय चित्तेण निउणबुद्धीए । आयरिय-
ठाणजुगो-समिनिखओ दुब्बलिय पूसो ॥ ५४ ॥

जे पुण से सयणजणा-तेसिं किर फग्गुरनिखओ समणो । माड-
रओ वा भिमओ-तो ते जुत्ता इम गुरुणा ॥ ५५ ॥ निप्फावत्तिल्ल

अटकाव्यो वा नहि ? त्पारे गुरुओ वसतिनो द्वार देवना सुधीनो सधयो वृत्तात क'नी
पना यो [४८]

अक वेणा ते लगनान् रियग्ता रियग्ता इत्युग्मा मरा तेनामा आष्टीमेर
मथुरामा ओ १५५ नारिक नादी छिद्यो [५०] त्पारे सद्गुरुणा सध [सधात]
समान सधे ते आर्यरक्षित युमप्रवानागमना पासे साधुनो बाडो भोक्तव्यो [५१]
त्पारे तेमणे गोष्टाभाटिन नामना पोताना भामाने त्या भोक्तव्यो ते त्पारे वास्तविकवाणा
हेनाथी तेमणे ते पादोने जट छती लीधो (५२) तेथी त्याना आरम्भमे दर्पित मछने
तेने त्यां योमासु करना अटम यो आष्टीमेर रक्षितसरिओ पोतानु आयुष्य अति योडु
नष्टीने निपुषु पुरिथी विचार्युं क गलधर (गच्छनायक) कोने करवो ? त्पारे दुःखनिम
पुष्पमित्र तेमने आचार्यना स्थानने योग्य गच्छाया [५३-५४]

परतु तेमना जे सगान्हाया हता तेमने प्रत्युरक्षित मुनि, अथवा तेमने मागे
वचारे असिमन हतो तेथी तेमने गुरुओ आ प्रमासे कथु (५५] दहा तन, तेन,

પ્રયગાળ હ્રદ કુદેમુ અહોમુદકણસુ । સચ્ચેવિ નંતિ તિલ્લા-તિલ્લ પુણ
લગ્ગા કિમાવિ ॥ ૫૬ ॥ લગ્ગદ સુત્રુપિ ઘય—એવ અહપિ સુત્તઅ-
ત્થેહિં । નિપ્પાવકુહસમાળો—દુલ્લિય પડ મહાભાગા ॥ ૫૭ ॥ તહ
ફગ્ગુરવિલ્લયમુણિ—ગુદ્દામાહિલમુણિચ આસજ્જ । તિલ્લઘયઘટ્ટ વ્વ કમા-
અહય ઇયમ્મારણા મહા ॥ ૫૮ ॥ સુત્તયતદુમયધરો—સદ્ધાસંવેગસંગમો
સુમદ્ધ । સક્કિરિયાકરણરઓ—રાયકરંદગસમાળગુણો ॥ ૫૯ ॥

સસમયપરસમયવિઙ્—દુલ્લિઓ એસ હોઝ તુમ્હ શુરુ । તેવિ ત-
હત્તિ પઢિચ્છતિ—સીસ વીસતકરકમલા ॥ ૬૦ ॥ ઘુટ્ટો ગણહરસદ્ધો—ગો-
ચમમાર્હિં ધીરપુરિસેહિં । જો ત ઠવદ્ અપત્તે—જાણતો સો મહાપાવો
॥ ૬૧ ॥ ઇય ચિંતિઙ્ગણ ગુણપક્ક—રાણા સૂરિણા સમયવિહિણા ।
ઠવિઙ્ગણ પૂસમિત્તો—આયરિયપ્પ ઇમ ઘુત્તો ॥ ૬૨ ॥ જહ ફગ્ગુરવિલ્લ
માહિલે ય હ્રદ વટ્ટિઓ અહ પચ્છ । તહ વટ્ટિજ્જ તુમપિ દુ—તહ સ્તિ ત

અને ઘીના કુદ (વડા) ઉંઘા વાળીએ તો બધા ગેળાઈ જતરા, તેના થોડાક ચોટ્ટેડા રહે,
અને ઘી ધણુ રહે એ ગીતે દુખનિકા પુખ્તમિત્ર પ્રત્યે સુત્રાચ ગેળવામા હું તનના ધ ।
જેવો છુ ફ'શુક્ષિત પ્રત્યે તેના ધડા જેવો છુ અને ગોષ્ઠામાદિય પ્રત્યે ઘીના ધ । જેવો
છુ એ કારણથી હે બ્રહ્મા ! (૫૬-૫૭-૫૮-) સુત્ર અથ અને તદુભવને ધનનાર શ્રદ્ધાસંવેગ
સદિત, સુમતિવાન, સદિક્ષા દરવામા રક્ત સંજકરકક સમાન શુભુમળો [૫૮]

અને સ્વસમય પરસમયનો જાણુ આ દુખનિકા પુખ્તમિત્ર તમારો શુર થાઓ ત્યારે
તેઓએ પણ મનકે અજ્ઞાનિ જોડી તે વાતને તેમજ સ્ત્રીધારી [૬૦] મહુધર એ
તમ્હ જાતમાદિક ધીર પુરોષોએ વલેયો છે, મારે જે જાણુતો થો તેને અપાનમા મધાપે
તે મહાપાપી ગણાય છે [૬૧] એમ ચિંતીને શુભુના પક્ષપાતી આનંદ્ય ગાત્રની વિવિ
એ પુખ્તમિત્રને આચાર્ય પદે સ્થાપી આ રીતે નિજા આપી (૬૨) હે વત્સ ! ૧ શુ
રક્ષિત અને ગોષ્ઠામાદિય તરફ હું જે રીતે ન જો છુ, તેજ રીતે તુ પણ વત્તજે ત્યારે તેણે
પણ તે વાત જુના રાખી (૬૩) સ્ત્રીઓ તેણે કદુ કે, જેમ તમે મરી તમ્હ હમેશા

ગિણ્દરૂ ઇમોવિ ॥ ૬૩ ॥ સયણા ડ ઇમ વુત્તા—જહ તુબ્બે વટ્ટિયા મદ
સયાવિ । એમિવિ મુણિનોહ—તહ વટ્ટિજ્જેહ વિણયપરા ॥ ૬૪ ॥

અગિય અહ અકપ વા કણવિ વા નેવ રુસિઓ કહયા । એસો
ણ નહુ સ્વમિહી—તા વટ્ટિજ્જેહ સુદટ્ટપર ॥ ૬૫ ॥ એવ દુત્તિવિ વગ્ગે—
અપ્પાહિય દિપરુરેહિ વયણેહિ । મત્ત પચ્ચક્કાદત્તુ—મૂરિણો સમ્મ મણુપત્તા
॥ ૬૬ ॥ દુગ્ગલિયપૂસપિત્તોત્તિ—ગણરો હરિયસયલસદેહો । મગ્ગાણુસા-
રિકિરિયા—નિરઓ ક્યમવિયજણહરિસો ॥ ૬૭ ॥ દણિદ્ધદુદ્ધદુગ્ગહ—
નિમ્મહિયજણાભિમાણદાણપવણો । વિહિયનિયગચ્છમુત્થા—રુમેણ સુહમાય
ણ જાઓ ॥ ૬૮ ॥

શ્રુત્વેતિ શ્રુત્તત્તિજગત્પવિત્ર—

શ્રીપુષ્પમિત્રસ્ય મુનીશ્વરસ્ય ।

મુમુક્ષવ સતુ કૃતપ્રયત્ના—

માર્ગાનુસારિપ્રવરક્રિયાયા ॥ ૬૯ ॥

॥ ઇતિ દુર્વલિકાપુષ્પમિત્રકથા સમાપ્તા ॥ “ છ ”

વત્સા હો તેમ આ મુનિનાથ તરફ નિવસવાન થઈ વસતો [૬૪]

વળી હુ તમે (મારો નિવસ) કરતા કે નહિ કહ્યા છતાં ક્યારે પણ રહ્યો નથી,
પણ આ તે નહિ અમી શબ્દે આટે એના તરફ બરોનર થઈને વર્તતો (૬૫) એમ
એ વગતે દિનમરુ વચ્ચેનરડે રાજી કરીને બન્ના પ્રત્યાજ્ઞાન કરી આવ્યાપ રતો પહોંચ્યા
[૬૬] બાદ દુનનિમ પુષ્પમિત્ર ગણુધર સધળા સ દેહ દરતા થકા માર્ગાનુસારી ક્રિયામા
ત પર રહી, કાન્ધ જોતેને હા કરતા થમ, અતિ અનિષ્ટ અને દુષ્ટ કદામદથી દણુપાના
લોકાના અભિમાનરૂપ વાદળને પાનની માફક તો ના રતી પોતાના ગન્ધની રસરથના
સાથવી અનુક્રમે મુખભાજન થયા [૬૭-૬૮] આ રીતે શ્રીપુષ્પમિત્ર મુનીશ્વરનુ
નિજમનમા પરિત્ર વૃત્તાન સાબળીને મુમુડુ જોતો માર્ગાનુસારી ક્રિયામા પ્રવર્તવાન બો (૬૯)

આ રીતે દુર્મનિગા પુ પમિત્રની કથા છે.

અતઃ કૃત્રિદેવમાહ.

નન્નેવમાચરિતે યુષ્માભિઃ પ્રમાણીકૃતેસ્માકં પિતૃપિતામહાદયો
નાનારમમિથ્યાત્વક્રિયામટ્ટચયોઽભૂવ—ઘતોસ્માકમપિ તથૈવ મવર્તિતુ
મુચિત.

इत्यनोच्यते,—

સૌમ્યમાગેનાપિ નીચમાનોમોન્માર્ગેણ ગમઃ,—યતો સ્માભિઃ સત્ત્વિ-
ગ્નાચરિતમેવ સ્થાપિત, ન સર્વપૂર્વપુરુષાચરિત,—મિત્યતપવાદ,—

॥ मूलं ॥

ज पुणपमायस्त्व-गुरुलाघवर्चितविरहियं मवहं ।

सुहृन्मीलसदाह्रन्-चरित्तिणो त न सेवति ॥ ८६ ॥

અહીં કાષ્ઠ એમ બોલે છે —

જે આ રીતે આચરિતને તમે પ્રમાણુ કરો છે, તો અમારા આપદાનાઓ અોક
આરભ અને મિથ્યાત્વની ક્રિયામા પ્રવૃત્તિ કરનાર હતા, માટે અમારે પણ તેમજ પ્રવર્તનું
નહોતે

અહીં આ રીતે જનામ છે —

હે સૌમ્ય ! સીધે રસ્તે દોરતા અન્યે રસ્તે મ જા જે માટે અમે તો સવિગ્ન
જાના આચરિતનેજ સ્થાપ્યુ છે, કેમ સર્વ પૂન પુરોના આચરિતને સ્થાપ્યુ નથી એજ
કારણથી કહે છે કે —

भूणनो अर्थ.

જે સુખશીળ જનોને ગુરૂ લાવવ વિચાર્યા વગર પ્રમાદરૂપે
હિ સાવાળુ કામ આચરેલુ હોય, તેને ચારિત્રવાન્ પુરૂષો સેવતા
નથી. (૮૬)

ગિળદ્દર ઇમોવિ ॥ ૬૩ ॥ સયણા ડ ડમ ઘુત્તા—જહ તુઘ્ને વઢિયા મડ
સયાવિ । ઇયમિવિ મુણિનોદ—તહ વઢિજ્જેહ વિણયપરા ॥ ૬૪ ॥

અવિય અહ અરુણ વા કણવિ વા નેવ રુસિઓ કડયા । एसो
उण नहु खमिही—ता वट्टिज्जेह सुट्ठुयर ॥ ૬૫ ॥ एव दुन्निवि रग्गे—
अप्पाहिय हियरुरेहि वयणेहि । भत्त पच्चस्वादत्तु—मूरिणो सग्ग मणुपत्ता
॥ ૬૬ ॥ दुब्बलियपूसमित्तोवि—गणहरो हरियसयलसदेहो । मग्गाणुता-
रिक्खिरिया—निरओ कयभरियजणहरिसो ॥ ૬૭ ॥ दणिद्धदुद्धकुग्गाह—
निम्महियजणाभिमाणदाणपवणो । विहियनियगच्छमुत्था—रुमेण सुहभाय-
ण जाओ ॥ ૬૮ ॥

શ્રુત્વેતિ ઘૃત્તાગ્રિજગત્પવિત્ર—

શ્રીપુષ્પમિત્રસ્ય મુનીશ્વરસ્ય ।

મુમુક્ષવ સત્તુ કૃતપ્રયત્ના—

માર્ગાનુસારિપ્રવરક્રિયાયા ॥ ૬૯ ॥

॥ इति दुर्वलिकापुष्पमित्रकथा समाप्ता ॥ “ छ ”

પત્યો છો તેમ આ મુનિનાથ તરફ નિનયવાન થઈ વત્તને [૬૪]

૧મી દુ તમે (મારો નિનય) કરતા કે નહિ કળતા છતાં છપારે પણ કહ્યો નથી,
પણ આ તે નહિ ખમી રાખે આટે એના તરફ બરોબર થઈને વત્તને (૬૫) એમ
એ વગને હિત રક વચનોત્તે રાજી કરીને ભક્ત પ્રત્યાખાન કરી આચાર્ય રંગે પહોંચ્યા
[૬૬] બા. દુનનિમ ધુ પમિત્ર ગણધર સડયા સ દેહ દરતા થકા માનાનુભારી કિરામત
ત પર રહી, બા. જળોને દા કરતા થમ, અતિ અનિષ્ટ અને દુષ્ટ કરામતથી દણાયવા
લોકોના અભિમાનરૂપ વાદ્યને પડનની આરક તોડના રહી પોતાના ગચ્છની સ્વરથતા
સાયવી અનુક્રમે મુખઆજન થયા [૬૭-૬૮] આ ગીતે શ્રીપુ પમિત્ર મુનીશ્વર
ત્રિપ્રથત્મા પવિત્ર વ્રતાત સાબળીને મુમુક્ષુ જનો મા નાનુસારી ક્રિયામા પ્રવત્તવાન ગો (૬૯)

આ ગીતે દુર્મયિજા ધુ પમિત્રની કથા છે.

અતઃ કથિદેવમાહ.

નન્નેવમાચરિતે યુષ્માભિઃ પ્રમાણીકૃતેસ્માકં પિતૃપિતામહાદયો
નાનારભમિધ્યાત્વક્રિયાપ્રવૃત્તયોઽમૃત્વ—વ્રતોસ્માકમપિ તથૈવ પ્રવર્તિતુ
મુચિતં.

इत्यत्रोन्यते,—

સૌમ્યમાર્ગેણાપિ નીયમાનોમોન્માર્ગેણ ગમઃ,—યતો સ્માભિઃ સંવિ-
ગ્નાચરિતમેવ સ્થાપિત, ન સર્વપૂર્ણરુપાચરિત,—મિત્યતપ્વાહ,—

॥ मूलं ॥

જ પુણપમાયસ્ત્વં—ગુરુલાઘવચિંતવિરહિય સવહ ।

સુહૃત્સીલસદાદૃઙ્ગ-ચરિત્તિણો તં ન સેવતિ ॥ ૮૬ ॥

અહીં કાષ્ઠક એમ બોલે છે —

જે આ રીતે આચરિતને તમે પ્રમાણુ કરો છે, તો અમારા પાપદાઓ અનેક
આરભ અને મિત્રતાની ક્રિયામા પ્રવૃત્તિ કરનાર હતા, માટે અમારે પણ તેમજ પ્રવર્તવું
જોઈએ

અહીં આ રીતે જનાવ છે —

હે સૌમ્ય ! સીધે રસ્તે દોરતા અનજે રસ્તે મેં જ જે માટે અમે તો સવિઅ
જનના આચરિતનેજ સ્થાપ્યુ છે, કદ સર્વે પૂર્વ પુરોના આચરિતને સ્થાપ્યુ નથી એજ
કારણથી કહે છે કે —

भूषणो अर्थ

જે સુખશીળ જનોને ગુરુ લાવવ વિચાર્યા વગર પ્રમાદરૂપે
હિંસાવાળુ કામ આચરેલુ હોય, તેને ચારિત્રવાન્ પુરો સેવતા
નથી. (૮૬)

[ટીકા]

યત્ પુનરાચરિત પ્રમાદરૂપસયમવાવકત્વાત્ અતएव ગુરુલાઘવ-
ચિંતાવિરહિત સગુણમપગુણમેતિ પર્યાલોચનવર્જિતમતएય સવય યતના-
ભાવાત્ સુલ્લક્ષીલા ઇહલોકપ્રતિવદ્ધા* શઠા મિથ્યાલગ્નપ્રધાનાસ્તૈરાચીર્ણ
સમાચરિત ચારિત્રિણ, શુદ્ધચારિત્રવતસ્ત ન સેવતે નાનુતિષ્ઠતીતિ

અર્થઘોલ્લેસ દર્શયન્નાહ,—

(મૂલં)

જહ સદ્વેસુ મમત્ત-રાહાઈ અસુહૃદવહિભત્તાઈ ।

નિદિજ્જયસહિતૂલી-મસૂરમાઈણ પરિભોગો ॥ ૮૭ ॥

ટીકાનો અર્થ

જે આચરિત સયમને બાધા કરનાર દોષથી પ્રમાદરૂપ હોય અને તેથીજ ગુ-
ણ ભાવવ ચિતા રહિત હોય એટલે કે સગુણ છે કે નિર્ગુણ છે એની પચાનોચનાથી
વર્જિત દોષ અને એથીજ યતના હોનાના લીધે સયમ [દિસારાણ] હોય, અને સુખ
શીજ એટલે આ લોકનાજ સુખમા પ્રતિગ્રહ રહેતા તથા શઠ એટલે ખોટા આનંદન
લેનારા જનોએ આચરેલુ હોય, તેને શુદ્ધ આરિત્રનાગા સેવના નથી

આ વાતનાજ નમ્રના મતાવે છે

મૂળનો અર્થ

જેમકે શ્રાવકોમા મમત્વ કરવી, શરીર શોભા માટે અ-
શુદ્ધ વસ્ત્ર, પાત્ર, તથા આહાર ગ્રહણ કરવા, કાયમપણે દીધેલી
વસિત કબૂલ રાખવી, તથા ગાદલા, તણીયા વગેરે વાપરવા,
(એ બધો પ્રમાદ છે) [૮૭]

(ટીકા)

યથેત્યુપદર્શને શ્રાદ્ધેષુ શ્રાવકેષુ મમત્વ મમકાર મદાયોય શ્રાવક
 ઇતિ માદાગ્રહ—

“ મામે કુલેવા નગરે ચ દેસે-મમત્તભાવ ન કદિંચિ કુજ્ઞા. ”

ઇત્યાગમનિપિદ્ધમપિ કેચિત્ કુર્વતિ,—

તથા રાદયા શરીરશોભાકામ્યયાઽશુદ્ધોપધિમક્તાદિ કેચન મૂઢ-
 તિ,—તન્નાશુદ્ધમુદ્ગમોત્પાદનાદિદોષદુષ્ટ, ઉપધિર્વસ્ત્રપાત્રાદિ—ર્મક્તમશન-
 પાનસ્વાદ્યસ્વાદ્યાદિ—આદિશબ્દાદુપાશ્રયગ્રહણ—મેતાન્યપ્યાગમેઽશુદ્ધાનિ નિ-
 પિદ્ધાન્યેવ.

યત્ત એવમાર્પ—

પિંદ સિજ્ઞ ચ વત્થ ચ-ચઉત્થ પાય મેરય,

અરુપ્પિય ન ઇચ્છિજ્ઞા-પદિગાહિજ્ઞ કપ્પિય (ઇતિ)

ટીકાનો અર્થ.

જેમકે દાખલા તરીકે શ્રાવકોમાં મમત્વ—મમત્ત એટલે કે, આ શ્રાવક મારો
 છે, એવો સખત આગ્રહ તે આગમમાં નિષેરેતો છે જે માટે કરેલું છે કે—

‘ મામ, કુળ, નગર કે દેશ, એવાના કામમાં પણ મમત્વ ભાવ ન હોવો ’

આમ હતા પણ કેટલાંએક તે મમત્ત કરે છે

વળી શાક એટલે શરીર ગોણા તેની ઈન્દ્રિયે અશુદ્ધ ઉપધિ અને ભાન ન-
 ગરે કેટલાક લે છે ત્યાં અશુદ્ધ એટલે ઉદ્ગમ ઉત્પાદનાદિ દોષથી દુષ્ટ, ઉપધિ એટલે
 વસ્ત્ર પાત્ર વગેરે અને ભક્ત એટલે અશનપાન, આદિમ સ્નાત્તિમ વગેરે, આદિ શબ્દો
 ઉપાશ્રય લેવો એ જ્યાં અશુદ્ધ લેવા આગમમાં નિરોધ્યાન છે

જે માટે આગમ આ રીતે છે કે, પિન્દ, શબ્દ, વસ્ત્ર, અને એથુ પાત્ર, એ
 અમૃતપ્રાપ્તિ નહિ લેવા, કિંતુ કલ્પનીય હોય તે લેવા

इह च रात्राग्रहण पुष्टालम्बेन दुर्भिक्षाक्षेमादौ पचरूपरिहाण्या किं
चिदशुद्धमपि शृङ्गो न दोष इति ज्ञापनार्थ—यतोभाणि पिंडनि-
र्युक्तौ—

एसो आहारविही—जड भाणिओ सव्वभावदसीहि ।

धम्मावस्सगजोगा—જેણ ન હાયતિ ત કજ્જા ॥ ૧ ॥

તથા,

कारणपडिसेवा पुण—भावेणासेवणत्ति दट्ठया,
आणाइ तीइ भावे—सो सुद्धो सुक्खेहेव चि

तथा निदिज्ज चि पत्रलेग्बनेनाचट्टकालिक भदत्ता वसतिर्गृह-
मेपापि साधुनामकल्पनीया—अनगारत्वदाने.—भग्नसस्थापनादौ काय-
वधसम्भवात्,

૬૬૭ શરીર જોભાના માટે એમ કહ્યું, તે પુષ્ટાનળને દુર્ભિક્ષ અને મગ્નીમા પચક
પરિહાલિએ કંઈ અશુદ્ધ હો તોપણ તેને દોષ લાગતો નથી એમ જણાવના માટે છે

જે માટે પિંડ નિયુક્તિમા કહ્યું છે કે—

આ આહારની વિધિ જે સન ભાવવશિ અનેશ્વરે કહેલી છે તે જેમ ધમ અને
આવશ્યક વ્યાપારમા ખનન ન આવે તેમ પાનની (૧) વળી કારણે દોષ સેવવો પડે
તે ભાવે કરી અન્નાસેવનાજ જાણી કેમકે આત્માએ કરીને તેમ કરતા તેનો ભાન શુદ્ધજ
રહે છે, અને તેજ મોક્ષ દેતુ છે (૨)

વળી નિર્વ્ય એટલે ખન લખી આપીને ચદ્ર સુરજ લગી આપેલી વસતિ એટલે
જગ્યા, તે પણ સાધુઓને અકલ્પનીય છે કેમકે તે લેતાં અનગારપણાની હાનિ થાય છે,
તથા ભાગી તરી સુધારતા છત્રધાત ચરાનો પણ સભવ રહે છે જે માટે કહેવાય છે કે —
છત્રોને માથાં સિનાવ ધરની સારસ ભાળ અને સાચાણી કેમ થઇ શકે ? અને તેમ
કરનારા જનો અસંયતના માગમા પડે છે

તથાચ પઠયતે—

અવિકૃત્તિગ્ણ જીવે—ચ્છો પ્રસરણ શુદ્ધિ સઠ્થ,

અવિકૃત્તિયાય ત તદ્—પાઠિયા અસ્મન્થાણ પદે

પ્રતદ્ગ્રહણમપ્યેરૈરાચર્યતે

તથા તૂલીમસૂરકે પ્રતીતે—આદિશબ્દાતૂલિકાસ્વલ્લરૂકાંસ્પતાન્ન-

પાશાદીના પરિગ્રહ—પ્રતાન્થપિ ચત્તીના ન કલ્પતે ઇતિ

અથ પ્રસ્તુતમુપમહરનાહ—

[મૂલં]

ઢચ્ચાઈ અમમજસ-મળેગજા શુદ્ધચિદ્ધિય લોળ, ।

ઘટુળજિવિ આયરિય-ન પમાળ સુદ્ધચરણાળ ॥ ૮૮ ॥

(દીકા)

ઇત્યાચેયપ્રકારમસમજસ પ્રસ્તુતમપ્યનુચિત શિષ્ટાનામનેરુધાનેક

એનુ ગ્રહણ પળ કેટનાએક કરે છે

તથા તૂળી અને મશરિના, (ગા ના તળીયા) પ્રમિદ્ધજ કે આદિ મન્દી
ગાદી, ખગ્ગ, કામા તાગાના વાસણુ, વગેરે તેના એ પળ યનિમેને નતિ કપે

હવે આનવી વાનનો ઉપમદ્વાર ક્રતા થ । હે છે —

મૂળનો અર્થ

ઇત્યાદિ અનેક પ્રકારનુ શુદ્ધ જનોએ અસમ જસ ચેદિત
આ લોકમા વણા જણાએ આચર્યું હોય, તેપણુ તે શુદ્ધ ચારિત્ર-
વાળાને પ્રમાણુ નથી (૮૮)

દીકાનો અર્થ

ઇત્યાદિ એકને એની જગતુ અમમજસ એટલે શિષ્ટ જનોને [સુરેના જનોને]

પ્રકાર શુદ્ધાણા તુચ્છસત્ત્વાનાં ચેષ્ટિમાચરિત લોકે લિંગિજને વહુભિ-
રપ્યનેઝરપ્થાચીર્ણ ન પ્રમાણ નાલ્યનહેતુ. શુદ્ધચરણાના નિષ્કલક
ચારિત્રિણા

અપ્રમાણતા પુનરેતસ્ય-સિદ્ધાતનિપિદ્ધત્વાત્, સયમવિરુદ્ધત્વા-
દકારણપ્રવૃત્તત્વાદસમ્યગાલોચનીયેતિ

एवमानुपगिरुमभिधाय प्रस्तुतोपसहारमाह

॥ मूलं ॥

गीतथपारतता-इय दुविह मग्ग मणुसरंतस्स ।

भावजइत्ता जुत्त-दुप्पसहत्त जओ चरण ॥ ८९ ॥

(ટીકા)

गीतार्थपारतथ्यादागमविदाज्ञेयत्युक्तनीत्या द्विविधमागमनीत्या

બેનાનાને પણ અનુચિત અનેક પ્રકારનુ શુદ્ધ એટલે હીનસત્ત્વ જનોનુ ચેષ્ટિત એટલે
આચરિત લોભા એટલે નિમિ જનોમા ધણાઓએ આચર્યું હોય, તોપણ નિષ્કલક
ચારિત્રવાન જનોને પ્રમાણ એટલે આનંદન હેતુ નથી

એ અપ્રમાણ એટલા માટે કે તે સિદ્ધાંતમા નિમેષેન છે, સયમને નિષ્ક છે,
અને નિષ્કાંગ્યો આનેન છે, એ રીતે બરોગર મિચારી લેવુ

આ ગીતે આનુષંગિક રીતે હવે પ્રસ્તુતનો ઉપસટાર કરે છે

भूषणो अर्थ

ગીતાર્થની પરન ત્રતામા રહીને, એ રીતે બે જાતના માર્ગને
અનુમરનારને ભાવયતિપણુ યુક્ત છે જે માટે દુઃખસહ પર્યંત
ચારિત્ર [કહેલુ છે] (૮૯)

टीकानो अर्थ

ગીતાની પરત ત્રતાએ એટલે આગમના વાલુના પુણ્યની આગામી રહીને, એ

ગમાનુગતવૃદ્ધસમાચારભેદેન દ્વિપ્રકાર માર્ગમનુસરતસ્તદનુસારેણવ્યવ-
હારતઃ સાધોરિતિ ગમ્યતે ભાવવાતિત્વં સુસાધુત્વ યુક્તમુચિત ષ્વતુમિતિ
શેષ.—કિમિત્યતઆહ—દુઃપ્રસહાતં દુઃપ્રસહનામધેયાચાર્યપર્યંત યતો યસ્મા-
ન્નરણં ચારિત્ર-સિદ્ધાંતિ શ્રુયત ઇતિશેષઃ

અયમભિપ્રાયો—યદિ માર્ગાનુસારિક્રિયાકરણસાર યતમાતાચારિ-
ત્રિણોનામ્યુપગમ્યતે, તતસ્તદન્યેષામનુપલભાદ્યવચ્છિન્ન ચારિત્ર-તદ્યવ-
ચ્છેદાત્તીર્થં ચેત્યાયાત—એતદ્વચ્ચ પ્રત્યક્ષીભૂતભૂતભવદ્ભાવિભાવસ્વભાવજિન-
નાથ—પ્રણીતસિદ્ધાંતેન સહ વિરુદ્ધમિતિ ન પ્રેસાપૂર્વકારિણઃ પ્રતિપદ્યતે—

તથાચ વ્યવહારમાર્ગ્યં.

કેસિંચિય આણસો—દંસણનાળેદિ વટ્ટણિત્થિ ।

ઘોલ્લિલ્લ ધ ચરિત્તં-વયમાણે મારિયા ચરો ॥ ૧ ॥

રીતે એટલે કદી નીનિએ બે પ્રમરના મામને એટને આગમ નીતિ અને આગમાનુસારો
પદ્ધતિમાચાર એ બે બેદનાળા મામને અનુસરનાર એટને તેના અનુસારે ચાલનાર સાધુને
ભાવયતિપણ એટને સુસાધુપણ યુક્ત છે, એટલે કદી શકાય તેમ છે કેમકે દુઃપ્રસહ
નામના આચાર્ય પર્યંત આગ્રિ હશે, એમ સિદ્ધાંતમા સંભળાય છે

તાત્પર્ય આ છે કે, જો માર્ગાનુસારી ક્રિયા કરનારમા ચલન કરનારાઓને ચારિત્રવાન
ન માનિએ, તો તેમના વિના બીજા તો કંઈ દેખાતા નથી, એટલે ચારિત્રજ વિચિત્ર થયુ
બને તેમ ચતા તીથ પણ વિચિત્ર થયુ, એ વાત આવી હવે એ વાત તો ભૂત, વર્તમાન,
ભવિષ્યત્તા ભાનને પ્રત્યક્ષપણે જાણનાર જિનેશ્વરના કહેલા સિદ્ધાંત સાથે વિરુદ્ધ પડે છે,
માટે તેને સમજવાનુ જનો સ્વીકારતા નથી જે માટે વ્યવહાર બાધ્યમા કહેતુ છે કે, —

કટલાએકનો એવો આદેશ [મત] છે કે જ્ઞાન દર્શનથી તીર્થ વર્તે છે, આગ્રિ
આગ્રિ વિનિઃશ થયુ છે, પણ એમ જોનનરને ચતુગુરુ પ્રાચશ્રિત આપણુ [૧]

જો મળદ નરિય ધમ્મો-નય સામદય નચેવય ચયાડ ।

સો સમણસયવજ્ઞો-કાયવ્વો સમણસયેણ ॥ ૨ ॥

ઇત્યાદ્યાગમયામાણ્યાન્માર્ગાનુસારિત્રિયાકારિણો ભાવયતય ઇતિ સ્થિત.

વક્ત સકલમાર્ગાનુસારિણી ક્રિયેતિ શ્રાવણાષો પ્રથમ સ્થિત સ ગતિ શ્રદ્ધા પ્રવરા ચર્મે ઇતિ દ્વિતીયમાદ—

॥ મૂલં ॥

સદ્ધા તિલ્લભિલાસો-ધમ્મે પવરત્તણ હમ તીસે, ।

વિહિસેવ^૧ અતિસી^૨ સુદ્ધદેસણા^૩ સ્વલિયપરિસુદ્ધી ॥ ૧૦ ॥

૧ એમ કહે છે કે, ધર્મ નથી આભાષિત નથી અને વ્રત નથી, તેને અમણસ ધે પોતાના અમણસમથી [સાધુઓના ટોળાથી] બાહેર કહાડ્યો [૨]

આ વગેરે આગમના પ્રમાણથી માર્ગાનુસારી ક્રિયા કરનારા તે ભાવયતિ છે, એ માત્ર નહીં થઇ

આ રીતે સવળી માર્ગાનુસારી ક્રિયા હોય, એ જાવ સાધુનું પ્રથમ નિગ કહ્યું હવે ધર્મમા પ્રવર શ્રદ્ધારૂપ બીજી નિગ કહે છે

સૂળનો અર્થ

શ્રદ્ધા એટલે તીવ્રાભિલાષ, તેનું ધર્મમા પ્રવરપણુ, તે આ છે:—વિધિ, સેવા, અતૃપ્તિ, શુદ્ધ દેશના, અને સ્થાયિતની પરિ-શુદ્ધિ. (૬૦)

(ટીકા)

અદ્વા પ્રવરા ધર્મે इति द्वितीय लिंगमुक्त तत्र अद्वा तीव्रः पदु-
रभिलाषः कर्मस्योपपन्नमसङ्गानमभवो न पुनर्विषयप्रतिभासमात्र बालरूप
रत्नग्रहणाभिलाषवत्-धર્मे श्रुतचारित्ररूपे-प्रवरत्वं प्रधानत्वं विशेषणीकृत-
मिदं वक्ष्यमाण तस्याः श्रद्धायाः फलभूत.

તથા

विधिसेवा [१] अतृप्तिः [२] शुद्धदेशना [३] स्खलितप-
रिशुद्धिः (४) इति लिंगानि श्रद्धायाः प्रवरत्त्वस्येति.—सूत्रे च “ वि-
हिसेव अति च्छी ” इत्यत्र स्वत्वं प्राकृतत्वात्

सप्रत्येतान्येव प्रत्येकविभावयिषुः प्रथमं तावद्विधिसेवामधिकृत्याह.

ટીકાનો અર્થ.

ધર્મમા પ્રવર શ્રદ્ધા, એ બીજી નિગ કહેતું છે ત્યાં શ્રદ્ધા એટલે તીવ્ર અભિલાષ
એટલે કે કર્મની શ્રયોપશમ અને સમ્યક્ જ્ઞાનથી થએલ ઇચ્છા, નહિ કે બાળકને રત્ન
લેવાની મરજી થાય છે, તેમા માફક શક્ત કોઈ પણ વિષય પકડવાનો ઇરાદો એટલા માટે
કહ્યું છે, તીવ્ર અભિલાષ ધર્મમા એટલે શ્રુત અને ચારિત્રશ્ચ ધર્મમા તેતુ પ્રવરપણુ, તે આ
એટલે આગળ કહેવામા આવતુ, તે શ્રદ્ધાતુ ફળશ્ચ બાજુવુ

તે આ રીતે છે, વિધિ સેવા, અતૃપ્તિ, શુદ્ધ દેશના અને સ્ખલિત પરિશુદ્ધિ એ ત્ર
દ્વાના પ્રવરપણુનાં નિગ છે સૂત્રમા “ વિહિસેવ અતિ ચ્છી ” એ પદમા પ્રાકૃત-
પણુથી દ્વસ્વ કરેલું છે

હવે એ દરેકને વર્ણવના આતર પહેલા વિધિ સેવાને આસરીને કહે છે

જો મળે નથી ધર્મો-નય સામય નવેવય ચયાઈ ।

- સો સમણસઘવજ્જો-કાયવ્યો સમણસઘેણ ॥ ૨ ॥

इत्याद्यागमश्रामाण्यान्मार्गानुसारिक्रियाकारिणो भावयतय इति

स्थित.

उक्त सफलमार्गानुसारिणी क्रियेति श्रावसाधो प्रथम स्तिग स-
गति भद्रा प्रवरा वमें इति द्वितीयमाह—

॥ मूलं ॥

સજ્ઞા તિબ્બમિલાસો-ધર્મમે પવરત્તણ હમ તીસે, ।

વિહિસેવ^૧ અતિસી^૧ સુદ્ધદેસણા^૨ સ્વલ્લિપપરિસુદ્ધી ॥ ૧૦ ॥

ને એમ કહે છે કે, ધર્મ નથી સામાયિક નથી, આ વ્રત નથી, તેને શ્રમણસઘે પોતાના
શ્રમણસમ્મથી [સાહુઓના ટોળાથી] બાહેર કઢાવે [૨]

આ વગેરે આગમના શ્રમણથી માર્ગાનુસારી ક્રિયા કરનારા તે જ્ઞાનપ્રાપ્તિ છે, એ
વાત નકકી થઈ

આ રીતે સવળી માર્ગાનુસારી ક્રિયા હોય, એ જ્ઞાન સાધુનું પ્રથમ સિંગ કન્યુ
હવે ધર્મમા પ્રવર શ્રદ્ધારૂપ બીજું સિંગ કહે છે

મૂળનો અર્થ

શ્રદ્ધા એટલે તીવ્રાભિલાષ, તેનું ધર્મમા પ્રવરપણુ, તે આ
છે—વિધિ, સેવા, અતૃપ્તિ, શુદ્ધ દેશના, અને સ્ખલિતની પરિ-
શુદ્ધિ. (૬૦)

(ટીકા)

અદ્વા પ્રવરા ધર્મે इति द्वितीय लिंगमुक्त तत्र अद्वા तीव્રः पङ्क-
रभिन्नापः कर्मसंयोपप्लमसङ्गानमभवो न पुनर्विषयप्रतिभासमात्र बालस्प
रत्नग्रहणाभिन्नापवत्-धर्मे श्रुतचारित्ररूपे-प्रवरत्वं प्रधानत्वं विशेषणीकृत-
मिदं वक्ष्यमाण तस्याः अद्वयायाः फलभूत.

तद्वया.

विधिसेवा [१] अद्विति [२] शुद्धदेशना [३] स्वस्तिप-
रिशुद्धिः (४) इति लिंगानि अद्वयायाः प्रवरत्वस्येति.—सूत्रे च “ वि-
धिसेवअतिची ” इत्यत्र स्वસ્ત્વ પ્રાકૃતત્વાત્.

સમત્યેતાન્યેવ પ્રત્યેકવિભાવપિપુઃ પ્રથમ તાવદ્વિધિસેવામધિકૃત્વાહ.

ટીકાનો અર્થ.

ધર્મમા પ્રવર અદ્વા એ બીજી લિંગ કહેયું છે ત્યાં અદ્વા એટલે તીવ્ર અભિનાય
એટલે કે કર્મની શ્રમોપરામ અને સમ્પદ્ગાનથી થએલ ઇચ્છા, નહિ કે બાળકને રત્ન
લેવાની મરજી થાય છે, તેમા માફક પ્રકટ કોઈ પણ વિષય પાકવાનો મુશકે એટલા માટે
કહ્યું કે, તીવ્ર અભિનાય ધર્મમા એટલે શ્રુત અને ચારિત્રધર્મમા તેનું પ્રવરપણું, તે આ
એટલે આગળ કહેવામા આવતું, તે અદ્વાહુ ઇતરથ બાણુ

તે આ રીતે કે, વિધિ સેવા, અદ્વિતિ, શુદ્ધ દેશના અને સ્થાલિત પરિશુદ્ધિ એ ત્ર-
દાના પ્રવરપણાનાં લિંગ છે. સૂત્રમા “ વિધિસેવ અતિ ચી ” એ પદમા પ્રાકૃત-
પણાથી સ્તર કરેલું છે.

હવે એ દરેકને વર્ણવવા ખાતર પહેલાં વિધિ સેવાને આસરીને કહે છે

જો મળડ નતિય ધમ્મો—નય સામડય નચેવય વયાડ ।

સો સમણસઘવજ્ઞો—કાયવ્યો સમણસઘેણ ॥ ૨ ॥

इत्याद्यागमनामाण्यान्मार्गानुसारिक्रियाकारिणो भावयतय इति

સ્થિત

ઉક્ત સકલમાર્ગાનુસારિણી ક્રિયેતિ ધાવસાપો. પ્રથમ ત્રિગ સ-
જતિ શ્રદ્ધા પ્રવરા યથે રૂતિ દ્વિતીયમાહ—

॥ મૂલં ॥

સદ્ધા તિલ્લભિલાસો—ધમ્મે પવરત્તણ હમ તીસે, ।

વિહિસેવ^૧ અતિત્તી^૨ સુદ્ધદેસણા^૩ સ્વલિપપરિસુદ્ધી ॥ ૧૦ ॥

જે એમ કહે છે કે ધર્મ નથી, સામાયિક નથી, અને વ્રત નથી, તેને અમણસ ધે પોતાના
અમણસધર્મી [સાધુઓના ટોળાધર્મી] બાહેર કહાડવો [૨]

આ વગેરે આગમના અમાણ્યથી માર્ગાનુસારી ક્રિયા કરનારા તે જ્ઞાનમુક્તિ છે, એ
વાત નકરે થઇ

આ રીતે સવળી માર્ગાનુસારી ક્રિયા હોય, એ જ્ઞાન સાધુનું પ્રથમ ત્રિગ કલ્પ
હવે ધર્મમા પ્રવર શ્રદ્ધારૂપ બીજી ત્રિગ કહે છે

મૂળનો અર્થ

શ્રદ્ધા એટલે તીવ્રાભિલાષ, તેનું ધર્મમા પ્રવરપણુ, તે આ
છે—વિધિ, સેવા, અતૃપ્તિ, શુદ્ધ દેશના, અને સ્થાવિતની પરિ-
શુદ્ધિ. (૬૦)

(ટીકા)

અદ્વા પ્રવરા ધર્મે इति द्वितीय लिंगमुक्तं तत्र अद्वા तीव્રः पटु-
रभिलाषः. कर्मसंयोगप्लमसंज्ञानमभवो न पुनर्विषयप्रतिभासमात्रं बालस्य
रत्नग्रहणाभिलाषवत्-धर्मे श्रुतचारित्र्यरूपे-प्रवरत्वं प्रधानत्वं विशेषणीकृत-
मिदं वक्ष्यमाणं तस्याः अद्वાयाः फलभूतः.

तद्वया.

विधिसेवा [१] अवृत्तिः [२] शुद्धदेशना [३] स्वस्तिप-
रिशुद्धिः (४) इति लिंगानि अद्वાयाः प्रवरत्वस्येति.—सूत्रे च “ वि-
हिसेव अतिची ” इत्यत्र ह्रस्वत्वं प्राकृतत्वात्

सप्रत्येतान्येव प्रत्येकविभाषापिपुः प्रथमं तावद्विधिसेवामधिकृत्याह.

ટીકાનો અર્થ.

ધર્મમાં પ્રવર અદ્વા, એ બીજી નિગ કહેતું છે ત્યાં અદ્વા એટલે તીવ્ર અભિલાષ
એટલે કે કર્મની શયોપભમ અને સમ્યક્ જ્ઞાનથી થએલ ઇચ્છા, નહિ કે બાળકને રત્ન
લેવાની મરજી થાય છે, તેમાં આદ્ય રૂપ કોઈ પણ વિષય પકડવાનો ઇરાદો એટલા માટે
કહ્યું કે, તીવ્ર અભિલાષ ધર્મમાં એટલે શ્રુત અને ચારિત્ર્ય ધર્મમાં તેનું પ્રવરપણ, તે બા
એટલે આગળ કહેવામાં આવતું, તે અદ્વાનું રૂપ બીજું

તે બા રીતે કે, વિધિ સેવા, અવૃત્તિ, શુદ્ધ દેશના અને સ્થાપિત પરિશુદ્ધિ એ અ
જ્ઞાના પ્રવરપણાનાં નિગ છે સૂત્રમાં “ વિહિસેવ અતિ ચી ” એ પદમાં પ્રાકૃત
પણાથી સ્વરૂપ કરેતું છે

હવે એ દરેકને વર્ણવવા ખાતર પહેલાં વિધિ સેવાને આસરીને કહે છે

॥ મૂલં ॥

વિહિસારચિય સેવહ-સદ્દાલ્લ સત્તિમ અણુદ્ધાર્ણ ।

દધ્વાદ્દોસનિહઓ વિ-પક્ષસ્વાયં ઘરહ તમિ ॥ ૧૧ ॥

(ટીકા)

વિહિસાર વિધિપ્રધાનમેવ સેવતેનુતિષ્ઠતિ શ્રદ્ધાલુઃ શ્રદ્ધાણુવાન્ શક્તિમાન્ સામર્થ્યોપેત* સશ્નુષ્ઠાન્ પ્રત્યુપેક્ષણપણાદિક—શ્રદ્ધાલુત્વસ્યાન્યયાનુપપત્તે.

યદિ પુનઃ શક્તિમાનસ્યાત્તતઃ કાચાર્તેત્યાદિ

દ્રવ્યાણ્યાહારાદીન્યાદિશબ્દાત્ સેનકાલભાવાઃ પરિગ્રહતે-તેષાં દોષઃ પ્રતિકુલતા-તેન નિહતોપિ ગાદપીડિતોપિ પક્ષપાત ભાવપ્રતિવંધ વદતિ ધારયતિ તસ્મિન્નેવ વિધ્યનુષ્ઠાનપ્ત-સાવધારણત્વાદ્વાન્યસ્યેતિ.

મૂળનો અર્થ

શ્રદ્ધાણુ પુરૂષ શક્તિમાન હોય, ત્યા લગણુજ વિદિપૂર્વક અનુષ્ઠાન કરે છે, અને જો દ્રવ્યાદિકના દોષથી તેમ કરતા અટકે, તોપણ પક્ષપાત તો વિધિ તરફ જ રાખે છે (૯૧)

ટીકાનો અર્થ.

વિહિસાર એટલે વિધિપ્રધાનજ સેવે એટલે કરે હોય ? તો કે શ્રદ્ધાણુ એટલે શ્રદ્ધાવાળ હોય તે શક્તિમાન એટલે સમર્થ હોય તો, યુ સેવે ? તે કહે છે અનુષ્ઠાન એટલે પ્રત્યુપેક્ષણ તથા ગવેપણાદિક ક્રિયા નહિ તો શ્રદ્ધાણુપણુ સિદ્ધ થાય નહિ

જો કદાચ શક્તિમાન ન હોય તો કેમ કરે છે તે કહે છે કે, દ્રવ્ય એટલે આદાર વગેરે અને આદિ શબ્દથી સેન કાળ ભાષ લેવા તેમની પ્રતિકુલતાથી પુનઃ પીડાયો થકો, પણ વિધિવાળા અનુષ્ઠાનમાજ પક્ષપાત એટલે ભાવ રાખે

કથ પુનરનુષ્ઠાનાભાવે પક્ષપાતસમ્ભવ इत्याह.

(મૂલં)

નિરુઝો મુજ્જરસન્નુ-કિચિ અવત્થં ગઝો અસુહમન્ન ।
મુંજતમિ ન રજ્જહ-સુહમોયળલાલસો ઘણિય ॥ ૧૨ ॥

(ટીકા)

નીરુજોઝરાદિરુજારહિતો મોઝ્યાનિ સ્વદલાદ્યાદીનિ તેપારસમા-
સ્વાદવિશેષ જાનાતીતિ મોઝ્યરસઙ્ગઃ કામપ્યવસ્થાં દુઃકાલદારિશ્યાદિદ-
શાગત. માત્તઃ સન્નથુમનિષ્ઠમન્ન મોજન મુજાનો ન તસ્મિન્નથુમાત્રે
રજયતિ શુદ્ધિશુપતિ.

તથાહિ,

સમવત્થેતત્ત્વ કદાચિત્ત,

અનુભવ ન કરે, તો પક્ષપાત કેમ સભવે ? તે કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

નિરોગી, રસજ્ઞ કંઈ અધમ અવસ્થા પામતાં અશુભ
અમ્મ ખાએ તો, તેમા ને રાજી રહેતો નથી, પણ તેને ખાસ
કરીને શુભ ભોજનની લાલસા રહે છે. [૬૨]

ટીકાનો અર્થ.

નીરુજ એટલે ન્યારાદિ રીઝ રહિત હોઈ, ખડ, ખાઘ વગેરા ભોજન વસ્તુઓના
રસનો જાણ પુરવ્વ કોઈ દુ ાજ ક, દારિદ્ર વગેરે અવસ્થામાં અનિષ્ઠ અન ખાતા પણ
તેમા શુદ્ધિ નથી પામતો.

તે આ રીતે કે, કદાચ એમ બને છે ખરૂં કે સારાં ભોજન ખાતારો માણસ

મુદમત્તલાલિઓવિહુ-દુકાલદરિદ્રમિદ્દુઓ પુરિમો ।

મકદયમરુદ્દાઈ-મુનઈ તદ્દ કદુય કટિ ॥ ૧ ॥

કદુયરસ વ ગુયાર-અરણિદેલાઈ કુદિંદ્રારાઈય ।

મુનઈ જળો હુદત્તો-તરુઠલ્લી દિલ્લિશ્ચિલ્લાઈ [સિ]

નવાસૌ તેષુ શુદ્ધિમાધત્તે શુભમોજનલાલસો વિશિષ્ટાહારલપટો-
લઘ્યામ્પેતાં ક્લુદશા તતઃ સુમિસમપ્રાપ્ય પુનરાપિ શોભનમાહારમોક્ષ્યે
इति मनोरथवान् धणियति चाढमिति

एव दृष्टान्तमभिधाय दार्ष्टान्तिकयोजनामाह—

[मूलं]

इय शुद्धचरणरसिओ-सेवतो दन्वओ विरुद्धपि ।

सच्चागुणेण एसो-न भावचरण अइक्कमइ ॥ ९३ ॥

પણ દુકાળ કે દરિદ્રતામા સપત્તા ભાખરી, ભરડકો કડુ કરી કડવો ગુવાર, અરણિનાં
પાદમ, કુનિજ વગેરે તથા ગાંડી બાલ, અને લીલી જિન વગેરે જૂએ મરતા આવ, તો
પણ તે તેઓમા શુદ્ધિ નથી પામતો કિંતુ શુભ મોજન લાવસ એટલે વિશિષ્ટ આદા
રમા લપટ થઈનેજ રહે છે અથાત્ આ દશા ઉત્તમુ તો મુલિકામા પ્રીતિ સારો
આટાર ખાધગ એવા મનોરથને અતિશયપણે કરતો રહે છે

આ રીતે દ્રષ્ટા કહીને, હવે દાર્શનિકની યોજના કહે છે.—

भूषणो अर्थ

એ ગીતે શુદ્ધ ચારિત્રનો રસિક પુરુષ કદાચ દ્રવ્ય થકી
કંઈ વિરુદ્ધ વાતને પણ સેવતો હોય, તોપણ શ્રદ્ધાના ગુણથી તે
ભાવ ચારિત્રને અતિક્રમે નહિ. (૯૩).

(ટીકા)

इत्येव कुभक्तभोगदृष्टातेन श्रद्धाचरणरसिको निष्कलरुसयमपालनो-
त्साहवान् सेवमानो द्रव्यतो वाह्यवृत्त्याविरुध्यमाणमनिपिद्ध नित्यवासा-
दिरु-अपिशब्दादेकाकित्वमपि-श्रद्धागुणेन सयमाराधनलालसत्त्वपरिणा-
मेन न नैव भावचरण पारमार्थिकचारित्र्यमतिक्रामति अतिचरति, श्री-
सगमसूरिवत्

તથાઓક્ત

ढव्वाइया न पाय-सोहणभावस्सहुति विग्घरुरा ।
वज्झकिरियाड वि तढा-इवति लोएवि सिद्धमिण ॥ १ ॥
दइयाफन्नुप्पलताडन व सुहइस्स निव्वुइं कुणइ ।
पहुणो आणाए पन्थियस्स कुडंपि लगात ॥ २ ॥
जइचेव सदेसंपि-तइ परदेसेवि चलइ नहु सत्त ।

ટીકાનો અર્થ

એ રીતે એટલે અગત્ય બોજન ખાનાના દૃષ્ટાંતે શુદ્ધ ચરણ રસિક એટલે નિષ્કલરુ સયમ પાળવામાં ઉત્સાહવાળો પુરુષ દ્રવ્યથી એટલે બાહ્ય વૃત્તિથી વિરુદ્ધ એટલે આગમ નિપિદ્ધ નિલસ વાસાદિક તથા અપિ શબ્દથી એ-દિધણુને સેરતો થકો, પણ અ-
દાના શુભથી એટલે સયમ આરાધવામાં લાલસપણાના પગિણામથી કરીને લાલચરણુને
એટલે પારમાર્થિક ચારિત્રને અતિક્રમે નહિ શ્રી સમસૂરી મારુ

જે માટે કહેલું છે કે —

સોબન આરાધાને પ્રાપ્તે દ્રવ્યાદિક વિમ્બાગી થના નથી, તેમજ બાહ્ય ક્રિયા પણ
સમજવી લેખમાં પણ આવું કહેવાય છે કે—[૧]

સ્વામિની આરાધ્યે ચારતા સુલટને કાગે લાગે, તોપણ તે સ્ત્રીના મારેના કણે
તપની માફક તેને આનંદિત રહે છે [૨] ધીર પુરુષેએ મનરવિગ્ન કામ શક્તિ

સુદમત્તલાલિઓબિહુ-દુકાલદરિદ્રાબિહુઓ પુરિસો ।

મકડયમમટ્ટાઈ-શુનઈ તદ્દ કડય કટિ ॥ ૧ ॥

વડુયરસ વ ગુયાર-અરણિદલાટ કુડિંક્કરાઈય ।

શુનઈ જળો હુદત્તો-તરુડલ્લી દિલ્લિક્કિલ્લાઈ [તિ]

નવાસૌ તેષુ શુદ્ધિમાધતે શુભભોજનલાલસો વિગિષ્ઠાહારલપટો-
લલયામ્પેતાં કુદશા તતઃ સુખિસમમાપ્ય પુનરપિ શોભનમાહારંભોક્ષ્યે
इति मनोरथवान् धणियति वादमिति

एव दृष्टान्तमभिगम्य दार्ष्टान्तिकयोजनामाह—

[मूलं]

इय सुद्धचरणरसिओ-सेवतो दब्बओ विरुद्धपि ।

सद्धागुणेण एसो-न भावचरण अइक्कमइ ॥ ९३ ॥

પણ દુકાળ કે દરિદ્રતામા સપત્તા લાખરી ભરડો કડુ કરી કવો ગુવાર, અરણિના
પાદમા કુનિજર વગેરે તથા જાડની બલ, અને લીની જિન વગેરે ભૂખે મરતા ખાય, તે
પણ તે તેઓમા શુદ્ધિ નથી પામતો, કિંતુ શુભ ભોજન લાવસ એટલે વિશિષ્ટ આહાર-
રમા લપટ થઈનેજ રહે છે અથાત આ દશા ઉત્તરુ, તે સુલક્ષમા પ્રીતે સારો
આહાર ખાઈગ એવા મનોગ્ધને અતિસયમણે કરતો રહે છે

આ ગીતે દ્રષ્ટાંત કહીને, હવે દાર્ષ્ટાંતિકની યોજના કહે છે.—

भूषणो अर्थ

એ ગીતે શુદ્ધ ચારિત્રનો રસિક પુરૂષ કદાચ દ્રવ્ય થકી
કંઈ વિરુદ્ધ વાતને પણ સેવતો હોય, તોપણ શ્રદ્ધાના ગુણથી તે
લાવ ચારિત્રને અતિક્રમે નહિ. (૯૩)

(ટીકા)

દત્યેવ કૃત્તમોગદ્વાતેન શ્રદ્ધચરણરસિકો નિષ્કલસયમપાલનો-
ત્સાહવાન્ સેવમાનો દ્રવ્યતો વાત્સલ્યવિરુદ્ધમાગમનિષિદ્ધ નિત્યવાસા-
દિકે-અપિશબ્દાદેકાકિત્વમપિ-શ્રદ્ધાગુણેન સંયમારાધનલાલસત્વપરિણા-
મેન ન નૈવ ભાવચરણ પારમાર્થિકચારિત્રમતિકામતિ અતિચરતિ, શ્રી-
સગમસૂરિવત્

તથાશોક્ત.

લઘ્વાશ્વા ન પાય-સોહણભાવસ્સહુતિ વિગ્ધકરા ।
યજ્ઞકિરિયાઽ વિ તદ્વા-હવાતિ લોણિ સિદ્ધમિણ ॥ ૧ ॥
દડયાકન્તુપ્પલતાડન વ મુહુરસ્સ નિવ્વુહ કુણ્ડ ।
પહુણો આણાણ પન્થિયસ્સ કુડપિ લગ્ગત ॥ ૨ ॥
જહ્વેવ સંદેસપિ-તદ્ પરદેસેપિ ચલ્હ નહુ સત્ત ।

ટીકાનો અર્થ.

એ રીતે એટલે અગમ બોજન ખાનાના દ્વારે કરી શુદ્ધ ચરણ રસિક એટલે
નિષ્કલસયમ પાળનામા હિત્સાહવાણો પુરૂષ દ્રવ્યથી એટલે બાલ્ય યુતિથી વિરુદ્ધ એટલે
આગમ નિષિદ્ધ નિત્ય વાત્સલ્ય તથા અપિ ગતિથી એકાદિપણને સેવતો થકો, પણ શ્રદ્ધાના
શુભથી એટલે સયમ આરાધવામા લાલસપણાના પશ્ચિમથી કરીને ભાવચરણને
એટલે પારમાર્થિક ચારિત્રને અતિક્રમે નહિ શ્રી સગમસૂરી આપે

જે માટે એલુ છે ૨ -

શોભન ભાવનાળને પ્રાપ્તે દ્રવ્યાદિક વિષયની યત્ના નથી, તેમજ બાલ્ય ક્રિયા પણ
સમજની લોકમા પણ આપુ હોવાય છે કે—[૧]

સ્વામિની આત્માએ ચાલતા મુલકને કંટો લાગે તોપણ તે સ્ત્રીના મારેના કર્પા
તપની માફ- તેને આદિત કરે છે [૨] ધીર પુરુષેએ મનચિન્તિત કામ કરે

મળવેલિયમિ કન્ને-આર ધે ધીરપુરિસાણ ॥ ૩ ॥
 કાલોવિદુ દુન્નિવસ્વાહ-લસ્ત્વળો નસ્ત્વ દાણમૂરાણ ।
 મિંદદ આસયરયણ-અવિ અહિયયર વિસોદેદ ॥ ૪ ॥
 પદ્મચિય મન્વસ્તવિ-ચરિત્તિણો નહિ મદ્દાણુમાવસ્ત ।
 મુદ્દસામાયામ્મિથો-માયો પરિયત્તદ કયાવિ ॥ ૫ ॥

ફિંચ,

જો હોજ્જડ અસમત્યો-રોગેણ વ પિલ્લિત્તો મુરિયદેહો ।
 સન્નમવિ જહામણિય-કયાદ ન તરિડ્ડજ કાડ જો ॥ ૬ ॥
 સોવિય નિયયપરક્કમ-વવસાયધિર્ધવલ અગૂહતો ।
 મુદ્દાણ કુડચરિય-જર્દ જયતો અવસ્સર્જ ॥ ૭ ॥ [ઇતિ]

શ્રી સગમમૂરિકથા પુનરેવ.

इह सिरिसगममूरी-दूरीकयसयलगुरूपमायभरो । अज्ञाणदारुवार्ण-

કરતા જેમ રહેશમા તેમ પરદેશમા પણ તેમની દિમ્મત હરાતી નથી. (૩) વળી
 દુર્ભિક્ષાદિ કાળ પણ દાનશર જનોના આશયરૂપ રત્નને બેઠી શકતો નથી, કિંતુ અધિક
 વિશુદ્ધ કરે છે [૪] આજ રીતે મદ્દાણુમાવ અવ્ય આરિવત પુરૂષને શુભ સામાચારી
 તરફ રહેવો ભાર કાપિ બની જતો નથી (૫)

વળી જે રોગે પીડાયો અથવા છુદ્ધાપણને લીધે અસમર્થ થઈ પડે અને તેથી જેમ
 ઝહેડ છે તેમ બંધ કરી ન શકે તોપણ તે જો પોતાના પરાક્રમ, ઉદ્દેશ, ધીરજ અને
 બળને નહિ છુપાવતા, અને તેમ નહિ કરતા ચતનાવાનું રહે તો, તેને અનસ્ય પતિ
 ગણવો [૬]

શ્રી સગમમૂરિકથા આ રીતે છે —

ઇહા શ્રી સગમમૂરિ દત્તા, તેઓ સદાના ભારે પ્રમાણે દુઃકરના હતા, અજ્ઞાન

દયહુયસમિસસમયરો ॥ ૧ ॥ પડસમયયુત્તરુત્તર—વિસ્તારપરિણામહ-
નિયપાવોદો । નગનગરમાપમાઈસુ—નવરુપ પકલ્પિયવિહારો ॥ ૨ ॥

અદિતિવપવગસદ્ધા—વસપરિણય સુદ્ધમાવચારિત્તો । જવાપલપરિ-
હીનો—કુટાગપુરમિ વિહિયઈડ ॥ ૩ ॥ વટ્ટતે દુઃખિવલ્લે—કયજનનુસે
કયાવિ સો મયર । પયવળમાયા પરિપાલણુજ્જય ઉજ્જયવિહાર ॥ ૪ ॥
આદિંદિય વહુદેસ—અવવારિય સયલદેસ વહુમામ । સીંહ નામણગાર—
ગણાદિયત્તે નિરુલેડ ॥ ૫ ॥ મળદ ય જરવિ મહાયસ—સયમવિ ત પુણસિ
સયલકરણિજ્જ । આયારુ ત્તિ ત્રિચિતિય—રૂપ યુવસિ તહવિ અમેહિં
॥ ૬ ॥ હલસિરપવરસદ્ધો—ચરણમર દુદ્ધર ધરિજ્જ સયા । સીયંત
સીસગણ—મિત મહુરગિરાઈ સારિજ્જા ॥ ૭ ॥

જઓ—

જીહાપવિ લિહતો—ન મહઓ જત્ત મારણા નરિય । વઢેળવિ

૩૫ નાગને બાગવા લાગના સમાન ગાત્રના વગનાર હતા (૧) મમય સમય પ્રત્યે
વિદ્યુદ્ધિ થતા પરિભ્રામ્યથી પાપ સમુદને લગનાર હતા, અને મામ, નગર, પાત, વગેરેમા
નવ સ્થી વિહાર કરતા હતા [૨]

તે અતિ લીન પ્રવર શ્રદ્ધાના યાગે શુદ્ધ આગિના પરિણામમાગે ગતા પશુ
જવાપલપથી લીન થયો થકો ડુ'નાગપુરમા ગિયરવાગી ગયો (૩) હવે યા લોકાને
દુઃખ ડગનાર દનામ પડ્યો, હવે તે ભગવાને પ્રવચન માતા પાળનામ ઉચત ઉચતવિદ્યાગી
બુદ્ધ દેગ ફરીતે સુળ દેગના અને ભાષાના બાળુ થયેના સિદ્ધ નામના અનગારને ગ
આધિપતિપણુ મોખ્ય [૪-૫] બા તે દેમો કરેના વાગ્યા કે, હે મહાશય ! તુ પોને
મરણુ કલ્પ્ય બલે છે, તોપણ આ તી ગીન પ્રમાણે અમે તને આ પ્રમાણે બનામલ
કરીએ ત્રીએ (૬) તાર હમેગા હ નમતી પ્રવર શ્રદ્ધાથી આગિને કુપ્ત ભાગ ઉપા
મો, તથા ગીતા શિષ્યોને મમય અને મીધી વાળીથી અભાગી થયા [૭]

જે માટે કહેતુ છ કે, હતા સારખા । દોષ ને એ કડી પચાગતો દોષ, તોપણ ભલે

તાદતો-સ મદઓ સારણા જત્ય ॥ ૮ ॥ જહ સીસાહ નિરુત્તર—કોઈ
સરણાગયાણ જતુણ । એવ સારણિયાણ—આયરિડ અસારઓ ગચ્છે
॥ ૯ ॥

તથા

દન્વાઈ અપરિવદ્ધો-અમમો વિહરિજ્ઞ વિવિદેસેસુ । અનિયયવિ-
હારયા જ-ર્જણ સુત્તે વિણિદિદ્ધા ॥ ૧૦ ॥

તથાહિ

અનિયયવાસો સમુદાણ ચારિયા—અભાયર્જંછં પપરિકયા ય ।
અપ્પોવહી કલ્હવિવ્રજ્જના ય-વિહારચરિયા ઇસિણ વસત્થા ॥ ૧૧ ॥
ઇચ્છાઈ કહિય વુત્તો-સો એવ વચ્છ, વિહર અન્નત્ય । મા ઓમે ઇત્ય
વિઓ-સીસગળો એસ સીઈજ્ઞા ॥ ૧૨ ॥ એગામીવિ અહ વુણ-પહીણ-
ર્જવાવલો અવલ્લદેહો । અનલો વિહરિડ મન્નત્ય—તો ઇહ ચેવ ઠાઈસ્સ

નહિ અને ન્યા સારણા છે, તે લોકડીથી માર મારતો હોય તોપણ સારો (૮) જેમ કેમ
શરણાગત જ પુણ્યોતા માયાકાપે, તેમ અશ્વમા સભારના યોગ્ય શિષ્યોની સભાળ નહિ હો તો
આશાય પશુ તેમના માયાજ કાપતો જાણવો (૯) તથા તુ 'બ્યાપ્તિકમા અપ્રતિનદ્ધ
રહી મમતા હોડી વિરિધ દેશમા રિચરજે, કેમકે સૂત્રમાં મતિઓને અનિયત વિહાર કરવો
કહેલ છે [૧૦] તે આ રીતે કે અનિયત વાસ સમુદાણ અય [ગેયરી] ઉચ આ
હાર, નિમદ્ધણ અત્ત ઉપાધિ અને કેનહ વિવર્જન એ અસિઓની પ્રશસ્ત વિહાર
અથા ॥ [૧૧]

કુપાદિક જનામણુ આપીતે તેમણે તેને કહ્યું કે હે વત્સ ! તુ અન્ય સ્થળે
વિચર કેમકે નહિ તો અહીં અવમ કાળમા રહેલા આ શિષ્યો સીતલ પડશે (૧૨)
અને હું જ ધ્યાનથી સંહિત અને દુર્જન શરીરવાળો હોવાથી જીભ સ્થળે આવવા
અશક્ત છું માટે એકતો દ્વદ્વાજ ગીચ (૧૩) જેમ કહીને તેમણે મુનિઓને કહ્યું કે,

॥ ૧૩ ॥ इय भणिय मुणीं वृत्ता-वच्छा सच्छासया सयाकाल । कुल-
वहुनाएण इम-मा मुचिज्जह कयावि तुमे ॥ १४ ॥ तिन्नुच्चिय भव-
जलही-एय पसाया मुहेण तुब्भेहिं । संपइ इमिणा सद्धि-कुणह विहारं
महाभागा ॥ १५ ॥ इह मुणिय सुमुणिवद्दो-ते मुणिणो सूरिचरण
ववियसिरा । मुचता गुरुविरहुत्थ-सोय उण्णन्नअमुमर ॥ १६ ॥

પહિપુલ્લમન્નુપરરુદ્ધ-કઠડોદિઠત ગગરગિરિહા । ગુરુવયણ પદિ-
કૂલિહ-મવયતા દુલ્લસંતતા ॥ ૧૭ ॥ કહમવિ નમિહ ગુરુણો-અવરા-
હપ્પ લ્લમાવિહ નિયપ્પ । ઓમાઈ દોસસહિપ્પ-દેસે પત્તા વિહારેણ ॥ ૧૮ ॥
સગમ ગુરુવિ સિત્ત-નવભાગી કાઠ કાયનિરવિકલો । વીસું વસહીગોયર-
વિવારપ્પમાઈસુ જપ્પ ॥ ૧૯ ॥ સુદ્ધિકલ્લે ગુરુપાસે-કયાવિ સીહેણ
પેસિઓ દત્તો । સો પુલ્લવસહિં સઠિય-સૂરિં દદ્ધુ વિચિંતેઈ ॥ ૨૦ ॥

હે વત્સો ! તમે પણ હમેશા સ્વચ્છ આચરણમાં રહીને કુળપદના પ્રભાવે આ ગુરુને
કપારે પણ છોડના ના (૧૪) એના પસાવથી તમારે સસારસમુદ્ર મેંદેથી તરેલાજ
માનવો માટે હે મહાભાનો ! તમે હાવ એની સાથે વિહાર કરો [૧૫] આ રીતે તે
આચારના વચન સામળીને તે મુનિઓ તેમના અરજો અરતક સ્થાપી, બાર નિરુદ્ધી થના
શીકાને લીધે આસુઓ પાડના લાગ્યા (૧૬)

તે મુનિઓ ભારે શીકાને લીધે ક્ષાધ મળના ગળાથી મદ્દમદ્દ વાધી બોનતા થકા
દુ અધી તપના થકા પણ ગુરુના વચન લયવાથી તકવા નહિ (૧૭) તેઓ ગુરુને નખીને
પેતાના અપરાધ અમાવી, જેમ તેમ કરીને અવમ [અસિવ] વગેરે દોષથી રહિત દેશમાં
આવી પહોંચ્યા [૧૮] પાછળ સમયમુઠિ પણ સરીરમાં નિગ્રહેશ રહી, તે ક્ષેત્રના નર
જામ કરી, જૂદી જૂદી વસતિ, ગ્રામ્યર જૂમિ અને વિચાર જૂમિમાં વનનાથી રહેવા લાગ્યા
(૧૯) દવે સિદ્ધસાધુએ ક્ષાધ વેળા દત્ત નામના સહુને શુદ્ધિ ખાતર ગુરુ પાસે મોકલાવ્યો
તે પ્રથમની વસનિખાજ ગદેના ગુરુને જેમ વિચારવા લાગ્યો કે, કારણને લીધે જૂદા જૂદા

કારણવસા ન કીરડ—ચિત્તે અવગવરે જડ વિહારો । નવનવવસહિ
વિહારો—ત્રીમ અર્પિ પરિચ્છો ॥ ૨૧ ॥

તા એસ સિદ્ધિલ ચરણો—સ્વર્ણપિ ન સ્વર્મો રૂપેણ સવાસો । એ
ચિંતિય વીસુ—સમીવવસહીડ સો ઠાડ ॥ ૨૨ ॥ મિત્રલાસમણ ગુરુના—
સહ હિંદતો પ્રિસિદ્ધ માહાર । દુઃખિત્ત્વવસા અલહતથો ય જાઓ
કમિણવચ્ચો ॥ ૨૩ ॥ ત તદ્દ નિર્ણય સૂત્રી—રૂમિવિ રૂસરગિદે ગઓ
તત્ત્વ । રેવદ્દોસેપોગો સયા રૂપનો સિમ્મ અત્થિ ॥ ૨૪ ॥ સો ઢાલ
વપ્પુટિય—ગુરુના મળિઓ ય વાલ મા રૂપસુ । ગુરુતેય અસહતી—
મ્મહત્તિ સા રેવડે નદ્દા ॥ ૨૫ ॥ જાઓ ગાલો મુત્યો—તજ્જળગો ગહિય
મોયમે પત્તો । ગુરુના કરણાનિહિના—દવાવિયા તેડ દત્તસ્સ ॥ ૨૬ ॥

અહ મુણિપટ્ટના મળિય—ત ગચ્છસુ દત્ત સપય ઘસહિ । અહપિ
જાગમિસ્સ—વહિપુલ્લ કાઝ સમુવાણ ॥ ૨૭ ॥ સઠ્ઠિદ્દ મેગ મિમિના—

ક્ષેત્રમા જો ૮ ત્રિચરી નહિ સખાય તોપણુ નરી નરી વસતિએ બ નરાતુ કા એમજો
છોડી દીધુ છે ? [૨૦-૨૧]

માટે આ ત્રિપિત આગ્રિતનાજો લાગે છે એથી કરીને એવા સાથે ઠાણનાર પશુ
સહનાસ ગમવો ન જોઈએ એમ નિન્દારી નહીં વસતિમા તે જુો રા'વા લાગે
[૨૨] બાદ ત્રિક્ષા વેશાએ તે શુદ્ધ સાવ લખતો હતો પશુ દુર્લેક્ષના મોજે માગ બ્યાદા
નહિ મળનાથો તેવુ મુખ પ્રમાણ કાણુ થા લખ્યુ [૨૩] તેો તેવા ધર્મો જોઈ,
આચાર કેાઈક પૈસાદારો ધરે ગયા ત્યા તેતો જો છે રો રેવતીના દોષથી દુર્મેશા ન તે
હતો તેો શુદ્ધે અપની ત્યાની કહ્યુ કે, હં બ્રાહ્મક' રો મા ત્યારે શુદ્ધ તેજ નહિ
સરી ગમતી રેતી જટ દહો નથી એટલે તે બાળક સ્વચ્છ થયો તેથી તેનો બાલ લાડ
લઈ આવ્યો તે કશુ નિધિ શુદ્ધે દત્તો દેના થા (૨૪-૨૫-૨૬)

હવે શુદ્ધે કહ્યુ કે હે દત્ત ! તુ હવ અપાસરે જા અને હું ગોચરી પૂરી
કરી બાતુ છુ (૨૭) ત્યારે જો વિચાર્યું, તામા કાજે એણે મો દત્ત એમ શ્રદ્ધા

મિરાડ મદ દસિય સયં અદુણા । સેસેસુ મળી દત્તો-ઇત ચિંતતો ગઓ
વસહિં ॥ ૨૮ ॥ ગુન્ધોરિ અંતપત-મદિડ સુચિરેણ આગયા વમહિં ।
પન્નગમિલ નાળ-શુભતિ તય સમયચિહ્નિ ॥ ૨૯ ॥ આવસ્તય વેલાએ-
આલોડય ન્નરિણો સમુવચિહ્ના । સો નિસેધતો ગુન્ધા-આલોડસુ સમ મિય
વુત્તો ॥ ૩૦ ॥ સ મળદ તુલ્મહિંચિય-સહ પરિમમિઓ મિહ નિમિહ
વિહયેવિ । આદ ગુરુ સિસુ વિસય-સુદુમ નણુ વાડિંડિ તિ ॥ ૩૧ ॥

દત્તો તઓ દુરપ્પા-અળવ્વસરુપ્પરુપ્પનામિહા । વિંનુલ્લદરુદ્ધયાગિ-
રાદ મુણિવરપટ્ટ ઇમ મળદ ॥ ૩૨ ॥ રાઈસરિસવમિત્તાણિ-પરચિહ્નિદ્વાણિ પિ-
ચ્છસિ । અળ્પણો પિલ્લમિત્તાણિ-પાસતોવિ ન પાસસિ ॥ ૩૩ ॥ ઇય
મળિય ગઓ ઇસો-નિયવસહિં તયણુ તસ્સ મિમ્મવત્થ । પુરદેવયાડ સિ
મ્મ-વિહિવિય દુદ્ધિણ મસ્ય ॥ ૩૪ ॥ ફુલ્લુદ્ધમાળવમદ-મદગ્ગવિરસજ-

વાન શ્રાવકનુ ધર જતાબુ છે, અને પોતે ત્વે બીજાઓને ત્યાં જનાર નાગે કે એમ
એમ ચિંતવતો થઈ અપાસરે આવ્યો [૨૮] બાદ ગુરુ અત્રાત આદાર લઈને ધણા
ભોગ ત્યાં આવ્યા તેઓએ શાસ્ત્રની વિધિએ સર્વ જમ મિત્રમા પેસે, તે રીતે તેને ખાધુ
[૨૯] હવે આવશ્યક વેળાએ આવોયપણુ લઈને ગુરુ બેઠા, એટલે તે પશુ મેસવા લાગ્યો
ત્યારે ગુરુએ કહ્યું કે, બરોબર આવોયપણુ કર (૩૦) ત્યારે તે બોલ્યો કે, તમારી સાથેજ
હવે પુ, એટલે શુ જણ્યું ? ગુરુ બોલ્યા કે, બાજ ને કાપ્પે મળેતું તે સદમ ધારીપે
છે, તેને આવોન (૩૧)

ત્યારે દુરાત્મા -ત અનેક સકલ અને કલ્પનાઓ કરીને લીંગ નેરી કરી
વાળીથી ગુરુ પ્રત્યે કહેના લાગ્યા, છુ પનારા રાઈ અને સરમર જેટલા દોષ જુને છ
પશુ પોતાના બીનુરુદ્ધ જેવડા દોષ જેતો થઈ પાડુ નથી જોઈ સકતો ? [૩૨-૩૩] એમ
કરીને તે પોતાના મુકામે ગયો બાદ તેને જિજ્ઞાસા આપના માટે નગ ની અધિષ્ઠાયક દેવીએ
તે વિષે નમ્રોગ દ્વારા જતાઓ તેમા મહાપ્રત્યક્ષ લા. વાણે કહ્યું । હોર તે મા/ક
સપ્ત ગમ્મન થવા લાગ્યો તે સાંભળીને લયથી બોનના અચળ પડતા થઈ તે ગુરુને

લહરારાવ । સો નિમ્ણતો મયમર-સ્વલતવયણો મળઈ સૂરિં ॥ ૩૫ ॥
મયવ ઘીહેમિ અહ-આહ ગુરુ એહિ મમ સયાસમિ । સ મળઈ તિમિરમ-
રેણ-દિસિવિદિસિં નેવ પિચ્છામિ ॥ ૩૬ ॥

દીવસિહ વ જલતિં-નયસ્ત્રેલેણ નિયગુલિં વાઝ । દસેઝળય ગુ-
રુના-સો વુત્તો વચ્છ એહિ ઇઓ ॥ ૩૭ ॥ ત દદઠુ મ દુદઠપ્પા-જપઈ
દીવોવિ અત્થિ કિ મિમસ્સ ? । તો પચ્ચક્કલી હોઝ-એવ વુત્તો સ દે-
વીએ ॥ ૩૮ ॥ હા દુદઠસેહ નિમેહ-દેહગેહાઝમુક્કપઢિવથે । મુણિનાહમિ
ઈમમિવિ-એવ ચિંતેસિ નિલ્લઝ્ઝ ॥ ૩૯ ॥ વસાહિવિહારકમેણ-પુણોવિ
ઈત્થ દિઠય મુગુરુ મેય । પાવિઠ દુદ્ધમ્મિદ્ધ-મમ્મસીં સિઢિલચારિત્ત
॥ ૪૦ ॥ હા અતર્પત્તમોયણ-પરપિ વપ્પેસિ મુદ્ધ રસગિદ્ધ । ધિદ્ધી લ-
દિસમિદ્ધપિ દીવજુત્ત પપ્પેસિ ॥ ૪૧ ॥

દબ્બાઝ્ઝોસવસઓ-ચીયપયઠિએવિ મુદ્ધસદ્દાએ । મારવચરિત્તપવિત્તે-

કહેવા આગ્યો કે, હે ભગવન ! હું બીજુ છું ત્યારે ગુરુ બોલ્યા કે, બીજો દોષ તો મારી
પાસે આન તે બોલ્યો કે અધારામાં કંઈ દિશા અને કંઈ વિદિશા છે તે જોઈ શકતો
નથી [૩૪-૩૫-૩૬]

ત્યારે ગુરુએ પોતાના શ્લેષમયી દીવાની સિંચા માફક પોતાની આગળને જળકતી
કરીને તે બનારી કહ્યું કે હે વત્સ ! આ બાળુ આવ [૩૭] તે જોઈને તે કુષ્ઠામાં
બોલ્યો કે, શું એના પાસે દીવો પણ છે કે ? ત્યારે દેવી અત્યક્ષ થઈને તેને આ રીતે
કહેવા લાગી— (૩૮) અરે નિરનેલી કુષ્ઠ દિશ્વ ! દેહ જેઠાદિકમાં પ્રતિબંધ છેડનાર
આ મુનિનાયની બામતમાં પણ તું નિલજ્જ થઈ એવું ચિંતવે ■ કે ? [૩૯] વળી
વમતિ બાલવાના ક્રમે કરી શરીને જહા રહેના ગુરુને અરે આપિષ્ઠ અને જુડી રીતે ધમિષ્ઠ
બનેલા ! શું ચિચિળ આગિવાનુ માને છે કે ? અરે ! અતઃપ્રાત બાનારને તું રસગૃહ
કે જે છે ? છી, છી અરે સમ્પિપતને દીવા સહિત છે, એમ બોલે છે કે ?
(૪૦-૪૧)

કિંદ અવમન્નસિ ઇમે ગુરુણો ? ॥ ૪૨ ॥ ઇય અણુસિદ્ધો સો દેવવાડ
સજાયગરય અણુતાવો । ગુરુપયલગ્ગો સ્વામડ-પુણોપુણો નિયય મવગાહ
॥ ૪૩ ॥ આલોડયાડયારો-દત્તો ગુરુદત્તવિહિયપચ્છિત્તો । વિણડજ્જુઓ
મુનિમ્મલ-ચારિત્તારાહગો જાઓ ॥ ૪૪ ॥ સગમમ્મીવિ ચિર-વિદિસેવા-
વલ્લિ પલ્લવળમેહો । નિરુવ્વમસમાહિજુત્તો-મુગડ પત્તો ગયકિલેસો ॥ ૪૫ ॥

इत्थं विशुद्धविधिसेवनतत्परस्य—

श्रासगमस्यसुगुरोश्चरित निशम्य ।

ब्रह्मादिदोषनिहता अपि साधुलोका—

अद्या विधत्त चरणे प्रचरा पवित्रे ॥ ૪૬ ॥

॥ इति संगमसूरिकथा ॥

इत्युक्त विधिसेवास्वरूप प्रथम अद्भ્યલक्षण सप्रत्यवृत्तिस्वरूप द्वितीय-
મભિધિત્સુરાદ—

બ્રહ્માદિ દોષે કરીને બીજા પદમાં રહેલા બતા શુદ્ધ શ્રદ્ધાથી જ્ઞાન ચારિત્રે કરી
પવિત્ર આ ગુરુની કેમ અવગણુના કરે છે ? (૪૨) આ રીતે દેવતાએ તેો શિખા
આપતા તે જાણે પશ્ચાન્નાપ પામી મુકના પગે પગે પડી વારવાર પોતાનો અપરાધ ખમા
વરા માગ્યો (૪૩) તેણે અતિમાર આનોબ્યા એટલે શુદ્ધે પ્રાપ્તિન આધ્યુ, તે
કરીને દત્ત મુનિ વિનવમા ઉતુક્ત રવી નિર્મળ ચારિત્રનો આરાધક થયો [૪૪] સગ-
મસૂરિ પશુ ચિરકાળ ત્રિધિ સેવારૂપ વેવડીને વસારવા મેધ સમાન રવીને નિરૂપમ સમા-
ધિથી કુનેશ ટાળી મુગનિએ પદાવ્યા (૪૫) એ રીતે શિશુદ્ધ ત્રિધિ એવરા તત્પર શ્રી
સગમસૂરિનુ ચરિત્ર સાલગીને બ્રહ્માદિક દોષથી હણાયા બતા, પશુ હે સાધુ જાને, તમે
પવિત્ર ચારિત્રમાં ઉત્તમ શ્રદ્ધા રાખો [૪૬]

આ રીતે સગમસૂરિની કથા છે.

એ રીતે ત્રિધિ સેવારૂપ શ્રદ્ધાનુ પદેડુ વાજાનુ કશું, હવે અનુસાર પીળુ નક્ષત્ર
દેવતાની દેવતાની કહે છે —

॥ મુલં ॥

તસ્મિ મત્તેવ વિદેહ-સદ્વાજાંગેણ નાણચરણેસુ ।

વેયાવચ્ચતવાદસુ-જહવિરિય ભાવઓ જયહ ॥ ૧૪ ॥

ટીકા.

ત્વમ્નિ સતોષ કૃતકૃત્યોદ્દેશતાતૈવેત્યેવરૂપ ન ચૈવેતિ-ચ શબ્દસ્ય
પૂર્ણત્વા-ન્નૈવ વિદતિ પ્રાપ્નોતિ શ્રદ્ધાયા યોગેન સમધેન જ્ઞાનચરણયોર્વિષ-
યે જ્ઞાને પઠિત યાવતા સયમાનુષ્ઠાન નિર્વહતીતિ સચિત્ય ન તદ્વિષયે પ્ર-
માદ્યતિ, કિંતર્હિ-નવનવશ્રુતસપદુપાર્જન વિશેષતઃ સૌત્સાહોભયતિ

તથાચોક્ત

જહ જહ મુય મગાહ-અસયરસપસરસજુય મહવ્વ,

તહ તહ પલહાઈ મુળી-નવનવસવેગસદ્ધાઈ

મળનો અર્થ

જ્ઞાન અને ચરણમા શ્રદ્ધાના યોગે કળીને કદાપિ ત્વમ્નિ ન
પામે, અને વૈયાવૃત્ય તથા તપ વગેરેમા પોતાના વીર્ય પ્રમાણે
ચત્ન કરે (૯૪)

દીધનો અર્થ

ત્વમ્નિ એટલે આટલેથી હું કૃતૃત્વ છું એમ કપનો સતોષ શ્રદ્ધાના કારણે જ્ઞાન
અને ચારિત્રના પ્રિય નજ પામે ત્યાં જેટલાથી સયમાનુષ્ઠાન ચાલે તેટલું મેં ભણી લીધું
ઠે, એટલે ખસ ઠે, એમ ચિત્તીને જ્ઞાનમા પ્રમાદી નહિ થાય, વિદ્યુ નવી નવી શ્રુત
સપ । ઉપાગવામા પ્રિયે ડીને હૃત્સાહસનો ગટે

જે માટે કહેતું છે કે—

જેમ જેમ નિશા રસ પસરવાની સાથે જ્યારૂં શ્રુત જાગાહે તેમ તેમ મુનિ
નરનવા સપેષ અને શ્રદ્ધાથી ગણ થાય કરે

તથા

અત્પો જસ્સ જિણુત્તમેહિ મણિઓ જાયમિ મોહસ્વણ—
 ઘધ્ધે ગોયમમાઇણહિ સુમહાનુઘ્ધીહિ જ સુત્તઓ,
 સવેગાઇયુણાણ બુધ્ધિજનગ તિત્થેસનામાવહ—
 કાયન્ન વિહિણા સયા નવનવઘ્ઘાણસ્સ સપજ્જણ.

તથા ચારિત્રવિષયે વિશુદ્ધવિશુદ્ધતરસંયમસ્થાનાવાસ્યે સન્નાવ-
 ચાસાર સર્વમનુષ્ઠાનમુપયુક્તમેગાનુતિષ્ઠિતિ—યસ્માદમમાદકૃતા. સર્વેપિ સા-
 ધુવ્યાપારા ઉત્તરોત્તરસયમકંઠકારોદ્દેહનેન કેવલજ્ઞાનલાભાય ભવતિ.

તથાચાગમ.

જોગે જોગે જિણસાસણંમિ દુક્કસ્વસ્વયા પવજતે,
 ફિક્કમિ અણતા—વટ્ટતા કેવલી જાયા
 તથા વૈયાટ્ઠત્તપસી મતીતે—આદિશબ્દાત્ પ્રત્યુપેક્ષણામમાર્જનાદિ

વળા જેનો અર્થ મોહક્ષય થયા બાદ છનેશ્વર ભગવાને વક્ષા છે, અને જે સૂત્રથી
 આત્માત્મિક મટા છુદ્ધિ નોતોએ વૃથ્થુ છે તે સવગાહિ શુભોની શુદ્ધિ ઉપજાવનાર, અં
 તિયંકર નામ કમ આધવાનુ ઘરણુબન, નવનવા જ્ઞાનનુ સપાદન વિધિપૂર્વક હમેશ કરના
 રહેલુ જોષએ

વળા ચારિત્રની જાણતમા ત્રિશુદ્ધ ત્રિશુદ્ધતર સયમ સ્થાન પામના માટે સદ્બુદ્ધિ
 યનાપૂર્વક સધણુ અનુષ્ઠાન ઉપયોગ સતિનજ કરે કારણ કે, અપ્રમાદે કરેલા સાધુના જ
 યાગા વ્યાપાર ઉત્તરોત્તર સયમ કડકે અગ્રવીને કેવળ જ્ઞાન પમાડે છે જે માટે આગમમા
 કહેતુ છે કે —જિન શાસનમા હુ-અને ખયાનવા કરવામા આવતા દરેક યોગમા
 વચના અનતા કેવળા થયા છે

વળી વૈયાટ્ઠત્ત અને તપ તો પાધેરાજ છે, તથા આદિ સમ્મતી પ્રત્યુપેક્ષણુ પ્રમા
 નેન વગેરે લેવા, તે બધામા થયા નીચે એટલે સામર્થ્ય પ્રમાણે લાગતી એટલે સદ્બુદ્ધિ
 પૂર્વે પ્રયત્ન કરે અચળ મુનીશ્વરની માફક

પરિગ્રહ-સ્તેષુ યયાવીર્યે સામર્થ્યાનુરૂપ ભાવત. સજ્જાવસારં યતેતે પ્રયત્ન-
વાન્ ભવતિ, અચલમુનીશ્વરવત્.

તદ્ધરિત ચૈવ

મયરદિષ્ટ નિમયપુરોમિ-પુત્રજળાવિહિયગરુપહરિસોવિ । રાયાસિ રામચદો-
સલક્ષ્મણો રામચંદુ ચ્વ ॥ ૧ ॥ તસ્મ શુરુગઢરવપય-અયલો નામેણ
અતિય સામતો । નયસથ સોય સોઢીરયાઈગુણગ્ચનરયણનિરી ॥ ૨ ॥
ફહ્યાવિ સો નરિંદો-સભાગઓ ધૂરિસારપરિવારો । દુક્ત્ત્વ ભરસૂઝગાપ-
ગિરાઈ પઝરેહિ દ્યય ધણિઓ ॥ ૩ ॥ દેવ ન દીસઈ ચોરો-નય સ્વત્તો
નવિય ચરણસચારો । કેળવિ સહવિ મુસિજ્જઈ-અદિદ્ઠરૂપેણ પુર-
મેય ॥ ૪ ॥

ત સોઢ કુવિણ-મણિય રક્ષા અહો સુહૃદસંઘા । કિં કોવિ ત-
ફર તૈ-નિગાહિડ એ સમત્થુ સ્તિ ? ॥ ૫ ॥ જો કિપિ ન વિંતિ મઢા-

અચળ મુનિનુ ચારિત્ર આ રીતે ॥ —

અમ સહિત નિભયપુર નગરમા પરિત જ્યોતે બારે હપ આપનાર રામચદ્ર નામે
નામે રાજા હતો, કે જે સત્કર્મથી [લક્ષ્મણ સહિત] રામચદ્રની માફક સનકશ્ચ (લ-
ક્ષ્મણવત) હતો (૧) તેનો બારે ગૌરવર્તુ સ્થાન અચળ નામે સામત હતો તે
ન્યાય સત્ય શીઘ્ર, શૌહીર્દ્ય વગેરે ગુણ રત્નોત્તે રત્નાકર હતો [૨] હવે એક વેળા તે
ધણુ પરિવાર સાથે સભામા બેઠો હતો, તેનામા બારે દુષ્ણની સૂચક વાણીથી તેને નગર-
લોકો કહેવા લાગ્યા કે હે દેવ ! ચોર નથી દેખાતો, ખાતર પામુ ।થી દેખાતું, અને
પગના પથ નથી દેખાતા, છતાં કાંઈ અદૃશ્ય જ્યાં નગરને છુટે છે (૩-૪)

તે સાંભળીને કાપેલા રાખએ કહ્યું કે, અહો મુખડો ! તમારામા કાંઈ તે ચોરને
પકડવા સમર્થ છે કે ? [૫] તેઓ કંઈ બોલ્યા નહિ, એટલામા અચળ બોલ્યો કે, હે

તા અયલો આહ દેવ મહદેસુ । આણસ નણુ કિંતિય—મિત્તં एसो व-
राओ त्ति ॥ ६ ॥ रत्ना सहस्रतरोल-दाणपुञ्च परंपिओ स इम ।
तह कुणधु मद सिग्घ-जह टग्घइ तकरो एसो ॥ ७ ॥ जइ पकर तो
चोर न लहेमि अहवि सामि तो जलणं । इय काउ पइन्न सो-निणि-
गओ रायमवणाओ ॥ ८ ॥ परिभमिओ पुरमज्जे-सिंघाढगतिग चड-
क माईसु । लद्धो न कोवि चोरो—नीहरिओ तयणु नयराओ ॥ ९ ॥

કરકલિપરલગ્ગદ્દો-નિવિહીરુપપરિયરો દદ્દપડ્ડો । સો રયણિવદ-
મપહરે-પત્તો કુંઠાભિહપસાણે ॥ ૧૦ ॥ તત્થ અઙ્કહુયરુક્કલ્લ-રહત ઘૂય-
દકુદુનદુપ્પિચ્છે । મલ્લકચ્ચરરિમુક્ક-પિક્કપિકારવેવરુદ્ધે ॥ ૧૧ ॥ પ્પગ-
ત્થ કાન્ધવેવાલ-જાલસંજણિયકિલકિલારાવે । અન્નત્થ મુકપુટ્ટદ્ધાસપરિ-
મપિરમૂયડ્ડને ॥ ૧૨ ॥ જા અવરુહિઓ અયલો-અયલો ઇવ જાહ કિં-
પિ ભૂમાગ । તા સાહગગહ્ણપર-પિસાય મેગ સ પિચ્છેઢ ॥ ૧૩ ॥ તં

દેવ । મને હુકમ આપો એ રાકને પકડવો, એમા ॥ છે ૧ (૬) ત્યારે રામએ પો-
તાના હાથે તેને તાણુત આપીને કહ્યું કે, દે ભા । તેમ કર, કે જેમ એ ચોર જતરી
મળે આવે [૭] ત્યારે અચરે પ્રતિજ્ઞા કરી કે, જો એક પશુની અદર ચોર નહિ
પકડે તો, મારે અગ્નિમા પેરવુ, એમ કહી તે રામશુવનથી નીકળ્યો [૮] તે સદે
રમા શ્રુમાદર, ટિક, ચોક, વગેરા રથને બટકીએ, પણ કોઇ ચોર મળ્યો નહિ, ત્યારે તે
નમ થી જ દેર નીકળ્યો [૯]

તે હાથમાં તરવાર લઈ કમ્બર કમી કદ પ્રતિજ્ઞા લઈ રાતના પહેલા પહેરે
હુક નામના મમાણમાં આવ્યો [૧૦] ત્યાં કોઇક રથને અતિ કટક અને કડકા સ્વરે
શુભે ના હુમે ગત્યા દર્તા કોઇક રથને રીછોના ટોળા ચીંચીયારીઓ પાડતાં હતા, કોઇક
રથને ૫ । વેન.કે મિલિમિગ દર્તા દર્તા, અને કોઇક રથને મોકળા પેટે અદ્દાસ
કરી જૂન.વે. જમતી હતી (૧૧-૧૨) તેમાં અચર [પર્વન]ની માફક ઘોડા
વિના અચર જેવો કમ્બ આચર આવ્યો કે, તેને એક પિશાચને પોતાના સાધકને પકડતો

પડ મળે મહાયસ-સાહગપુરિસ હણેસિ કિં ઈયં । આહ પિસાઓ ર-
મિણા-પસાઓ હ દિણે સત્ત ॥ ૧૪ ॥

સપડ અરુહિણ-મણ રમો મમિઓ મહામસે । ન તરડ દાડ
સુદો-તા ઈય લહુ હણિસ્તામિ ॥ ૧૫ ॥ પરડવયારપદાણો-અયલો પ-
ચાહ મુચ નર મેય । તુહ દેમિ મહામસ-અહ મિય મન્નડ પિસાઓ વિ
॥ ૧૬ ॥ તો છુરિયાઈ છિત્તુ-નિયગમસ સ તસ્ત વિચરેડ । અસડ પિ-
સાઓ વિ અહો અમુચપુન્ન તિ જપતો ॥ ૧૭ ॥ ઝકચિકુળ જહનહ-
અયલો સે ઢેડ મસત્તહાડ । તદ તદ દિવ્વોસહિવિહિ કચ ઘઘ વુઠ્ઠિ છુ-
હા જાડ ॥ ૧૮ ॥ નીસેસમસવિયલ-નિણિ સયલ કલેવર અયલો ।
અઠ જીવિયનિરવિકલો-સીસપિ હુ છિત્તુ મારદો ॥ ૧૯ ॥

ચરિકુળ પિસાણ-દાહિણદત્તેણ સત્તતુદ્દેણ । મળિઓ સો અલ-
મેણે—સાહસેણ, વરેસુ વર ॥ ૨૦ ॥ અયલો મળેડ સાહગ રૂઢ પ-

ભેયો. ત્યારે તે તેને કહેવા લાગ્યો કે, હે મહામસ ! આ સાધકને તું કા હશે ■ ?
ત્યારે તે બોલ્યો કે, એલે મને સાત દિન લગી પ્રસાદ ખવરાવ્યો (૧૩-૧૪)

પછી હમણાં મેં અનિ કુધાતુર થઈને એની પામેથી મહા માસ માગ્યું તે એ
હું આપી ગયો નથી તેથી હું એને જલદી મારીશ [૧૫] ત્યારે પરીપગર પરા-
ચણ અચળ બોલ્યો કે, એને મુઝી દે હું તને મહા માસ આપુ છું, તે વાત પિશાએ
પણ કશું ન રાખી [૧૬] ત્યારે તે જરીથી પોતાનું માસ કાપીને તોને આપવા લાગ્યો
અને પિશાએ પણ આજુ તો મેં કોઈ વાર ખાધું નથી એમ બોલતો તે ખાવડ લાગ્યો
(૧૭) હવે જેમ જેમ અચળ તેને માંસના કટક કાપીને દેવા લાગ્યો તેમ તેમ તેણે
જાણે કોઈ દિવસ આપણ પીધુ ટોપ તેમ તેની જૂખ વધવા લાગી ત્યારે અચળ પોતાના
કોનેવરને તમામ માસથી રહિત થએલ બોઈ જીવિતથી નિરપેક્ષ થઈ, પોતાનું માથું કાપી
આપવાને પણ તૈયાર થયો [૧૮-૧૯]

ત્યારે પિશાએ તેના સત્વથી તૃપ્ત થઈ પોતાના જમણા હાથે પકડીને કહ્યું કે,

કરેસું જડસિ તુડો મે । એય કયચિર મણ-મગ્ગસુ અન્નપિ આહ સુરો
 ॥ ૨૧ ॥ અયલો જપડ તુજ્જિવિ—કિં સીસડ જમર મુણિયઝ્ઝજસ્મ ।
 નાહ ઓહિવલેણ—ત કજ્જ આહ ઇય અમરો ॥ ૨૨ ॥ તં અયલ ગ-
 ઞ્ઞ સગિહે—વસિત્યો હોસુ મુચસુ વિસાયં । एसो चोरपवधो—गोसे स-
 यलो फुढो होही ॥ ૨૩ ॥ ઇય મણિય ગઝો અમરો—અયલોવિ વિસિ
 દઢદેહલાયનો । નિયયાપાસે પત્તો—નિશ્ચિંતો લહઈ નિહ ચ ॥ ૨૪ ॥

વગાયનિહો અયલો—પણ વિસાણ પમણિઓ મદ । તં તવકરવુ-
 ત્ત વિમુણસુ સો આહ ફહસુ ફુહ ॥ ૨૫ ॥ એયસ્સ પુરસ્સ વહિં—પુ-
 વ્વદિસાઆસમે વસડ જોમી । પવ્વયઓ સે સિદ્ધો કવિલવલો ચેદઓ
 અતિય ॥ ૨૬ ॥ તેણ હરેડ નયરે—સો સાર રમડ નિસિ જહિચ્છાણ ।
 ફાકુણ જોગિલુવ—દિવસે પુણ કહઈ ધમ્મકહ ॥ ૨૭ ॥ તસ્સાસમમ્મિ-
 હરે—ચિદ્દઈ અવહરિયદવ્વસવ્વાસ । મા કોહિસિ ઇહ સસ્ય—મિય મણિય

એવું સાહસ મ કર, અને જે બોધ્યે, તે માગ [૨૦] અયળ બોલ્યો કે, જો તું
 મારાપર પ્રસન્ન થયો તોય, તો સાધનુ છટ કર સારે દેવ બોલ્યો કે, તે તો મે કમુજ
 માન, પણ ખીચુ પણ કઈ માગ [૨૧] અયળ બોલ્યો કે, હે દેવ । તને કયા
 માગ વામની ખમર નથી કે વળી કહેવું પડે ? ત્યારે તે દેવ અવધિના બળે તે કામ બ
 લીને બોલ્યો કે હે અયળ । તુ તાગ ઘેર બ, અને વિષાદ છોડીને ધીર થા પ્રભાતે
 ચોરનું સધનું બેપાળુ પ્રગટ થશે [૨૨-૨૩] એમ કહીને દેવ જતો રહ્યો આદ અ
 ચળ પણ નિશિષ્ટ લાવળ્યથી શોભતો ચડા પોતાના મુકામે આવી, નિશ્ચિતપણે ઉધના
 લાગ્યો [૨૪]

પ્રભાતે અયળ ઉરમાંથી ઉઠ્યો, સારે પિણ્યે કમું કે, હે ભદ્ર । હવે ચોરની
 વાત સાંભળ સારે તે બોલ્યો કે, ભલે પ્રગટ કરો [૨૫] પિણ્ય બોલ્યો કે, આ
 નગરની બાહર પૂર્વ દિશાના આગમમા પર્વતક નામે એક ચોગી રહે છે, તે સિદ્ધ છે,
 અને તેને કમિયાદ નામે એક ચેનો છે, તેના મારફત તે રાત્રે નગરમાંથી સાર ચીજ હ-

વિગોદિઓ દેવો ॥ ૨૮ ॥' અહ કાઝગોસકિચ—અયલો કફવયજગા-
નુગો પત્તો । સુરકાદિયઆસમે તત્ય—તેણ દિદ્યો નવદજોગી ॥ ૨૯ ॥

ઠાઝળ તત્ય ત્વળ—અયલો પત્તો નરિંદ્રપયમૂળે । નિવપુદ્યો એગતે
કદેહ ત ચોરવુત્તત ॥ ૩૦ ॥ કો હત્ય પચ્ચઓ ફય નરવરપુદ્યો પયં-
પદ અયલો । તસ્સા સમભૂમિગિહમિ મોસજાય સપલ મત્થિ ॥ ૩૧ ॥
તો સિરાવિયળામિસવસ—વિસજિયાસેસપરિયળો રાયા । મુત્તો તયણુ જ-
ળેળ—પારદ્ધા વિવિદહવયારા ॥ ૩૨ ॥ જાઓ નય કોવિ યુળો—આ-
હ્યા મતવાઈપમ્મહજણા । તેવિ અકયપદિયારા—ગયા વિલક્કયા સઢાળેમ્મ
॥ ૩૩ ॥ તો મુવિસન્નમળેળ વ—સો જોગી વાહરાવિઓ રદ્ધા । સમા-
સિદ્ધ મારદ્ધો—સાયરદિન્નાસળો ય તય ॥ ૩૪ ॥

પુરિસે ય પેસિઝળ—ત્વળાવિઓ તસ્સ આસમો ક્ષત્થિ । નિગ્ગય

રાવે છે અને મરણ પ્રમાણે રમે છે બાદ દિવસે યોગિનુ રૂપ ધરી ધમ કથા કરે છે તેના તે આશ્રમના બોધરામા તમામ ચોરેણુ દ્રવ્ય રદેડુ છે એમા સરાપ કરીશ મા એમ કહીને દેવતા તિરોદિત થઈ ગયો (૨૬-૨૭-૨૮) હવે પ્રમાત કૃત્ય કરીને અચળ કેટલાક માણસો સાથે લઇને દેવતાએ કહેના આશ્રમમાં આવ્યો એટલે તેણે ત્યાં કપટ યોગિને બોલે [૨૯]

ત્યાં થોડીવાર રહીને અચળ રાજા પાસે આવ્યો રાજાએ પૂછના એકાતમા યો-
રની તે વાત કહી (૩૦) રાજાએ પૂછ્યુ કે એમા પુરાવો શો ? ત્યારે તેણે કહ્યુ કે તેના આશ્રમના બોધરામા સધળો ચોરેવો માત્ર પડ્યો છે (૩૧) ત્યારે રાજા નાથુ કૃપવાનો મિથ કરી તમામ આકર નદરેને રાજા આપી સતો, એટલે તે લોકોએ અનેક ઉપચાર કરવા માંડ્યા [૩૨] છતાં કંઈ ગુણ ન થયો, ત્યારે અત્રાદિ વોરેને બોલાવ્યા તેઓ પણ કંઈ પ્રતિષ્ઠા નહિ કરી રાકર્તો નિલખ્યા થઈ સ્વસ્થાને ચાલતા થયા [૩૩] ત્યારે દેખીતી રીતે વિધાન ધરીને રાજાએ તે યોગિને બોલાવે એટલે તે આવ્યો ત્યારે તેને આદરથી આસન આપવામાં આવ્યુ તેપર બેસીને તે વાતચીત કરવા લાગ્યો [૩૪]

આખીમેર રાજાએ માણસો મોકલવી તેનો અપ્રત્ય જલદી ખોદાવી નાખ્યો, એ-

મસેમમોસ-આળીય રાયમવળમિ ॥ ૩૫ ॥ આહૂઓ તવ્વેલ-મહાયળો દ-
સિય તય મોસ । ઉવલવિસ્વઝળ જ જસસ આસિ ત તસસ ઉવળીયં
॥ ૩૬ ॥ અહ વુત્તો સો જોગી-રે રે પાસદિયામ્મ અળજ્જ । કો एसो
વુત્તો-સોમીઓ જપહ ન કિપિ ॥ ૩૭ ॥ ચેહો દૂરીહૂઓ-સિદ્ધવજ્જમિ દુ-
જ્જણુ વ્વ લહુ । મુપહુ વિહવિઠ સો-જોગી મારાવિઓ રક્ષા ॥ ૩૮ ॥ ઇય
દદ્દહુ તસસ મરણ-અયલો નિતેહ ફુરિયવેરગો । હા કહ જીવા ધળલવ-
વિમાહિયા જંતિ હહ નિહણ ॥ ૩૯ ॥

ઘણલોખેળં જીવો-હણેદ જીવે સયા મુસેં વયડ । પિયપુત્તમિત્તમુ-
ફલત્ત-પમ્મહલોયંપિ વચેહ ॥ ૪૦ ॥ હહલોહપત્તુચ્છપઓયળત્થ મિત્થ અ-
કિચ્છલત્તવેંપિ । કાઠ કલ્લહ જીવો-નય પિચ્છહ તવ્વરુદ્ધ દુવલ્લ ॥ ૪૧ ॥
અહ્ગરુપલોહમ્મગર-પહારમરગાઢવિહુરિયસરીરા । હા કિહણુ દુગ્ગદુગ્ગહ-
અવ્વહે નિયઢીત મે જીવા ॥ ૪૨ ॥ તા સયલલોહસત્ત્વોહ-નિયિઢસર-

હવે તમામ ઓરેલો માન થળી આ-ઓ તે રાજ્યુવત્થા લઈ આ-આ [૩૫] આદ
મહાજનને ઓનારી, તે માલ જતાવવામાં આ-ઓ, અને ઓળખી કરીને જે જેનું હઈ, તે
તેને પટોચત્ત કરવામાં આ યુ [૩૬] હવે તે યોગિને ધમકાવવામાં આ-ઓ અરે અ
ધમ અનાર્થ પામ્મહી ! આ રી વાત છે ? ત્યારે તે હર આધને સુખ રહો [૩૭]
હવે તે સિદ્ધને મારવાનો હુકમ થતા હુકમની માફક જલદી તેનો ચેતો નાશી ગયો, અને
તેને પ્રુત્ત વિટખિત કરીને રાજ્યે મરાવી નાખ્યો. [૩૮] આ રીતે તેનું મરણ જે
ધને અચળ વેરાચ પામી ચિતવવા લાગ્યો કે, હા હા ! વનથી વિમોહિત થઈને પ્રાણિઓ
જીવે કેવી રીતે મરણ પામે છે ? [૩૯]

ધનના લોભથી જીવ, જીવેને મારે છે, હમેશા જીવે મોતે છે, અને પિતા, પ્રુત્ત,
મિત્ર, કવચ વગેરે પામી હો છે (૪૦) આ લોના-પુત્ત પ્રોજનના માટે આ
રીતે જીવ વાળો અટુત્ત કરવા છાછે છે, પણ તેનાથી થતા હુ ખને ભેદ સકતો નથી
(૪૧) આ જીવે જાતિ ભારે લોભરૂપ મુરગના પ્રકારથી પ્રુત્ત વિધુરિત થઈને જીવે

ધોરણોસલખદક્ષ । કવચપિવ પવ્વજ્જ—સપદ્ ગિણ્હામિ દદસત્તો ॥ ૪૩ ॥
 ઇય જા અચલો અચલિયસવેગમરો વિચિત્તે ચિત્તે । તા તત્થ સમોસ-
 રિઓ—મ્મરી ગુણસુદરો નામ ॥ ૪૪ ॥

મુઘા ગુરુણો તરુલ્લખસ આગમો આગમો ગુરુસગાસે । પળમિયતપ્પયપદ-
 મ—આસીણો ઝચિયદેસમિ ॥ ૪૫ ॥ તપણુ ભવપરમનિવ્વેય—ફારિણી
 લોહપોહનિમ્મહિણી । ચિસયાણુરાગપાયવ ફરિણી સવેયસજ્જણી ॥ ૪૬ ॥
 સસારસમુત્પસમત્થ—વત્થુવિગુણત્તપ્પઢણપહાણા । સુદ્ધસુદ્ધરોહિ પયણેહિ-
 દેસણા સુરિણા ચિહિયા ॥ ૪૭ ॥ ત સોઝ પઢિયુદ્ધો—અપલો પુદ્ધે-
 વિ ફહવિ નરનાહ । ગુરુણો તસ્સ સમીવે—સવિગ્ગો ગિણ્હણ દિવલ્લં
 ॥ ૪૮ ॥ પઢિવન્નદુવિહસિવલ્લો—ગુરુણો સહ વિહરણ મહીરલ્લ ॥ અર-
 હતે અરિહતે—આરાહદ સમ્મ મરુહતે ॥ ૪૯ ॥

પવયણવચ્છલ્લપરો—શાયદ સિદ્ધે સયા મુહસમિદ્ધે । સિવફલત-

કેવી રીતે દુર્ગતિના ખાડામાં પડે છે ? [૪૨] માટે સધળા લોકના સક્ષેપરૂપ સખત
 ણાણાવળીને અટકવવા સમય કવચ સમાન દીક્ષાને હું દ્રઢ હિમ્મત ધરીને લાઇશ એ
 રીતે અચળ અચલિત સવેગથી ચિત્તામાં ચિતવવા લાગ્યો, તેવામાં ગુણસુદર નામે આ
 આર્ય સમોસર્યો (૪૩-૪૪)

હવે અચળ ગુરુ ત્યાં આગમ થએલો સાલળીને ગુરુ પાસે આ-ગ્યો, અને તેમના
 ૫ પમને નખીને ઉચિત દેશમાં બેઠો [૪૫] ત્યારે આચાર્યે કાનને સુખ આપતા
 વચનોથી સસારથી નિવેદ કસવનારી, લોક અને મોહને ટાળનારી, વિવધાનુરાગરૂપ આડને
 ઉખેડના લાયક સમાન, સવેગ ઉપજાવનારી, અને સસારમાં રહેલી તમામ વસ્તુને નિગૂણ
 જણાવનારી દેશના કરી (૪૬-૪૭) તે સામગીને અચળ અતિમોઘ પામી જેમ તેમ
 કરી રાખતી રજ લઇ તે ગુરુની પાસે સવેગ ધરીને દીક્ષા લેવા લાગ્યો (૪૮) તે બે
 પ્રકારની શિક્ષા સ્વીકારી ગુરુની સાથે પૃથ્વીપર વિચરવા લાગ્યો અને લાવ શત્રુને હણનાર
 અને હરીને જ મ નહિ પામનાર, અર્હતને બરોબર આરાધવા લાગ્યો [૪૯]

સ્પો ગુરુણો—સેવદ ટસળવિનયજુતો ॥ ૫૦ ॥ મુચવયપજ્જાયધરે—ધેરે
 મુપહુસ્સુપ તવસ્સો ય । જહઠચિયે આરાહઠ—અભિસ્સનાણોવઓગપરો
 ॥ ૫૧ ॥ સીલવ્વણ્ણસુ આવસ્સણ્ણસુ પરિહરદ દૂર મડયારે । અપુવ્વનાળ-
 ગહણ—મુચમંત્તિપરાયણો કુણદ ॥ ૫૨ ॥ તવસા નિકાડયાળ—કમ્માળ
 સ્વઠત્તિ કુણદ મસ્યતવ । સ્વળલવ્વણ્ણપડત્તો—મુળીળ મત્તાડ વિયરેદ
 ॥ ૫૩ ॥ પઢિમ્મગસ્સ મયસ્સવ—નાસદ ચરણં મુચ અગુણણાણ । નહુ
 વેયાવચ્ચચિય—મુદ્દોદય નાસણ કમ્મ ॥ ૫૪ ॥

ઇય ચિંતતો વેયાવચ્ચ પકુણદ અતિપ્પમાણમણી । પવયણપમારણ-
 પરો—કુણદ સમાહિં ચ સયસ્સ ॥ ૫૫ ॥ એવ મણુત્તરદસણ—નાળ
 ચરિત્તે અતિપ્પમાણસ્સ । સમ્મતવઠ્ઠારિણો મુજ્જમાણમુપસત્થલેસસ્સ ॥ ૫૬ ॥
 અઙ્ગિયતિત્થંકરનામ—રૂમણો તસ્સ અચલસાહુસ્સ । સચ્ચોસાહિપમુહા-

પ્રવચનની વાત્સલ્યનામા તત્પર થઈ, તે સુખ સમૃદ્ધ સિદ્ધિને હમેશા ધ્યાન
 માગ્યો, તથા શ્રદ્ધા અને વિશ્વસૂનક શિવ ધ્યના તરે સમાન ગુરુઓને સેવવા લાગ્યો
 (૫૦) વળી નિરતર જ્ઞાનના ઉપયોગમાં રહીને શ્રુતપર્યાય અને વ્રતપર્યાયથી મોટા
 રહેના સ્થવિરો, બહુ શ્રુતો તથા તપસ્વિઓની યથોચિત આરાધના કરવા લાગ્યો [૫૧]
 શીળત્રત તથા આવસ્થામાં અતિચાગને દુર કરવા લાગ્યો, તથા જીવનની લક્ષિતમાં પરાયણ
 બનીને અપૂર્વ જ્ઞાન લીખના લાગ્યો વળી તપથી નિકાચિત કર્મોનો પણ કાપ થને જા-
 ણીને લારે તપ કરવા લાગ્યો, તથા ક્ષણુનવ ધ્યાનમાં ઉપમુખત રહી, મુનિઓને લાકડ પા-
 નાકિક આથી વેચાટલ કરવા લાગ્યો [૫૨-૫૩] કારણ કે, પતિન થતા અથવા મરણ
 પામતા ચારિત્ર નાશ પામે છે, અને નહિ સભારતા જીવ નાશ પામે છે, પણ વેચાટલ
 જનિત શુભોદયી કર્મ નાશ પામતું નથી. [૫૪]

આણુ ચિતવીને તે લારે ઉમંગથી વેચાટલ કરવા લાગ્યો, તથા પ્રવચનની પ્રમા-
 નના કરવા તત્પર રહીને સધને સમાધિ કરવા લાગ્યો. [૫૫] આ રીતે અતુતાર દરીન,
 જ્ઞાન અને ચારિત્રમાં અનુસ રહેનાર, હવ તપ કરનાર, સુમંગલ લેવાએ ચડી શુદ્ધ

ઓ—જાયાઓ વિવિહલધીઓ ॥ ૫૭ ॥ રૂતો નિષયપુરે રામચંદ રત્નો
 ત્રિસિદ્ધવિજેદિ । પયડિજંતેસુ ત્રિ સવદ્ધ—મેસજ્જોસહપઓગેસુ ॥ ૫૮ ॥
 વહુમતતવાઈં—કારમાણાસુ અવિ સુકિરિયાસુ । રોગેણ મરાતિ કરી—
 તો આદત્તો નિવો જાઓ ॥ ૫૯ ॥

અહ શુરુણા શુભાઓ—અચલમુળી તત્ત્વ આગઓ તડયા । પત્તો
 નિવો મુળિં ત—નમિય નિસત્તો ડચિયદેસે ॥ ૬૦ ॥ મુળિણાવિ નિવડ
 જુગો—સહસણધૂલમૂલપરિકલિઓ । પચાણુન્વયસ્વંધો—તિગુણન્વયગત્ય-
 સાહીલો ॥ ૬૧ ॥ સિવસ્વાવપપડિસાહો—નિમ્મલરહુનિયમકુસુમસંકિત્તો ।
 સુરમણુય સમિદ્વિફલો—કહિઓ ગિદિધમ્મકપ્પતરુ ॥ ૬૨ ॥ રૂય સોડ
 નિવો જપર—પહુ ધમ મિમ સમીહિમો કાઠ ૧ કિંતુ અકાલે સિંધુરસદોઈ
 દદ્દરૂ મરમાણ ॥ ૬૩ ॥ ન ગિદે ન વહિં ન જળે—ન કાળે નય દિણે
 ન રયણીય । મહ સપડ સેપજ્જઈ—રૂં મળાગપિ મુળિપવરા ॥ ૬૪ ॥

ધનાર, અને એ રીતે તીર્થંકર નામ કર્મ બાધનાર, તે અચળ મુનિને સર્વોપધિ પ્રમુખ
 વિવિધ લબ્ધિઓ ઉત્પન્ન થઈ (૫૬-૫૭) એવામાં નિર્ભયપુરમાં રામચંદ રાજાના
 હાથીઓમાં એક એવો રામ ફેરાયો કે, હુસિયાર વૈદ્યોએ અનેક લેપન્ય અને ઔષધના
 પ્રયોગો બતાવ્યા છતાં અને મંત્ર તત્ત્વવાદિઓએ કહેલી ક્રિયાઓ કરાવતાં છતાં પણ
 હાથીઓ તે રાગથી મરવા લાગ્યા ત્યારે રાજા ચિત્તાતુર થવા લાગ્યો [૫૮-૫૯]

હવે શુરની અનુગ્રાથી અચળમુનિ ત્યાં તે વેળા આવ્યા ત્યારે રાજા ત્યાં આવી,
 તેમને નમીને ઉચિત પ્રદેસો બોલો [૬૦] મુનિએ પણ રાજાને એવું સમ્પત્તિરૂપ મળ્યું
 રૂપવાળો, પાંચ અણુમતરૂપ રક્તધરાળો, ત્રણ ગુણુમતરૂપ શાખાવાળો, શિશુમતરૂપ પ્રતિ
 શાખાવાળો, નિમળ અનેક નિયમરૂપ કુસુમ [૬૧] વાળો અને સુર અનુભવી સમૃદ્ધિરૂપ
 ફળવાળો ગૃહિ ધમરૂપ કલ્પતરૂ તેને કહી સલાજીઓ [૬૨-૬૩] તે સાંભળીને રાજા
 બેઠો કે, હે પ્રભુ ! એ ધર્મ કરવા ઇચ્છુ ॥ પણ અકાલે મારા હાથીઓ મરતા
 બેઠા, મને હે મુનીશ્વર ! ધરમાં કે બહાર, વસતિમાં કે જંગલમાં, દિવસે કે રાત્રે લગાડે
 પણ સુખ નથી આવતું [૬૪-૬૫]

તો કહ્યું કિંપિ જેણં-મુત્યમણો હ કરેમિ ધમ્મ મિમ । દ્ય રત્ના
પુણરુચ-યુતોવિહુ મુણિસદ્દહો ॥ ૬૫ ॥ સાવજ્જઝવજ્જી-સન્નાળો
વિહુ ન કિંપિ જા મળડ । તા મુણિસમીવઠિય સ્થેયરેણ એવ નિવો
યુતો ॥ ૬૬ ॥ વહુલદ્ધિ સમિદ્ધિસમ-મિયસ્સ એયસ્સ સમણસીહસ્સ ।
પપરેણ્ણિં સફુસિય કુણમ્મ સજ્જ કરિસમૂહ ॥ ૬૭ ॥ ત મુણિય નિવો
તુદ્ધો-મુણિપય સફુસિય રેણુનિયરેણ । કરિનિયર સવ્વપિહુ-આમરિ-
સાવેદ્ધિ સિય્થુતો ॥ ૬૮ ॥ વિસ મિવ પીઝ સહય-તમ વ દિવસયર
કિરણપહિરુદ્ધ । વેગેણ રોગજાય-ત નદ્ધ કુજરકુલાઓ ॥ ૬૯ ॥

(ગ્રં ૮૦૦૦)

ત પિચ્છિવિ અચ્છરિય-અણઙ્ગ હરિસોં શ્વં મળડ રાયા । મયવ
પારણવાહી-કેણ જિમિષ્ઠેણ સજ્જાઓ ? ॥ ૭૦ ॥ મુણિણા મણિય
નરવર-જો જોઈ ઘાડો તયા તુમણ । મરિહ અકામનિજ્જર-વસેણ

માટે કંઈ એવો ઉપાય કહો કે, જેથી હું સ્વસ્થ મનનાળો થઈ આ ધર્મ કરી
શકું આ રીતે રાજાએ બીજા વાર કહ્યો છતાં પણ તે મુનિવર-સારથ કામના વર્તનાર
હોવાથી રાજા માનવાળો છતાં પણ કંઈ બોલ્યા નહિ તેવામાં મુનિની ખામે બેટના વિશ્વાધરે
તે રાજાને આ રીતે કહ્યું—[૬૫-૬૬] બહુ લજ્જિની સમૃદ્ધિવાળા આ શ્રમણસિદ્ધના
પગની રેણુ યાગીને દાયાઓને આજ કયો તે સામળી રાજા ખુલી થઈ, મુનિના પગથી
જુસેની ધુળ એકઠી કરી લઈને તે સવળા દાયાઓપર ત્રણ વાર ધસાવી, ત્યારે અમૃતથી
જેમ વિષ ઉતરે, અથવા સૂર્યના કિરણથી જેમ અધાર હણાય, તેમ દાયાઓમાંથી તે
રોગ નાકો [૬૪]

[ગ્રં ૩૫૫૩ ૮૦૦૦]

તે આશ્ચર્ય જોઈને બારે હાં પામી રાજા કહેવા લાગ્યો કે, ભગવન ! દાયાઓને
એ વ્યાપ્તિ શા કારણે મર્દિ હશે ? (૭૦) મુનિએ કહ્યું, હે નરવર ! તે વખતે તમે જે
યોગી માણો, તે મરીને અકામ નિર્ભયના વશે કરી શક્ષક થયો છે તેણે પૂરું વેર સભારી

સો રક્તસો જાઓ ॥ ૭૧ ॥ સરિઝળ પુન્વવર—સ તુહ સરીરામિ
અપ્પમવમાણો । એપિ હોઝ દુક્કલ તિ કાસિ ટર્તીણ રોગપર ॥ ૭૨ ॥
મહ ચરણેણુ પુદ્ગલ—સપ્પ તે વાહિણો સપુવસતા । સો રક્તસો પળટો—
સજ્જ જાય ફરિકુહલ ॥ ૭૩ ॥ મુણિમાહ્ણ મળપ્પ—વટ્ટૂણ ગઢિય
મુદ્ધાગેહિધમો । તુહો રાયા પવવળ—પમાવગો સાવઓ જાઓ ॥ ૭૪ ॥

અયલોવિ અતિપ્પતો—ચરણાઇસુ કાઝ અણસળ મુમળો । સોહમ્મે
વવવમ્મો—તત્તો ય જુઓ વિદેહમિ ॥ ૭૫ ॥ કચ્ઠાવિજળ સિરિજય—
પુરીડ રહો પુરદગ્ગસસ્સ । દેવી મુદસણાળ—વવદસ વરમ્મમિણ્ણયમ્મઓ
॥ ૭૬ ॥ ગન્ધે પાઝમ્મઓ—સમુચિયસમળ ય જમ્મ મળુપત્તો । અહિ-
સિત્તો સમ્મરામ્મર—વગ્ગેણ મુમેહસિદ્ધરંમિ ॥ ૭૭ ॥ કયજયમિત્તધિદાણો—
વવિળ સમયમિ પન્વવરગ્ગમો । લોગતિયતિયસેહિ—સવિસેમવુદ્ધિવચ્ઠાહો

તારા અગર હુમને કરવા અસમ્મલ દોષ આ પાલ એક જાતનું કુખ વરો, એમ
માનીને હાથીઓમા રોગ પે । કમો પણ મારા પગની રેપુના અપાથી તે બાધિઓ
કનાઈ ગઈ છે, તે રાક્ષસ નાથી ગયે છે અને હાથીઓનું રોળું સાલુ થયું છે
(૭૧-૭૨-૭૩) તે મુનિનું આપુ માહાત્મ્ય જોઈને રાજા હરિત થઈ શુદ્ધિ ધર્મ પ્રીતારી
પ્રવચનો પ્રભાવ માનક થયો (૭૪)

અચળ મુનિ પણ અરણ્યાદિકમા અતુલ રતી અણુસણ કરી તાધર્મ દેવલોકમા
દેવતા થયો ત્યાંથી ચરીને મહા નિદેહમા કચ્ઠાવિજળમા થી જળપુરીના પુરદગ્ગસાનું ગ
જાતી મુદસના રાણીના કુખે ચાદ મહા રત્નપૂર્વક ગભમા હવજીને ડાલિન સમયે જન્મ
પામ્યો, અને તેને મુરે તથા અમુરેએ મળીને મેરના સિખરપર અભિષિખ કર્યો
[૭૫-૭૬-૭૭] તેનું જન્મિત નામ પાનામા આ યુ હવે હચિત સનરે દીક્ષા લેવા
મન્નવા લાગ્યો, એટલે લોકાતિક દેવોએ તેને વિશેષ કરીને ઉત્સાહ પ્રધાનો [૭૮]

॥ ૭૮ ॥ લોગાણ સવચ્છર-મચ્છિન્નચિદિન્ન વિદ્યસભારો । ચડસદ્ધિ-
શ્રેસર ત્રિહિય-ગરયનિવસમળવરપ્રદિમા ॥ ૭૯ ॥

તિજય ઇગજયપિવ-ઇગત્યાગયમુરામુરનરોદિં । કુળમાળો પદિવમ્નો-
નિસ્સામન્ન સ સામન્ન ॥ ૮૦ ॥ તો મુક્કજ્ઞાણાનલ-સમૂલનિદ્વધાદ-
કમદુમો । ઉપ્પન્નકેવલાલોય-લોહ્યાસેસ તદ્વલ્લકો ॥ ૮૧ ॥ સીંહાસનો-
વવિદ્યો-સિરહવરિં ધરિય સેય છત્તિગો । નિયદેહદુવાલસગુણ-મહલ્લ
કકિલ્લિક્રયસોહો ॥ ૮૨ ॥ ચાલિય સિયવરચમરો-પુરઓ પવિત્રત્ત
કુસુમવરપયરો । નિગ્ગિય દિળયરમહલ-ભામહલ રવિયતમોહો ॥ ૮૩ ॥
સુરપહય દુદુહિસ્સર-પયડિય દુઝ્જેયભાવરિહવિજઓ । સવ્વસભાસાણુગ-
દિવ્વ-વાણિય તિજયસદેહો ॥ ૮૪ ॥ પાયડિય મુગફમ્મો-પદિવોદિય
શ્રીર ભાવભાવિયજળો । વિહરિત્તા ચિરકાલં-અણતમુહસંપય પત્તો ॥ ૮૫ ॥

આ તે આર માસ લગી અવિચિન્નપણે મહા દાન દધને દીક્ષ લેવા તૈયાર થયો, એટલે
ચોક્કસ છદોએ તેનો મોટો નિષ્ક્રમણ મહિમા કયો (૭૮)

તે વખતે ત્યા સુર અને અસુર એકઠા મળતાં ત્રણ જગતને એક જગત કરતા
મક્ષા તેણે સર્વોત્તમ શ્રમણપણુ ધારણુ કર્યું [૮૦] આદ શુભ ધ્યાનરૂપ અસિધી ધ્યાતિ
કર્મરૂપ ઝાડને મૂળથી બાળીને કેવળગાન પામી, આખા ત્રેલોક્યને જોવા લાગ્યો [૮૧]
આ તે લગવાનું સિદ્ધાન્તપર જોય તેમના મનકે ત્રણ સ્વેત હન ધરાવા, અને તેમના
શરીરથી દત્તગણુ મોટું કષ્ટે નિ નામનુ ઝાડ [અશોકવૃક્ષ] તેમના ઉપર શોભવા લાગ્યું
તેમના પાંચે સ્વેત ચામર વીંજવા લાગ્યા, આગળ પુનના પગરનાખવામાં આન્યા, અને
સૂર્ય મળને જાતનાર લામડળથી તેમની આભુનાભુ અધાર દુર થવા માડ્યું વળી
ફુલિ ॥ તેમણે દુર્જય લાવતરુ જાત્યા તેની નિજય પ્તનિ હોય, તેમ ત્યા દેવોએ ફુલિ
વગાડી, અને તેઓ સત્ત લાપાને મળતી દિવ્ય વાણીથી ત્રણે જગતના સદેહ હર ॥
લાગ્યા (૮૨-૮૩-૮૪)

શ્રીજૈનશાસનધનીનવનીરદસ્ય—

શ્રુત્વેતિ ઘૃત્તમચલસ્ય મુનીશ્વરસ્ય ।

સજ્ઞાનદર્શનતપશ્ચરણાદિકેષુ—

અદ્યામતૃસમનસો મુનયોવિઘત્ત ॥ ૮૬ ॥

॥ इत्यचलमुनीश्वरचरित्रं ॥

[૭]

इत्युक्तमवृत्तिस्वरूप द्वितीय श्रद्धालक्षण सांगत श्रद्धदेशनास्वरूप
तृतीयमभिधित्तुस्तदधिभारिण तावदाह —

॥ मूलं ॥

सुगुरुसमीचे सम—सिद्धतपयाण मुणियतत्तात्थो ।

तयणुन्नाओ धन्नो—मज्झत्थो देसण कुणइ ॥ ९५ ॥

તે ભગવાન સુમતિનો આત્ર પ્રગટ કરી, પૂર્ણ ભાવવાળા લાન્ય જનોને પ્રતિબોધી
ચિત્ર કાળ વિચરીને અનત સુખ સપદાને પ્રાપ્ત થવા (૮૫) આ રીતે જૈન તપશ્ચરણ
વનને ખીલવવા નવા મેધ સમાન અચળ મુનીશ્વરનું ચરિત્ર સાક્ષણીતે હે મુનિઓ ! તમે
સમ્યક્ જ્ઞાન દર્શન અને તપશ્ચરણ વગેરેના અતૃપ્ત મન રાખના પૂર્વક શ્રદ્ધા કરો [૮૬].

આ રીતે અચળ મુનીશ્વરનું ચરિત્ર ॥

એ રીતે અતૃપ્તિરૂપ ખીણુ લક્ષણ કહ્યું હવે શ્રદ્ધ દેશનારૂપ ત્રીણુ લક્ષણ કહેવા.
આટ પહેલા તેને અધિકારી બતાવે છે—

મૂળનો અર્થ.

સુગુરના પાસે રહી ગીતે મિદ્ધાતના પદોનો તત્ત્વાર્થ જાણીને
તેમની અનુજ્ઞા મેળવી, ધન્ય પુરૂષ મધ્યસ્થ રહી દેશના
કરે [૮૫]

(ટીકા)

સુગુરોઃ સંવિપ્રગીતાર્થાચાર્યસ્ય સમીપે સમ્યક્ પૌર્વાર્પયપર્યાલોચનેન
સિદ્ધાતપદાનામાગમયાક્યાના પદાર્થવાક્યાર્થમહાવાક્યાર્થદર્પ્યાર્થપ્રકારેણ
સુણિતતત્ત્વાર્થો વિદ્વાતપરમાર્થ.—

ઉક્તવ.

પયવક મહાવક્ય—અદ્વૈતપદ્મત્યવત્યુ ચત્તારિ ।

સુપભાવાવગમમી—હદિ પગારા વિણિવિઠા ॥

સપુત્રેહિં જાયદ—ધાવસ્સય અવગમો કદરહાહ,

હોદ વિવજ્જાસોવિહુ—અણિઠ્ઠફલઓ ય સો નિયમા (ઇતિ)

અવિધોપિ ગુરુણાનુસાતો—ન સ્વાતત્ર્યેણ મૌલ્યાર્થસ્થિતિરેકા,

દત્તપ્થ ધન્યો—ધર્મધનાર્હત્વાન્મધ્યસ્થઃ સ્વપક્ષપરપક્ષયો રાગદ્વેષરહિત સ-
દ્ભૂતવાદી ધર્મવેદના કયા કરોતીતિ.

ટીકાનો અર્થ.

સુગુર એટલે સવિત્ર ગીતાર્થ આચાર્ય પાસે સમ્યક્ એટલે પૂર્વપર પર્વાભ્યાસના
પૂર્વક સિદ્ધાન્તના પદોનો પદાર્થ, વાક્યાર્થ, મહા વાક્યાર્થ, તથા એકપર્યાયની રીતે પરમાર્થ
બાણીને (દેવના કરે) જે આદે કહેતુ છે કે —

પદ, વાક્ય, મહા વાક્ય, અને એકપર્યાય એમ પદો આ વસ્તુ છે, તે જુનનો
ભાવ બાણીવાના પ્રકાર કલા છે

એ ચારે સમૂહ યતા ભાવ સમન્વય છે, તે શિષ્યને વખતે વિષ્ણુસ પક્ષ યમ
ભય, અને વિષ્ણુસ તે નિયમા અનિષ્ટ કળ આપે છે

એવો છતાં પણ વળી તે ગુરુની અનુચ્છા લઈને દેસના કરે, નહિ કે વાચાણપણ
તથા અસ્થિરપણાથી સ્વતન્ત્ર બનીને.

એવી રીતે ધન્ય એટલે ધમ ધનને લાવડ, અને અધ્યસ્થ એટલે સ્વપક્ષ, અને
પરપક્ષમા રાગ દ્વેષ રહિત રહી, સદ્ભૂતવાદી ગ્રંથને ધર્મવેદના કૃતે

શ્રીજૈનશાસનવનીનવનીરદસ્ય—

શ્રુત્વેતિ વૃત્તમચલસ્ય મુનીશ્વરસ્ય ।

સજ્ઞાનદર્શનતપશ્ચરણાદિકેષુ—

અદ્યામતૃપ્તમનસો મુનયોવિષત્ ॥ ૮૬ ॥

॥ इत्यचलमुनीश्वरचरित्रं ॥

[૭]

ઇત્યુક્તમતૃપ્તિસ્વરૂપ દ્વિતીય શ્રદ્ધાલક્ષણ સાગત શુદ્ધદેશનાસ્વરૂપ
તૃતીયમભિધિત્સુસ્તદધિનારિણ તાવદાહ —

॥ मूलं ॥

સુગુરુસમીવે સમ—સિદ્ધતપયાણ મુણિયત્તત્થો ।

તયણુજ્ઞાઓ ઘણો—મજ્ઞત્થો વેસણ કુણહ ॥ ૯૫ ॥

તે ભગવાન સુગતિનો માત્ર પ્રગટ કરી, પૂર્ણ લાવવાળા લાન્ય જનોને પ્રતિબોધી
ચિત્ર કાળ વિચરીને અનત મુખ સપદાને પ્રાપ્ત થવા (૮૫) આ રીતે જૈન શાસ્ત્રરૂપ
વનને ખીસવવા નવા ગ્રેષ સમાન અચળ મુનીશ્વરનું ચરિત્ર સાક્ષીને હે મુનિઓ ! તમે
સમ્યક્ જ્ઞાન દર્શન અને તપશ્ચરણ વગેરેના અતૃપ્ત મન રાખવા પૂવ્ય શ્રદ્ધા કરો [૮૬]

આ રીતે અચળ મુનીશ્વરનું ચરિત્ર ॥

એ રીતે અતૃપ્તિરૂપ બીજી લક્ષણ કહ્યું હવે શુદ્ધ દેશનારૂપ ત્રીજી લક્ષણ કહેવા
માટે પહેલા તેનો અધિનારી બતાવે છે —

મૂળનો અર્થ.

સુગુરુના પાસે રૂઢી ગીતે મિદ્ધાતના પદોનો તત્વાર્થ, બાણીને
તેમની અનુજ્ઞા મેળવી, ધન્ય પુરૂષ મધ્યસ્થ રહી દેશના
કરે [૮૫]

(ટીકા)

સુગુરોઃ સંવિમ્નગીતાર્થાચાર્યસ્ય સમીપે સમ્યક્ પૌર્વાર્પર્યપર્યાલોચનેન
સિદ્ધાંતપદાનામાગમયાક્યાનાં પદાર્થવાક્યાર્યમહાવાક્યાર્થેદંપર્યપ્રકારેણ
સુણિતતત્વાર્થો વિજ્ઞાતપરમાર્થઃ—

ઉક્તચ.

પયવક્ક મહાવક્કય—અહિપજ્જત્યવત્થુ ચત્તારિ ।

સુપમાવાચગમમી—હદિ પગારા વિણિદિઠ્ઠા ॥

સપુનેહિં જાયઇ—ભાવસ્સય અવગમો રહરહાઝ,

હોઇ વિવજ્જાસોવિહુ—અણિઠ્ઠફલઓ ય સો નિયમા. (ઇતિ)

અવિધોપિ ગુરુજ્ઞાનુજ્ઞાતો—ન સ્વાતચ્ચેણ મૌલ્યાર્યાસ્થૈર્યાતિરેકા,

દત્તણ્વ ધન્યો—ધર્મધનાર્હિત્યાન્મધ્યસ્યઃ સ્વપક્ષપરપક્ષયો રાગદ્વેષરહિતઃ સ-
દ્ભૂતવાદી ધર્મદેશના કયા કરોતીતિ

ટીકાનો અર્થ.

સુગુર એટલે સમીપ ગીતાય આચાર્ય પાસે સમ્યક્ એટલે પૂર્વાપર પર્વાયોચના
પૂર્વક સિદ્ધાંતના પદોનો પદાર્થ, વાક્યાર્થ, મહા વાક્યાર્થ, તથા એકપચાચની રીતે પરમાર્થ
બાણીને (દેશના કરે) જે માટે કહેલું છે કે —

પદ, વાક્ય, મહા વાક્ય, અને એકપર્વ એમ બધા ચાર વસ્તુ છે, તે શ્રુતનો
ભાવ બાણીવાના પ્રકાર કલા છે

એ ચારે સ પૂર્ણ થતા ભાવ સમજાય છે, તે સિવાય વખતે વિપરીત પણ થઇ
ભય, અને વિપરીત તે નિયમા અનિષ્ટ રૂળ આપે છે

એવે છતાં પણ વળી તે ગુરુની અનુચા લાઇને દેશના કરે, નહિ કે વાચાગપણ
તથા અસ્થિરપણાથી સ્વતંત્ર બનીને

એવી રીતે ધન્ય એટલે ધમ ધનને લાખડ, અને મધ્યસ્થ એટલે સ્વપક્ષ, અને
પરપક્ષમા રાગ દ્રેષ રહિત રહી, સદ્ભૂતનાદી શ્રુતને ધમરેખના કરે.

તથા—

(મૂલં)

અંધગયપત્તસરૂઘો—તયણુગ્ગરહેઝમાવવુંદિકર ।

સુત્તમણિય પરૂવહ—વજ્જતો દૂર મુમ્મંગ ॥ ૧૬ ॥

(ટીકા)

અવગતે સમ્પગવબુદ્ધ પાત્રસ્ય શ્રાવણીયસ્ય પ્રાણિન સ્વરૂપમાશયો
ધેન સોઽવગતપાત્રસ્વરૂપઃ—

તથાહિ.

વાલમધ્યમચુદ્ધિચુદ્ધભેદાત્ત્રિવિધ પાત્રં શ્રાવણીય ભવતિ

તત્ર

વર્ગી

મૂળનો અર્થ.

પાત્રનુ સ્વરૂપ ઓળખી, તેના અનુગ્રહના કારણ એવા
ભાવને વધારનાર સૂત્રમા જે કહેલું હોય, તે પ્રશ્ને અને ઉ-
ન્માર્ગને વર્જિત કરે. (૯૬)

ટીકાનો અર્થ

અવગત કશું હોય એટલે બરાબર ઓળખ્યું હોય પાત્રનુ એટલે સભળાવના
યોગ્ય પ્રાણિનુ સ્વરૂપ એટલે આશય જેણે તે અવગત માત્ર સ્વરૂપ કહેવાય

તે આ રીતે કે, જાળ, મધ્યમ શુદ્ધિ, અને શુધના બેદે કરી સભળાવના યોગ્ય
પાત્ર તથા પ્રકારે છે

ત્વાં

શાલઃ પડયતિલિંગ-મધ્યમવુદ્ધિવિચારયતિ દૃષ્ટ । આગમતત્ત્વ તુ
 વુદ્ધઃ-પરીક્ષતે સર્વયત્નેન ॥ ૧ ॥ સમ્યગ્લોચવિધાનશ્ચનુપાનત્કત્વમથ ધ-
 રાશચર્યા । મહરદ્વય રજન્યા સ્વાપ. શીતોષ્ણસહન તુ ॥ ૨ ॥

પટ્ટાપ્પાદિરૂપ-ચિત્રવાણ તપો મહાકર્ષ । અલ્પોપકરણસધારણ ચ
 તન્નુદ્ધતા ધૈવ ॥ ૩ ॥ શુર્બા પિંદરિશુદ્ધિશ્ચિત્રા ડ્રવ્યાશ્ચિત્રગ્રહાયિવ ।
 વિકૃતીના સત્યાગ-સ્તયૈકમિક્રુપાદિપારણક ॥ ૪ ॥ અનિયતવિહારકલ્પ-
 કાયોત્સર્ગાદિકરણમનિશચ । ડ્રવ્યાદિ પાશ્વશુર્ચ-રૂપનીય ભવતિ શાલ-
 સ્ય ॥ ૫ ॥ મધ્યમવુદ્ધે સ્ત્વીર્યા-સમિતિપ્રવૃત્તિ ત્રિકોટિપરિશુદ્ધ । આ-
 ચતમધ્યયોગૈર્હિતદ સ્વલ્લ સાધુસદૃષ્ટ ॥ ૬ ॥ અઘૌ સાધુભિરનિશ માતર
 ડવ માતર પ્રવચનસ્ય । નિયમેન ન મોક્તવ્યા-પરમ કલ્યાણમિચ્છ
 દ્ધિ ॥ ૭ ॥

પ્રત્તસચિવસ્ય સદા-સાધોર્નિયમાન્ન ભવભય ભયતિ । ભવતિ ચ

બાગ હોય તે નિગ જુરે છે, મધ્યમ શુદ્ધિ આચાર વિચારે છે, અને શુદ્ધ હ' ।
 છે, તે સર્વ યત્ને કરી આગમના તત્ત્વને પરખે છે [૧] ત્યા બગેબગ લેાય કરના
 ઉવાચ પગ રાખવા, જમીનપર ચુલુ ગતે ફક્ત બે પહોર ચુલુ, શીત ઉષ્ણ સ' ।
 રવા [૨]

૧૦. આશ્રમ વગેરે ઓગ પ્રકારતુ બાલ તપ, મહા કષ્ટ, અન્ય ઉપચારુ મા ।
 તે, તથા તેની શુદ્ધતા (૩) મોની પિંડ વિશુદ્ધિ, અનેક પ્રકારના દ્રવ્યાદિકના નિરત
 વિરૂતિ ત્યાજ, એક સિક્કય વગેરેથી નિયમિત યુગલુ (૪) અનિયત વિહાર, નિ-
 કાયોત્સર્ગ વગેરે કરવા તે ધત્યાદિ બાલ પ્રવૃત્તિ બાળને વિષ્ણુતારીને કટેલી [૫] મલ્લ,
 શુદ્ધિને ધવા સમિતિ વગેરે ત્રિકોટિ પરિશુદ્ધ અને આદિ, અત તથા મધ્યમા દ્વિત-
 સાધુને આચાર ઢલી બતાવવે (૬) (તેજ કહે છે) પરમ કલ્યાણને ધ્યેયતા ધુ-
 ધુઓએ પ્રવચનની માતાની મારક આઠ માતાઓ નિયમા નિરતર સલાળની (૭)

એ પ્રવચન માતાઓ સહિત સાધુને નિયમા સંસારતુ લય ગ્રહેતુ નથી વ ।

હિતમત્યત-ફલદ વિધિના ગમગ્રહણ ॥ ૮ ॥ ગુરુપારતમ્યમેવ ચ-ત-
દ્રહુમાનાત્સદાશયાનુગત । પરમગુરુપાત્તેરિદ-વીજ તસ્માચ્ચ મોક્ષ ઇતિ
॥ ૯ ॥ ઇત્યાદિસાધુવૃત્ત-મધ્યમગુદ્ધેઃ સદા સમાસ્યેય । આગમતત્ત્વ તુ
પર-બુધસ્ય ભાવપ્રધાન તુ ॥ ૧૦ ॥ વચનારાધનયા સ્વલુ ધર્મસ્તદ્વા-
ધયાત્વધર્મ ઇતિ । ઉદમત્ર ધર્મગુહ્ય-સર્વસ્વ ચૈતદેવાસ્ય ॥ ૧૧ ॥

ઇત્યાદિ

અથવા પારિણામિકાપારિણામિકાતિપારિણામિકરુભેદાતિવિશ્વ પાત્ર
મિત્યાદિ પાત્રસ્વરૂપમવગમ્ય શ્રદ્ધાર્વાસ્તસ્યાનુગ્રહેતુરૂપકારી યો ભા-
વઃ શુભપરિણામસ્તસ્ય વૃદ્ધિકર તદપિ સૂત્રમણિતમાયમોક્ત પ્રરૂપયતિ
વ્યાચટે વર્જયન્નુત્સજન્ દૂર યયા ભવત્યેવમુન્માર્ગ મોક્ષપ્રતીપાંર્વત્તિર્ની-
અયમિહાભિપ્રાયઃ-સમ્યક્ પાત્રસ્વરૂપમવગમ્ય તદ્વાવૃદ્ધિકારકા

નિધિએ કરીને આગમ ગ્રહણ કરવું, તે રૂળ આપે છે [૮] બાહ્ય પૂન નિર્મળ
આશય રાખીને શુદ્ધા પરત્રપણે રહેવું, તેજ પરમ શુદ્ધ પાત્રના બીજ છે, અને તેથીજ
મોક્ષ થાય છે [૯] ઇત્યાદિક સાધુને આચાર મધ્યમ શુદ્ધિને હમેશા કટી સભાળાવે,
અને ભાન પ્રધાન આગમ તત્ત્વ તો કેવળ શુદ્ધનેજ સમજાવવું [૯-૧૦] વચનની
આરાધનાવડે ધર્મ છે, અને તેની બાધા કરતા અધમ છે, એ ધર્મનું શુભ છે, અને એજ
એનું સર્વસ્વ છે ઇત્યાદિક વાતો શુદ્ધનેજ કહેવી. [૧૧]

અથવા પારિણામિક, અપારિણામિક અને અતિપારિણામિક એ બેદાવડ પાત્ર
નણ પ્રકારના છે ઇત્યાદિક પાત્રનું સ્વરૂપ સમજીને શ્રદ્ધાવત પુરૂષ તે પાત્રના અનુગ્રહને
હેતુ એટલે ઉપકારક જે ભાવ એટલે શુભ પરિણામ તેની વૃદ્ધિ કરનાર તે પણ વળી
સૂત્ર લલિત એટલે આગમોક્ત હોય, તેને પ્રશ્ને અને ઉ માર્ગ એટલે મોક્ષથી પ્રતિકુળ
વાટ તેને દુરથી વળે

મત ૧૫ એ કે, સમ્યક રીતે પાત્રનું સ્વરૂપ સમજીને તેના ભાનને વધારનારી,

મનુષ્યત્વાદિદોષરહિતાં સિદ્ધાન્તમાર્ગાનુચીર્ણાં દેશનાં ત્રિદધાતિ, શ્રેણિકં પ્ર-
તિ નિર્ગ્રંથસાધુવત્

તથાદિ.

મગહાજનપયઅવયસ-રાયગિહનગરનાયગો હુત્યા । દુતિયયજળપ-
રિપાલળ-પડળમળો સેણિઓ. રૂયા ॥ ૧ ॥ સો અન્નદિણે સદ્ ચલિર-
પારસિંગારસારસુધ્રતો । સરહસઃ નમતસામત-મતિસદોહસજુતી ॥ ૨ ॥
હયગયરહવરપાદક-ચક્ષઅક્તસયલદિસિચકો । હતિપગઓ સિયચામર-
ચયસોહો. ધરિયસિરઝતો ॥ ૩ ॥ પુરઓ પયટ્ટમાગહ-મડલગિર્જાતકતકિ-
તિમરો । પત્તો વિહારજત્તાઈ-ચેઈય મઢિકુન્ડિસિ ॥ ૪ ॥

તત્પુષ્પવિદ્ધ ઢિદ્ધા તરુણો તરુણ નિપવિ મુણિ મેગ । રઈ રહિય
પિવ મયળ-સુરુવ મિય ચિંતઈ નરિદો ॥ ૫ ॥ અજ્જસ્સ અહો ચ-

અનુવૃત્તાદિક દોષથી રહિત, અને સિદ્ધાન્તના માત્રને અનુસરતી દેશના કરે, જેમ શ્રેણિક
પ્રત્યે નિર્ગ્રંથ સાધુએ દેશના કરી તેમ

નિર્ગ્રંથ મુનિની કથા આ ગીતે છે

મગધ દેશના મુગ્ધ સમાન રાજગૃહ નગરનો. ત્રિલિંગ નામે રાજા હતો, તે દુઃસ્થિત
જનને પશ્ચિમન કરવામાં તત્પર રહેલો [૧] તે એક વેળા સ્વયં આવતા ઝૂંતર શોધિત
અ તે ઉરથી તથા દો-મનેષ કરી નમતા સામત અને મત્રિના સમુદયી જોગાણે, (૨)
થોડા, હાથી, રથ અને પદાતિના લશ્કરથી આખા દિશામકને દખાવતો થકો, તથા હાથીપગ
ચડીને સ્વેત સામયોથી વીંજતો થકો, મમ્તકે છત્ર ધરાવેને આવના લાગ્યો [૩] અને
તેની આગળ આવતા લાટ, ચાગલુ, તેની ભારે સરસ કાર્તિ ગાવા લાગ્યા એમ વિહાર
માનાએ કરીને તે મહિતકુક્ષિ નામના ચૈત્યમાં [વનમાં] આવી ચડ્યો [૪]

સાં ઝાડની નીચે બેઠેલા એક તરુણ મુનિ, કે જે જાણે રતિ રહિત જામદેવ હોય,
તેવો રૂપનાન દેખાતો હતો, તેને જોઈને આવું ચિત્તના લાગ્યો (૫) આ આર્ય

નો-અહો સુરૂવં અહો અહો મુર્તી ! સ્વતી અહો પહાણા-મોગેસુ અહો
 અસગત્ ॥ ૬ ॥ અહ નમિય તસ્સ પાપ-કયજલી નાહુદરગો મળદ્ ॥
 તરણત્તનોવિ અજ્જો-ઉવહિઓ કીસ સામન્નો ? ॥ ૭ ॥ તો તયણુગ-
 હહેડ-સહેડમ સુધ્ધભાવજુદ્ધિર ॥ પસાણુરૂવ મેવ ગિર મહેસી વણ્ણી ય
 ॥ ૮ ॥ મગેહસ અણાહો હ-નાહો મહ વિજ્ઞે નહુ નરિદ્ધ ॥ અણુરૂપગ
 સુદ્ધિ વા-નહુ વિંચિ સરોમિ હેં રત્થ ॥ ૯ ॥

તેણા હં પઢિવન્નો-દિક્કલ વહુદુક્કલઙ્ગમ્ સ્વયજ્ઞણે ॥ અહ હા-
 સવસવિસપ્પત-દત્તકત્તી મળદ્ રાયા ॥ ૧૦ ॥ વરલલ્લવ્વણવજ્ઞણ-
 પિણ્ણિયવહુવિહવિત્થરસ્સા વિ ॥ તુદ્ધ મુણિપહુ કહ નાહો-ન આસિ
 અણુકપગ સુદ્ધી વા ? ॥ ૧૧ ॥ તો હોમિ અહં નાહો-તુદ્ધ વહુસયણ-
 પરિયણસમેઓ ॥ મુજ્જેસુ વિસયમુક્કવ-સુદુલ્લહ પુણ્ણિ માણુસ્સ ॥ ૧૨ ॥
 તો સિદ્ધતાણુગય નિવમણઅણુત્તિત્તિવિરહિય નિરૂણ ॥ જુત્તિસજુત્ત ઇય-

પ્રગ્વનો વણ્ણ જુત્તે ૩૫ જુત્તે, મુક્કિ [આગ] જુત્તે ઉત્તમ વાતિ (કામા) જુત્તે તથા
 ભોગોમા અસગિપપ્પ જુત્તે [ ] એમ કહીને તે તેના અત્ત નથી, હાથ લેડીને
 માગ્ગી છેડે ઉઠો રત્તી કહેલા લાગો કે ટે આર ૧ તે જ જુત્તનીમા આ અમજ્જપણ્ણ
 કા ઉદ્ધા યુ ડે ? [૬-૭] ત્યારે તે મર્દા તેના અનુગમ માટે હેતુભાગી શુદ્ધ ભાવને
 વધારનાર, અને પાત્રાનુરૂપ નાગી બેઠસ કે, હે મગધપ્પ ૧૨ ॥ ૫ અનાથ યુ એવે કે હે
 નરેદ્ર ૧ મળિ નાથ કેહા નથી અને હા કાઈ મારા અનુકપ કે સુદ્ધ સગા નથી
 સામરતા (૮-૯)

તેથીજ મે લાગે અને કામ કરનારી આ દીક્ષા લીધી છે (આ સામગી)
 હવે રાત્ર દાસ્યથી જ્ઞાનની કાંતિ બતાવતો થકો બોલો—[૧૦] હે મુનીધર ૧ તમે
 તમારા વહણ ૦૧૦૦ અને ગુણ ઉપરથી તો બાર વૈભવસાગા દરો એમ દેખાર છે
 તો પત્રી તમારો નાથ કે અનુકપ કે સુદ્ધ કેમ નહિ હોર ? [૧૧] અને કાંઈ તેન
 હોય તો દોઢ ધણા સ્વજન પરિવારવાળો હજી તમારો નાથ થઈ યુ તુ ચિપરસપ્પ
 બોગવ કહીને મનુષ્યબા મળવો કુન્ન ડે [૧૨] ત્યારે તે મુનિ રાગના મનની અનુ

ફુડવત્તર જપિય મુણિના ॥ ૧૩ ॥ મો મો સેણિય નરવર-તુમ અણા
હોસિ અપ્પણાવિ ધુવ । તો અપ્પણા અણાહા-પરેસિ નાહો કહ હોસિ ?
॥ ૧૪ ॥

एव वृत्तो सतो-समतो नरवरो इम आह । चउरग बलजुओ ह-
निरुवम भोगेहि कलिओ हं ॥ १५ ॥ आणा इस्सरियसमिंद-रज्जुत्तो
अह तओ तुमए । वृत्तो कह अण्णहो-वयसु मुस मा हु त भते ॥ १६ ॥
अह मुणिणा वज्जरिय-एयस्स न पत्थिवा मुणासि अत्थ । नेवय उ-
त्थाण ता-एगग्गमणो निसामेसु ॥ १७ ॥ कोसरी नयरीए-उवहसिय
कुनेरवत्थु वित्थारो । आसि बहुमयणवग्गो-पह जणओ भुवण पपढजसो
॥ १८ ॥ मागहाहिव मज्झ तया-पढमवइच्चिय सुदुस्सहा हुत्था । अच्छि
वियणा महंती-तव्वसओ देहदाहो य ॥ १९ ॥

વેદતોભમિરમહત-નિસિપકુટુ ઘ્વ અસણિનિહઠ ઘ્વ । અહગાઢનય-

દુનિ નહિ કરતા સિદ્ધાન્તા અનુસારે બરોબર રીતે સુખિયુક્ત, અને સ્વદાક્ષરપદ્યે આલુ
બોદના કે, હે શ્રેષ્ઠ ! તુ પોનેજ અનાથ છે, તો પોને અનાથ છતાં તુ બીજાનો નાથ
રીતે રીતે થઈ શકશે ? (૧૩-૧૪)

એમ મુનિએ કહ્યોથી ગાત્ર સજ્જાત થઈ એમ મો મો કે, હું ચતુર્ગતી સેનાપતિ
પરિચરેનો છું નિઃપત્ર ભોગ મેળવી શકું છું, અને આગા અધ્યવચાળા રાજ્યથી યુક્ત છું,
છતાં તમે મને અનાથ કેમ કહો ? માટે હે પુત્ર ! જૂઠું એણે મો [૧૫-૧૬]
હવે મુનિ બોલ્યા કે, હે રાજા ! આ વાનના અથને તથા ઉત્થાન [મૂળમંત્ર] ને તુ
જાણતો નથી, માટે એકાદ્ર મન રાખી સાલળ (૧૭) કોસામી ધરીમા કુખેગની
સદિને પણ દસનાગ, અને મોટા સ્વર્ગ વર્ગનાજો, તેવા જગત્ પ્રસિદ્ધ ધરાવાજો મારો
બાપ હોય (૧૮) હવે હે મગધેશ્વર ! મને ત્યાં પહેલી વયમાજ અતિ દુસ્સહ આપ્તની
વેદના થતા લાગી, અને તેના વશે શરીરે દાહ થતા લાગ્યો (૧૯)

તે વેળાએ મારા દેહમા જ્યો મોટા તીવ્ર જ્વાળા લગતા દેખ, અથવા તો હું

જળીલા-મરેણ વિવસો અહ જાઓ ॥ ૨૦ ॥ યદુમતતતરિજ્જા-વિજ
જળો મમ કરેદ તેગિચ્છ । નય મોણદ દુહાઓ-અણાહયા નિવ હમા
મજ્જ ॥ ૨૧ ॥ મમકારણેણ જળઓ-ગિહ સન્વસ્સપિ દેહ રિજ્જાણ ।
નય મોણદ દુહાઓ-અણાહયા નિવ હમા મજ્જ ॥ ૨૨ ॥ વાહપ્પવાહ-
ધોણ-વયણા જળણીવિ જ્ઞણ વહુય । નય મોણદ દુહાઓ-અણાહયા
નિવ હમા મજ્જ ॥ ૨૩ ॥ કિંકાયવ્ય વિમૂઢા-જિદ્ધકણિદ્ધા રુપતિ તહ
વધૂ । નય મોણતિ દુહાઓ-અણાહયા નિવ હમા મજ્જ ॥ ૨૪ ॥

મયળીડ વામકરણ-સઠિયવયણા રુપતિ નિહુયસર । નય મોણતિ
દુહાઓ-અણાહયા નિવ હમા મજ્જ ॥ ૨૫ ॥ ઉમ્મુક્કપાણમોયણ-વિલે
વણામરણપમુહવાત્તારા । નયણેહિ અમુપુણેહિ-સિંચિરી મજ્જ વચ્છયલ
॥ ૨૬ ॥ પાસાડ અફિદ્ધતિ-સ્વળપિ જ્ઞેહ ભારિયાવિ વહુ । નય મોણદ

વળથી હજીયો ટોડ, તેમ તે અતિ આડરી આખતી પીડાથી બેહોશ થઇ પડ્યો (૨૦)
ત્યારે ધણા મત્ર, નત્ર નિવાના જાણનાર જનો મારી ચિકિત્સા કરવા લાગ્યા પણ કોઇ
પણ દુખથી છોડાવી શક્યો નહિ હે રાજા ! એ મારી અનાથતા છે (૨૧), મારા
કારણે મારો આપ ધરતું સર્વ ધન આપ ॥ તૈયાર થયો પણ મને દુખથી છોડાવી શક્યો
નહિ હે રાજા ! એ મારી અનાથતા છે (૨૨) આસુઓના પ્રવાહથી મુખને ઘીતી
મારી મા બાહ્યે ઝુરવા લાગી પણ મને દુખથી છોડાવી શકી નહિ હે રાજા ! એ
મારી અનાથતા છે [૨૩] શુ કરવું તેમા મુઝાઇ પડીને મારા નાના મોટા ભાઈઓ
રોના લાગ્યા, પણ મને દુખથી છોડાવી શક્યા નહિ હે રાજા ! એ મારી અનાથતા
છે (૨૪)

મારી બહેનો જાગી હથેલીએ મોઢુ રાખીને જબ્બીર સ્વરે રોવા લાગી પણ મને
દુખથી છોડાવી શકી નહિ હે રાજા ! એ મારી અનાથતા છે [૨૫] વગી મારી
સ્ત્રી ખાનપાન અને શલુગર વગેરે કામ છોડીને આસુ ભરે ॥ નેત્રોથી મારી છાતીને
ભીજવતી રહી માગ પડખાથી ફાંજુ વાર પણ દૂર નહિ થતા બહુ મુરસા લાગી પણ

દુહાઓ-અળાહયા નિવ રૂપા મજ્જ ॥ ૨૭ ॥ કહમવિ અણિયત્તંતી—
અચ્છિ વ્રિયણાઈ યેયમિત્તપિ । અહહ ઉહ નત્થિ કોવિહુ—નાહો રૂપ
ચિંતયતેણ ॥ ૨૮ ॥ વિહિયા મણ પદના—જઈ મુચિજ્જા રૂપાઈ વ્રિયણા
તો ચત્તસવ્વસગો—કાહ અળગારિય પવર ॥ ૨૯ ॥

એવ વિહિયપદ્મસ્સ મજ્જ રયણાઈ આગયા નિદા । સ્વય મુવગયા
ય વ્રિયણા—જાઓ મિદિ પુણ નયસરીરો ॥ ૩૦ ॥ જાણ પમાયસમણ—
તત્તો આપુચ્છિઉં સયણવગ્ગ । સિરિ સવ્વન્નુપણીય—સુદ્ધ દિવસ પવનો
હ ॥ ૩૧ ॥ મો મો રાયગિહેસર—પરસ્સ તહ અપ્પણો તદુભયસ્સ ।
સચરાચર જિણ્ણોયસ્સ—તયણુ નાહો અહ જાઓ ॥ ૩૨ ॥

તથા

રૂપા હુ અન્નાપિ અળાહયા નિવા—તમેગચિત્તો નિહુઓ સુણેહિ ।
નિહદધમ્મ લહિયાણવી જહા—સીયતિ ઇમે વહુ કાયરા નરા ॥ ૩૩ ॥

મને હુ ખથી છોડાવી શકી નહિ હે રાજન્ ! એ મારી અનાથતા છે [૨૬-૨૭] આમ
કોઈ રીતે પણ લગાર માત્ર આખની ખીડા એાછી નહિ પડતા એ ચિત્તન્યુ કે, રાય હાય !
ધંદા કોઈ પણ નાથ [૨૪૮] નથી, અને એમ ચિત્તવીને એ પ્રતિજ્ઞા કરી કે, જો આ
વેનાથી મુકાઈ, તો સર્વનો સગ છોડીને ઉત્તમ અનગારીપણ આદર [૨૮-૨૯]

એમ પ્રતિજ્ઞા કરીને સુતેના મુજને રાતે ઉઘ આવી ગઈ, અને વેના અધે થઈ
ગઈ, એટલે હુ જાણે નવા શરીર-ગણે થઈ ગયો [૩૦] જા. પ્રભાત થતા સ્વજન
વર્ગની રજા લાગે એ આ સર્વગ્રામીત સુદ્ધ દીક્ષા લીધી છે (૩૧) હે રાજગૃહના
માનેક ! સારથી હું પોતાનો, પરનો અને તદુલભ [તે જાને] નો નાથ થયો છું [૩૨]

વળી

હે રાજન્ ! આ પણ એક જાતની અનાથતા છે, તેને તુ એક ચિત્તથી સાલળ
જેમકે કેટલાએક કાલર માણસો નિર્ગંધ ધર્મ પામીને પણ ગીદાય છે [૩૩]

જળીલા-ધરેણ વિવસો અહ જાઓ ॥ ૨૦ ॥ વહુમતતતવિજ્ઞા-વિજ્ઞ
જળો મમ કરેડ તેગિન્છ । નય મોણેડ દુહાઓ-અણાહયા નિવ રમા
મજ્ઞ ॥ ૨૧ ॥ મમકારણેણ જળઓ-ગિહ સન્વસ્સપિ દેડ વિજ્ઞાણ ।
નય મોયેડ દુહાઓ-અણાહયા નિવ રમા મજ્ઞ ॥ ૨૨ ॥ વાહપ્પવાદ્-
ધોડય-વયણાં જળળીવિ શૂર વહુય । નય મોણેડ દુહાઓ-અણાહયા
નિવ રમા મજ્ઞ ॥ ૨૩ ॥ કિંકાયન્વ વિમૂઢા-જિટ્ઠકણિઠા રુપતિ તહ
વધૂ । નય મોયતિ દુહાઓ-અણાહયા નિવ રમા મજ્ઞ ॥ ૨૪ ॥

મયળીડ વામકરયલ-સઠિયવયણા રુપતિ નિહુયસર । નય મોયતિ
દુહાઓ-અણાહયા નિવ રમા મજ્ઞ ॥ ૨૫ ॥ રમ્મુક્કપાળમોયણ-વિલે
વળામરણપહુવાત્તારા । નયળેહિ અસુપુત્રેહિ-સિંચિરી મજ્ઞ વચ્છયલ
॥ ૨૬ ॥ પાસાડ અફિટ્ઠિ-સ્વળપિ શૂરેડ મારિયાવિ વહુ । નય મોણેડ

વળથી હજીયો દોડ, તેમ તે અતિ આઠરી આખની પીઝથી બેઠોસ થઇ પડ્યો (૨૦)
ત્યારે થજી મત્ર, તન નિલાના બલુનાર જળો મારી ચિકિત્સા કરવા લાગ્યા પણ પીઝ
પણ દુખથી ઊઝારી શક્યો નહિ હે રાજન્ ! એ મારી અનાથતા છે (૨૧) મારા
કારણે મારો આપ ધરતુ સર્વ ધન આપના તૈસાર થયો પણ મને દુખથી ઊઝારી શક્યો
નહિ હે રાજન્ ! એ મારી અનાથતા છે (૨૨) આસુઓના પ્રસાદથી મુખને પીતી
મારી મા બહુએ ગુરવા લાગી પણ મને દુખથી ઊઝારી શકી નહિ હે રાજન્ ! એ
મારી અનાથતા છે [૨૩] શુ કરતુ તેમા મુઝાપ પડીને મારા નાના મોટા ભાઈઓ
સેના લાગ્યા, પણ મને દુખથી ઊઝારી શક્યા નહિ હે રાજન્ ! એ મારી અનાથતા
છે (૨૪)

મારી બહેનો ઝાની હથેલીએ મોઢુ રાખીને ગબ્બર સ્વરે રેવા લાગી, પણ મને
દુખથી ઊઝારી શકી નહિ હે રાજન્ ! એ મારી અનાથતા છે [૨૫] વગી મારી
સ્ત્રી ખાનપાન અને શણગાર વગેરે કામ ઊઝીને આસુ ભરેના નેત્રોથી મારી છાતીને
સોજવતી રહી મારા પડખાથી કાજુ વાર પણ દૂર નહિ ચતા બદ મુરત લાગી, પણ

દુહા-જો-અળાહયા નિય ઇમા મજ્જ ॥ ૨૭ ॥ કહમવિ ઔણિયત્તંતી—
અચ્છિ વીયણાઈ યેવમિત્તાપિ । અહહ ડહ નસ્થિ કોવિદુ—નાહો ડય
ચિંતયતેણ ॥ ૨૮ ॥ વિહિયા મણ પદ્ધા-જદ મુચિજ્ઞા ઇમાઈ વીયણાણ
તો ચત્તસચ્ચસગો-કાહે અળગારિય પવર ॥ ૨૯ ॥

एव विहियपइन्नस्स मज्झ रयणीइ आगया निदा । खय सुवगया
य वियणा-जाओ ण्हि पुण नयसरीरो ॥ ३० ॥ जाए पभायसमए—
तत्तो आपुच्छिउं सयणग्ग । सिरि सच्चन्नुपणीय-सुद्ध दिक्ख पवन्नो
ह ॥ ३१ ॥ भो भो रायगिहेसर-परस्स तह अप्पणो तदुभयस्स ।
सचराचर जियलोयस्स-तयणु नाहो अह जाओ ॥ ३२ ॥

તથા

इमा हु अन्नावि अणालया निवा-तमेगचित्तो निहुओ सुणेहि ।
निहठधम्म लहियाणवी जहा-सीयति एगे बहु कायरा नरा ॥ ३३ ॥

અને હુ ખથી હોહારી શરી નદિ દે રાજન' એ મારી અનાથતા કે [૨૬-૨૭] આમ
કોઈ રીતે પણ લગાર માન આપની પીડા ઓછી નહિ પડતા મે ચિત-ચુકે, હાય હાય ।
ઇંદા કોઇ પણ નાથ [૨૬૪] નથી, અને એમ ચિતવીને મે પ્રતિજ્ઞા કરી કે, જો આ
વેદનાથી મુખઈ, તો સર્વનો સમ હોડીને ઉત્તમ અનગારીપણ આદર' [૨૮-૨૯]

એમ પ્રતિજ્ઞા કરીને સૂતેલા મુશને રાતે ઉઠા આવી ચઢી, અને વેદના બધ થઇ
ગઇ, એટલે હુ જાણે નવા શરીરવાળો ચર્ચાએ [૩૦] બાદ પ્રભાત થતા રવચન
વર્ણની રંગ લાઇને મે આ સર્વવપ્રણીત શુદ્ધ દીક્ષા લીધી છે (૩૧) હે રાજગૃહના
મારે' । સારથી હુ પોતાનો પરનો અને તદુલ્લખ [તે જન્મે]નો નાથ થયો છું [૩૨]

વળી

હે રાજન' આ પણ એક જાતની અનાથતા છે, તેને તુ એક ચિત્તાથી સાલણ
જેમકે કેટલાએક કાતર માણસો નિર્મથ ધર્મ જાગીને પણ સીદાય છે [૩૩]

જો પઢવદ્વાણ મહાજ્વાળા-સમ્મય નો ફાસદ પમાયા । અણિગ-
પ્પાય રસેસુ ગિદ્દે-ન મૂલઓ છિદર વધણ સે ॥ ૩૪ ॥ આડત્તયા
જસ ન અતિથ ફાઈ-દરિયાઈ માસાઈ તહે સળાઈ । આપાણ નિવલેવ-
દુયુચ્છણાઈ-ન બીરજાય અણુજાઈમગ ॥ ૩૫ ॥ ધિરપિ સે મુઠરૂઈ
ભવિત્તા-અધિરઘ્વઈ તવનિયમેઈ મહે । ચિરપિ અપ્પાણ કિલેઈસત્તા—
ન પારઈ હોઈ હુ સપરાઈ । ૩૬ ॥ પુલ્લે વ મુઠી જહ સે અસારે—
અપતિઈ કૂડકદાવણે વા । રાઢામળીવેરુલિયપ્પાગાસે-અમદગ્ધઈ હોઈ હુ
જાણપસુ ॥ ૩૭ ॥ કુસીલલિંગ ઇહ ધારદ્વા-ઈસિજ્ઞય જીવિય વૃદ્ધતા
અસજઈ સમય લપ્પમાણે-વિણિધાય માવજ્જઈ સે ચિરપિ ॥ ૩૮ ॥

વિસ તુ પીય જહ કાલકૂડ-હળાઈ સત્થ જહ કુગદીય । ઇમેવ
ધમો વિસઓવવન્નો-હળાઈ વેયાલ ઇવા ધિવન્નો ॥ ૩૯ ॥ જે લલ્લણ
મુમિણ પુવ્વમાણે-નિમિત્ત કોઠહલસપગાઢે । કુહેઢ વિજ્ઞાસવદારજીવી-

જે પ્રપન્થા લખને મહામતોને પ્રમાદી થઈ બરોતર નહિ પાળે, અને આત્માને
વ્યાકુળ બનાવી રસોમા મૂકી યાવ તે બધનને મૂળથી કાપી શકે નહિ [૩૪] જેને
ધ્યા, બાપા એવણુ, આત્માનિપણિમ અને પારિચ્છાદેપનિકા એ પાને સુમતિઓમા
ઉપયોગ ન હોય તે વીર પુરોના મામ આવી શકે નહિ [૩૫] તે લાભા વખત સૂચી
મુડેલો ઠના પછ અસ્થિર વ્રતવાળો, અને તપ નિયમથી બ્રહ્મ રહીને પોતાને લાભા
કેસેમા ઉતારીને પણ સસારનો છેડો નહિ પામી શકે [૩૬] તે પોકળ મૂઠની માફક
અથવા ડાઠ નાણાની માફક અથવા કાચ મણિના માફક બહુધર જોતોમા ખીમત વગરનો
થઈ પડે છે (૩૭) આ રીતે ઈદા કુશળિયાનુ ધરીને સુરિ જેવી શુદ્ધી બતાવના
પદા અસવતિઓ પોતાને સમત કહીને ચિરકાગ નિનિધાન (નિપાત) પામે છે [૩૮]

જેમ કાવકૂટ પ્રિય પીવામા આ થુ હોય અથવા શાસ્ત્ર ઉત્તરી રીતે પકડળમા
આ ૩ હોય, તો તે હજી છે તેમ વિષય સહિત ધર્મ લખકર વેતારની માફક હજી છે
(૨૮) જે મુનિ યદને લક્ષણ અને સ્વપ્ના પ્રજા કહે, નિમિત્ત અને કુવૃદ્ધમા વળગ્યો

ન યચ્છઈ સરણ તમિ કાલે ॥ ૪૦ ॥ તમતમેણે વઢસે અસીણે—
સયા દુહી તિપ્પરિયામુ વેદે । સઘાવદે નગરતિરિવલ્લજોળિ—મોળે વિરા-
હિતુ અસાહુલ્લે ॥ ૪૧ ॥ હદેસિય કીયગઢ નિયામ—ન મુર્ચઈ કિંચિ
અણેસણિજ્જ । અગીવ વા સન્ધમવગ્ની ધવિત્તા—ઈઓ તુણ ગચ્છઈ
કરદ્દ પાવ ॥ ૪૨ ॥

ન ત અરી કઠછિત્તા કરેઈ—જ સે કરે અપ્પાણયા દુરપ્પા । સે
નાહિદે મચ્ચુમ્મહં તુ પ્પે—પચ્છાણુતાવેણ દવાવિદ્ધે ॥ ૪૩ ॥ નિરદિદ્ધયા
નગમ્મદે ઉત્તસ—જે ઉત્તિમદ્ધ વિવજ્જાસ મેઈ । રમેવિ સે નત્થિ પરેવિ
લોપ—દુહાઓવિ સે ક્ષીયઈ તત્થ લોપ ॥ ૪૪ ॥ પમેવ હાર્જીદક્કુસીલલ્લે—
મગ્ગ વિરાહિતુ જિણુત્તમાણ । કુરરી વિવા ધોગરસાણુગિદ્ધો—નિરદ્ધસોયા
પરિયાન મેઈ ॥ ૪૫ ॥ સુદ્ધાણુ મેહાવિ સુમાસિય રમ—અણુસાસણ

રહે, કુલ્લે [કોલે] તથા વેલક વગેરે આશ્રય દ્વારથી આશ્રયિકા કરે, તેને તે બધું તે
કાળમાં [જ્યેષ્ઠના ટાકણે] કંઈ પણ ન્યાય કરી શકનાર નથી [૪૦] તમતમીન
(પેર અટાની), બકુલ [કાનરા ચારિત્રનાળા] અને અરીય [રાત્રીની] જે હોય,
દુભેશ કુખી રહી ત્રિપર્યંસ [મિથ્યાત્વ] ને પામે છે તે અસાધુ બની મુનિપણ વિરાધીને
નરક અને નિર્ધનની યોનિમાં રજીને છે [૪૧] જે ઔદેશિક કીનકૃત, નિમાગદોષનાળુ
એવું કંઈ પણ અનેવણીય થકે નહિ, પણ અત્રિની માફક સર્વભક્ષી થઈને રહે, તે અદોષી
મરી ભારે ભુજ રજીને પામે છે (૪૨)

ગણ કાપનાર દુરમન એટલું નુકસાન કરી શકે નહિ જેટલું તે દુરાત્મા પોતાના
હાથેજ કરે છે છતાં તે જ્યારે મોતના મુખમાં પડશે ત્યારેજ તેને નતપ્પી શકશે,
અને પશ્ચાત્તાપ કરશે, તોપણ કોઈ તે પાપર દયા કરનાર વધી [૪૩] જે હિતમ અર્થમાં
વિપર્ણાસ પામે છે, તે નમ રહેવાની રૂચિ નિરર્થક છે તેને આ લોક પણ નથી, અને
પરોક્ષ નથી, તેના બંને લોક મગડે છે (૪૪) એજ રીતે યથાજ્ઞ અને કુશીનિયા
ગ્નિચરના માર્ગને વિરાધી બોગ રસમાં થકે રહી કુગ્ગ વક્ષીની માફક નિર્ભય ગોક કરીને

નાણગુણોવેચેય । મગ્ગ કુસીલાણ જહાય સન્ન—મહાનિયઠાણ વણ
પહેળે ॥ ૪૬ ॥

ચરિત્તમાયારગુણિણે તઓ—અણુત્તર સજમ પાલિયાણ । નિરાવ
સેસ ત્વવિયાણ કમ—ઝવેહ ઠાણ વિરલુત્તમ ધુવ ॥ ૪૭ ॥ એવુમ્મદતેવિ
મહાતવોહણે—મહામુળી મહાપદ્ધે મહાયસે । મહાનિયદિજ્જ મિણ મહામુય—
સે કહણ મહયા વિત્થરેણ ॥ ૪૮ ॥

એવ વિમુદ્ધ સમયાણુવદ્—

સુટેસણ સાહુરૂય નિસમ્મ ।

ચચતરોમ ચ પવચગત્તો—

કયજલી આહ ઇમ નરિદો ॥ ૪૯ ॥

તુજ્ઞ સુલદ્ધ સુમણ્ણસસજમ્મ—લાભા સુલદ્ધા ય તુમે મહેસો । તુબ્ધે
સળાહા ય સપધવા ય—અ મે ઠિયા મગ્ગિ જિણુત્તમાણ ॥ ૫૦ ॥

પરિતાપ પામે છે [૪૫] આ એ જ્ઞાન ગુણયુક્ત સુભાવિત અનુશાસન [શિષ્યામણુ]
સાબળીને છુદ્ધિમાન પુરષે કુશીજિયાને સધગો ભાગ છોડીને મહા નિર્મથાના ભાગે
આનંદ (૪૬)

માટે જે આરિય અને આચાર ગુણથી યુક્ત રહી અનુસર સયમ પળે તે સ
ધર્મા કમ ખપાવી અતિ ઉત્તમ સાધ્યત સ્થાન પામે (૪૭) આ રીતે તે ઉચ્ચ જ્ઞાન,
મહા તપોધન મહા પ્રતિજ્ઞાવાન મહા વશ મહા મુનિ શ્રેષ્ઠિક રાજાને આ મહા નિર્મથાપ
મહા જીત મેટા વિસ્તારથી સભળાવતા હતા [૪૮] આ રીતે સાધુકૃત સમયાનુસારી
વિશુદ્ધ દેશના સાબળીને ચચગ યજ્ઞેલા ચેમાચેથી જ્ઞાનલક્ષ સરીરવાળો રાજા જાજસિ
નેડીને આમ કહેવા લાગ્યો —હે મહર્ષિ ! તાર મનુષ્ય જન્મ સુનુષ્ય છે અને તમે
રૂડી રીતે લાભ મેળવ્યા છો તમજ સનાય અને આધવ છે કે જે માટે તમે જીનેશ્વરના
ભાગમા રહેતા હો (૪૯)

તુમેય નાહો સિ અળાહ્યાળ-જીવાળ સઘ્વાળ ચરાચરાળ । અ-
ળાહ્યા સુદરુ વદસિયા મે-રૂછામિ સમ અણુસદ્ધિ મેય ॥ ૫૧ ॥ જો
શુદ્ધિઝૂળ તુહ જ્ઞાળ વિઘ્નો-મણ કઓ કોવિ મહાનિયંઠ । નિમતિયા
જ પહુ મોગરૂઝે-પસીય સઘ્વામિ તય સ્વમેસુ ॥ ૫૨ ॥ એવ યુગેત્તાળ
સ રાયસીહો-મહતમ્મીઈ ણગારસીહ । પદિઠ્ઠિત્તો પરિવારજુત્તો-પત્તો
નરિંદો નિયયમિ ઢાળે ॥ ૫૩ ॥ સાહુવિ સુદ્ધાઈ સ દેસળાણ-ચિરં
વિવોદિતુ પમૂયમ્મ્વે । સ્વવિતુ સઘ્વાપિહુ કમજાલ-પત્તો મહાળદપય
મહળા ॥ ૫૪ ॥

પય જગત્ત્રિતયવિસ્મયકારિ જારિ—

નિર્ગ્રંથસાધુવૃષભસ્ય નિશમ્ય વૃત્ત ।

સત્સાધવો ગુરુસમીપવિવુદ્ધતત્ત્વાઃ—

સશુદ્ધદેશનવિધૌ કુરુત પ્રયત્ન ॥ ૫૫ ॥

॥ ઇતિ નિર્ગ્રંથસાધુકથા ॥

તમેજ સધળા અરાઅર અનાથ શુભાના નાથ છે. અને તમે ધણી સરસ રીતે
અનાથના સમભવી આ અનુશિષ્ટિ [શીખામણ] ને કુ રૂડી રીતે ધન્યુ છુ [૫૧]
હે મહા નિર્ગ્રંથ ! મે આટલા સવાતો કરીને તમારા ખ્યાનમાં જે કાંઈ વિદ્યા પાડ્યો છે,
તથા તમેને ભોગના માટે નિમત્રિત કર્યા તે બધું મેટેર્યાની કરીને ખાઈ કરશો [૫૨]
આ રીતે તે સિદ્ધ સમાન અનગારને તે સિદ્ધ સમાન રાજા મેળી ભગિની સ્ત્રીને દર્શિત
થયો થકો, પરિવારની સાથે પોતાના ધ્યાને આ-યો (૫૩) અને તે મહાત્મા સાધુ પશુ
શુદ્ધ દેશનાવડે વિરકાળ ધણી ભ-યોને પ્રતિભેદી સધળા કર્મ ખપાવી મહાન દપત્તને પામ્યા
(૫૪) આ રીતે ત્રણ જગત્તને વિરમયકારક અને મનોહર નિર્ગ્રંથ મહા યુનિયુ અરિત
સાલગીને, હે સત્સાધુઓ ! તમે ગુરૂની પાસેથી તત્ત્વ બળીને શુદ્ધ દેશના કરવામાં પ્રયત્ન
કરો (૫૫)

એ રીતે નિર્ગ્રંથ સાધુની કથા છે.

આહ —

દેશના ધર્મોપદેશઃ સ ચ સમનુગ્રહાય સમભાવસ્ય સાધોરવિશેષેણ
દાતુમ્ચિત્તં કિં સામાયિકૃત્તાઽવિધાયિનીતિસન્નપ્રાયેણ પાત્રાપાત્ર-
વિચારેणेતિ.

નૈતદસ્તિ

તદનુગ્રહાય પ્રવૃત્તાવતિસધાનાયોગાત્,—સનિપાતાતુરસ્ય ક્ષીરશર્ક-
રાદિનિષેધનતઃ કાયાદિપ્રદાનવત્ અતएव સામાયિક્વાધાપિ નાસ્તિ,
સર્વશાનુગ્રહયુદ્દેસ્તુલ્યત્વાદયવા સૂત્રકાર एव યુક્ત્યતરમાહ

(મૂલં)

સઘ્યપિ જઓ દાણ—દિન્ન પત્તમિ દાયગાણ શિય ।

હરરા અણત્થજણમ—પહાણદાણ ચ સુયદાણ ॥ ૯૭ ॥

(પૂર્વ પક્ષ)

દેશના એટલે ધર્મોપદેશ તે તો બહુ કરવા ખાતર સમભારી સાધુને બધા પ્રત્યે
સરખી રીતે દેવો જોઈએ ત્યાં વળી સામાયિક [સમભાર]ને બાધા કરનાર અને લગભગ
નીતિને સાધનાર પાત્રાપાત્રના વિચારની શી જરૂર ■ ।

જવાબ

એ વાત એમ નથી કેમકે બહુ કરવા પ્રવૃત્તિ કરતા લુચ્ચાઈ નહિ ગણાય જે
માટે જેને સનિધાન થયો હોય, તેને કુધ સામ્ર દેવી બધ કરીને કસાયોજ અપાય છે
એટલા માટેજ એમ કરતા સમભાવને બાધા પણ નથી થતી કેમકે બધાપર અનુગ્રહ
શુદ્ધિ સરખીજ રહે છે, અથવા સુનકારજ બીજી કુમ્તિ કહે છે

મૂળનો અર્થ

કોઈ પણ દાન પાત્રમા આપ્યું, તોજ તેના દેનારાએને
હિતકારી થાય છે, નહિ તો અનર્થ કરનાર થઈ પડે છે ત્યારે
શુભદાન તો સૌ કરતા ઉત્તમ દાન છે. [૯૭]

[ટીકા]

સર્વમપિ યતો દાન વિતરણ દત્ત વિત્તીર્ણ પાત્રે-સુપાસુપો ભવતીતિ
વચનાત્-પાત્રાય ઇચિતગ્રાહકાય—

જીવાદિપદાર્થજ્ઞો—ય. મમભાવેન સર્વજીવાના ।

રક્ષાર્થમુગ્રતમતિઃ—સ યતિઃ પાત્ર ભવતિ દાતુઃ ॥

ઇત્યાદિના શ્રીમદ્દુપામ્વાતિમાચકવર્ણિતાય—દાયકાના દાતૃદ્વળા દિન
ફલ્યાણકારિ ભવતીતિ ષેષ.—ઇતરયા કુપાત્રાયાનિરુદ્ધાશ્રવદ્વારાય—દત્ત-
મિતિ પ્રકૃત-મનર્યજનક સસારદુઃસપ્તારણ સ્થાદિતિ ગમ્યતે કિંચાત'
પ્રધાનદાન ચ વર્તતે શ્રુતદાન દેશનાદિરૂપમિતિ તતઃ કિમિત્યાહ'—

॥ મૂલં ॥

સુદ્દુયર ચ ન દેય—અય મપત્તમિ નાયતત્તેર્હિ ।

ઇય દેસણા વિસુદ્ધા—ઠ્ઠરામિચ્છત્તગમણાઈ ॥ ૯૮ ॥

ટીકાનો અર્થ

જે માટે સવશુ મળુ ન પાત્રને એટલે ઉચિત ગ્રાહકને આપ્યુ હોય તેજ
દામક એવે દેનારને દિન એવે કલ્યાણકારિ થાય છે ત્યા ઉચિત પાત્ર તે શ્રીમાન
ઉપાસનાનિ વાચકે આ રીતે વર્ણવેલ છે — જે જીવાદિ- પદાર્થોના જાણનાર દોષ, સમ
ભાવથી સર્વ જીવોની રક્ષા કરનામા ઉગ્રમાત્ર દોષ તે યનિ દાન દેનારને પાત્ર છે

ઇતરયા એટલે બીજી રીતે અથાત આશ્રવ [પાપ] ના દાગને ખુરાં ગમનાર
કુપાત્રને દીધેતુ દાન અનયજનક એટલે સસાર વધાનાર થાય છે

એથી શુ મળુ તે કહે છે, સારે દેશનાદિરૂપ શ્રુત ન એ તો પ્રધાન દાનજ છે
તેથી શુ મળુ, તે કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

માટે આ શ્રુતદાનને તો ખાસ-કઠીને તત્વના જાણુ પુર-
વોએ અપાત્રમા નહિ આપવુ. એ રીતેજ વિશુદ્ધ દેશના ગણાય
છે. બીજી રીતે વર્તતા તો તેનાથી મિથ્યાત્વપર જવાય છે. (૯૮)

(ટીકા)

મુદુતરમતિશયેન—ચક્રારસ્પાવધારણાર્થત્વા—અદેયમેવં તત્ શ્રુતોપદે-
શાદિદાનમપાત્રાય—સસમ્યાયતુર્ગ્યર્થત્વાત્—જ્ઞાતતત્ત્વેરિદિતાગમસન્નાર્થે,—

સ્વતંત્ર

રત્નો દુદ્ધો મૂઠો-પુલ્લ ઘુગ્ગાદિઓ ય ચત્તારિ,
ઉવપસસ અણરિહા-અરિહો પુણ દોદ્ધ મજ્જત્થો

इत्यपात्राणां परिहारेण पात्राणांचौचित्यवृत्त्या देशनापि क्रियमा-
णाशुद्धाभिधीयते

इतरथान्यथा क्रियमाणायाम् तस्या श्रोतृणां मिथ्यात्वगमनमादिश-
न्दात्मदेपातिशयाद्भक्तपानशय्याव्यवच्छेदादयः प्राणहान्यादयश्च देशरस्य
दोषाः सभयतीत्यतएव भावानुवृत्तिसारोगीतार्थः श्लाघ्यते

ટીકાનો અર્થ

મુદુતર એટલે અતિશયે કરીને ધ્રુવા ચક્ર અરધારણાર્થે છે તેથી ન દેવે એ
ટલે કે નદિજ દેવે આ એટલે શ્રુતોદેશાદિકર્ય હાન અપાત્રમા એટલે અપાત્ર તરફ
કેમકે ધ્રુવા સાતમી વિભક્તિ ચોથીના અરે છે જ્ઞાતતત્વ એટલે આગમના ખરા બાવને
બાણુનાર પુરષોએ જે માટે કહેવું છે કે—

૨૩૧, ૬૬ મૂઠ અને પૂલ વ્યુદ્ગાદિઓ એ આર ઉપદેશને અધોગ્ય છે, પણ જે
અધ્યરથ હોય, તેજ ઉપદેશને યોગ્ય છે

અપાત્ર ઊડીને પાત્રમા પણ ઉચિત રીતે દેશના અપાય તે શુદ્ધ કહેવાય છે

ઇતરથા એટલે બીજી રીતે દેશના કરતા સાલળનારાઓ મિથ્યાત્વમા પડે આદિ
શુદ્ધથી દેશનો વધારો થતા ભાત, પ્રાણી તથા સપ્થા મળતી તૂટે, તથા વપ્પતે ઉપદેશકમા
ખુન વગેરે પણ યાય, ધત્તાદિ દોષો સભવે છે, એટલા માટેજ ભાવાનુવૃત્તિ પ્રમાણે દે-
શના દેનાર ગીતામ વખણાય છે

ચતરાદિ

મરગે ચ જોયડ તદા-ચ્છે ભાવાણુવચનનણ,†

ગીતાદાણ પાયચ-તદુચિયાણ કુણડ ઇમો (ગીતાર્થેઈતિ)

નનુમ્મનમણિવ ગરુપયતીત્યુક્તં,—યત્પુનઃસૂત્રાનુક્ત વિવાદપદ લો-
ફાનો તત્ર પૃચ્છ્યમાનાના ગીતાર્થાના કિમુચિતમિત્યાહ.

॥ મુલં ॥

જં ચ ન સુત્તે વિશ્વિય-નય પદ્ધિસિદ્ધ જળમિ ચિરરુદ્ધ ।

સમઙ્ગિગપ્પિયદોમા-તપિ ન દ્વસતિ ગીયત્થા ॥ ૧૧ ॥

ને માટે હેતુ છે કે —

ગીતાય દોષ, તે સામગ્ર્યારની ઇચ્છા પ્રમાણે વર્તીને તેને માર્ગમા લાવે છે,
તથા પ્રાપ્તે ઉચિત જનોમા ખીજ ધ્યાન કરે છે

વાર સૂત્રમા કહેતુ દોષ, તે પ્રશ્ને એમ કહ્યુ તે સમગ્રપુ પણ ને સૂત્રમાં
નહિ કહી હોય, એની લેખિકામા ત્રિવાદ લેખી વાત ચાલતી દોષ, તે બાળતમા પૂછવામા
આવે, તો આ ગીતાર્થોનુ શુ કરતુ હોયિન છે ? આને ઉત્તર કહે છે

મૂળનો અર્થ

ને સૂત્રમા વિહિત પણ ન કર્યુ હોય, અને પ્રતિબદ્ધ પણ
ન કર્યુ હોય, અને લોકમા લાખા વખતથી ચાલતુ હોય, તેને
પણ પોતાની મતિવડે કટપેચા દોષથી ગીતાર્થો દૂષિન નથી
કરતા (૯૯)

[ટીકા]

इह चमन्द पुनरर्थ इति—यत् पुनरर्थजातमनुष्ठान वा नैव
सूत्रे सिद्धाते विहित करणीयत्वेनोक्त—चैत्यवदनावश्यकानिदिवत्, न च प्र-
तिपिद्ध—प्राणातिपातादिवत्, अयं च जने लोके चिररूढमज्ञातादिभा-
व—स्वमतिविकल्पितदोषात् स्वाभिप्रायसरूपिनदपणात्तद—प्यास्तामाग-
मोक्त—न दूषयति न युक्तमेतदिति परस्परनोपदिशति ससारवृद्धिभी-
रवोगीतार्थाविदितागमतत्त्वा,—यतस्ते एव श्रीभगवत्पुक्त पर्यालोचयति.—

તથાહિ

જે જ મહુચા અઠવા જેઝવા પસિજ વા વાગરણ વા અઝાય વા અદિદ્ધ વા
અસ્તુય વા અપરિક્ષાય વા, વહુજનમજ્ઞે, આઘવેઈ પઞ્ચવેઈ પરૂવેઈ દસેઈ
નિદસેઈ ઉવદસેઈ, સે જ અરહતાજ આસાયણાઈ વઢઈ, અરહતપઞ્ચત્તસ્સ

ટીકાનો અર્થ.

હત્ય ચ સઃ પુનરથ છે તેથી, અને જે બાગત કે અનુષ્ઠાન સિદ્ધાંતમાં વિહિત
એટલે ચૈત્યવદન અને આવશ્યક વગેરેની માટે કૃતવ્યરૂપે પણ નહિ કહેલ દોષ, અને
પ્રાણાતિપાતાદિની માટે પ્રતિષેધન પણ નહિ હોય, તે સાથે જણાવે તે લોકમાં ચિરરૂઢ
હોય એટલે તે ક્યારથી આવી તેની ખતર પડતી ન હોય તેને પણ સસાર વૃદ્ધિથી
ગીતાર્થો દૂર કરતા નથી, એટલે કે આ અનુક્રમ છે, એમ બીજાને ઉપદેશતા નથી
જે માટે તેઓ શ્રી ભગવતીમાં કહેલી આવી વાત વિચારે છું —

તે જ્ઞા રીતે છે

તે મહુક ! જે બાલુસ અમરવા, અલુદીકા, અલુસાલવા, અને અલુપ
રખ્યા અથ—હેતુ—અથ કે ઉત્તર ભર સલામા કહે બહુવાને પ્રરૂપે, બેતાવે સાનિત
કરે કે, રજુ કરે, તે અર્થે ભગવાનોની તથા કેવલિઓની આશાતના કરે છે, અને તે

વિધિરસો વિષયે ચેષાં વિધિરસિકા વિધિયદુમાનિન.-સત્રિનત્વાદેવ
 પૂર્વધૂરયાધિરંતનમુનિનાયકા આસન્નયૂવન તૈરદ્રુપિતમનિપિદ્માચરિત સ-
 ર્વધાર્મિકલોકવ્યવહૃત-મનતિશયી વિશિષ્ટશ્રુતવધ્યાયતિશયધિકલઃ કો નિ-
 વારયતિ પૂર્વપૂર્વતરોચ્ચમાચાર્યાશાતનામીરૂર્નકશ્ચિદિતિ ?

તથૈતદપિગીતાર્યા. પરિભાવયતિ

[મૂલં]

અહ સાહસ મેયં જા ઉસ્મુસ્ત-પરુષણા કટુવિવાગા ।
 જાણંતેહિચિ દિગ્મદ નિદેસો સુત્તયજ્ઞસ્થે ॥ ૧૦૧ ॥

(ટીકા)

જ્વલજ્વાલાનલમવેશકારિમરસાહસાદપ્પત્રિકમતિસાહસમેતદ્દર્ષતે યદુ-
 ત્સૂત્રમરૂપણા સૂત્રનિરપેક્ષદેશના કટુવિવાગા દારુણફલા જાનાનૈરવબુધ્ય-

બ્યવહાર, તેને અનતિશયી એટલે વિશિષ્ટ શ્રુત કે અવધિ વગેરે અતિશય રહિત કહેા મા-
 યુસ પૂર્વ પૂર્વતર ઉત્તમ આચાર્યોની આશાતનાથી ઝનારો દોષ નિવારી શકે । ૩૧૫૪
 નહિ

મગી તે ગીતાર્યો આ પશુ નિચારે છે કે—

મૂળનો અર્થ

ઉત્સૂત્ર મરૂપણા કટવા કળ આપનારી છે, એવુ જાણતા
 છતાં પશુ જેઓ સૂત્ર બાહ્ય અર્થમાં નિશ્ચય આપી દે છે, તે
 અતિ સાહસ છે (૧૦૧)

ટીકાનો અર્થ

મગી આજીમાં પેસનાર માણસના સાહસ કરતાં પશુ અધિક આ અતિ સાહસ
 છે કે, સૂત્ર નિરપેક્ષ દેશના કડવા, એવો બરાબર રંગ આપનારી છે, એમ જાણનારા

માનેરવિ દીયતે વિર્તીયતે નિર્દેશો નિશ્ચયઃ સુત્રવાણે જિનેદ્રાગમાનુક્રેયે
વસ્તુવિચારે — કિમુક્તં મરતિ ?

દુઃખાસિણેણ રૂપેણ મરીર્દે દુઃખસસાગરં પશ્યો ।
મપિઓ કોટાકોર્દિ-સાગરસિરિનામધિજ્ઞાર્ણ ॥ ૧ ॥
ઉસ્સુધ માધરતો-વંધઈ કર્મ સુચિક્કર્ણ જીવો ।
સંસારં ય પવહુઈ-માયામોસં ચ કુલ્લવઈ ય ॥ ૨ ॥
ઉમ્મગ્ગદેસઓ મગ્ગ-નાસઓ ગુદહિયપમાહુલો ।
સદસીલો ય સસલ્લયો-તિરિયાહ વયપ્ જીવો ॥ ૩ ॥
ઉમ્મગ્ગ દેસણાપ્-ચરણ નાસવિ જિણવરિંદાણં ।
વાવમદસણા સ્વહુ-નહુ લમ્મા તારિસા ટદ્ધં ॥ ૪ ॥

इत्याद्यागमवचनानि श्रुत्वापि स्वाग्रहग्रहस्तचेतसो यदन्ययान्यया

હોખને પણ સુત્ર બાણ એટલે જિનામમમા નહિ કહેલ અર્થમા એટલે વસ્તુ વિચારમાં નિ
રેશ એટલે નિશ્ચય આપી દે છે

એટલે શુ કહ્યું, તે કહે છે —

મરીયિ એક દુર્ભાવિતથી દુઃખના હરિવામાં પડી કોણકોણ સામરોપમ બમ્બો (૧)
ઉત્તુત આચરતા કવ ચીકણા કર્મ બાધે છે, સસાર વધારે છે, અને માયામુષા કરે છે
(૨) ઉ-માર્ગની દેશના કરનાર, માર્ગનો નાશ કરનાર, ગુદ હણી, માધાવી રાક, અને
સસલ્લય કવ તિર્વચ્ચુ આધુધ્ય બાધે છે [૩]

તેઓ ઉ-માર્ગની દેશનાથી જિનેશ્વરના ચારિત્રનો નાશ કરે છે, તેવા હર્દન થઈ
લેખાને ભેવા પણ સાચ નહિ (૪)

આ વગેરે આગમના વચનો સંભળીને પણ પોતાના અગ્રહમાં જસત બની ને

દ્વાચક્ષુતે, વિદયતિ, ચ—તન્મદામાદસમેય—નર્વારૂપારાસારસસારપારાવા-
રોદરવિવરભાવિભૂરિદુ સ્વમારાગીકારાદિતિ , ~

આહ—કિમેવમાગમાર્થમવબુધ્યાપિ કોપ્યન્પયાવાદમાદ્રિયતે ? સત્ય-
માદ્રિયતે—યતઆહ—

॥ મૂલં ॥

દીર્ઘસિંહો નેત્રે ત્રિયમહપચક્ષુત્તીરિ-
ચિદ્વિપદિસેત્પ્રવક્તા—ચેદ્વકિરુચેતુ રુદેતુ ॥ ૧૦૨ ॥

॥ ~ ॥

દશયતે દુષ્પમારૂપે વદ્રજદંબુલે નેત્રે દદૃસિણો મહાસાહસિકા
રૌદ્રાદપિ ભવપિશાચાદવિભ્યતોનેત્રે સિન્નમતિપ્રયુક્તોધિરાત્મીપબુદ્ધિવ્યા-

કાં આકુ અવળુ જોતે છે, તથા કરે છે તે મહા સાહસજ / કેમકે એ તો અપાર
અને અસાર સમારૂપ દરિયાના પેટમાં યનાર અનેક દુખને બાર એકઠા અગીકાર
કરવા પુણ્ય છે ~

શુ વાર આ રીતે આગમનો અથ જાણીને પણ ક્રોધ અર્થાત્ ક્રોધે છે કે
હા, તેવા પણ છે જે માટે કહે છે કે—

મૂળનો અર્થ

એવા પણ અનેક હૃદય લોકો દેખાય છે કે, જેઓ,
પોતાની મતિથી જોડેથી, યુક્તિઓવડે એવ , સ, અધી, આલતા,
કૃત્યોમાં હા ના પાડતા રહે છે ॥ ૧૦૨ ॥ ~

શ્રીમતો અર્થ ॥ ૧૦૨ ॥

જાગ્ર પદ જડનાગ આ દુષ્મા કાગમા દુષ્મિલે એવે મહાસાહસિકે અર્થાત્
સમાનક શત્રુ પિશાચી પણ નહિ કરનાગ અનેક જનો, નિજ પ્રતિ કર્મિત યુક્તિઓથી

પારિતાભિયુક્તિભિરુપપત્તિભિવિધિપ્રતિષેઽપ્રટ્ટતા ઇતિ કાસાચિત્ ક્રિયાણા-
માગમાનુક્તાનામપિ વિગ્ઢા કરણે પ્રટ્ટતા અન્યાસામાગમાનિપિઢતયા ચિત્-
તનજનાચરિતાનામપ્યવિધિ—ચુક્તા ઇતા ન કર્તવ્યા ધાર્મિક—રિત્યેન
પ્રતિષેધે પ્રટ્ટતાઃ—કેષુ ? ચૈત્યકૃત્યેપુસ્ત્રાત્ર—કાગ્નાદિષુ સંદેષુ પૂર્વપુરુષ-
પરપર્યા પ્રસિદ્ધેષુ પૂર્વસુદિરાવિધિઃ—ઈદાનીંતનપ્રટ્ટતિર્નિધિરિત્યેન વાદિનાં
નેકે દૃશ્યતે મહાસાઘસિકા ઇતિ

નહુ તેષા સ્વમત્યા ધર્માધિના સર્ગત્વેન તથા પ્રટ્ટાન્તર્ગતાર્થ-
શ્લાઘનીયાનવેત્યાહ.

[મૂલં]

ત પુણ વિશુદ્ધસદ્ધા—સુપસવાયં વિના ન સંસતિ ।

અવહોરિક્ષણ નવરં—સુધાણુસ્વ યસ્વતિ ॥ ૧૦૩ ॥

એટલે પોતાની શુદ્ધિથી ઉભી કરેલી યુક્તિઓથી વિધિ પ્રતિષેધ કરના દેખાય છે એટલે
કે પ્રટ્ટલીક ક્રિયાઓ આગમમાં નથી કહી, તે કરતા રહે છે, આ બીજી કેટલીક આગમમાં
અનિવિઢ હોઈ ચિરંતન જનોએ આચરેલી, તેને અવિધિ કહીને “ ધાર્મિક જનોએ આવી
ક્રિયાઓ કરવી ન જોઈએ ” એમ કહી તેને નિષેધ કરનામાં પ્રવર્તે છે તે શિખા પ્રવર્તે
છે ? સ્ત્રાત્ર કરાનતુ નિગેરે ચેલ કૃત્યોમા જો ચેલ કૃત્ય ૩૯ એટલે પૂર્વ પુરુષોની પરપરાએ
પ્રસિદ્ધ છે “ પૂર્વની રૂઢિ, વે અવિધિ, અને હાલની પ્રવૃત્તિ, તે વિધિ ” એમ વે ૧૨૪
મોટા સાહસિક પુરુષો અનેક જોવામાં આવે છે

મૂળનો અર્થ.

તે પ્રવૃત્તિને વિશુદ્ધ શ્રદ્ધાવાળા પુરુષો શ્રુતમાં પુરાવા વિના
પ્રસાસતા નથી, કિંતુ તેની અવધીરણા [ઉપેક્ષા] કરીને શ્રુતને

મળતુ પ્રસે છે. (૧૦૩)

(ટીકા)

તાં પુનસ્તેષાં પ્રવૃત્તિં વિશુદ્ધાગમવદ્દુમામસારા શ્રદ્ધા યેષાં તે વિશુદ્ધશ્રદ્ધા. શ્રુતસવાદ વિના શ્રુતમણિતમત્તરેણ ન જસતિ નાનુમન્યતે—નવર કેવલમવધીર્ય મધ્યસ્યભાવેનોપેક્ષ્ય શ્રુતાનુરૂપં પ્રરૂપયતિ—પયા સૂત્રે મણિત તથૈવ વિવિદિપૂનામુપદિગતીતિ

ઇત્યુક્ત શુદ્ધદેશનારૂપ સમર્પચ તૃતીય શ્રદ્ધાલક્ષણ—સંપ્રતિ સ્ત્વલિત-પરિશુદ્ધિરિતિ ચતુર્થ શ્રદ્ધાલક્ષણમાહ

॥ મૂલં ॥

મહાપારમકલંક—પમાયમાર્હટિ કહવિ ચરણસ્સ ।

અણિયવિ વિયઙ્ગણા—સોહતિ મુળી ધિમલસદ્ધા ॥ ૧૦૪ ॥

ટીકાનો અર્થ.

તેને એટલે તેમની પ્રવૃત્તિને વિશુદ્ધ એટલે આગમના બહુ માનવાળી શ્રદ્ધાવાળા જનો શ્રુતસવાદ વિના એટલે શ્રુતમાં કહેલી સામિત ન થાય તો અનુમત કરતા નથી કિંતુ મધ્યસ્થ બાવે તેની ઉપેક્ષા કરીને શ્રુતાનુરૂપ એટલે જેમ સૂત્રમાં કહેલું હોય, તેમ જિજ્ઞાસુઓને જતાવે છે

એ રીતે શુદ્ધ દેશનારૂપ ત્રીજી શ્રદ્ધાનું લક્ષણ વિસ્તારથી કહી બતાવ્યું હવે રખલિત પરિશુદ્ધિરૂપ ચોથું લક્ષણ કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

પ્રમાદ વગેરેથી ચારિત્રમાં કોઇ રીતે અતિચાર મળકલ કં લાગ્યો હોય, તો તેને પણ વિમળ શ્રદ્ધાવાનું મુનિઓ વિકટના (આલોચના)થી રોધી નાખે છે. (૧૦૪)

[ટીકા]

અતિચરણમતિચારો મુખાચરણમર્યાદાતિક્રમ મ યથા દિંદીરપિ-
દર્પાંદુરગુણગણમાલિન્યહેતુત્વાન્મલ તથરણશશધરસ્ય કલકદ્વ ત પ્રમાદા-
દિધિઃ પ્રમાદદર્પકલ્પે—રાકુટિકાયાથારિત્રિણઃ પ્રાયેનાસમવાત્—કથમપિ
કટકાકુલમાર્ગે યસ્મેનાપિ ગચ્છતઃ કટકમગચ્છરણસ્ય ચારિત્રસ્ય જનિત-
મુત્પાદિત.

આકુટિકાદિનાં પુનઃ સ્વરૂપમિદ.

આહુટિયા હ તિલ્વા-દપ્પો પુણ હોઈ વગ્ગનાઈઓ ।
વિગહાઈઓ પમાઓ-કપ્પો પુણ કારણે કરણ ॥
ઉપલક્ષણ ચૈતદશવિધાયાઃ પ્રતિસેવાયાઃ—સા ચેય —
દપ્પ^૧ પમાય^૨ જામોગ^૩—આહરે^૪ આર્વસુય^૫ ।
સકિપ્પ^૬ સહસાગારે^૭—મપ્પ^૮ પઓસે^૯ ય વીમસા^{૧૦} ॥

ટીકાનો અર્થ.

અતિચાર એટલે મૂળ ગુણ તથા ઉત્તર ગુણની મર્યાદાનો અતિક્રમ, તેજ દિંદીર
પિંડ (શીથુના ગોહા)ની આફક ધોળા ગુણગુણને મલિન કરનાર હોવાથી મળ કહેવાય, તે
૩૫ ચારિત્ર્યદ્રવ્યો ઠલક તેને પ્રમાદાદિકથી એટલે પ્રમાદ, ૬૫ અને કલ્પથી—આફી આ-
કુટિકા તો આપે ચારિત્રવાનહે શબ્દને નહિ—કોઈ પશુ રીતે એટલે કે કાદાવાળા મામમ્મ
મત્તથી જનારને પણ કોટો લાગે તે આફક ચારિત્રમા લગાડ્યો હોય,—

તથા આકુટિકાદિકલુ ૨૧૩૫ આ છે

તીનમજ્જાથી બાણીબ્જી કરવુ તે આકુટિકા છે દોઢ દોઢથી કરવુ તે ૬૫ છે વિકથા
વગેરે પ્રમાદ છે અને કારણે કરવુ તે કલ્પ છે

એ દસવિધ પ્રતિસેવાના ઉપલક્ષણરૂપે છે દસવિધ પ્રતિસેવા આ છે —

૬૫, પ્રમાદ, અનામોગ, આતુર (માદગી) આપત, સકિત સહસાકાર, મપ્પ,
મરેપ અને પિમ્મ [એ દશ કા રો પ્રતિસેવા થાય છે]

અપિશઙ્ગ સમાવને-સમાવ્યત એત્ચારિત્રિણો વિમ્લનયા ળોચનયા
શોધયત્પનયતિ મુનયો યતયો વિમ્લશ્રદ્ધાઃ નિઃફલકયમોભિલાષા
શિવભદ્રમુનિયન્

તથાદિ

इह क्रोसरिपुगीए-पुण्ड्रिमुज्जाणभवणरुयवासो । सनिहियपाडिहरो
जक्खो निवसइ फरमुपाणी ॥ १ ॥ अन्नदिणे तम्भवणे-सुत्तथविज्ज सु-
दसणो साहु । फाउस्सग्गेण ठिओ-विसेसपडिवन्नतरम्मो ॥ २ ॥ त-
न्निचत्तखोहणत्थ-जक्खो त वसइ भुयगरूवेण । फरिरूवेण पीढइ-तस्सइ
अट्टहासेहिं ॥ ३ ॥ तहविहु अवसुहियमण-त समण वट्ठु फरमुपाणि-
सुरो । नमिउ विन्वइ इम-उच्छलियातुच्छहरिसभरो ॥ ४ ॥ ववसग्ग-
वग्ग मुग्ग-ज तुह मुणिपवर पावभरसज्जो । सज्जेगसालिणोविहु-फाह

અર્થ । - નલાનનાયે દોવાયા અનનત ચારિત્રિયાને એ રીતે અનિચાર નહ
લાગેના સભવે તોપણ તો રિપુના એટલે આનોઆનાર નિમગ શ્રદ્ધાનાગ એટલે નિ-
કન ધમની અભિનાસનાગ થતિઓ સોધી નાખે છ શિવભદ્ર મુનિની મારક

શિવભદ્ર મુનિની કથા આ છે —

૪૮૧ ઔર્ધ્વાચીનગરીમા પૂર્વ દિશાના ઉદ્યાનમા રહેલા જનનમા વસનાર પદુપાધુર્ધિ
નામે યક્ષ રહેતો અને તેના પહિાસે (આગર જેવો) પણ તેની પડોશમાજ રહેતા
હતા [૧]

એ વેળા તે જનનમા મનાયતે જાણુ સુદક્ષન નામે સાડુ વિશેષ તપન કરવા
પ્રતિજ્ઞા લઈ કામોત્સવથી ઉભો ગ્લા (૨) તેડુ મન કમાનવા માટે તે યક્ષ તેને સ
પનુ રૂપ કરી સવા લાગ્યો હાથીનુ રૂપ કરી પીડના લાગ્યો, તથા અટહાર કરી
ખીવરાવવા લાગ્યો (૩) તેમ છતા તે મુનિનુ મન ક્ષેપણ પામ્યુ નહિ ત્યારે તે હર્ષ
અસીને તેને નમીને વિનવવા લાગ્યો કે— [૪] હે મુનિનજ ! તમારા જેવા સદ્ધ્યોગશાલિને
પણ પાપ કાગ તેના રહેનાર મે જે ઉગ્ર ઉપનય કર્યો છે તે જે પૂજ્ય ! શમા

મહા સ્વપ્નમ્ તત્ત્વમ્ ॥ ૫ ॥ ઇયં ચરણજુલસંઘવિય-મગ્નલિપ્તમલો સ્વપ્ના-
વિષ્ણુ સાધુ । સોસો વ્યવસાયગમ્-જગત્તો તત્ત્વમ્ સમ ॥ ૬ ॥

અહ તત્ત્વ દુષ્ટિ પુરોહિત-પુત્રા સિન્ધુસિન્ધુગમિહાણા । પત્તાત્
અદ્વિત્ય-તત્ત્વસિન્ધુગમિહાણા નિયતિ મુનિ ॥ ૭ ॥ તો તેહિ સહાસ મિત્ત-પ-
યપિય જ મુનિદ્ધ ધમ્મત્થ । પીઠિજ્ઞ કિર અપ્પા-વાદ મજ્જિત તથં પથ
॥ ૮ ॥

જાઓ—

યમ્માઓ ધણાઓ-તત્ત્વો કામો તત્ત્વો ચ સંસારો । ધમ્મસ્ત અ-
જ્ઞણ તા-મૂલાઝઞ્ચિય દદ્ધ મજ્જિત ॥ ૯ ॥ ઇયં તે ઉવ્વહાસપરે-દદ્ધ
જગત્તો પુરંતપુરંતોવો । ઉપ્પાદિય નિયમસુ-મહાનિત્તો તેસિ હજ્જણ ૪
॥ ૧૦ ॥

તથા મયલોલ્લોચન-તરલિયતારા પદ્મપિરસરીરા । હજ્જા મુનિ
ધણેસુ-મણિરા “ તં અન્દસરણ ” ત્તિ ॥ ૧૧ ॥ તે દદ્ધ સાધુસરણે

કરો [૫] એમ કહીને તે યજ્ઞ તે સાધુના ચરણ-મળમાં પોતાનું શિશુમળ નમાવી,
તેને ખમાવીને સિન્ધુની આશરે સ્થાપી રહીને તેની સેવા કરવા લાગ્યો [૬]

હવે ત્યાં શિવમ્ અને શ્રીમદ્ નામે બે પુરોહિતના પુત્ર આવી ચડ્યા તેઓએ
તે અતિ દુષ્ટ તપશ્ચાર કરી ધર્મના અગ્નિમાં તે મુનિ જોયો (૭) ત્યારે તેઓ હ-
સતા ધર્મ જોઈયા કે, હે મુનિ ! ધર્મના અગ્નિ પોતાના આત્માને પીડવો, એ તો અતિ
અમુક્ત છે [૮] જે માટે ધર્મથી ધન મળે છે, ધનથી કામ મળે છે, અને કામથી
સંસાર થાય છે, ત્યારે મૂળ ધર્મ કરવો એજ ભારે અયુક્ત છે [૯] આ રીતે તેમને
વિપદાસ કરતા જોઈ મળેને ભારે ચુસ્તો લાગ્યો, તેથી તે તીક્ષ્ણ કુદાઈ લઈને તેમને
મારવા માટે દોડ્યો (૧૦)

ત્યારે લાયકી આજોની કીડીઓ ફેરવતા, અને શરીરે ધૂજતા યજ્ઞ તેઓ “ તું
અમને બચાવ ” એમ કહીને મુનિને પગે પડ્યા [૧૧] ત્યારે તેમને સાધુના ચરણે

જવલો જાઓ પસતમન્નુભરો । પારિયડસંગેણ-અહ મુણિના તે હમ તુ
 ત્તા ॥ ૧૨ ॥ મદા સયલ નિરિય-કુણતિ મુણિનો સિવત્યમેવ સયા ।
 ત પુણ લન્થદ ગયસયલ-રાગદોસેણ ધમેણ ॥ ૧૩ ॥ ધમેણ સરાગેણ
 હ-લન્થદ સગાઈય ફલ સોત્રિ । જાયદ પરપરાણ-નિયમેણ મુરસહેડ
 સ્તિ ॥ ૧૪ ॥ ધમ્માઓ ધુણલામો—તિ જપિ વુત્ત તયાવિ નદુ કુત્ત । સ
 વ્હેવિહુ પુરિસ્તથા-ધમ્માડચ્ચિય જઓ મણિયા ॥ ૧૫ ॥

ઉક્તચ—

ઘનદો ધનાર્થિનાં ધર્મ.—કામદ* સર્વકામિનાં । ધર્મ દવાપર્વ-
 સ્ય-પારપર્યેણ સાધકઃ ॥ ૧૬ ॥ જપિહુ ઘણમોગઈ-મણિય ભવકારણ
 તમાવિ હ્ત્ય । નેય કિલિહસત્તાણ-નડણ ફયરાણ જ મણિય ॥ ૧૭ ॥
 સા કાવિ કલા જ્ઞાયતિ નિયમણે જાણિજ્ઞણ પરમત્થ । ન્દાયતિ ઘટસ-
 ણવિ-છિપ્પતિ ન ત્રિંદુણાચેવ ॥ ૧૮ ॥ મુચ્ચદ ય મરહસયરા-ફ્ફો

પડેલા જોઈને મક્કા હડો પો, એટલામાં હોત્તમ પારીને મુનિએ ક્રેમને આ રીતે
 કહ્યું — [૧૨] હે બાપ ! મુનિએ દમેશા સધળા કિંમ ૩૫૧ મોક્ષને માટેજ કહે છે
 અને તે મોક્ષ સઠળ રાગ દુપથી રહિત ધર્મથીજ મળે છે (૧૩) બ્રાહ્મી સરાગ ધર્મથી
 સ્વર્ગ દિક્ક ફળ મળે ॥ છતાં પરપરએ તે પણ નિયમા મોક્ષનો હેતુજ થાય છે [૧૪]
 વળી ' ધર્મથી મુનનો લાભ થાય છે એમ જે તમે કહ્યું તે પણ યુત નથી કેમકે
 સવળા પુરુષાય ધર્મથીજ થાય છે [૧૫]

કહેલું છે કે ધર્મ ધનાર્થિને ધન આપે છે કામાર્થિને કામ પૂરે છે અને પર
 પરાએ તે મોક્ષ આપે છે, (૧૬) વળી તમે જે ધનના જોગ દિકો સસારના કરણ
 હતા તે પણ દિનદિન પરિરુદ્ધિ જીમને આથી છે બ્રાહ્મી અકિનજ પરિણમિને તે ન તા
 નથી જે માટે કહ્યું છે કે — જોઈ એવી પણ કળા છે કે જેના-ડે પરમાર્થને જાણીને
 પનાના મનમ એવું ખ્યાન કરે છે કે જેના લીધે નમ્મા ધર્મથી નહતતા છતાં મિદુ મા
 તથી પણ ભગિનતા નથી (૧૭ ૧૮) આપને સાંભળીએ પણ છીએ, કે ભત્ત આ

ઇહ મુચિરમુત્તરયોગા । હોતં અક્લિંઢમ્પના—લોયમ્પઠિયં પય પત્તા
॥ ૧૯ ॥

ઇય સોહ પઢિચુદ્ધા-પુણોપુણો સ્વામિર્જે ત મન્નરાહ । તસ્સ મુણિ
સ્સ સમીવે-તે દોવિ વય પવજ્જતિ ॥ ૨૦ ॥ મુણિયજ્જુગાકિરિયા-
ગુન્મૂલે પઢિયવહુયમુત્તત્યા । મુચિર ઝગાવિહારા—સ્વંતિપહાણા તથાતિ
તયં ॥ ૨૧ ॥ અહ અમુહકમવસઓ-સિરિઓ સિઢિલેહ ચરણકરણમરં ।
ધરહ મળે જાહમય-ન કુણહ વિણય ગુરુસુ પિ ॥ ૨૨ ॥ તો સિવમહો
સિરિય—મળેહ મોમહ ચરણકરણમિ । ભવસયસહસ્સદુલહે-સ્વળપિં કિંહ
હોસિ સિઢિલમળો ? ॥ ૨૩ ॥ ગુરુણિયવપરો નિધ-મળપિ મા કુળસુ
જાહમય મેવ । જ જાહમવાર્હિં-દુહિઓ પરિમમ્મ ભવ ગહળે ॥ ૨૪ ॥

ઉક્તચ.—

જાહકુલસ્થવરૂપલમુચ્ય-તવસ્લાભિસ્સરિયં અદ્વમયમત્તો । પ-

સગર વગેરે પુરોષો કદા ચિરકળ ઉત્તમ ભોગ ભોગવીને આદિપદ્મ મનવાળા રહી મુનિ-
પદને પામ્યા છે [૧૬]

એમ સાબળીને તે બને જાણા પ્રતિયોગ પામી, તે અપરાધ વારવાર ખમાવીને
તે મુનિની પામે દીક્ષા લેના હતા [૨૦] તેઓ યતિને યોગ્ય ક્રિયા જાણી લાઇ ગુરુની
પામેથી ધણા મૂલ્ય શીખી ચિરકળ ઉત્તમ વિહાર કરતા રહી ક્ષમા સહિત તપ કરવા
લાગ્યા [૨૧] હવે અશુભ કર્મના વશે થીવક આરિનમા શિયિય થયા લાગ્યો, તે મ
નમાં જાતિનો મદ ધરીને ગુરુની વિનયને પણ છોડ્યા લાગ્યો [૨૨] સારે તેને શિવ
ભદ્ર કરેના લાગ્યો કે હે ભદ્ર ! લાખો ભવે પણ દુર્ગભ, આ ચરણકરણમાં તું ક્ષણ વાર
પણ શિયિય મન કેમ કરે ? [૨૩] તું નિલ ગુરુના વિનયમા તત્પર રહે, અને
લાગાર પણ જાનિમં કર મા કેમકે જાતિમં વગેરેથી જીવ દુખી થઇને સસારરૂપ અ
ટવીમા રમ્ય છે [૨૪]

કહ્યું છે કે, જાનિ, રૂળ, રૂપ, જાળ, પ્રાત, તપ, લાભ, અને ઐશ્વર્ય એ આઠ

યાશ્વિય ચરદ-મસ્ટહાઈ ઘટુચ સસારે ॥ ૨૫ ॥ તો મદનિય દોસ-પય
ગીયત્પમુગુરુમૂલમિ । ત આલોપસુ સમ-નાડ આલોપનાઈવિહિ ॥ ૨૬ ॥

તથા —

પડિસેરા^૧પડિસેવગ-દોસ^૨ગુગાર^૩ ગુરુગુમાય^૪ રહ નેયા । સમ્પરિ
સોહીઈ ગુણા^૫ સન્મમણાલોચઓ મિરગ્વા^૬ ॥ ૨૭ ॥ તહ પડિસેવા ટ-
પ્પ^૧-પ્રમાય નાભાગ^૨સહસરારેય^૩ । આઠર^૪ આવડ^૫ સક્કિય^૬-મય^૭
ઓતા ય^૮ વીમસા^૯ ॥ ૨૮ ॥

ચમગનાર્દ દબ્બો-રૂઠ કરળો ડ મજ્જ પમાઓ । વિમ્સરિય મ
નાનોગો-સહસારારો અમ્મહ ચિ ॥ ૨૯ ॥ છુટતળદવાદિવત્તો-જ સેવર
આઠરા મરે પમા । દબ્બહ અલખે પુગ-ચત્તન્નિહ, આવડ હોઈ ॥ ૩૦ ॥

મત્રી મત્ર યદ્ એજ અગુમપલો બાધે અને સસારમા ધરો [૨૭] (૨૫)
માટે હે બા । આ તાર દોરો ગીતાય ગુરુની પસે તું સમ્પદ રીતે આનોચનાની તિયિ
નક્ષી કરીતે આનોવ (૨૬)

આનોચનાની તિયિ આ પ્રમાણે છે —

પ્રતિમેવા પ્રતિસેવકના દો । ગુણ ગુરુના ગુણ, સમ્પદ તિશોધિના ગુણ અને
સમ્પદ રીતે આનોચના નહિ કરનારને સિદ્ધ એ દ્વાર જાણના જોએ [૨૭] ત્યા
પ્રતિમેવા ૧ પ્રકારે છે — દપ, પ્રમાદ અને ભોજ સહસારકર આતુર, આત્મ શક્તિ,
ભાવ પ્રદો, અ । વિમસ [૨૮]

દેડાદેડ કરતી, એ દપ કર્ણ તે પ્રમા, વીસરી જલુ તે અનાભોજ, અને અક
ગન ને તે સહસારકર દહેવાય છે [૨૯] જૂખ તત્ત્વ કે વ્યધિ પ્રત યદ્ જે
મેને તે અગુ પ્રતિમેવા દહેવાય છે અને દ્રવ્યાદિકના અવજો ચાર પ્રકારની આપત
પ્રતસેવા છે [૩૦] શક હારેતુ આધા કયાદક સેને, તે શક્તિ પ્રતિમેવા ભય તે

નકિય યાકુન્હામ્-સકિય, સીદમાઈન ચ મય । કોદાઈઓ પઓસો-
વીમસા સેદમાઈન ॥ ૩૧ ॥

(દાર)

“ આફપઈત્તા^૧ અણુમાળદ્ધા^૨ ’-જ દિઠ^૩ વાયર વ^૪ સુહુમ
વા^૫ છન^૬ સદાહલય^૭-વહુજગ^૮ અવ્વત્ત^૯ તસ્સેવી^{૧૦} ॥ ૩૨ ॥

હય પહિસેવગદોસા-આફપિય તત્તય મત્તિમાઈર્હિ । યુરુમવરાહ લ-
હુય-ણુમાગઓ તહય આલાપ ॥ ૩૩ ॥ જ દિઠ્ઠિતિ પરેણ-આલોયદ વા-
યરનિ નહુ સુહુમ । અહ સુહુમ આલોયદ-વિસ્સમત્તય નહુ ધૂલ ॥ ૩૪ ॥
છન અવ્વત્તસર-સદાહલદતિ તુરિયસંદેણ । ત ચેવય પચ્છિત્ત-આલો-
યદ વહુજગાગ પુરો ॥ ૩૫ ॥ અવ્વત્તસ અગીયસ્સ તસ્સ-આસેવગો
ય તસ્સેવી । ઇત્તો દસ આલોયગ-ગુણા ઇમે હુતિ નાયવ્વા ॥ ૩૬ ॥
જાઈ કુલ^૧ વિળય^૨ ડવસમ —ઈદિયજ^૩ નાગ^૪ દસણ^૫ મમમા । અ-

સિદ્ધ વગેરેના જાણુ, પ્રેમ તે કોનાદિક જાણુ, અને સિધ્ધાદિકની ચિતા તે વિમરં
જાણુ. (૩૧)

[પહેલુ દાર પત્રુ હવે બીજુ કહે છે]

આકાષીને આલેવે અટકાઈથી આનેવે, જે દેખાયુ તે આલેવે બાર આનેવે,
સૂક્ષ્મ આલેવે, ઝગે આનેવે મનુષ્ય કરને આનેવે, બહુ જનના આનેવે, અગીત ય
પાસે આનેવે, તેને સેવે રહી આલેવે—એ દસ દોષ જાણુ. (૩૨)

એ રીતે પ્રતિમેવન્ના દેવ છે, ત્યાં આકાષીને એટલે વાંકિત વગેરેથી લગતર ધીમા
પાડીને આનેવે અટકાઈથી એટલે મોગ અપરાધને હરકો જાણવીને આનેવે, જે દેખાયુ
એટલે બીજાને જોવામા આ યુ દોષ તે આનેવે, બાર આનેવે પણ સૂક્ષ્મ નહિ વિ
શ્વાસ ઉપાવવા સૂક્ષ્મ આનેવે પણ રથગ નહિ આલેવે, અનુ એટલે અન્યકન અરે
આનેવે, શબ્દ કુળ એટલે ઉનાવણુ બોલી આનેવે, ધણુ જાણુની આગમ પાણુ તે
આપમિત આનેવે અન્યકન એટલે અગીતરંધના પાસે આનેવે, તસ્સેવી એટલે ને

ળણુતાવિ^૮ અમાઈ^૯—ચરણજુયા^{૧૦} લોયગા મળિયા ॥ ૩૭ ॥

જાડજુઓ પાણ—ન કુળડ અસુહ કય તુ આલોણ । કુલસપત્નો
સમ—પચ્છિત્ત વહડ ગુહાદિત્ત ॥ ૩૮ ॥ નાળી કિચ્ચાકિચ્ચ—નાળડ
સદહડ દસળી સોહિં । ચરળી ત પઢિવજ્જડ—સેસપયા ક્રુતિ પયડત્થા
॥ ૩૯ ॥ આયાગ્વ^૧ માહારવ^૨—વવહાર^૩ વ્વિલણ^૪ પઢુવ્વી ય^૫ । અપ-
રિસ્તાવી^૬ નિજ્જા^૭—અવાયદસી^૮ ગુરુ મળિઓ ॥ ૪૦ ॥ નાળાયારા-
ડજુઓ—આયારવ^૧ સીસરહિય મવરાહ । ધારતો આહારવ^૨—વવહારો
પચહા ઇળમો ॥ ૪૧ ॥

આગમ^૧ મુય^૨ આળા^૩ ધારણા^૪ જીયવ^૫ હોડ વવહારો । કેવલિ
મળોહિ ચત્તદસ—દસનવપુવ્વી ય પદમોત્થ ॥ ૪૨ ॥ આયારવ્વકપ્પાઈ

સેવતો થકો આનેને આ રીતે ૮મ દોષતુ દ્વાર પયુ હવે આનોથકના દશ ગુણ
આ છે—ગતિ ૧ કુળ ૨, નિામ ૩, ઉપશમ ૪ ઇદિયજ્જ ૫ જ્ઞાન ૬, દશન ૭,
એ સાને કરી સહિત હોય, જ્ઞાનનુનાપિ, અમાળી અને ચરણુ યુક્ત હોય, એમ દશ આ
દોષથક કહેલા છે ૩૩-૩૪-૩૫-૩૬-૩૭

જનિવ ત પ્રાપ્તે કરી જુડ કરે નહિ અને કરે તો આનેવે કુળવાનુ ગુરુએ
આપેતુ પ્રાપ્તિત્ત બરોગર પૂર કરે (૩૮) જ્ઞાની કૃત્ત્વાકૃત્ત જલ્લે દશની શોધિની
(પ્રાપ્તિત્તનો) થકા ગળે ચરણી [ચારિત્રવાનુ] તેને કનૂન કરે જ્ઞાનીના પ પ્રગટ
અર્થનાળા ॥ [૩૮]

(ત્રીજુ દ્વાર કલ્પુ, હવે ગુરના ગુણેતુ નોથુ દ્વાર કહે છે)

આ ચારવાનુ ૧ આધારવાનુ ૨, વ્યવહારવાનુ ૩, ઉચ્ચીકક ૪, પ્રકુર્તી ૫, અ-
પરિથાવી ૬, નિર્માયક અને અપાવર્તી ૮ ગુર દોષે જ્ઞેયએ (૪૦) જ્ઞાનાચારાદિક
થી જે યુક્ત હોય તે આચારવાનુ જલ્લુવો સિધ્ધના કહેલા અપરાધને મનમા ધારી (સાચવી)
રાખે તે આધારવાનુ જલ્લુવો વ્યવહાર પાય પ્રકરનો છે — [૪૧]

આગમ શ્રુત આગ્તા, ધારણા, અને જુત એ પાય વ્યવહાર છે ત્યા કેવનિ,
મનપર્વથી, અવધિયાની, ચાદપૂર્તી, દશપૂર્તી, અને નનપૂર્તી એ આગમ વ્યવહારી કહેવાય

સવ્વ સેસ મુપ ટિણિદિદં । દેસતરદિવ્યાણં—ગૂઢપચાલોચના આણા
 ॥ ૪૩ ॥ ગીયત્યાઓ પુન્નિ—અગ્રધારિય ધારણે તર્હિ દિંતે । પાયન્નિહત્ત
 જીયં—હૃદં યા જ જર્હિ ગચ્છે ॥ ૪૪ ॥ લજ્જાઈનિવ્વહંત—અવલજ્જ
 કુણઈ સો ડ ડન્વીલો । ગરુયસ્સવિ પાવસ્સ ડ—સુદ્ધિસમત્થો પકુન્વી
 ય ॥ ૪૫ ॥

અપરિસાવિ ગમ્મીરો—નિજવગો દુગ્ધલસ્સ નિવ્વહગો । નરુગાઈ
 દુપ્પલ્લસી—અવાયડસી સસટ્ટાણ ॥ ૪૬ ॥

અવિય—

શલ્લુદ્ધરણ નિમિત્ત—લિત્તમી સત્ત જોયણસયાઈ । રાન્ને યારસ
 વાસા—ગીયત્થગવેસણ કુજ્જા ॥ ૪૭ ॥

જઓ—

• નાસેઈ અગીયત્થો—ચરરગ સવ્વલોચસારગ । નદ્ધમિય ચરરંગે—
 નહુ સુલહ હોત્ત ચરરગ ॥ ૪૮ ॥

૭ (૪૨) નેથી ઉતરતુ આચાર પ્રાપ્તિ મધ્યુ તુલ્ય બલ્યુ દેશાતરે રહેને ગુ
 પદે આનેચન લે તે આજ્ઞા બલ્યુરી [૪૩] ગીતાય પાસે પૂરે સામજ્યુ દોય તે
 માદ રાખીને તે પ્રભાલે પ્રાપ્તિયત દેના ધારણા કહેવાય, અને જે ગરુમા જે પ્રાપ્તિયત
 પાપરાથી અપાતુ આ પુ દોય તે તુલ્ય બલ્યુરી [૪૪] લગ્નવાળાને સમગ્રની
 જોઈ જાનવાળો દરે, તે ઉદ્ધનીક કહેવાય, ઓ મોટા પાપની પશુ શુદ્ધિ કરાવી
 શકે, તે પ્રકુરી બલ્યુરી (૪૫)

ગમ્મી હાય તે અપરિસાવિ બલ્યુરી દુગ્ધને પશુ ચનારી લેનાર દોય તે
 નિર્વાપ બલ્યુરી અને સત્તવાળાઓને નર તિના દુષ્ણ બનાવનાર દોય, તે અપોષત્થ
 બલ્યુરી (૪૬)

વળી,

અસ્ય ઉદ્ધરના માટે શ્રેયથી આત્મરે યોગ્ય લગ્ન ગીતાય મુરતી રોષ્ટ્રકારી, ઓ
 રાગથી બાળ વાંતી તદ્ધનેરી [૪૮]

કિંચ,

અવલઘિય ચારિતો—વયગહ્ણા-જો ય જો ય મીયત્યો । તરસ
સગાસે દસણ-વયગહ્ણ સોહિગહ્ણ ચ ॥ ૪૯ ॥ એવિહગુરુપાસે-વજ્ઞા
મારવમયાઈ મોતૂળ । સન્વપિ માવસહ—વદરિયન્વ, જમો મળિય
॥ ૫૦ ॥ જહ ચાલા જપતો-કજ્ઞ મકજ્ઞ ચ હજ્જુઓ મળઈ । ત તહ
આલોડજ્ઞા-માયામયવિપ્પમુક્કો ચ ॥ ૫૧ ॥

(ટાર)

લહુયા^૧ લહાઈજળણ^૨—અપ્પપરનિરિત્તિ^૩ અજ્ઞય^૪ સોહી^૫ । ટુકર
કરણ^૬ અઢહ^૭—નિસ્સહ્ણવ^૮ ચ સોહિગુણા ॥ ૫૨ ॥

આલોડના પરિણમો—સમ સપટિટઓ ગુરુસગાસે । જઈ અતરાવિ
કાલે—કરિજ્ઞ આરાહમો તહવિ ॥ ૫૩ ॥ આગતુ ગુરુમૂલે—જા પુણ

કેમકે,

અમીતાય હોય તે સન લે મુ આર પ્રકારનુ સાર અગ બખાડે છે, અને અ
ગુરુમ બમડયુ, એટલે રીતે અગુરુમ મળયુ કેમ સુલભ નથી [૪૮]

વળી જે મત મહલુથી માફીને અખડિત ચારિત્રાણો અને ગીતાર્થે દોષ તેના
પાસેજ સમ્પકત મન તથા પ્રાપ્તિત લેવા બોધએ (૪૯) માટે એવા ગુરુ પાસે
લાજ, મારવ [માન] તથા લાય વગેરે મેનીને સધના લાવશ-ય કહાડવા બોધએ જે
માટે કહેલુ છે કે— [૫૦] જેમ બાળક સરલ રહીને કાપ—અકાવ કહી દે છે, તેમ
માયા મદ છેડીને તેજ રીતે આનોત્રયુ બોધએ [૫૧]

(એલુ દાર ખલુ હવે સમ્યક્ વિરોધિના ગુલુ કહે છે)

આનોત્રના લેવાથી પાપ દુનકા યાય, આટલાક યાય, સ્વપર પાપથી નિરતિ
યાય, જલુતા કામમ રહે, શોધિ યાય ટુકર કરલુ યાય, કેમન પરિણમ યાય, નિ શ-
મ્પપલુ યાય, એ શોધિના ગુલુ છે [૫૨]

આનોત્રના લેવાના પરિણામથી ગુરુ પાસે આવના રવાનો થયો થકો બે વ-એ
મળમાજ કાગ કરે, તોપલુ તે આરાધકજ છે (૫૩) ગુરુ પાસે આવીને જે પોતાના

પયદેડ અત્તળો દોસે । સો જડ ન જાડ મોચ્ચ-અવસ્ત મમરત્તળ લહૈ
 ॥ ૫૪ ॥ જો પુણ ક્ય તાજ્જવિ-સમ ન કહેડ અત્તળો સહે । ચોઈ
 યવ્વો તો સો-નિસીદમણિઈ નાઈ ॥ ૫૫ ॥ જહ કસ્મઈ નરવડ્ડો-
 ણ્ગો આસો સમગ્ગણકલિઓ । તસ્ત પમાવેણ નિવસ્ત વટ્ટણ સવ્વ-
 સપત્તી ॥ ૫૬ ॥ અહ સેસ નિવા પમણતિ—નિયનિયઠાણેસુ સઠિયા
 ણ્વ । મો અત્થિ કોઈ પુરિસો-જો ત આસ અવહરિજ્જા ॥ ૫૭ ॥

મણિય ચાર નેરેઈ-સો નરપજરગઓ સયા કાલ । હરિહ તેણ
 ન તીરડ-અદ્ધ બુત્ત ણ્ગ પુરિસેણ ॥ ૫૮ ॥ જડ નર્વર મારિજ્જડ-રન્ના
 ણિય ક્કમિ તા હોડ । તત્તો સો તત્થ ગઓ-ન લહૈ તુરયસ્ત અવ-
 ગાસં ॥ ૫૯ ॥ તો જેણ તુદિયાકુટ્ટણ-સરમુહટ્ટિણ વરતુરઓ ।
 કહમવિ વિદ્ધો સો તેણ સલ્લિઓ સુદ્ધમસલ્લેણ ॥ ૬૦ ॥ સો નિચ્છ
 પરિહપ્પડ-મ્મજ્જતોવિહુ પમૂય જવસાઈ । તો રન્ના સો વિજ્જસ્ત-દાઈઓ

દોષ પ્રગટ કરે, તે જો મેણે ન જાણ, તો દેવના તે અવસ્થ થાય છે (૫૪) હવે જો
 આણુ જાણીને પણ પોતાના શબ્દ બદલે નહિ જાણીને તો તેને ગ્રામ્યે નિશીથ
 બાબ્યમા કહેના પ્રજ્ઞાતોથી પ્રેરિત કરવો (૫૫) જેમકે કેઈ એક રાજાની પાસે સર્વ ગ્રામ્ય
 સ પન્ન એક ધોડો હતો તેના પ્રભાવે રાજાને સધળા સર્પાત મળી હતી હવે બીજા
 રાજાએ પોતાપોતાને ત્યા રહીને એમ મોખાવના લાગ્યા કે, એવો કોઈ માણસ છે કે, જે
 તે ધોડાને હરી લાવે ? [૫૬-૫૭]

ત્યારે છુપા ફરનાર માણસોએ કહ્યું કે, ને તો હમેશા માણસોના કુઝાળા ધમ્મે
 રહે છે, તેથી હરી શકાય તેમ નથી, તેવામા એક માણસે કહ્યું કે—(૫૮) જો તેમ
 દોષ, તોપણ મારી શકાય ખરો ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે, લાને એમ થાઓ ત્યારે તે
 માણસ ત્યા આ-ગો, તોપણ ત્યા તેને ધોડાની પાસે જવાનો લાલ મળી શક્યો નહિ [૫૯]
 ત્યારે તેણે બાણના મોખરામાં કુદિકા કટક (નાનો ઝેરી કોટા) પડેલી તેનાવડે તે
 ધોડાને વીધી તેના શરીરમા તે સક્કમ શલ્ય દાખવ્યું [૬૦] હવે તે ધોડો પૂરનો
 ધામચારો ખાતા બા, પણ ઘસવા લાગ્યો ત્યારે રાજાએ તે વૈદને બતાવ્યો, ત્યારે તેણે

તેણ મળિય મિળ ॥ ૬૧ ॥ નહિ કોઈ ધારસોહો—અતિથિ હુ અન્વત્તસલ્લ
મેયસ્સ । તો જમગસમગ મેસો—ઝલિલ્લો મુહુમપકેળ ॥ ૬૨ ॥

સલ્લપપસે આસો—ઝળહત્તળઓ ય પદમ મુન્વાઓ । નાઝળ તઓ
સલ્લ—નીળિય આસો કઓ સજ્જો ॥ ૬૩ ॥ અઘો પુળ જહ આસો—
અણુધિયસલ્લો ન મુજ્જપરિહત્યો । તહ સાહુવિ સસલ્લો—કમજય કાઝ
અસમત્યો ॥ ૬૪ ॥ દેવાણુપ્પિય સમ—લજ્જાગારવમયાઈ ત્તા મુત્તુ । આ-
લોયમ્મ નિયસલ્લ—મા મરમ્મ સસલ્લમરણેળ ॥ ૬૫ ॥

અઓ,

નવિ ત સત્થ વ વિસ વ દુપ્પઝ્ઘો વ કુળ્લહ વેયાલો । જત વ
દુપ્પઝ્ઘ—સપ્પો વ પમાઈઓ કુદ્ધો ॥ ૬૬ ॥ જ કુળ્લહ માવસલ્લ—અણુ-
દ્ધિય ઉત્તમહકાલમિ । દુલ્લભવોહીયત્ત—અળતસસારિયત્ત વ ॥ ૬૭ ॥

એમ કહ્યું કે—[૬૧] એને કંઈ ધાતુલેખ છે નહિ જાણી એના સગીરમા ધુપ્પ શ ય
હોય એમ લાગે છે એમ કહીને તેણે તુગ્ગોતુરત તે ધોરને અદ્ધમ પ્રમદથી બીધી
નાખ્યો (૬૦)

તારે તેને ન્યાં શત્રુ ખુબ્બુ હવુ તે રથલે વરા ગમ્મ મહેલુ હોવાથી ત્યાં તે
કાલવ વહેલો મુકાયો તારે ત્યાં શત્રુને શાધીને સે ખેત્તી કહ્યાંયુ એટલે ઘોડો સાનો
થઈ રહ્યા [૬૩] હવે બીજો એક ઘોડો હતો તેનું શત્રુ નહિ કહાડી શકાયથી તે
ખાવાપીના અટકી પડ્યો, તેમ શત્રુ સહિત સાધુ પશુ મુજ્જય કરવાને અસમર્થ રહ્યો
[૬૪] માટે હે દેનાતુપ્પિય ! લાગુ માન, ભય વગેરે છોડીને સમ્યક્ રીતે તુ તાર શ ય
આતોવ સશાય રહીને મરતો ના (૬૫)

ને માટે કહેલું છે કે—

શત્રુ, વિષ છછેરેલો વેતાળ ઉધું ગોહવેતુ યત કે પગ લાગ્યાથી ગુરસે થએનો
સર્પ એ તેટલું તુમ્હાને કરી શકતા નથી કે જેટલું [લાવ શય તુકસાન કરે છે] (૬૬)

કેમકે અણુસણના વખતે અણુઉધરેતુ તાર શત્રુ દુનલ બેધિપાત્ર અને અનત

इय पमणिओवि सिरिओ-तओ अणालोइओ अपढिकंतो । चरणं वि-
राहिऊण-उववन्नो भवणवासीसु ॥ ६८ ॥ सिवभहो छण कटग-पइछ-
लणा नायओ कहावे जाय । नाउं निय मइयार-आलोयइ झत्ति गुरु-
मूले ॥ ६९ ॥ आलोइयपढिकंतो-संम आराहिऊण सामन्न । उववन्नो
पररसुरो-सोहम्मे हेमवन्नाभो ॥ ७० ॥ तो चविउ इह भरहे-वेयइ ग-
यणवल्लइपुरावि । सिरिकणयकेउरन्नो-देवइनामाइ देवीए ॥ ७१ ॥

જાઓ પહાણપુતો-સિવચંદો નામ પત્તનારુઓ । પરિણેઈ વસતતિ-
રિ-નિવધૂય પઢિયવહુવિજ્જો ॥ ૭૨ ॥ સિરિઓવિ તઓ વહિય-જાઓ
તસ્તેવ વધવો લહુઆ । કય સોમચંદનામો-કમેણ તરુણચ મણુપત્તો
॥ ૭૩ ॥ અહ સોમચંદકુમરસ્સ-પઢિયનિરવજ્જપવરવિજ્જસ્સ । જાયા ક-
યાવિ યુદ્ધી માયાગિ સાહિત વિજ્જ ॥ ૭૪ ॥ તીસે ચ હમો કપ્પો—

સસારિપલ્લુ કહે છે (૬૭) આ રીતે મિરિમાને સમજાવ્યા હતા, પણ તે આસોબ્યા પડિઆ પગર આરિતિ પિરાધીને બાવન પતિઓઆ ઉપતો (૬૮) હવે શિવભદ્ર તે કહિા કેવા રરતે દાખન કયો એ બાનનપરથી કોઇ પણ રીતે લાગેના અતિચારને જાણી ગુરૂ પાસે જઈ આસોવવા લાગ્યો [૬૯] તે એ રીતે આલોઇ પડિકમી બરોબર શ્રમ થુપથુ આરાધી કોમર્ષ દેવલોકમા સોના જેવો કાલિવાળો મોટો દેવતા થયો (૭૦) સાચી ચલીતે આ સરતમા વૈતાલપમા અગન વલ્લભનગરના કનકકેતુ રાગની દેવક નામની રાણીના પેટે [૭૧]

તે સિમચદ્ર નામે તેમનો મુખ્ય પુત્ર થયો હવે તે જ્યારે યૌવન પામ્યો, ત્યારે મુણી ત્રિશાઓ શીખીને વસતતથી નામની રાજપુત્રીને પરણ્યો (૭૨) વળી શ્રીચા પણ સાચી નીકળીને તેનોજ નાનો બાઈ થઈ જ-ગ્યો, તેનું સોમચદ્ર એવું નામ પાડવામાં આવ્યું, અને તે પણ કમે કરી યૌવન પામ્યો [૭૩] હવે નિર્દોષ અને સરસ વિદ્યાઓ શીખીને તૈયાર થએલા સોમચદ્રકુમારને એ વેળા માનગીરિવા સાધવાની ઇચ્છા

તેણ મળિય મિળ ॥ ૬૧ ॥ નહિ કોઈ ધાવ્સોહો-અતિય હુ અવ્વત્તસલ્લ
મેયસ્સ । તો જયગસમગ મેસો-અલિત્તો સુદુમપકેળ ॥ ૬૨ ॥

સલ્લપપ્પસે આસો-અણ્ણત્તણ્ણો ય પદમ મુન્નાઓ । નાઠ્ઠણ તઓ
સલ્લ-નીળિય આસો કઓ સજ્જો ॥ ૬૩ ॥ અન્નો પુણ જહ આસો-
અણ્ણપિયસલ્લો ન મુજ્જપરિહત્થો । તહ સાહ્વિ સસલ્લો-કમજય 'કાહ
અસમત્થો ॥ ૬૪ ॥ દેવાણ્ણપિય સમ-લજ્જાગારમયાઈ ત્તા મુત્તુ । આ-
લોપમુ નિયસલ્લ-મા મરમુ સસલ્લમરણેળ ॥ ૬૫ ॥

જઓ,

નવિ ત સત્થ વ વિસ વ દુપ્પવ્વત્તો વ કુણ્ણ વેયાલો । જત વ
દુપ્પવ્વત્ત-સપ્પો વ પમાહઓ કુદ્ધો ॥ ૬૬ ॥ જ કુણ્ણ માવસલ્લ-અણ્ણ-
દ્વિય ઉત્તમહક્કાલમિ । દુલ્લભવોદ્દીયત્ત-અણ્ણતસસારિયત્ત વ ॥ ૬૭ ॥

એમ કહ્યું કે—[૬૧] એને કંઈ ધાતુક્ષેત્ર છે નહિ જાણી એના સગીરમા ધુપ્પુ શાન્ત
રોમ એમ લાગે છે એમ કહીને તેણે તુગ્ગોત્તરત તે ધોતેને સૂક્ષ્મ ખીચાથી લીધી
નાખ્યો (૬૨)

ભારે તેને ન્યાં શલ્ય ખુબ્બુ હતું તે સ્થળે જ્યાં અગ્નિ ગટેલું હોવાથી ત્યાં તે
કાન્ત વહેલો સુખ્યો, ભારે ત્યાં શલ્યને શોષીને તે એવી કહાડ્યું એટલે ધોડો સાગે
થઈ રહ્યો [૬૩] હવે ખીળે એક ધોડો હતો તેનું શલ્ય નહિ કહાડી શક્યાથી તે
ખાનાખીવા અટકી પડ્યો, તેમ શલ્ય સહિત સાધુ પણ કમજબ કરવાને અસમર્થ રહે [૬૪]
[૬૪] માટે હે દેવાનુપિય ! લાજ માન, ભય વગેરે છોડીને સમ્યક્ રીતે તુ તાર શ પ
આલોચન કરાન્ત રહીને મરતો ના (૬૫)

જે માટે કહેલું છે કે—

શલ્ય વિષ, ઓછેડેલો વેતાળ, ઉંધું ગોઠવેલું યાન, કે પગ લાગ્યાથી ચુસ્તે યએનો
સર્પ એ તેટલું તુષ્કાન કરી શક્તા નથી કે જેટલું [ભાવ' શ-ય તુકસાન કરે] (૬૬)

કેમકે અખશલના વળતે અણુઉધરેલું ભાન શ-ય ફાલ જોધિપલું અને આત

ઇય પમણિઓવિ સિરિઓ-તઓ અણાલોડઓ અપઠિકંતો । ચરણં વિ
રાહિઝળ-ઝવવનો મવળવાસીસુ ॥ ૬૮ ॥ સિવમદો ઝળ કંટગ-પહ્છ-
લળા નાયઓ કદ્દવિ જાયં । નાઝ નિય મડ્યાર-આલોયહ સ્તિ છુ-
મૂલે ॥ ૬૯ ॥ આલોડ્યપઠિકતો-સંમ આરાહિઝળ સામસ । ઝવવનો
પવરસુરો-સોહમ્મે હેમવલામો ॥ ૭૦ ॥ તો ચવિહં હહ મરહે-વેપહે ગ-
યળવલ્લહપુરામિ । સિરિકળયકેઝરઓ-દેવફનામાડ દેવીપ ॥ ૭૧ ॥

જાઓ પહાળપુતો-સિવચદો નામ પત્તાહઓ । પરિણેહ વસતસિ-
રિ-નિવધૂય પઠિયવહુવિજ્જો ॥ ૭૨ ॥ સિરિઓવિ તઓ વટ્ટિય-જાઓ
તસ્સેવ વધવો લહુઆ । કય સોપચદનામો-કમ્પેળ તરુણત્ત મણુપતો
॥ ૭૩ ॥ અહ સોમચદકુમરસ્સ-પઠિયનિરવજ્જપવરવિજ્જસ્સ । જાયા ક-
યાવિ છુદ્દી-માપણિ સાહિઝ વિજ્જ ॥ ૭૪ ॥ સીસે ય ફમો કપ્પો—

સસારિપણુ કરે છે (૬૭) આ રીતે મિરિમાને સમજાવ્યા છતાં, પણ તે આસોબ્યા,
પડિઝમ્યા વગર આરિજ રિરાધીને જાવન પતિઓમા ઉપતો (૬૮) હવે સિવમદ તો
કટો કેવા રસતે ઘાખન કર્યો એ બાનતપરથી કોષ પણ રીને લાગે-ત્ય અતિચારને જાણીને
ચર પાસે જટ આલોવવા લાગ્યો [૬૯] તે એ રીતે આલોષ પડિઝમી બરોબર અમ-
ણપણુ આરાધી સૌધર્મ દેવસોકમાં સોના જેવો કાતવાલો મોટો દેવતા થયો (૭૦)
સ્વાધી મવીને આ ભરતમા વૈતાદ્યમા જગન વ'લજનગરના કનકકેતુ રાગની દેવડી
નામની રાણીના પેટે [૭૧]

તે સિવમદ નામે તેમનો મુખ્ય પુત્ર થયો હવે તે જ્યારે જાવન પામ્યો, ત્યારે
મણી વિદ્યાઓ શીખીને વમતથી નામની રાજપુત્રીને પરણ્યો (૭૨) વળી શ્રીચક્ર
પણુ સ્વાધી નીકળાને તેનોજ નાનો બાઈ ઘર્ષ જાગ્યો, તેનું સોમચદ એવું નામ પાડવામા
આવ્યું અને તે પણ કરે કરી જાવન પામ્યો [૭૩] હવે નિર્દોષ અને સરસ વિ-
દ્યાઓ શીખીને તૈવાર થયેલા સોમચદકુમારને એ વેળા માનગી વિદ્યા આધવાની ધ્યક્ષ

માયગમિહદિવણ કડવિ દિણે । સાહણવિહી વિહેયા-પરિણિયમાયગધૂ
ણ ॥ ૭૫ ॥

તયણ મકામ પિઠળા-વારિજ્જતોવિ સોયરેણ ઘુણો । સુઘુહુ સન્નિ-
જ્જતેવિહુ-ગઓ કુણાલાઈ નયરીણ ॥ ૭૬ ॥ તત્થ વહુદાણપુવ્વ-માયગ
સુય વિવાહણ ણ ॥ સિદ્ધિલિયવિજ્જાસાહણ-વાપારો ગલિયસુદ્ધર્મ
॥ ૭૭ ॥ અગણિયસકુલકલ્લો-દૂર પઠ્ઠહપુન્નપઠ્ઠારો । તીણધિય અ-
ણુરતો-કમેણ જાયાણિ ઠિંભાણિ ॥ ૭૮ ॥ ઇય સમ્મ મન્નીમસચિદ્ધિય
સ્સ અણ્ણતપાવનિરયસ્સ । પિઠમાયપમુહલોણ-સકહા દૂરઓ ચત્તા
॥ ૭૯ ॥ અનદિણે સિવચ્છો-હરિકરિરહજોહજૂહપરિયરિઓ । પૂરતો ગ-
યણયલ્લ-વિમાણમાલાહિ સન્નવ્વત્તો ॥ ૮૦ ॥

પવરવિમાણારુઠો-સિરઝવરિધરિજ્જમાણસિયછત્તો । પાસપહ્ધિયસ્વ
યરી-જણ ઢાલ્લિજ્જતસિયચમરો ॥ ૮૧ ॥ અગ્ગઠિયમાગઠગણ-પહ્ધપય-

થઈ (૭૪) તે વિધાનો એવો કર્યા છે કે, માતંગની દીકરી પરણી ટેટલાએક દિવસ
માતંગના ઘેર રહીને તેની સાધન વિધિ કરવી [૭૫]

સારે તેના પિતાએ તથા બાપએ ખુબ વાપા છતાં અને વાર વાર અટકાવ પાડ્યા છતાં,
પણ તે કુલુલાનધરીતરફ ન ગી ગયે [૭૬] ત્ય બધા પૈસા આપીને એક માતંગની દીકરીને
પરણો બાદ વિદ્ય સાધનની કાતને પકડી મેની શુદ્ધ શુદ્ધિ બોલે તથા પોતાના કુળને કનક
નગડું નંદ મણુમરતા પુણ્યના પ્રગ્ઠરો ખુબ રહિત થતે તેણીની સંધેશ વગળી રહેા એ
ટલે વખત જતા તેના ઊકરાછેલા પેદા થયા [૭૭-૭૮] આ રીતે તે મલિન આચાર
આચરતો યોગ પાપમા ખુબ મણુમર થઈ રહેા તેથી તેના બાપ અને બાપ વગેરેએ
તેની વાતજ કરવી દૂર મેની [૭૯] હવે એક વેળા શિવચંદ્રનુમાર ધોડા હાથી રથ
અને મોહાઓથી પરિકરિત થઈ વિમાનોવડે આગ્રહને ચોમેરથી બારી નાખતો યકો (૮૦)
ને પ્રવર વિમાન તર ચડી નીકળેા તેના મસ્તક તર સ્થેત છત્ર પરવામા આપુ
પડ્યે બેઠેની વિદાયરીઓ તેનાપર સ્થેત ચામર ઢોળવા લાગી (૮૧) આગળ ચાલતા

દિયવિવિદ્સમરરિઝવિજઓ । કલકઠકઠગાયણ—ગિજ્જતમહત્તગુણનિવહો
 ॥ ૮૨ ॥ મુચિર મુરસરિમુગિરિ—વણેમુ તદ્દ જબુદીવજર્ગઈ । પઝમવર-
 વેદ્ગાણ—પકીલિઝ સગિદ્દ મણુચલિઓ ॥ ૮૩ ॥ કઠારિ કુણાલાનયરી-
 ઈ—ઝરિરિ વચ્ચંતઓ નિણવિ ઇપ । જેદેણ ઓયરિઝુણ—સાયર માયર મ-
 ણઈ ॥ ૮૪ ॥ કિં મો વધવ તુમપ—ઈદેવ અચતર્નિદિયકુલમિ । કાણ
 વ મયગકલંવરમિ રદ્દા રઈ દૂર ॥ ૮૫ ॥

કિં મૂઢ વિસ્સગધ—પ્પગધ દદગાદપિહિયનાસઢઢ । દૂરેણવ્વયમાણ-
 જણ ઇઓ નદ્દુ પલોણસિ ? ॥ ૮૬ ॥ ઇગત્થ અત્થિઝકરઢ—મરિય મ-
 ઘત્થ મસિરસાળગણ । અવરત્થ મિદ્દવાયસદુપ્પિચ્છ કિં ન નિયસિ ઇ-
 મ ? ॥ ૮૭ ॥ ત સોઝ સોમચદો અયદત્તદિદદતાદિઓ વ્વ દદં । વિ-
 ચ્છાઓ લઝ્ઝાવમ—મિલતનયણો મણઈ ઇવ ॥ ૮૮ ॥ મો માય કો ન

મામધો [જાટ ચરણો] અનેક અમામોમાં તેજે કરેલા [જળપને વખાણવા સાચ્યા,
 અને કોઈએ જેવા કહવાળા ગરેષાઓ તેના મોટા શુણેને ગવા સાચ્યા [૮૨] આ
 ગીતે સાના વખત સુધી તે અગાના અને મેર પાતના વનોમા તથા જલુદ્ધીપતી જગતીપર તથા
 પથ્થર વેદિમા ફીઝ કરીને પોતાના ધર તરફ પાછો વળ્યો [૮૩] તે ભોતભેગે
 કુણાલાનયરી ઉપત્તી પસાર થતા સાધને ભેદને રનેદ્ધી નીચે ઊતરી પ્રીતિપૂર્વક તેને ક
 હેવા સાચ્યો કે, હે જાહ ! તા માટે તુ કમરે જેમ મુઝા ઉપર પડી રહે તેમ આ
 અલત નિદનીય કુળમા સાચી રતિ બાધી રહો છે ? [૮૪-૮૫]

અરે મૂઢ ! અહીં રહેરી દુર્ગધના પ્રગધથી સખત રીતે નાકને લાગે લોડો
 પસાર થાય છે, એ તારા જોવામા કેમ નથી આવતું ? [૮૬] આ એ અગમા એક
 દેખણે હાડકાના ઉત્તર પડી રહ્યા છે, બીજે દેખણે કૂતરાં ભસી રહ્યાં છે અને ત્રીજે દ
 કણે ગીવ અને કામગથી ભથ્થર લાગે છે, તે પણ તારા જોવામાં કેમ નથી આવતું ?
 (૮૭) તે આમળને સોમવદ્ર જણે અકાલે પીજળી પડવાથી દણાયો ત્યાં, તેમ જુન
 અંખો પડી કામગથી આંખો મીળી બોયો કે—[૮૮] હે ભય ! આતુ ભારે દુખ

યાળ,—દુહ મસમ મિમ, પર કહેસુ ઇમ । પુન્નમવજ્જિયદુક્કમ્મ મારદોસ-
ણ વેણ અહ ॥ ૮૯ ॥ વિમલકુલવાસવિમુદ્ધો—વિમુક્તહૃદયરિસવધુપદિવ-
ધો । ઇરિસવિજાઢવાચાર—સાયરે પાઢિઓમ્હિ હહા ? ॥ ૯૦ ॥

તો વિદિના સિવચદો—સવિમ્હઓ સરિય રોહિણિ દેવિ । પુચ્છહ
કહેસુ મયવડ—મહ બધવપુન્નમવ ચરિય ॥ ૯૧ ॥ ઉરુઓહિનાણમુણિય—
ફહિડ સયલપિ તસ્સ પુન્નમવ । દેવીઢ મોહિણી—કુઢવયણ મિમ સમુ-
હલિય ॥ ૯૨ ॥ જાઈમયાઈ પુન્નિ—ન સમ માલોઈય જ મેણ । તેણે,
સો તુહ માયા—વિઢવણ ઇરિસ પચો ॥ ૯૩ ॥ જ મુહુમેવિહુ ત્વલિ—
નિસ્સલ્લા લોયણા કયા તુમણ । ત જાઓસિ ઇય મુદ્દી—ઈય મળિય
તિરોહિયા દેવી ॥ ૯૪ ॥ સોઢ મિણ સિવચદો—પુન્નમવ સરિય મળઈ
મો માય । અઝ્ઝવિ તોઢેવિ લહુ—કુકુઢવસિણેહ મુચ મિમ ॥ ૯૫ ॥

નિયદુવયાઈ આલોઈકુણ કાઢણ તિલ્લ તવચરણ । ઇયસ્સ દુવલ્લ--

કેશુ નહિ મમળે ? પણ એટલુ કહે કે, પૂવ બવે કરેલા કયા દુષ્કમના દોષે મને વિમળ
કુળમા વસવાથી વિમુખ કરાવી તારા જેવા ભાઈની પ્રીત ઊઝારી આવા હલકી જાતના
કામકાજરૂપ દરિયામાં પાડ્યો છે ? ? ? [૮૦],

ત્યારે સિવચદ્રે વિરમ્ય પામી વિધિપૂર્ક રોહિણી દેવીને સભારીને પૂછ્યુ કે, હે
બગરતી ! મારા ભાઈના પૂર્વ ભવનું મરિત કહે [૮૧] ત્યારે રોહિણી દેવીએ બારે
અરધિ જ્ઞાનથી તે જાણીને તેને તેનું પૂર્વ ભવનું સમજુ બ્યાન કરીને ખુદી રીતે આવુ
કહ્યું કે—[૮૨] એલો પૂર્વ જાતિ, મદ વગેરે કર્યું હતુ, તે બરાબર આવોબુ નહિ
તેથી આ તારો ભાઈ આવી નિટળના પાગ્યો છે (૮૩) અને તે સદમ બન થતા
પણ નિ શલ્પલે આલાપલ્યા કરી હતી, તેથી તું આવી રીતે મુખી થયો છે, એમ કરીને
દેવી તિરોહિત થઈ ગઈ [૮૪] આ સાબળીને સિવચદ્ર (જાતિ સ્મરણ પામી)
પૂવ બવ સભારીને ભાઈને કહેવા લાગ્યો કે, હે ભાઈ ! હજુ પણ જુડા કુટુંબને
સ્નેહ તોડીને એમને મુશી રે (૮૫)

વળી હે ભાઈ ! પોતાના દુષ્ટતા આલોપીને ત્રીન તપશ્ચરણ કરી, આ દુષ્ટને તું

નિવહસ્ત દેમ્ સલિલજાલિ ભાયા ॥ ૯૬ ॥ અહ મળાડ સોમચદો—
ભાય રમાભારિયા મહ અણાહા । આસન્નપસવસમયા—રમાઈ ઢિંભાડ
લહુયાઈ ॥ ૯૭ ॥ તા કહમ્ મુણમિ કહ-રૂય તેં મૂદ નિણવિ સિવચદો ।
દૂર ન ધમ્મજુગુ ત્તિ-ચરૂય પત્તો નિય નયરં ॥ ૯૮ ॥ મોયાવિક્કણ
પિણ્ણો-રૂદમ્મિ ચારણમ્મિણ્ણિદપ્પમૂલે । પઢિવન્નસજ્જમ્મરો—સિદ્ધિ પત્તો
ધુયકિલેસો ॥ ૯૯ ॥ રૂયરોચિ કાઢ વિનિહ-પાવ કાલમિ કાલ પાસજ્જ ।
પત્તો નરણ ઘોરે-દુહિઓ મ્મિહી ભવકઢિલ્લે ॥ ૧૦૦ ॥

શ્રુત્વેતિ સદ્ધિકટનાઘટનાનિરસ્ત—

કર્મવ્રજસ્ય શિવભદ્રમુનેશ્વરિત્રં ।

વાચંયમા નિયમિતાન્વિલદોપજાલા—

યત્નં મુદા સ્પલિતશુદ્ધિવિઘૌ વિઘસ ॥ ૧૦૧ ॥

इति शिवभद्रमुनिकथा ॥

(૩)

જાજાજિ આપ [૮૬] તમારે સોમચદ બો યો ~, હે ભાઈ ! આ મારી ગરીબ સ્ત્રી
નજીકમાં છેકડ જાણનારી છે, તથા આ છેડોટાયા હજી નાના છે (૯૭) તો કહે
તેમને કેમ મેલી શકું ? આ રીતે તેને મુ યજ્ઞેયો જોઈને શિવચદે વિચાર્યું કે, એ
હજી ધમને યોગ નથી એમ વિચારી તે તેને દૂર મેલીને પોતાના નગરમાં આ-યો [૯૮]
પછી તે જોમ તેમ કરી માળાપથી છૂટે થઈ, ચારણ મુનિના પાસે સપ્ત લક, કલેશ
ટાળીને સિદ્ધિ માગ્યો [૯૯] અને પેતા સોમચદ અનેક પાપ કરી, અસત્ મરણ
પામી, ઘોર નરકમાં ગયો, અને દુષ્પિત થઈ સસારરૂપ મહન વનમાં ભટકરો (૧૦૦)

આ રીતે સારી આલોચનાથી સકળ કર્મને દૂર કરનાર, શિવભદ્ર મુનિનું ચરિત્ર
સાબળીને, હે વાચકમો [મુનિઓ] તમે તમામ દોષખળને 'સ કેલીને જૂનચૂકની શુદ્ધિ
કરવામાં ઉઘટબેર યત્ન કરો [૧૦૧]

આ ગીતે શિવભદ્ર મુનિના કથા છે,

અથ શ્રદ્ધા પ્રવરે ધર્મે इति द्वितीय भावसाधोर्लिङ्गमुपसहरन् प्रमा-
पनीयलक्षणं तृतीय भावसाधुलिङ्गं सवधयन्नाह

(मूलं)

एसा पवरा सद्धा—अणुबद्धा होइ भावसाधुस्स ।

एईए सद्धावे—पल्लवणिज्जो एवइ एसो ॥ १०५ ॥

(टीका)

एसा चतुरंगा प्रवरा वरेण्या श्रद्धा धर्माभिलाषोनुयद्धाऽव्यवच्छिन्ना
भवति सपद्यते भावसाधोः प्रस्तुतयते—एतस्या श्रद्धाया सद्धावे
सत्तायां प्रज्ञापनीयोऽसद्ग्रहविकल्पो भवत्येव भावमुनिरिति

ननु किं चरित्रवतोप्यसद्ग्रहः सभवति ? सत्यं सभवत्यपि—
मतिमोहमाहात्म्यात्—मतिमोहोपि कुत इति चे—दुच्यते,—

હવે ધર્મમા પ્રવર શ્રદ્ધારૂપ ભાવસાધુના બીજા નિગનો ઉપસદ્ધા કરતા યક્ષ
પ્રજ્ઞાપનીયરૂપ ત્રીજા નિગને સંબંધિત કરે છે —

મૂળનો અર્થ

આવી પ્રવર શ્રદ્ધા ભાવસાધુને જમી ગએલી હોય છે, અને
તેના સદ્ભાવથી તે પ્રજ્ઞાપનીય થાય છે (૧૦૫)

ટીકાનો અર્થ.

એ એટલે ચાર અગવાળી પ્રવર એટલે ઉત્કૃષ્ટ શ્રદ્ધા એટલે ધમની ઇચ્છા ભાવ
સાધુને અનુબદ્ધ એટલે હમેશા લાગી રહે ■ અને એ શ્રદ્ધાના સદ્ભાવે તે ભાવમુનિ
પ્રજ્ઞાપનીય એટલે અસદ્ગ્રહથી રહિત રહે છે

વાર શુ ચારિત્રવતને પણ અસદ્ગ્રહ હોય કે ? અન્યતઃ, મતિમોહના મદિમાથી
રોય પણ ખરો મનિમોહ તે સાથી થતો હતો ? તેનો જવાબ કરે છે —

॥ મુલં ॥

વિદિ^૧ ઉદ્ધમ^૨ વલ્લય^૩ ભય^૪—ઉસ્સગ્ગ^૫ વવવાય^૬ તદુભયગયાઈ^૭ ।
સુત્તાઈ વહુવિહાઈ—સમણ ગમીરભાવાઈ ॥ ૧૦૬ ॥

(ટીકા)

વિધિથ—ઉદ્ધમથ—ભય ચો—ત્સર્ગથા—પવાદથ—તદુભય ચે—તિદ્ધ—
સ્તમ્ય ચ સ્વપદમપ્રાનત્યાદ્ગતાનિતિ પ્રત્યેકમભિસરધ્યતે, સૂત્રાણિ ચ
વિશેષ્યાણિ

તતથૈવ યોજ્યતે—કાનિચિદ્ધિધિગતાનિ સૂત્રાણિ સતિ, યથા—
સયચે ભિક્ષ્વકાન્તમિ—અસમતો અમુચ્છિઓ ।

इमेण कमजोएण—भक्तपाण गयेसए —

इत्यादीनि

મૂળનો અર્થ

વિધિ, ઉદ્ધમ, વલ્લયક, ભય, ઉત્તર્ગ, અપવાદ, તદુભય, એ
બાબતના બહુ પ્રકારના ગમીર ભાવવાળા સૂત્રો આ જિનશા-
સનમા રહેલા છે. [૧૦૬]

ટીકાનો અર્થ

વિધિ ઉદ્ધમ, વલ્લય, ભય, ઉત્તર્ગ અપવાદ અને તદુભય, એ પદોનો ૬૬
સમાસ કર્વે ૬૭ ગમાસ સ્વપદ પ્રધાન તોત્રાથી, ગતપદ ૮૭ સાથે બેડી રાખાય છે,
અને તે આખા પના સૂત્રો એ વિશેષ્ય પદ છે

તેની તેને આવી રીતે બે તુ ૩,—૩૮નાએક વિધિ સળધી મૂત્રો છે, જમકે—

મિશ્રામળ પ્રાપ્ત થના મુનિએ અસપ્રાન અને અમર્જિત ૧૧, આ ક્રમથી ભક્ત
પાન ગયસા વત્યાઈ

શ્રી મહાવિજય ચંદ્રિકા

શ્રી મહાવિજય ચંદ્રિકા

શ્રી મહાવિજય ચંદ્રિકા

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

શ્રી મહાવિજય

“ ઇચ્છેસિ છળ્હ જીવનિકાયાણં નેવ સય દંઢ સમારભિજ્ઞા ”

ઇત્યાદિ પદ્જીવનિકાપરજ્ઞાવિધાયકાનિ.

અપવાદસૂત્રાણિ પ્રાયચ્છેદગ્રંથગમ્યાનિ, યદ્વા—

નવાલભિજ્ઞા નિરૂપણં સહાયં—ગુણાદિય વા ગુણઓ સમ વા.

ઇકોવિ પાવાઈ વિવજ્જયતો—વિહરિજ્ઞ કામેસુ અસજ્જમાણો ॥

ઇત્યાદીનિ

તદુભયસૂત્રાણિ—યેપૂત્સર્ગપવાદૌ યુગપત્ક્રુયેતે, યથા—

અટ્ટસંજ્ઞાભાવે—સમ અહિયાસિયન્વઓ વાહી,

તત્ત્વાવમિ ડ વિહિણા—પદિયારપવત્તણ નેય—ઇત્યાદીનિ.

એવ સૂત્રાણિ વહુવિધાનિ સ્વસમયપરસમય—નિશ્ચય—વ્યહાર—જ્ઞાન
ક્રિયાદિના નયમતમકાશકાનિ સમયે સિદ્ધિતિ ગમીરભાવાનિ મહામત્તિગ-
મ્યાભિમાયાણિ સત્તીતિ શેષ’—તતઃ કિમિત્યાહ—

અપવાદ સંજ્ઞા પ્રાયે છે. અથવા રહેવા છે, અથવા તે “ જ્યારે ગુણાધિક અથવા
સમશુદ્ધ એવો બીજો કુશિયાર સાથી ન મળે, ત્યારે એકલા યદ્ધિ પશુ કામમા (વિષય
સુખમા) નહિ ખુશ્વાર્તા પાપ વર્તિને નિચરતા રહેવું ”—ઇત્યાદિક જાણવા.

તદુભય સૂત્ર તે જેઓમાં ઉત્સર્ગ અને અપવાદ સાથે સાથે કહેલા દોય, જેમકે
“ આર્તધ્યાન નહિ થતુ હોય, ત્યાં લગણુ વ્યાધિને રૂઢી રીતે સહન કરરી, પશુ જો આ
તર્ધ્યાન થવા માડે, તેો વિધિથી તેનો પ્રતીકાર કરવા પ્રવર્તવું વાજબી છે ” ઇત્યાદિ

આ રીતે સંજ્ઞા અનેક પ્રકારના છે એટલે કે સ્વસમય, પરસમય, નિશ્ચય, વ્યહાર,
જ્ઞાન ક્રિયા, વગેરે બાનતોએ કરીને તે તે નયના અભિપ્રાયને જાણવનારા, અને સમય
એટલે સિદ્ધાન્તની બાનતમા જબીર બાનતમા એટલે મહા બુદ્ધિવાન પુરુષજ જેનો અભિ
પ્રાય સમજી શકે એવા છે

એથી શુ થયું તે કહે છે —

(મૂલં)

તે પુન મવિગ્ગગુલ્-પરાહિયકરણુજ્જયાણુકપાળ ।

લોહિનિ સુત્તવિદિના-પન્નવણિજ્જ વિયાળના ॥ ૧૦૮ ॥

[ટીકા]

ત મૂલ પુનઃ શબ્દાર્થિન વિનીત ચ સવિગ્નાઃ પ્રતીતાર્થા ગુરવઃ
પૂજ્યાઃ પરહિતકરણોદયતાઃ પરોપકારરસિકા અનુરૂપયા-માગમદેપદુર્ગતિ-
મિત્યનુગ્રહ્યુધ્યા પ્રેરિતા ધોષયતિ પ્રજ્ઞાપયતિ-સૂત્રવિધિનાગમોક્તયુક્તિભિઃ -
પ્રજ્ઞાપનીય પ્રજ્ઞાપનોચિત વિજાનાનાલમ્પયતસ્નાદિતરસ્ય સર્વજ્ઞેનાપિ ધો-
ષાયિતુમશક્યત્વાદિતિ

તતઃ

મૂળનો અર્થ

તેવા મૂળને પણ પ્રજ્ઞાપનીય જાણીને પરહિત કરવા ઉજમાળ
મવિગ્ન ગુરુ અનુકપા લાવીને સૂત્રમા કહેલી રીતથી સમજાવે
છે. (૧૦૮)

ટીકાનો અર્થ

જે તે અર્થે બંને વિનીત હોય તે તે મૂળે સવિગ્ન પૂજ્ય પુરો પરાપકાર
કરમા રસિકા દોનાથી અનુપાવડે એટલે આ બિચારે દુર્ગતિએ મળ્યો, એમ
અનુમદ શુદ્ધિએ પ્રેર્યા થયા સૂત્ર વિધિથી એટલે આગમમા કરેલી યુક્તિઓથી સમજાવે
છે, પણ તે ત્યારજ, કે જ્યારે તે તેમને પ્રજ્ઞાપનીય એટલે પ્રજ્ઞાપન કરતા નાહ જણાય—
, આમ અપ્રજ્ઞાપીને તે સમજ પણ સમજવી શકે નહિ

તેથી કરીને,

॥ મૂલં ॥

સોવિ અસંગ્ગહચાયા—સુવિસુદ્ધ દસણ ચરિત્ત ચ ।

આરાહિં સમત્થો—જોઈ સુદ્ધ ઉજ્જુભાવાઓ ॥ ૧૦૯ ॥

[ટીકા]

સોપિ પ્રજ્ઞાપનીયમુનિઃ સુનદરાજપિતદશોડસદ્ગ્રહત્યાગાશ્નિજપરિક-
લ્પિતબોધમોચનાત્ સુવિશુદ્ધ મનિર્નિર્મલદર્શન સમ્યક્ત્વ ચારિત્ર સયમ ચ
શબ્દાત્ જ્ઞાનતપસી ચારાધયિતુ સમર્થો ભવતિ સુત્ત યથાભવત્યેવમ્-
જુભાવાદાર્જવગુણાદિતિ

સુનદરાજપિકથા પુનરેવ

ઈહ કપિલ્લપુરેસો—અડપવલપયાવનિજ્જિયદિણેસો । ઉપ્પાદિય-
રિઝકલો—આસિ નારદ સુનદુ ત્તિ ॥ ૧ ॥ સુદ્ધ ગિદિષમ પરિપાલણ-

મૂળનો અર્થ.

તે પણ અસદ્ગ્રહ છોડીને સરથ ભાવથી સુખે કરીને
વિશુદ્ધ દર્શન અને ચારિત્રને આરાધવા સમર્થ થાય છે. (૧૦૯)

ટીકાનો અર્થ.

તે પણ પ્રજ્ઞાપનીય મુનિ સુનદ રાજર્ષિના આદ્ય અસદ્ગ્રહ છોડીને એટલે કે રત્ન
કપિલ બોધ મુખીને સુવિશુદ્ધ એટલે અતિ નિર્મળ સમ્યક્ત્વ ચારિત્ર તથા ચ શબ્દથી
જ્ઞાન અને તપ સુખે આરાધવા સમર્થ થાય છે કેમકે તે આર્જવ ગુણસભો હોય છે

સુનદ રાજર્ષિની કથા આ રીતે છે

૪૬૬ કાપિ યપુરનો સુનદ નામે રાજા હતો તે અતિ પ્રયત્નપ્રતાપથી સુરને
પણ જીતેલો હતો, તથા દુશ્મનગ્રામી કદને મૂળથી ઉખેડનાર હતો [૧] તેને વશ્યુદ્ધ

જ્જુઓ સત્તતત્તક્કસલમર્દ । પાળેહિં પિહુ દહઓ-મિત્તો વજ્જાઝહો તસ્સ
 ॥ ૨ ॥ અદસરયઆગમણુપ્પન્ન-પવલઽસ્સાસરુદ્ધરુઠેણ । કહપાવિ સુનદ
 નિવો-ઇય ધણિઓ સધિપાલેણ ॥ ૩ ॥ દેવ મહચ્છરિય મિણ-જ ફિર
 કેસરધરોવિ કેસરિણો । સોહિજ્જહ્ હરિણેણ રવીવિ જિપ્પહ્ તમધરેણ ।
 ॥ ૪ ॥ ઉત્તરદિસિપહુણા ભીમ-રાહણા દુદ્ધમેણ ગુણનિગ્ધો । ઇદિયગામે-
 નાપિ વ-દેસો તુહ હમ્પણ સયલો ॥ ૫ ॥ ત સોહ નિવો કુવિઓ-
 જા તાહાવેહ્ શક્તિ રણભેરિં । તા સુદ્ધબુદ્ધિજુત્તેણ-મતિવગ્ગેણ ઇય વુત્ત
 ॥ ૬ ॥ દેવેસ અરી સુરકુય-સનિજ્ઞો સગરે ગર્હ વિસમા । સદેહો પુણ
 વિજણ-પહાણપુરિસવસઓ ચ ધુવ ॥ ૭ ॥

તા સામધેય દાણાહ-મુત્તુ સપહ ન અન્નમપિ । નીહ રિહવિજણ
 તા દેહ કુણમ્મ જુત્ત ॥ ૮ ॥

જઓ.

નામે પ્રાણુ થઈ પણુ અધિક વહાવો એક મિત્ર હતો, તે શુદ્ધ આરક ધમ પાળવામા
 ઉત્તમાળ અને સાન તરત જાણનાર હતો [૨]

હવે એક વેળા ઉતાવળે આનવાથી ઉપગ્રેવો પ્રમળ આસથી રૂધાવવા કહે કરીને
 સીમાપ્રતો ગ્રેણ તે રામને આ રીતે કહેના લાગ્યો [૩] હે દેવ! આ એક મોટુંદુ
 આશ્રય દેખાય છે કે, હરણ જમને સિહની કેશર તોરે છે અને અધાર તે સૂર્યને જીતના
 ગાહે છે (૪) (એમ કહી તેણે કહ્યું કે,) ઉત્તર દિશાનો ધણી દુર્દય બીમરાજ
 ઇદ્રિયમામ જેમ ગુણોને હણો તેમ તમારા દેશને હણે છે [૫] તે સાંભળી રાજા ગુસ્સે
 થઈ રણુ નગાર વગડા-યુ, તેટલામા શુદ્ધ બુદ્ધિ-નાળા મનિઓ તેને એમ કહેવા લાગ્યા કે,
 દે દેવ! એ દુશ્મનને દેવ સહાય છે, તેમ જાણની ગત ન્યારી છે જીત થાય પણુ ને
 નહિ પણુ થાય, —અને મોટા મોટા માણસોનો ક્ષય તો નહીં થાય છે [૬-૭]

એ કારણથી સામ, દામ, અને દાન વિનાય જહા અમે બીજી નીતિ દ્વાર પસંદ નથી
 કરતા, માટે દે દેવ! ધંદા જે યુદ્ધ દોષ તે કંગે [૮] જે માટે સામથી દુશ્મન દોષ,

સામેણ કોદ મિત્તો-પરોયિ, મણ મિજ્જદે સુહીવિ । દાણેણ સે-
લ્લપહિયા-દેવાવિ વસ પવજ્જતિ ॥ ૯ ॥ જહજોગ મિમે નણુ જુજિઝ્ઞ
દદેવિ જહ સમુજ્જમસિ । મસિક્કુચ અરિવયણેસુ-તયણુ ત દેવ દેસિ ધુવ
॥ ૧૦ ॥ ઇય કયજત્તા પત્તા-પુચ્છાવિ નિવા અતુન્નલલ્લિઠમર । ગર-
આવિ ગય નિહણ-ઈત્તો વિચરીયનીદસ્યા ॥ ૧૧ ॥

તા દેવ સત્તુસામત-મતિમિત્તાણ જાણિઠ હિયયં । તદુચિયસામાઈ
પઝાજિઝ્ઞ પચ્ચદયપૂરિસેદ્ધિં, ॥ ૧૨ ॥ કુણસુ વહુ વિજયજત્ત-જયલ્લિઠ
લહસુ ફુરિય જસપસરો । મજસુ મહવાય રિઠમહાણ કયનીદસનાહો
॥ ૧૩ ॥ ઇય સોઝ મતિવયણ-ઈસિ હસિઝ્ઞ જપિયરત્તા । વણિયાણ મહ-
ણાણ ય-હોઈ મહ ઇરિસાચેવ ॥ ૧૪ ॥ કહ મન્નહ દુજ્જયરિઠ-કરહિ-
ઘહા વિઘઢણિક્કેસરિણો । મઝ્ઝાવિ પુરઓ એવ-રણકમ્મ મહમ્મ સુવહ-
સહ ? ॥ ૧૫ ॥ ઇસુચિય અવિમસિય-જહાતહા ઇહ જણા પયપતા ।

તે મિત્ર થાય છે એથી મિત્ર હોય તે પણ જાણ્યું છે, દાનથી પચ્ચરના પડતા દેવ પણ
વશ થાય છે [૯] માટે યથાયોગ્યપણે એ તથુનો પ્રયોગ કર્યા પછી બે ૬૩-૨ના
તેવાર થશે તો અન્યથા દુઃખનોત્તુ કાગુ મોહુ કરી શકશે (૧૦) કેમકે આ રીતે
યત્ન કરનારા નાના રાજાઓ પણ ભારે લક્ષ્મીને પામ્યા છે, અને એથી વિપરીતપણે
આપનારા મોટાઓ પણ નાશ પામ્યા છે (૧૧)

માટે હે દેવ ! રાત્રુના સામત મત્રિ અને મિત્રાનુ હૃદય બાણીને તેો યોગ્ય
સામાદિક આપણા ખાની ૨ માણસો મારહત મોકવાવી [૧૨] તમે જાની વિજય-
યાત્રા કરી શકશે અને યશ ફેલાવવાની સાથે જયલક્ષ્મી મેળવશો માટે નીનિતપ કવચ
પટેરીને દુરમનના સુભટોનો લડા લાગે [૧૩] આ રીતે મત્રિના વચન સાંભળી જરા
હમીને રાજા બો રો કે, વાણિયા અને યાહલોમા એનીજ મતિ હોય છે (૧૪)
નહિ તો દુર્ગ્ય દુરમનોના હાથીઓની દાર તોડામા સિદ્ધ સમાન મારા આગળ આ રીતે
અલકમને અરમ કેમ રેગે ? [૧૫] એટલા માટેજ વગર વિચાર જેમ તેમ બોલના

द्वृति तणाडपि लङ्गुया-वच्चति पराभवद्गण ॥ १६ ॥

इय पभणिय भालत्थल-ऊयउभडभिडडि भासुरो राया । उक्क-
पिय रिउचक्क-लहु ताढावेइ जयदक्क ॥ १७ ॥ ता तीइ सइपसरेण-
मिलिय चउरग पयल वल्लकलिओ । वज्जाउइ मित्तविदिन्न-अग्गसिन्नि-
क्कवारो ॥ १८ ॥ अन्निलियप्पयाणेहि-सत्तुनिवमडल अणुपविट्ठो ।
नाउ तदागमण झत्ति-आगओ समुदो भीमो ॥ १९ ॥ अह जोहमुक्क-
हप्पा-भयभरनस्सत कायरनरोह । हयहरिकरिभट्टनियडण-दुग्गपहाडल
भमतजण ॥ २० ॥ जणवयजणआसकिय-अत्तिक्किचपलयकालमागमण ।
दण्डि अग्गाणीयाण-ताण जाय महाजुज्ज ॥ २१ ॥

अहं स्वर्णमिच्छामि गण-लब्धोगासेहिं परमलभेहिं । भग्नं सुनदसिन्न-
सीयपिप्राभापुकिरणेहिं ॥ २२ ॥ वज्राउह जयकुजर-सत्तजयमाङ्गणो

જાણી હું તજુખનાથી પણ દુનમ થાય છે અને પાલન પામે છે (૧૬)

આમ કહીને ભાન થયે બહુ ચારી તાનએ જલ્લી દુઃખનો જાનનારો જય
 કેડા ગંગા-યો [૧૭] ત્યાં તે જાતો દનાના ચતુરગ તરંગ એકઠું થયું તે તેણે
 શારે લીડું અને અગ્ર પૈશ્યું હપરીપણુ રજાયુદ્ધ આપ્યું [૧૮] બાદ તે ગંગા નિનએ
 પ્રયાણ કર્યો લી રત્ન ગંગના મન્નમા પેદા, એટલે તેને બારનો જોઇને જીમ પશુ
 જાતી સામે આવ્યો (૧૯) હવ ત્યાં તેમના પને તરંગોનું મહા યુદ્ધ જાગ્યું જેમા
 મોઢાઓએ પાડલી દાપથી કાચર જોડે જ પાલ નામના હતા વળી મન્ના લાથી, ધોડા
 જો મુબદાથી રત્ના જગાઇ જતા લોકો સમરભય થઇ પતા હતા [૨૦] ત્યાની
 વરનિ ધા મા લાગી કે, આ તો ઓનિતો પ્રસરમગજ આરિ પડ્યો માં છ
 આ ગીને તેમનું યુદ્ધ ચાલુ [૨૧]

રહે એ જાણ વખતમા ગુરુના શુભગમે તામ વાતને મનના કાન્યો સૂના પિ
 રમે એમ નમાને તોડે તેમ તે-ધુ [૨૦] અરે વળાપુદ જ્યુ-૧૦ નથા શત્રુ
 જ્યુ પોરે જાન્યો રણભૂમિમા પાસે વાતની સુત ૧૧૦ ૧૧૧ પા ૧૧૨ પૃષ્ઠી

મહીવડ્ડો । પઢિયા સમરમહીણ—મુનદરાણ નાય મિળ ॥ ૨૩ ॥
 અહ સચિવેહિં મળિય—અજ્જવિ વિરમેસુ દેવ સમરાઓ । મા પૂરેસુ
 રિત્તમળ—મળોરેહે, નિયમુ નિયસર્તિ ॥ ૨૪ ॥ અજઠાવલ મારમો—
 સ્વયસ્સ મૂલ વપતિ હહ વિરુહા । તો સન્વપયારેહિં—અપ્પચિય રવિસ્વ-
 યન્નુ ત્તિ ॥ ૨૫ ॥

જઓ,

વિક્રમવલેળ પુણરવિ—અજ્જજ્ઞહ ચિરગયાવિ રાયસિરિ । દેવ ગય
 પુણ જીય—ન લલ્લખ તમિ જમ્મમિ ॥ ૨૬ ॥ માવય રાહુમુહાઓ—ની-
 હરિહ મલ્લહમલ્લો સૂરો । અવહરિહ રાયસિરિ—પરતેયમર પુણો હરહ
 ॥ ૨૭ ॥ મુહ્વડ્ડય પુરાવિ હમ—અપત્તવેલ મુળેવિ અપ્પાણ । વમો વક્કી
 નદ્ડો—સપરિયણો જાદવપહ્વિ ॥ ૨૮ ॥ હય સચિવેહિં મળિઓ—નિય-
 કુગ્ગહવિરહિઓ મુનદનિવો । ઓસરિઓ સમરાઓ—જ અવસરવેડ્ડો વિ-

(૨૩) હવે તેના મનિઓ તેને કહેના બાબ્યા કે હે દેવ ! હજુ પણ તારા બધ પારો
 દુસ્મનોના મનોરથ પૂરા થા અને પોતાની શાન્તિ નિશ્ચયે (૨૪) કેમકે બધ નિશ્ચ
 મગલ કાયરું મૂળ થાય છે, એમ સમજીઓ કહે છે, માટે એમ અને તેમ પોતાનો બ
 માવ કરવો જોઈએ (૨૫)

હે દેવ ! રાત્રીથી તો ફરીને પણ પરાક્રમ કરી મેળની શક્તિ છે પણ અતિ
 ગયુ તો તે આ જન્મમા ફરી નથી મળતુ [૨૬] વિચાર કરો કે, રાત્રીના મુખમાથી
 આંખો નીકળીને સર્વ રતાસ મૂળી ફરીને C કૃષ્ણ તેજ ધારણ કરે છે [૨૭] વળી અ-
 પ્પલે સાબળીએ છીએ કે, પૂર્વે પણ પોતાને નાગ ન આવેતો જોઈને બ્રહ્મના ચક્રવાર્તી
 તથા યાદવ પ્રભુ (શ્રીકૃષ્ણ) નાથી છુટ્યા તના [૨૮] આમ મનિઓએ કહ્યાથી
 સુવં રાગ પોતાનો દુરાગ્રહ છોડી તારાથી પાડે હમો કેમકે સમજીઓ અવસર યો
 જાએ છે [૨૯] ત્યારે મોનાના પ્રતિજ્ઞાને પારો હી નાસતો જોઈ બીમ રાગ તેની

बुद्धा ॥ २९ ॥ पडिभग्ग पडिचवस्स-पलायमाण निणवि भोमनिवो ।
वलिओ अणुक्काण-तप्पुह्विपहार म करित्ता ॥ ३० ॥

वज्जाउहमरणेण-पराहवेण य सुनदनरनाहो । मन्नेतो निहयपिव
अप्प अइदुह मणुहवेइ ॥ ३१ ॥ अहनिस्सि चिंतावसगय-निहो राया
सुरेण एगेण । मणिओ भो निव सोह-मित्तो वज्जाउहो तुज्झ ॥ ३२ ॥
तइया रिउरार्इहिं-गादपहारीकयं मुणिवि अप्प । नीहरिउ समरण-म-
हीइ ओयरिय चारणओ ॥ ३३ ॥ उद्धरियदुविहसल्लो-गरिहियपावो स-
माहिसजुत्तो । नवकार समरत्तो-जाओ अमरो पदमकप्पे ॥ ३४ ॥ ओ-
हिवलेण वियाणिय-तुह दुवल सत्तुपरिभवसमुत्थ । त अवणेउ इहयं-
पत्तो ह परमपेमेण ॥ ३५ ॥

ता मित्त मुयसु खेय-पभायसमए हवेसु रणसज्जो । निम्महिय
रिउ सरयम्भविम्भम लहसु किस्सिभर ॥ ३६ ॥ इय मित्ततियसवयण-

पूडे प्रहार न करता हवा आछ पाडे पन्थे । [३०]

हवे वज्जाउहना भरखुथी तथा शत्रुओ करेना पराभवथी सु । ६ राज पेटाने
हलायनानी भाइके मानतो थमे लारे दु ष्ठ अनुभववा लाग्यो । [३१] ओथी करीने
यि ताना सीधे रात छेव नहि आवी, ओवाभा ओके देवता प्रगट यधने कहेवा लाग्यो के,
इ ते तारेो वज्जाउह भित्र छु (३२) ते वेग ६ पेटाने दुश्मनोथी सभल धवायलो
मणुने रज्जुमिथी बहाउ नीज्जा हाथीथी नीचे छतरी द्रव्य सत्य तथा भाव शक्य हरे
करी पापने निंदी समाधिथी नवकार सलारतो थके भरीने पहेना देवलोकाभा देवता थयो
छु (३४) आह अवधि गानथी सत्तुना परिभरथी यत्तु ताई दु ष्ठ जेधने तेने राजवा
गाटे परम प्रेम्ना सीधे धरि आ यो छु [३५]

भाटे हे भित्र । जे छेउ, प्रलात यता लज्जा तैयार था, अने दुश्मनने हरावी
शरदुसत्तुना नाज्जा जेरी कर्हि मेणर । [३६] आ रीते भित्र देवतानु पयन साभणी

સોડ રાયા વિયાસિમુહસોહો । સિન્નાણુગઓ સહસા-પઢિપઢિયક્વ પઢિ-
નિયત્તો ॥ ૩૭ ॥ અહ પડરસમરસપત્ત-વિજયગબ્વો પુળોવિ ત્ત ઇત્ત । આ
યન્નિયમીમનિવો-સજ્જો હોડ ડિઓ મિમુહો ॥ ૩૮ ॥ આઓહણ ચ
લગ-નવર મિત્તામરાણુભાવેણ । વિજિઓ મુનદરન્ના-મીમનરિંદો પઢમમેવ
॥ ૩૯ ॥ ત્ત સેવાપઢિવન્ન-રજ્જો તત્થેવ ટાવિય મુનદો । નિયદસ પડ
ચલિત્તો-મુરો ગઓ પુણ સટાણમિ ॥ ૪૦ ॥

મગમિ મુનદોવિહુ-વચ્ચત્તો નિયદ સિરિપુરુજ્જાણે । પઢમજિણભય
ણપાસે-મુણિ મેગ તરુત્તલનિસન્ન ॥ ૪૧ ॥ તત્સય પુરઓ એગ-પવગમ
પડરન્નોયમજ્જગય । મુણિદિજ્જતનમુકાર-પતઆયન્નણપ્પણ ॥ ૪૨ ॥ તો
વિમહ્યભરભરિઓ-રાયા આગમ્મ નમિય મુણિપવર । જા તત્થ નિસી
યદ્ તાવ-વાનરો મરણ મણુપત્તો ॥ ૪૩ ॥ અહ મણડ નિવો મુણિપહુ-
મુજ્જ મિણ જ અર્ધવચ્ચલમણા । ઇત્થ પવગમા વિહુ-જિણધમ્મે નિચ્છલા

રાજા મો મન । રી જનદી મૈન્વ સાથે દુરમન તરફ પાછો ધસ્યો [૩૭] હવે ધણી
લાલઓમા મેળવેના વિજયથી મન ચડ્યો બીમ રાજા ફરીને મુનદો આનતો નેહને
સામે ઉભો રહ્યા [૩૮] હવે ફરી લગ્ન શરૂ થઈ પણ તેમા મિત્ર દેવના પ્રનાપથી
પહેનેજ સપાટ મુનદરાજાએ બીમ ગમને છલ્યો (૩૯) એટલે તેણે મેના કન્યા કે
મુન કન્યાથી તેણે તેજ રાજ્યપર સ્થાપી મુનદ પેતાના દેશ તરફ આ ચો અને દેવતા પોતાને
દેખે ગયો (૪૦)

હવે મુનદે માર્ગમા ચાલતા ચાનતા શ્રીપુર ॥ ઉવાનમા સ્વપ્ન જે રત્નામિતા
મહિર પાસે જા નીચે ભેર્યો એક મુનિ જોયો [૪૧] તથા તેના આગળે ધણી લો
કના વન્ને રહેતો એ વા ર જોયો કે જે મુનિએ જોલેના નમસ્કાર મનને સાબળામા
એકતાન થઈ લો હતો [૪૨] ત્યારે રાજા નિરમય પામી, ત્યા આવી મુનીશ્વરને
નમીને મેગ, એટલામા તે વાગ મરણ પામ્યો (૪૩) હવે રાજા જોયો કે હે મુની
શ્વર ! જ્યા એ આશ્ચર્યની વાત છે કે, આવા અનિ અપમ મનવાળા વા ગયો પણ

હુતિ ॥ ૪૪ ॥ તા રૂઢસુ પુરા કો આસિ-ણસ, સાદૃતિ સાદૃહ નરિ-
દ । મદુગડ આસિ ઇસો-વણિઝો ઇત્તો ભવે તડણ ॥ ૪૫ ॥

સપિગ્ગો પડિયન્નો-રૂયાવિ ટિકવ્ય સુભદગુરુમૂલે । ઈસિ અપન્નવ-
ણિજ્જો—જઢભાવા સુતરનિરખોવિ ॥ ૪૬ ॥ અતે કાઢ અણસણ—જા-
ઓ અમરો સુહમ્પરૂપ્પમિ । ઝમ્માસસેસ માઢ—વિયાણિઢ અપ્પણો સો
હ ॥ ૪૭ ॥ પુચ્છેઈ કેવાલિં ષડિઝ્ઞણ ઇત્તો સુયમ્પસ મે ભતે । કટ્થુ
પ્પત્તી હોદી—રૂઢવ પહુ, વોહિલામો ય ? ॥ ૪૮ ॥ તો કેવલિણા
મણિય—પજ્જતે ભદ ઝટ્ટ-જ્ઞાણેણ । મરિઝ્ઞણ વાનરો ત—હોહિસિ સિ-
રિપુરવહજ્જાણે ॥ ૪૯ ॥ જિણવિયદસણાઓ—તત્થ લહિસ્સસિ તુમ ઘ-
હવિ વોહિં । ડય સોહ સો તિયસો—લહુ ઝજ્જાણ ઇમ પત્તો ॥ ૫૦ ॥

તો તુગસિંગસોહા—પહસિયહિમસિહરિસિહરમડરસમ । પવણપરંપિ
રધયવહ—રણતમણિકિંકિણીજાલ ॥ ૫૧ ॥ ઢજ્જતપવરધણસાર—અગુરુ

નિન ધમ્મા નિશ્ચય મન રાખી મ હે (૪૪) માટે કહો, એ પૂરે કાળ હતો ?
સાધુ બોલ્યા કે તે નરેંદ્ર । એ નીળ ભવ ઉપર મધુશ્યામ એવ વાણિયો હતો [૪૫]
તેણે સુવેગ પામીને એવ વેળા સુભ, સુરની પ મે દીક્ષા લીધી તે ભારે તપ કરના
લાગ્યો, પણ જા-હોવાથી જાગ દહીયો રહેતો [૪૬] તે અતઝાણે અણુમણુ કરી
સાધમ દેવલોકમા દેવતા થયો આ તે જનારે પોતાનું ધર્મ જ માસ બાકી રહેયુ આ
યુધ્ધ બાધુના લાગ્યો, ત્યારે કેનરિં વાલિને પૂછના લાગ્યો કે હે પૂરના । ઇલાથી ચવીને
હું કયા ઉપજાના તેમજ મને શી રીતે બોધિ લાભ થશે ? [૪૭-૪૮] ત્યારે કેનરિએ કહ્યું
કે તે ભદ્ર । તુ અતઝાણે આન ધ્યાનથી મરીને શ્રીપુરના ઉદ્યાનમા વાતર થઇશ [૪૯]
અને ત્યા કાઇક રીતે નિન મિત્રને બોલે તુ બોધિ પામીશ, એમ સાલગીતો તે દેવતા
ગુરત તે ઉદ્યાનમા આ થો [૫૦]

ત્યા તેણે તુષ્ટ મનથી અતિ હંચા જિખગની સોભાથી હીમાચગના જિખરની અ
વાગીએને ટસવુ પામનથી ફરકતી ધમ્મઓમા ગ્બુકની મણિ િદિપ્તિઓનાયુ, બળતા હંચા

મયમયમયિતગધદ્ । થમસહસ્સસમેય—મણિમયધાસતભિચિલ્લ ॥ ૫૨ ॥
 સો સિરિજુગાઙ્ગિજિણરર-મવળ મિણ તુદ્ધમાણસોમ્મસી । વદ્ધાવયત્તળેણ-
 ચવિય દ્ધમો વાનરો જાઓ ॥ ૫૩ ॥ ફહફહવિ ણેણ મમિરેણ-ઇત્થ
 ઇત્થો અદ્ધિય ત્થિયદિણે । દિદ્ધ મિણં જિણમણ-પત્ત લહુ જાદ્ધસરણ ચ
 ॥ ૫૪ ॥ તો વેરગ્ગાગઓ સો-મહ પાસ પપ્પ અણસણ ફાલ । પવપર-
 મિદ્ધિમત-સુમરતો મરણ મણુપત્તો ॥ ૫૫ ॥

ઇય જા વાનરચરિય—ફહફ મુળી તા પવગજીવો સો । સોહમ
 દેવલોપ-હિમ્પ્પહે વરવિમાણમિ ॥ ૫૬ ॥ સસિકર સિયદેવસુય-સધુય-
 સુરસયણસુદરુચ્છગે । સુત્તિપુદ્ધતોમુત્તાહલ્લવ્વ જાઓ મુરો પવરો ॥ ૫૭ ॥
 સપ્પત્તિ અણતરદૂર-વિદ્ધિયદેવસુઓ વવવિસિત્તા । અદ્ધસયવિમ્મિયહિયઓ-
 પિચ્છતો સયલલ્લિસિવલય ॥ ૫૮ ॥ જય જય નદા જય જય-મદ્ધા
 ઇદ્ધાદ્ધમહુરચયણાદ્ધ । અમરુત્તરનિયરાણ—હરિસિયહિયયાણ નિમ્મુણતો

કપૂર અને અજગથી મધમધામમાન સુગંધથી ભરદૂર, હળાર ચામચાવાગુ મચ્છિની અજ-
 કની ભીતિવાગુ શ્રી યુગ્મા ગિનેશ્વરનું આ મદિર તૈયાર કર્યું અને પોતે તે પૂર્વે વાદરાનું
 આયુધ્ય બાધેતું હોવાથી અત્રીને આ વાદરો થયો (૫૧-૫૨-૫૩) હવે એણે ભમતા
 ભમતા કોઇક રીતે આજથી ત્રીજા દિન ઉપર આ જિન ભરન જોયુ, એટલે તેને જાનિ
 રમરજી થયુ (૫૪) તેથી તે વેરાઅ પાખી મારી પાસે આત્રીને અણસણ કરી ૫ અપરમેષ્ટિ
 મત્ર સભારતો થકા મરજી પાખો છે ॥ ૫૫ ॥

આ રીતે મુનિ વાદરાનું ચરિત્ર કહેતા હતા એટલામા તે વાદરનો જીવ સૌધર્મ
 દેવલોકના હિમપ્રભ નામના ઉત્તમ વિદ્યાનમા ચદ્ર જેવા ધોળા દેવામુકથી દોકેલી દેવરા
 આમા છીપમાં જેમ મોતી પેદા થાય તેમ દેવપણે પેદા થયો [૫૬-૫૭] ઉત્પન્ન
 થતા બા-ગુપ્તજ દેવશુભને દૂર કરીને બેસતો થઇ અતિ વિરમય હૃદયથી સઘળા બાળુએ
 જોતો થકો, અને “ જય જય નત, જય જય લદ્ધા ” ઇત્યાદિક દર્શન હ પ્રવાળી દેવા

॥ ૫૯ ॥ કિં દિન્ન કિં તવિય-કિં જિટઠ વા મણ પુરાજમે । ડય ચિંતા
વસઓ ઓદિ-નાણવિન્નાયપવગમરો ॥ ૬૦ ॥

સઘ્વાઈ દેવકિન્નાઈ-મુતુ વહુદેવદેવિપરિયરિઓ । તત્થેવ લહુ પત્તો-
પણઓ વિણપણ મુણિચરણે ॥ ૬૧ ॥ સિરિનામેય જિર્ણિદ-અચિય
રોમવ અચિયસરીરો । સાહુ સાહુ પુણો પુણો પણમિઝણ પત્તો મુરો
સગ ॥ ૬૨ ॥ ડય દદ્દુ મુનદનિવો-સવિગ્ગો તસ્સ સાહુણો મૂલે ।
સહસાઢહમુપવિયરિય-રજ્જો ટિક્કલ પવજ્જેઈ ॥ ૬૩ ॥ અહ સહસાઢહ-
રાયા-પણમેઝણ મુનદરાયરિસિં । કપિલ્લપુરે પત્તો તિવગ્ગસાર વુણઈ
રજ્જ ॥ ૬૪ ॥ મુચિર મુનદસાહ-વિહરઈ ગુરુણા સમમહિયલમિ । ટસવિઠ
સામાયારી-પાલણપવણો પસન્નમણો ॥ ૬૫ ॥

પઠિકૂલકમ્મમઝ્ઞાર-પિલ્લિઓ મો કયાવિ રાયરિસિ । ગલ્લિય
મુહજ્જવસાઓ-ચિંતિઢ મેવ સમાઢત્તો ॥ ૬૬ ॥ પઠિલેહ્ણાપમઝ્જણ-

ગનાઓના મધુર વચનો સામળતો થકા, તે વિચારના લાગ્યો કે, મેં પૂર્વ ભવે થું દીડ
છે ? થું તપ કરું છે ? અધના થું પૂજ્યુ છે ? આની ચિંતામાં અરધિ જ્ઞાનથી તે વાઢ
ગના બનને જન્યુવા લાગ્યો [૫૮-૫૯-૬૦]

તે ૬૧ સઘજા દેવકુલ દોડી ધણા દેવદેવીઓ સાથે તે મુનિ જ્યા હતા, ત્યા
આરી મુનિના ચરણોમાં વિનયથી નમ્યો [૬૧] જાઢ શેમાચિન થઈને થી ઋપલ દે
વને પૂછને તથા તે સાધુને વા વાર નમીને તે ઢેન સ્વગે ગયો [૬૨] આ જનાવ
જોઈને મુનદ રાગ સ પેઝ પામી પોતાના સહઆયુધ નામના પુત્રને ગત્ય સોપી તે સા
ધુના પાસે ડિઝા લેવા લાગ્યો [૬૩] હવે સહઆયુધ રાગ મુનદ રાગપિને નમીને
કાપિ-યપુરમાં આરી નહુ વા સાચનીને રાત્ર્ય કરના લાગ્યો (૬૪) મુનદ સાધુ પહુ
વાળા વખત મુખી દશવિધ સામાયારી પાગરામાં તત્પર અને પ્રજ્ઞ મનવાળો રહીને
મુગ્ધની સાથે પૃથ્વીપર વિચરના લાગ્યો (૬૫)

૬૬ તે ગજર્જિ એક વેળા પ્રતિ,ગ કરના જોઈથી પ્રેર્યો થયો મુલ અધરામાં

પમુહમિહાણ વિનાવિ કિર મુર્ગટ | ભમડ ઝોગેદિ નિયડ ભાવઝો નિ
 ન્ચિય ૫૧ ॥ ૬૭ ॥ રૂઢ મગદા મદાદર-ગોસરનિવત્ત ચિત્તવિરિઝોવિ ।
 દેવત્ત સપત્તો-પિત્તો, વજ્જાવદ્દા મગ્ગ ૧ ॥ ૬૮ ॥ અડમુદ્ધચરણકિરિયા-
 વિગલોવિ તયા સ વાનરસ્મ જિઝો । ઉત્તત્તજન્નચરુચળ-ગ્ગો તિયસો
 સમુપ્પન્નો ॥ ૬૯ ॥ મુચતિ ય સમણિદ્ધ-તદ્દ મગ્ગતુ-મ્મવત્તસામત્થા ।
 અરુપકિરિયાવિ મરુદેવિ-માણ્ણો સિવપથ પત્તા ॥ ૭૦ ॥

તા તદ્દમ્મત્ત મિય-રુલ્લાણરુલાવકારણ પરમ । તદ્દમાવે પુણ
 વિહલો-સયલો કાયવ્વવાવારો ॥ ૭૧ ॥ સજમ તવાદ્દેહિ-પાગ સોણ્ણ
 ૫યમવિ તુન્ન ॥ મરુદેવીપમુહાણ-તઠ્ઠિરહે કિંરુઝો પાગો ॥ ૭૨ ॥
 ૫વ ચરણાગારગ-કમ્મવિરજ્જ તમુદ્ધપરિણામો । સો સાદ્ધ, તવકિરિયામુ-
 ર્ણસિ મદાયરો જાઝો ॥ ૭૩ ॥ અહ મુયવલેણ નાવ-મુગુરુ સાદુમ્મ

યથી મહિત થઈને આ રીતે ચિત્તરસા નાચો કે— (૬) પરિવેશા ઝો પ્રમાણના
 વગેરે ક્રિયા કયા વિના પણ છુના નિયતિના બાનથી મુગતિ પામી શકે છે એ વાત નિ
 થિત છે (૬૭) નહિ તો મદા મુદ્ધના વ્યાપારમા ચિત્ત અને મગ્ગને જોનાર મારો
 વગ્ગામુદ્ધ નામે મિત્ર દેવતા કેમ થને ? (૬૮) તેમજ તે વેળાએ અતિ શુદ્ધ ચિત્તની
 ક્રિયાથી રહિત તે નાનગો છુન તપાવેના ડંચા સોના સમાન વણસાચો દેવ થયો [૬૯]
 સિદ્ધાંતમા પણ સંભળાય છે તથા ભગવતાના મગે કરીને મરુદેવી વગેરે ઠઠ્ઠ પણ
 ક્રિયા કયા વગર મોણે પહોંચ્યા છે (૭૦)

માટે તથા ભગવાન કેવળ જ્ઞાણ કળાપતું પરમ કારણ છે જે તે ન હોય તો
 સધગી કલ્પ ક્રિયા વિરહ થાય છે [૭૧] સયમ અને તપ રોરેથી તથા ભગ-
 વાનના પા ઠિ એમ કહેલું એ પણ તુન્ન [નામ] છે કેમ મરુદેવી વગેરે તપ
 સયમ ન હતા, છુના તેનો કેમ પા થયો ? [૭૨] આ રીતે નિરિત્તા વરણી ધમ્મથી
 શુદ્ધ પરિણામમા આગી પરી તે માધુ તપ અને ક્રિયામા જગ એવા આ રસાગો
 થયો (૭૩) હવે શુદ્ધે શ્રુત જ્ઞાનના મળથી તેનો અભિપ્રાય જાણી લીધા, ઝો તે

જઈ જિણમય સ્વજ્જહ—તા મા વધારનિચ્છે મુયહ । ઘવહાર
નડચ્છે—તિથુડેઓ જઓ મણિઓ ॥ ૮૦ ॥ વવહારો વિહુ રલવ—
જ વદઈ કેવલીવિ છડમત્થ । આહાકમ્મ મુજઈ—મુયવવહાર પમાણતો
॥ ૮૧ ॥

કિંચ,

વિહિસપ્ત મહ્નો—પત્થિતો જઈ જળો નિરુત્તપ્પો । ઇહ નાસઈ
તહ પત્તેય—બુદ્ધલિંછ પઠિચ્છતો ॥ ૮૨ ॥ તહમ્બવત્તાવ નિચય—
સિવલામ્મો દુકરાઈ કિરિયાણ । કરણ અણુચિય મેયપિ—મુદર નો જઓ
મણિય ॥ ૮૩ ॥

તિથયરો ચડનાળી—મુરમહિઓ સિઙ્ગિયવ્વપધુવમિ । અણિગૂદિય-
વલલિરિઓ—સવ્વત્યામેણ ઉજ્જમઈ ॥ ૮૪ ॥ ઇય જઈ તેવિહુ નિત્થિન્નવા-
યસસારસાયરાવિ જિણા । અમ્મુજ્જમતિ તો સેસમાણ કો હત્ય ધામોહો

એ બનેને મૂકો મા કેમકે બનહારને મૂખી દીધાથી તીધને ઉઠે. યાય, એમ કહેતું છે
[૮૦] વ્યવહાર પણ બગવાનું છે જે માટે કેવળ જ્ઞાન ઉપરથી જના પણ ન્યા મુખી
તે પ્રગટપણે જણાયું ન રોય, ત્યા મુખી તે અલિ સિખ પોતાના ઇશ્વર્ય મુકને માટે છે,
તથા શ્રુત બનહારથી તપાસીને આવેલો આહાર કદાચ આધારકર્મિ હોય, તોપણ શ્રુત વ્યવ
હારને પ્રમાણ રાખવા ખાતર કેવળી જમે છે [૮૧] વળી જેમ અભાગીઓ માણસ
નિધાનમાં પડે તા ધનને પણ ખોદીને નહિ કદાકતા કેવળ પ્રાપ્ત કરે તો મહી નાશ પામે
છે, તેમ ઇહા જે અત્યેક ભુદની લક્ષ્મી મેળવનાની પ્રાર્થના કરે છે તેના પણ એજ દાલ થાય
[૮૨] વળી તમા અવ્યતાથીજ મોક્ષ મળે છે માટે કુકર દિયા કરવાનું શું કામ છે ?
એમ કહેતું પણ ઠીક નથી, જે માટે કહેતું છે કે—(૮૩)

વળી દેવ પૂજ્ય ચતુસાની તીર્થકર જાણેજ છે કે, મારે નહી સિદ્ધિએજ જવાનું
છે જના બળવીર્ય ગોપવ્યા વગર પૂરતા જોરથી ઉવમ કરતા રહે છે [૮૪] આ
રીને લગભગ સ સારસાગરના પારે પહોંચે તા તીર્થકરો પણ ઉવમ કરે છે, તો પત્રી બી ।

॥ ૮૫ ॥ इय हियउब्भवकुम्भह-निग्गहपतोवम गिर गुरुणो । सोउ सुन-
दसाह-पन्नवणिज्जो महाभागो ॥ ८६ ॥ सुत्तु नियय मसग्गह-मालोइय
तह गुरुण पयभूले । सविसेस निच्चलमणो-अकलक कुणइ चारित्त
॥ ८७ ॥ सुचिर चरित्त चरण-दहिउ द्वाणानलेण कम्मवण । अन्नाण-
त्तिमिरतरणी-सिद्धि पत्तो सुनट्ठपुणी ॥ ८८ ॥

સુનદરાજર્પિચરિત્રમેવ—

શ્રુત્વા મનઃસ્થૈર્યકર સુધર્મે ।

સુસુક્ષ્મો સદ્ગ્રહનિગ્રહાય—

પ્રજ્ઞાપર્નાયત્વમિદ અયતુ ॥ ૮૯ ॥

॥ इति सुनंदराजर्पिकथा ॥

(૪)

જાગ્યોને ઇદા રો અરો સાનગો છે ? [૮૫] આ રીતે હ્રદયમાં ઉત્પન્ન થયેલા
ક્રમદને ટાળવા મન સમાન ગુરની વાણી સાંભળીને સુનંદ સાધુ પ્રજ્ઞાપનીય અને જાગ્યવાન
ટોનાથી પોતાના અસદ્ગ્રહને છોડી ગુરની પાસે આત્મોપદેશ લઈ વિશેષે કરીને નિશ્ચય
મન રાખી અકલક ચરિત્ર પાળના જાગ્યો (૮૬-૮૭) તે જાગ્યા વખત સુધી ચરિત્ર
પાળી ધ્યાનાગ્નિથી કર્મન બાળી અજ્ઞાનરૂપ અધકારને સૂર્યની આક્રે દૂર કરીને સિદ્ધિપદ
પામ્યો (૮૮)

આ રીતે ધર્મમાં મનને સ્થિર કરનાર સુનંદ રાજર્પિતુ ચરિત્ર સાંભળીને સુસુક્ષ્મ
જનોએ અસદ્ગ્રહને હટાડવા માટે પ્રજ્ઞાપનીયપણુ ધારણ કરે છુ (૮૯)

આ રીતે સુનંદ રાજર્પિની કથા છે.

ઇત્યુક્ત મહાપનીયત્વમિતિ માવસાધોસ્તુવીય લિંગ—સપતિ ક્રિ-
યાસ્વપમાદ ઇતિ ચતુર્થે લિંગં વ્યાખ્યાનયન્નાહ

[મૂલં]

સુગૃહનિમિત્ત ચરણ-ત પુણ છકાયસજમો ધેવ ।

સો પાલિડ ન તીરહ-વિગદાહપમાયગુપ્તેર્હિ ॥ ૧૧૦ ॥

(ટીકા)

શોભનાગતિઃ સુગતિઃ સિદ્ધિરેવ તત્પ્રાપ્તિનિમિત્ત કારણ ચરણ યતિ-
ધર્મ,—સ્તદુક્ત,—

નો અન્નહાવે સિદ્ધી પાવિજ્ઞદ જ તઓ રમીએવિ,

પસો ધેવ ઉવાઓ—આરભાવદ્દમાણો હ

તથા

આ રીતે મહાપનીયપણાદ્ય જ્ઞાન સાધનુ ત્રીણ નિગ કથુ દબે કિયાઓમા
અપ્રમાદરૂપ એવા લિંગની વ્યાખ્યા કરે છે —

મૂળનો અર્થ

સુગતિનુ કારણ આરિત્ર છે, અને છકાયનુ રક્ષણ કરણ
એજ આરિત્ર છે, તે વિકથાદિક પ્રમાદમા રૂસેસા હોય, તેમનાથી
પાળી શકાય નહિ (૧૧૦)

ટીકાનો અર્થ

શોભન [સારી] ગતિ તે સુગતિ એટલે કે સિદ્ધિજ સુત્રિએ મણાય, તેનુ
નિમિત્ત એટલે કારણ ચરણ એટલે યતિ ધર્મજ છે જે માટે કહેયુ છે કે —

જે માટે જીજ્ઞ પ્રપ્રરે સિદ્ધિ પમાતી નથી, તે માટે એ સિદ્ધિનો એજ ઉપાય
છે તે એકે આરભમા નહિ વર્તયુ.

વિરહિતતરકોટાઃ વાહુદર્દઃ મચ્છ—

કથમપિ જલરાશિ ધીધના લપ્યંતિ ।

નનુ કથમપિ સિદ્ધિઃ સાધ્યતે શીલહીનૈ—

દૈદ્યતિ યતિધર્મે ચિત્ત મેવ વિદિત્વા ॥ (ઇતિ)

તત્ પુનશ્ચરણ પદ્માયસંયમ એવ પૃથ્વીજલજ્વલનપવનવનસ્પતિત્રસ-
કાયનીવરસૈવ—ફિસુવત ભવતિ ? એતેષુ પદ્જીવનિકાયેષ્વેકમપિ જીવનિ-
કાય વિરાધયન્ જગદ્ગર્ભે રાજાવિલોપકારિત્વાદચારિત્રી સસારપરિવર્દ્ધકૃશ્વ.

તથા વાહુઃ પ્રતિહતસકલવ્યાપોહતમિથ્રા* શ્રીધર્મદાસગણિમિથ્રાઃ

સવ્વાઓમે જહ કોઈ—અમચ્છે નરવડ્સ ધિત્તૂળ । આણાહરણે
પાવડ્—વહ્વધળદબ્ધહરણ વા ॥ ૧ ॥ તહ છકાયમહ્વચ્ચ—સવ્વનિવિત્તીડ
ગિણિહજ્જન જઈ । ઇગમવિ વિરાહતો—અમચ્ચરન્નો હણડ્ ચોઈ ॥ ૨ ॥ તો

વળી કહેતુ છે કે, વહાણુ વગર ધકન બાહુઓથી મોટા દરિયાને છુદ્ધિવાને જેમ
તેમ કરી ઉત્પત્તિ સકે છે, પણ શીજા વિના સિદ્ધિ મેળવી સમતી નથી, એમ બધાનો
યતિ ધર્મમા મિત્તને દ્રઢ કરેણુ

તે ચરણુ બીજા કંઈ નહિ, પણ પદ્માયનો સયમ એટલે પૃથ્વી, પાણી અગ્નિ,
પવન, વનસ્પતિ અને ત્રસકાયના જીવોની રક્ષા કરી તેજ છે સારાજ એ છે કે, સાધુ
એ છકાયમાથી એક પણ કાયની વિરાધના કરે, તો પરમેશ્વરની આજ્ઞાને લોપ કરનાર જ
વાધી અચારિત્રી અને સસારને વધારનાર થાય છે

જે માટે સધળા બ્રમરૂપ અધકારને હજીનાર શ્રી ધર્મદાસમણી કહે છે કે —

જેમ કોઈ અમાત્ય રાજાને સર્વ કારભાર અભાવવાનું કામ સ્વીકારી જો આરાનો
લાગ કરે તો, તે વધ બધત પામે છે, તથા તેનું ક્રમ્ય ક્ષત લેવામા આવે છે, તેમ જ
કામની દિસાથી સર્વથા નિવૃત્તિરૂપ મહા પ્રત લક્ષ્મી યતિ જો તેમના એક કાયને પણ
વિરાધે, તોપણ અમાત્ય અને રાજાના દ્રષ્ટાને બોધિતે હજી છે [૧-૨] બોધિ હજીતા
પણી તે કરેના અપરાધને અનુસરતા અમિત દુષ્ટ પામીને કરીને સસારસમુદ્રમા પડ્યો ।
એ જરા મરણના ચક્રમા લમતો રહે છે (૩) વળી યતિનો ધર્મ એ છે કે, જામના

હયવોહી પન્ડા-ન્યાવરાહાણસરિસ મિય મમિય । પુણધિ ભવોયદિ પ-
દિઓ-ભમદ જરામગ્નદુગ્ગમિ ॥ ૩ ॥

કિંચ,

છજીવનિકાયમહવ્વયાણ પરિપાલનાદ જડમ્મો । જદ પુણ તાદ
ન રવલ્લ-મ્મનાહિ કો નામ સો ધમો ॥ ૪ ॥ છજીવનિકાયદયા-
વિવજ્જિઓ નેવ દિવિલ્લઓ ન ગિહી । જડમ્માઓ સુકો-સુકદ ગિહિ-
દાણધમ્માઓ, इत्यादि

સ પુન. સયમ. પાલયિતુ વર્દયિતુ-ન તીરશ્ચિ ન શક્યતે-વિ-
કથા વિરુદ્ધા' કથા રાજકથાયા રોહિણીકથાયા સમપચ પ્રરુપિતા -
આદિશબ્દાદિપયકપાયાદિ-પરિગ્રહ-સ્વલ્લક્ષણ. પ્રમાદો વિરુદ્ધાદિપ્રમાદ-
સ્ત્યુક્તૈ. સયમઃપ્રતિપાલયિતું ન શક્યતેસ્ત સુસાધુભિરસૌ ન વિધેયશ્ચિ

પ્રમાદસ્યૈવ ત્રિશેષતોપાયદેહુતામાહ,—

છવ તયા મહા નન બરોનર પાળના, હવે જો તેમને રાખે નહિ, તો પડી કહેા ૩, તેને
શો ધમ રહો ? [૪]

કમળની દયાથી રહિત જે દોષ, તે સાધુ પણ ન ગણાય, અને ગૃહસ્થ પણ ન
ગણાય તે યતિધર્મથી તો બહુ થયો ને ગૃહસ્થના જન ધર્મથી પણ બાદજી છે. ઇત્યાદિ
— " હવે તે સયમને વિકલ્પા ઓટલે ચેદિલ્હીની કથામાં વિસ્તારથી વર્ણવેલી રાજકથા
વગેરે તયા આદિ સમ્બંધી વિષયકપાવાદિષ પ્રમાણથી જે સુકન દોષ તે પાળી શકતા
નથી, માટે સુસાધુ જગેએ આ વિકલ્પાદિ પ્રમાણ નહિ કરવે

પ્રમાણેજ વિશેષથી નુમ્સાન કરના જણાવે છે —

॥ મૂલં ॥

પવજ્ઞ વિજ્ઞપિથ-સાહતો હોદ જો પમાડલ્લો ।

તસ્સ ન સિજ્ઞદ્દ એસા-કરેદ્ ગરુયં ચ અવધારં ॥ ૧૧૧ ॥

[ટીકા]

મત્રજ્ઞા જિાદિક્ષા વિગ્રામિથ સ્ત્રીદેવતાધિષ્ટિતામિથ સાધયન્ ભવતિ
યઃ પમાડલ્લુ તિ પ્રમાદવાન્-આલિવલ્લોહાલવતમતેત્તેરમણામતંરિતિવચનાત્-
તસ્ય પ્રમાદવતો ન સિચ્યતિ ન ફલદાનાય સપત્રતે એપા પારમેશ્વરી દીક્ષા
વિદ્યેવ-ચકારસ્ય ભિન્નક્રમત્વાત્-કરોતિ ચ ગુરુ મહાંતમપકારમનર્થમિતિ
ભાવાર્થઃ પુનરય, —યથાઽવ પ્રમાદવતઃ સાધકસ્યાવિદ્યા ફલદા ન ભવાતિ-
ગ્રહસક્રમાદિકમનર્થં ચ સપાદયતિ, તથા શીતલવિહારિણો જિનદીક્ષાપિ

મૂળનો અર્થ

મત્રજ્ઞાને વિદ્યાની માફક સાધતો થકો જે પ્રમાદિ થાય,
તેને તે સિદ્ધ થતી નથી, અને ઉલટું ભારે નુકસાન કરે
છે [૧૧૧]

ટીકાનો અર્થ.

મત્રજ્ઞા એટલે જિનની દિક્ષા એ સ્ત્રી દેવતાથી અધિષ્ટિત વિદ્યા જેની છે, તેને
સાધતા જે પ્રમાદિલો એટલે પ્રમાદવાન્ થાય (ધટા મત્ર પ્રત્યયને આતુ ઇલ, ઉલ,
આપ, વત મત, ઇત, ઇર અને મજુ એટલા આદેશ થતા ટોનાથી ઇલન આદેશ વા
પયો છે) લેના પ્રમાદિને વિદ્યાની માફક એ પારમેશ્વરી દિક્ષા સિદ્ધ થતી નથી, અને
ઉત્પાદો મોટા અપકાર એટલે અનય કરે છે

ભાવાર્થ એ કે, જેમ આ જગતમા પ્રમાત્વાળા સાધકને વિદ્યા સિદ્ધ થતી નથી,
અને ઉત્તુ થેનો, ગડો બનાતી દે છે, તેમ શીતળ વિહારિને જિન દિક્ષા ધજુ મુગતિ નહિ

ન કેવલ મુગતિસપત્તયે ન ભવતિ કિંતુ દેવદુર્ગતિનીર્ધનભવભ્રમણા-પાય
ચ વિદધાતિ, આર્યમગોરિચ

ઉક્તચ—

સીયલ વિહારઓ સ્વલુ-ભગવતાસાયણા નિઓણ ।
તત્તો ભવો સુદીહો-કિલેસબહુલા જઓ મળિય ॥
તિત્યયરપવચણમુય-આયરિય ગણહર મહિટ્ઠીય ।
આસાયતો વહુસો-અણતસસારિઓ મળિઓ (સિ)
તસ્માદમમાદિના સાધુના મવિતવ્યમિતિ

આર્યમંશુકથા ચંદ

इह अजममगुसूरी-ससमयपरसमयकणयकसबष्टा । बहुभक्तिजुक्तमु-
स्सुस-सिस्सि सु [अ० ८५००] तत्पदाणपरो ॥ १ ॥

આપે, એટલુંજ નહિ પણ દેવ સળધી દુર્ગતિ તથા દીધ જાવ બમણુરૂપ અનર્થ કરે છે
આવમગુની માફક

જે માટે કહેલું છે કે શીતળ વિહાર કરવાથી નિયમ જામવાનું આશાતના
થાય છે, અને આશાતનાથી કલેશ ભરેલો લાભો સસાર વધી પડે ॥ જે માટે
હેવાન છે કે—

તીર્થકર પ્રવચન (સધ), શ્રુત અને મહા નિહિતાનું મધુધર આચાર્યની વાર-
વાર આશાતના કરનાર અનંત સસારિ થાય છે

માટે સાધુએ અપ્રમાદિ થવું જોઈએ

આવમગુની કથા આ રીતે છે

હહા આવમગુ નામે આચાર્ય હતા, તે સ્વ સમય અને પર સમયરૂપ સોનાને
પારખવા કરેલી સમાન હતા, તથા બહુ ભક્તિવાળા અને શુશ્રુષાવાળા શિષ્યને સૂતાર્ય
દેવા નતપર રહેતા હતા [૧]

[અ ૮૫૦૦]

સદ્ધમ્મદેસણા—પઠિગોહિય ભવિયલોયસદોદો । કડયાવિ વિહારે-
 ન—પત્તો મહુરાઈ નગરીણ ॥ ૨ ॥ સો ગાઢપમાયપિસાય—ગહિયહિયઓ
 વિમુક્તવચ્ચરણો । ગારગતિગપઠિયદ્ધો—સદ્ધેસુ મમત્તસજુત્તો ॥ ૩ ॥ અળ-
 વરયમત્તજણદિજ્ઞમાણસૂરજ્ઞવત્થલોભેણ । વુત્થો તદ્દિચિય ચિર—દૂરક્ષિ-
 યડ્ડજુય વિહારો ॥ ૪ ॥ દદ્ધસિદ્ધિલયસામજ્ઞો—નિસ્સામજ્ઞ પમાય મચ્છ-
 ત્તા । કાલેણ મરિય જાઓ—જક્કો તત્થેવ નિદ્ધમણે ॥ ૫ ॥ મુણિંડ
 નિયનાણેળં—પુવ્વભવ તો વિચિત્તેણ એવ । હાહા પાવેણ મણ—પમાયમ-
 યમ સ્સચિત્તેણ ॥ ૬ ॥

પઠિપુત્તપુત્તલગ્ગ—ટોગચ્છહર મહાનિદ્ધાણં વ । લદ્ધપિ જિણમય
 મિણ—કહ ત્તુ વિહલત્ત મુવળીય ॥ ૭ ॥ માણુસ્સચિત્તજાર્ઠિ—પમુહ લદ્ધપિ
 ધમ્મસામણિં । હા હા પમાયમદ્ધ—ઈત્તો કત્તો લહિસ્સામિ ? ॥ ૮ ॥

તે સદ્ધમ્મની દેવનાથી અનેક લગ્ગ લોભને પ્રતિભેદતો થકો એક વેળાએ નિદાર
 કરે મધુગ નગરીમા આ-નો (૨) ત ત્યા સખત પ્રમાદરૂપ પિણ્ણાચી ઘેરાધને તપશ્ચરણ
 મેલી દર્ધ, ત્રણ ગાગ્રમા પ્રતિનદ્ધ રતી આરકોમા મમત્તવ કરવા લાગ્યો [૩] તથા
 લક્કતજનોએ નિરતર દેવા માટેના રૂઝ અજ અને વસ્ત્રના લોભે કરીને હૃદય વિહાર છોડી
 દધ, સાજ લાગે વખત પડી ત્યા (૪) આ રીતે સાધુપણમા ખન શિરિજ રહી,
 સખત પ્રમાદને ઝોડમા વગર અવસરે મગ્ગ પાળી, તેજ નગરના નિદ્ધમનમા [પાણી
 ની-જરાના માગમા] વચ્ચળે હિત્તજ થયો [૫] તે નાને કરીને પોતાના પૂનભરને
 જાળીને ચિતરના લાગ્યો કે હા હા, હુ પાળી પ્રમાદરૂપ મરિયા કેવો મત્ત બની
 ગયો કે,—(૬)

દરિ-પણને દરનાર મહાનિવાનના માફક પ્રતિપૂષ્પ પુણ્યે કરી મગતા જિનમતને
 પાળી પળુ તે કેરી ગીતે મે વિદ્ધન કર્યું ? [૭] મનુષ્યક્ષેત્ર, મનુષ્યજાનિ પ્રમુખ
 ધનસામગ્રી પાળી પળુ, દાર દાપ ! મે પ્રમા થી ખોલ નાખી, એટલે હવે તે રી રીતે
 કરીને પાળીય ? (૮) અરે નાહિમે પાળી છુત ! તે વળાએ તે સાલના અર્ધનો જાણુ

હા જીવ પાવ તડયા-ફટીરસચારવાળ વિરસત્ત । સત્યત્થજાણગેણવિ—
 ઘયાસ નહુ લલ્લિય તડયા ? ॥ ૯ ॥ ચડદસપુવ્વધરા વિહુ-પમાયઓ
 જેતિ ણતકાણસુ । એયપિ હહા હા પાવ-જીવ ન તણ તયા સરિય ?
 ॥ ૧૦ ॥ ધિદ્ધી મહમહમત્ત—ધિદ્ધી મહ વહુયસત્થકુસલત્ત । ધિદ્ધી
 પ્રોવણસ-પ્પહાણપાદિચ્ચ મચ્ચત ॥ ૧૧ ॥

एव पमायदुब्बिलसिय निय जायपरमनिब्बेओ । निंदतो दिवसाइ
 गमेइ सो गुत्ति खित्तु व्व ॥ १२ ॥ अह तेण पएसेण-विचारभूमीइ
 गच्छमाणा ते । ददृष्टण नियविणेए-तेसि पडिवोहणनिमित्त ॥ १३ ॥
 जक्खपडिमासुहाओ-दीह निस्तारिउ ठिओ जीह । ॥ च पलोइय मुणिणो-
 आसन्ना होउ इय विति ॥ १४ ॥ जो कोइ इत्थ देवो-जक्खो रक्खो
 व स्मिन्ने वा वि । सो पयड चिय पमणउ-न किंपि एव वय मुणिमो
 ॥ १५ ॥ तो सविसायं जक्खो-जपइ ओ ओ तवस्सिणो सो हं ।
 तुम्ह गुरु किरियाए-सुपमत्तो अज्जमसु त्ति ॥ १६ ॥

હોખેને પણ અદિગાગવ અને રસચારવણ વિરમપણ કેમ ન ઓળખ્યુ ? [૯] યા પૂર્વના
 ધરનાર પણ પ્રમાદથી નિજોત્તમા જાય છે એટલું પણ હે ખાપી છન । તે તે વેળા નહિ
 સ્વભાર્યુ ? (૧૦) ધિકાર છે આરી બુદ્ધિની સૂક્ષ્મતાને આરી જાણ શાસ્ત્રોમા રહેલી
 કુશળતાને અને કેવળ પ્રશંસા કરવામાજ રહેલી અત્યંત પડિખાધને (૧૧)

આ રીતે તે પરમ નિન્દા પામી પોતાના પ્રમાદના દુર્નિવસિતને નિન્દા ધર
 કેદખામામા પડ્યો હોય, તેમ દિનસો પસાર કરવા લાગ્યો (૧૨) હવે તે ગરતે રથડિને
 જતા પોતાના શિષ્યોને જોઇ તેમના પ્રતિભોધના અર્થ, તે પોતાની પ્રતિમાના મુખમાથી
 જીભ લાગી પડાડીને રહ્યા તેને જોઈ તે મુનિઓ નજીકમા આવી આમ બોલ્યા કે
 કાઇ ઇલા દેવ પણ સક્ષત કે કિન્નર હોય, તે અગત્યનો બોનો તે સિવાય આ રીતે અમે
 કંઈ પણ સમજી શકતા નથી [૧૩-૧૪-૧૫] ત્યારે નિષાદ સાથે પણ બોલે કે, હે
 તપસ્વિઓ ! હું તે તમારો દિવામા પ્રમાદી બનેલો આવમગુ ગુરુ છું [૧૬]

સાદૃશિવિ પદિમણિય-વિસન્નહિયણિ દા સુપનિદાણ । કિહ દેવ-
 દુગ્ધ મિમ-પત્તો સિ અહો મહન્ઠરિય ! ॥ ૧૭ ॥ જક્ષોવિ આહ
 ન ઇમં-ચુજ્જ ઇહ સાહુણો મહામાગા । પસચ્ચિય હોઈ ગઈ-પમાયવસસિ-
 દિલચરણાણ ॥ ૧૮ ॥ ઓસન્નવિદારીણ-ઈદ્દી રસસાયગારવગુરુણં ।
 હમ્મુક્કસાહુકિરિયાભરાણ અમ્હારિસાણ ફુદ્ધ ॥ ૧૯ ॥ ઇય મજ્જ કુદેવત્ત-
 ભો ભો મુણિણો વિયાણિઢ સમ । જડ મુગઈણ કજ્જ-જડ્ઢ મીયા કુગઈ
 ગમણાઓ ॥ ૨૦ ॥ તા ગયસયલપમાયા-વિહારકરણુજ્જુયા ચરણજુત્તા ।
 ગારવરહિયા અમમા-હોહ સયા તિવ્વનવકલિયા ॥ ૨૧ ॥

મો મો દેવાણુપ્પિય-સમ પદિવોહિયા તણ અમ્હે । ઇય જપિય
 તે મુણિણો-પદિવન્ના સજમુજ્જોયં ॥ ૨૨ ॥

इति स्वरिरार्यमणु—

मंगुलफलमलभत प्रमादवशात् ।

સારે સાધુઓએ પણ [૧૭] મળે કત્યુ કે, અરમેસ કે તુ આપો શ્રુતનિધાન
 થઈને કેમ આવી દેવદુગતિને પાઓ છે । અટો આ તો મોટું આશ્ચર્ય છે । [૧૭]
 મક્ષ બોલ્યો કે, હે મહામાગ સાધુઓ ! એમા કંઈ કહેવાનું નથી, જલ્દા પ્રમાદના વશથી
 આગ્નિમાં શિથિલ થનારા, અવસન્નવિદારી [મદ વિહારવાળા], સદ્વિગ્સ તમા સાતા
 ગાગવથી ભારી બનેલા, સાધુની કિંથા નહિ કંગાગ મારા જેવાઓની એજ ગતિ થાય છે
 [૧૮-૧૯] આ ગતિ હે મુનિઓ ! માફ કુદેવપણ રહી રીતે વિચારીને જો તમેને
 મુગનિતુ કામ હોય, અને જો કુગતિમા જાણથી બીના હો, તો સઘળો પ્રમાદ છોડી વિદ્યાર
 કરવામા હિનમાજ રહી હમેશા આગ્નિયુક્ત, ગારવ રહિત, મમતા રહિત, અને તીવ્ર
 તપયુક્ત થાઓ [૨૦-૨૧]

સારે તે સાધુઓ બેદયા કે, હે દેનાનુપ્રિય ! તે અમને ઠીક પ્રતિભોધ્યા, એમ
 કહીને તેઓ સવમમા ઉલોગી થયા (૨૨) આ રીતે આર્યમણુપ્પિ પ્રમાદના વશથી

તત્ સઘં શુભમતય.—

સદોચતા ભવત ચરણભરે ॥ ૨૩ ॥

॥ इत्यार्यमंगुकथा ॥

(છ)

પ્રમાદસ્પૈવ યુક્તયતરેણ નિપેધમાદ.

॥ मूलं ॥

પડિલેહણાઈ ચિદઠા-છફાયવિઘાઈની પમત્તસ્ત ।

મણિયા સુયમિ તમ્ના-અપમાઈ સુવિહિઓ હુઝા ॥ ૧૧૨ ॥

(ટીકા)

પ્રત્યુપેક્ષણા પ્રતિલેખના-દિગ્બંદાદ્રમનાદિપરિગ્રહ* ચેષ્ટા ક્રિયા વ્યાપાર

માહુ ફળ પામ્યો માટે હે શુભ મતિઓ ! તમે આગ્નિમા હમેશા તત્તોતરત ઉદ્ધમવાન થાઓ [૨૩]

આ રીતે આર્યમંગુની કથા છે

૪૨૧ને પ્રમાદનોજ બીજી યુક્તિથી નિરોધ કરે છે

મૂળનો અર્થ

પ્રમત્તની પડિલેહણા વગેરે ચેષ્ટા છફાયની વિવાત કરનારી શાસ્ત્રમા કહેલી છે, માટે સુવિહિતે અપ્રમાદી થવું (૧૧૨)

ટીકાનો અર્થ

પ્રત્યુપેક્ષણા કરવી તે પડિલેહણા બાધુરી આ શબ્દથી પ્રમનાદિકથી તેના

इत्येकार्थः—पट्कायविधातिनी प्रमत्तस्य सायोर्भणितोक्ताश्रुते सिद्धाते,—

तद्यथा.

પડિનેહણ કુળતો—મિઠોફઠ કુળઈ જળવચ્ચઠ વા,
 દેઠ વ પચ્ચમ્મણ—વાળઈ મય પડિન્નઈ વા ૧
 પુદ્દરી આડકાઈ—તેઝવાઝ વળમ્મસઈ તસાળ,
 પડિનેહણાપમત્તો—છળપિ વિરાહઓ દોઈ ૨
 ઘઠગાઈ પલોટ્ટળયા—મટ્ટી અગળી ય વાય કુર્પાઈ,
 ઉદગગયા વ તસેયર—ઝોસુયસઘટ્ટામળયા ૩
 દ્ય દવ્વઓ હ ડળહ—વિગહઓ ભાવઓ ડહરહાવિ,
 હવડત્તો પુળ સાહ—સપત્તીઈ અવહઓ ય ૪ इत्यादि

तस्मात्सर्वव्यापारेण्वप्रमादी सुविहितं शोभन विहितमनुष्ठान यस्य
 स सुविहितो भवेज्जायेतेति

તે રૂપ એટલા એટલે કિયા કે વ્યાપાર કેમકે એ નજે મન એક અર્થવાળા છે તે પ્રમાદી સાધુની જ્ઞાપની નિધાતક હોય છે એમ શ્રુત એટલે મિહાતમા કરેલું છે જેમકે—

પડિનેહણા કરતા થકા જે માલોમાહે વાનચીત કરે અથવા જનપદ કયા કરે, અથવા પચ્ચમ્મણ લીએ દીએ તો, તે પડિનેહણામા પ્રમત્ત થઈ પુદ્દરી, અપ્પ, તેજસ, વાયુ, વનસ્પતિ, અને ત્રસ એ જ્ઞાપનો નિગવક થાય છે [૧-૨] કેમકે તેમ કરતા જે ધડો વગેરે તેજા પડે તો માગી અભિ, વાયુ અને કુચુ નગેરે તથા પાણીમા રહેના નસ છા અને પાણીના છવોની [નિરાધના થાન], તથા આમળનો સધો થના તેની નિરાધના થાય [૩]

આ રીતે દ્રવ્યથી જાએ જાવો વિગધક ગણાય છે, અને બારથી જે કાવની નિગધના કરે તેનોજ નિરાધક ગણાય છે પરંતુ ઉપયુક્ત સાધુ કેવલ નિરાધના કરે, તોપણ અવધ (અનાતક-અનિરાધ) જ છે, ઇત્યાદિ

માટે સુવિહિત એટલે રૂપ અનુષ્ઠાનવાળા મુનિએ સર્વ વ્યાપારમા અપ્રમત થયું

અથ કીદગમમાદીસ્યાદિત્યાહઃ—

(મૂલં)

રક્ત્વદ્ વાગ્સુ સ્વલિય—ઉવડત્તો હોદ્ સમિદ્ગુત્તિસુ ।

વજ્જદ્ અવજ્જહેડ—પમાયચરિય સુધિરચિત્તો ॥ ૧૧૩ ॥

ટીકા

રક્તલ્પકરણપુધ્યા પરિહરતિ પ્રતેષુ વિપયભૂતેષુ સ્વલિત્તમતિચાર

તત્ર પ્રાણાતિપાતવિરતૌ ત્રસસ્થાવ્રજતૂનાં સયદ્દનપરિતાપનોપદ્રા-
વણાનિ ન કરોતિ—મૃપાનાદવિરતૌ સૂક્ષ્મપનાભોગાદિના ઘાદર વચના-
ભિસધિનાલીકુ ન ખાપતે

અદત્તાદાનવિરતૌ સૂક્ષ્મસ્થાનાગ્રનજુઙ્ઘાપ્ય ન કરોતિ, ઘાદર સ્વા-
મિજીવતીર્થઋરઘુરુભિરનજુઙ્ઘાત નાદત્તે નાપિ પરિશુક્તે, ચતુર્થપ્રતે,

હવે કેવો હોય તે અપ્રમાની થાય તે કહે છે

મૂળનો અર્થ

વ્રતભા રખલિત ન કરે, સમિતિ ગુપ્તિમા ઉપયોગ રાખે,
ખાપના હેતુ પ્રમાદાન્યરણને સ્થિર ચિત્ત કરીને વર્જ. (૧૧૩)

ટીકાનો અર્થ

વ્રતભા રખનિત એટલે અતિચારને અકરપૂર્વક બાંધીને ત્યાગ કરે

સા પ્રાણાતિપાત વિરતિમાં ત્રસ સ્થાનર જીવેતુ સયદ્દન પરિતાપન અને ઉપદ્રાવણ
ન કરે મૃપાનાદ વિરતિમા સૂક્ષ્મ એટલે અનાભોગાદિકે કરીને અને બાદર એટલે બો
લવે કરીને મૃપાવા વર્જ

અ તાત્તલન વિરતિમા સૂક્ષ્મ તે રળ વગર રહેવાતું વગેરે ન કરે, અને બાદર તે
'સ્વામિ, જીવ, તીચકર, અને ગુરુએ અનુગ્રાહ નહિ કરેતું લે નહિ, અને ખાપ નહિ

વસદિ^૧ કહ^૨ નિસિર્જિજ^૩ દિવ^૪-કુદ્વતર^૧ પુવ્વકીલિય^૫ પળી^૬ ॥

અદમાયાઝાર^૮ ત્રિભૂસણા^૯ નન્ન વમ્મગુત્તીઓ ॥

इति नवगुप्तिसनाथ ब्रह्मचर्यं पालयति

પચમગ્રંથે મુદ્ધમ ચાલાદિમમ્ત્વ ન કરોતિ, ગાદરમનેપળીયાદારાદિ
ન શુદ્ધાતિ.

“ પરિગ્ગહો જેસણમ્મહને ” इत्याप्तवचनात्

उपकरण वा न मूर्च्छया समधिक धारयति,

“ મુન્નઝા પરિગ્ગહો ઘુત્તો ” इतिवचनात्.

રાત્રિમક્તધિરતૌ સૂક્ષ્મ શુષ્કસંનિધિમપિ ન રક્ષતિ, ગાદર તુ-
“ દિવાગહિય દિવાશુત્ત, દિવાગહિય રાઓશુત્ત, રાઓગહિય દિગાશુત્ત,
રાઓગહિય રાઓશુત્ત ”-મિતિ ચતુર્વિધમપિ રાત્રિમુક્ત ન કરો-ત્યેવ
સર્વગ્રંથેપુસ્ત્તલિતં રક્ષતિ.

तथोपयुक्तोदचावधानोभवति समितिषु मवीचाररूपासु

એાધા વ્રતમા વસતિ, એા, નિષદ્ધા છદ્ધિ, એટલે તરૂં પૂર્વે કીર્તિત મણીત બોજન,
અનિ માત્ર આહાર અને નિશૂપણ એ નન મલચરની ગુપ્તિઓ છે, તે નન ગુપ્તિ સદ્ધિત
અહાયર્ય પાળે

પાયમા વ્રતમા સૂક્ષ્મ તે વાળ વગેરેની મમતા ન રૂઝે, અને આહાર તે અનેપણીય
આહાર વગેરે ન લે કેમકે અનેપણીય લેવું તે પરિગ્રહ છે, એમ કહેવું છે, અથવા મૂર્ઝાએ
કગિને અધિક ઉપકરણ નહિ પારે કેમકે મૂર્ઝા એ પરિગ્રહ છે, એમ કહેવું છે

રાત્રિબોજન નિરતિમા સૂક્ષ્મ તે સખડી પણ વાસી ન ગળે, આર તે દિવસે
લીધું દિવસે ખાવું, દિવસે લીધું ગળે ખાવું, રાતે લીધું દિવસે ખાવું, રાતે લીધું ગળે
ખાવું, એમ ચારે પ્રકારે રાત્રિબોજન ન કરે, એમ સર્વ નતોમા રખનિનનુ ગ્રહણ કરે

તેમજ ઉપયુક્ત એટલે સાધન હોય, સમિનિઓમા એટલે પ્રતિચારરૂપે ગેરી
અથવા પ્રતિચારરૂપે ગેરી મિનિઓમા

ઉક્તચ,

સમિઓ નિયમાગુત્તો-ગુત્તો સમિયત્તળમિ મદ્યવ્વો ।

હુસલવદ્ મુદ્દારત્તો-જ વદ્ગુત્તોવિ સમિઓ વિ

ગુપ્તિપ્રમધીચારરૂપાસુ-ઉપયુક્તતા ચામુ પ્રવચનમાત્રપયનોક્તવિ-
ધિના વિજ્ઞેયા.

ત્રિં વદુના, વર્જયત્યવગ્રહેતુ પરિહરતિ પાપકરણ પ્રમાદચરિત મુ-
સ્થિરચિત્ત ઇતિ સ્પષ્ટાર્થમેવોતે

તથા,

(મૂલં)

કાલમિ અણૂણરિય-કિરિયત્તરવિરહિઓ જહાસુત્ત ।

આયરહ સન્નવકિરિય-અપમાર્ઠ તો ઇહ ચરિત્તી ॥ ૧૧૪ ॥

જે માટે કહેલું છે —

સમિતિનાનુ હોય તે નિરમા ગુપ્ત ગણાય છે ગુપ્તિનામા સમિતિનાનુપણાની
ભજના છે જે માટે કુરાગ વાણી બોનતો થકો વચનગુપ્તિનાનુ પણ ગણાય છે અને
સમિતિનાનુ પણ ગણાય છે

તથા ગુપ્તિઓમા એટલે અપ્રતીચારકપે રહેલીઓમા — એમા ઉપયુક્તતા તે
પ્રત્યક્ષમાનુ નામના અધ્યયનમા કોટીની વિધિથી ગણુની

આમુ શુ કહીએ ? હુ પ્રમા અનુભવેલું એટલે પાપના કારણ પ્રમા ચરિતને બરોબર
સ્થિર ચિત્ત રાખીને નજન કરે એ વાત સ્પષ્ટ બધાનાં છે

વળી

મૂળનો અર્થ

સર્વ ક્રિયાને વખતસર અન્યુનાધિકપણે બીજી ક્રિયા છે।

[ટીકા]

કાલેઽવસરે-યો યસ્યાઃ પ્રત્યુપેક્ષણાદિક્રિયાયાઃ પ્રસ્તાવસ્તસ્મિન્નિત્યર્યઃ
કાલમતરેણ કૃપ્યાદયોપિનેષ્ટસિદ્ધયેસ્યુરિત્યતઃ કાલે સર્વાક્રિયાં
કરોતિત્રીયોગઃ—કથમ્ભૂતામન્યૂનાધિકા ન પ્રમાદાતિશયાદનાં નાપિ શૂ-
ન્યચિત્તયાસમધિકા કરો—ત્યવસન્નતાપ્રસંગાત્, યદાહુઃશ્રીમદ્રવાહુસ્વા-
મિપાદાઃ—

આવસ્તયાઈયાઈ ન કરે અહવાચિ હીનમહિયાઈ ।

ગુરુવયળવલાઈ તદા—મણિઓ एसो હ ઓસન્નો ॥

તથા ક્રિયાંતરવિરહિત્ત્વ ઇતિ એકસ્યાઃ ક્રિયાયા દ્વિતીયયાંતર—

ડીને સુત્રના અનુસારે આચરે, તે અપ્રમાદી ચારિત્રિઓ જા-
ણવો ૧૧૫

ટીકાનો અર્થ.

સવ ક્રિયાને વખતસગ્ અન્યનાધિકપણે બીજી ક્રિયા ડીને સુત્રના અનુસારે
આચરે, તે અપ્રમાદી ચારિત્રિઓ જાણવો

કાલે એટલે અવસરે અર્થાત્ જે પડિનેટણા વગેરે ક્રિયાનો જે પ્રસ્તાવ [ટાકણો]
ટોચ તે વેળાએ—

અવસર નિના ખેતી વગેરે પણ ઇજ્ઞસિદ્ધિ આપતી નથી, માટે અવસરે સધળી
ક્રિયા કરે એમ કહ્યું તે કેવી રીતની કર તે કહે છે—અન્યનાધિક એટલે પ્રમાદના જોરે
હણી પણ ન કરે, અને શૂન્યચિત્ત રાખીને અધિક પણ ન કરે કેમકે તેમ કરે તો,
ઉસત્રો [અવસર] કરેવાય છે જે માટે પૂજ્ય શ્રીબ્રહ્માદુસ્વામિએ કહ્યું છે કે —

“આવસ્થામટિક ન કરે, અથવા ઉણા અદકા કરે, અથવા ગુરુના કહેવાથી કરે,
તે ઉસત્રો હોવાય છે ”

૧મી ક્રિયાનર નિગદિત રહ, એટલે કે એક ક્રિયાની વચ્ચે બીજી ક્રિયાનું અતર

તેન વિરહિતઃ—પ્રત્યુપેક્ષણાદિ કુર્વન્ન સ્વાધ્યાય કરોતિ—સ્વાધ્યાય કુર્વન્નવ-
સ્ત્રપાત્રાદિપરિકર્મ ગમનાદિવે—ત્યત્પવોક્તમાપ,—

ઇદિયત્યે વિસગ્નિજ્ઞા—સજ્ઞાય ચેવ પચહા ।

તમ્મુત્તી તપ્પુરકારે—ઉવડ્ચોરિય રિણ ॥

યયાસૂત્રમિતિ સૂત્રસ્યાનાતિક્રમેણ યયાસૂત્ર તત્ પુન —

સુત્ત ગણહરરહ્ય—તહેવ પચેયયુદ્ધરહ્ય ચ,

સુયફેરલિણા રહ્ય—અભિન્નદસપુન્વિણા રહ્ય

ઇત્યેપાં ચ નિશ્ચયત* સમ્યગ્દષ્ટિત્વેન સદ્ભૂતાર્થવાદિત્વા,—દન્ય-
ગ્રથિતમપિતદન્નુયાયિ પ્રમાણમેવ—ન પુનઃ શેપમિતિ, આચરતિ સર્વક્રિયા
અપ્રમાદી ય ઇહ ચારિત્રીતિ સુપ્રમમેવેતિ

ઇત્યુક્ત ક્રિયાસ્વપ્રમાદરૂપિ ભાવસાવોશ્વતુર્યલિંગ —સાંપ્રત શક્યા-
નુષ્ઠાનારભ ઇતિ પચમ લિંગ વ્યાખ્યાનયન્નાહ.

ન પાડે—અથાત્ પડિયેટણા વગેરે કરતા સ્વાધ્યાય ન કરે અને સ્વાધ્યાય કરતા વસ્ત્રપાત્ર
વગેરેની વારફેર અથવા ગમન વગેરે ન કરે, એથીજ આગમમાં નીચે મુજબ કહેતું છે —

હૃદિયાર્થ (વિષય) છોડીને પાત્ર પ્રગરનો સ્વાધ્યાય કરતા રહી ત મુર્તિ [તન્મય]

અને તત્પુરસ્કાર તેનેજ આગળ કરનાર થઇ ઉપયોગ ધરી કરતા રહેતું

યયાસૂત્ર એટલે સૂત્રને નહિ ઉલ્લેખતા—જેમ સૂત્રમાં હોય તેમ ત્યા સૂત્ર તે
મહાધર, પ્રત્યેકશુદ્ધ શ્રુતકેશિ (ઐશ્વર્ય) તથા પૂરા દશપૂર્વાનુ રમેતુ દોષ તે જાણતું
કેમકે એટલા નિયમા સમ્યગ્દષ્ટિ હોવાથી અરી વાતનાજ જોનાર દોષ છે વળી તેને
મળતું ખીજતું ગૂઢેતું પણ પ્રમાણજ ગણાય છે, પણ અલમળતું પ્રમાણ ન ગણાય
એ રીતે અપ્રમાદી ચારિત્રવાન દોષ તે સર્વે ક્રિયા આચરે છે

આ રીતે ક્રિયાઓમાં અપ્રમાદરૂપ લાગસાતું જોયું નિગ કહ્યું હવે શક્યાનુષ્ઠાના
રહસ્ય પાત્રમાં નિગની વ્યાખ્યા કરે છે —

॥ મૂલં ॥

સવયળાટણુરૂવં-આરભહ સઘ મેવળુદ્ધાણં ।

યદુલાભ મપ્પડેય-સુયસારવિસારઓ સુજઈ ॥ ૧૧૫ ॥

(ટીકા)

સહનન વર્ષર્ષમનારાચાદિ-આદિશન્દાદ્રવ્યક્ષેત્રકાલભાવા ગૃહ્યતે—
તદનુરૂપ તદુચિતમેવારભતે સર્વમનુષ્યાન તપઃપ્રતિમારૂપાદિ યદ્યપસ્મિન્
સહનનાર્દાનિર્વોદુ શક્યતે તદેવારભતે-ઽધિકસ્થ નિષ્ઠાનયનાભાવે પ્રતિષ્ઠા-
ભગસમવાત્.

કીદશ ધુનરારભતે ? યદુલાભ વિશિષ્ટફલપ્રાપકં અલ્પચ્છેદ સ્તો-

મૂળનો અર્થ.

સ ધેણુ વગેરેને અનુરૂપ ગત્ય અનુષ્ઠાન કે જે બહુ લાભ
આપનાર, અને ઓછા નુકશાનવાળુ હોય, તેનેજ શ્રુતના સારને
બાળુનાર મુયતિ આરભે છે. (૧૧૫)

ટીકાનો અર્થ.

સ ધેણુ તે વજ્રમનારાય વગેરે અને આદિ શબ્દથી દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ લેવા
તેમને અનુરૂપ એટલે લાલક હોય તેવાજ સવગા અનુષ્ઠાનને એટલે કે જે સ ધેણુમા જે
તપ, પ્રતિમા કે ગત્ય વગેરે કરી શકાય તેમ તેમ તેનેજ કરે. તેથી અધિક કરતા જતા
પાર ન પડેતો તો, પ્રતિષ્ઠાભ મ થવાનો સમાન રહે છે

કેવુ આરભે તે કહે છે, બહુ લાભવાળુ એટલે વિશિષ્ટ ફળ આપનારું અને અલ્પ
છેડાળુ એટલે ઓછા નુકશાનવાળુ, અલ્પશબ્દ અભાવવાચક ગણનાં સ ધમને જે આધારક

કવ્યય—મત્પશ્ચદ્સ્યાભાવવચનત્વાત્—સયમાવાધકમિતિભાવઃ—શ્રુતસારવિશારદઃ સિદ્ધાંતતત્ત્વાભિજ્ઞઃ સુપતિર્ભાવસાધુરિતિ.

કય પુનરેવવિધસ્યાદિત્યાહ.—

॥ મુલં ॥

જહ તં ચહુ પસાહ્—નિવહ્ આસ્સંજમે દ્વ ન જઓ ।
જણિહજ્જમ ચહુણ—ચિસેસકિરિય તહા ટ્વહ્ ॥ ૧૧૬ ॥

[ટીકા]

યથાએનપ્રકારેણ તદગ્નિકૃતમનુષ્ઠાનં વહુ પ્રસાધયતિ પુનઃ પુનરાસેવતે, ન નિપત્તતિ અસયમે સાવચક્રિયામાં દ્વદમત્યર્થનૈવયતોનુષ્ઠાનાત્—કિંમુક્તમ્ભવતિ ? અનુચિતાનુષ્ઠાનપીઢિતો નપુનસ્તત્કરણાયોત્સહેતુ—ક-

ન હોય તેવું એ પરમાર્થ નીકળે છે કેણું તો કે શ્રુતસાર વિશારદ એટલે સિદ્ધાંતના તત્ત્વનો બહુ સુપતિ એટલે જ્ઞાનસાધુ

એવું કેમ થઈ શકે તે કહે છે

મૂળનો અર્થ.

જેમ તેને બહુ સાધી શકે, અને જેનાથી ખાસ કરીને અસયમમા પડી ન જાય, તથા બીજા ધણા જનોને તેમાં પ્રવર્તી શકે, તે રીતે વિરોધ ક્રિયા કરે [૧૧૬]

ટીકાનો અર્થ.

જેમ એટલે જે પ્રકારે તેને એટલે શરૂ કરવા ધારેલા અનુષ્ઠાનને બહુ સાધી શકે એટલે વારંવાર કરી શકે અને જે અનુષ્ઠાનથી દુઃપણે એટલે ખાસ કરીને અસયમમા એટલે સાવચક્રિયામાં નહિ પડે—કેમકે અનુચિત અનુષ્ઠાનથી હેરાન થાય, તો ફરીને તે કરવા ઉમેલવાર નહિ થાય, તેમજ કોઈ વેળા દરદ પેત થાય તો, તેની ચિકિત્સા કરાવતા

દાચિદામયસમ્ભવ ચ ચિકિત્સાયામસયમ-સ્તદકરણેચાવિધિમૃતસ્ય સય-
માતરાયોઽત્તર્ણવોક્ત,

સોઠુ તવો કાયબ્વો-જેણ મળો મગ્ગલ ન ચિતેઈ,

જેણ ન ઇદિયહાળી-જેણય જોગા ન હાયતિ (ઇતિ)

તથા જનિતોદયમ સપાદિતકરણમનોરથ બહુનામન્યેષા સમાનધા-
મિકાણા શિષ્યાણા—શન્યાનુષ્ટાનેહિ બહૂનાં ચિકીર્ષાં સમ્ભવતિ નેતરસ્મિ-
ન્નિતિ—વિશેષક્રિયામધિકૃતરાનુષ્ઠાન પ્રતિભામ્યાસાદિક, તથાશબ્દઃ સ-
મુદ્ધયે—સર્વેય યોજ્યતે—શક્તૌ સત્યાં વિશેષાક્રિયાં ચારભેત ન તા નિઃ-
ફલા વિદધાતીતિ.

કથમૂતા પુનર્વિશેષક્રિયા કરોતીત્યાહ

અસ યમ થાય, અને ચિકિત્સા ન કરાવે, તો અવિધિએ મરણ પામતાં સ યમમા અતરાય
થાય—એટલા માટે જ કહેણ છે કે —

તેજ તપ કરવું કે જોથી મન માડું ચિતવે નહિ, જોનાથી છદ્ધિયોને હરકત આવે
નહિ, તથા જોનાથી યોગ (મન, વચન, કાપના વ્યાપાર) અટકી પડે નહિ

વળી ખીજ ધણી સમાનધાર્મિક શિષ્યો તે કરવાનો મનોરથ કડી શકે તે રીતે
જે માટે શાસ્ત્રાનુષ્ઠાનમા ધણીઓને કરવાની મરજી થાય, પણ અશક્તિમા નથી થતી

તથા શબ્દ સમુદાય્યર્થે છે, તે એમ જોડવો કે, વળી શકિત છતાં વિશેષ ક્રિયા
એટલે પ્રતિભાવહનની તુળના વગેરે પણ કરે—શક્તિને નિષ્ફળ ગમાવે નહિ

વિશેષ ક્રિયા કેવી કરે, તે કહે છે

॥ મૂલં ॥

ગુરુગચ્છુન્નદ્દેહ—કયતિત્થપભાવણ નિરાસંસો ।

અજ્જમહાગિરિચરિય—સુમરતો કુણ્ઠ સક્કિરિય ॥ ૧૧૭ ॥

[ટીકા]

ગુરોર્ગચ્છસ્યચોન્નતિરુત્સર્પણા—ધન્યોય ગુરુર્ગચ્છો વા, યત્સાન્નિ-
ધ્યાદેવવિધા દુઃકરકારિણો દૃશ્યતે—ઇત્યેવ જનશ્લારૂપા-તદ્દેહસ્ત-
ત્કારણ,

તથા કૃતતીર્થપ્રણાવનાં સમુત્પાદિતજિનશાસનસાધુવાદા—સાધુ.મુ-
દરોય જિનધર્મઃ સર્વધર્મેષુ, વયમપ્યેનમેવ કુર્મ્મ-ઇત્યેવમાદેયત્તમાધિકા
મિતિભાવ.

નિરાશસ એહિકાણુપ્પિકાશસાવિપ્રમુક્ત-સ્તદુક્ત,

મૂળનો અર્થ

આર્યમહાગિરિનુ ચરિત્ર સભારીને આશસા રાખ્યા વગર
ગુરુ અને ગચ્છની ઉન્નતિ કરનારી, અને તીર્થની પ્રભાવના
વધારનારી સત્ક્રિયા કરે [૧૧૭]

ટીકાનો અર્થ

ગુરુ અને ગચ્છની ઉન્નતિ એટલે ધન્ય છે આ ગુરુને અથવા ગચ્છને, કે જેના
સાથમા આવા દુઃકરકારિણો દેખાય છે એવી લોકપ્રસારમાં ઉત્તીપના, તેની કારણજૂત

તથા તીર્થપ્રભાવના થાય તે રીતે એટલે જિનશાસનનો સાધુવાદ થાય તે રીતે—
અર્થાત્ “ સર્વે ધર્મોમા આ જિનધર્મ વધારે સુદર છે, અને પણ એતેજ કરશુ ”—એ રીતે
તેનુ આદેયપણુ વધારનાર દેખ, તે પ્રભાવના છે

નિરાશસ રહીને એટલે આ ભવ તથા ખરબચડી આશસાથી વેગળે રહીને,—જે
માટે કહેતુ છે કે —

નો રૂઢોગદ્વયાણ આયાર મહિદ્દિજ્ઞા, નો પરલોયદ્વયાણ આયાર
મહિદ્દિજ્ઞા, નો કિત્તિવદ્વસદસિલોગદ્વયાણ આયાર મહિદ્દિજ્ઞા, નન્નતથ
આરદ્વિદ્દિજ્ઞા હેઝહિ આયાર મહિદ્દિજ્ઞા

આર્યમહાગિરિર્ભગવતશ્ચરિત વૃત્તાત સ્મરન્ કરોતિ સત્ક્રિયા ભાવ-
સાધુરિતિ ગાથાક્ષરાર્થઃ-ભાવાર્થસ્તુ કથાનકાદવસેય'

તથેદ

આસી વીરવિનેઓ-નેઓયદિપારગો મુદ્દમપદ્મ । સમળજળસદ્ગુણિ-
જલ્મ-જલ્મસૂરી તઓ જાઓ ॥ ૧ ॥ તસ્સયસીસો ગુણમણિ-પમવો પમવો મુળી-
સરો જાઓ । તસ્સ વિનેઓ સિજ્જમવો મગોયદિતરીતુલ્લો ॥ ૨ ॥
તયણ મુળિદા જાઓ-જસમદો મરુયમિલજસમદો । ભાવારિઅપરિમૂ-
ઓ-સૂરી સમૂયવિજઓ ચ ॥ ૩ ॥ સિરિમદ્દાહુસામી-વવસામિયકુમ-

આ લોકના અર્થે અથવા પદોકના અર્થે અથવા દીર્ઘિ વખાણુ કે યશના અર્થે
આયાર નહિ પાળવો પણ આદિતિક [અરિહતના હેવા અથવા યોગ] હેતુઓનકે
કરીનેજ આયાર પાળવો

આર્ય મહાગિરિતુ ચરિત એટલે વૃત્તાત સભાગતો યમ ભાવસાધુ સત્ક્રિયા કેરે,
એ રીતે ગાથાનો અક્ષરાર્થ છે ભાવાર્થ તો કથાનક ઉપરથી જાણવો

આર્ય મહાગિરિતુ ચરિત આ રીતે છે

વીરપ્રભુના શિષ્ય સુધમારવામી થયા કે, જે રૂઢ પદાર્થરૂપ સમુદ્રના પારગામિ
હતા, તેમના શિષ્ય જાણુમરિ થયા કે, જે શ્રમણુ જનરૂપ પક્ષિઓને જાણુના ઝાડ માફક
આધારભૂત હતા (૧) તેમના શિષ્ય પ્રભાસુરિ થયા, તે શુભમણિના પ્રભવ [ખાણુ
જેવા] હતા તેમના શિષ્ય શયલવ હતા કે, જે સસાર સમુદ્રમા પ્રવહણુ સમાન હતા
[૨] તેમના પત્ની લારે નિમળ યગનાળા યગોબદ્ધચરિ થયા, લાર વ્યાદ બાન યનુઓથી
અપગમન સમૂત નિર્જનમરિ થયા (૩) તેમના પત્ની શ્રી લદ્દમાદુ રવામિ આયાર્ય

યકુગ્ગહપયાસો । હરહામુજ્જલકિત્તી-વ્યમિત્તી મુણિયસો જાઓ ॥ ૪ ॥

તદ્લોચલોચ ચમદણ—વિદત્તજય મયનમહ્નલદમણો । સિરિયૂલ
મદસામી—જાઓ સૂરી જુગપહાણો ॥ ૫ ॥ તસ્સા સિ દુન્નિ સીસા—
સીસામેલવ્વ સમણસથસ્સ । અજ્જમહાગિરિસૂરી—અજ્જમુહત્થી સિવમુહત્થી
॥ ૬ ॥ તેય પરુપ્પરપદિપ્પવધુરા ધરિયચરણકરણમરા । મવિયજન-
કુમુપ્પોહણ—અલ્લહસસિમહલસમાણા ॥ ૭ ॥ સરહસનમત્તનરનાહ—નિચહ-
મણિમત્તહ ધિદ્ધપ્પયજુયલા । જુગપવરણુગરિદ્ધા—મુચિર વિહરિંસુ વસુહાપ
॥ ૮ ॥ અહ સિસ્સ પસિસ્સાણવિ—વિદિપુન્નુવ્વહ્મસયલમુત્તત્ત્યો । નિયપગળ
મપ્પિઝ્ઞ—મહાગિરી સિરિમુહત્તિયસ્સ ॥ ૯ ॥

મળ^૧ પરમોહિ^૨ પુલાવ^૩—આહારગ^૪ સ્વવગ^૫ ઉવસમે^૬ કપ્પે^૭ ।
સંજમતિય^૮ કેવલિ^૯ સિજ્ઞાણા ય^{૧૦} જવુમ્મિ વુચ્છિન્ના ॥ ૧૦ ॥ इय

યયા તે કુમતરપ કુમદના પ્રકાશને દખાવનાર અને મહા દેવના હાસ્યના જેવી ઉજળી
કીર્તિવાળા હતા (૪)

તેમના પછી શ્રી સ્થુનિભદ્ર સ્વામિ આત્માય યયા કે જે ત્રણ લોકના લોકોને
જીતનાર કામદેવના બળને દખાવનાર અને યુગપ્રધાન હતા [૫] તેમના બે શિષ્ય
હતા — આપે મહાગિરિ અને મોક્ષ સુખના અર્થી આપે સુહસ્તિ તે શ્રમણ સધના શી
ધોમયક [શિશોમણિ] સમાન હતા [૬] તેઓ પરસ્પર પ્રીતિ ધરનારા ચરણકરણના
ભારને ઉપાડનાર, ભવ જનરૂપ કુમુદોને બોધવા પૂણ્ય મ મળ સમાન ભક્તિથી નમતા
રાગભોના મણિવાળા મુગટોથી ધસાતા પગાણા અને યુગ પ્રવર ગુલો કરીને ગરિષ્ઠ હોઈ
ચિરકાળ પૃથ્વીમા નિચર્યા (૭-૮) હવે શિષ્યો તથા પ્રશિષ્યોને પણ નિધિપૂર્વક સ
કળ સૂત્રાય શીખના બાદ આપમહાનિરિએ પોતાનો ગમ્ય સુહસ્તિસૂરિો સોધ્યો [૯]

[બાદ તેમણે વિચાર્યું કે] મન પમવ પરમારુધિ, પુષાક આહારક, ક્ષપક,
શ્રેણિ ઉપરામ શ્રેણિ જિન ક પ, ત્રણ સયમ કેરનિપણ અને સિદ્ધિ એ દશ બામતો
જણુ સ્વામિની સાથે ચિંતન થઇ છે [૧૦] તેથી જિનકલ્પને વિચિત્ર થયેતો

નાડ જિણકણ્ય ઘુચ્છિજ્ઞ તદ્દિવિ તસ્સ પરિકમ્મ । કુળમાણો સો વિહરહ-
અમયો ગચ્છસ્સ નિસ્સાણ ॥ ૧૧ ॥ વિહરતો સ મહપ્પા-પત્તો પાઠલિ-
પુરંમિ કડયાવિ । તદ્દયા મુહસ્થિગુરુણા-વિવોહિઓ તત્ત્ય વમુર્હૂં ॥ ૧૨ ॥
નિયસયણ પરિયણે સોવિ વોહપ્પ વિવિહરેહ જુત્તીહિં । નય તેસિ કોવિ
ધુગ્ગહ-તોં સિઠ્ઠી ચિંતપ્પ ઈવં ॥ ૧૩ ॥ મુગુણઠ્ઠિયસ્સ વયણ-ધયમહુ
સિત્તુ વ્વ પાવઓ ખાહ । ગુણદીણસ્સ ન રેહહ—નેહવિહૂણો જહ પદ્ધો
॥ ૧૪ ॥

ઇય ચિંતિરૂણ તેળ-વિરૂત્તા સૂરિણો જહા ધયવં । પસિય મહ
પહ મેહ-કરેહ સયણાણ પદ્ધિવોહ ॥ ૧૫ ॥ અહ નાડ નાણનિહિણો—
ગુરુણો ગરુય ચ તોસિ ડવયાર । કડવયપરિવારજુપા-પત્તા વમુર્હૂંગેહમિ
॥ ૧૬ ॥ પારદ્દા ધમ્મકહા-વિચિત્ત જુત્તીહિ તન્નિવોહકપ્પ । ઇત્યંતરમિ
પત્તો-મહાગિરી તત્ત્ય મિવત્તદ્દા ॥ ૧૭ ॥ અગ્ગુદ્ધિવોય સહસા-સુહ-

ગળ્યતા થકા પછુ તેની નકલ કરતા થકા તે મગ્ગની નિશ્રામા રહી નિર્મમ થઇ વિચરવા
લાગ્યા (૧૧) તે મહાત્મા તે રીતે વિચરતા થકા એક વેળા પાટનિપુરમાં આગ્યા, ત્યા
મુદસ્તિ આચાર્યે વમુર્હૂં શોકને પ્રતિબોધો દેતો [૧૨] હવે તે શોક પોતાના સ્વજન
પરિજનને અનેક દેવુ યુક્તિથી સમજાવવા લાગ્યો, પછુ તે કાષ્ઠને પ્રતિબોધી શક્યો નહિ,
ત્યારે ચિતવવા લાગ્યો કે—ગુણવાનુ વચન થી અને મધથી સીચેલા અમિ મારક શોભે
છે, અને ગુણહીનુ વચન તેન વગરના દીવા મારક ગાધુ રહે છે [૧૩-૧૪]

એમ ચિતવીને તેણે મુદસ્તિસૂરિને વીનવી કરી કે હે જમવન ! મહેરબાની
કરી મારે ઘેર પધારો, અને મારા સ્વજનોને પ્રતિબોધ આપો [૧૫] ત્યારે જ્ઞાનનિધિ
ગુરુ તેમને ભારે હાકાર થનારો ગળ્યી કેટલાક પરિવારની સાથે વમુર્હૂંતિના ઘરે પધાર્યા
(૧૬) ત્યા આવી તેમણે તેમને પ્રતિબોધવા માટે વિચિત્ર યુક્તિઓથી ધર્મેક્રધા કરવા
માઠી, એટલામા ત્યા આયમદામિરિ બિડાના અર્થે આવી ગયા [૧૭] તેમને જોઇ

તિયણા સો તથો પઠિનિયત્તો । અહ વિમ્હિયચિત્તેણ—પયપિય સિ-
દ્ધિણા ય્ય ॥ ૧૮ ॥ કિંપિદુ સુમ્હવિ અન્ને-મુળીસરા ફહ સમાત્થિ
મરુયયરા । જ અન્નુઠ્ઠિય મેવ-ફમસ્સ તો જપફ સુહર્થી ॥ ૧૯ ॥ ય્યસ્સ
મહામુણિણો-ન ફવેયો ષરણરેણુતુલ્લા વિ । જ અફ્ફ જિણકપ્પે-તપ્પરિ-
કમ્મ કુણફ ય્સો ॥ ૨૦ ॥

તથાહિ—

હવસગપરીસહસહણ-પચ્ચલો નિચ્ચલો સુહજ્ઞાણે । વહુલમલ્પકુધા-
રી-હજ્ઞિયપાણન્નમોઈ ય ॥ ૨૧ ॥ સસરીરેવિદુ મુચ્છા-વિવહ્નિઓ નિ-
યમણેવિ અપમત્તો । સુન્નહરસુસાણાફ્ફ-વિવિચઠાણોવઠાઈ ય ॥ ૨૨ ॥
ફચ્ચેવમાફ જિણકપ્પ-વિસયપરિકમ્મકારિણો તસ્સ । મુણસયવ કરેહ-
વિવોહિહ સિદ્ધિસયણે ય ॥ ૨૩ ॥

નાંહરિઓ તમ્મેહા-ત્તો સિદ્ધી પરિયણ નિય મળફ । જફ મિવત્વાફ

સુદસ્તિચ્ચરિ ઝટપટ ઉભા થયા એટલે તેઓ પાછા વળી ની બ્યા ત્યારે શેઠના મનમાં
નિશ્ચય થવાથી, તેણે એવું કહ્યું કે, શુ વાફ તમારાથી પણ બીજા મોટા મુનીશ્વરો છે
કે, જેથી તમે તેમને જોઈ આ રીતે અબ્બુત્થાન કર્યું ? ત્યારે સુદસ્તિ બોલ્યા (૧૮-૧૯)

એ મહામુનિના ચરણની રજ જેવા પણ અમે નથી જે માટે એઓ જિન-પ
રિષ્ઠેહ ગયા છતાં તેની નકન કરતા રહે છે (૨૦) તે આ રીતે કે ઉપસર્ગ, ખો પ
રીપદ સહેનામાં ૬ રહી મુલમ્માનમાં નિશ્ચય રહે છે બદોગા મળ અને પકને ધારણ
કરે છે અને ઉન્નિઝત [ફેફા દેવા એવું] આહાર પાક્કી વાપરે [૨૧] વગી
પોતાના શરીરમાં પણ મૂલો નથી કરતા પોતાના મઝ્ઝમાં પણ મમતા રહિત છે અને
મૂના ધર તથા મસાણુ વગેરે એકાત સ્થાનમાં ઉભા રહે છે (૨૨) એ વગેરે જિન-
પ્પ સબ્બધી પરિકમ્મ કરનાર તે મહાપુરુષના સુણેાની પ્રશ્ન સા કરીને, અને શેઠના સગા
વદાનને પ્રતિબોધ આપી સુદસ્તિચ્ચરિ—[૨૩]

તે શેઠના ઘેરથી નીકળ્યા, એટલે શેઠ પોતાના પરિજનને કહેલા લાગો કે એની

ઈદિજ્ઞા-કદમવિ એવવિહો સાદુ ॥ ૨૪ ॥ કારં વિવિહાસણપાણગાદ ઝ-
 ઙ્ગિતગાણિ તા તુન્ને । દુષ્કરકારિસ્સ યુણિસ્સ-તસ્સ દિજ્જહ પયત્તેણ
 ॥ ૨૫ ॥ સુવદ્દુપ્પલ મિદ્દ દિશ્વ-હવિજ્જ એવ પરુવિણ સતે । તત્થ મહા-
 ગિરિમ્મરી-કયાવિ ભિક્ખવદ્દ મણુપત્તો ॥ ૨૬ ॥ વસુમ્મૂદિત્તસિવલા-શુ-
 રુઓ પરિયણ ચ દદ્દુણ । દાણદ્દ મુવદ્દિય મુજ્જિયમ્મપાણપ્પમારેણ
 ॥ ૨૭ ॥ દવ્વાદમ્મ ઉવવત્તો-મહાગિરી સાયરુપ્પ વહુસત્તો । તં નાઝ
 અણેસણિયં-અગહિપભિસલ્લો નિપત્તેઈ ॥ ૨૮ ॥

કહઈ ય મુહત્તિયણેસણા કયા સો મળેઈ પહુ કેણ । તુમપ
 મદ્દ ઇતંમી-અવ્વમ્મુદ્દાણ કુણતેણ ॥ ૨૯ ॥ સુજ્જઈ ન પસણા રૂદ્દ-રૂપ પ-
 ત્તા દોવિ વદ્દિસિપુરીણ । જિયપહિમ વંદિત્તા-તત્થ ઝમ્મમહાગિરી મયવ
 ॥ ૩૦ ॥ નયરમિ ઇલગચ્છે-પત્તો તત્થય ગયમ્મપયસેલે । કાઠ સમાદિ-
 ણા અણસણ મઓ અમરલોગમિ ॥ ૩૧ ॥

તરેહનો સાધુ લે લિખાના માટે કાઠ રીતે ધડા આવે [૨૪] તે જૂની જૂની જાતના
 આહાર પાણી ઉઠિત કરીને તમારે, તે દુષ્કરમરી ખુનિને મળે તેમ કરીને પણ વહો
 રાવવા, [૨૫] કેમકે તેને આપેયુ બહુ રૂપ આપશે, એમ શેઠે જણાવ્યા બાદ ત્યાં એક
 વેળા મહાગિરિ સરિ ભિક્ષાએ આવ્યા [૨૬] ત્યારે વસુમ્મૂતિએ આપેલી શીખવણીના
 અનુસારે, તેના પરિજનને ઉઠિત આહારપાણીને દાન આપવા તૈયાર રહેવા જોઈ-સા
 મરની માણક મટાસતવાનું મહાગિરિ દ્વારિકામાં ઉપયોગ કરી તેને અનેવણીય જાણીને
 ભિક્ષા લીધા વગરજ ત્યાંથી પાછા ફર્યા [૨૭-૨૮]

તેમણે સુહૃન્તિને કહ્યું કે, અનેવણુ કરી કે ? ત્યારે તે બોલ્યા કે, સ્વામિન !
 કાણે કરી ? મહાગિરિએ કહ્યું, તમે હું આવતા ઉગી ઉભા ચઢીને કરી (૨૯) માટે
 ધડા એવણુ રૂઝશે નહિ, એમ વિચારીને તે જને વેદિશીપુરીમાં આવ્યા, ત્યાં અગ્નિતનાયની
 પ્રતિમાને વાહીને ભગવાન આર્યમહાગિરિ એમમ્મદાનગરમાં પધાર્યા ત્યાં મગ્ગમપદ પવંત
 ઉપર તેઓ સમાધિથી અલુસણુ કરીને દેવતેરેકે પહોંચ્યા (૩૦-૩૧) આ રીતે શરૂ

इति स्फुरच्छारदवारिदम्भ—
 चरित्रमाकर्ण्य महागिरेर्गुरो. ।
 विघत्त ससारसमुद्रमधिर्नी—
 शुभाक्रिया साधुजना अनारतं ॥ ३२ ॥

॥ इति महागिरिकथा ॥

अमुपेवार्य स्फુટતરં માવયન્નાદ.

[मूलं]

सक्षमि नो पमायद्—असङ्ककज्जे पविस्सि मङ्कुणतो ।
 सकारंभो चरणं—विस्तुद्ध मणुपालणं एव ॥ ११८ ॥

(टीका)

શક્યે સામર્થ્યોચિતે સમિતિગુપ્તિપ્રત્યુપેક્ષણસ્વાધ્યાયાધ્યયનાદૌ ન

નિવૃત્તિના ઝળકતા વાણી જેવું મહાગિરિ આચાર્યનું ચરિત્ર સાક્ષીને હે સાધુ જનો ।
 તમે વિરતર સસારસમુદ્રને મથન કરનારી શુભ કરણી કર્યા કરો [૩૨]

આ રીતે મહાગિરિની કથા છે.

એજ વાતને ખુલાસાથી કહે છે

મૂળનો અર્થ

શક્યમા પ્રમાદ ન કરે, અને અશક્ય કાર્યમા પ્રવૃત્તિ ન
 કરે, એ રીતે શક્યારભ થાય એવો પુરૂષ એ રીતે વિશુદ્ધ ચા-
 રિત્રને વધારે છે. (૧૧૮)

ટીકાનો અર્થ.

શક્ય એટલે પોતાના સામર્થ્યને યોગ્ય સમિતિ, ગુપ્તિ, પ્રત્યુપેક્ષણ સ્વાધ્યાય

પ્રમાથતિનાલસ્યવાન્ સ્યાત્—અશક્યે જિનકલ્પમાસક્ષપણાદૌ પ્રવૃત્તિ-
મગીકારમર્કુર્વેન શ્વયારભોમવર્તીતિ ગમ્યતે.—સચ ચરણ સયમ વિશુદ્ધ-
મકલકં અનુરૂપ કાલમહનનાદીનાંપાલપતિ વર્દ્યત્યેવ મુક્તન્યાયેન,—
સમ્યગારભસ્યેષ્ટસિદ્ધિદેતુત્વાદિતિ.

નનુધર્મમપિકુર્વન્ કથિદસદારથઃ સ્યાદ્ ?—ઉચ્યતે, સ્પાદેવ—
મતિમોહમાનાતિરેકવશાત્. કપમિવ કદ્ધેતિ પરાકૃત્ત્વાન્નવયાદ —

॥ મુલં ॥

જો શુરુ પવમસતો—આરમ્ભ કિર અસક્કમવિ કિંચિ ।

સિવમૂઢ વ્ય ન ગસો—સમ્મારંભો મહામોહો ॥ ૧૧૯ ॥

તથા અભ્યસન વગેરેમા પ્રમાદ નહિ કરે, એટલે આગસ્યવાળો ન થાય, અને અશક્ય એ
ટલે જિનકલ્પ તથા માસખમણ વગેરેમા પ્રવૃત્તિ ન કરે, એટલે તેને અનિકાર ન કરે એ રીતે
શ્વયારભ [શક્યને શરૂ કરનાર] થાય, તે વિશુદ્ધ એકલે અકલક આરિજ્ઞને કાળ અને
સધેણ વગેરેના અનુસારે પાળે છે, એટલે વધારે છે એવી રીતે એટલે કહેના ધોરણે ક-
રીને કેમકે સમ્યક્ રીતે કરેના મગ્ધણ ધૃષ્ટ સિદ્ધિના દેવ છે

પાર, શુ ધર્મ કરેતા થશે પણ કોઈ અસક્કામ થાય ? જવાબ—હા થાયજ
મતિમોહ તથા અહકારના વધારાને લીધે શી રીતે અને કોની માફક ? એવી શકા
માટે જવાબ કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

જે કોઈ ગુરૂની અવજ્ઞા કરી, જે અશક્યને પણ કરવા
મોડે, તે શિવભૂતિની માફક સમ્યક્ આરભવાળો ન મળાય.
કેમકે તેમ કરવુ, એ મહા મોહ છે. (૧૧૯)

(ટીકા)

યઃ કશ્ચિન્મદમતિર્થુરુ ધર્માર્ચાયમવમન્યમાનોહીનાચારોયમિત્યવજ્ઞ-
યાપશ્યન્નારભતે પ્રકર્તૃ પ્રતિજાનીતેઽશ્વન્યમપિ કાલસહનનાનનુરુપ જિન-
કલ્પાદિકમપિ શુરુભિરક્રિયમાણયેવ, નતુશેષમનુષ્ઠાનમિતિ પ્રકૃત, શિવભૂ-
તિરિવાદિગવરવત્ નેવૈષ પ્રક્રાંતપુરુષઃ સમ્યગારભ* સત્પ્રવૃત્તિ-મૈદામોહા-
દ્વેતો, -ચમાશયો-નાકૃતજ્ઞતાઽજ્ઞાનાતિરેકી વિના કશ્ચિદ્દુરો* પરમોપ-
કારિણશ્ચાયાશ્રયાયોત્સહતે શ્ચિ ગાયાક્ષરાયો-માવાર્થઃ કથાનકગમ્ય.

તત્ત્વેદ

રહવીરપુરે નયેર-સીહરદો નામ પરિવો હુત્યા । સાહસલમાળ-
પરો-સિવભૂતે તસ્સ પાદ્મો ॥ ૧ ॥ સુરોત્તિ સમાદ્ધો-સો મહુરાસામિ-
ળો મહાનકજ્ઞે । સામતમતિસદ્ધિઓ-દિન્નમિ પયાળળ પદમે ॥ ૨ ॥ સ-
દેહો સજાઓ-સામતાઈળ તત્થ સર્વેસિ । ઉચરદાદિળમહુરાણુ-કાણુ

ટીકાનો અર્થ

જે કોઈ મહામતિ શુરને એટલે ધર્મેચાલને હળીકા ગણતો થીકા એટલે એ તો
હીનાચારિ છે, એમ અવજાએ કરી તેના તરફ જોતો થીકા કાળ અને સધેણને નહિ અ-
નુસરતો અને તેથીજ શુરએ નહિ કરાતા જિનક*પાદિક અશક્ત કામને પણ કરના મડિ
છે, નહિ કે સકથને તે પહેલા દિનબર શિવભૂતિની માફક સમ્યક્ આરભવાળો એટલે
સત્પ્રવૃત્તિવાળો ન ગણાય કારણ કે એમ કરવું તે મટા મોહ છે મતનમ એ કે અ-
કૃતચતા અને અજાનના જોર સિવાય કોઈ પણ માણસ પરમ ઉપમરી શુરની બધાથી
વેગળો નહિ થાય, એ ગાયાનો અક્ષરાય છે ભાવાર્થ કથાનકથી જાણશે

સિવભૂતિનું કથાનક આ છે

રહવીરપુર નગરમાં સિહરથ નામે રાજા હતો તેનું સાહસિક બળવાન અને મા-
નવાળા સિવભૂતિ નામે એક પદાતિ [પેદાલનો સુબટ] હતો [૧] તે શરો હોવાથી
તેને મથુરાના ગળને પા ના માટે દુરમાવવામાં આવ્યું એટલે તે સામર્થ અને મનિઓ

વિત્તુ સમાપ્તો ? ॥ ૩ ॥ પુણપુચ્છિયમિનિયમા—રૂસડ રાય તિ કિમિહ
કાયવ્વ । ઇય ચિંતાઉલ્હિયયા—મળિયા સિવભૂટ્ટના તે હ ॥ ૪ ॥ મો
મો કિં ચિંતાપ—સયરાહ દોવિ મિળિમો મહુરે । વલિયત્તે ઠિંમાણ—ન-
હિ દોસો હોઈ કડયાવિ ॥ ૫ ॥

નવર મહ ઇગાગી—તુબ્બે સવ્વેરિ હોહ ઇગત્થ । દુંગેજ્ઞ મહ
વિત્થં—ઇયર તુબ્બે ચ સવ્વેરિ ॥ ૬ ॥ અહ સમપ્પણ તેસિં—ગહિઓ
સિવભૂટ્ટના પયટેણ । મત્તૂણ દાહિણાપ—મહુરાપ સામિઓ સહસા ॥ ૭ ॥
ઇયરોવિ ઉત્તરાપ—મહુરાપ સામિય ગહેઝ્ઞણ । રહવીરપુર પત્તા—જુગર્વ
વદ્ધાવિઓ રાયા ॥ ૮ ॥ સિવભૂટ્ટ સાહસેણ—તુટ્ઠો ત વડ નિવો પયપેહ ।
મગ્ગાસુ વર મહાવલ—સુહહ ફુહ નિયમણોભિમય ॥ ૯ ॥ સિવભૂટ્ટના

-સાથે રવાને થયો બા પેટેસુ પીયાલુ લેતા સામતો વગેરે સર્વને સદેહ ઉત્પન્ન થયો કે,
ઉત્તર અને દક્ષિણ મથુર્ગમાંથી કષ્ટ મથુર્ગ લેવાને માટે દુરમાન છે ? અને પૂરી પૂછીએ
તો નિયમા રાગ ગુણે થાય, માટે આ બામત શુ કરવું ? એમ ચિંતામાં તેઓ આકુળ
બન્યા, એટલે શિવશ્રુતિએ તેમને કહ્યું કે—અરે ભાઈઓ ! ચિંતા કાં કરો છો ? ગમે
તેજા ઉપાયોવડે આપણે બે મથુર્ગ લેશું એટલા બળવાન થાય તેમાં ક્યારે પણ દોષ
ગણાવાતો નથી [૨-૩-૪-૫]

પધારામાં કહેવાનું એ કે, એક તરફ હું એકવી જાઉં, અને એક તરફ તમે સાર જાઓ
તેમાં જે મુશ્કેલીએ પકડાય તેને હું પકડું, અને બીજાને તમે પકડો (૬) ત્યારે તે
ઓએ તેને સમત કરતા તે પ્રયત્ન શિવશ્રુતિએ જાળી દક્ષિણ 'મથુર્ગના સ્વામિને ઓચિતો
પકડ્યો, આ બીજાઓએ ઉત્તર મથુર્ગના સ્વામિને પકડ્યો બાદ તેઓએ રચીરપુરમાં
આવીને સમઝાળે રાગો પધારણી વીધી [૭-૮] ત્યારે શિવશ્રુતિ ॥ સાહસથી ગળ
ખુશી થઈ, તેને કહેતા લાગ્યો કે, મહા મન સુખટ ! તને જે જોઈએ તે ખુશી રીતે
માગ (૯) શિવશ્રુતિએ કહ્યું કે, હે દેવ ! તમે બરોબર ખુશી થયા હો, તો મને

પવુત્ત-જદ તુહો સુદદ, દેહિતો દેવ ! મહ ઇચ્છિય પયાર-નયરે રત્તિ
 વ દિવસ ઘા ॥ ૧૦ ॥

एव ति पत्नियेण-पटिवसे निम्नओ भणइ एसो । न गणइ
 कालमकाल-अत्खलिओ नयररखेहि ॥ ११ ॥ कइयावि मज्जरसे—
 अहिण ऊणे व एइ' कइयावि । भज्जा य जायमाणी-विठइ जा तस्स
 आगमण ॥ १२ ॥ निविआ सासए-साहइ सो तुज्झ नदणो एसो ।
 एइ चिराओ गेह-अहपि दुक्खेण जग्गामि ॥ १३ ॥ सा चिंतइ जइ
 राया-तुहो, न तहावि एरिस जुत्त । उस्सिखलच्च मेयस्स-सिक्खवि-
 स्सामि तो एय ॥ १४ ॥ तो भणइ सुवसु सुण्हे-तुम, महयचेव अज्ज
 जग्गेमि । इय भणिय पिहियदारा-पजगिया सासुया तत्तो ॥ १५ ॥

સો મજ્જરત્તિસમણ-ઊઘાઢાવેઈ જાવ ઘરદાર । મો મળિય જળ
 ણીણ-રૂઢાણ ઇરિસ વયળ ॥ ૧૬ ॥ ઇત્તિયમિત્તનિસાણ ઊઘાઢ જત્થ

આ નગરમા રાતે કે દિવસે ગમે ત્યાં હરવા ફરનાની છુટ બસે (૧૦)

રાત્રીએ તે કણુલ રાખ્યું એટલે હવે શિરભૂતિ નિબળ થઈ લખવા લાગ્યો તે
 કાળ કે અકાળનો દરકાર રાખ્યા વગર ફરતો અને ચોડીદારોથી અટકાવી શકતો નહિ
 [૧૧] તે પોતાના ઘેર ક્યારેક મધગતે આવે ક્યારેક તેથી મોડો વટેનો આવે, ત્યાં
 લગણુ તેની સ્ત્રી તેના આવવાની વાટ જોતી જાગતી બેસી રહેતી (૧૨) તે નારાજ
 થઈને સાસુને કહેવા લાગી કે, આ તમારો દીકરો મોડેથી ઘેર આવે છે, અને હું જાગી
 જાગીને થાકું છું [૧૩] હવે તે સાસુ વિચારવા લાગી કે રાત્રી બસે ખુશી થયો છે
 પણ તેમ જતાં એ આ રીતે ઉચ્છ્રાંખળ થાય એ ઠીક નહિ, માટે એને મારે શીખવવું
 જોઈએ (૧૪) એથી તે કહેવા લાગી કે, વડુ ! તું સમજે જા હુંજ આજ જાગતી
 રહીશ એમ કહીને દર-જાળ બધ કરી, તે સાસુ જાગવા લાગી, અને વડુ સમજે ગઈ [૧૫]

હવે તે મધરાતની વખતે આવીને બારણું ઉઘડાવવા લાગ્યો ત્યારે તેની માએ
 ગુસ્સે થઈને એવું કહ્યું કે આટલી રાત્રે જ્યાં ઉઘાડુ બારણું તારા જોવામા આવે ત્યાં

પિન્નડસે દાર । તત્થેવ ગન્ઠ પુત્તય-ન રૂઢ મિદ્દે જગિણ કોત્તિ ॥ ૧૭ ॥
 જળણીયણ મોઝ-મહિજો માણેણ માણસે एसो । સાહૂયસ્મય દાર—
 નિન્નુગ્રાહ નિયડ કહપિ ॥ ૧૮ ॥ તત્થ નિયચ્છડ્ઢ સૂરિ-ભયસગવિર-
 ન્નિય જિયરુસાય । નામેણ અજ્ઞકણ્ઢ-સગ્ગ્ઞાપંત મહુરધોસ ॥ ૧૯ ॥
 ધનો एस રયન્થો-રહિઓ માણાવમાણ દુક્કલેહિ । ઇય ચિંતતો વદ્ઢ—
 સૂરિ મૂલુલ્લિયમાલ્લલો ॥ ૨૦ ॥

મળદ્ઢ ય મયર મીઓ-મરમમણાઓ તુહા ગઓ સરણ । નિય-
 દિરત્વાદાણેણ-રુરેહિ તા પહુ પસાય મે ॥ ૨૧ ॥ મળદ્ઢ ગુરુ કોસિ
 તુમ-કિંતા પવ્વયસિ સોપિ પદિમળદ્ઢ । મયરેસ્સરસ્સ મિથો-સિયમૂઢ
 મરવિરત્તા દ ॥ ૨૨ ॥ કદ રાયાણ મપુચ્છિય-પવ્વાલેમિ સિ જપિણ
 ગુરુણા । સો મળદ્ઢ તુમ્હ પુગઓ-દિવલ્લ તો દ સય મિણ્ઢે ॥ ૨૩ ॥
 ઇય મળિય જાર લોય-एसો સયમેવ કાઠ મારદ્દાં । તા દિવિલ્લઓ

દીપ્તિ આ પો જા અની મધ જગતુ નથી (૧૬-૧૭) આ રીતે માતાનું વચન સાંભળીને તે મનમાં માનથી ધેગધો, અને તેને સાધુના અપાસણનું જારણુ નિત્ય ઉધાડુ રહેતું થાવ આવ્યું એટલે ત્યાં ગયો [૧૮] ત્યાં તેણે જાણ અને સમજી રહિત જિનકાયા અપકૃત્યો તે મધુર સ્વરૂપે આધ્યાત્મ કરતા જોયા [૧૯] તેણે ચિંતનું કે, આ મારા માટે કાંઈ છે, જો એ કૃતાર્થ છે કેમકે એમને માન, અપમાનનું કંઈ કુખ સામર્થ નથી એમ ચિંતીને તે જાણી પગ માધુ આ રીતે, તે આમાયને વાર્તા સાંભળે (૨૦)

જાત તે જોયો કે, હું જાણતુ 'દુ' જ સારમાં જમણુ કરવાથી જીને તમારા શરણે આવ્યો છું મારે દે પ્રતુ 'તમારી દિશા આપીને મારાપર એદરજાની કરો (૨૧) શરૂ થો પ કે તું કોણ છે, અને કેમ પ્રત ત્યાં લે છે ? તે જોયો કે, દુ' આ નગરના તારાનો પિતૃનિ નામે આવ્યું છું, અને સસારથી વિરાગ પામ્યો છું [૨૨] શરૂ થો કે, તારે જાણી જાણ સિવ તો કેમ દિશા આપુ ? તારે તે જોયો કે, તમારી આજ્ઞા ઉપર રહી દુ' જોનેજ દિશા અધ-સદ્ધરા, એમ કહીને તે પોતેજ લોચ કરતા

ગુરુહિં—અળવત્પાદોસર્પીર્ણિ ॥ ૨૪ ॥ નન્નિમદ્વાપ્ રાયા—ઉપ્પન્નાવિસ્સડ
ત્તિ સકાપ્ ૧ સન્નેવિ સમ્મુચલિયા—પત્તા દેસતર અન્ન ॥ ૨૫ ॥

કાલેણ પુણો રક્ષા—મત્તિન્નરનિન્નરેણ આહુઓ ૧ સિવર્ધૈ તમિ
પુરે—કળ્હાયરિર્ણિ સદ્ પત્તો ॥ ૨૬ ॥ દસળેહર તો સો—આહુઓ
નિયમમદિર રક્ષા ૧ સંમાણિઓ ય મુદર—કલ્પરયણપ્પયાણ ॥ ૨૭ ॥
આલોડ્યમિ ગુરુના—મણિઓ, કિં પુષ્પ ઇમ મહામુલ્લ ૧ ગહિય તિ સો
પયપડ—દક્ષિન્નાઓ નરિંદસ્સ ॥ ૨૮ ॥ ન્નિ ગુરુહિં ત સે—મુન્છાપ્
ન પરિર્ભુજપ્ પસો ૧ ત નાહ મિમસ્સ તઓ—મુન્છાવુચ્ચેયણનિમિષ
॥ ૨૯ ॥ વહિભૂમિગયસ્સ કયાવિ—તસ્સ ગુરુના કયા નિસિજ્ઞાઓ ૧
અપ્પત્તિણ ગહિઓ—સિવર્ધૈ તો મળે મળય ॥ ૩૦ ॥

અહ અન્નયાકયાઈ—ઉવહિવિયારો ગુરુહિં પારદો ૧ જિણકપ્પ-
થેરકપ્પે—પદુચ્ચ એવ સુયપસિદ્ધો ॥ ૩૧ ॥ જિણા વારસ રુવાઈ—થેરા

માડ્યો, તેને ગુરુએ અનવરતા દોષની બીકે તેને દીક્ષિત કર્યો (૨૩-૨૪) બાદ બન્ન
વાનપણના કારણે રાજા એની પ્રવળ્લા છોડાવશે એમ સમ લાવીને તે સર્વે ત્યાંથી
રવાને થઈ દેશાતરે બાવી પહોંચ્યા (૨૫)

બાદ કેટલાક કાળે રાજાએ તેને ભખિપૂવ તોડ્યો ત્યારે કુપ્પ્યાચની સાથે શિ
વભૂતિ તે નગરમાં આવ્યો [૨૬] ત્યારે રાજાએ તેના સન શ્રવા માટે તેને પોતાના મહેનમાં
બોલાવ્યો, અને તેને સુદર કળ્પવરત્ન આપીને સ માનિત કર્યો [૨૭] તે નેણે ગુરુને બતાવતા
તેમણે કહ્યું કે આ મહા મૂન્ય વસ્ત્ર કેમ લીધું ? તે બોલ્યો કે, રાજાની દક્ષિણતાથી લીધું છે
(૨૮) ત્યારે ગુરુએ તે તેનેજ આપ્યું પણ તે તેનાપર મૂર્છા રાખી તેને વાપવા વગર
સાચવી રાખવા લાગ્યો તે બહીને તેની મૂછા તોડ્યા બાદ તે એક વેળા બહિર્ભૂમિએ
ગયો હતો, ત્યારે ગુરુએ તેના પાદરજા કરી નાખ્યા, તેથી શિવભૂતિના મનમાં જરાક અ
પ્રત્યય (દેવ ભાન) ઉત્પન્ન થયો [૨૯-૩૦]

હવે એક વેળા ગુરુએ નીચેની રીતે જિનકલ્પિ અને સ્થરિરકલ્પિના માટે શાસ્ત્રમાં
પ્રસિદ્ધ રહેલો ઉપધિનો વિચાર ચલાવવા માડ્યો (૩૧) જિનકલ્પિને જાર ઉપકરણ દોષ,

ગુરુહિં-અળવત્પાદોસમીપહિં ॥ ૨૪ ॥ ચલિમટ્ટાણ રાયા-ઉપ્પન્વાવિસ્સડ
ત્તિ સકાણ ॥ સન્નેવિ સમ્પચલિયા-પત્તા દેસનર અન્ન ॥ ૨૫ ॥

કાલેણ પુળો રક્ષા-ધત્તિન્નરનિન્નરેણ આહુઓ ॥ સિવભૂઈ તમિ
પુરે-કળ્હાયરિણિં સહ પત્તો ॥ ૨૬ ॥ દસળહેડ તો સો-આહુઓ
નિયમમદિર રક્ષા ॥ સંપાણિઓ ય મુદર-કવલરયણપ્પયાણ ॥ ૨૭ ॥
આલોડ્યમિ ગુરુણા-મણિઓ, કિં પુણ્ણ ઇમ મહામુલ્લ ॥ ગહિય તિ સો
યયપડ-દક્ષિન્નાઓ નરિંદસ્સ ॥ ૨૮ ॥ ટિન્ન ગુરુહિં તં સે-મુચ્છાણ
ન પરિશુજ્જણ ણ્ણસો ॥ ત નાટ મિમસ્સ તથો-મુચ્છાવુચ્છેયણનિમિત્ત
॥ ૨૯ ॥ વહિભૂમિગયસ્સ કયાવિ-તસ્સ ગુરુણા કયા નિસિજ્જાઓ ॥
અપ્પત્તિણ ગહિઓ-સિવભૂઈ તો મણે મળય ॥ ૩૦ ॥

અહ અન્નયાકયાઈ-ડરહિવિયારો ગુરુહિં પારડો ॥ જિણકપ્પ-
થેરકપ્પે-પહુચ્છ ઇવ મુયપસિદ્ધો ॥ ૩૧ ॥ જિણા વારસ રુવાહ-થેરા

મા-યો તેડને ગુરુએ અનરસ્થા દોષની ખીક તેને દક્ષિત કર્યો (૨૩-૨૪) બાદ બગ
વાતપણના કારણે રાજા એની પ્રમત્ત્યા ઉગ્રાસરી એમ જમ દારીને તે સર્વે સાચી
રવાને યદ્ર દેશાતરે આવી પહોંચ્યા (૨૫)

બાદ કેવલાક કાળે રાજાએ તેને ભક્તિપૂર્વક તોડા-યો ત્યારે કૃષ્ણાચાપની સાથે શિ
વભૂતિ તે નગરમા આ-યો [૨૬] ત્યારે રાજાએ તેના દર્શન કરવા માટે તેને પોતાના મહેનમા
બેટાના યો અંતે તેને મુદર કવલરત્ન આપીને સ માનિત કર્યો [૨૭] તે તેણે ગુરુને બતાવતા
તેમણે કહ્યું કે આ મહા મૂન્ય વસ્ત્ર કેમ લીધું ? તે બોલ્યો કે, રાજાની દક્ષિણપતાથી લીધું છે
(૨૮) ત્યારે ગુરુએ તે તેનેજ આપ્યું પણ તે તેનાપર મૂઝા રાખી તેને વાપવા વગર
સાચવી રાખવા લાગ્યો તે બાણીને તેની મૂર્છા તોડના ખાનર તે એક વેળા બહિર્ભૂમિએ
ગયો હતો, ત્યારે ગુરુએ તેના પાથરણા કરી નાખ્યા, તેથી સિવભૂતિના મનમા જરાક અ
પ્રત્યય (દેવ ભાન) ઉત્પન્ન થયો [૨૯-૩૦]

હવે એક વેળા ગુરુએ નીચેની રીતે જિનકલ્પિ અને સ્થવિરકલ્પિના માટે શાસ્ત્રમા
પ્રસિદ્ધ રહેતો ઉપદિનો વિચાર ચલાવવા માડ્યો (૩૧) જિનકલ્પિને બારે ઉપકરણ દોષ,

गुरुणा पढिभणिय'—

तित्थकराणुचिन्न-किरिय अम्हारिसा कहकुणाति ? । किं करि-
रपल्लाण-तरति नणु रासभा वोढु ? ॥ ४० ॥ पढमेच्चिय सघण-
सा कीरइ गरुयसत्तसारेहि । केवल मुववृहच्चिय-कायव्वो तस्स अम्हे-
हिं ॥ ४१ ॥ तित्थकराणुकार-काउ नहु तरइ पागओ पुरिसो । ग-
त्ताफोलो हरिकुजरस्स किं लहइ तुल्लत्त ? ॥ ४२ ॥ आणावत्ति-
चिय-पट्ठणो आराहण इह पहाण । नय को य रि उ सेवइ-रायाण
रायचिन्हेहिं ॥ ४३ ॥ पचविहो उवड्हो-कप्पो वीरेण त च जहजुग ।
जहसत्तीइ कुणतो-आण आराहण तस्स ॥ ४४ ॥

पढमो य धविरकप्पो-परिहारविमुद्धिरुपजिणकप्पा । पढिमाप्प-
भणिओ-तद्वा अहालडकप्पो य ॥ ४५ ॥ तत्थय इच्छा^१ मिच्छा^२-तह-
कारो^३ वस्सिया य^४ निस्सीही^५ । आपुच्छण^६ पढिपुच्छा^७-छटण य^८

२३ ज्ञानम आपना वाग्मा के —

तीर्थधरे आचरने कीना आपणा ज्ञान केम करी शके ? सु हाथीना पनाथुने
गधे । उपाडी शके ? (४०) ते किना तो पहेला जघेजवागा लारे सरवान् छवोज
करी राके आशी आपण्हे तो तेनी प्रशसा मात्र -गी शमीअे (४१) प्रादुत पुर
[साधारण् भायुस] कछ तीर्थकरनी नमन करी शके ? सु आत्मा इरेनाग भागु मिरनी
सु'रता पाभी शके ? (४२) आसाभा वत्तु जेज प्रभुनी भुज्ज आराधना ० केमके
कछ पला शनयिन्ह धारेण् करीने शन्न ॥ सेवा करतो नथी (४३) नीरप्रभुअे पाय
प्रकारना क'प कया छे तेमाथी ज्ञे भोग्य होय तेने यथाशक्तिअे करता ॥ तेनी आता
आराधी-शकाय छे [४४]

पहेले स्थनिर क'प गीज्जे परिहार निशुद्धि क'प नीज्जे जिन क'प, योयो प्रतिभा
क'प अने पायभो यथाय' क'प [४५] त्या धं-जकार, मिथ्याकार तथागर, आवरिसया
निरसोनी, आपृ-जना, प्रतिप्र-ज, जहना, निम नल्ला ओ उपस पत अे त्त्वविध साभायारी

નિમત્તનાથ ચેવ ॥ ૪૬ ॥ ડવસપય તિ દહવિહ-સામાયારીઈ પાલ્ણ
નિચ્ચ । માસકપ્પનિહારો-સયામિ વાસો ગુલ્લુલમિ ॥ ૪૭ ॥ એમાઈસુદ્ધ-
કિરિયા-કરણં સલ્લુ દોઈ ચેરકપ્પો તિ । પરિહારસુદ્ધિકપ્પો-ઈય મણિ-
ઓ જિણવરિદેહિ ॥ ૪૮ ॥ ગિમ્હસિસિરવાસાનુ-ચડત્થયાઈ ડ વારસતો
ય । પરિહારિયાણ ડ તવો-જહન્નમજ્જુક્કસો કમસો ॥ ૪૯ ॥

પારણમે આયામ પચસુ ગહ દોસુ મિગ્ગહો મિવલ્લે । અણુપરિહા-
રિયકપ્પ-ઢિયાણ નિચ્ચપિ આયામ ॥ ૫૦ ॥ એવ છમ્માસતવ-ચરિડ
પરિહારિયા અણુચરતિ । અણુચરમે પરિહારિય-પવદ્દિઠ્ઠ જાવ છમ્માસા
॥ ૫૧ ॥ કપ્પઢિઓવિ એવ-ઉમ્માસતવ કરેઈ સેસા ડ । અણુપરિહારિયમા
ચ-વયતિ કપ્પઢિગત્ત વ ॥ ૫૨ ॥ ઇય અઢ્ઠારસમાસો-પરિહારતવોય ત તુ
પઢિવજ્જે । જમેણ તીસવરિસો-પરિયાણ વ ગુણવીસો ॥ ૫૩ ॥ ક-

નિત્ય પાત્રની મામક પ વિદાર કર્નેા દમેસા ગુર ડગમા રહેતુ એ વગેરે શુદ્ધ ક્રિયા
કરી તે અધરિ કર્પ જાણવો હરે પચ્છાનિશુદ્ધિ કર્પ જિનેશ્વરે આ ગીતે કર્નેા
દે — [૪૬-૪૭-૪૮] માં મ વિરિગ, ઓ વાકાગમા જવન્ય, મધ્યમ અને ઉદ્દૃષ્ટપણે
મોથળી માડીને બારસ કુધીડુ પરિદર ક પચાગાનુ તપ છે [૪૬]

પરિદાર ક કયામા એ ત્રણે કાળો રિરે પા છામા આગિન કરે છે, અને સનુ
જ્ઞાતિ સાત બિદાસ થાય છે, તેમાની ડરી પાચનુ મદાળ કરે છે અને આનલી બેનેા
લાગ કરે છે એ ચાર પદ્ધતિઓ તપ જાણતુ અને મીઠા જે કર્પ ગ્રિયતાદિક પાચ
છે, તેમા વાચનાચાર્ય તથા ચાર અનુચારિઓ ડે એ સર્વ નિત્ય આગિન કરે છે [૫૦]
એ રીતે ૭ માસ લગી તપ કરીને પછી તેઓ ૭ મામ લગી અનુપગિદારિક પદમા રહી
તપ કરે, અને અનુપગિદારિક હોય, તે પગિદારિક પદમા ૭ મામ લગી આવે [૫૧]
એ રીતે પાત્ર ૭ માસ લગી કર્પચિયન રહીને તા કરે બાકીના અનુપરિહારિકપાત્રાને
અથવા કર્પચિયનપાત્રો ધારણ કરે છે (૫૨) એ રીતે ચાર માસ વીત્યા પછી કર્પ
ચિયતને વાચનાચાર્ય તે પછ પૂરોમા ન્યાયે કરી ૭ મામ લગી પરિદારિક તપ કરે, અને
બાકીના ચાર અનુપરિદારિક તે વૈષાઠ્યપણુ કરે, તથા વાચનાચાર્યપણાને કર્પચિયનપણે

પ્રસમત્તીદ તથ-જિણકપ્પ વા ઉવિતિ ચન્દ્ર વા । પઢિવજ્જમાણગા પુણ-
જિણસ્સ ગાસે પવજ્જાતિ ॥ ૫૪ ॥

જિણપાસપવ્વન્નસ્સ વ-પાસે ત પુરિમપન્છિમાણ વા । હોદ્દ જિણાણ
તિત્થે-પરિહારવિમુદ્ધિ ચરણ ત્તુ ॥ ૫૫ ॥ જિણકપ્પિયા ઉ દુવિહા—
પાણીપાયા પઢિગહધરાય । પાઝરણ મપાઝરણા-ફિક્કા તે ભવે દુવિહા
॥ ૫૬ ॥ તથેણ^૧ સુત્તેણ^૨ સત્તેણ^૩-પગ્ગત્તેણ^૪ વલેણ ચ^૫ । તુલણા પ-
ચહા વુત્તા-જિણકપ્પ પઢિવજ્જઓ ॥ ૫૭ ॥ હમ્માસિણ તવસા^૧-સુ-
ત્તેણુ કોસઓ ઉ કિંચુણે । દસપુન્ને ઉ જહન્ને-અદપુન્ને નવમવત્થુતિ-
ચર ॥ ૫૮ ॥ સીહાદ્ધમયવિમુક્કો^૨-અણરિચ્છતો ચ લિદ્ધિસાહિજ્જ^૪ ।
આદ્ધમસઘયણતિણ-પવટ્ટમાણો^૫ ભવે જુગો ॥ ૫૯ ॥

રહીને પ્રદણ કરે છે એટલે સાત વૈષાકવંશર થાય, અને એક વાચનામાર્ગ થાય છે.
અન્ય માસનો પરિહાર વિશુદ્ધિ તપ છે તેને જન્મથી ત્રીસ વાનો હોય, તે તથા
પચાસથી ઓગણીસ વર્ષનો દોષ તે સ્વીકારે છે અને કલ્પ સમાપ્ત થતા તે જિનકપ્પિ થાય
છે, અથવા ગરુડમા પાછો આવે છે અને એના કરન્ધરા પુ. જિનેશ્વરની પાસે તેને
અગીકાર કરે છે (૫૩-૫૪-૫૫)

અથવા તે જિનના પાસે જોડે લીધું હોય તેના પાસેથી અગીકાર કરાવાય છે.
તે પરિણામ વિશુદ્ધિ ચારિત્ર પહેના અને છેલના તીર્થકરના વારે દોષ છે (૫૫) જિન-
કપ્પિ બે પ્રકારના છે — પ્રાણિપાત અને પાત્રધારી તે દરેકના પાંચ બે બે. છે, પ્રારણી
અને અપ્રારણી [૫૬] જિન કલ્પ અગીકાર કરતા પાંચ પ્રકારની ગુના કરાય છે,
તે એ કે, તપે કરી સૂત્રે કરી, સત્ત્વે કરી, એન્ત્ત્વે કરી અને બન્ને કરી (૫૭) ત્યા
તપથી તે હમ્માસી તપ કરે સૂત્રે કરી ઉત્કલ્પણે ક્રોધક ઉણા દસ પૂર્વ, અને જધન્યથી
આઠ પૂર્વ અને નરમાની ત્રણ નસ્તુ બાણે (૫૮) સત્ત્વે કરી તે સિહાદ્ધિના ભય થતી
રહિત રહે, એકત્વે કરી તે બીજા સાહાબની અપેક્ષા નહિ રાખે અને બન્ને કરી પહેલા
ત્રણ સધેલામા નજનો હોય, તે જિન કલ્પને ચેદ્ધ થાય છે. (૫૯)

જિજ્ઞાસિયા ય સાદુ-વક્ત્રેણ તુ યગ વસહીષ । સત્ય દ્યવતિ
 વહમવિ-અદિયા કદ્યાયિ નો હોતિ ॥ ૬૦ ॥ માસાઈ સત્તાનં પદમા
 વિષદ તદ્ય^{૧૦} સત્ત રાઈદિણા । અહરાય^{૧૧} એગરાઈ^{૧૨}-ભિક્ષુપદિમાણ
 ચારસગ ॥ ૬૧ ॥ પઢિવજ્ઞઙ્ઞ યયાઓ-સઘયણધિર્જુઓ મહાસત્તો ।
 પદિમા ઉ ભાવિષ્ણા-સમ ગુરુણા અણુનાઓ ॥ ૬૨ ॥ ગચ્છિ ચિય
 નિમ્માઓ-જા પુઠ્ઠા દસ ભવે અસપુઠ્ઠા । નવમસ્સ તદ્ય તદ્યત્તપૂ-
 હોઈ જહ્નો સુપાભિગમો ॥ ૬૩ ॥ વોસઠ્ઠવત્તદેવો-ઉવસગસહો જહેવ
 જિજ્ઞાસુપો । ઇસણ અભિગ્ગહીયા-ભત્ત ચ અલવદ્ધ તસ્સ ॥ ૬૪ ॥

ગચ્છા વિણિત્તમિત્તા-પઢિવજ્ઞઙ્ઞ માસિય મહાપદિમ । દત્તે ગ
 ઓયણસ્સા-પાણસ્સ ચ તત્થ યગ ભવે ॥ ૬૫ ॥ જત્યત્થમેઈ સૂરો-
 ન તઓ ઠાણા પયપિ સંચલદ્ધ । તા એગરાઈયાસી-એગં ચ દુગ ચ
 અન્નાપ ॥ ૬૬ ॥ દુઠ્ઠાણ હત્થિમાઈગ-નો ભણ પયપિ ઓતિરદ્ધ ।

જિજ્ઞાસિ સાધુ એક વસતિમા હૃદય સાત રહે પણ તેથી અધિક કપારે પણ
 નહિ રહે [૬૦] સાધુની આર પ્રતિમા આ પ્રમણે છે — પહેલી સાત માસાઈ છે
 આઠમી નવમી, અને દસમી સાત અદોરાત્રની છે અગીઆરમી એક અદોરાત્રની અને બી
 રમી એક રાત્રની છે, એમને સઘેલુ અને ધૈર્યનાળો ભાવિનાત્મા મહા સત્ય દોષ, તે રૂઢી
 રીતે શુઠ્ઠી અનુભા લક્ષને ત્રીમરે છે [૬૧-૬૨] તે ન્યા લગી દસ પૂર્વ પૂર્વ નહિ
 થયા દોષ, ત્યા સુધી ગચ્છમા નિર્માણ થઈને રહે, તેને જ્યન્યથી નવમા પૂર્વની ત્રીજી
 યજ્ઞ જેટલું જ્ઞાન હોય (૬૩) તે શરીરે વાસરાત્રીને જિજ્ઞાસિપતી માફક ઉપ
 સગ સહ છે, તેની એવળા અભિગ્ગહાણી દોષ છે, અને તેનું અલેપ ભક્ત દોષ છે (૬૪)

અગ્રથી નીકળાને માસિય મહા પ્રતિમાને ધારણ કરે, ત્યા બોજનની એક દાતી
 તથા પાનગની પણ એકજ દાતી દોષ [૬૫] ને ન્યા મુખ આધારે તે સ્થાનથી એક
 પગ પણ ભરે નહિ જે સ્થળે તે પ્રતિમા પ્રતિષ્ઠા છે, એવી ખચર પગી ભાય, ત્યા એક
 સત્ત રહે, અને ખચર ન પડેથી દોષ, ત્યા એક દિવસ તે એ રાત્ર રહે [૬૬] દુષ્ટ

અપાડ નિયમસેવી-નિરેદ અન્વડિઓ માસો ॥ ૬૭ ॥ પન્છા ગચ્છ
મુરેઈ-અ દુમાસી તિમાસી જા સત્ત । નવર દત્તી વઢૂડ-જા સત્તડ
સત્તપાસી ॥ ૬૮ ॥ તત્તા ય અઢ્ઢમીયા-અઢ્ઢા દહ પઢમ સત્તરાઈદી ।
તીડ ચડત્થ ચડત્યેન-પાળણ અઢ વિસેસો ॥ ૬૯ ॥

ઉત્તાળગ પાસલ્લી-નેસજીવા ત્રિ ઠાળ ઠાઈત્તા । ધોરપસંગે
સહપ-દિવ્વાઈ અપ્પમળો ॥ ૭૦ ॥ દોચા વિ ઈરિસ ચિય-લહિયા
ગામાઈયાળ નવર તુ । ઝકઢ લગઢસાઈ-દઢાયયડઢઢાઈ વા ॥ ૭૧ ॥
તઢેવ ઈરિસ ચિય-નવર ઠાળ તુ તસ્સ મોદોઢી । વીરાસળ મહવાવી-
ઠાઢજ્ઞા અરલુજ્ઞો વા ॥ ૭૨ ॥ એવેવ અઢોરાઈ-ઝઢ મત્ત અપાળગ
નવર । ગામનગરાળ વઢિયા-વપ્પારિય પાળિય ઠાળ ॥ ૭૩ ॥ એવેવ

હાથી વગેરેના અપમા એક જગતુ પણ પાઠો ન હોય છે ત્યાંકિ નિયમને મેળવેલા થકા આખે
માસ વિચરે એમ દ્વિમાસી ત્રિમાસી, એમ સાત માસી લગીની સાત જાણુની,
તે સાથે દાતી પણ રેકમા વધતી જાણુની વાવત્ સાતમીમા સાત દાતી હોય તે બાદ
આખી અથવા છઠાના દિસાને પહેલી પ્રતિમા સાત રાતની ટોય, તેમા ચોથનું તપ ચોવી
દાર એકાતરી ટોય, તથા પૂર્વે કહેલી પ્રતિમાઓથી એ નિરોડ છે કે પારણે આમિય
કરે (૬૭-૬૮-૬૯)

તે ઉપી પાસળીઓવડે પડીને અથવા નિપલાના સ્થાને રહીને દિવ્યાદિક ધોર ઉપ
સર્ગોને અડગ મનથી સહે (૭૦) ત્રીજી પ્રતિમા પણ એનીજ પલ તે ગામની બાહેર
ઉત્કુટુક આસને રહે અથવા વાકા લાકડા માઠક સૂતો રહે, અથવા દડ માફક લાગે ચઈ
પડી રહે અથવા ઉભો રહે (૭૧) ત્રીજીપણુ એનીજ છે પણ જ્યાં સ્થાન તે ગોદાદિ
કાસન વીરાસન અથવા અમ્મકુન્નસન હોય, એજ રીતે અઢોરાનિટ્ટી પ્રતિમા પણ
જાણુવી તેમા પાન વચરનું છઠ લાકડા હોય જો તે ગામનગરની બાહેર વાક વગેરે પ્રા-
ણિઓની પડોશમા રહેવાનું હોય છે, એજ એ રાત્રિ પ્રતિમા પણ સમજવી, તેમા અડગ

ફે-અદ્યમભક્તેણ ઠાળવાદિરબો । ઈસીપઞ્ચારગ્—અળમિસનયળેગ-
૧ ॥ ૭૪ ॥

હદિ તિ હોઈ કાન્તો-સો પુળ ઉકોસ મજ્જિમજહનો । હદહલ્લ-
જા હહ-સુલ્લ સો હોઈ હુ જહનો ॥ ૭૫ ॥ ઉકોસ પુલ્લકોદી-
પુળ હુત ળેગઠાળાઈ । ઉકોસ મહાલંદ-પળ રત્ત ઇત્ય નિદિદ્ધ
૬ ॥ જન્દા ઉ પચરત્ત-ચરતિ તમ્હા ઉ હુત હાલદિ । પચેવ હોઈ
તેસિં ઉકોસપરિમાળ ॥ ૭૭ ॥ જા ચેવય ળિળકપ્પે-મેરા સાચેવ
યાળપિ । નાળત્ત મુળ સુત્તે-ભિરુવાળ માસરુપ્પે ય ॥ ૭૮ ॥
હદિયાળ ગન્હે-અળ્લહિયદ્ધાળ જહ ળિળાળ તુ । નવર કાલ વિ-
હ-હુવાસે પળગ ચંડમાસે ॥ ૭૯ ॥

ગન્હે પહિયદ્ધાળ-અહલદીળ પુળો વિસેસો ય । જો તેસિ ઉગ્ગહો

૧૫ હોય છે, અને બાહેર ઇપત્રમાગ્ગાર પૃથ્વીમા આપે મનના માર્ગા સિવાય એક ન
ભેતેના રહી ઉભો રહે (૭૨-૭૩-૭૪)

લદ એટલે કાગ તે ઉત્કૃષ્ટ, મધ્યમ અને જગત્ત્ય એમ ત્રણ ભેદે છે, ત્યાં જ
કાગ તે બીજેભો હાથ મુકાવ, તેટલી વેળા જાણુની (૭૫) ઉત્કૃષ્ટ કાળ તે કોઈ
જાણના મધ્યમના અનેક સ્થાન થાય છે હવે ઇલા ઉકૂંદુ યથાતદપણ પાચ રા
કહેતુ છે [૭૬] જે માટે પાચ રાત લગી આ કપ પાગે છે, તે માટે તે
કહેવાય છે, તેઓ ગન્ઠમા ઉત્કૃષ્ટ પાચજ હોય (૭૭) જે મર્યાદા જિનક
છે, તેજ મર્યાદા યથાતદ કપપાળાની જાણની રૂપ સૂચમા, ભિક્ષામા અને
પ્રપમા તદ્દાનત હોય છે [૭૮] ગન્ઠમા અપ્રતિયદ્ધ યથાતદોની મનાત પણ
કપીની માફકજ છે રૂપ કાળમા વિશેષ છે, તે એક જગત્ત્ય પાચ હોય છે,
ચોમાસુ હોય છે (૭)

ગન્ઠ પ્રતિયદ્ધ યથાતદોઓ આ વિશેષ છે કે, જે તેમનો અવગ્રહ હોય છે,

एमाइ नियमसेवी-विहरेद् अत्तडिओ मासो ॥ ६७ ॥ पच्छा गच्छ
मुनेई-एव दुमासी तिमसी जा सत्त । नवर दत्ती वट्टइ-जा सत्तउ
सत्तमासीए ॥ ६८ ॥ तत्ता य अट्ठमाया-अत्ता इह पठम सत्तराईटी ।
तीइ चउत्थ चउत्थेण-पाणएण अह विसेसो ॥ ६९ ॥

उत्ताणग पासस्त्री—नेसजीवा वि ठाण ठाट्ता । ધોસમમ્મે
સહણ-દિવ્વાઈણ અરુપમણો ॥ ૭૦ ॥ દોઢા વિ ઇરિસ ચિય-લહિયા
ગામાઈયાણ નવર તુ । ઉક્કલ લગલસાઈ-દઢાયયલલ્લઠાઈ વા ॥ ૭૧ ॥
તથેવ ઇરિસ ચિય-નવર ઠાણ તુ તસ્સ ગાંદોહી । વીરાસણ મહવાવી-
ઠાઈજ્ઞા અચ્છુજ્ઞો વા ॥ ૭૨ ॥ એવેવ અહોરાઈ-ઠલ્લ ભત્ત અપાણગ
નવર । ગામનગરાણ વહિયા-વપ્પારિય પાણિય ઠાણ ॥ ૭૩ ॥ એવ

હાથી વગેરેના ભાગમાં એક જગતુ પણ પાછો ન હોયે પ્રત્યાદિક નિયમને સેવનો થયે આખો
માસ રિચરે એમ ત્રિમાસી, ત્રિમાસી એમ સત્રિમાસી લગીની સાત જાણુવી,
તે સાથે કાલી પણ દરેકમાં વધતી જાણુવી ચારત્ર સાતભીમા સાત છતી હોય, તે બાદ
આખી અથવા ઇલાના હિસાને પહેલી પ્રતિમા સાત રાતની હોય તેમાં એકજન તપ એવી
દાર એકાંતરી હોય, તથા પૂર્વે કહેલી પ્રતિમાઓથી એ વિરોર છે કે પારણે આગિત
કરે (૬૭-૬૮-૬૯)

તે ઉંચી પાસળીઓવડે પડીને અથવા નિપલાના સ્થાને રહીને દિવ્યાદિક ધોર ઉપ
સગાને અડગ મનથી સહે છે (૭૦) બીજી પ્રતિમા પણ એનીજ પણ તે ગામની બાહર
ઉત્કુટક આસને રહે અથવા વાકા લાકડા મારક સૂવે રહે, અથવા દડ માફક લાગે થઈ
પડી રહે અથવા ઉભો રહે (૭૧) ત્રીજીપણ એનીજ છે પણ જ્યાં સ્થાન તે મોદોહિ
કાસન વીરાસન અથવા આશ્રુજ્વલસન હોય, એજ રીતે અહોરાત્રિકી પ્રતિમા પણ
જાણુવી તેમાં પાનક નરનું ૭૦ લકડા હોય અને તે ગામનગરની બાહર વાધ વગેરે પ્રા-
ણિઓની પડોશમાં રહેવાનું હોય છે, એજ એક રાત્રિ પ્રતિમા પણ સમજવી, તેમાં અડગ

અગર-અટમમત્તેણ ઝણગાહિરઓ । ઈસીપન્ધારગપ્—અણમિમનયણેગ-
દિદ્ધીર ॥ ૭૪ ॥

હદિ તિ દોટ કાન્નો-સો પુણ ઉકોસ મન્ઝિમજહ્નો । ઉદહલ્લ-
કરો જા ફહ-મુવ્વહ સો દોટ હુ જહ્નો ॥ ૭૫ ॥ ઉકોસ પુન્નમોદી-
મન્ઝે પુણ હુત ણેગઠાણાઈ । ઉકોસ મહાલટ-પણ રત્ત ઇન્થ નિદિદ્ધ
॥ ૭૬ ॥ જન્હા ઉ પચરત્ત-ચરતિ તમ્હા ઉ હુત હાહદિ । પચેવ દોઈ
ગન્ઠે તેસિ ઉકોસપરિમાણ ॥ ૭૭ ॥ જા ચેવય ત્રિણરૂપે-મેરા સાચેવ
હદિયાણપિ । નાણત્ત મુણ મુત્તે-મિક્કવાપ માસરૂપે ય ॥ ૭૮ ॥
અહલદિયાણ ગન્ઠે-અપ્પહિન્દ્યાણ જહ ત્રિણાણ ત્તુ । નવરં કાલ ત્રિ-
સેસો-ઉદ્દુમાસે પણગ ચડમાસે ॥ ૭૯ ॥

ગન્ઠે પહિન્દ્યાણ-અહલદીણ પુણો વિમેસો ય । જો તેસિ ઉગ્ગહો

ભક્તવત્પ હોય છે, અને માહેર છપ્પાગામાર ૧૨ીમા આમે મન ૧૨ માર્ગા શિવાય એક ન
જાણી જોનો ગ્હી ઉભો રહે (૭૨-૧૭૩-૭૪)

૧૬ એટલે જાગ તે ઉત્કૃષ્ટ, મધ્યમ અને જવન્ન એમ ત્રણ ભેદ છે, ત્યાં જ
ધન્ય જાગ તે જાણીતો હાથ ચા ૧૫, તેટલી વેળા જાણી (૭૫) ઉત્કૃષ્ટ કાળ તે કોડ
પૂવ જાણીતો મધ્યમના અને, સ્થાન થાય છે હન ધંદા ક્રિદ યથાલક્ષણ પાય રા
તનુ કલેતુ છે [૭૬] જે માટે પાય રાવ તમી આ કપ પાતે છે, તે માટે તે
યથાનદ કહેનાય છે તેઓ ગન્ઠમા ઉત્કૃષ્ટ પાયજ હોય (૭૭) જે મર્યાદા જિનક
લપમા છે, તેજ મર્યાદા યથાનદ કલપનાગાની જાણી, રત્ત સુતમા, ભિક્ષામા અને
માત્રક પમા તમાવત હોય છે [૭૮] ગન્ઠમા અપ્રતિગદ્ધ યથાનદોની મરાત પણ
જિનકલપીની માદ-જ છે રત્ત જાણમા વિશેષ છે, તે એ કે નગુવાસ પાય હોય છે,
અને ચામાયુ હોય છે (૭૯)

ગન્ઠ પ્રતિગદ્ધ યથાત્તિઓનો આ વિશેષ છે કે, જે તેમનો અવગ્રહ હોય છે,

કિર-સો આયગિયાણ આમવહ ॥ ૮૦ ॥ ઇગવસદોઈ પળગ-છબ્વીહીઓ
 કુળતિ ગામપિ । દિવસે દિવસે અન્ન-અઠતિ વીંહિં તુ નિયમેણ ॥ ૮૧ ॥
 પઢિવદ્ધા ઇપરે વિય-ફિક્કા તે જિણાય થેરા ય । અત્થસ્સુયદેસમી—
 અસમત્તે તેસિ પઢિવધા ॥ ૮૨ ॥ લમ્માઈસુ દૂરેતે—તો પઢિવજ્જિતુ
 સિત્તનાહિઠિયા । ગિણ્હતિ જ ન ગહિય-તત્થય ગતૂળ આયરિઓ
 ॥ ૮૩ ॥ તેસિં પય પયચ્છઈ-સિત્ત ઇતાળ તેસિમો દોસો । વદત
 મવદતે-લોગમિ ય હોઈ પરિવાઓ ॥ ૮૪ ॥

ન તરિજ્જ જઇય ગતુ-આયરિઓ તા હિપ્પય સો ચેવ । અતરપન્નિહ
 પઢિવસમ-ગામમહિ અન્નવસાઈં વા ॥ ૮૫ ॥ તીંપ ય અપરિભોગે—તે
 વદતે ન વદપ સોવ । ત ધિત્તુ મપઢિવદ્ધા-તઓ જહિન્હાઈ ધિંહરતિ
 ॥ ૮૬ ॥ જિણકપ્પિયા વ તહિય-કિંપિ ચિગિચ્છ નમેવ કારિંતિ ।

તે આચાર્યોનો પણ ગણાય છે [૮૦] તેઓ એક વસતિમા પાંચ રથા હોય તો આ
 મમા છ પાંચ કરે અને નિયમા દરરોજ જાય । જુદા પાંચમા ભિક્ષાર્યે જાય (૮૧)
 પ્રતિનિદ અને અપ્રતિનિદ એ રેકના પાંચ બે જોઈ છે—જિનપ્રતી અને રથવિરકદ્ધી
 ત્યા અર્થશ્રુત દેશે કરીને અસમાપ્ત દોય ત્યા સુધી ગચ્છ પ્રતિનિદપણે રહે તે પ્રતિનિદ
 જાણના [૮૨] ત્યા લગ્નાદિકે કરીને લાગ્યા આનતા હોય તો તેઓ મથાલદ
 ક પને તરતજ મદલ્લ કરી ક્ષેત્રની બાહેર રહી જે નહિ લંધેતુ શ્રુત દોય તે મદલ્લ
 કરે, તે એ રીતે કે ત્યા આચાર્ય જઈને તેમને ૫ આપી આવે બાબી તેઓ ક્ષેત્રમા
 આવે તો આ દોય લાગે છે કે તેઓ ન વાદિ, અને આચાર્ય તેમને વાદે એટલે તે મા
 નિવ થાય [૮૩-૮૪]

જો આચાર્ય આવી શકે તેમ ન દોય તો તે મથાનદજ વચ્ચેની પતિનમા, પડે
 શમા, કે ગામની બહાર બીજી વસતિમા આવે [૮૫] તે વસતિના અપરિભોગમા તેઓ વાદે
 પણ આચાર્ય ન વાદે એ રીતે શ્રુત મદલ્લ કરીને પછી તેઓ અપ્રતિનિદ થઈ ઇન્દ્ર
 પ્રમાણે નિયમે [૮૬] તેઓ જિનક પી હોય તો, કાષ્ઠ પત્ર ચિગિત્સા કરાવે નહિ શરી

નિષ્પદિકમ્મસરીરા-અચ્છિમલંપિહુ ન અવણિતિ ॥ ૮૭ ॥ ઘેરાળ ના-
ળત્ત-અતરત આપ્પિણતિ ગચ્છસ્સ । તે તસ્સ ફામુણ-કરિતિ સવ્વપિ
પરિકમ્મ ॥ ૮૮ ॥ ફવિન્નક પઢિગ્ગહગા-સપ્પાચરણા હવતિ ઘેરાડ ।
જે પુણ સિં જિણકપ્પે-મયળ સિં વત્થપાયાઈ ॥ ૮૯ ॥

ગળમાળઓ જહન્ના-તિનિ ગળ સયગ્ગસો ડ ડવ્વકોસા । પુરિસ-
પમાળે પનસ્સ-સહસ્સસો ચેવ ડવ્વકોસા ॥ ૯૦ ॥ પઢિવજ્જમાળગા-
યા ફવ્વકાઢ ફવિન્ન ડળપવ્વસેવિ । હોતિ જહન્ના ઇ-સયગ્ગસો ચેવ
ડવ્વકોસા ॥ ૯૧ ॥ પુચ્ચ પઢિવજ્જમાળવિ-ડવ્વકોસ જહન્નઓ પરીમાણં ।
કોઢિપુહુત્ત મળિય-મુળીળ હાલદિયાળ તુ ॥ ૯૨ ॥ પચવિ ઇમે પહા-
ળા-અન્નુનાનિંદયાળ સાટ્ટળ । અન્નુવરિસ વિમુદ્ધય-વિવજ્જયાળ જઓ
મળિય ॥ ૯૩ ॥ જોવિ દુવત્થતિવત્થો-એળે અવેલઓ વ સથરઈ ।
નય તે દૂસિતિ પર-સવ્વેવિય તે જિણાળાઈ ॥ ૯૪ ॥

રત્ન ડખ પશુ પ્રતિક્રમ કરે નહીં, અને આપ્તુ ગળ પણ ઉતારે નહિ [૮૭] સ્થવિ
રકલ્પિ હોય, તો એટલો વિશેષ છે કે, અણુ સહી શક્તાને ગચ્છમા સોપે છે, અને તે
ગચ્છમાળા, તેની પ્રાગુ ડપાળોથી સવળી ચિહ્નિત્સા કરે છે [૮૮] સ્થવિર ડલ્પિ હોય,
તો જેટલા પાત્રનાળા હોય, તેના પ્રાવરણુનાળા હોય છે, અને જેઓ એમાં જિનકલ્પિ
હોય, તેમનાં સ્ત્રપાનમા લગ્નના હોય છે [૮૯]

ગચ્છના માનમા જલ્પવર્થી ત્રણ ગચ્છ હોય, ઉત્કૃષ્ટ સો ગચ્છ હોય પુરુષના
પ્રમાણમા ઉત્કૃષ્ટ ૫૨૨ હજાર હોય [૯૦] પ્રતિષ્ઠમાનના હિસાબે ઓછામા ઓછા
જલ્પવર્થી એક હોય, અને ઉત્કૃષ્ટ એક સો હોય [૯૧] પૂત્ર પ્રતિપત્તિ પથાલદ મુનિઓ
ઉત્કૃષ્ટ અને જલ્પવર્થો બે કોડથી નવકોડ સુધી હોય [૯૨] આ રીતે પાંચે પ્રકારના
કલ્પનાળા મુનિઓ અન્યોઅન્ય અનિદક અને બીજાના ઉત્કર્ષની નિયમિત્વથી રહિત
સાધુ જોતામા પ્રધાન ગણાય છે જે માટે કહેવું છે કે, જે બે વચ્ચે રાખે, ત્રણ રાખે,
એક રાખે કે, વચ્ચે વગર નમાવે, તે એક બીજાને દૂરે નહિ, કેમકે તે સર્વ જિનાશ્વ-
ને અનુસરીને વર્તે છે [૯૩-૯૪]

ઇત્ય કિર થેરકપ્પો-નિચો જમ્હા ઇમ્મિ નિપ્પજા । સેસાણ હુતિ
 જોગ્ગા-તિત્થ ઐ ઇમેણ નિવ્વહ્હ ॥ ૯૫ ॥ દુન્નલ સચયણાણ-એસન્નિય
 વટ્ઠમાણપુરિસાણ । ડચિઓ કપ્પો તમ્હા-એયમિ હવિજ્ઞ ઝજ્જુત્તો ॥ ૯૬ ॥
 ઇય વિવિહ જુત્તિસાર-પનવિઓ સૂરિણા તઠ્ઠવિ એમો । ગાઢાભિમાણ-
 વસઓ-પઢિભણિહ એવ માઢત્તો ॥ ૯૭ ॥ જઈ તાવ મટસત્તા-તુમ્હે
 સુહલ્પહા ન ડજ્જમહ । સરસામત્થે કિમહ-પમાયસીલો હવિસ્સામિ ?
 ॥ ૯૮ ॥ ઇય જપતો વહુહા-વારિજ્જતોવિ હુટ્ઠવસહિતો । પઢિવત્તનગ્ગ-
 ભાવો-સિવ્વભૂઈ નિગ્ગઓ સરસા ॥ ૯૯ ॥

નેહેણ ય પચ્ચઇયા-લહુમ્હણી તસ્સ ઉત્તરા નામ । ત વચ્ચત ટ્ઠ્ઠ્ઠ
 ચિંતહ મહ ભાવણા મૂળ ॥ ૧૦૦ ॥ એણ પમારેણ-વિદ્ધો પરલોપ
 સાહ્ણોવાઓ । ઇય ચિંતિય સચલિયા-તહેવ સાનગ્ગઓ નસ્સ ॥ ૧૦૧ ॥
 લજ્જાકરિ સિ કાઢ-વેસાણ સાહિયા નિયત્થા સે । ત મણિચ્છર્તિ

એમા સ્થિતિ પ છે, તે નિત્ય છે ધર્મ એમા તૈયાર થઈ શેષ કે પોતે યોગ્ય
 થાય છે તેમજ તીથ પણ એના વગેરે આને છે (૮૫) આજ ના વત્તા દુનળ
 સ ધેયુનાગા પુરુષોને એજ ક'પ ઉચિત છે માટે એમા ઉત્તમ રહેલુ [૮૬] આ રીતે
 અને યુક્તિઓથી બાધા સમજાયા હતા મા' અભિમાનના વશે કરીને આ રીતે જ
 વાન આપવા લાગ્યો કે તમે મ સત્વનાગા અને સુખનપટ ટોળને જો કે ઉદ્ધમ
 નથી ક'તા હતા ॥ આમથનાન હતા મા માટે પ્રમાદશીન થાઉ ? [૮૭-૮૮] આ
 રીતે તો નતો થયે અને છુટો પડતા ધણા પ્રકારે નિરાધા થકો પણ નગ્નપણુ ધાગ્યુ
 કરી શિવભૂતિ જટ દધને છુટો પડ્યો [૮૯] તેની ઉત્તરા નામે નાની મ્હેન હતી, તે
 તેના મ્હેનથી પ્રવળિત થયેલી હતી તે તેને જતો જોઈને વિચારના લાગી ? મારા
 બાઈએ નહી આ પ્રકારે પડે એ સુદારનાનો ઉપાય દીધો લાગે કે એમ ચિતવીને તે પણ
 તેનાજ માફ નગ્ન થઈને તેના પાછળ આવી (૧૦૦-૧૦૧) ત્યારે તે વજ્રવે છે,
 એમ વિચારીને વેશ્યાએ તેના ઉપર સાડી મેલી તેો અલ્પચ્છતી જોઈને બાઈએ કહ્યું કે,

દદ્દૂળ-ભાડળા સા ઇમ ભણિયા ॥ ૧૦૨ ॥ દેવયદિચ્છ એ-મા મુચ્છ
 મુચ્છ સાદિય એમ । ઇય એમસાદિયત્ત-સજાય તસ્સ અજ્ઞાણ ॥ ૧૦૩ ॥
 એવ સો મોહરો-આરખેડળ વદ્ધણુદ્ધાણ । જાઓ મિચ્છાદિદ્ધી-દુગ્ગદ
 દોહગભાગી ય ॥ ૧૦૪ ॥

તથાચાગમઃ—

ઝહાણ પન્નત્ત-ચોદિય સિવભૂડવત્તરાદિ ઇમ । મિન્ડાન્સણ મિળમો-
 રહવીરપુરે સમુપ્પન્ન ॥ ૧૦૫ ॥

અશમ્યાનુદ્ધાને સુન્નદુશિવભૂતિર્હતમતિઃ—

પ્રવૃત્તિ કુર્વાણ, સમજનિ ભવે દુઃસ્વભવન ।

હતિ જ્ઞાત્વા સમ્યક્ સપદિ પરિહૃત્યાગ્રહમિમ—

સદા શક્યારમ કુરુત યતયો નિર્મલધિય ॥ ૧૦૬ ॥

॥ ઇતિ શિવભૂતિકથા ॥

(છ)

હે સુતનુ ! દેવતાએ આપેલી આ એક સાડીને તુ મૂડમા એ રીતે તેની આર્થાઓ એક
 સાડીવાળી થઈ (૧૦૨-૧૦૩) એ રીતે તે મોહથી અથ યએલો શિવભૂતિ નુદ્ધાણ
 આગળીને મિત્થાદિદ્ધિ તથા દુઃમતિ, અને દેભાગરો ભાગિઓ થયો [૧૦૪]

જે માટે આગમમા કહેતુ છે કે

બોદિક શિવભૂતિ, અને ઉત્તરાએ પોતાની જહા (મતિકાપિત નિચારણા) થી
 પ્રસંગેતુ આ મિત્થાલ્લન રચવીરપુરમા પહેતુ ઉત્પન્ન થયુ [૧૦૫] આ રીતે અસમ્યા
 નુદ્ધાણમા દુર્મતિ શિવભૂતિ પછી પ્રવૃત્તિ કરી દુઃખી થયો એમ રૂઢી રીતે ભણીને
 આગળને અટ છોડી જીને હમેશા હે નિર્મળ બુદ્ધિવાન યતિઓ ! તમે આ શક્યારભ
 કરતા રહો [૧૦૬]

આ રીતે શિવભૂતિની કથા છે.

મહામાહતાચાસ્ય શુરાવજ્ઞાનુધ્યાત્માનમુન્નમયિતુ મદત્તતાત્ દષ્ટ-
વ્યા—શુર્વાજ્ઞયા શાસનોન્નતિકારિણો લઘ્વિરયાતિનિરપેક્ષસ્ય સાધાર-
ધિકતપ કર્માતાપનાદિક્કરણ ચ વીર્યાચારારાધનરપત્વાદ્ શુનકરમેવેતિ
ઇત્યુક્ત શર્યાનુષ્ઠાનારમસ્ય પચમ ભાવસાગેર્લિંગ-મિદાર્ના પદે
શુણાનુરાગમાદ્

[મૂલં]

જાયઃ શુણેસુ રાગો-સુદ્ધચરિત્તસ્મ નિયમઓ પવરો ।
પરિહરઈ તઓ દોસે-શુણગણમાલિન્નસજ્જણ ॥ ૧૨૦ ॥

[ટીકા]

જાયતે સપચતે શુણેષુ—

વય^૧ સમણધર્મ^{૧૦} સમમ^{૧૭}—વયાવન્ચ^{૧૦} ચ ધમ્મસુત્તીઓ^૬ ।

શિવશ્રીને મહાશ્વ એટલા માટે જન્મ્યો કે તે શુદ્ધા અવસ્થાશુદ્ધિ રાખી પોતાને
ઉચ્ચે બતાવના પ્રદત્ત થયો બાકી શુદ્ધની આપણે શાસનની ઉન્નતિ કરનાર અને લઘ્વિ
કે જ્ઞાતિની અપેક્ષા નહીં રાખનાર સાધુનું અધિક તપ એ તથા આતાપનાત્કિત કરવું,
તે તો વીર્યાચારની આરાધના રૂપે હોઈને કાયદામરકજ થાય ॥

આ રીતે શક્યાનુષ્ઠાનાર સરપ બાર સાધુનું પાચમું નિગ કહ્યું હશે અણુત
સગ રૂપ જુ નિગ કહે છે—

મૂળનો અર્થ

શુદ્ધ ચારિત્રવાળાને શુણેમા નિયમ પ્રવર રાગ થાય છે,
તેથી તે શુણેને મલિન કરનાર દોષોને ત્યાગ કરે છે (૧૨૦)

ટીકાનો અર્થ,

શુણેમા એટલે પાચ મહાનન, દશવિધનિધર્મ, સત્તર જાવમ, દસવિધ વૈશાલ્ય,

નાળાઈતિયઃ તવ^{૧૨} કોહ-નિગદા^{૧૩} રૂપ ચમ્પ મેય ॥ ૧ ॥

પિંદવિસોદ્ધી^{૧૪} સમિર્દિ^{૧૫}-ભાવણ^{૧૬} પદિમાત્^{૧૭} ઇદિયનિગોષ્ઠ^{૧૮} ।

પદિલેહ્ણ^{૧૯} ગુર્ત્તીઓ^{૨૦}-અભિગ્નદ્વા^{૨૧} ચેવ કરણ તુ ॥ ૨ ॥

ઇત્યાગમપ્રસ્પિતેષુ મૂલયુગોચરગુણસાક્ષિતેષુ રાગઃ પ્રતિવચઃ શુદ્ધચા-
રિતસ્ય નિષ્કલક્રસયમસ્ય નિયમતોઽવશ્યભાવેન પ્રચરઃ પ્રધાનો ન મિ-
થ્યાઈતિભાવઃ—પરિહરતિવર્જયતિ તતસ્તસ્માદ્ગુણાનુરાગાદોપાનદુષ્ટ્યા-
પારાન્, કિંચિશિષ્ટાન્ ? ગુણગણમાલિન્યસજનકાનજ્ઞાનાદીનામથુદ્ધિહેતૂન્
આયસાધુરિતિ.

ગુણાનુગમસ્યેવ લિંગમાહ—

॥ મૂલં ॥

ગુણલેસંપિ પમસદ્-ગુરુગુણ બુદ્ધીહ પરમય ગત્તો ।

દોસલબેળાવિ નિયય-ગુણનિયત્ નિગ્ગુણ ગણત્ ॥ ૧૨૧ ॥

નિરિધિ યદ્યથયર્થની ગુપ્તિ, જ્ઞાન દરશન આગ્નિ, બાહ્ય પ્રકારનું તપ આર ક્રોધાદિક કપાપનો
નિમ્મલ એ રીતની અરણ્ય સત્ત્વિ છે તથા—

આર પ્રકારની પિંડ નિશુદ્ધિ, પાંચ સમિતી બાહ્ય જ્ઞાનના બાર અનિમા, પાંચ છદ્ધિ
ચેતો નિરાધ, પચીસ પદ્ધિલેહ્ણા, ત્રણ ગુપ્તિ અને આર જ્ઞાનના અભિમુદ્ધ એ ડરણ્યસત્તરી છે
આગમમા વચુવેલા મૂળ શુદ્ધ અને ઉત્તર ગુણોમા રાગ એટલે પ્રતિનિધિ [પ્રીતિ] શુદ્ધ એ
રીતે આદિનિરુપ્ત પુરુષને નિયમા અવર એટલે પ્રધાન દોષ હિંદુ ઉપર દૃષ્ટાનો જુદો રાગ
દોષ, તે ગુણાનુરાગથી તે ભાવ સાધુ જ્ઞાનાદિ ગુણોને અનિન કરનાર દોષોને એટલે કુદ
બાપારોને પગિદ્ધર છે, એટલે વચ છે

ગુણાનુગમનુજ નિય જનાવે છે —

મૂળનો અર્થ.

પરમાં રહેલા લેગ ગુણને પણ મહાન ગુણની બુદ્ધિએ તે
પ્રગમે છે, અને લવ જેટલા દોષવટે પોતાના ગુણોને નિર્ગુણ
ગણે છે [૧૨૧]

॥ ૨ ॥ તત્થ કયાવિહુ ત્રિહુણિય-અદ્ધણવણપાડકમ્મપન્થારો । દુરિ-
યદુમદલ્લણનેમી-અગ્ધિદ્ધનેમી સમોસગ્ગિઓ ॥ ૩ ॥ સિગ્ગિરેવયગિરિસદ્ધિ-
ય-ઉડ્ડાણે નદ્ધણથિ રમણીય । સુરરદયસમોસરણે-ત્તવાવિદ્ધો દેસણ
કાઠ ॥ ૪ ॥

તત્થો નિઉત્તપુરિસા-જિણઆગમણ સુણેવિ ઢિદ્ધમણો । ચલિઓ
ખરહદ્ધર્મ-વદણહેંડ જિણિસ્સ ॥ ૫ ॥ ચલિયા તેણ સમાણ-દસવિ
દસારા સમુદ્ધિજયાઈ । તહેચેત્ર મહાવીરા-પચવિ યલદેવપામુલ્લા ॥ ૬ ॥
સોલ્લસ રાયસહસ્સા-સચલિયા ડગસેણનિવપમુહા । ઇગ્ગીસસહસ્સા-વી-
રસેણવમુહાણ વીરાણ ॥ ૭ ॥ દુદ્ધતકુમારાણ-સદ્ધિસહસ્સાણ સત્તપમુહા-
ણ । પજ્જુલપ્પમુહાઓ-અદ્ધુદ્ધતકુમારકોઠીઓ ॥ ૮ ॥ છપ્પન્ન ચ સ-
હસ્સા-મહસેણપ્પમુહાલલગાણથિ । અન્નાવિ સિદ્ધિમાઈ-નાગરલોગો
અણેગવિદ્ધો ॥ ૯ ॥

મધુમથન [શ્રીકૃષ્ણ] નામે ક્ષિણુ ભરતાદનો ગળ દનો [૨] ત્યા એક વેળા અનિ
આકરા ધાનિ કમને તોડના અને દુરિતપ જા ને ભાંગના પેડની ધારા સમાન અરિષ્ટ
નેભિ ભાગના સમોમયા [૩] તે શ્રી ગેવગિરિ ઉપર રહેના નન્ન નામના રમણીય
ઉદ્યાનમા દેવોએ રહેના સમરતરણમા દેશના આપના માટે ગિરાજમાન થયા (૪)

ભારે ખખડ, આપના રોકેના માખુસ ભારત ગિનેશ્વર પધાયા સાબળી દર્શિત થ
ધી ભરતાદ પાતિ તેમને વાળના આપે [૫] તેના સાથે સમુદ્ધિગમ્ય વગેરે દશ
શાહ તેમજ બળદેવ પ્રમુખ પાંચ મહાવીર (મોટા બળના) નાનતા થયા [૬]
વગી હાસેન વગેરે સોળ હજાર ગમ્મઓ તથા વીગમેન પ્રમુખ એકવીગ હજાર શરવીર
સુભટો ચાનના થયા [૭] તેમજ સાન પ્રમુખ સાડ હજાર દુલ્લેન [બેપરવા] કે
મારો તથા પ્રમુખ પ્રમુખ સાડી તથા કોડે કુમારો ચાનતા થયા (૮) વળી મહાસેન
પ્રમુખ ખપ્પન હજાર બાળાનો તથા બીજા અનેક ગેઠ સાકુમ વગેરે નાગરિ લોધ
નીકળી પયા (૯)

ઇત્તો સોદમ્મવર્ડ-વિંહુમણ ઓહિણા મુણેઝ્ઞણ । ગાઠ હરિસિયહિ
 ૫ઓ-સહાગઓ મણહ નિયમમે ॥ ૧૦ ॥ હહો પિચ્છહ પિચ્છહ-एए
 કિરમેસવા મહાભાગા । ગુરુગુણબુદ્ધીહ નિયાતિ-પરમય ગુણલપિ મયા
 ॥ ૧૧ ॥ સિમ્મુણો ઇવ સ્વલ્લ પહુણો-જહતહ જપતિ ઇય વિચિતેઽ । સિ-
 મ્મ પરિસ્વણત્વ-एगो અમરો ઇહ પત્તો ॥ ૧૨ ॥ ઓસરણમણમમે-
 ગયજીય પરમદુરહિગધદ્ધ । વિહસિપમુહસિયદત-एग સાળ વિઝ્ઞેહ
 ॥ ૧૩ ॥ તમ્મપેણ મિજ્ઞય-સિજ્ઞ સયલપિ અન્નઓ હુત્ત । દદપિઠિય-
 વયણનાસા-उह फुड गतुमारद्ध ॥ ૧૪ ॥

કળ્હો પુણ વચ્ચતો-તેણેવ પહેણ દદ્ધ ત સાળ । પરગુણલેસગ-
 હણમિ-लालसो जपए एव ॥ ૧૫ ॥ एयस्स कसिणसाणस्स-भाणण
 सेयदत्तघणपती । एसा मरगयथाले-मुत्तामालेव कह सहइ ॥ ૧૬ ॥ इ-
 य नाड हरिचरिय-रुहवि न दोस वयति सण्णुरिसा । सो जायपच्च-

એવામા મૌઘમ ઠે અનધિ નાનથી તિણ્ણુ મન જાણીને જાહુ હા પામી સ
 આમા પોતાના દેવેને દેના લાગ્યો કે, આ મહાભાગ વામુદેવો પરાયા લા જોડયા ગુણને
 પણ મોટા ગુણની શુદ્ધિથી જીવે છે (૧૦-૧૧) ત્યારે એ દેનાએ મિચ્છુ કે, આ
 જામની મારફ પ્રજાઓ [મોટાઓ] પણ જેમ તેમ જોને છે એમ મિચ્છારી તેની પરીક્ષા
 કરના તે હદા આ પો [૧૨] તેણે સમવસરણમા જ્ઞાના માગમા અતિ દુર્ગમિ
 કાતો ખુશ કરી રહેલુ મરેતુ દૂતરે વિકુન્થુ [૧૩] તેની ગધથી મુઆળને સમજુ સ પ
 પાળે યજને તથા મોહુ અને નામ મરેગર લાગીને ચાના લાગ્યુ (૧૪)

પરતુ શ્રીકૃષ્ણ તો તેજ મા । ચાલીને પરાયા ગુણના લેશને પણ મદણ કરનામા
 લાવસ ટોવાથી આ રીતે કહેવા લાગ્યા કે આ કાળા કુતરાના મોળમા ધોળા વાતની
 હાર જાણે મરકત મહિના યાજમા મોળીઓની માળા પડી દોષ તેની જોએ છે [૧૫-૧૬] આ
 રીતે શ્રીકૃષ્ણનું ચરિત્ર [આચરણ] જોઈને તે દેનાને " સત્પુરોષ કાપિ દોષ જોવાના
 નથી " એમ ઈ કટેના વચનમા ખાતરી જાણ્યાથી તેણે પોતાનુ રૂપ પ્રગટ કર્યુ (૧૭)

ઓ સુરવશ્મિ, પયડેડ નિયત્વ ॥ ૧૭ ॥ પરગુણગહનપદાણ-વહુસો, ધુ-
ણિડ દરિં સમહુમાણ । અસિવોપસમણભેરિં ચ-દાઝ અમગો ગઓ સ-
ગ ॥ ૧૮ ॥ તત્તો કળ્હો પત્તો-ઓસરણે જિણવર નમિય વિદિણા ।
હચિયદ્વાણે નિસિયડ-ઇય સામી કદ્દ ધમ્મકદ્દ ॥ ૧૯ ॥

ઓ ખવિયા ભવગહન-દુલહ કદ્દકદ્દવિ લહિય સપત્ત । તસસ વિ-
મુદ્ધિનિમિત્ત-સતગુણપસમણ કુણહ ॥ ૨૦ ॥ જહ સયલતત્તવિસયા-
અરુઈ સમત્તનાસિગા મળિયા । તહ સતગુણાણુવગ્ગહના વિ અડ્યારસજળ-
ણી ॥ ૨૧ ॥ જહ સતાવિ નહુ ગુણા-પસસણં પાઠણતિ સત્તાણ । તો
વહુકિલેસસજ્ઞાણ-તાણ કો આયર કુજ્ઞા ॥ ૨૨ ॥ તા નાનાઈવિસ-
ણ-ગુણલેસ જત્થ જત્થિય પાસે । સમત્તગ અવગમ્મ-તત્થ સસિજ્ઞ તા-
વહ્ય ॥ ૨૩ ॥ જો પુણમચ્છરવસઓ-પમાયઓ વા ગુણે ન સસિજ્ઞા ।
સંતેવિ સો દુદ્દાહ-પાવહ ભવદેવ સૂરિ વ્વ ॥ ૨૪ ॥

બાદ પરાયા ગુણને મહત્વ કરના ત પર શ્રીકૃષ્ણને બહુ આનર્પક વારવાર વખાણીને તથા
અશિવને ઉપશમાવના બેરી, તેને આપીને તે દેવતા સ્વર્ગે પહોંચ્યો [૧૮] તે પછી
શ્રીકૃષ્ણ સમવસરણુમા આની વિધિપૂવક જિનને નમીને ઉચિત સ્થાને બેઠો, ત્યારે ભગવાને
આ રીતે ધર્મ કથા કહેતા માઠી [૧૯]

હે ભાગ્યો ! આ ભવગ્ધ આટવીમા દુનભ સમ્યક્ત્વને જેમ તેમ કરી પામીને
તેની વિશુદ્ધિના માટે છતાં ગુણોની પ્રશંસા કરો [૨૦] જેમ સવળા તત્ત્વોમા અશ્ચિ
તે સમ્યક્ત્વને નાશ કરનારી છે, તેમ છતાં ગુણોની પ્રશંસા નહિ કરી તે તેમા અનિ
ચાર લગાડનારી છે [૨૧] જે ગુણોના છતાં ગુણુ પણ પ્રશંસાય નહિ, તે પછી
બહુ કનેસથી સધાતા ગુણોમા કોણુ આનર કરશે ? (૨૨) માટે જ્ઞાનાદિકની બાબતમા
ત્યાં જોડેલો ગુણુષ્ટ દેખાય, તેને સમ્યક્ત્વનું અન આનીને તેજાની પણ પ્રશંસા કરવી
(૨૩) કારણ કે, જે મચ્છરના લીધે, અથવા પ્રમાદના વશથી છતાં ગુણોને પણ નહિ
પ્રશંસે, તે ભવદેવસૂરિની માણક દુષ્ટો પામે છે (૨૪)

પુચ્છઈ ય હરી ભયવ-ભવદેવો નામ એસ કો સુરિ । મળઈ પદ્
દહ ભરદે-આસિ પુરા એસ મુણિનાહો ॥ ૨૫ ॥ વુદ્ધાઈ સુરગુરુસમો
નવર ચરણમિ ર્હસિસિદિલમણો । તસ્સયણ્ણો મીસો-નામેણ વધુદત્તુ ત્તિ
॥ ૨૬ ॥ સો પુણ નિમ્મલચરણો-સુદ્ધમર્મઃ વાયલલ્હિ સપન્નો । તકા-
ગમેસુ કુસલો-અમચ્છરિલ્લો વિણિઓ ય ॥ ૨૭ ॥ તો તસ્સ પાયમૂલે-
જિણસમયવિયક્તવણા સમણસયા । સત્થવિયદ્દાસદ્ધાવિ-વિણયપવણા કય-
જલિણો ॥ ૨૮ ॥ નિમુણતિ જિર્ણિદાગમ-મુવલ્લત્તમણા તદ્દત્તિ જપતા ।
પક્કુણતિ ય વહુમાણ-પવિત્તચારિત્તણુત્તુ ત્તિ ॥ ૨૯ ॥

તો ભવદેવો સૂરી-મચ્છરભરિઓ વિચિંતણ હિયણ । મ મુત્તુ ર્હે
મુદ્ધા-ફિં એય પજ્જુવાસતિ ? ૩૦ ॥ અહવા મુદ્ધા મુણિણો-ગિહિણો વ
ર્હે કુણતુ જર્કિપિ । એસ ડળ કીસ સીસો-તદ્દા મણ દિવિલ્લઓ વિ
ફુદ્ધ ? ॥ ૩૧ ॥ તદ્દ વહુમુઓ મદ્ધ ધિય-રૂઝાંવિ તદ્દ ગુરુગુણેસુ ઠ-

શ્રીકૃષ્ણે પૂછ્યું કે, ભગવાન ! ભગદેવ નામે કયું આચાર્ય હતો ? ભગવાન બોલ્યા
કે આ ભરતમા પૂર્વે ભગદેવ નામે એક આચાર્ય હતો [૨૫] તે શુદ્ધિથી વૃદ્ધપતિ
અમાન હતો પણ ચારિત્રમા લગભગ ૧૦૦ મન-સળો હતો તેને એક બહુદત્ત નામે શિષ્ય
હતો નિમગ્ન ચારિત્રમા, સુદૃઢ શુદ્ધિવાળો, વાલ્લભિ સપન્ન, તક તથા આગમમા કુશળ,
મત્સર રહિત અને વિનીત હતો [૨૬-૨૭] તેથી તેની પાસે જિન સમરના બધા
શ્રમણો તથા રાજામા કુશળ શ્રાવકો વિનયપૂર્વક હાથ જોડી હવેના રાખીને જિનાગમ સા
ભગતા આે તેને તદ્દત્ કરી માનતા તથા તેને ચારિત્રવાન ગણીને તેનું બહુ માન
કરતા (૨૮-૨૯)

સારે ભગદેવસુરિ મત્સરે લગભગ હૃદયમા ચિતવવા લાગ્યો અને છોડીને આ
મુગ્ધે એને કા સેવે છે ? [૩૦] અથવા આ મુનિઓ અને શ્રાવકો તો ભોળા છે,
માટે મને તે કરો પણ આ એવો મારો મુડોતો હોઈ આમ કેમ કરે છે ? (૩૧) મેજ
એને બહુશ્રુત ક્યો છે અને મેજ એને મોટા મુજોમા સ્થાપિત કયા છે, છતાં મને

વિઓવિ । મ અવગણિટ એવ—પટ્ટ પરિસાડ મેયમિ ॥ ૩૨ ॥ નરના-
હમિ જિયતે—ન દત્તમગો હવેદ, એસોવિ । એણ અણજ્ઞેણ—મણે ન
મુઓ જણપવાઓ ॥ ૩૩ ॥ જડ સપડ વારિજ્ઞજ—ડમો મળ ધમ્મક-
હણમાર્ય । તો મચ્ઝરિ ત્તિ લોગો—મુહો મ મળણ એસ ॥ ૩૪ ॥

તા કાડ હવેહ ચિય—ઇમમિ મૂદમિ ડણ્હ મહ હચિયા । ઇય
જા મચ્છરપુહો—સો સૂરી નમડ રુરિ ટિણે ॥ ૩૫ ॥ તા પાદલિ
પુરનયરા સંઘાણેણ તસ્સવાસમિ । પત્તો મુણિસગાહો—મુણીહિ અમ્મ-
હિઓ સોત્રિ ॥ ૩૬ ॥ અથ તસ્યયતિપર્તર્યતિ—જનમ્ય કૃત્વા યથોચિત
સર્વ । મુનિમૃગાટક એવ—સઘાદેજ ન્યવીવિદત ॥ ૩૭ ॥ પ્રજ્ઞાવજ્ઞાતગુ-
રુ—રિંદુરાતયો વ્યક્તલિંગિસ્સત ॥ સ્વર વિજહાર ચિર—પદ્દર્શન-
ચિપ્પુતિં કુર્વન્ ॥ ૩૮ ॥

તથાશિ

અનમણીને આ રીતે ભુદી પા । ભરે છે । [૩૨] “ રાત્રી જાતા જતા તેના જાતો
ભગ ન થાય ” આ જોડાનને પણ કું ધાર પુ કે, તે અનાય સાબળી નથી (૩૩)
હવે જો હમણાં એને કુ ધમ કયા વએરેથી આટલાવુ તો આ મુગ્ય લોકો મને મત્સરી
માની બેસે (૩૪)

માટે આ મૂં શિખ તરફ મારે હાથ ઉદ્દેશાજ કરવી ઉચિત છે, એમ વિચારી
તે આચાર્ય મત્સરથી ભરેલો રહી કેટલાક દિવસ પસાર કરવા લાગ્યો (૩૫) એવામા
પાટનિપુર નગરથી સઘની આગાએ તેની પાસે એક મુનિનો સવાડો આવ્યો, એટલે
મુનિઓએ હાથ ચઢી તેને માન આપ્યું (૩૬) હવે તે સઘાડાએ તે આચાર્ય તથા
મતિઓનું સઘળું ઉચિત સાચીને આ રીતે સઘનો આદેશ બખાલ્યો કે, [૩૭] ત્યા
પ્રણાથી બ્રહ્મરૂપિણે પણ હવે પાડનાર રિદુ નામનો અન્યકાનિમી જ દરબને તોડીને
યથેચ્છરે ત્યા લાગા વખતથી રિચરતો રહ્યો છે [૩૮]

તે આ રીતે કે —

કાળાદા નમદાન્ પ્રણટ્ટિપણાધિક્યાન્ વહૂન્ મોતમાન્-શાક્યાન્
તર્કવચોવિચારવિમુક્તાન્ સાંખ્યાનસર્યાનપિ । કૌલાન્ શ્રૃંગલાન્
નિરસ્તયશસો મીમાસકાન્ વ્યસકાન્-કુર્વન્ વારણમદ્વિશકમચરત્ સર્વત્ર
ગર્વોદ્ધર ॥ ૩૯ ॥ સમતિ જૈનમુર્નાદ્રૈ-સાર્દ્ધ સ્પર્દા ચિકીર્ષતે દુષ્ટ ।
તદર્શનકૃત્યમિદ-કર્તું તત્રૈત લઘુ યુય ॥ ૪૦ ॥ ઇય સોઝ સો સૂરી-
જા ચલિઓ પાઢલીપુરાભિમુહ । પવયણપભાવણત્થ-તા જાયા અભિમુહા
છીયા ॥ ૪૧ ॥ વામા સ્વેમા, લાભમિ દાહિણા પચ્છિમા નિયત્તેઝ ।
છીયા નૂળ મભિમુહા-ઋયાપિ કજ્જ વિનાસેઝ ॥ ૪૨ ॥

ઇય ચિત્તિઝણ સૂરી-ગિહારચરણાઝ ડવરઓ સદસા । તો મળિય
આગતુય-મુણિ સઘાઢેણ વયણ મિણ ॥ ૪૩ ॥ જડ તુમ્હાણ વિહારો-
સઝણઅભાવાઝ તત્થ નહુ જાઓ । તા વધુદત્તસાહુ-લહુ પેસહ વાયલ-
દિહ ॥ ૪૪ ॥ નો સૂરિણા વહુવિહ-વિચિત્તિઝ સવિસજ્જિઓ તત્થ ।

તેણે કહ્યુંના મનને માનનારાઓનો મ. ઉતારી નાખ્યો છે, પીતમના મતને માન-
રાઓ ધાબામને અકનના જોરમા ઓછા કરી દીધા છે બૌદ્ધોને તર્કના વિચારથી વેગળા
કના છે સાખ્યોને સાખ્યાદીન બનાયા છે, કૌતોને નનગા પાડ્યા છે તથા મીમાસકોના
પશને તોડી બારના બનાવ્યા છે, એમ તે નિશક થઇને ગર્વે ચડી સધળા રથને ફરતો
રહેતો હતો [૩૯] પછુ દમણા તે દુષ્ટ જૈન મુનિઓ સાથે બાથ બીડના ચાટે છે
માટે આ ઇરાનનુ કામ કરવા તમે જલદી ત્યા પધારો (૪૦) એમ સાબળીને તે
આચાર્ય પ્રવચનની પ્રભાવના કરવા પાટનીપુર તરફ રાનાના ચયો તેવામા તેના સામે છીક
ચઈ [૪૧] (છીકના ચાટે એવુ કયન છે કે,) જમી છીક થાય તે ક્ષેમમરક છે,
જમણી ચાય તે પછુ લાભકારી છે, પછવાડે થન તો પાણુ વાળે અને સામે થાય તો
તે નકકી કરેલા કામને પછુ બચાડે છે [૪૨] એમ ચિતારીને તે આચાર્ય વિદ્વાર
કરનાં ઝૂ અટકી ગયો ત્યારે આવેલા સધાગએ આ રીતે કહ્યું કે, જો શકુન સારા ન
થવાથી તમે ત્યા નથી પધારી શકતા, તો વાદનન્ધિ સપત બધુત્ત સાધુને ત્યા
મોખ્તાવો [૪૪]

પત્તો યોવલિનેદિ-મુસરણ પરિહૃદિત્તઝાદો ॥ ૪૫ ॥ દિદ્દો તત્ત
નરિદ્દો-રૂપા, પડના ઇમા દુરેદિપિ । જો જેણ નૃણ જિપ્પદ-સ તસ્સ
સીસો હવેડ ત્તિ ॥ ૪૬ ॥ તો વપુદત્તમુણિના-સિયવાયવિમુદ્ધવુદ્ધિવિહ-
વેણ । વહુરયણવિત્તરેણ-વાપમિ પરાજિઓ વિદુરો ॥ ૪૭ ॥

લદ્ધ ચ વિજયપત્ત-વિદુરો પવ્વાવિઓ તયા ચેવ । વિહસિયમુદ્ધ-
કમલેણ-પસસિઓ સયલસવેણ ॥ ૪૮ ॥ વિદુરવિણેયસમેઓ-પણ્ણ
વહુજ્ઞેણ યુવ્યતો । તો વધુદત્તસાદ-પત્તો નિયમ્મરિપાસામે ॥ ૪૯ ॥
તેણ પુણ મન્ડરવમા-ન મળાગપિદ્ધ પસસિઓ પસ । નય વિદ્દો સ-
સિણેહ-આલવિઓ સહરિમ નેવ ॥ ૫૦ ॥ હા જઈ ગુરુણોવિ મણ-
ન રજિયા મદયુદ્ધિકલિણ । તા સેસાણ ગુણાણ-સમજ્ઞણેણ હવડ
મજ્ઞ ॥ ૫૧ ॥ હ્ય ચિંતાવલ્લિચ્છો-હિયમિ વહતઓ મહાગ્વેય ।
તપ્પમિદ્ધ વધુદત્તો-જાઓ ગુણમજ્ઞણે વિમુદ્ધો ॥ ૫૨ ॥

ત્યારે આચાર્યે ઘણો વિચાર કરીને તેને ત્યાં મોકલ્યા થો હવે તેને સારા શકુન
થયા, તેથી તે વયતા ઉત્સાહે થોડા વિષમા ત્યાં આવી પહોંચ્યા (૪૫) તેણે ત્યાં
રાખાની મુત્રાકાન કરી બા બે બાજુએ એવી પ્રતિજ્ઞા કરી કે, જે હાથે તેણે જીવનારના
દિવન થવું [૪૬] બા બધું ત મુનિએ આજ્ઞાથી વિમુદ્ધ થએલી બુદ્ધિના જોગથી
બદલ્યોના નિસ્તારથી વિદુરને વાત્યા જીવી લીધા [૪૭] તેને વિજય પત્ર મળ્યો,
અને તેજ વેળા વિદુરને પ્રતલ્પ્યા આપી, એમલે વિક્રમિત મુખ કમળથી સકળ મધ
તેની પ્રશસા કર્યા લાગ્યો [૪૮] બા તે વિદુર સ્થિત્યને સાથે લઈ, પગથ પગથે
બાદ જોગથી વખણાવે થકા પેતાના ગુરુ પાસે આગ્યો [૪૯] પણ તે ગુરુએ મત્સરના
લીધે તેની બગારે પ્રશસા ન કરી, અને એહપૂરક તેના તરફ દ્રષ્ટિ પણ ન કરી, તથા
હરપૂરક તેને ખોનાગ્યો પણ નહિ [૫૦] ત્યારે તે વિચારના લાગ્યો કે, હાય હાય !
માગ જેના મદ બુદ્ધિએ ગુરુને પણ રાજી ન કર્યા, તો હવે ખીમ ગુણો ઉપાજા કર
વાનું માટે શુ કામ છે ? [૫૧] એમ ચિંતાતી રહ્યામા મહા બે ધરી, તે વિચારથી
માઠીને તે બધું ત રૂપના ગુણ ઉપાર્જન કર્યામા વિમુખ થઈ રહ્યા [૫૨]

અન્યનિયદોસમુદ્ધી-ભવદેવ મુળીસરોવિ મરિકુળ । પયદ વહુ-
 કિવિવિસેસુ-કિવિવિસિષ્ણુ સુરો જાઓ ॥ ૫૩ ॥ તયણુ દરિદિયદિયન-
 દણો ય સો મૃયઓ સમુણ્ણો । કહરહવિ લહિય વોદિ-કાઝ તપ સગ્ગ
 મણુપત્તો ॥ ૫૪ ॥ હ્ય સોઝ વળ્ણપમુદ્ધા-લોયા ભવદેવમ્મરિણો ચરિય ।
 જાયા પમુદ્ધય હિયયા-પરણુણ ગહણિક્કતલ્લિત્થા ॥ ૫૫ ॥ મુજ્જો મુજ્જો
 નેમિ-પણમિય પત્તા સપ્પુ ઠાણેસુ । સમણગણસપરિવુદ્ધો-વિહરહ અન્નત્થ
 સામીવિ ॥ ૫૬ ॥

इति स्फुरद्दोषलतालवित्र—

निशम्य विष्णो रुचिर चरित्र ।

दुष्कर्मनीरौघभिदानिदाघ—

सुमाधवो धत्त गुणानुराग ॥ ૫૭ ॥

॥ इति पुरुषोत्तमचरित्रं ॥

બા. ભરદેવસરિ પોતાના દોષની શુદ્ધિ કયા પિના મરીને પ્રગટ રીતે બહુ પાપ
 વાળો દેખાતો મિતિનિક દેન થયો [૫૩] ત્યાર બા. તે એક રુચિર જીવજીવો મુગો પુન
 થયો બાદ જેમ તેમ કરી મોઢિ પામી તપ કરીને સ્વ. ગયો (૫૪) એમ ભવદેવ-
 સ્તુતિ ચરિત્ર સામગ્રીને દૃષ્ટિ વગેરે નોકા દર્શિત થઈ પારકા શુભ નહણુ દરવામા ત
 તપર થયા [૫૫] તેઓ ફરી ફરીને નેમિનાથ ભગવાનો નમીને પોતપોતાના સ્થાનકે
 ગયા અને ભગવાન પન્ન શ્રમજીવજીવી સાથે અન્ય સ્થાને નિચરવા લાગ્યા (૫૬)
 આ રીતે હવે ચત્રી દોષનતાને કાપવા તત્તરજ સમાન શ્રીકૃષ્ણના મનોહર ચરિત્રને સાલ
 જાતે દે સુસાધુઓ ' તમે દુષ્કર્મરૂપ પાશીને ચુસવા ઉનાળા સમાન શુભાનુરાગને ધારણ
 કરો [૫૭]

આ રીતે પુરુષોત્તમ [શ્રીકૃષ્ણ] નું ચરિત્ર છે.

શ્રીવજ્રસ્વામિચરિત્ર પુનઃ પ્રાયઃ સુપ્રતીતત્વાત્ દિનકૃત્યટીકાયાં
સુપ્રવચિતત્વાચ્ચનેહ વિતન્યતેતિ

ગુણાનુરાગસ્યૈવ લિંગાતરમાહ

(મૂલં)

પાલક સંપત્તિગુણ—ગુણદ્વસંગે પમોય સુખવહૃદ્ ।

લક્ષ્મણ ભાવમાર—ગુસ્તર ગુણારયણ લાભત્થી ॥ ૧૨૨ ॥

(ટીકા)

પાલયતિ રક્ષાતિ વર્દયતિ ચ—જનનીવ પ્રિયપુત્ર—સપ્રાપ્તે સમ્યક્કર્મ-
ક્ષયોપશમલબ્ધ ગુણ જ્ઞાનદર્શનચારિત્રાદિરૂપ, તથા ગુણૈરાઢ્યાનાં સંગે

શ્રી વજ્રસ્વામિનુ ચરિત્ર પ્રાપ્તે પ્રસિદ્ધ છે, તથા અમે દિનકૃત્યની ટીકામાં વર્ણવેલ
છે, તેથી ઇંદા નથી કહેતા

ગુણાનુરાગનાજ ખીળા નિગ રત્ન ૬ —

મૂળનો અર્થ.

સ પ્રાપ્ત થએલા ગુણને પાળતો રહે, અધિક ગુણવાન્નો
સંગ થના પ્રમોદ પામે, અને ભાવપૂર્વક ઉદ્ધમ કરે, કેમકે તે
બહુ કિમતી ગુણુરૂપી રત્નોને મેળવવા ઇચ્છનાર હોય છે
(૧૨૨)

ટીકાનો અર્થ.

પાળે એટલે પ્રિય પુત્રને તેની જતેતા જેમ રાખે તથા વધારે, તેમ રી રીતે
થએના કમતા ક્ષયોપશમથી મળેલા જ્ઞાન દર્યા ચારિત્રાં ગુણને સાચવે તથા વધારે વળી

મીલકે—ચિરમોપિતસ્નિગ્ધવધુસમયોગ ઇવ—અમોદિમાનદમ્બુત્પ્રાવલ્યેન વહતિ
મામોતિ,—

તથા—

અસતાં સગપકેન—યન્મનો મલિનીકૃત ।

તન્મેઘ નિર્મલીભૂત—સાધુસવધવારિણા ॥ ૧ ॥

પૂર્વપુણ્યતરોરઘ—ફલ પ્રાપ્ત મયાનય ।

સંગેનાસગાચિત્તાના—સાધૂનાં ગુણધારિણાં ॥ ૨ ॥

તથા ગુણાનુરાગદેવોચ્છતિ પ્રયતતે ભાવસાર સદ્ભાવસુદર
યથાભવતિ ધ્યાનાધ્યયનતપઃપ્રમૃતિકૃત્યેષ્વિતિ ગમ્યતે. કિમિત્યત આહ—
શુરુતરાણિ સાયિકભાવભાવિત્વાદ્ યાનિ ગુણરત્નાનિ સાયિકજ્ઞાનદર્શન-
ચારિત્રાણિ તૈષા યો લાભસ્તદર્થી તદભિલાષવાં—સ્તયાદિ—ભવત્યેવોગ્યમવ-
તામપૂર્વકરણસપકભેણિક્રમેણ કેવલજ્ઞાનાદિસપ્રાપ્તિ.—સુપ્રતીતમેતદિતિ.

શુભોથી જે આત્મ એટલે ભરપુર હોય, તેમના સગ એટલે મેળાપમા લાગ્યા વખતપર
પરદેશ ગએના રનેહવાળા ભાષને મળતા જેમ આનંદ થાય, તેમ ખુબ આનંદ પામે

તે આ રીતે કે —

અસત્ પુરુષોના સગરૂપ પદથી જે મેતુ મન કરું હવ, તે માફ મન સાધુ
પુરુષના સગરૂપ પાણીથી આજ નિર્મળ થયુ છે [૧] અસગ ચિત્તવાળા શુભવાન
સાધુજનોના સગથી આજ હુ પૂર્વ રોપેલા પુનરૂપ વરતુ ઉત્તમ રૂપ પ્રાપ્તો છુ (૨)

વળી શુભાનુરાગથીજ તે ધ્યાન, અધ્યયન તપ, વગેરે કૃત્યોમા ભાવસાર રૂપને
એટલે સદ્ભાવપૂર્વક જનમાળ થાય છે એટલે પ્રયત્ન કરે છે કેમકે તે શરતર એટલે
દ્વાયિક ભાવથી થનારા હોવાથી મહાત્મ ગણાતા શુભ રત્ન એટલે દ્વાયિક, જ્ઞાન, દર્શન,
ચારિત્ર તેમના લાભનો અર્થો એટલે અભિપ્રાયી હોય છે જે માટે ઉચ્ચ કરનારાઓને
અપૂન કરણ અને દ્વાયિક શ્રેણીના ક્રમે કરીને કેવલજ્ઞાન વોગની પ્રાપ્તિ થાય છે, એ વાત
સુપ્રતીત [પાવરી] જ ■

(મૂલ)

સયણુત્તિ ચ સીસ ત્તિ ચ—ઉવગારિ ત્તિ ચ ગણિવ્વડ વ્વ સિ ।
પઢિયધસ્સ ન હેઝ—નિયમા ણ્યસ્સ ગુણહીણો ॥ ૧૨૩ ॥

(ટીકા)

સ્વક્રીયો જનઃ સ્વજન—ઇતિ શબ્દસન્નિવેદસૂચકો—વા શબ્દઃ સ-
મુચ્ચયે—હસ્તવ માકૃતશૈલ્યા,—શિષ્યો વિનેય—ઇતિ વા શબ્દૌપૂર્વવત્,—
ઉપકારી ભક્તપાનદાનગદિના પૂર્વમુપકૃતવા—નિતિ વા શબ્દૌ પ્રાગ્વત્,—
ગણિવ્વડ વ્વસિ એકગચ્ઠવાસી—તિવાશબ્દૌ પૂર્વવદેવ,—એતેપામેકૈકો-
પિ—પ્રાયઃ પ્રતિવધકારણં ભવ,—ત્યેતસ્ય પુનર્ગુણાનુરાગિણો નિયમાભિ-
શ્યેન ન નૈવ દેહાન્નિમિત્તમેકોપિ ભવત્યેતેષાં,—કિંવિશિષ્ટઃ સન્નિત્યાહ-
મુણહીનોનિર્ગુણઃ,—

મૂળનો અર્થ.

એવા ગુણાનુરાગિને સગો, શિષ્ય, ઉપકારી, કે ગચ્છવાળો
જે કોઇ ગુણહીન હોય, તેનાપર નિયમા પ્રતિબધ હોતો
નથી. (૧૨૩)

ટીકાનો અર્થ.

સ્વક્રીય જન તે સ્વજન છે, એથી કરીને ધ્રુવા ધૃતિ શબ્દ તેના પ્રકાર બતાવે
છે, અને વા શબ્દ સમુચ્ચયાર્થે છે, તે પ્રાકૃતના કારણે હસ્ત થએલો છે, અથવા શિષ્ય
જે એટલા માટે, અથવા ઉપકારી એટલે લાભ પાણી આપીને એલે પૂર્વે ઉપકાર કરેલો
છે એટલા માટે, અથવા મહિઓ એટલે એક ગચ્છવાસી છે એટલા માટે, એમાનો કોઇ
પણ પ્રાગે પ્રતિબધનો હેતુ થાય છે, પણ આ ગુણાનુરાગી પુરુષને તો એમાનો કોઇ પણ
નિર્ગુણ દોષ, તો પ્રતિબધનો હેતુ થતો ત્યાં

સીસો સજ્જિલઓ વા-ગણિબ્જઓ વા ન સોગઈ નેઈ,
 જે તત્થ નાણદસણ-ચરણા તે સોગઈમઓ (ઇતિ કૃત્વા)
 અથ ચારિશ્રિણાં તેષાં સ્વજનાદીનાં કિં વિધેયમિત્યાદ

[મુલં]

કરુણાવસેણ નવર-અણુસાસહ તપિ સુદ્ધમગ્ગપિ ।
 અચ્ચતાજોગ્ગ પુણ-અરત્તદુદ્ધો ઉચ્ચેરેહ ॥ ૧૨૪ ॥

(ટીકા)

કરુણા પરદુઃસ્વનિવારણબુદ્ધિ;—ઉક્તવ
 પરહિતચિંતા મૈત્રી-પરદુઃસ્વનિવારિણી તથા કરુણા ।
 પરમુલ્લસુદ્ધિર્બુદ્ધિતા—પરદોષોપેક્ષણબુદ્ધેષા

કરુણ કે તે એમ ગણે છે કે, શિષ્ય અથવા સહાથી અથવા મહિયો કાંઈ સુગ
 તિએ કંઈ જનાર નથી બાળી ત્યાં જે જ્ઞાન ફરન ચારિત્ર છે તેજ મુખતિનો માર્ગ છે
 તમારે ચારિત્રવાળાએ તે સ્વજનાદિકનુ શુ કરવુ તે કહે છે

મૂળનો અર્થ

નિ કેવળ કંઈલા લાવીને તેમને પણ શુદ્ધ માર્ગમા (લાવવા)
 શીખામણ આપે, અને જો તેઓ અત્યંત અયોગ્ય જણાય, તો
 તેમનાપર અરક્તદ્વિષ્ટ રહી તેમની ઉપેક્ષા કરે (૧૨૪)

ટીકાનો અર્થ.

કંઈલા એટલે પરાયા દુષ્ટ નિવારવાની બુદ્ધિ જે માટે કહેવુ છે કે —
 પરાયુ દિત ચિતવવુ, તે મૈત્રિ ભાવના છે, પરાયા દુષ્ટ નિવારવા, તે કંઈલા
 બાનના છે પરને સુખી જોઈ જાતોય ખામયો, તે મુદ્ધિતા લાવના છે, અને પરના દોષ
 જોઈ ઉપેક્ષા મેળવવા, તે ઉપેક્ષા લાનના છે

તદ્દેશન તદ્દસિકૃતયા નવર કેવલ રાગદોષપરિહારેણાનુશાસ્તિ શિ-
ક્ષયતિ તમપિ સ્વજનાદિક—મપિશબ્દાત્તદિતરમપિ,—કેત્યાહ—શુદ્ધમાર્ગે
યયાવસ્થિત મોક્ષાધ્વવિષયે, તથથા—

કિં નારકતિર્યદ્નર—વિબુધગતિવિચિત્રયોનિભેદેષુ ।

વત સસરન્ન સતત—નિર્વિઘ્નો દુઃખાનિલયેષુ ॥ ૧ ॥

યેન પ્રમાદમુદ્ધત—માશ્રિત્ય મહાધિદેતુમસ્વીલત ।

સત્પદ્ય ધર્મચિત્ત—રતસ્ત્વમાર્યેતરાચરણે ? ॥ ૨ ॥

યન્ન પ્રયાતિ જીવા—સ્વર્ગ યન્ન પ્રયાતિ વિનિપાત ।

તત્ર નિમિત્તમનાર્થઃ—પ્રમાદ ઇતિ નિશ્ચિતમિદ મે ॥ ૩ ॥

કિંચ

કેવલં રિપુરનાદિમાનય—સર્વદેવ સહચારિતામિતઃ ।

ય પ્રમાદ ઇતિ વિશ્રુત પરા—મસ્ય વિત્તશઠતામકુઠિતા ॥ ૪ ॥

તે કશ્ચના પરી કરીને એટલે તેમા રસિક થઈને કેવળ એટલે રાગ દોષ છોડીને
ફક્ત કશ્ચાથી તે સ્વજનાદિને પણ અનુગાસિત કરે, એટલે શિશુ આપે અપિ શબ્દથી
ખીખીને પણ આપે શી બાળતમા તે કહે છે શુદ્ધ માર્ગમા એટલે કે મોક્ષ માર્ગની
બાળતમા તે આ રીતે કે—

શુ ધ નરક—તિર્યચ—નર અને દેવગતિઓ અને વિચિત્ર યોનિઓ કે, જે દુ-
ખનીજ સ્થાનરૂપ છે, તેમા નિરતર બમતો થકો હજુ થાક્યો નથી ? કે જેથી ખીખીના
હેતુ બારે એવા પ્રમાદને કષ્ટ પણ ખવડ કર્યા વગર વશવાત્તિ રહીને ધર્મમા દિલ નહિ આપતા
ધુ અનાર્થ આચરણમા રકત બનેનો છે ? [૧-૨] છવો જે સ્વર્ગે નથી જઈ શકતા,
તથા જે નરકે જઈ પડે છે, ત્યાં જુડો પ્રમાદજ કારણબૂત છે, એમ મને પકડી ખાતરી
છે (૩)

વળી,

જે પ્રમાદ છે તેજ કેવળ અનાદિ ક્ષણનો દુઃખન છે, અને તે સંકલ્પ સાધેનો
સાધે રહેનો આવેનો છે, માટે તમારે એ નિશ્ચિત સખત હુઆઈને ઝોળખવી જોઈએ (૪)

યત્ કરોતિ વિક્રયાઃ પ્રયાવતી—યત્સ્વલેષુ વિપયેષુ દૃષ્યતિ ।

સુતમત્ત ઇવ યદ્વિચેષ્ટતે—યન્નૈવેત્તિ ગુણદોષયોર્ભિદા ॥ ૫ ॥

મુધ્યતિ સ્વહિતદેશનેપિ યત્—યન્નૈસીદતિ હિત વિદન્નપિ ।

લોક ઈષ નિશ્ચિલ દુરાત્મન—સ્વત્મમાદકુરિપોર્વિનૃભિર્ત ॥ ૬ ॥

ઇત્યેત્ય પરિપોષ્ય પૌરુષ—દુર્જયોપિ રિપુરેષ જીયતા ।

યત્ સુત્વાય ન ભવંત્યુપેક્ષિત્વા વ્યાધયશ્ચરિપવશ્ચ જાતુચિત્ ॥ ૭ ॥

ઇત્યાદિવિવિધવાચોર્ણુચિત્તભિરુત્પાદિતસવેગ ત શુદ્ધધર્મે પ્રવર્તયતિ—
મહાપનીયધ્વેદસૌ સ્યાત્.—અંત્યતાયોગ્ય શાદમપ્રજ્ઞાપનીય પુનસ્ત
મરત્તદ્વિષ્ઠો રાગદ્વેષરહિત ઉપેક્ષતે અવધારિય—“ ત્યુપેક્ષાનિર્ગુણેષ્વિ ” તિ
વાક્યમનુસૂત્યેતિ ગાયાર્થ.

ગુણાનુરાગસ્યૈવ ફલમાદ્ય.

જે વિસ્તારીને નિકાશ કરાય છે જે શુદ્ધ વિષયોમાં મૂકે થવાય છે, જે સૂતેના
તથા જોવા માટે જોવા કરાય છે, જે શુદ્ધ અને દોષનો ભેદ જાણવામાં નથી આવતો,
જે પોતાના હિતને ઉપદેશ સાબળતા પણ ગુસ્સો લાગે છે અને જે હિત સમજતા હતા
હતા, પણ કંઈ સકાત નથી, તે બધું આ દુનિયામાં દુરાત્મા પ્રમાદરૂપ દુસ્મનનું વિનૃ
મિત [તોશન] છે [૫-૬] એમ જાણીને દિગ્ભ્રમ પકડી, એ દુર્જન દુસ્મનો
છત્તે જોઈએ. કેમકે વ્યાધિએ અને દુસ્મનોની જો ક્યારે પણ ઉપેક્ષા કરીએ, તો તે
નુકસાન કર્યા વિના રહેતા નથી. (૭) છતાં અનેક વચનેથી તેમને સવેગ ઉપ
જાવીને શુદ્ધ ધર્મમાં પ્રવૃત્તાવે, પણ એમ સારે જાને કે, જ્યારે તેઓ પ્રજ્ઞાપનીય હોય
બાકી અસત અયોગ્ય હોય તો તેમનાપર રાગ દ્વેષ નહિ લાગતા ‘ નિર્ગુણેષા ઉપેક્ષા
કરતી ’ એ વાક્યને અનુસરીને ઉપેક્ષા કરે એ રીતે ગાયાર્થ અર્થ છે

ગુણાનુરાગનુંજ શ્વ કહી જતાવે ॥

॥ મુલ ॥

ઉત્તમગુણાનુરાધા—કાલાહદોસઓ અપત્તાવિ ।

ગુણસપ્તા પરત્થવિ—ન દુલ્લહા હોઈ મન્વાણ ॥ ૧૨૫ ॥

(ટીકા)

ઉત્તમા ઉત્કૃષ્ટાગુણાજ્ઞાનાદયસ્તેષ્વનુરાગઃ પ્રીતિમકર્પસ્તસ્માદ્દેતોઃ
ક્ષણો દુઃખમારૂપ આદિશબ્દાત્ સંહનનાદિપરિગ્રહઃ ત એવ દોષા દૂષણાનિ
વિગ્નકારિત્વાત્—તતોઽપ્રાપ્તા—પ્યાસ્તા તાવત્પ્રાપ્તેત્યપેરર્યઃ—ગુણસપ્ત પરિ-
પૂર્ણધર્મસામગ્રી વર્તમાનજન્યનોતિ ગમ્યતે—પરઞ્ ભાવિભવે—પિઃસંભાવને-
સંભવાત એત—નૈવદુર્લભાદુરાપામ્ભવતિ મન્વાનાં મુક્તિગમનયોગ્યાનામિતિ.

ઉક્ત ગુણાનુરાગરૂપં પદ્મ ભાવસાધોર્લિંગ. સમ્પતિ ગુર્વાજ્ઞારાધનરૂપ
સત્તમ લિંગમાહ.

મૂળનો અર્થ.

ઉત્તમ ગુણોના અનુરાગથી કાળાદિકના દોષે કરીને કહિ
આ ભવમા ગુણસપ્તા નહિ મળે, તો પણ પર ભવમા ભવ્ય
શ્વોને દુર્લભ નહિ થાય. (૧૨૫)

ટીકાનો અર્થ

ઉત્તમ એટલે ઉત્કૃષ્ટ ગુણો એટલે જ્ઞાનાદિક ગુણો તેમા અનુરાગ એટલે પૂર્ણપ્રીત
તેને સીધે કાળ એટલે દુઃખમાકાળ તથા આદિ શબ્દથી જોઈએ વગેરે લેવા તે રૂપ દોષ
એટલે વિગ્નકારક હોવાથી દૂષણો તેના થોડે વર્તમાન જન્મમાં ગુણસપ્ત એટલે પરિપૂર્ણ
ધર્મ સામગ્રી નહિ મળી હોય, તોપણ પરભવમા તો તે ભવ્ય જનોને દુર્લભ નજ થાય,
એમ ધારી શકાય છે

આ રીતે ગુણાનુરાગરૂપ છુ િ । કહ્યું, હવે ગુર્વાજ્ઞારાધનરૂપ સાતમું લિંગ
કે છે

॥ મૂલં ॥

ગુરુપયસેવાનિરઑ—ગુરુઆનારાત્નમિ તલ્લિત્યો ।

ધરણભરધરણસત્તો—હોઈ જઈ નન્નતા નિયમા ॥ ૧૨૬ ॥

અતઃ કથિતાહ

પૂર્વાશ્વાયૈચારિત્રિણો લિંગપ્દકમેવાક્ત—યદવાચિ—

મગ્નાણુસારિ^૧ સદ્ગો^૨—પન્નવણિજ્ઞો^૩ કિયાવરો ચેવ^૪ ।

ગણરાગી^૫ સવકારભસગઑઃ તદ્દય ચારિત્તી ॥

તત્કુત્રેદ સમ્પન્ન ગુર્વાજ્ઞારાધનરૂપ ભાવસાધોર્લિંગ મણિત ?

ઉચ્ચતે—

ચતુર્દશશતમકરણમાસાદસૂત્રધારકલ્પમશુર્ચીહરિમદ્રસૂરીભિરુપદેશ-
પદ શાસ્ત્રે મણિતમેવેદમપિ લિંગ. તથાચૈતત્સૂત્ર

મૂળનો અર્થ

ગુરૂના ચરણની સેવામા લાગેલો રહી ગુરૂની આજ્ઞા આ-
રાધવામા તત્પર રહે, અને ચારિત્રનો ભાર ઉપાડવામા સમર્થ
હોય, તેજ યતિ જાણેલો, અન્યથા નિયમા નહિ [૧૨૬]

મહા શાસ્ત્ર શકા કરે કે

પૂર્વાશ્વાયૈ ચારિત્રિયાના છ નિગજ કલા છે જે માટે કહેલું છે કે—

માર્ગાણુસારી હોય શ્રદ્ધાવાન હોય પ્રજ્ઞાપનીય હોય, ક્રિયામા તત્પર રહેનાર હોય,
ગુણરાગી હોય, અને સવકારભવણો હોય તે ચારિત્રી છે

માટે આ સાતમુ ગુણજ્ઞારાધનરૂપ ભાન સાધુનુ વિગ કલા કહેલું છે ૧ ।

જ્યાણ

ચૈદસો પ્રમુખરૂપ પ્રાસાદના સૂત્રધાર સમાન પ્રભુ શ્રી હરિભદ્રસૂરિએ ઉપદેશ પદ
મથમા આ નિગ પશુ કહેવાજ છે જુઓ તેનુ આ સૂત્ર કે—

एय च अत्यि लक्खण-मिस्स नीसेस मेव धम्मस्स ।
 तह गुरु आणा सपाढण च गमग इह लिंग ॥
 इत्यल विस्तरेण —प्रकृत सूत्र व्याख्यानयन्नाह.

गुरवः पद्मत्रिशद्गुणयुक्तास्तथाहि—

देसकुलजाइरૂવો—સયયળી ધિહ્જુઓ અળાસસી ।
 અવિકત્થળો અમાઈ—થિરપરિવાડી ગાહિયવઘો ॥ ૧ ॥
 જિયપરિસો જિયનિહો—મજ્જત્યો દેસકાલભાવન્નૂ ।
 આસનલદ્ધ પડ્ધો—નાળાવિહદેસખાસન્નૂ ॥ ૨ ॥
 પચવિદે આયારે—જુત્તો સુત્તત્થ તદુભયવિહિન્નૂ ।
 આહરણ હેઝકારણ—નયનિઝળો ગાહણાકુસલો ॥ ૩ ॥
 સસમયપરસમયગિઝ—ગમીરો દિત્તિમ સિવો સોમો ।
 ગુણસય કલિઓ જુત્તો—પવયળસાર પરિકહેઝ ॥ ૪ ॥

એ ભાગ્યશાળી ભાવ સાધુના એ બધા વશજી છે, અને વળી ગુરૂની આજ્ઞાનું
 સ્વપાત્ર કરતું, એ બધા મનકે નિમ છે

આદનો ઉત્તર બસ છે હવે પ્રકૃત સૂત્રની વ્યાખ્યા કરીએ છીએ ગુરૂ જીનીશ
 શુભયુક્ત દોષ છે તે આ રીત કે—

દેસ કુળ, જાતિ, અને રૂપવાન, સંધેશવાળો, ધીરજવાળો, અનારામી, અવિ
 કલ્પન, અમાયી, સ્થિરપરિવાટિવાળો, શ્રેષ્ઠતત્વાક્રમ, ગિતપર્વદ્ ગિતતત્ત્વ, મધ્યસ્થ, દેશકાળ
 અને ભાનનો જાણ, આસનનપ્થપ્રતિભ, નાનાનિધ દેશ ભાષાનો જાણ, પાંચ પ્રકારના
 આચારમા વળગેનો, સૂત્ર અર્થ અને તદુભયનો જાણ, ઉદાહરણ—હેતુ—કારણ અને નય
 ભાગ પાડવામાં નિપુણ, ગ્રાહણ કરાવનારમાં કુસંગ, સ્વસમય પર સમયનો જાણ ગમીર, દી
 પિમાનું સિત્ર અને સોમ એમ સેકડો ગુણે કરીને જે યુક્ત દોષ, તે પ્રત્યક્ષનો સાર
 કહેવાને યોગ્ય થાય છે [૧-૨-૩-૪]

તત્ર આર્યદેશોદ્ભૂત. સુસ્વાવચોષવચનો ભવતિ—તતો દેશગ્રહણ^૧
કુલ પૈતૃકમિસ્વાકાદિ—તજ્જાતશ્ચ ચયોત્તિસ્રભાસ્વદને ન શ્રામ્યતિ^૨,

જાતિર્માતૃકી—તત્સંપન્નોદિ વિનયાદિગુણવાન્ સ્યાત્^૩, " યત્રાકૃતિ-
સ્તત્ર ગુણાભવતી "—તિ રૂપગ્રહણ^૪, સહનનદૃતિયુતો ન વ્યારુપાનાદિપુ
સ્વેદમેતિ^{૫-૬}, અનાશસી શ્રોતૃભ્યો ન વસ્ત્રાધાર્કાક્ષતિ^૭, અવિકલ્પનો
હિતમિતભાષી^૮, અમાયી વિશ્વાસ્યઃ^૯, સ્થિરપરિપાટિઃ—સ્થિરઃ પરિચિત-
ગ્રમસ્ય સૂત્રાર્થગલનાભાવાત્^{૧૦}, ગ્રાહ્યવાચ્ય. સર્વનાસ્વલિતાઃ^{૧૧},
મધ્યસ્ય^{૧૨} શિષ્યેષુ સમચિન્તઃ^{૧૩}, દેશકાલભાવઃ સુસ્વેનૈવ ગુણવદેશાદૌ
વિહરતિ^{૧૪-૧૫-૧૬}, આસન્નમતિમોદ્રેકે પરવાદ્યુચરદાનસમર્થઃ^{૧૭}, નાના-
વિધદેશભાષાઃ. નાનાદેશજાન્ શિષ્યાન્ સુસ્વેનૈવાવચોષયતિ^{૧૮}, જ્ઞાના-
ધાચારપચકયુક્ત. અદ્વેયવચનઃ સ્યાત્^{૧૯-૨૦}, સૂત્રાર્થતદુભયવિધિઃ^{૨૧} ઉત્ત-

તે આર્ય દેશમાં થએલો હોય, તેની બાપા સુખે સમગ્ર જગત છે, માટે દેશનું
મહત્ત્વ કહ્યું ૧ કુળ તે પિતા સબધી ઈશ્વારમિ વશ, તેમાં જન્મેલો હોય તે મામેલા
ભારને ઉપાડતા થાકેનો નથી ૨ જાતિ તે માતા સબધી જાણી જાતવત હોય તે વિ-
નયાદિ ગુણવાળો હોય ૩ જ્યાં આકૃતિ હોય, ત્યાં શુભો હોય છે, એ કહેવતને અનુસરી
૩૫નું મહત્ત્વ કહ્યું છે ૪ સંધેશ અને ધીરજવાળો બ્રાહ્મણ વગેરેમાં થાકે નહિ ૫-૬
અનાશસી હોય, તે સાબળનારાઓ પાસેથી વસ્ત્ર વગેરેની મુશ્કેલી રાખે નહિ ૭ અવિકલ્પન
હોય તે હિત મિતભાષી રહે છે ૮ અમાયી હોય, તે વિશ્વાસ કરવા યોગ્ય રહે છે ૯ સ્થિર
પરિપાટિ એટલા માટે કહેવા છે કે સ્થિરપરિચિત મથવાળાના સૂત્રાર્થ ગણી નહિ જાય
૧૦ માલનાકમ હોવાથી બધાને આપ્યામાં ચલાવી શકે છે ૧૧ મધ્યસ્ય હોવાથી શિષ્યોપર
સમચિન્ત રાખી શકે છે ૧૨ દેશકાળ આવનો જાણુ હોવાથી સુખે કરી ગુણવાળા દેશ
નિકામ વિચરી શકે છે ૧૩-૧૪-૧૫ તરત શુદ્ધિવાળો હોવાથી પરવાદિને ઉત્તર દેશ
સમય રહે છે ૧૬

અનેક દેશની બાપાઓનો જાણુ હોવાથી, અનેક દેશના શિષ્યોને સુખે સમજાવી
શકે છે ૧૭ જ્ઞાનાદિક પાંચ આચારવાળો હોવાથી, તેનું વચન અદા રાખવા યોગ્ય ગણાય

ગોપવાદમપચ યથાવદાગ્નાપયતિ^{૨૩-૨૫}, આહરણ દર્શાતઃ—હેતુરન્વયવ્યતિ-
રેકવાન્—કારણ, દર્શાતાદિરહિતમુપપત્તિમાત્ર—નયા નૈગમાદય—પુ
નિપુણઃ સુત્વેનૈતાન્ પ્રયુક્તે^{૨૬-૨૮}, ગ્રાહણાકુશલઃ વહીર્ભિર્યુક્તિભિઃ શિષ્યાન્
બોધયતિ^{૩૦}, સ્વસમયપરસમયઙ્ગઃ સુત્વેનૈવ તત્સ્થાપનામ્યૂહૌ વિધત્તે^{૩૧-૩૨},
ગમીરો લઘ્યમધ્યઃ^{૩૩} દીપ્તિમાન્ પરાદૃપ્યઃ^{૩૪}, શિવહેતુત્વાચ્છિવ—સ્તદધિ-
ષ્ટિતે દેશેમાર્યાદ્યુપશમનાત્^{૩૫}, સૌમ્યઃ સર્વજનમનોનયનરમણીયઃ^{૩૬}, ગુણ
શતકલિતઃ પ્રથયાયનેકગુણોપેતો યુક્તોર્હત્મવચનસારં પરિકયયિતુ પ્રવચઃ-
નાનુયોગયોગ્યો ભવતીત્યર્થઃ

અથવા પદત્રિશદ્ ગુણાઃ—

અદ્વિહા ગણિસપય—ચત્તમુણા નવરિ હુતિ વત્તીસ ।

ત્રિણમ્બો ય ચત્તમ્બેયો—છત્તીસ ગુણા ઇમે તસ્સ ॥ ૧ ॥

છે ૧૮-૨૨, સૂત્ર અર્થ, અને તદુભયની નિધિનો જાણુ હોવાથી, ઉત્સર્ગ તથા અપવાહની
ભાજાગડને બરાબર જણાવી શકે છે ૨૩-૨૫ આહરણ એટલે દર્શાત હેતુ એટલે અન્વય
વ્યતિરેકિ સાધન, કારણ એટલે દર્શાત વગરનું ફક્ત હતીન માત્ર, અને નયો તે નૈગમાદિક
નય, એ બધામાં કુશળ હોવાથી સુખે તેમને વાપરી શકે છે ૨૬-૨૮ ગ્રાહણા કુશળ
હોવાથી ધણી યુક્તિઓએ શિષ્યોને બોધી શકે છે ૩૦ સ્વ સમય અને પર સમયનો જાણુ
હોવાથી, સુખે કરી તેનું સ્થાપન અને તક કરી શકે છે ૩૧-૩૨ ગમીર હોવાથી, તેનો
ભરમ પમાતો નથી ૩૩ દીપ્તિમાન્ હોવાથી સામો દાષ દર્શી શકતો નથી ૩૪ શિવનો
હેતુ હોવાથી સિન ગણાય છે, કેમકે તેના અધિષ્ઠિત દેશમાં મરણ વગેરે જ્વાળ જાય છે ૩૫
સૌમ્ય હોવાથી સૌ જનના મન અને આખને રમણીય લાગે છે ૩૬ એમ સેકડો ગુણો
એટલે પ્રથમ [ગ્રેમ] વગેરે અનેક ગુણોથી જે યુક્ત હોય, તે પ્રવચનનો સાર કહેવાને
એટલે પ્રવચનનો અનુયોગ કરવાને યોગ્ય થાય છે

અથવા છત્રીશ ગુણો આ રીતે છે—આઠ પ્રકારની ગણિ સપત્ તેને યોગશુ
કરના બત્રીશ થાય, તેમાં ચાર પ્રકારનો વિનય ઉમેરતાં તેના છત્રીશ ગુણ થાય. ૧.

ગણોગચ્છોઽસ્યાસ્તીતિગણી આચાર્યસ્તસ્ય સપત્ સમૃદ્ધિઃ—સાચ અષ્ટવિધા,—

આચાર^૧ મુચ^૨ સરીરે^૩—વચને^૪ વાયણ^૫ મર્દ^૬પઓગ મર્દ^૭,

પપમુ સપયાસલુ—અઠમિયા સગહપરિજ્ઞા^૮ —

આચાર^૧—શ્રુત^૨—શરીર^૩ વચન^૪—વાચના^૫ મતિ^૬—પ્રયોગમતિ^૭ સગ્રહપરિ-
જ્ઞા^૮ ભેદાદૃષ્ટા—નવર ચતુર્ગુણાચતુર્ભિર્ગુણિતા ભવતિદ્વાવિંશત્ સૂરિગુણા.—

તત્રા ચારોનુદ્ધાન સખ્વ સપત્ સા ચતુર્દા—તથા—સયમધ્રુવયોગયુ-
ક્તતા ચરણેનિત્ય સમાયુપયુક્તેત્યર્થ,^૧ અસમગ્રહ આત્મનોજાત્યાદ્યુત્તે-
કરૂપાગ્રહવર્જન^૨ અનિયતવૃત્તિરનિયતવિહાર^૩,^૩ વૃદ્ધશીલતાવપુર્મનસો નિ-
ર્વિકારતા^૪

એવ શ્રુતસપચતુર્દા^૧—વહુશ્રુતતા યુગમધાનાગમતેત્યર્થ^૧ પરિચિત્તસૂ-
ત્રતા સ્તનમત્રમવાચનાદિભિઃ સ્થિરમુત્તતા,^૨ વિચિત્રસૂત્રતા સ્વસમયાદિ-

ગણુ જેને હોય, તે ગણુ એટલે આચાર્ય તેની સપત્ એટલે સમૃદ્ધિ તે આઠ પ્રકારની છે —આચાર્ય શ્રુત શરીર વચન વાચના, મતિ પ્રયોગમતિ એ સાત માન્યતામાં સપત્ અને આઠમી સગ્રહપરિજ્ઞા છે એમ આચાર્ય શ્રુત શરીર વચન વાચના મતિ પ્રયોગમતિ, અને સગ્રહપરિજ્ઞા એ બેદોષકે આઠ પ્રકારની જાય છે તેમને ચારે ગુણી એટલે બીજીશ ગુણુ ચાર છે ત્યાં આચાર્ય એટલે અનુદ્ધાન તે ૩૫ સપત્ તે ચાર પ્રકારની છે —સયમધ્રુવયોગયુક્તતા એટલે ચારિત્રમાં હમેશા સમાધિના સાથે ઉપયોગ ૧ અસમગ્રહ એટલે પોતાના ભતિ વગેરેના અર્થેષ આગ્રહનું વર્જન કરતું ૨ અનિયત વૃત્તિ એટલે અનિયત વિહાર ૩ અને વૃદ્ધ શીળતા એટલે શરીર અને મનનું નિર્વિકારિપણુ ૪

એ રીતે શ્રુત સપત્ ચાર પ્રકારની છે —ગદ્યશ્રુતતા એટલે તે યુગમાં સૌ કરતા પ્રધાન આગમનું બહુપણુ ૧ પરિચિત્તસૂત્રતા એટલે ઉત્ક્રમ અને ક્રમ વાચનાદિકૃતી સ્થિરસૂત્રતા ૨ અસમગ્રહિ બે? કરીને વિચિત્રસૂત્રતા ૩ અને ઉદાત વગેરે સ્થિર વિદ્યાનથી ધોષ વિશુદ્ધિકરણતા ૪

ખેદાત્,^૩ ઘોષવિદ્યુદ્ધિકરણતા ઇન્દ્રિયાદિવિજ્ઞાનાત્^૪

શરીરસપચતુર્દાઃ—આરોહપરિણાહયુક્તતા ઇચિતદૈર્ઘ્યાદિવિસ્તરતે-
ત્યર્થઃ,^૧ અનન્યપ્યતા અલક્ષ્ણનીયાંગતા,^૨ પરિપૂર્ણદ્રિયતા અનુપહતચક્ષુરા-
દિકરણતા,^૩ સ્થિરસહનનતા તપઃપ્રભૃતિષુ શક્તિયુક્તતા.^૪

વચનસપચતુર્દાઃ—આદેયવચનતા,^૧ મધુરવચનતા,^૨ અનિશ્ચિતવ-
ચનતા મધ્યસ્થવચનતેત્યર્થઃ,^૩ અસદિગ્ધવચનતા^૪

વાચનાસપચતુર્દાઃ—વિદિત્વોદ્દેશન પરિણામરૂઢિક શિષ્યજ્ઞા-
ત્વેત્યર્થઃ,^૧ વિદિત્વા સમુદ્દેશન,^૨ પરિનિર્વાપ્યવાચના—પૂર્વદત્તાલાપકાન્
શિષ્યમધિગમ્ય પુનઃ સૂત્રદાન,^૩ અર્થનિર્વાપણા—અર્થસ્ય પૂર્વાપરસાંગત્યેન
ગમનિકા.^૪

મતિસપચતુર્દાઃ—અવગ્રહે^૧-જ્ઞ^૨ વાય^૩-ચારણા^૪ ખેદાત્

પ્રયોગમતિસપચતુર્દા—ઇદં પ્રયોગો વાદમુદ્રા—તત્ત્વાત્મપરિજ્ઞાનવાદા-

શરીર સ પદ્ધત્ત ચાર પ્રકારની છે — આરોહપરિણાહયુક્તતા એટલે ઉચિત ઉચાષ
વગેરે નિસ્તાર ૧ અનન્યપ્યતા એટલે અળગળગનીય શરીર ૨ પરિપૂર્ણદ્રિયતા એટલે આંખો
વગેરેની ખોલ ન હોય તે ૩ અને સ્થિર સહનનતા એટલે તપ વગેરે કરનામા સમર્થ સંવેષ ૪

વચન સ પદ્ધત્ત ચાર પ્રકાર આ રીતે છે — આદેય વચનતા, મધુર વચનતા,
અનિશ્ચિત વચનતા એટલે મધ્યસ્થ વચનતા, અને અસદિગ્ધ વચનતા

વાચના સ પદ્ધત્ત ચાર પ્રકાર આ છે — ઉદ્દેશવુ જાણીને એટલે ૩ શિષ્ય પરિણામક
છે કે કેમ ? તે વગેરે સમજીને ઉદ્દેશ કરવો ૧ જાણીને નિર્દેશવુ ૨ પરિનિર્વાપણ કરીને
વાચના દેવી એટલે કે પૂર્વે દીધેલા આનાનાઓ શિષ્યને પાકા કરાવીને પછી બીજી સૂત્ર
આપવુ ૩ અર્થ નિર્વાપણ એટલે અર્થને પૂરાપર મળે તેમ બેસાડવુ ૪

મતિ સ પદ્ધત્ત ચાર પ્રકાર આ છે — અવગ્રહ ઈદં, અવાય અને ધાગણ

પ્રયોગ મતિ સ પદ્ધત્ત ચાર પ્રકાર આ છે — ઇદં પ્રયોગ એટલે વાદની મુદ્રા

દિસામર્ચવિષયે,^૧ પુરુષપરિજ્ઞાન-કિમય વાદી સામ્યો બૌદ્ધોવેત્યાદિ,^૨
ક્ષેત્રપરિજ્ઞાન-કિમિદ માયાબહુલમન્યથા વા-સાધુભાવિતમભાવિત વેતિ^૩
વસ્તુજ્ઞાન કિમિદ રાજામાતૃસમ્યાદિ મદ્રકમમદ્રક વા^૪

સમ્રઠઃ સ્વીકરણ તત્ર પરિજ્ઞાનમષ્ટમી સપત્-સાચતુર્દા-તયાદિ-
પીઠફલકાદિ વિષયા,^૧ બાલાદિયોગ્યક્ષેત્રવિષયા,^૨ યથાસમય સ્વાધ્યા-
યાદિવિષયા^૩ યયોચિતવિનયાદિવિષયાચોત્તિ.^૪

તથા વિનયશ્ચતુર્ભેદ

આચારે^૧ મુખવિષયે^૨-વિવિસ્તવણેષેવ હોઽ વોદ્ધવે,^૩

દોસસ્સ ય નિગ્યાણ-વિણણ ચત્થે સ પઠિવત્તી.

તત્રાચારવિનય. સયમતપોગર્ગૈરુકવિહારવિષયચતુર્વિધસામાચારી-
સ્વરૂપ',^૧

[ખટપટ] જાણવી ત્યા આત્મ પરિજ્ઞાન એટલે પોતામા વાદ વગેરે કરવાનું કેવું સામ્ય છે, તે સમજવું ૧ પુરુષ પરિજ્ઞાન એટલે સામો વાદી સામ્ય છે કે બાધ છે, વગેરે જાણખવું ૨ ક્ષેત્ર પરિજ્ઞાન તે આ રમણ માત્ર પ્રધાન છે કે સરલ છે, અથવા સાધુ ભાવિત છે, કે અભાવિત છે, તે જાણવું ૩ અને વસ્તુ જ્ઞાન તે આ રાજા અમાત્ય કે સબ્યો ભદ્રક કે અભદ્રક છે, તે જાણવું ૪

સમ્રઠ એટલે સ્વીકારવું, તે સળધી પરિજ્ઞાન તે આઠમી સપત્ જાણવી તેના ચાર પ્રકાર આ રીતે છે—પીઠ કુળકાદિક સળધી ૧ બાળાદિ યોગ્ય ક્ષેત્ર સળધી ૨, સમયસર સ્વાધ્યાય સળધી ૩ અને યયોચિત વિનય વગેરે સળધી ૪ (સ્વીકાર કરવાની સમજ)

તથા વિનયના ચાર ભેદ છે—આચાર વિનય, શ્રુત વિનય, નિષ્કેપણ વિનય અને દોષનિર્ધાત વિનય, એમ વિનયમાં ચાર પ્રકારની પ્રતિપત્તિઓ છે ત્યા આચાર વિનય તે સયમ તપ ગણ, અને એકક વિહાર સળધી ચાર પ્રકારની સામાચારીરૂપે છે

ત્યા પૃથ્વીકાય રક્ષા વગેરે સત્તર પદોમા પોતે કરવું, બીજા પાસે કરાવવું, સીદતાને સ્થિર કરવું, અને યતમાનને ઉત્તેજન આપવું, એ સયમ સામાચારી છે ૧

તત્ર પૃથ્વીકાયરક્ષાદિસત્તદશપદેષુ સ્વયકરણાન્યકારણસીદ્ધત્સ્થિ-
રીકરણયતમાનોપદૃહણાત્મિકા સયમસામાચારી.^૧

પાક્ષિકાદિપુચતુર્થાદિતપસિ સ્વપરયોગ્યાપારણરૂપા તપઃસામાચા-
રી,^૨ પ્રત્યુપેક્ષણાદિષુ ચાલગ્લાનાદિવૈયાદૃત્યાદિષુ વિપીદદ્રુણપ્રવર્તનસ્વય-
શુદ્ધમનસ્વભાગા ગણસામાચારી,^૩ એકાકિવિહારપ્રતિમાયાઃ સ્વયમગીકર-
ણાન્યાંગીકારણલક્ષર્ણેકાકિવિહારસામાચારી.^૪

શ્રુતવિનયથતુર્ધાઃ—સૂત્રગ્રાહણા,^૧ અર્થશ્રાવણા,^૨ હિત-નિઃશેષવા-
ચનાત્મકઃ—હિતં યોગ્યતાનુસારેણ વાચયતે^૩—નિઃશેષમાપરિસમાપ્તેઃ.^૪

વિશેષણાવિનયથતુર્ધાઃ—મિથ્યાત્વવિશેષણાન્મિથ્યાદૃષ્ટેઃ સ્વસમયે સ્થા-
પન,^૧ સમ્પગ્દૃષ્ટેસ્ત્વારભવિશેષણાચ્ચારિત્રાધ્યાસનં,^૨ ચ્યુતધર્મસ્પર્ધર્મેસ્થા-
પન,^૩ પ્રતિપક્ષચારિત્રસ્ય પરસ્વાત્મનો વા નેપળીયાદિનિવારણેન હિતાર્થ-
મશ્યુત્થાનમિતિલક્ષણઃ.^૪

પાખી વગેરેમાં એથ વગેરે તપ કરવામાં અપરને પ્રવર્તાવવું તે તપ સામાચારી ૨
બાળગ્યાનાદિન્ના વેવાવચ્ચ વગેરેમાં ધીમા પડતા ગરબને પ્રવર્તાવવું, તથા પોતે પણ
ઉજમાવ ચવું, તે ગણસામાચારી ૩ એકાકિ વિહારની પ્રતિમા પોતે અગીકાર કરવી, તથા
ખીખને અગીકાર કરાવવી, તે એકાકિ વિહાર સામાચારી ૪

શ્રુત વિનયના ચાર પ્રકાર આ રીતે છે—સૂત્ર ગ્રાહણા ૧ અર્થ શ્રાવણા ૨
હિત વાચના એટલે કે યોગ્યતાના અનુસારે વચાવવું ૩ અને નિ શેષ વાચના એટલે પરિપૂર્ણ
વચાવવું ૪

વિશેષણા વિનયના ચાર પ્રકાર આ રીતે છે—મિથ્યાત્વનું વિશેષણ કરી, મિથ્યા
દૃષ્ટિને સ્વભતમા લાવવું ૧ આરબનું વિશેષણ કરીને, સમ્યક્ દૃષ્ટિને ચારિત્રમાં ચગાવવું ૨
ધર્મથી પડેલાને ધર્મમાં સ્થાપવું ૩ અને જોયે ચારિત્ર અગીકાર કર્યું હોય એવા પોતાને
કે પરને અનેપણીયાદિકથી નિવાગી હિનાર્થમાં ચગાવવું ૪

તથા દોષનિર્ઘાતવિનયોપિ ચતુર્થેદ, — મુદ્ધસ્ય ક્રોધાપનયનં^૧ દુષ્ટસ્ય વિષયદોષવતો દોષાપનયનં^૨, કાશિતસ્ય પરસમગાદિકાંક્ષાવત કાક્ષા-
ચ્છેદ.^૩, સ્વતથોક્તદોષવિરહાદાત્મપ્રણિધાનમિતિસ્વરૂપ.^૪.

एवमात्मान पर च विनयतीति विनय इति दिमात्रमिद-विशेषतस्तु
व्यवहारादवसेय इमे मिलिताः पदत्रिंशद् गुणास्तस्य गणिनो भवति.

તૃતીયાત્વિય—

વચ છકાઈ અઘારસેવ-આચારમાઈ અઘેવ ।

પાયચ્છિત્ત દસહા-મૂરિગુણા હુતિ છત્તીસ ॥ ૧ ॥

તતપદ્મ કાયપદ્મ ચ પ્રતીત અકલ્પાદિપદ્મ ત્વેવ:—

અકલ્પો દ્વિધા.—શિક્ષકસ્થાપનાકલ્પોઽકલ્પસ્થાપનાકલ્પથ,

તત્રાચ,—

વગી દોષ નિનાત નિનયના પછુ આર ભેડ છે તે આ રીતે છે ક્રોધે અઢવાનો
ક્રોધ ઉતારવો ૧, દુષ્ટ એટલે નિયમથી દૂરાનલાનો દોષ દૂર કરાવવો ૨ પર સમયમા
કાક્ષા ધરનારની કાક્ષા છે.વી ૩ તથા પોતે ક્રોધ—દોષ—કાક્ષા ટાળીને આત્મધ્યા
નમા રહેવું ૪

આ રીતે પોતાને તથા પરને જે સુધારે તે નિનય છે આ રીતે ઠહા હિગ્માત્ર
જણ્યા ૩ છે વિશેષથી જાણવું હોય, તો વ્યવહાર સૂત્રની ટીકાથી જાણી લેવું એમ સ-
ધમા મળીને ગણિના છત્તીસ ગુણુ થાય છે

નીજ [યોગના] આ છે

તત પદ્મ કાય પદ્મ અને અકલ્પ પદ્મ મળીને અઘાર તથા આચારવાગાપછુ વગેરે
આઠ અને દસ પ્રકારનું પ્રાપ્તિત, એમ આચારના છત્તીસ ગુણુ થાય છે (૧)

તત પદ્મ અને કાય પદ્મ પાધરાં છે અકલ્પાદિ પદ્મ આ પ્રમાણે છે —

અકલ્પ એ પ્રકારનો — શિક્ષક સ્થાપના ૩ ૫ અને અકલ્પ સ્થાપના ૬૫

અળહીયા સ્વલુ જેણ-પિંડેસણ સિજ્જવત્થપાણસા ।

તેણા ણિયાણિ જડ્ડણો-કુપ્પતિ ન પિંડમાઈણિ ॥

તથા

ઉડડદ્ધમિ ન અનલા-વાસાવાસામ્મુ દોવિ નો સેહા ।

દિવિસ્વજ્જતિ પાય-ઉવળાકળ્લો રૂમો હોઈ ॥

દ્વિતીતોનેપણીયપિંડશય્યાવસ્થાપાત્રગોચરોઽકલ્પ^૧, ઘૃહીમાજન કાસ્ય-
કરોટિકાદિ^૨, પર્યકોપચકાટાયુપવેશન^૩, નિપયા મિત્તાર્થ ઘૃહે પ્રવિષ્ટસ્ય
સાધોસ્તત્ર નિપદન^૪, સ્નાન દ્વિધા,—અક્ષિપદ્મપ્રસાલનમાત્રમપિ દેશસ્નાન—
સર્વાંગપ્રસાલન તુ સર્વસ્નાન^૫ શોભા વિભૂષાકરણ^૬,—એવા વર્જન—મેઘમદ્વા-
દશ એવા ચાર્થગુણત્વમેતદપરાધેષુ સમ્યક્પ્રાયશ્ચિત્તજ્ઞાનાત્.

આચારસ્ત્વાદયોર્ઘો ગુણાઃ પૂર્વરત્

તથા પ્રાયશ્ચિત્ત દશધા, તથા—

ત્યા પહેલો તે એ ૩—

જો શિષ્ય પિંડપણા, નામેપણા, વસ્ત્રેપણા, અને પારંપણા એ ચાર અધ્યયન
ગીષ્યો ન હોય તે એવાએ આલેલા આદાર વગેરે બીજા યતિઓને વાપરના ન કાંપે

૫ળી

ઋતુમદ્ધ કાગમા અસમયને દિક્ષા નહિ આપવી વર્ગમાગમા પ્રાપ્તે કરી બે
શિષ્યો નહિ મુન્ના, આતું નામ શિક્ષક સ્થાપના કાંત્પ ૬

ળીજો અમ્ભપ સ્થાપના કલ્પ તે અનેપાળીય પિડ—૧ત્યા—૫ત્ર—પાત સખધી
અકપ બજીવો ૧ ગૃહિલાજન તે કાત્રાની કઠોરી વગેરે ૨ પત્રક તે માયા વગેરે ૫૨
એસતુ ૩ નિપદા અટલે બિશાય મોહના ઘેર જતા ત્યા એસતુ તે ૪ સ્નાન બે પ્ર
કારે છે—આપતું પાપણુ પપ્પાગવુ તે પણુ દેશ સ્નાન ગણાય છે, અને બવા અગ
પપ્પાગવા તે સન સ્નાન છે ૫ શોભા એટલે નિભૂપા ૬ વી ૬ એ છએતુ વર્તન કરતુ
એમ અગર રચગ થયા, તે આચારના ગુણુ એટલા માટે ગણુવા ૭, એમના અપરાધમા
તેઓ સમ્યક્ પ્રાયશ્ચિત્ત જાણે છે

આલોચન^૧ પઠિકમણે^૨—મીસ^૩ ત્રિંગે^૪ તદ્વા વિરસસંગે^૫ ।

તવ^૬—હેવ^૭—મૂલ^૮—અણવટપાય^૯—પારચિણ^{૧૦} ચેવ ॥

નિરતિચામસ્યાસન્નમુદ્ધાનીતસ્ય મિસાદે પ્રમટનમાલોચનાહ^૧, અના-
મોગાદિના પ્રમાર્જિતનિષ્ઠીચનાદાપસવન્નચસ્ય મિલ્પાદુ કૃતદાન પ્રતિક્રમ
નાર્હ^૨, સન્નમમયાદાં સર્વત્રતાનિચારે આલોચનાપ્રતિક્રમણરૂપમયાહ^૩,
ઉપયુક્તતયા મુદ્ધીતાન્નાદે પશ્ચાન્નાતસ્યાશુદ્ધસ્ય ત્યાગો ત્રિંગેનાર્હ^૪,
ગમનાગમનવિદારાદિષુ પચર્વિશત્પુચ્છૈતાદિચિંતન વ્યુત્તર્માર્હ^૫, યસ્મિન્
પ્રતિસેવિતે નિર્વિકૃતિકાદિ પળાસાત તપો દીયતે તત્તપાર્હ, એવ યત્ર
પચકાદિપર્યાયોચ્છેદન તન્હેદાર્હ^૭, યત્ર પુનર્જતાન્યારોપ્યતે તન્મૂઠાહ^૮,
યત્ર પુનરનાચીર્ણતયા ત્રતેષુ ન સ્થાપ્યતે તદનરસ્થાપ્યાર્હ^૯, યત્ર ચ તપો-
લિંગક્ષેત્રકાલાના પારમચતિ તત્ત પારાચિવમિતિ^{૧૦}

એતે ત્રતપદમાયાદયશ્ચ મિલ્લિતા. પદ્વિંશત્ સૂરિગુણા ભવતીતિ

આચારવાગીપણ વગેરે આઠ ગુણ પૂન માફત છે દશ પ્રકારનું પ્રાયશ્ચિત આ છે -
આનોચના ૧ પ્રાતકમણ ૨ મિશ્ર ૩ ત્રિવેક ૪ કાચોત્સગ ૫, તપ ૬, હેદ ૭
મૂળ ૮ અનરસ્થાપના ૯, અને પાગચિત ૧૦

નજીકના ધરેથી આલેન નિવાસ લિસા વગેરે ગુરને બતાવતી, તે આનોચનાહ
પ્રાયશ્ચિત છે ૧. અગત્યપણે પ્રમાણના મળતા કે યુક્તા કે તથા હરનો વધ નહિ પણ
થયો હોય હતા મિલ્લમિ ફુલ લેતુ તે પ્રતિક્રમણાત છે ૨. સગમ અને ભવ વગેરેમા
અર પ્રતોમા અનિચાર વાગતા આનોચના પ્રતિક્રમણરૂપ ઉપચાલ ૩ ૩ ઉપયોગપૂરક લી
ધેતુ અર્થાત્ પાગચિત અશુદ્ધ થવા પરહી જાનતુ તે ત્રિંગેહ છે ૪ ગમનાગમન
અને વિદાર વગેરેમા પચીજ ઉસામણે પાત્સગ કરેતો તે વ્યુત્તર્માહ છે ૫ જે સેરતા
નીનીથી માફતે ગમાળી સુત્રીનુ તપ અપાર તે તપહ છે ૬ જે રીતે જ્યાં પચકાદિ
પચાય કપાય તે છે ૭ છે ૭. જ્યાં નવેસર પ્રત આગેપાય તે મૂઠાહ છે ૮ જ્યાં અ
મુદ્ધામ અનાચીરુ હોય તથા સુત્રી પ્રતોમા નહિ સ્થપાય તે અનરસ્થાપનાહ છે ૯
અને જ્યાં તપ ત્રિંગ, ક્ષેત્ર, અને નવો હોય આવી રતે, તે પાગચિત છે ૧૦

અર્થં ચ ગુણસમન્વિતા ગુરુસ્તેષા સેવા સમ્યગારાગ્ન-ન શુનરાસન્નવર્તિ-
ત્વમાત-તસ્યા નિશ્ચયેનરતાંનિરતાં નદિ નિષ્કુરોક્તિભિર્નિર્ભત્સિતોપિ ગુરુ
મિ [ગ્રં ૧૦૦૦] દાસતિ,—કેવલ ગુરુષુ વહુમાનમેવ વિપત્તે, યથા-
ધન્યસ્યોપરિનિપત-ત્યદિતસમાચરણર્થમનિર્ણયી ।

ગુરુદત્તનમલયનિસૃતો-વચનરસશ્વદનસ્પર્શઃ ॥

તથા

લજ્ઞા દયા સંજમપ્રભચર-કલ્લાણ ભાગિસ્ત વિસોદિદાણ ।

જે મે ગુરુસય અણુસાસયતિ-તે હ ગુરુ સય પૂજયામિ (ઇત્યાદિ)
તથા ગુરુશારાગ્ને ગુરુદેશસપાદને તટિષ્ઠુસ્તમેગદેશ લઙ્ગુમિન્દ્રુ-
શુરોરાગેશ પ્રતીક્ષમાણઃ સમીપત્રચ્ચેવ સ્વાત્ ઇત્યમૃતશ્ચરણભરધાગે ચારિ-
ત્રભરોદ્વહને શક્તઃ સમર્થો ભવતિ સુવિહિતો-નાન્યથા ભણિતરિપરીતો-
નિયમાન્નિશ્ચયેનેતિ.

એ પ્રત્ન પદ ાદિ કરના જગીશ સરિગપુ ધાય છે એ રીતે ગાભરાગા ગુરુઓ
ચરણની સેવા એટલે બરોગર આગધના, નાદિ કે રત્ન નજીકમાજ ગટેવુ, તેમા તત્પર
રહીને નિષ્કુર વચનોથી નિભત્સિત થય તો પશુ ગરી મ્ ના કમ્ છે નહિ—દિતુ ગુરુમા
બા માનગ ગણે જેમ્ —(અથાગ્રંથ ૮૦૦૦)

અદિત આચરણરૂપ ધામી દાગના ગુરુના મુખરૂપ મનધાયમમાથી નીકળેનો
વચન રમરૂપ ચ નેનો ર્ગ ભાગ્ય ભાગીના ઉપગ્રંથ પદ છે

વળી જે ગુરુ મને હમેના લાજ, ક્ષમા, સયમ મહાચય તથા કલ્યાણુભાગિ જ
નને મગતા પ્રાપ્તિનની શીખામણો આપે છે તે ગુરુને હું વાગવા પૂરુ છુ કલ્યાદિ

વળી ગુરુની આજ્ઞા આગધરામા એટલે ગુરુની આ દેશ બજારમા તર્નિષ્કુ
એટલે તે આગનેજ મેગના કપ્ડનાર દોર, અથાન ગુરુના દુકમની રાહ જ્નેનો પાસેજ
ઉભો રહે એવો જે દોષ તે સુવિદિત પુરૂષ આગિનો જાગ ઉપાડવા સમર્થ થાય, એથી
રિપગીન દોષ, તે નિશ્ચયપૂરક દિદિ પ્રાપ્ત

આલોચન^૧ પ્રતિક્રમણે^૨-મીસ^૩ વિવેકે^૪ તદા વિવસ્તગે^૫ ।

તવ^૬-છેવ^૭-મૂલ^૮-અનપદ્યાય^૯-પારાચિ^{૧૦} ચેવ ॥

નિરતિચારસ્યાસન્નગૃહાનીતસ્ય મિહાદે પ્રમટનમાલોચનાર્હ^૧, અના-
મોગાદિના પ્રમાર્જિનનિષ્ટીવનાદાસપદ્મસ્ય મિથ્યાદુ કૃત્તદાન પ્રતિક્રમ
નાર્હ^૨, સન્નમમયાદો સર્વત્રતાતિચારે આલોચનાપ્રતિક્રમણરૂપદુમયાર્હ^૩,
ઉપયુક્તતયા ગૃહીતાત્ત્વાદે પશ્ચાન્નાતસ્યાશુદ્ધસ્ય ત્યાગો વિવેકાર્હ^૪,
ગમનાગમનવિહારાદિષુ પચર્વિન્નત્તુચ્છ્વાસાદિચિંતન વ્યુત્તર્ગાર્હ^૫, યસ્મિન્
પ્રતિસેવિતે નિર્વિકૃતિકાદિ પળ્પમાસાત તપો દીયતે તત્તપાર્હ^૬, એવ યત્ર
પચકાદિપર્યાયોચ્છેદન તત્ત્વેદાર્હ^૭, યત્ર પુનર્નતાપારોપ્યતે તન્મૂલાર્હ^૮,
યત્ર પુનરનાર્ચીર્ણતયા ત્રતેષુ ન સ્થાપ્યતે તદનવસ્થાપ્યાર્હ^૯, યત્ર ચ તપો-
લિંગક્ષેત્રકાલાના પારમચતિ તત્ પારાચિતમિતિ ^{૧૦}

એતે ત્રતપદ્ધયાદયશ્ચ મિલિતા. પદ્વિન્નત્તુ મૂરિગુણા ભવતીતિ

આચારસાગાપાતુ વગેરે આઠ ગુણ પૂર્વ માર્ગ છે ૬૯ પ્રકારનું પ્રાપ્તિન આ ૧ -
આનોચના ૧ પ્રાતિક્રમણ ૨ મિથ્ય ૩, વિવેક ૪ કાયોત્સગ ૫, તપ ૬, છેવ ૭,
મૂળ ૮ અનપદ્યાયના ૯, અન પાગમિત ૧૦

નજીકના ધરાથી આલેન નિવાસ શિક્ષા ગમેરે ગુરુને જનાવથી, તે આનોચનાર્હ
પ્રાપ્તિન છે ૧ અનપદ્યાયને પ્રમાર્જના કૃત્તા ૨ શુકના કૃત્તય છુરનો વધ નહિ પણ
થોડો દોર જના મિ-ભમિ દુષ્ટ લેવુ તે પ્રતિક્રમણ છે ૩ સન્નમ આ જો જાન વગેરેમા
સર્વ પ્રતોમા અતિચાર લાગના આનોચના પ્રતિક્રમણપ ઉક્તાર્હ છે ૩ ઉપોગપૂર્વ લી
ધેતુ અન્નાદિ પાઠગથી અશુદ્ધ ચના પ હરી આવતુ તે વિવેકાર્હ ૪ ૬ ગમનાગમન
અને વિદ્યા વગેરેમા પચીસ ઉક્તાર્હનો જાયોત્સગ ૫-૨વા તે શુ સાગ છે ૫ જે સેવતા
નીનીથી મારીને આગી મુરીનુ તપ અપય તે તપાર્હ છે ૬ જે રીતે જના પચકાદિ
પચાય કપાન તે છેવ છે ૭ જના નવસગ નન આગેપાર તે મૂલ છે ૮ જના અ
મુ-કામ અનાચીયુ દોર ત્વ સુધી નોમો નહિ સ્થપાય તે અનપદ્યાયાર્હ છે ૯
અને જના તપ વિગ લેન, આ ૮ ગનો હડો આગી રહ ૯ પાગમિત છે ૧૦

પપ્પ ચ ગુણસમન્વિતા ગુરુસ્તેષા સેવા સમ્યગારામન-ન પુનરાસન્નર્થકિ
 ત્યમાન-તસ્યા નિશ્ચયેનરતાનિરતો નદિ નિષ્કુલોક્તિભિર્નિર્મલસિતોપિ ગુ
 મિ [ગ્રં ૧૦૦૦] દાસતિ,—કેવલ ગુરુષુ ઘટુમાનમેવ વિધત્તે, યથા
 ઘન્યસ્યોપગિનિપત-ત્યદિતસમાચરણઘર્મનિર્વાપી ।
 ગુરુત્વદનમલયનિસૃતો-વચનરસશ્વદનસ્પર્શ ॥

તથા

લજ્જા દયા સજમમભચેર-રૂલ્લાણ ભાગિસ્ત વિસોદિઠાણ ।
 જે મે ગુરુસયય અણુસાસયતિ-તે હ ગુરુ મયય પૂજયામિ (ડલ્યાડિ
 તથા ગુરુશારાયને ગુરુદેશસપાદને તદ્વિષ્ણુસ્તમેવાદેશ લઘુમિષ્ણુ
 ગુરોરાદેવ પ્રતીક્ષમાણ સમીપચર્યેવ મ્પાત્વ ઇત્યભૂતશ્રવણભરધારણે ચા
 ત્રમરોદ્વદને શક્ત સમર્થો મયતિ મુવિહિતો-નાન્યથા મળિતત્રિપરીતે
 નિયમાનિશ્ચયેનેતિ

એ વન ધામદિ કુળના જનામ અગિયણ થાય છે એ ગીતે ગણાના ગુરુ
 ચરણની સેવા એટલે બરેબર આગધના, નદિ કે દમ ન ગુરુમાન જેવું, તેમા ત
 હીને નિષ્કુલ વચનોથી નિનહિસન થય તો પણ ગુરુને મ યા હરે નદિ—નિતુ ગુરુ
 બહુ માનજ ગણે જેમકે—(પ્રથમગ્રંથ ૮૦૦૦)

અહિન આચરણરૂપ ધામો દામના ગુરુના મુખરૂપ મનધાયકમાથી નીકળે
 વચન રમરૂપ ચત્રનેતો અપરં જાન્યગ્રામીના ઉપગ્રામ પડ છે

વળી જે ગુરુ મને હમે ॥ લાજ, ત્યા સવમ બ્રહ્મચર્ય તથા કલ્યાણભાગિ
 નને મળતા પ્રાપ્તિનની શીખામણો આપે છે, તે ગુરુને હ વારવાર પૂનુ છુ કલ્યાણ

વળી ગુરુની આજ્ઞા આચરણમા એટલે ગુરુના આ દેવ બન્નનામા તનિ
 એટલે તે આગુરુને મેળવના ધરનાર હોય, અથવા ગુરુના હુકમની રાહ નેને પાસે
 ઉભો રહે એવો જે હોય, તે મુવિહિત ગુરુ પ્રાપ્તિનો જાગ ઉપગ્રામ સમય થાય, એ
 વિપરીત હોય, તે નિશ્ચયપૂર્વક નદિ ધામ

કથ પુનરેષ નિશ્ચયોવસીયત ઇત્યાદિ.

॥ મૂલં ॥

મન્વગુણ મૂલ જ્ઞાઓ-ખણિઓ આચારપદમમુત્તે જ ।

ગુરુકુલધાસો ઘસ્ટ-ઘસિલ્લ તો તત્થ ચરણત્થી ॥ ૧૨૭ ॥

(ટીકા)

સર્વે ગુણા અઘ્ટાદશશીર્લાંગસહસ્રરૂપા—સ્તદાનયનોપાયથૈવ

જોષ^૧ કરણે^૨ સન્ના^૩-ઇદિય^૪ ધોમાડ^૫ સમણધમ્મે ય^૬ ।

શીર્લાંગસહસ્રાણ—અઘ્ટારસગસ્ટ નિષ્પત્તી ॥

॥ સ્થાપના ચેયં ॥

એવો નિશ્ચય શા પરથી જાણાય છે, તે કહે છે—

મૂળનો અર્થ

આચારાગના પહેલાજ સૂત્રમા ગુરુ કુળવાસ સર્વ ગુણોત્તુ
પાળભૂત જણાવેલ છે, માટે ચારિત્રાર્થી પુરૂષે અવરય ગુરુ કુળ-
વાસમા વસવું. [૧૨૭]

ટીકાનો અર્થ

સર્વે ગુણો તે આગર હજાર શીલાગ રચરચ જાણવા તેની મધુત્રો કરવાનો ઉપાય
- ૧ મિતે છે—

યોગ, કરણ સદા હૃદિય, પૃથ્વાદિક તથા અમણુ ધર્મ એ પદોથી અઘાર હજાર
૧૦ નીપજારી સમય છે તેની સ્થાપના આરીને છે

તેણા મૂલભૂત* પ્રથમકારણ મળિત ઉક્ત —જાચાર. પ્રથમમગ—
તસ્ય પ્રથમમુત્રે,— “ સુય મે આહસતેષ ભગવયા એવ મક્ત્વાય ”
મિતિવચનરચના પ્રકારે યથસ્માત્ ગુરુકુલવાસો ગુરુપાત્પચ્છાયાસેવન,—
મયમત્રભાવાર્થ —શ્રીમુધર્મસ્વામી જન્મસ્વામિને કવયતિસ્મ “ શ્રુત મયા
વસતા ભગવતઃ સર્મીપેતિષ્ટતા વક્ષ્યમાણમર્થપદ ’ મિતિ—ક પુનરસ્થ
ભાવાર્થ,—સર્વેણ ધર્માર્થિના ગુરુસેવા વિધેયેતિ યસ્માદેવ તસ્માદ્દેવેષ્ણેત્તત્ર
ગુરુકુલે ચરનાર્થી ચારિત્રકામી તથાચ ગચ્છે વસતો ગુણ.

ગુરુપરિવારો ગચ્છો—તત્ત્વ વસતાળ નિજ્જરા વિઝલ્યા ।

વિનયાત તદા સારણ—માડિહિ ન દોસપડિવત્તી ॥

જઈવિહુ નિગ્ગયભાવો—તદાવિ રવિસ્વર્જઈ સ ખનેહિં ।

ધસકહિલે છિનોવિ—વેણુઓ પાવણ ન મહિં—[તિ] ॥

નન્વાગમેયતેરાહારશુદ્ધિરેક મુરયશ્ચારિત્રશુદ્ધિરેતુરદ્ધુગ્ધને, યદુક્ત—

તે શુભોત્ત મૂળભૂત એટલે પ્રથમ કારણ શ્રી કુળ વાત છે એમ આચારાગના
પહેલા મૂત્રમા એટલે ‘ સુય મે આહસતેષ ભગવયા એવ મક્ત્વાય એ વાચ્યમા
કહેતુ છે હદા બાનાય આ છે કે શ્રીમુધર્મસ્વામી જન્મસ્વામીને કહેતા હતા કે ભગવાનની
પામે વસતા ધર્મ મે આગળ કહેવામા આવનારી વાત સાબળી —આમ કહેનાનો ભાવાય
એ છે કે સર્વે ધર્માર્થીઓએ ગુરુસેવા કરી જે માટે આમ છે તે માટે ચારિત્રના હૃદયનાર
પુરવે ગચ્છમા વસતુ જે માટે ગચ્છમા વસતા આ રીતે શુદ્ધે થાય છે

શ્રુતો પરિવાર તે ગચ્છે એટલેય છે ત્યા વસના નકા ધણી નિજ્જરા કરી શકાત
છે તથા સારણા વગેરેના લીધે વિનય સત્યવાચાથી દોષનો સ્વીકાર થતો નથી

જે કે કોઈનો જ્ઞાન જતો રહ્યો હોય, તોપણ તેને ખીજ ખયાલી રાખે છે
દાખના તરીકે વાતના જગમા રહેતો પોતે વાસ પણ જમીનપર પડી જતો નથી ,

પિંદ અસાદ્યતા-અચરિતી રૂપ સસઓ નરિય ।

ચારિતમિ અસત-સગ્યા નિગ્યા નિરતિયયા ॥ ૧ ॥

તયા

જિગસામણમ્સ મૂળ-મિત્રસ્વાયરિયા જિણેદિ પન્નતા ।

રૂપ પરિતપ્પમાણ-ત જાણમ્મ મદસદ્ધીય ॥ ૨ ॥

પિંદવિદ્યુદ્ધિસ્વ પહુના મ-રે વસતા દુર્કરેવ પ્રતિભાસતે—રૂપેના-
કિનાપિ મૂલ્લાસેવ વિરેયા, કિં જ્ઞાનાદિભાષેન કાર્ય ? મૂળમૂલ ચારિ-
ત્રમેવ પાઠનીય-મૂલેસાત્યેવ લાભચિંતા જયાયસીતિ

ધંવરોચ

યતોદત્ત ગુરુપારતવ્યવર્જિતત્વાત્ દ્વિતીયસાધ્વપેક્ષાભાગાલ્લોભસ્યાતિ
દુર્જયતરત્વાત્ ક્ષણે ક્ષણે પરિવર્તમાનપરિણામેનૈકાકિના પિંદવિદ્યુદ્ધિરેવ
નિપાલયિતુ શક્યતે, તથાચોક્ત—

[૫૪ ૫૧]

કોઈ પૂછે, આગમમાં તે વર્તિને આદ્ય શુદ્ધિ ગણવી, એ- તેના ચારિત્રની
શુદ્ધિનો તુ જેવ છે જે માટે કરેનું છે કે, ૧-નો શુદ્ધિ ન સાચવે, તે અચારિત્રીઓ
છે, એમાં લગારે રાખ નથી અને ચારિત્ર ગયું, તે સધાગી દીધા નિર્થ- છે ૧ વગા
નિનોએ જિનશાસનનું મૂળ બિશ્વાચવા- વધાવી છે માટે એમાં જે અગ્નાન, તેને મદ
અદ્યાગ- જાણવા ૨

હવે પિ- વિદ્યુદ્ધિ તે ગ્રામીઓમાં વસતા મુન્દરીઓ અચાર્ય માટે એમાં
જીને તે- સાધારની જોઈએ નાનદિ મેળવવાનું શુ ગમ છે ? મૂળમૂલ ચારિત્ર-
પાણુ મૂળ દોષ તો- વાણની ચિંતા નસારાની છે

ઉપર

એમ ના જોતે જે માટે એ-તો જુનાર ચુરને પાત્ર દોષ નહિ તેમ ખીન
સાધુની અપેક્ષા પણ તેને દોષ નહિ, અને લોભ તો અતિ દુષ્ટ છે તેથી તમે જો
જાનના પરિણામવાળા એકાદ જુનાગથી પિ- વિદ્યુદ્ધિ પાળા ન રાખ

एगामियस्स दोसा-इत्थी सणे तहेव पडिणीए,
 भिक्खविसोहिमहव्वय-तम्हा सविइज्जण गमण
 तथा-“ पिल्लिज्ज सण मिको ”-इत्यादि
 नत स्तज्जावे कथं मूलभूत चारित्र्येय पालनीय मिथ्यागुक्त ?
 अथ कश्चिद् गाढदादर्याणय, शुद्धोच्छादिनापि निर्वाहयेदात्मान सोपि-
 सव्वजिणप्पादिक्कुव-अणवत्या धेरप्पभंओ य,
 एगो य सुयाउत्तो-विहणइ तवसजय अइरा —
 इति वचनात्तिश्रुवनभर्तुराज्ञाविराधकृत्वाञ्च सुदरतामास्कृदति तथा
 चाह सूत्रकार.—

[मूलं]

एषस्स परिच्चाया-सुदहुच्छाहवि न सुदर भणिय ।
 कमाहवि परिसुद्ध-गुरुआणावत्तिणो विंति ॥ १२८ ॥

જે માટે કહેતુ ॥ કે, એમણે અનેક દોષ સાથે છે —જી ફસાવે, કૂતરા કરડે,
 દુરમન મારે, બિદ્યાની પ્રશુદ્ધિ નહિ થાય, મહાવ્રત લગાય માટે ખીન્ન સાથે કરવું
 વળી કહ્યું છે કે એકનો ફરનાર એપણને તોડે છે ઇલાકિ
 જ્યારે આમ છે સારે તમે કહ્યું કે મૂળભૂત ચારિત્ર્ય યાગવું એમ કેમ કહી
 શકાય ? છતાં ૩૦ થી ૬૦ મનવાળા પુરુષ એકનો રહી શુદ્ધ આહારથી પણ પોતાનો
 નિવાહ કરી શકે તોયણ તે સર્વ જિનોએ એકાકિ નિહારાનપેધ્યો છે તે કરતાં અનવરથ
 થાય અને રમનિર કલ્પમા લગાય પડે વળી એકનો હોવાથી શ્રુતમા ઉપયોગ રાખી
 વત્ત, તો જડ તથા સવમને મગાડે આ વચનથી એમકિ નિહાર કરનાર તીર્થંકર આત્માનો
 વિગધક ગણનાથી સારો નહિ ગ્રહેવાય એજ વાત સૂત્રમર કહે છે —

મૂળનો અર્થ

એનો પરિત્યાગ કરી શુદ્ધ બિદ્યા વગેરે કરે, તોયણ તે સારી
 નથી કહેલી, અને ગુરની આજ્ઞામા રહેનારને કદિ આધાકર્મિ
 મળે, તોયણ તે પરિશુદ્ધજ કહેવાય છે (૧૨૮)

[ટીકા]

પ્રત્યક્ષ ગુરુકુલગાસસ્ય પરિત્યાગાત્સર્વતોયોચનેન શુદ્ધોગ્રાદિ શુદ્ધ-
 મૈસમમુગ્ધ-પ્રાદિગચ્છાત્ શુદ્ધોપાશ્રયપદ્ધત્પાત્રાટિપરિગ્રહઃ—ન સુદર શોભન
 મળિત નિગદિતમાગમર્જરિત્યુપસ્કારઃ તથાચ તદુક્તિઃ—

સુધુન્નચાઈસુ જત્તો—ગુરુકુલચાગાડળે હ વિન્નેઓ ।

સરસસરવલપિચ્છત્ય—ઘાવપાપાહિવળતુલ્લો ॥

અસ્પાવ્યારપા

શુદ્ધોગ્રાદિ નિર્દોષમૈસમાદિશબ્દાત્કલહમમત્વપરિહારે ચ યત્ન લયમો
 ગુરુકુલત્યાગેના—પિશબ્દાત્સૂચાર્થહાન્યાગ્લાનાદિત્યાગેન વેદ જિનમતે વિ-
 ક્ષેપો લોચ્ય કયમ્ભૂતિત્યાદિ—ગરરાજસ્ય સરજસ્રસ્ય પિચ્છાર્થ ઘાતે
 પાદામ્પર્શનતુલ્યશ્વરણાસપ્રદનાદેશકરૂપ ઇતિ.

ટીકાનો અર્થ

એના એટલે ગુરુકુલવાસના પગલાગથી એટલે સર્વથા એને ઊડી દેવાથી શુદ્ધ
 બિજા વગેરે પ્રે આદિ શબ્દથી શુદ્ધ ઉપાશ્રય વચ્ચેના વગેરે લેવા, તે આગમના નાથ
 પુરોષાએ સાઈ નથી કયું જીવે આગમમા આ ગીતે પ્રદન છે —

ગુરુકુલ વગેરેને ઊડીને શુદ્ધ બિજા કરવાનો યત્ન કરવો, તે હજી સગર નામના
 રાજાએ જગતા વચ્ચે પદેરનાર પોતાના ગુરુની ચેરપીએ લૂટવા માટે તેને પગે અ હવા
 વચ્ચે મારી નાખવા પ્રમાણુ તેના અર્થો છે

આ ગાથાની વ્યાખ્યા

શુદ્ધ ઉગ્ર એટલે નિર્દોષ બિજા આદિ શબ્દથી કહી તથા મમત્વ ત્યાગમા જે
 યત્ન એટલે ઉદ્યમ છે, તે ગુરુકુલના લાગે કરી તથા અપિ શબ્દથી સુતાર્થમાં દાનિ
 પદોચ્ચારી, તથા જ્ઞાનાદિનો પડના ચેરિને જે કરે, તે હજી એટલે જેન મતમા દેવે કહેલ
 ૧૧, તે કહી છે કે સગર નામના રાજાએ તેના જગતધારી ગુરુની ચેરપીએ લેવા માટે
 તેને મારી નાખવા પ્રમાણુ પગે હિંદુ અ.કરાણુ ફરમાન કયું તેના સરખુ છે

सविधानकसमदाय पुनरय

कवित्सनिवेगे शबरामिधानं सरजस्कभवतो राजा बभूव तस्यैक-
द्वन्द्वेनार्थमुपरिधार्यमाणमयूरपतत्रछत्रो गुरराजगाम

त च कृतसन्मानोपविष्ट राजप्रियतमा तदातपत्र चकच्चाकचि-
क्यदानानेकचद्रकराजिराजितमवलोक्य कुतूहलातिरेकतस्तत् प्रार्थयितु-
नारम्भे तत्र च देसे मयूराभावाद्दुर्लभानि मयूरपिच्छानीत्यसावदिस्स-
न्दुन्याय स्वाश्रयमगमत् ततोराज्ञो कृतामोजननिश्चया तदानयनाय रा-
जानं प्रोत्साहयाचकार

राज्ञापि यदा पुनः पुनः प्रार्थितोपि गुरुस्तदातपत्राणि न द-
दाति तदा दुर्वारमेवग्रहव्यामोहितेन दृष्टानेव गृहीत्वा नयत् तानीत्यादिष्टा.
पदावय मत्पूजु — नासौ जीवन्नर्पयति महारैश्वरोपतिष्ठते. तवो राजो
वाच दूरस्था एव तवाणैरचेष्ट कृत्वा तानि गृह्णात—समाददानाथ मा फ-

सगर राजांनी राज आ रीति थारे छि

इ ६३ सस्थानमां सगर नाभे गण होते ते सरजस्क (मयूरा वस्त्र पद्मेरनार
(जात्रा)ने लज्जा होते तेने जेवना भाटे जेक द (५३) मेरती पीठानु ७३ मयवतो
अथ तेने त्या अ

ते स न	थारे सगनी ५	थाद	पुत्र
मोने १२५११५	पञ्च ते	३ मेर	
११११११ ० ते	नदि मग	मुक्ष	
१६ - ५५	१ ५		

प्रमद

गोदध ३

યમપિ ગુરોઃ પાદેન સ્પર્શ કૃત્વ, -યતો ગુરોરવજ્ઞા મહતે પાતકાય સંપ-
ન્નત ઇતિ.

યાદશોઽસ્ય શવરસાજસ્ય ગુરોર્વિનાશં કારયતઃ પાદસ્પર્શ ચ વાર-
યતો વિવેક-સ્તાદશો ગુસ્કુલત્યાગિનઃ શુદ્ધોચ્છાદિલાલસસ્ય સાધોરપી-
તિભાવઃ

અતિરેકમાહ-ઈહ કર્મશબ્દેનાધાકર્મોચ્યતે-આદિશબ્દાદૌદેશિકાદિ
પરિગ્રહઃ-અતદોપદુષ્ટમપ્યાહારાદિ પરિશુદ્ધનિર્દોષ, આસ્તાં શુદ્ધોચ્છાદિ
પરિશુદ્ધમિત્યપેરર્થો-ગુરૌશ્ચાવર્તિત આરાધ્યાદેશવિધાયિનો દ્રુવતે પ્રતિપા-
દ્યત્પાગમતત્ત્વવિદઃ

ઇય મનમાવના-ઉત્સર્ગપદે ચહુનરકર્મનિરંચનત્વાદલ્પાયુક્તતાકા-
રણત્વાદધાકર્મ મહાદોષદુષ્ટમેવ-તથાચાહ મજ્ઞસૌ ભગવાન્સુધર્મસ્વામી.

એ જીવતો યોગ આપે તેમ નથી, એ તો સામે ધા મારે છે, ત્યારે રાજ બોલ્યો
કે, દૂર ઉમા રહી, તેને બાણોથી અચેષ્ટ કરીને તે લાવો, પણ યાદ રાખજો કે, તે લેનાં
ધર્મ ૧૧ રીતે ગુરૂને પગથી નહિ અડકતા. કેમકે ગુરૂની અવસ્થા કર્મથી મહા પાતક
ધારે છે

આ રીતે સવિધાનક છે

હવે છતાં ગુરૂને મર્યાતા, અને પગથી અડકવાનું નિવારણ કરતા આ રામરસ
ભજો બેવે નિવેક છે, તેઓજ ગુરૂકુળનાસને તજનાર અને શુદ્ધ ભિક્ષા કરવા ઇચ્છા
રાખનાર સાધુનો નિવેક સમજવો

અતિરેક એટલે એથી ઉપર કહે છે છતાં કર્મશબ્દે આધાકર્મ બજાવું આદિ
શબ્દોથી ઐદેશિકાદિક દોષ લેવા, એ દોષોથી દૂષિત. આદ્યાર વગેરે પણ ગુરૂની આરાધના
વર્તનારને નિર્દોષ છે, ત્યારે શુદ્ધ ભિક્ષા વગેરેનું સુ કહેવું, એમ આગમના બજાવું કહે છે

એની ભાવના આ પ્રમાણે છે — ઉત્સર્ગ માત્ર આધાકર્મ ધણા કર્મ બાધવાનું,
તથા અશ્વાયુષજ્ઞાન કરણ હોવાથી મહા દોષવાળું છે જે માટે ભગવતી સત્ત્વમાં
સુધર્મ રસાગિએ નીચે મુજબ કહેવું છે —

સવિધાનકસપ્રદાયઃ પુનરય.

ઋષિત્સાનિવેગે શ્વરાધિધાનઃ સરજસ્કભવતો રાજા વભૂવ તસ્યૈક-
દાદર્શનાર્થમુપરિધાર્યમાણમયૂરપતત્નછત્રો ગુરુરાજગામ.

ત ચ કૃતસન્માનોપવિષ્ટ રાજપ્રિયતમા તદાતપત્ર ચકચ્ચાકચિ-
વ્યમાનાનેકચદ્રકરાજિરાજિતમવલોક્ય કુતૂહલાતિરેકતસ્તત્ પ્રાર્થયિતુ-
મારેભે. તત્ર ચ દેશે મયૂરાભાવાદ્દુર્લભાને મયૂરપિચ્છાનીત્યસાવદિત્સ-
ન્નુત્પાય સ્વાશ્રયમગમત્. તતોરાજ્ઞો કૃતાભોજનનિશ્ચયા તદાનયનાય રા-
જાન પ્રોત્સાહયાંચકાર.

રાજાપિ યદા પુનઃ પુનઃ પ્રાર્થિતોપિ ગુરુસ્તદાતપત્રાણિ ન દ-
દાતિ તદા દુર્વારમેમગ્રહૃદ્યામોહિતેન હઠાદેવ ઘૃહીત્વા નયત તાનીત્યાદિષ્ટાઃ
પદાતય પ્રત્યુચુઃ—નાસૌ જીવન્નર્પયતિ મહારૈશ્વોપતિષ્ટતે. તતો રાજો
વાચ. દૂરસ્થા ઇવ તર્વાણૈરચેષ્ટ કૃત્વા તાનિ યુક્તાત—સમાદદાનાશ્ચ મા ક-

સગર રાજાની વાત આ રીતે આલે છે

કોઈક સરથાતમા સગર નામે રાજા હતો, તે સરજસ્ક (ભગવા વસ્ત્ર પહેરનાર
(પાવા)નો ભક્ત હતો તેને બેટાના આદે એક વેળા માથાપર મોગની પીછાનુ છત્ર ધરાવતો
શ્રી તેને ત્યાં આવ્યો.

તે સન્માન પામી બેઠો ત્યારે ગળાની રાણીએ તેના ચકચકતા આદિમાનાશુ છત્ર
ભેળીને કુતૂહળા ભેગથી તે માગતા માડ્યુ પણ તે દેવતા મોરો ન હોવાથી, મોરપીઠો મગધી
મુશ્કેલ ટોડાથી તે શ્રી તે દેવાની છત્ર નહિ ચલાવતા હોવાને પોતાના મુકામે આવ્યો.
ત્યારે રાણી નહેદે આવવાની દડ વધ રાજાને ઉશ્કેરતા લાગી

રાજાએ પણ જવારે વાગવા મળ્યા ગતા તે ન આપતા લાગ્યો, ત્યારે સ્ત્રીના
ત્રેમથી યેના નીતિ પોતાના મુબદલને ફરમાવ્યુ કે, જો વાપરી લીધે આવે, ત્યારે તેઓ
મોટા કે,—

યમપિ ગુરોઃ પાદેન સ્પર્શ કૃત્વ, -યતો ગુરોરવજ્ઞા મહતે પાતકાય સપ-
ચત ઇતિ

ચાદૃશોઽસ્ય ગવરસાગ્રસ્ય ગુરોર્વિનાશં કારયતઃ પાદસ્પર્શં ચ વાર-
યતો વિવેક-સ્તાદૃશો ગુસ્કુલત્યાગિન. શુદ્ધોચ્છાદિલાલસસ્ય સાધોરપી-
તિભાવઃ

વ્યતિરેકમાહ-ઈહ કર્મશબ્દેનાધાકર્મોચ્યતે-આદિશબ્દાદૌદેશિકાદિ
પરિગ્રહઃ-અતદોપદુષ્ટમપ્યાહારાદિ પરિશુદ્ધનિર્દોષ, આસ્તાં શુદ્ધોચ્છાદિ
પરિશુદ્ધમિત્યપેરર્થો-ગુર્નાજ્ઞાવર્ત્તિન આરાધ્યાદેશવિધાયિનો હ્રુવતે પ્રતિપા-
દ્યત્યાગમતત્ત્વવિદઃ

इय मयभावना-उत्सर्गपदे बहुतरुर्मनिबंधनत्वादल्पायुष्कृताका-
रणत्वाच्चापाकर्म महादोषदुष्टमेव-तथाचाह प्रज्ञाता भगवान्सुधर्मस्वामी.

એ જીવનો થશે આપે તેમ નથી, એ તો સામે ધા મારે છે, ત્યારે રાગ બેદરે
કે, દર ઉભા રહી, તેને બાણથી અમેટ કરીને તે લાવે, પણ યાદ રાખજો કે, તે લેનાં
થકા થા) ગીતે ગુરુને પગથી નહિ અડકતા કેમકે ગુરુની અવજા કવાથી મહા પાતક
લાગે છે

આ રીતે સવિધાનમ્

હવે છતાં ગુરુને મરાવતા, અને પગથી અડકવાનું નિવારણ કરતા આ શતગ્રન્થ
બનો બેવે રિવેક છે, તેવેજ ગુરુકુળવાસને તબીબાર અને શુદ્ધ શિક્ષા કરના ધર્મજ્ઞ
અખનાર સાધુનો રિવેક સમજવો

વ્યતિરેક એટલે એથી ઉત્કૃષ્ટ કરે છે છતાં કર્મશબ્દે આનાકર્મ બજણુ આદિ
શબ્દથી ઐદેશિકાત્મિક દોષ લેતા, એ દોષોથી દૂષિત આહાર વગેરે પણ ગુરુની આરામા
વર્તનારને નિર્દોષ છે, ત્યારે શુદ્ધ શિક્ષા વગેરેનું સુ કરેતું, એમ આગમના બજણુ કહે છે

એની ભાવના આ પ્રમાણે છે — ઉત્સર્ગ માર્ગે આધાર્કર્મ પણા. કર્મ બાધવાનું,
તથા અસ્થાયીપણાનું કારણ હોવાથી મહા દોષવાળું જ છે જે માટે ભગવતી. સુત્રમાં
સુધમ સ્વામિએ નીચે મુજબ કહેતું છે —

આહાક્રમ નં શ્રુજમાણે સમણે નિગયે કિં વધઈ કિં પઠરેઈ કિં ચિણઈ કિં ઉવચિણઈ ? ગોયમા, આહાક્રમ નં શ્રુજમાણે સમણે નિગયે આહવજ્ઞાઓ સત્ત કમ્મપગદીઓ સિદ્ધિલચ્છણપદ્ધાઓ ધણિયચ્છણપદ્ધાઓ ફરેઈ, હસ્સકાલઠિઈયાઓ દીહકાલઠિઈયાઓ ફરેઈ, મદાણુ-ભાવાઓ તિચ્છાણુભાવાઓ ફરેઈ, અપ્પપ્પણસગાઓ વહુપ્પણસગાઓ ફરેઈ, -આહય ચ ણ કમ સિય વધઈ, સિય નો વધઈ, અસાયાવેયણિજ્ઞ ત્ત ણ કમ્મ શ્રુજો શ્રુજો ઉવચિણઈ, અણાઈય અણવગ્ગ દીહમદ્ધ ચાહરતસ-સારકતાર અણુપરિયટ્ટઈ.

સે કેણેઠ્ઠેણ મંતે એવ વુચ્ચઈ-આહાક્રમ નં શ્રુજમાણે સમણે નિગયે જાવ અણુપરિયટ્ટઈ ? ગો આહાક્રમ નં શ્રુજમાણે સમણે નિગયે આયાણ ધમ્મ અઙ્કમઈ (આયાણિત્તિ આત્મના ધર્મ શ્રુતધર્મ ચારિત્રધર્મ એતિ) આયાણ ધમ અઙ્કમમાણે પુઠ્ઠાકાય નાવકલ્લઈ, આહકાય નાવકલ્લઈ, તેઢકાય નાવકલ્લઈ, વાહકાય નાવકલ્લઈ, વણસસકાય નાવ-

આધાકર્મને ખાનાર શ્રમણ નિર્મથ શુ બાધે શુ કરે શુ એકકુ કરે શુ વધારે ? હે ગૌતમ ! આધાકર્મને ખાનાર શ્રમણ નિર્મથ આયુ શિશય બાકીની સાત કમ પ્રકૃતિઓ દીની બાધી હોય, તે મજ્જુત કરે કુટ્ટી સ્થિતિની હોય તે લાગી સ્થિતિની કરે મઠ અનુભાવણી હોય તે લીન અનુભાવણી કરે અલ્પ પ્રદેશવાણી હોય તને ધણ મ દેશવાણી કરે, અને આયુ કમને વખતે માધે વખતે નહિ પણ બાધે, પણ અસાતાવે નીયને તો વારવાર વધારનો મટે તથા અન્ના અનન મ દીનકાળગણા આગુરત સ સાર કાતારમા બટકતા રહે ॥

હે પૂન્ય ! એમ શા કારણે કહેા છે ? ગૌતમ ! આધાકર્મ ખાનાર શ્રમણ નિર્મથ પોતાના ધર્મને [એને શ્રુત ધમ તથા ચારિત્ર ધમને] અતિ ક્રમે છે તેથી તે

કલ્પે, તસકાયં નાત્રકલ્પે, - જે મિપિયણ જીવાણ સરીરયાદ આદાર
યાદારેડ તેવે જીવે નાત્રકલ્પે - તે એણદેણ ગોયમા એ વુચાદ આદા-
કમ ધુજમાણે જાવ પરિચદ્દે. *

(તથા) કહ ન ખતે જીવા અપ્પાડયત્તાણ કમ્મ પરુરતિ ?
ગોયમા, પાણે અદ્વાદત્તા ભવદ, મુસ વડત્તા તહારૂપ સમણ ચા માહણ
વા અકામુણ અણેસણિજ્ઞેણ અસણવાળગ્વાડમસાદમણ પઠિલાહિત્તા મ-
વદ-પવ લલ્લુ જીવા અપ્પાડયત્તાણ કમ્મ પરુરતિ [ત્તિ]

દ્વિતીયપદે પુનર્ગાદ્યગ્લાનાદિકાર્યાસસ્તરણાદિરૂપે ગચ્છમધ્યવ્યવ-
સ્થિતસ્પર્શુર્વાજ્ઞાવૃત્તિનોડશઠભાવસ્ય સાધોઃ પચકપરિહાણિક્રમેણ સર્વસ્થા-
ન્ના પ્રયતમાનસ્યાતુરદ્દષ્ટાતેનાધાકર્માગપિ નિર્દોષ

તથાચાગમઃ—

સથરણમિ ખસુદ્ધ-દુષ્કલિ મિષ્ઠતદિતયા ણહિવ,

જે જીવોના શરીરનો બનેલો આદાર વાપરે છે તેમની પણ અપેક્ષા સમ્પતો નથી, તે
કાળે એમ કહીએ છીએ

(૫મી અગાતરે કલ્પ છે કે) હે પ્રભુ ! જો અપાપુષણ કેમ બાપે છે ?
ગૌતમ ! જે પ્રાણધાતી થાય, જીવુ બોલીને તેના પ્રાણના શ્રમણ બાલકને અપ્રાણક અ-
નેપણીય આદાર પાણી, ખાદ્ય, સ્નાત્તિ, વગેરેના એ રીતે જીવો અપાપુષણાનુ-
કમ બાપે છે, પણ અપનામ માગે એટલે બહુ માત્રની ગેરેના પ્રસંગે નહિ નખી શકે,
સારે મનમાં રહી ગુરના હુકમ પ્રમાણે વર્તી અશક બાન સખી પચક પરિહાણિના ક્રમે
કરી પૂરતા બેરથી યતના કરતા મુનિને આતુરના દ્રષ્ટાંતે કરી, તે આધાકર્માગિ પણ
નિર્દોષ છે

જે મારે આગમમા કહેનું છે કે

નખી સકલ્લ દોષ, તે વેળા અશુદ્ધ છે, તે સેનાગ ને દેનાર એ બંનેને અદિત

આત્મદિવ્યતેજ-ત ચેવ દિવ્ય અસંચરણે

તથા

જા જયમાણસ્સ ભવે-વિરાહણા મુત્તવિદિસમગ્ગસ્સ,
સા હોઽ નિજ્જરફલા-અજ્ઞાણવિસોદિજુત્તસ્સ (સિ)
ગુર્વાજ્ઞાકારિણો વિશેષતઃ, પ્રશસામાદઃ.

॥ મૂલં ॥

તા ઘણો શુક્રાણ-ન મુયદ્ નાણાદ્ગુણમણિનિદ્રાણ ।
સુપસન્નમણો સયય-કયનુય મણસિ ભાયતો ॥ ૧૨૯ ॥

(દીક્ષા)

યસ્માદ્ગુર્વાજ્ઞા ગરીયસે ગુણાય-તસ્માદ્દેવોર્ધન્યોગુર્વાજ્ઞાં ન મુચતિ-

કર્ત્તા છે, પણ અસંતરણુમા એટલે જ્યારે નહિ નથી શકે, ત્યારે આતુરતા દ્રષ્ટાંતે તેજ
નિવ્રત્તા ગણાય છે

વગી કહ્યું છે કે સૂત્રની નિષિ પ્રમાણે ચતુર્થ કરનાર, અને આત્મ વિશુદ્ધિ સા
અશીને નિવ્રત્તાને જે વિરાધના દોષ છે તે નિર્વિરાધ ૧૧ આપે છે
ગુરુની આજ્ઞા માનનારની નિશ્ચયે પ્રશસા કરે છે

મૂળનો અર્થ

તે માટે ધન્ય પુરુષ જ્ઞાનાદિ ગુણુરુપ મણિઓની ખાણ
સમાન ગુરુની આજ્ઞાને છોડતો નથી, પણ હમેશા આનંદિત
મન રાખે છે, અને પોતાને કૃતજ્ઞ ભાવે છે. [૧૨૯]

દીક્ષાનો અર્થ.

જે માટે ગુરુની આજ્ઞા મોગે શપથો કરે છે તે માટે ધન્ય પુરુષ ગુરુની આ

સુદ્ધૃતિશયેન પ્રસન્નમના નિર્મલમાનસો નિપ્દુરમપિ શિક્ષિતો ન કુપ્યતિ-ન
 વલ્લપયતિ ચાંતઃકરણ-ન ચ વહતિ પ્રદ્વેપ સ્મરન્ કુતલદેવીજ્ઞાત્,

કેવલ-

જ મે હુદ્દાણુસાસતિ-સીણ ફરુસેજ ધા,
 મમ લાશુત્તિ પેદાણ-પયમો તં પદિસ્સુણે.

કથ ! સતતમનવરતં કૃતજ્ઞનામુપકારાવિસ્મૃતિરૂપાં મનસિ હૃદયે
 ભાવયન્ વ્યવસ્થાપય-સ્તયથા,

ટોલુ વ્વ હુલહુલ્લો-અહય વિજ્ઞાણનાણ નિલણ ।
 દેવુ વ્વ વરણિજ્ઞો-કઓ મ્હિ શુરુમુત્તહારેણ ॥

इत्य भूत एव धन्यो भवति-धर्मधनार्हत्वादिति

જાને છેડતો નથી, અને સુપ્રસન્ન મન એટલે અતિશય નિમગ્ન મન રાખતો હોનાથી
 નિપ્દુર રીતે ગુસ્સે શીખામણુ આપતા પણ ગુસ્સે થતો નથી તથા અત કરચુને કનુપિત
 કરતો નથી, તેમજ કુતળદેવીનો દ્રષ્ટાત થાં કરીને પ્રદ્વેપ વટેતો નથી, કિંતુ એમ વિચાર
 છે કે, સમજવાનું ગુરુ થકા અથવા ગરમ વચનરહે જે કંઈ અને શીખામણુ આપે છે, તે
 મારોજ લાભ જોઈને આપે છે, એમ ધિયારી તે પ્રવૃત્તિ પૂર્વક સ્વીકારે છે

આ રીતે તો કહે છે કે, નિરતર ઉપકાર નહિ વીસરવારૂ મૃત્યુતાને મુદ્ધમા
 સ્થાપીને, તે આ રીતે કે—

નિરાન અને સનના ૯ જ ગુરૂશ્વ સૂત્રધારે પત્યરની મારફતે રખાતા મુજને
 દેવની મારફતે રદનીય કરેતો છે

આવો દોન, તેજ ધર્મરૂપ યનો લાવ- દોનાથી ધ વ ગણુય છે

પૂર્વમુચિત કુતલ્દેવીજ્ઞાત પુનરિદ

અવનિપુર મતિ અવળી-ચરમહિલા મારાફલમતિલય વ । તત્થ
નિયો જિયમત્તુ-પદ્મવયટપયાવ જિયમત્તુ ॥ ૧ ॥

તસ્સા સિ પિયા કુતલ—દેવીનામા સદાવક્રમણા । અન્નાહિ
દેવીઓ-મુમર્દો સતિ વજ્રયાત્રો ॥ ૨ ॥ કારણિ તાઠ ઉત્તંગ-સિંગ-
સિંગાઈ કળયમ્લસાઈ । જિણનાહચેદ્યાઈ-નિયણ દવિણજાણ ॥ ૩ ॥
અઠ મચ્છરભરભરિયા-કુતલ્દેવીવિ સેસપહિતો । સવિસેસ ચેદ્દર—
દરગિરિધવલ કરાવેઈ ॥ ૪ ॥ તત્થ ચ્છેરપમ્મય-પૂય કરેઈ ગીયનદ્વાઈ ।
વાયાઈ આઝ્જે-સજ્જો સજ્જિય મદ્દામુજ્જે ॥ ૫ ॥ અન્નેમ્મ પયદ્ધતિ—
પૂય આઝ્જપાણ ઘણોસ । મુણિઠ કુણઠ પઓસ—દુમિજ્જઈ તકદ્દાણ
વિ ॥ ૬ ॥

પૂર્વે સૂચનેન કુતલદેવીનું ઉદ્દાહરણ આ છે

૫૯૧ી૨૫ મહિનાના ૫પાગમા નિનક સમાન અવનિપુર નામે એક નગર હતું ત્યા
અતિ પ્રમદ પ્રતાપથીજ સત્તુઓને ઝનનાર ગિતમત્તુ નામે રાજા હતો (૧)

તેને કુતલદેવી નામે રત્નાવલીજ દૂર મનરાગી એક રાણી હતી, તથા બીજી
મારી મતિરાગી પણ ઘણી રાણીઓ હતી [૨] તે રાણીઓએ પોતાના દ્વંધથી ઉઘા
દુકના જેવી શિખરવાળા અને સોનાના દાગડાગા જિનમદિરે કરાવ્યા [૩] ત્યારે મત્ત
રથી બરાબર કુતલદેવીએ તેમનાથી વિશેષ સોભાનાળુ હીમાચળ જેવું ધોળું મદિર
કત યુ (૪) ત્યાં તે આશ્ચર્યકારક ગીત ગૃહ કરાવતી, તથા સાભાળ્યાથી તુરત અચ્ચો
પમાડનાર નાળ વચગરતી (૫) પણ તે ગીત મરિશમા યની પૂજા બેઠ તથા વાગ્નને
ગુબીર અગાજ સામગી પ્રેમ ધાગતી, અને તેની નાન સાભળીને પણ દ્રષ્ટાતી હતી (૬)

સેસ સવિત્તીજ પુણ-અકૂરાહિયયાણ જિણમયરયાણ । પરમત્થ ચિં-
નિમાણ-ન દોડ થેવો વિહુ પઓસો ॥ ૭ ॥ સુમહતજલતપઓસ-જલણ-
જાલાલિ દદ્ધમ્મવણા । કુતલદેવી કડ્યા-રોગાયકેહિં પરિભૂયા ॥ ૮ ॥
તો સે નિવેણ ધિત્તુ-આભરણાર્હિણિ નિયમમહારે । સ્વિત્તાઈ તઓ ધણિય-
સા પડિયા અટ્ટસાણમિ ॥ ૯ ॥ મરિઝણ ઝણપુત્તા-કૂરા સા કુવકુરી
તહિં જાયા । નિયજિણમ્મવણદુવારે-પુવ્વન્નાસેણ ચિદ્દેહ ॥ ૧૦ ॥
ઠડ્યાવિ તત્થ પત્તો-કેવલનાળી નમેવિ અહ પુદ્ધો । અતેરરીહિં મયવ-
કત્થ ગયા કુતલા મરિઝ ? ॥ ૧૧ ॥

પમળહ ગુરુવિ તીસે-પઓસકરુણાઈવડ્યર સન્ન । જા સજાયા
સુણિયા-પુણિયામલદુલહસમ્મત્તા ॥ ૧૨ ॥ ઇય નિસુણિઝણ તાઓ-
ગરુપ્પ વેરમ્મ સુવ્વહીઓ । પરિસાઙ્ગ ઉદ્ધિયાપ્પ-મત્તુ જિણમ્મવણદારમિ
॥ ૧૩ ॥ પિન્નઙ્ગતિ તથ સુરમ-પરમ કરુણારસ પવન્નાઓ । સલ્લિપૂય-

પણુ તે ॥ બીજી શોકોએ અકર મનવાળી, જિન મતમા ગુન અને પરમાર્થને રિ
આરનારી હતી, તેમને સગારે પ્રભેષ નહિ આપતો [૭] હવે ભારે જળતા પ્રભેષથી અમિતી
જ્વાળાઓથી વર્ષાપ વનને બાળી નાખનાર કુતરની એક વેળા બહુ માદી પડી [૮]
ભારે શમ્ભએ તેના દાગીના ગંગેરે લઈને પોતાના બહારમા રાખ્યા, તેથી તે અનિરાય
આત પ્યાનમા પડી (૯) બાદ તે બોલ પુરવાળી કર રાણી મરણ પામીને ત્યા
કુતરી થઈ, તે પૂરના અવ્યાસથી પોતાના બનાવેના જિન મદિરના દરવાજાપર બેસી ર
હેતી [૧૦] ત્યા કોઈ વેળા મરણગાની પધાર્યા તેમને નખીને અત પુરની રાણીઓએ
પૂઠુ કે, હે ભગવન ! કુતરા ગણી મરીને કેમ ગઈ છે ? (૧૧)

ત્યાં શરૂએ પણ તેણીનો પ્રભેષ કરના વગેરેનો સન વ્યતિકર કહીને કહ્યું કે, તે
દર્શન નિર્મળ સમ્યક્ત્વને દૂર કરીને કુતરી થઈ છે [૧૨] એમ સાબળીને તેઓ
ભારે મંગળ પામી પાવલ ઉદ્ધતા જિન બાવનને દરવાજા જઈ, તે કુતરીને જોયા લાગી,
એ લે નેમને મહુ દરજા માપી તેથી તેણીઓએ તેના આમળ બાગિ તથા પૂરી વગેરે

લિયાપમુહ-સ્થિતિ તીર્ણ પુરો તાઓ ॥ ૧૪ ॥ પમળતિ મહાભાગે—
ધમપરાણવિ જ તયા તુમણ । નય ચત્ત કરત્ત-તેણ હમા દુમ્મહ પચ્છા
॥ ૧૫ ॥ તા મપયપિ ઇય-વળ વ અકરુરભાવજલ્લેણ । દહિરુળ
કુળમ્મ અપ્પ-સમભાવજલ્લેણ સસિત્ત ॥ ૧૬ ॥

હે સરમે, દુહવિરમે-જિણધમે માણસ નિવેસેમ્મ । ચયમ્મ સયાવિ
પઓસ-વહેમ્મ હિયયમિ સતોસ ॥ ૧૭ ॥ હચ્છાઈ તાળ સમમ-મસમ
પિચ્છિય ગિરાહ તહ મુણિહ । મુણિયા સા સમતા-પુણો પુણો ચિંતહ
કિમેય ? ॥ ૧૮ ॥ વહુય વિચિંતયતી-જાઈ મ્મમરિત્તુ ફુરિયવેરગ્ગા ।
મુજ્જો મુજ્જો નિંદહ-પુવ્વરુદ્ધ દુક્કહ સબ્બ ॥ ૧૯ ॥ સિદ્ધસમનત્ત
મળસળ-પહિવજ્જિય પૂરિહ નિયય માહ । જાઓ વેમાણિમ્મરો-લહિહી
પરમ પય કમસો ॥ ૨૦ ॥

અથ કુતલદેવ્યા.—

પ્રઘેપજુપો નિદામ્ય કદુકફલ ।

નાખી (૧૩-૧૪) તેઓ તેને કહેના લાગી કે હે મેળા ભાગનાગી ! તે તે વેળા
ધમમા તત્પર થઇને પશુ કૂરપણુ નહિ મે યુ તેથી આ દુર્ગતિને તુ પામી છે [૧૫]
માટે હજુ પશુ એ કૂરપણુને અકૂર ભાગ્ય અગ્નિથી વનની આકે બાગીને પોતાને સમ
ભાગ્ય પાણીથી સિંચિત કર [૧૬]

હે કૂતરી ! કુખને ટાળનાર જિન ધમમા મન ગમ્ય હમેશા પ્રેમથી મ-
અને હ વમા સતોષ રાખ [૧૭] આ રીતે તેમની ભારે ઉનાચ બે/ તથા વાળી
સાબળીને તે કૂતરી બાળીને ચાર-ચાર ચિતરા લાગી કે, આ શુ છે ? [૧૮] તે
પણુ નિચારના નિચારતા બાતિ સ્મરણ પામી તેથી વેગમ રુદ્રતા સચળા પૂર્વકૃત દુષ્ટતાને
વારવા નિદના લાગી (૧૯) બા. તેણી સિદ્ધની સામે અબસણુ લાઇ આયુ પૂ-
કરી વેમાનિક દેવપણુ પામી, મો કરે કરી મુક્તિએ જશે [૨૦] એ રીતે પ્રહ્મ

ખજ્યા ભવભયભીતાઃ—

પ્રસન્નમનસો ભવત સતત ॥ ૨૧ ॥

॥ इति कुंतलदेवीज्ञातं ॥

આહ—કિ યોપિ સોપિ ગુરુર્ગુણસપત્તયે સેવનીય આદોશ્વિત્
કવિદિશિષ્ટ એતિ પ્રશ્ને પ્રતિવચનમાદ.

॥ मूलं ॥

ગુણવં ચ ડમો મુસે-જહત્યગુરુસદ્ભાષણ ડહો ।

ગુણસંપદા દરિદ્રો-જહુત્તફલદાયગો ન મઓ ॥ ૧૩૦ ॥

(टीका)

च शब्दस्याप्यधारणार्थत्वाद्गुणवानेव गुणगणालकृत एवायमिति

ધરના કુતવદેનીને યએહુ કહ્યુ ફળ સાબળી, હે બન્ધો ! તમે સસારના ભયથી ડીને
નિરંતર પ્રસન્ન મન ગમે.

આ ગીતે કુતવદેનીયુ ડહાહુરજુ છે.

કોઇ ખૂળને કે, શુ ને તે યર ગુણ સપત્તિ આટે મેરવો કે, કોઇ નિશિષ્ટ ગુરુ
સેવવો ? એનો જ્ઞાન કટ છે

મૂળનો અર્થ.

સૂત્રમા ગુણવાન્નેજ યથાર્થ ગુરુ શબ્દનો પાત્ર ગણેલ
છે, બાકી ગુણમાં દરિદ્રી હોય, તે યથોક્ત ફળનો દેનાર નથી
ગણ્યો. [૧૩૦]

ટીકાનો અર્થ

અ તાજે અવધારણાય હોવાથી ગુણગણથી જ્ઞાનકૃતજ યર સૂત્રમા એટલે સિદ્ધા-

ગુરુઃ મૂત્રે સિદ્ધતિ યયાર્થ સાન્વયો ગુરુશબ્દસ્તસ્ય માજનમાધાર ઇષ્ટો-
મિષેત-સ્તથાદિ. ગુરુશબ્દસ્ય—

ધમ્મન્નૂ ધમ્મકૃત્તા ય સયા ધમ્મપરાયણો ।

સત્તાણ ધમ્મસત્યસ્સ-દેસઓ ભન્નણ ગુરુ ॥

ઇત્યન્વયઃ—સ ચ શ્રુતધર્મોપદેશકસ્ય ચારિત્રધર્મવિધાયકસ્ય સવિદ્ય
ગીતાર્થગુરોરેવ યુજ્યતે

તસ્ય ચ શુણા પ્રાધાન્યેન—

વચઙ્ક^૧ કાયઙ્ક^૨—અકપ્પો^૩ ગિદિમાયણ^૪ ।

પલ્લિક^૫ નિસિજ્જાણ^૬—સિણાણ^૭ સોભવજ્જણ^૮ ॥

ઇત્યષ્ટાદશ—અભિર્ચિના ગુરુત્વાભાવ એવ—તત્તુભિર્ચિના પદાભાવવત્,
તથાચોક્ત શ્રી સ્વયંભવમૂરિપાદૈ

તમા યથાથ એને અન્વયવાળા ગુરુ શબ્દનું લાગુ ન એટલે આધાર રીકારે ન તે
આ રીતે —

ધમનો જાણુ વર્મનો કરનાર દુષ્કેશ ધમમા તપર રહેનાર અને જીનેને ધમ
શાસ્ત્રનો ઉપેશ દેનાર હોય, તે ગુરુ કહેવા ન એમ ગુરુ શબ્દનો અન્વયાર્થ છે, તે અન્વ
યાર્થ શ્રુત ધર્મના ઉપેશક, અને ચારિત્ર ધર્મના નિધાયક સવિદ્ય ગીતાય ગુરુનેજ લાગુ
પડી શકે છે

તે ગુરુના મુખ્યત્વે કરીને નીચેના અગર ગુણ છે —

૭ વ્રત ૮-૧૧ની રક્ષા, અને અક પ—ગૃહિ લાજન—૫૧ક—નિવધ્ય—સ્નાન
અને ગોભા એ ૭ માનવનો લાગ

એ અગર મુખ્ય ગુણો નિના ગુરુપણનો અભાવજ જાણવો જેમ તાતણાઓ
વગર પદ [વસ્ત્ર] નો અભાવ રહે છે, તેમ અને એજ રીતે શ્રી સ્વયંભવમૂરિ મહારાજે
કહેલું છે કે —

દસ અદૃશ્ય ઠાણાઈ-જાઈ ગાળો વરજઈ ।

તત્થ અન્નયરે ટાળે-નિગથચાઉ ભસ્સઈ ॥ (ઇતિ)

શેષાસ્તુ—

પઠિરૂવો તેયસ્સો-જુગપહાણાગમો મહુત્તરો ।

ગમીરો ધીમતો-ઉવણ્ણપરો ય આયરિઓ ॥ ૧ ॥

અપરિસ્સાવિ સોમો-સગહસીલો અભિગ્ગહમઈ ય ।

અવિકલ્લયણો અચ્ચલો-પસતઠિયઓ ગુરુ હોઈ ॥ ૨ ॥

इत्यादयो—“ देसकुलजाइरुवी ” —त्यादयो विशेषगुणा-स्ते का-
दाचित्का-पदस्य रक्तत्वादिवत् तत्रैह प्रज्ञानगुणैर्युक्तो गुणवानभिप्रेतः-
कार्यसाधकत्वात् सत्सु तेषु शेषगुणसमयोगोपि बरीयानेवेति.

વિપર્યયે પુનઃ કિંસ્વાદિત્યાહ-ગુણસપદા સદ્ગુણવિભૂત્યારૂપભૂતયા

દશ અને આઠ એટલે આ ૨ સ્થાનોમા જે કોઈને બાળ પુરૂષ નિરાધે, તે તે સ્થા-
નમા નિર્ગ્રંથપણથી અદૃશ્ય થાય

બાળીના શુભો જેવા કે

પ્રતિરૂપ (રૂપના), તેજની, યુગપ્રધાનાગમ, મધુગ્વાક્ય, ગલીર ધીમાન, અને
ઉપદેશમા તત્પર હોય, તે આચાર્ય બલ્યવો તથા અપરિચીત, સૈમ્ય, સમદુરીણ,
અભિપ્રદાની, મતિરાજો અનિકલ્લય, અચપળ, અને પ્રજ્ઞાત હૃદયના હોય, તે શરૂ કહેવાય
[૧-૨] હૃદયસાદિક તેમજ દેશકુળ બાલિરૂપ વગેરે એ બધા નિરોધ શુભો છે, અને તે
કાલચિત્ક [અનિયમિત] છે, પટની ગ્તના ચારક તેથી ધ્રુવ પ્રધાન શુભોવડે જે સુખ
હોય, તે શુભવાન લેવો, કેમકે તે શુભોથી કામ-ચાલે છે અને તેઓની સાથે રોય શુભો
જોવાય, તે સધારે સારૂ જ છે

એથી વિપર્યયમા શુ થાય તે કહે છે—શુભસપદા એટલે સદ્ગુણરૂપ સદ્ધિથી

દરિદ્રો દુર્ગતો યથોક્ત ગુરુસમયોગે ફલતમ્યદાયકઃ સપાદયિતા ન મતો
 નૈવ સપતો જિનપ્રવચનવેદિના,—મતો ન નિર્ગુણા ગુરુ સેવનીય इति

નનુ સાપત કાલાનુભાવાદેવ દુર્લભા સર્વગુણસપદ્-યત કોપિ
 કુતોપિ કેનાપિ ગુણેનહીનોપ્યન્યેનાપ્રિકુ इति તારતમ્યભેદેનાનેકગા ગુરુ-
 ઉપલભ્યતે,—તતસ્તેષુ ક ગુરુમાશ્રયામહે, ક વાનેતિ ટોલાયમાનમાનસાના-
 મસ્માકુ કિમ્નુચિતમિતિ શિષ્યેણ સમણય પૃષ્ઠાગુરુરાહ

॥ મુલં ॥

મુલગુણસપડતો—ન દોસલવજોગઓ રમો જેઓ ।

મહુરોવક્કમઆ પુણ—પચસિયવ્વો જહુત્તમિ ॥ ૧૩૧ ॥

જે દરિદ્ર હોય તેને ગુરુના સપ્રયોગના યથોક્ત ફળને ॥ ૧૩૦ ॥ જિનાગમના બાથુ પુરોએ
 મિનકુન નથી માન્યો માટે નિશ્ચય ગુરુ સેવવો ॥ ૬૬

કોઈ પૂછશે કે કમણા કાળના પ્રતાપથી સર ગુણ ॥ સપદ્ મમરી દુર્લભ છે
 જે માટે કોઈ પુણ્ય કોઈ કારણે કોઈ ગુણમા લીન હોય છે તો બીજા ગુણમા અધિક
 હોય છે એમ તરતમ ભેદે કરી અનેક પ્રમારના ગુરુઓ રહેના છે તેથી તેઓમાં કોને
 ગુરુ તરીકે સેવવો અને કોને નહિ એ જાનના અમાર મન દેનાર છે માટે અમારે
 શુ કરવું ? એમ શિષ્યે પ્રીતિપૂરક રૂઝના ગુરુ જટે છે

મૂળનો અર્થ.

મૂળગુણથી સહિત ગુરુ દોષલવના યોગે છોડવા લાયક

નથી તેને તો મીઠી રીતે યથોક્ત ગુણોમા અપ્રવલો. (૧૩૧)

(ટીકા)

મૂલગુણ* પચમહાવ્રતાનિ વ્રતપટ્ટસ્કાયપદ્મદયોવા તૈઃ સમ્યક્
સદ્વોધપ્રધાન પ્રકર્ષેણોગમાતિશયેન યુક્તોન્નિતો મૂલગુણસપ્રયુક્તો ગુરુરિતિ
પ્રકૃતત્વાત્સરધ્યંતે ન દોષાણામાશુકોપિત્ય—વચનાપાટવ-મદતા-મનાક્
પ્રમાદિતાપ્રમૃતોના લલાલેશા દોષલયાસ્તગ્રોગાત્તત્સવગદય ગુર્હય. પરિ-
ત્યાજ્યઃ, તમાચાગમઃ—

જેવાવિ મદિ ત્તિ ગુરુ વિડત્તા-ઢહરે રૂંમ અપ્પમુયત્તિ નદ્યા ।

દીલિતિ મિચ્છ પદિવજ્જમાણા-કુણતિ આસાયણ તે ગુરુણ ॥

પર્ગડ મદાવિ દવતિ ઇમે-ઢહરાવિ જે સુયસુદોવચેયા ।

આચારમતા ગુણમુદિદ્યપ્પા-જે દીલિયા સિહિરિવ ભાસકુજ્જા ॥

ટીકાનો અર્થ

મૂળગુણ તે પાંચ મહાવ્રત અથવા ૭ વ્રત ૭મર વગેરે તેમજ કરી સમ્યક્
એટલે સદ્વોધપ્રધાન પ્રકાર કરી એટલે અનિશ્ચય ઉદ્ધમમાન થઇને જે યુક્ત હોય, તે
મળગુણ સપ્રયુક્ત ગુરુ, આશુકોપિત (જલગી ગુરુએ થયું) સમાપાન [જોનામા
ખાયા] મના, મનાદ્રપ્રમાદિતા [જગત્ પ્રમાપિષ્ઠ] વગેરે દોષોના લવાના યોગથી
હેય એટલે છોડના વાપડ નથી જે માટે આગમમા આ રીતે કહ્યું ૭ —

જેઓ ગુરુ મદ એસા કે થોડું બલેને જાગીને લીને કે તે મિથ્યાત્વમા પડી
ગુરુઓની આશાતના કરે છે કેમકે કેટલાક સ્વભાવે કરીએ મદ પ્રતિતા દાન કે, રાગ
હાસા થયા હતા પણ તેઓ જુનની ભુદ્ધિથી યુક્ત છે તથા [થોડું બલેના હતા પણ]
આચારમાન આ ગુરુમા મુગ્ધિય હેના છે, માટે તેમને લીના તે અગ્નિ માફક
લા મ કર છે.

જેવાવિ નાગ ઢહરતિ નચા—આસાયણ સે ઝહિયાય હોડ ।

एवायारिष पिहृ हीलयतो—नियच्छर्द्ध जादपह सु मद ॥

गुरुगुणरहिओ य इह-दद्वयो मूलगुण विउत्तो जो ।

नहु गुणमिचविहण ति-चडरुहो उदाहरण ॥

इत्यागमवचनान्यनुसृत्य मूलगुणशुद्धो गुरुर्नमोक्तव्यः—

કદાચિત્ કિંચિત્પ્રમાદવાસ્તુ—મધુરોપક્રમ इति तृतीयार्थे पचमी-
ततो मधुरोपक्रमेण सुखदोषायेन प्रियवचनानलिप्रणामपूर्वक—“ मनुषकृत
परहितरतैर्भवद्भिः सुष्ठु वय मोचिता गृहवासपाशात्—तदिदानीमुत्त-
रोत्तरमार्गप्रवर्त्तनेन निस्तारयतास्माद्भीषमवकाताम् ”—दित्यादिप्रोत्सा-
हनेन पुनर्भूयोपि प्रवर्त्तयितव्यो यथोक्तमार्गानुसारिण्यनुष्ठाने इति

किमित्येवमुपदिश्यते इत्याह

જેઓ નામને છુટો થયો જાણી જાહેરે તે તેમને અહિન લક્ષ્મી, ધન પડે છે,
તેમ આચાર્યને હીનતા પણ મદ જનો જન્મમાર્ગમા પડે છે

ધંટા ગુરુ ગુણ રહિત તે જે મૂળ ગુણોથી રહિત હોય તે નાશવો, બાકી માઇક
ગુણથી દીન હોય ને નહિ મળ્યાવ ધંટા એ કશું આચાર્યનું ઉત્તરણ છે

આ રીતના આગમના વચનોને અનુસરી જે મૂળગુણશુદ્ધ ગુરુ હોય તે નહિ
હોયો

જાણી આ વિગત ગુરુ કાઇક પ્રમાદી જણાય તો મધુર ઉપક્રમથી એટલે સુખકર
ઉપાસથી અચાત્ અજાનિ જોડી પ્રહ્લાદ કૃતિને પ્રિયવચન જોડવા ૨— ‘ નિના ઉપકારે
પરહિન કરનાર તમેએ અમને ઘરવાસના પાશમાંથી જગ કયા એ બાહુ સાર કંથુ, માટે
હવે ઉત્તરોત્તર આકરો માગ પ્રવર્ત્તાની આ ભવકર ભગવાત્તાથી અમને પાર પમાડો ’—
એમ ઉત્તેજિત કરી તેને કરીને વધેલા માગાનુસારિ અનુષ્ઠાનમા પ્રવચાનો

એમ એમ હો જ તેનું નરણ કહે છે

(મૂલં)

પતો સુસીસસદો-એવ કુળંતેણ પથગેનાવિ ।

ગાઢપ્પમાદ્દનોવિહુ—સેલગસરિસ્સ સીસેણ ॥ ૧૩૨ ॥

(ટીકા)

માત્રો લગ્નઃ સુશિષ્ય ઇતિશબ્દો વિશેષણમેવં ગુરોર્મૂયોપિ ચારિત્રે
મઠત્તિ કારયતા પથકેન પથકનામ્ના સચિવપુગ્વસાધુના—પિશન્દાદન્વૈરપિ
તથાવિવેર્યતોભાણિ—

સીદ્ધ કયાવિ ગુરુ-તપિ સુસીસા સુનિહ્વનમહુરેહિં,

મમો ઉવંતિ પુણરતિ-જહ સેલગપથગો નાય

તમેન ત્રિગિનાદિ-ગાઢપમાદિનોપતિશયશૈથિલ્યવતોપિ શૈલકસૂરેઃ
શિષ્યેણેતિ વ્યક્તમેવેતિ ગાથાક્ષરાર્થો,—ભાવાર્થ. કયાનકાદવસેયઃ

મૂળનો અર્થ

ગાઢ પ્રમાદિ રોક્ષકમૂરિના શિષ્ય પથકે પથ એમ કરતાં
થકા સુશિષ્ય શબ્દનો ઇલકાળ મેળવ્યો [૧૩૨]

ટીકાનો અર્થ

પ્રાપ્ત કર્યો એવે મેળવ્યો સુશિષ્ય એનો શબ્દ એટલે વિશેષણ—તે એવી રીતે
એટલે ફરીને પણ ચાલિમા પ્રતિ કરાવતા પથકે એટલે પથક નામના મત્રિપુગવ
સાગ્રુએ પથુ—અર્થ શબ્દથી તેના જેવા બીજાઓએ પણ તે વિશેષણ મેળવુ જે માટે
રહેતુ છે કે—

જે કલપિ ગુરુ સોલ્ય તો તેને પણ સુશિષ્યો સુખિવાળા મધુર વચનોથી
ફરીને માર્ગમા આજુ છે ખદા શેનક અને પથનુ ઉત્તરણ છે

તેનુજ નિગેણુ આપે છે—ગાઢ પ્રમાદિ એટલે અતિશય શિયિન શેનકસૂરિને
તે શિષ્ય હતો આ રીતે ગાથાનો અર્થાર્થ છે,—ભાવાર્થ કયાનકપરથી બાધુવો

તત્ત્વેદ

કવિકુલકલાવિકુલિય-સેલગપુર મતિય સેઠસિદ્ધરવ । તત્ત્વપ્પવાવ-
 સિયકિત્તિ-સેલઓ સેલઓ રાયા ॥ ૧ ॥ સદ્ધમ્મકમ્મવાજ્ઞિય-છડમા
 પડમાવર્ધ પિયા તત્ત્વ । સન્નીઈનાગવલ્લીઈ-મદ્ધવો મદ્ધગો પુત્તો ॥ ૨ ॥
 ષડ્ધમ્મુદ્ધિસસિદ્ધિ-પથગા પથગાઈનો આસિ । રજ્જભરધરણસજ્ઞા-મુ
 મતિનો પવસયસસ્વા ॥ ૩ ॥ યાવચ્છામુયગણહર-સર્માવપદિવન્નમુદ્ધિગિહિ-
 ધમો । સેલગરાયા રજ્જ-તિવગ્ગસાર ચિર કુળઈ ॥ ૪ ॥ અન્નદિને યા-
 વચ્છા-મુયપદ્ધપયવત્તિમુયશુરુસમીવે । પચદ્ધિ મતિસર્પઈ-પથગપમ્મુદ્ધિ પ-
 રિયરિઓ ॥ ૫ ॥ મદ્ધગપુત્તે રજ્જ-ઠવિઝ્ઞણ ગિળ્હણ વય રાયા । ફકા-
 રસ અગાઈ-અહિઝ્ઞિઓ ષઙ્ગિયાવઙ્ગો ॥ ૬ ॥ પથગપમ્મુદ્ધાણ તઓ-
 પચમ્મુણિસયાણનાયગો ઠવિઓ । મુયમ્મુણિવરેણ સેલગ-રાયરિસી જિણસ-
 મયવિહિના ॥ ૭ ॥

શૈલકપથકનુ કથાનક આ છે

પવતના શિખર માથેકે કનિ કુળરૂપ કનાપિ (મોરો)થી કનિત શૈલકપુર નામે
 નગર હતુ ત્યા પ્રતાપ અને ૨૧-૭ કીર્તિનો શૈલ [પહાડ] સમાન શૈલક નામે રાજ્ય
 હતો [૧] તેની સદ્ધમના કામમા નિષ્કપટ પચ્ચાતી નામે રાણી હતી, અને સન્નીતિરૂપ
 નાગરવેલનો માડના સમાન મરુક નામે પુત્ર હતો [૨]

તેના પથક વગેરે પાંચસો મંત્રિ હતા તેઓ ચારે શુદ્ધ જુદીની સસિદ્ધિના પથ
 સમાન હતા અને તેથી રાજ્યભાર ઉપાડવામા તમતેષાર ગ્રહેતા [૩] તે શૈલક રાજ્ય
 ચાવન્થાકુમાર આચાર્યના પાસેથી ગૃહિધર્મ સ્વીકારીને ચિરકાળ ત્રિવર્ગે ગાંધી ગાળ્ય કરતો
 [૪] બાદ એક વેળા ચાવન્થાકુમાર પ્રજાના પવર્તિ શુક ગુરના પાસે પથક વગેરે
 પાંચસો મંત્રિઓથી પરવર્ષો સદા મરુક પુત્રને રાજ્ય આપી દીક્ષા લઈ પાપ દાગી અગ્યા
 અગ શીખ્યો [૫-૬] ત્યારે શુક મુનીશ્વરે જિન સમૂપની વિધિથી તેને પથક વગેરે
 ૧૦૦૦ મંત્રિઓને ત્યાં આ લે (૭)

મુયમૂરી ડ મહાપ્પા-સમળ આદારવજ્જનં કાઢ । સિરિવિમલોસિહ-
રિસિહરે-સહસ્તસહિઓ સિવ પત્તો ॥ ૮ ॥ અહ સેલગરાયરિસિ-અણુ-
ચિયમત્તાઈભોગદોસેળ । દાહજરાઈતવિઓ-સમાગઓ સેલગપુરમિ ॥ ૯ ॥
ઉજ્જાણમિ પસત્યે-મુધૂધિમાગમિ ત સમોસરિય । સોઝળ પંહિહમળો-
વિણિગઓ મટ્ટઓ રાયા ॥ ૧૦ ॥ કયવદળાડકિન્ચો-સરીરવત્ત વિ-
યાણિઝ ગુરુળો । વિન્નવડ્ઢ એહ મતે-મમ મેહે જાણસાલામુ ॥ ૧૧ ॥
મત્તોસહાઈપ્પે-અહાપવત્તેઈ તત્થ તુમ્હાળ । કારેમિ જેણ કિરિય-ધ-
મ્પસરીરસ્સ સ્વલ્લહા ॥ ૧૨ ॥

તયાત્તોક્તં.

શરીરધર્મસયુક્ત-રક્ષણીય પ્રયત્નત્વં । શરીરાચ્છવતે ધર્મઃ-પર્વતાત્સ-
લિલિ યથા ॥ ૧૩ ॥ પઢિવન્ન મિળ ગુરુળા-પારદ્દા તત્થ ઉત્તમા ફિ-
રિયા । નિદ્દમહુરાઈપ્પે-આહારેઈ મુવિજ્જેઈ ॥ ૧૪ ॥ વિજ્જાળ કુસ-
લયાપ-પત્થોસહાળગાઈધુવલામા । ધેવદિયેઈપ્પે એસો-જાઓ નિરુઓ

આદ મહાત્મા શુભચરિ સમય આનતા આદાર ત્યાગ કરીને શ્રીધિમતામગપર
એક હજાર મુનિઓ સાથે મુકિતએ પહોંચ્યા [૮] હવે શેલકરાજવિ અનુચિત આદાર
વગેરે વાપરનાના દોષથી દાહજનરથી તપીને શેલકપુરમા આ યો [૯] ત્યા પ્રશસ્ત
ઉદ્યાનમા સારા બુધિ ભાગમા તેને સમોસરેલો સાળળીને હાથી મહુમગળ તેને વાદવા
નીકળ્યો. (૧૦) તે તેને વદન વગેરે કરી શરીરની વાર્તા બાણીને વીનના ભાગ્યો કે,
હે પૂજ્ય ! મારા ધરે માનસાળામા પધારો, કે જ્યેથી હું જોઈશ આદાર, પાણી તથા
ઔષધોથી તમારા ધર્મ શરીરની રક્ષા માટે ચિકિત્સા કરાવી શકું (૧૧-૧૨)

જે માટે કહેતું છે કે, ધર્મ સહિત શરીરને જાળાળથી રાખવું કેમકે પર્વતથી
જેમ પાણી ઝરે છે, તેમ શરીરથી ધર્મ ઝરે છે (૧૩) શુરએ તે વાત માન્ય રાખી,
એટલે સારા વૈદ્યએ સ્નિગ્ધ મધુરાદિક આદારથી ઉત્તમ ચિકિત્સા શરૂ કરી [૧૪]
વૈદ્યોની કુશળતાથી તથા પથ્ય, ઔષધ, પાણી સરખી રીતે મળી શકનાથી થોડા દિવસમાં

ય વલ્લ્લ ચ ॥ ૧૫ ॥ નવર સિનેહપેસલ-આહારાઈસુ મુન્નિઝમો ધણિ-
ય । મુહસીલય પમ્મો-નિચ્છઈ ગામતગવિહાર ॥ ૧૬ ॥ વદુમોવિ મ
ણિજ્જંતો-રિરમઈ નો જાવ સો પમાયાઓ । તાહે પથમવજ્જા-મુણિણો
મતતિ પગત્ય ॥ ૧૭ ॥

કમ્માઈ મૂળ ઘણ ચિવ્વકળાઈ કુદિલાઈ વજ્જસારાઈ । નાણકુ યપિ
પુરિસ-પથાઓ ઉપ્પહ નિતિ ॥ ૧૮ ॥ નાઝ્ઞણ મુવવલેણ-વરયલ્લમુત્તા-
હલ્લ વ મુવળયલ । અહહ નિવહનિ ફેવિદુ-ઓપિચ્છહ કમ્મપલિયત્ત
॥ ૧૯ ॥ મુત્તૂણ રાયરિદ્ધિ-પુવ્વત્થી તાવ ઈમ પવ્વઈઓ । સપઈ અ-
ઈપ્પમાયા-વિમ્મહરિયપઓયણો જાઓ ॥ ૨૦ ॥ કાલે ન દેઈ મુત્ત-અત્થ
ન ફહેઈ પુચ્છમાણાણ । આવસ્સમાઈ તત્તિ-મુત્તુ વદુમનાપ નિદ્ધ ॥ ૨૧ ॥
સારણવારણપહિચોવળાઈ ન મળપિ દેઈ મચ્છસ્સ । નય સારણાઈરહિણ-
મચ્છે વાસો સ્વળપિ સ્વમો ॥ ૨૨ ॥

તે નિરોગી અને બળવાન થયો [૧૫] પરંતુ તે ચિકાસતર આણે વોરેમા ખુબ
મહિત થઈ સુખલીન થઈ પડ્યો અને આમાનરત્ન વિહાર કરવા તૈયાર થયો નહિ [૧૬]
તેને ધણી વાર કહેતા પણ તે પ્રમાદથી વિરમ્યો હિ, ત્યારે પથમ સિવાય બાકીના મુ
નિઓ એકલા થઈ આ પ્રમાદે વિચારણા કરવા લાગ્યા [૧૭]

કર્મો ધણી સીધા વામ અને વજ્જ જેવા સખ્ત હોય તો ખરેખર જ્ઞાનવત
પુરુષને પણ ઉન્માર્ગે દોરે છે [૧૮] કમાનુ બળવાન પાણુ ભુઓ કે, શ્રુતના બળે કરી
હથેળીમા રહેના મોતી માફક જગતને બાળના થકા, પણ તેમા રહે છે [૧૯] રા
જન્મદિ છોડી મોક્ષાર્થી થઈ એ પ્રવર્ણિત થયો છે, પતા હરણા અતિ પ્રમાદથી તે પ્રયોજનને
વીસરી ગયો છે [૨૦] એ સતના અનરે સૂત્ર નથી આપતો પૂજનારાઓનો અથ
નથી કહેતો, અને આવસ્થકાંક્ષની ચિતા મેની ઘરો વધુ પસંદ કરે છે [૨૧] તે
મજ્જ ગમ્મને સારણ, વારણ પ્રતિ મો ના વગેરે જરા પણ કહેતો નથી, માટે સાંણા
રિહત ગમ્મમા કાણુભર પણ રહેવું શક્ય નથી (૨૨)

તથાચાગમ

નહિ નતિ સારણા વારણા ય પદિચોયણા ય ગચ્છમિ । સો હ
 પ્રગચ્છો ગચ્છો-સજમકામીહિ મુત્તવ્વો ॥ ૨૩ ॥ હવારી ય દદ મિમો-
 અમ્હાણ ધમ્મચરણહેત્તા । મુત્તુ ધિત્તુ ચ ઇમ-સુત્ત તિ ફુદ ન યાણા-
 મો ॥ ૨૪ ॥ અહવા કિં અમ્હાણ-પારણરહિણ નીયસાસેણ । ગુરુણો
 વેયાવચ્ચે-પંથગસાદુ નિહનિસા ॥ ૨૫ ॥ એવચિય પુચ્છિતા-તિહરામો
 હજ્જવાવય સવ્વે । કાઠરણપિ કીઠ-જા વેયડ એસ અપ્પાણ ॥ ૨૬ ॥
 સામતિયરૂણ એવ-પંથગસાદુ ઠવિત્તુ ગુરુસાસે । તે સવ્વેવિહુ મુણિણો-
 અન્નત્ય મુહ પવિહરમ્મ ॥ ૨૭ ॥

પંથગમુણીવિ ગુરુણો-વેયાવચ્ચ જહોચિય કુણડ । અસવત્તજોગુ-
 ત્તો-સયા અપૂણ ચ નિયમિરિય ॥ ૨૮ ॥ કત્તિયચાવમ્માસે-સૂરી મૂ-
 તૂણ નિદ્દમહુરાહ । પરિહરિયસયલકિચ્ચો-મુત્તો નીસદ્દસવ્વમો ॥ ૨૯ ॥

જે માટે આગમમાં કહ્યું છે કે જ્યાં સારણા વારણા અને પ્રતિભોજના નટોમ, તેમજ અગત્ય ગણી સવમાનિઓએ છોડી દેવો (૨૩) તેમ આ આપણા ધર્માચરણો હેતુ
 હોવાથી ધર્મો ઠપારી છે, માટે એને છોડવું કે, પકડી રહેવું મુકન છે, તે આપણે ૨૫
 છપ્પમે નાખી શકતા નથી (૨૪) અથવા કાલણ નિતા નિત્ય વાગ કરવાનું આપણને
 શુ કામ છે ? માટે એ ગુરુના વેચારવ્ય સાથે પંથક સાધુને ધક્કા રાખી, અને એની
 રણ વાદ આપણે જ્યાં હોય ત્યાં વિચરીએ, જ્યાં જ્યાં મુશ્કેલી એ પેતાનો ઓગળે,
 ત્યાં લગણ કાળ હરણ કરવું ઘટે છે (૨૧-૨૨) એમ વિચારી પંથક સાધુને ગુરુ
 પસંદ મેરી તે સર્વે મુનિઓ અન્ય રથને સુખ માથે વિચરવા લાગ્યા [૨૭]

હવે પંથક મુનિ પણ ગુરુનું મનોમનિત વેચારવ્ય કરતો તથા ઉત્તમ યોગમાં
 મુક્ત રહી પોતાની ક્રિયા પણ તમેશ પરીપૂર્ણ ગીતે કરતો રહેતો (૨૮) બાદ કાલિક
 ચોમાસના દિને આવ્યા જિનગર મધુર જાતો સધળા કામ પાડી સરોજે લાગે થઈને
 સ્નેહો (૨૯) એનામાં આવશ્યક કરતા આમણા નિમિત્તે પંથક સાધુ વિનય નીતિમાં

આવસ્સગ કુળતો-પથગસાદૃવિ સ્વામણનિમિત્ત । સીસેણ તસ્સ પાપ-આ-
ઘટ્ટદ્ધ વિણયનપનિવણો ॥ ૩૦ ॥ તો કુવિઓ રાયરિસિ-જપદ્ધ કો एस
અજ્જ નિલ્લજ્જો । પાપ આઘટ્ટતો-નિદ્ધાનિગ્ધે મહ પયદ્ધો ? ॥ ૩૧ ॥
રુદ્ધ દદ્ધુ સૂરિ-મહુરગિરં પથગો ઇય ભણેદ્ધ । ચાવમ્માસિયસ્વામણ-કપ્પ
મપ્પ દૂપિયા તુજ્જે ॥ ૩૨ ॥

તા પગ અવરાદ-સ્વમહ ન કાશામિ પરિસ વીય । હુંતિ સ્વમા
સીલધિય ઉત્તમપુરિસા જઓ લોપ્પ ॥ ૩૩ ॥ ઇય પથગમુણિવયણ-આ-
યક્કતસ્સ તસ્સ સૂરિસ્સ । મૂરુગમે તમપિવ-અન્નાણ દૂર મોસરિય ॥ ૩૪ ॥
બહુસો નિંદિય અપ્પ-સવિસેસ જાયસજમજ્જોઓ । સ્વામેદ્ધ પથગમુણિ-
પુણો પુણો સુદ્ધપરિણામો ॥ ૩૫ ॥ વીયદિણે મહ્ધગનિવ-માપુચ્છિય
દોવિ સેલગપુરાઓ । નિવસતા પારદ્ધા-ઉગ્ગવિહારેણ વિહરેણ ॥ ૩૬ ॥
અવગય તવ્વુત્તતા-સપત્તા સેસમતિમુણિણોવિ । વિહરિય ચિર સુવિહિન્ના-
આરુદ્ધા પુદ્ધરીયગિરિ ॥ ૩૭ ॥

નિપુણ હોય માધાવડે તેના પગે અડકે । [૩૦] ત્યારે રાજાને ગુસ્સે થઈ બોલ્યો કે,
આજે આ કોણ નિનજા મારા પગે અડકી મારી ઉધમ્મ આ ન કરવા તૈયાર થયો છે ?
[૩૧] ત્યારે સૂરિને ગુસ્સે થયે ન બેઠ મહુર વાણીથી પથક બોલ્યો કે, ચોમાસી
ખામણા કરના માટે મે તમને દૂબલ્યા છે (૩૨)

માટે એક અપરાધ માફ કરો, ધરીને એવું નહિ કરે કેમકે જગતમા ઉત્તમ પુ
રુષો ક્ષમા શીળજ હોય છે (૩૩) એમ પથક મુનિનું વચન સાંભળતા તે સૂરિને
સૂર્ય ઉગતા અધાર નાગે તેમ અગ્નિ દૂર નાહુ [૩૪] હવે તે પોતાને બહુબલ
નિદી વિગેરે સયમમા ઉલુકા સહ શુદ્ધ પરિણામે પથક મુનિને ફરી ફરીને ખમાવવા
લાગ્યો [૩૫] બાદ બીજા દિને મહુર રાજાને પૂજી, તે બને સેલકપુરથી નીકળી ઉ
ત્તરવિહારે વિચરવા લાગ્યા. (૩૬) તે જતાત બાણતા રોષ મુનિઓ પથુ તેમને આવી
મળ્યા હવે તેઓ વિધિપૂર્વક ચિરકાળ વિચરીને પુદ્ધરીયગિરિ [સિદ્ધગિરિ] પર
ચાયા (૩૭)

દોમાસકયાણસળો-સેલેસિ કાઝ સેલગમહેસી । પચસયસમળસ
હિઓ-હોયગઢિય પય પત્તો ॥ ૩૮ ॥

एव पथकसाधुवृत्तममल श्रुत्वा चरित्रोज्ज्वल—
सज्ञानादिगुणान्वित गुरुकुल सेवध्वमुच्चैस्तथा ।
भो भो साधुजना गुरोरपि यथा सत्सयमे सीदतो—
निस्ताराय कदाचन प्रभवन् स्फुर्जद्गुणश्रेणयः ॥ ३९ ॥

॥ इति पंथकसाधुकथानकं ॥

(છ)

एव कुर्वन् साधोर्गुणमाह

॥ मूलं ॥

एव गुरुबहुमानो—कयन्नुया सयलगच्छगुणबुद्धी ।
अणवत्था परिहारो—हुति गुणा एवमाईया ॥ १३३ ॥

હાં બે માસનુ અણુસણુ કરીને શૈલક મહર્ષિ શૈલેપીકરણુ કરીને પાચસો સાધુઓ
સાથે મુક્તિપદ પામ્યો [૩૮] એ રીતે ઉત્તમ ચરિત્રનાણુ પથક સાધુનુ નિર્મળ વૃત્તાન્ત
સાક્ષીને હે સાધુ જનો ! તમે સમ્યક્ જ્ઞાનાદિક ગુણવાળા ગુરુકુળને એવી રીતે બરોમર
સેવન કરો કે, જેથી અરો સયમમા લયકતા ગુરુને પણ મોઢ વેળા ઝગકતા ગુણોની શ્રે
ણિવાળા થઇ પાર પમાડી શકો [૩૯]

એ રીતે પથક સાધુનુ કથાનક છે.

એમ કરતા સાધુને જો ફાયદો થાય, તે કહે છે—

भूषणो अर्थ.

એમ કરતા ગુરુનુ બહુ માન, કૃતજ્ઞતા, સકળ ગમ્મમાં
ગુણની વૃદ્ધિ, અને અનવસ્થાનો પરિહાર, એ વગેરે ગુણો
થાય છે (૧૩૩)

(ટીકા)

एव मूलगुणसमन्वित भुम्भुचक्षुः सन्मार्गोऽयम् च मारयता यत्तिना
 शुस्वहुमानो मनसप्रीत्यतिशयः कृतोभवति, तथा कृतज्ञता चागाधिता
 भवति.—प्रधानश्चायं पुरुषस्य गुणो लामेपि गीयते, तथाहि—

स कलाकलापकुशलः स पटितः सकलशास्त्रवेदी सः ।

निःशेषगुणगरिष्ठा-कृतज्ञता यः समाश्रयते ॥

લોકોત્તરેષ્વેકવિંશતિગુણમધ્યેષાત્તત્ત એવેતિ

तथा सकलगच्छस्य गुणानां हृदिराधिस्य कृतं भवति, तथाहि—

सम्पगाज्ञावत्तिनो मच्छस्य गुरुर्ज्ञानादिगुणान् वर्द्धयत्येव यदि
 पुनस्ते शिष्या —

वाद्या समहीया २—भक्तपाणेहिं पोसिरा ।

जायपक्खा जहाहसा—पक्वमति दिसो दिसिं ॥

ટીકાનો અર્થ

એમ એટલે કે મૂળ ગુણ સહિત ગુણને નહિ મૂળતા તથા તેને સન્માનમાં ઉચ્ચ
 કરાવતા પાતિએ શરતું બહુ માન એટલે માનસિક પ્રીતિનો ઉત્તરો દર્શાવેનો થાય, તથા
 કૃતજ્ઞતા યદ ગણાય, અને પુરુષનો આ એ ગુણ લોકમાં પણ પ્રધાન ગણાય છે જે
 માટે કહેવાય છે કે —

તેજ કળા કુશળ છે, તેજ પટિત છે, અને તેજ સકળ શાસ્ત્રનો જાણ છે કે,
 અને બધા ગુણોમાં મોની કૃતજ્ઞતા વળી રહે છે વળી લોકોત્તરમાં પણ એ ગુણ એક
 વીજ ગુણોમાં આવેનો છે

વળી સકળ ગ્રન્થના ગુણોની શ્રદ્ધિ એટલે વધારો કર્યો ગણાય તે આ રીતે કે—

ફરી રીતે આગામાં વતનાર ગ્રન્થ પાનાદિ ગુણોને શરૂ વધારેજ, પણ જો તે
 શિષ્યો બહુજ્ઞા, ગણુજ્ઞા, તથા જ્ઞા પ્રાણીથી પાળા છતાં પાળ આવેના હસની માણક

તતસ્તાન્ સ્વલુકપ્રાયાનવબુધ્ય ન કેવલ ન શિક્ષયતિ ગુરુ,—સ્ત-
ત્પરિત્યાગ ચ ત્રિષત્તે—કાલિકાચાર્યવદિતિ.

તથા અનવસ્થા મર્યાદાહાનિસ્તમ્યાં પરિહારઃ કૃતોભવતિ.—અય-
મભિપ્રાયો—ય એક ગુરુ મૂલગુણમહાપ્રાસાદવરણસ્તભસનિભમપ્યસ્વદોષ-
દુઃક્રમેન મુચતિ તમ્મૈ અન્યોપિ ન રોચતે—કાલાનુભાવાદેવ સૂક્ષ્મદોષાણાં
પ્રાય. પરિહર્તુમગ્રજ્યત્વા,—તત્તથાત્યરોચકૃતયા—

ઇક્સસ કઓ ઘમ્મો—મચ્છદગર્મર્મપ્યારસસ ।

કિવા કરેઈ ઇકો—પરિહરઝ રુહ મફજ્જ વા ॥ ૧ ॥

ફત્તો મુત્તત્યાગમ—પદિપુચ્છણ ચોયણા વ ડકસસ ।

વિળઓ વેયાવચ્ચ—આરાહણયા વ મરણતે ॥ ૨ ॥

પિલ્લિજ્જે સળ મિકો—પદ્ધપમયાનણાડ નિચ્ચમય ।

કાડમળોવિ અરુજ્જ—ન તરઈ કાઝળ વહુમજ્જે ॥ ૩ ॥

હરો દિશાઓમા ભાગી જાન તો, તેમને ખુબ જેવા ગણીને પ્રમ ગુરુ શીખાવે નહિ, એટ-
લું નહિ, પણ તેમનો ભાગ પણ કરે છે જ્ઞાનકાર્યાર્થની માર્ગ

વળી અનવસ્થા એટલે મર્યાદાની હાનિ, તેનો પરિહાર કર્યો થાય, એટલે કે,
જે એક ગુરુને તે મૂળ ગુણરૂપ મહા પ્રસાદથી રાખવાને સ્તભરૂપ હોના છતાં અસ્થ-
િયથી હુટ હોનાના કાલે છોડી દે છે, તેને ખીજો પણ નહિ કયે કેમકે જ્ઞાનનો અ-
નુભાવજ એવો છે કે સૂક્ષ્મ દોષો પ્રાપ્તે પસ્તિરના મુશ્કેલ છે, તેથી તે અતિ અરોચકપણથી

સ્વચ્છદ ગતિ અને મતિથી ચાલના એવાને ધર્મ ક્યાથી હોય, વળી એકનો તે
શુ કરી રહે તથા અકાર્મને કેમ તણ શકે ? (૧)

વળી એકલાને સુનાય ક્યાથી આવે, તથા પ્રતિષ્ઠાના કે મોદના ક્યાથી મળે ?
તેમજ વિનય નિષાદસ, તથા મગ્નપ્રાપ્તે આગ્રાધના પણ તે કેમ કરી રહે ? (૨) એ
કરો કરે, તે એપણાને ભાગે, અને છુટી પડતી જકેલી સ્ત્રીઓનો તેને નિત્ય ભય રહે,
પણ જાણાઓમા રહેના અકાળ કરવા મન કરે, તોપણ તેને ઠગી શકે નહિ (૩)

પ્રચારપારવળવત-પિત્તમુચ્છાદમોહિઓ ફકો ।

સદયમાળવિહત્યો-નિશિશ્વરે વ કુળદ ચઢાહ ॥ ૪ ॥

પગદિવસપિ વહુયા-મુદાય અમુદાય જીવપરિણામા ।

ફકો અમુદપરિણઓ-ચદ્ગજ આલવળ લઘુ ॥ ૫ ॥

ઇત્યાદિના નિપિદ્મપ્યેકાકિત્વમાલયતે,—ત ચ સ્વેચ્છાચારમુશિત-
માલોક્ચાન્યોપિતદેવાર્ગીકરો—ત્યેવમકારાનવસ્થા પરિહતા ભવતિ ગુરુ-
સેવકેનેતિ —ભવતિ જાયતે ગુણા પ્વમાદયોન્યેપિ ગુરુગ્લાનવાલવૃદ્ધાદીનાં
વિનયવૈયાવૃત્ત્યકરણાદય સુત્રાર્થાગમસ્મરણાદયો ભૂયાંસ ઇતિ

एतद्विपर्यये पुनः किंस्यादित्याह

એકલો ખરત્યુ પિસાળમા વમનમા અને પિત્તના ઉછાગાથી આવેલી મૂળમા મુઝાઇ પડે
તેમજ હાથમા પીગળેલી ચીજનું વાસણ ઉપાડતા કાતો પાડી નાખે, અથવા તો ઉગ્રહ
કરાવે [૪] વળી એકજ દિનસમા જીવને શુભ અશુભ પરિણામ આવતા રહે છે, માટે
અશુભ પરિણામ થતા એકલો હોય તો આનંદન પકડીને (અથવાને પણ વખતે) છોડી દે (૫)

ધર્માકિક પ્રમાણોથી નિષેધેલા એમટિપણુને પણ જો પકડે તો તેને સ્વેચ્છાયા-
રથી સુખીઓ થએલો જોઈ જીએ પણ તેમજ કરના લાગે, એવી રીતની અનનસ્થા ગુરુ
સેવક થનાથી જુ થાય છે એ વગેરે જીવન પણ ગુરુ ગ્લાન બાજવૃદ્ધાદિકના વિનય ને
વાવચ્ચ વગેરે તથા મુનાથની પ્રાપ્તિ અને સ્મરણ વગેરે ઘણા ગુણો થાય છે

પણ એથી ઉપરી રીતે ચાનના ય થાય, તે કહી છે

॥ મૂલં ॥

શ્વરા બુક્તગુણાણ-વિવજ્જઓ તહય અત્તઝકરિસો ।

અપ્પચ્ચઓ જણાણં-વોહિવિઘાયાહ્ણો દોમા ॥ ૧૩૪ ॥

(ટીકા)

ઇતરયા મહાવતમહાભારોઢારથૈરેયઋગુરુત્યાગેનેત્યર્થ. ઉક્તગુણાનાં
ગુરુબ્રહ્માનાદીનાં વિપર્યયોઽપ્રહુમાનાકૃતજ્ઞતા સઋલગન્ઢગુણાવૃધ્નવસ્થા-
દિદોષસમ્ભાવઃ સ્વાદિત્યર્થઃ.

તથાત્મોત્કર્ષાત્માને સૌષ્ઠવાભિમાનશ્ચાનર્થપરપરાકારણ ગુરુકુલત્યા-
ગિન. સ્વાત્.

તથાઽપત્યયોઽવિશ્વાસશ્ચ જનાના લોકાનાં સાધુવિપયેસ્યા-ચદુત
પરસ્પરવિભિન્નાનામન્યોન્યાનુદ્ધાનદૂષકાણામેતેર્ષા ન જ્ઞાયતે કોપિ સત્યવા-

મૂળનો અર્થ.

ઇતરયા ઉક્ત ગુણોનો વિપર્યય થાય છે, પોતાનો ઉત્કર્ષ
થાય છે, લોકોને અવિશ્વાસ થાય છે, અને ભોધિનો વિવાત
થાય છે—એ વગેરે દોષ થાય છે. [૧૩૪]

ટીકાનો અર્થ.

ઇતરયા એટલે મહા વતરપ મોટા બાર ઉપાન્યામા ધોરી એસ ગુરો ત્યાગ
કરતા ઉક્ત ગુણોનો વિપર્યય થાય છે, એટલે અનુદુમાન, અકૃતમતા, સકળ ગચ્છના ગુ
ણોની અશ્દિ અને અનવસ્થા વગેરે દોષો થાય છે, તથા આત્મોત્કર્ષ એટલે પોતામા
દુશીયારીપણુ અભિમાન, કે જે અનર્થની પરપરાનું કારણ છે, તે ગુરુમુળ સાગિને
રહે છે

તથા લોકોને સાધુઓમા અપ્રસન્ન એટલે કે આ એ પરસ્પરમાં જુદા પડેલા, અને

ઘલીકવાદી યેતિ. તતથ કો દોષ इति चे-दुच्यते, વોધિવિધાતઃ પ્રેત્ય-
જિજ્ઞર્માવાપ્ત્યભાવ તેષા વ્યર્જાનભાજા-તન્નિમિત્તભૂતસ્ય યતેગપિ

આદિશબ્દાદ્વાચરાતથ સમ્ય દર્શનગ્રહણાભિગુપ્તાનાં ચારિત્રગ્રહણા-
ભિગુપ્તાના યમ્મા,—દેતે દોષા રૂપાણિ શુરુત્યાગચારિણા ભવતીતિ

કિંચ યદિ સ્વલ્પેપિ પ્રમાદજનિતે દોષલ્પે શુરતઃ પરિહરણીયા
સ્તાત. સર્વેષામપિ વર્જનીયત્વમાયાત-યતઃ પ્રવચનેનિર્ગ્રથા. પચવિધા પ્ર-
રૂપિતા-સ્તથાહિ —

ગથો મિચ્છત્તાઈ ઘણાઈઓ અતરો ય વજ્જો ય । દુવિહાજ સઓ
જે નિગય તિ તે હુતિ નિગયા ॥ ૧ ॥ મિચ્છત્ત^૧ વેયતિય^૨-હાસાઈ
છક્કય ચ^૩ નાયવ્વ । કોદાઈણ ચલ્લ^૪—ચલ્લદસ અલ્લિમરા ગયા
॥ ૨ ॥ ધણ^૧ ધન^૨ ગિત્ત^૩ કુવિય^૪-વત્તુ^૫ દુપપ^૬ કળય^૭ રપ્પ^૮
ચલ્લચરણા^૯ । મય વાહિરયા ગયા-एव ते हुति पुण पच ॥ ૩ ॥

એકમેના અનુષ્ઠાનને દોષિત કરાવનારાઓમા કાણુ સાચો, અને કાણુ ખોટો તે તે જણાવુ
નથી, એમ અરિશાસ થાય છે વાર, તેથી શો દોષ છે ? તેનો એ જવાબ છે કે તેથી
બોધિ વિધાત એટલે પરલાવે જિન ધર્મની પ્રાપ્તિને અભ્યસ તે જુગાને નેરનારાઓને થાય
છે, તથા તેના નિમિત્તભૂત યતિને પણ બોધિ વિધત થાય છે

આદિ શબ્દથી સમ્યક્ત્વ લેવા અભિમુખ અને ચારિત્ર લેતા અભિમુખ યએનાનો
ભાવપાત થાય છે [ભાવ પડી જાય છે] એ દાંગો ગુરુ લાગમરીને ખાય છે

વળા જે પ્રમાદજનિત થોડા એ પ્રોષ નથી ગુરુ પરિહરણીય થતા હોય તો
સધગાઓને વર્જનીયપણુ પ્રાપ્ત થશે જે માટે પ્રત્યનમા ખાય પ્રકારના નિર્ગ્રથ કહેલા
છે તે આ રીતે કે —

અતરનો અથ તે મિથ્યાત્વાદિ છે અને બાજનો અથ તે ધર્માદિ છે, તે બેથી
જે નિગમ હોય તે નિર્ગ્રથ છે [૧] મિથ્યાત્વ તથા વેદ હાસ્વાદિ પદ્ધ અને કેત્યાદિ
નવુક એમ ચૈવ અબ્યતર અથ છે [૨] ધન ખ્યાન, ક્ષેત્ર કુખ્ય વસ્તુ દિપ,
સોણ, રૂપુ ચતુષ્પદ, એ નવ બાજ અથ છે, અને પાંચ નિર્ગ્રથ તે આ રીતે છે —

હોડ પુલાઓ^૧ વડસો -તહા કુસીઓ^૨ નિયંઠય^૩ મિણાઓ^૪ । તત્ત્વ
પુલાઓ દુવિહો-લદ્દિપુલાઓ તહા સેવે ॥ ૪ ॥

અન્યત્રાપ્યુક્ત—

ત્વ મમાર^૧ મન્નઈ-પુનાયસદેણ જમ્મ તેણ સમ । ચરણ સોહુ
પુલાઓ-લદ્દીમેવાઈ સોય દુહા ॥ ૫ ॥

તત્ર,

લદ્દિપુલાઓ સવાડ-ફજ્જઓ ચલ્લિસિન્નમાવિ ચૂરે । સો હરિસમ-
બહિનસિરી વ હોઈ ડયરો હ પચવિહો ॥ ૬ ॥ દસણનાણપુલાઓ—
સફાકાલાઈણદિ ત મસાર । મૂલુત્તરગુણમેવ-ચરણપુલાઓ પુણ કરેઈ
॥ ૭ ॥ લિંગપુલાઓ નિદારણ તુ જો ગિણહણ ય પરલિંગ । કિંચિ
પમાયા મળસા અરુપ્પગહણે અહામુદ્દમો ॥ ૮ ॥ હવગરણ સરીરેસુ—
વડસો દુવિહો દુહાવિ પચવિહો । આભોગ^૧ મળાભોમે^૨-સવુદ્ધ^૩ મસ્સવુદ્ધ^૪

[૩] પુનાડ, બકુશ, કુશીન નિર્ગ્રંથ અને સ્નાન- લા પુનાક એ પ્રકારનો છે —અર્થ
પુનાક અને આમેવના પુનાડ (૪)

બીજા અર્થને પણ સ્તુ છે કે -

અમાર ધાન્ય તે પુનાક કહેનાય છે માટે તેના સન્ધ્ય જેતુ અગ્નિ હોય તે
પુનાક બાપુવો તે લખિય અને આમેવનાથી બે પ્રકારે છે (૫)

લા લખિય પુનાક સધાદિના કામે ચક્રવર્તિના મૈત્ર્યને પણ ચૂરી નાખે, અને છદ્મ
માદ્દ અધિક્ત શ્રી [વાર્તિ] વાળો હોય છે આમેવના પુનાક પાંચ પ્રકારનો છે —[૬]
દશન પુનાક દર્શનને શકા વગેરેથી અને જ્ઞાન પુનાક જ્ઞાનને કાળાદિથી અમાર કરે છે,
અને નરણ પુનાક મૂળ તથા ઉત્તર ગુણની પ્રતિસેવા કરે છે [૭] નિગ પુનાક
તે એ કે, જે નિષ્કારણ પરાય સ્તીકારે, અને યથાસક્ત્ય પુનાક તે એ કે, જે કાષ્ટક પ્ર
માથી મનનડે અકલ્પનુ ગ્રહણ કરે છે [૮] ઉપચ્ચુ બકુશ અને ચરીગ બકુશ, એમ
બકુશ બે પ્રકારે છે, તે બેના વળી પાંચ પ્રકાર છે —આભોય, અનાભોગ મહત્ત અમ-

મુદ્દમે^૧ ॥ ૯ ॥ આસેવના કસાપ-દુહા કુસીલો દુહાવિ પચવિહો ।
નાળે દસળચરણે-તરે ચ અહમુદ્દમે^૨ ચેવ ॥ ૧૦ ॥

૧૬ નાળાકુસીલો-ઝવજીવ હોદ નાળમાર્ણિ । અહમુદ્દમે^૩ પુળ
તુસ-પસ તવસિત્તિ સસાપ ॥ ૧૧ ॥ ઝવસામગો ચ સ્વગો-દુહા
નિપદ્ધો દુહાવિ પચવિહો । પદમસમઓ^૪ અપદમો^૫-ચરમા^૬ ચરમો^૭
અદામુદ્દમે^૮ ॥ ૧૨ ॥ યાવિઝ્ઝદ અદસય [૧૦૮]-સ્વગાણુસામ-
ગાળ ચડપા [૫૪] ઝમ્કોસમો જહમેણિકો ચ દુગ ચ તિગ મહ-
વા ॥ ૧૩ ॥ મુદ્દાળજલીવમુદ્દો-કમ્મમલાવિક્સયા સિગાડ ત્તિ ।
દુધિહોય સો સજોગી-તદા અજોગી વિણિદિહો ॥ ૧૪ ॥ મૂલ્લત્તર-
ળિસયા-પદિસેવા સેવપ કુસીલો ચ । ઝત્તરણુમે^૯ લડસો-સેસા પ-
દિસેવના રહિયા ॥ ૧૫ ॥ [રૂઠિ]

પણ ચ નિયમેનામવાદિનોનિર્મથાઃ સ્નાતકાચ્ચ. કિંતુ તે કદાચિ-

૧૧, એ સુદ્ધ (૮) આસેના કુસીળ અને કાપ કુસીળ એમ કુસીળના
બે બે છે તે બેના વળી પાચ પ્રકાર છે—સાન ચન ચાગ્નિ, તપ અને યથા
સુદ્ધ (૧૦)

૧૬ સાનાદિ કુસીળ નાન વગેરેથી આશ્રિકા કરે છે, અને યથા સુદ્ધ તે ને
“ આ તપસ્વી છે ” એની પ્રશસાથી રાજ થાય તે જાણવો (૧૧) ઉપશામક
અને ક્ષામક એમ નિર્મથ બે પ્રકારે છે તે બેના પાચ પ્રકાર છે—અથમ સમય અગ્રથમ
ચરમ અચરમ અને યથા સુદ્ધ (૧૨) ક્ષામક ઉત્કૃષ્ટ એકમે આઠ હોય, અને ઉ
પશામક ચોપન હોય જ્યન્યથી એ બે કે ત્રણ હોય [૧૩] શુભ ધ્યાનરૂપ
જળથી કમ મળને ક્ષય કરી વિશુદ્ધ થાય તે સ્નાતક તે બે પ્રકારે છે—સયોગી અને
અયોગી [૧૪] કુસીળ મૂળ અને ઉત્તર ગુણ એ બેની પ્રતિસેવા સેવે ૬ જકુશ
ઉત્તર ગુણમાં પ્રતિસેવા સેવે છે અને જાણીના પ્રતિસેવા રહિત છે [૧૫]

એઓમાં નિર્મથ અને સ્નાતક નિયમ અગ્રમાદિ હોય છે પરંતુ તેઓતો કદાચ

‘દેવ શ્રેણિમસ્તકારોદ્ધને સયોગ્યયોગિયુગ્ધસ્થાનરુયુગલ ચ સમવર્તીતિ ન
તીર્થપ્રવાહેતયઃ પુલાકોપિ કદાચિદેવ લઙ્ગિસદ્ભાવે સમવર્તી-ત્યંતે ચ
પ્રયોપિ સપ્રતિવ્યવાચ્છિન્ના-સ્તનો ષકુશકુસીલા એવ નિસ્તરતીર્થપ્રવાહે
તય-સ્તથાચોસ્ત

નિગ્ધસિનાયાણ-પુલાગસદિયાણ તિન્હ વુન્હેઓ,

મયળા વડસકુસીલા-જા તિત્થ તાય હોઈંહિત

તેપા ચાવડ્યભાવિનઃ પ્રમાદજનિતા દોષલવા-યાદિ તૈઃ સાધુર્વ-
ર્જનીય-સ્તતઃ સર્વેષામપિ પરિહરણીયતા સમાયાતેત્યેતદેવ ચેતસ્યાધાય
સૂત્રકાર’ પ્રાદ

॥ મૂલં ॥

ષકુસકુસીલા તિત્થ-દોસલવા તેસુ નિયમસંભવિણો ।

જહ તેહિ ઘજ્જણિજ્જો-અવજ્જણિજ્જો તઓ નત્થિ ॥ ૧૩૫ ॥

હોય છે, એટલે કે શ્રેણિપર ચડતા, અને સયોગિ બ્યોગિરૂપ બે શુશ્વ હાથામા હોય છે
તેથી તેઓ તીર્થ વહેવાના હેતુ નથી પુલાક પણ વ્યારેકજ લઙ્ગિ હોય, વ્યારેજ હોય
માટે એ ત્રણે દાન નિમિત્ત થયા છે, તેથી બકુગ અને કુશીળજ નિસ્તર તીર્થ પ્રવાહન
હેતુ છે તે માટેજ કહેલું છે કે—

નિર્મથ, આત્મ, અને પુલાક એ ત્રણનો વિન્હે છે બકુગ, કુશીળ સાધુએ
તીર્થ પર્વત થતા રહેશે

હવે એમને તો પ્રમાદજનિત દોષ અવસ્થા નામે છે, માટે જો તેથી સાધુ વર્જ-
નીય હોય, તો બધા વર્જનીય થઈ પડશે એ વાત મનમા લાગીને સૂત્રકાર કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

બકુગ અને કુશીળો તીર્થ છે, અને તેઓમા તો દોષના
સવ અવગ્ધ સભવે, માટે જો તેમનાવડે તે વર્જનીય હોય, તો
અવર્જનીય કોઈજ રહેશે નહિ. (૧૩૫)

[ટીકા]

ચક્રગુણીલા વ્યાખ્યાનિતસ્વરૂપા -તિત્યતિ મામા સત્યભામેતિ ન્યા-
યાત્-સર્વતીર્થકૃતા તીર્થસતાનકારિણ' સમરતિ અતઃપલ્લા મુક્ષદાપા-
સ્તેષુ ચક્રગુણીલેષુ નિયમસમવિનો, યતસ્તેષા દ્વે ગુણસ્થાનકે પ્રમત્તા-
પ્રમત્તારય અતઃપ્રહૃત્કાલાવસ્થાપિની તત્ર યદા પ્રમત્તગુણસ્થાનકે વર્તિતે-
તદાપ્રમાદમાદસદ્ગ્રાવાદવચ્ચમાવિન મુક્ષમા દોષલ્લા સાધો' પર
યાત્ સમપ્રાયવિત્તાપરાધમાપનીપત્યે તાત્ સ ચારિત્રવાનેવ-તતઃપર
મચારિત્ર મ્યાત્ —તથાચોક્ત—

જસ્સ હુ જા તવદાણ-તા નય મેગપિ નો અફકમદ્,

અગ અફકમનો-અઢવમે પચ મૂલેણ (ઇતિ)

તદેવ ચક્રગુણીલેષુ નિયમમાવિનો દોષલ્લા, યદિ તૈર્વર્જનીયો-
યતિ સ્પા, દવર્જનીય સ્વતોનાસ્ત્યેવ તદભાવેતીર્થસ્વાપ્યભાવપ્રમગદ્તિ

ટીકાનો અર્થ

ઉપર વધુવેના બહુશ અને કુશીળા તીર્થ એટલે—ભામા તે સત્યભામા, એ ન્યા
સય તીર્થક્રમેના તીર્થ સતાન કરનારા અભવે છે એટલા માટેજ તેઓમા દોષનવ એટલે
મુક્ષ દોષા નિયમા સભવે છે કેમકે તેમના પ્રમત્ત અને અપ્રમત્ત નામે અતમુક્ષ
કાળના બે મુલ્ય સ્થાનક છે ત્યા બ્યારે પ્રમત્ત મુલ્ય સ્થાનમા વતતા દોષ, તે વેળા સા
ધુને પ્રમા નો ઝાક કામમ હોવાથી મુક્ષ દોષનવ અનર નામે છે પણ જના વર્ગો
સાતમા પ્રાપ્તિતનો અપરાધ હોય ત્યા લગી તે ચારિત્રીયોજ છે, ત્યાર બાદ અચારિની
થાય ને માટે કહ્યું છે કે—જેને જ્યા લગી તપ પ્રાપ્તિત આવે, ત્યા લગી તે એક
મતને પણ અનિક્રમતા નથી પણ મુગ પ્રાપ્તિત આવતા એક નતને અતિક્રમતા
પણ પામે મતને અતિક્રમ્યો બહુવે

તે રીતે બહુશ અને કુશીળામા દોષનવ નિયમભાપિ છે તેથી જે તે વડે
પતિ વર્જનીય હોય તે, અવર્જનીય કોઈ રહેશેજ નહિ અને તેના અભાવે તીર્થનો પણ
અભાવ થઈ પડશે

અમ્પોપદેશસ્ય ફલમાદ

॥ મૂલં ॥

ઇય ભાવિયપરમત્થા-મજ્જત્થા નિયગુરુ ન મુચતિ ।

સત્ત્વગુણસપઓગ-અપ્પાણમિ વિ અપ્પિરુઠ્ઠતા ॥ ૧૩૬ ॥

[ટીકા]

ઇતિ પૂર્વોક્તપ્રકારેણ ભાવિતો મનસિ પરિણામિતઃ પરમાર્થો યથા-
વસ્થિતપક્ષો નૈસ્તે ભાવિતપરમાર્થા મધ્યસ્થા અપક્ષપાતિનો નિજગુરુ ધર્મા-
ર્થો મૂલગુણમુક્તામાણિક્યસ્તનાકર ન મુચતિ નૈવ વ્યુત્પ્તજાતિ સર્વગુણ-
સમયોગે સમગ્રગુણસામગ્રીમાત્મન્યપ્પપક્યતોઽનવલોચયત ઇતિ.

અન્યથ ગુરુત્યાગકારી નિશ્ચિત ગુરોરવજ્ઞાં વિધત્તે-તત્તથાનર્થમાગમ-
સ્મારણેન દર્શયન્નાહ

આ ઉપદેશનું ૪૪ કહે છે

મૂળનો અર્થ

આ રીતે પરમાર્થને સમજેલા મધ્યસ્થ જનો પોતાના ગુરુને
મૂકતા નથી કેમકે સર્વ ગુણોનો યોગ પોતામા પણ તેઓ
દેખતા નથી. [૧૩૬]

ટીકાનો અર્થ.

આ રીતે એટલે પૂવાપ્રત પ્રમરે પરમાર્થ એટલે ખરખરી વાતને બારનાર એટલે
મનમા પણભાવનારા અને મધ્યસ્થ એટલે અપક્ષપાતિજનો પોતાનો ગુરુ જે મૂળ ગુણ
૩૫ મોતીનો દરિઓ છે તેને બિનકુવ નથી છોડના (૨૩૬) સત ગુણ સપ્રયોગ એટલે
સપળા ગુણની સામગ્રી પોતામા પણ નથી દેખાતી

વળી ગુરુનો ત્યાગ કરનાર નિયમા ગુરુની અવજા કરે છે, અને તેથી અનર્થ
થાય છે તે આગમના પુરાવાથી બતાવે છે

॥ મૂલં ॥

एत अवममृतो—बुद्धो सुत्तमि पावसमणु त्ति ।

महमोहयधमो विय—खिसतो अप्पडितप्पतो ॥ १३७ ॥

(टीका)

एत प्रस्तुतगुरुमवममृतमानो हीलयन् साधुरिति गम्यते भणित
उक्तं सूत्रे सिद्धति श्रीमदुत्तराध्ययन इत्यर्थं पापश्रमणः कुत्सितपति-
रिति रूपदर्शने

तच्चेद सूत्र

आपरियउवज्झाएहि—सुय विणय च गाहिए । ।

ते चेव खिसइ बालो—पावसमणु त्ति बुद्धइ ॥ १ ॥

મૂળનો અર્થ

એવા ગુરુને હીલનાર, નિહનાર, તથા તેની સલાહ નહિ
લેનારને સૂત્રમાં પાપશ્રમણ તથા મહા મોહનો બાધનાર
કહેા છે (૧૩૭)

ટીકાનો અર્થ

એને એટલે પ્રસ્તુત ગુરુને અવમાનનાર એટલે હીનનાર, સાદુ સૂત્રમાં એટને શ્રી
ઉત્તરાધ્યયનમાં પાપશ્રમણ એટને નીચ પતિ કહેલ છે

તે સૂત્ર આ છે

જે આત્મા અને હાથ-પાંચેએ શ્રુત અને વિનય શીખ્યા, તેમનેજ જે બાળ
ખિસે છે, તે પાપશ્રમણ કહેવાય છે ૧

આપરિયટ્વજ્ઞાયાણ-સમ્મ નો પઠિતપ્પઙ્ક ।

અપઠિપ્પયણ યદ્દે-પાવસમણુ ત્તિ વુચ્છઙ્ક ॥ ૨ ॥

તથા મહામોહવધક. પ્રકૃષ્ટમિથ્યાત્વોપાર્જકથા-પિશવ્દઃ સુત્રાંતર
સૂચયતિ-કિં કુર્વન્ ?-સ્વિસતો ત્તિ નિંટા કુર્વન્, અપઠિતપ્પંતુત્તિ તેર્ષા
વૈયાટ્ટત્પાદાવાદરમકુર્વન્નિતિ.

સુત્રાંતરે ચાવગ્ગકે ત્રિંશત્સુ મોહનીયમ્પાનેજ્વેષ પઠયતે

આપરિય ડવજ્ઞાણ-સ્વિસડ મદવુદ્ધિણ ।

તેસિમેવય નાણોણં-સમ નો પઠિતપ્પઙ્ક ॥

(ક્રિયાપદ ચાંતે “ મહામોહ પકુચ્છઙ્ક ” ત્તિ મળિતમિતિ).

આહ—ગુરો* સામર્થ્યોભાવે યદિ શિષ્યોઽધિકતર યતનાતપઃશ્રુતાધ્ય-
યનાદિ કરોતિ-તત્કિયુક્તમાહોશ્વિદ્ ગુરોર્ભાગવદેતુત્વાન્નયુક્ત ? મિત્યત્રોચ્યતે.

આચાર્ય અને હિષ્યાયની જે રીતે સેવા લખિત નહિ કરે પૂજા નહિ કરે,
અને સ્તબ્ધ બની ગઢે, તે પાપશ્રમભલુ કહેવાય છે ૨

વળી તેમની ખિસા એટલે નિદા સ્તોય થકા, તથા પ્રનિતપલુ એટલે વેપાવચ્ચ
નિગેરેમા આંર નહિ કરતો થકા મહામોહ એટલે આરે મિથ્યાત્વ પલુ બાધે છે અપિ
શબ્દ સુત્રાતગ્ગે પુરાવો બનાવે છે

જે માટે સુત્રાતરમા એટલે આત્મ્ય નિર્મુક્તિમા ત્રીશ મહા મોહનીયના સ્થાનોમા
આ રીતે કહેવાય છે

જે મદ બુદ્ધિ પુરૂષ આચાર્ય અને હિષ્યાયની નિવ કરે તથા તે યાનિઓની
રીતે વેપાવચ્ચ લખિત નહિ કરે, તે (મહામોહ બાધે છે)

મહામોહ બાધે છે, એ ક્રિયાપદ લા અનમા કહેવ છે

કોઈ પૂછશે કે, ગુરુ અસમર્થ હતા તેના શિષ્ય જે અધિકતર યતના, તપ, તથા
શુનાધ્યયન વગેરે કરે, તો તે મુક્ત છે, કે ગુરુની લપુતા ચલાના કારણથી અમુક્ત છે ?

સ્વર્વનુસયા યુક્તમેવ-ગુરોર્ગૌરિવહેતુત્વાદ્-ભવતિ ચ ગુણાધિકે વિનેયે
ગુરોર્ગૌરિવ, શ્રીવજ્રસ્વામિનિ સિંહગિરિગુરોરિવ.

તથાહિ

પુરા સિંહગિરે* સૂરે-વિનેયો વિનયાસ્પદ । અજ્ઞાનગુરુભૂમીમૃ-દ્વન્નાભો
વજ્ર इत्यभूत् ॥ ૧ ॥ અબાલધી* સ યાલોપિ-સયત્યુપાશ્રયાશ્રયી ।
एकादशांगीमव्येष्ट-पदानुसृतिलङ्घियुक् ॥ ૨ ॥

અષ્ટાબ્દો ગચ્છમખ્યસ્થો-યથત્ પૂર્વગતાયપિ । પાપલ્યમાનમશ્રૌષી-
તત્તજ્જગ્રાહ લીલયા ॥ ૩ ॥ પંઠતિ સ્પવિરા* માહુ-ર્યદિ વજ્ર તદા
ચ સ* । હૃદયગ્રન્થસ્ફુટ કિંચિત્-શુશ્રાવ પઠતો પરાન્ ॥ ૪ ॥ પરેન્નવિ
દિવામધ્યે-ભિક્ષાર્થ ભિક્ષયો યયુ । બહિર્ભૂયી ગુણગ્રામ-ગુરવો ગુરવો-
પ્યગુ ॥ ૫ ॥ તસ્યૌ તુ વજ્ર પ્લાકી-વસતૌ સોથ વેષ્ટિકા । વિ-

તેનો ઉત્તર એ છે કે ગુરૂની અનુનાએ ને યુક્તજ્ઞ કે કેમકે તે તો ગુરૂના
ગૌરવનુજ કારણ ॥ જે માટે ત્યાં અધિક ગુણી થતા ગુરૂનું આરવ થાય છે શ્રીજી
સ્વામિ થતા સિંહગિરિ ગુરૂની માફ

વજ્રસ્વામિની કથા આ રીતે ૭

પૂર્વ સિંહગિરિનિવાસી વિનીત અને અનાનકપ મહાપત્ની તોડયા વજ્ર મમાન
વજ્ર નામે ગિ' ૧ હતો (૧) તે બાળક છતાં બાળ શુદ્ધિ રહિત દોષ સાપેરીઓના
અપાસરે રસો થકો પાનુસાગિ અસ્તિત્વથી અગ્યા અગ નીખો (૨)

તે આઠ વર્ષનો થતા ગન્ધમા રદી જે જે પૂનગતાર્કિ લણ્યા આભગતો તે
રમતમા શીખી લેતો [૩] વજ્રને ત્યારે ધરિરો ' વજ્ર એમ કહેતા ત્યારે તે
દૃષ્ટક અરડુ ઉચ્ચાર કરતો થકી ગીજ્ઞ લણનાગઓતે સાભગતો (૪) એમ વેળા
વિસત્રા વખતે સાધુઓ ભિક્ષાય ગયા હતા અને ગુણગ્રામથી મહાન્ ગણાતા ગુરૂ પજુ
બહિર્ભમિએ મએના હતા (૫) તેવામા તે રસનિમા વજ્ર એમના હતા, એટલે તેણે

ન્યસ્ય સાનુમદલ્યા-સ્વય મયે નિપત્ર ચ ॥ ૬ ॥ એકાદશનામંગાના-
મપિ પૂર્વગતસ્ય ચ । વાચના દાતુમારેભે-મેઘગર્ભારયાગિરા ॥ ૭ ॥

વ્યાધુશ્ચ મૂયેધાગુઃ-શ્રુત્વા ગહગહસ્વર । દ્યુરિત્યાત્તભિષાકાઃ-
નિમીયુર્મશ્લુભિષત્ર ॥ ૮ ॥ નિર્મર્ગ ચ વિતન્વાનાઃ-ક્ષણાદક્ષાશિપન્
યથા । અયે વજ્રમુનેરેષ-વાચનાં દદતો ધ્વનિઃ ॥ ૯ ॥ પુરામવે કિ-
મેતેના-ત્યાપિ ગર્ભસ્થિતેન વા । एवं व्यचितयन्मौल-ધુન્વાના વિસ્મયા-
ન્યહુઃ ॥ ૧૦ ॥ અસ્યાસ્મચ્છ્રવણાન્ઝકા-માભૂદિતિ વિચિત્ય તે ।
અપસ્યત્ય ગનૈરશ્વ-શ્ચક્રુનૈષેધિર્મીં તત ॥ ૧૧ ॥ તામારુપ્ય સુનદામ્-
ર્જગિત્યુત્થાય વિષ્ટરાત્ । કૃતહન્તોઽમુચત્ સર્વાઃ-સ્વસ્વસ્યાનેષુ વેષ્ટિકા
॥ ૧૨ ॥

સમેત્ય ચ ગુરોર્ઘ-માદદૈહીપમાર્ગ ચ । પ્રાશુકેનાથ નીરેણ-સ્વય
પ્રાસાલયત્ પદાં ॥ ૧૩ ॥ એવ ચ દમ્યુગચાર્યા-વિગ્રાહદોર્ભકોપ્યમૌ ।

રીટજ્ઞાઓને સાનુમ-જીર્મા પાથયા અને પોતે તેમના વચ્ચે મેસીને, [૬] તે મેધની
મારક ગભીર નાખીથી અગ્યાર અગ તથા પૂર્વગત શ્રુતની વાચના દેવા નગ્યો [૭]

એવામા આચાર્ય વગી આગ્યા તેઓ મવનન થની સાબળીને વિગ્રાગવા બાગ્યા
કે, શુ બિમુઓ બિશ્વા લઇ જલ્લી આની પદાગ્યા છે કે ? (૮) એમ વિચાર કરતા
યમ તગનર્મા તેમને માનમ પાંચુ કે અરે એ નો વાચના આપતા વજ્રમુનિની ધ્વનિ
છે [૯] શુ એ પૂર્વ ભવે શીખ્યો હશે કે ગભમા ગદી જીખ્યો હશે ? એમ નિશ્ચયથી
વાગવાર માયુ ધુલુવના થમ ચિતવવા લાગ્યા [૧૦] બાદ તેમણે વિચાર્યું કે અમાગ
સાબળનાથી એને ગભરાટ મ થાઓ, એમ વિચારી ધીમેથી પાછા પડી ઉંચા રવરે તેમણે
નિમીલી કરી [૧૧] તે સાબળીને સુનમ નુન [૧૨] જટ આસનથી ઉઠી ચાનાક
સાથે સઘળા વીટજ્ઞાઓ જ્યા હતા ત્યા મેનતો દતો (૧૩)

બાદ તે સામે આવી શુનો દડો લઈ પગ પ્રમાર્જી આશુ પ્રાણીથી પખામના
સાગ્યો [૧૩] ત્યાં આચાર્ય વિચાર કરવા લાગ્યા કે, આ નાગક ડના પલુ વિગ્રાગ

અજાનદુઃખ્યોન્યસાધુઃખ્યો-રક્ષ્યોવજ્ઞાસ્પદીભવન્ ॥ ૧૪ ॥ એવ વિમૃશ્ય-
યામિન્યાં-શિષ્યેભ્યોઽરુચયન્નિતિ । ગતાસ્મ' શ્વોમુક ગ્રામ-દ્વિત્રાહ તત્ર ન
સ્થિતિઃ ॥ ૧૫ ॥ અથોચુર્મુનયો યોગ-મપન્ના, વાચનમદ' । કો નો
ભારીત્યથો મુરિ-ર્વજ્ર ડત્યાદિન્નત્ પુન' ॥ ૧૬ ॥ ઋજવસ્તે વિનીતાશ્વ-
તત્તથૈવ પ્રપેદિરે । ન સતો જાતુ લઘતે-ગુર્વાજ્ઞાં મદ્રદતિવત્ ॥ ૧૭ ॥

પ્રાતઃ કૃત્વાનુયોગસ્ય-સામગ્રી-તે ગતે ગુરૌ । વજ્રપિં ગુરુવદ્ભવત્યા-
નિપઘાર્યાન્યપદયન્ ॥ ૧૮ ॥ તતો વજ્રમુનિર્જ્ઞાન-ફદકદલનામુદ ।
આનુપૂર્વ્યા મહર્ષીણાં-તેપામાલાપકાન્ દદૌ ॥ ૧૯ ॥ યે મદમેધસસ્તે-
ષ્વ-પ્યમૂદ્રજે શ્મોષવાક્ । તદ્દીક્ષ્ય નચ્ચમાશ્ચર્ય-ગચ્છ. સર્વો વિસિ-
ત્પિયે ॥ ૨૦ ॥ આલાપન્મુનય પૂર્વ-પઠિતાન્ નિસ્તુપાનમિ । સવાદહે-
તવેઽપૃચ્છન્-સોપિ વ્યાગ્યાત્તથૈવતાન્ ॥ ૨૧ ॥ યે યાત્ સૂરિતો ને-
ક-વાચનાભિરધીયિરે । પેતુર્વજ્રાચ્છુતતાવ-દેકવાચનયાપિ તે ॥ ૨૨ ॥

છે માટે ખીજ સાધુઓ અભ્યાસતા રહી એવી અવના કરે તેમ ન થયું જોઇએ [૧૪]
એમ વિચારીને નેમણે રાતે શિષ્યોને કહ્યું કે, કાને અમારે અમુક ગામે જવું છે અને
લા બે ત્રણ દિન રહેવું થશે [૧૫] ત્યારે યોગ વહેનાર મુનિઓ બેઠ્યા કે, લા લગણ
અમને વાચના કોણ આપશે ? આચાર્યે કુઠ્ઠા પુ કે, વજ્ર આપમે [૧૬] તે મુનિઓ
સરસ અને વિનીત દેવાથી ગુરૂની તે વાતને તદ્દત કરી કહ્યું ત્યા હયા કેમકે બદ્દ દાથીની
માણક સન્નનો ગુરૂની આગાને કદાપિ ઉક્ષ ધતા નથી (૧૭)

હવે ગુરૂ રવાના થતાં પ્રણામે અનુયોગની સામગ્રી કરી, તેમણે વજ્રપિંને ગુરૂ
માણક ભક્તિથી નિપઘા (આસન) પર બેસાડ્યો [૧૮] ત્યારે વજ્રમુનિ ગાન૨૫ કદને
વધારવા મેધ સમાન હોઇ, અનુક્રમે તે મહર્ષિઓને જ્ઞાનારા દેવા લાગ્યો [૧૯] ત્યારે
જે મદ શુદ્ધિવાળા હતા, તેમના પ્રત્યે પણ વજ્રની વાણી સફળ થયા લાગી તે નવું
આશ્ચર્ય જોઇને તમામ મજ્જ વિગ્રમ્ય પામ્યો (૨૦) આ વેળા મુનિઓ પૂર્વે શીખીને
ચોખ્ખા કરેલા આનાવાઓને સવાદ જોવા ખાતર પૂજના લાગ્યા ત્યારે વજ્રે તેમની તેજ
રીતે વ્યાખ્યા કરી (૨૧) વળી જેઓ આચાર્ય પાસેથી જેટલું અનેક વાચનાઓ વડે

અયોચઃ સાગ્રવો દૃષ્ટ-વિલેપેત ગુરુર્યાદે । વજ્રાતિકે તદાશ્વે-
 પ-શ્રુતસ્કથઃ સમાપ્યતે ॥ ૨૩ ॥ ધન્યાઃ સ્મ. કૃતકૃત્યાઃ સ્મ:-પુણ્યાન્યુ-
 જાગરાણિ નઃ । યદેષ વાચનાચાર્યો-વજ્રોઽસ્માભિરલભ્યત ॥ ૨૪ ॥
 શ્રીમતો ગુરવોસ્માક-મેતે ધન્યતમા મુખે । ગિપ્યોય વિજયી યેષાં-સ-
 વશ્રુતનિવાસમ્ ॥ ૨૫ ॥ વિનેયેના મુના દત્ત-હસ્તાલવા શનૈઃ શનૈઃ ।
 શ્રીમદ્ગુરો. પ્રદૃદાપિ-કીર્તિર્ભ્રામ્યતુ વિદ્યુષે ॥ ૨૬ ॥ અથેવાદિર્દિનૈ-
 વજ્રો-ભાવી જ્ઞાતગુણ' સ્વલ્લ । મુર્નાનામપિ, મત્વેયુ-મુદિતાસ્તત્ર મૂ-
 ર્યઃ ॥ ૨૭ ॥

મુનયસ્તાનવદત-ભક્તિભાજોઽય સુરિભિ । પૃષ્ઠા' સ્વાધ્યાયનિર્વા-
 હ-શંગમુસ્તેયથાસિયત ॥ ૨૮ ॥ નત્વાભૂયાંપિ તે શિષ્યા-ગુરુમેવ વ્ય-
 જિહ્વપન્ । ભગવન્ વાચનાચાર્યો-વજ્ર એવામ્તુ નઃ પુન. ॥ ૨૯ ॥ ગુ-
 રુર્વમાપે સંવેષા-મેષ ભાવી ગુરુઃ ક્રમાત્ । કિંતુ માન્યોઽધુનાપ્યુચ્ચૈ-ર્ગુ-

ભગ્યા હતા, તેઓ વજ્રમુનિ પામેથી તેટલું એક વાચનામા શીખવા વાગ્યા (૨૨)

હવે સાધુઓ દર્શિત થઇ અગ્રમપરમા કહેવા જાગ્યા કે, જો ગુરુ મોડા આવે,
 તો વજ્રના પાસે આ શ્રુતગ્રંથ જગદી સમાપ્ત થઇ જાય [૨૩] વળી આપણે ધન્ય અને
 કૃતકૃત થયા છીએ અને આપણા પુણ્ય જાગ્યા છે કે, જેથી આપણે આ વજ્ર વાચનામાર્થ
 મેળવ્યો છે (૨૪) વળી આ પૃથ્વીપર આપણા શ્રીમાન્ ગુરુ તો સૌથી વધુ ભાગ્યવાન્
 કે કે, જેમને આવો મવ શ્રુતનો નિવાસ ધર અને વિશ્વથી શિષ્ય છે (૨૫) આ
 શિષ્યના હાથનો ટો' પામીને શ્રીગુરુની જદ્દ યજ્ઞેની કીર્તિ હવે હળવે હળવે (આખા)
 જગતમા લામશે [૨૬] હવે ગુરુએ ધાર્યું કે, આટલા દિવસોમા મુનિઓને વજ્રના શુભ
 જણાઇ રહ્યા હશે, એમ ધારી તેઓ આનંદિન ગદી, ત્યા પાલ આન્યા (૨૭)

સારે ભક્તિ ધરીને મુનિઓએ તેમને પાઘા એટલે સુગ્રીએ સંધ્યાપના નિર્વાહ
 માટે પૂજતા, તેઓએ જેમ જન્યુ હતુ, તેમ કહ્યું [૨૮] અને ફરીને ગુરુને નમીને
 તેઓ વીનવના જાગ્યા કે દે ભગવન્ ' વજ્ર-અમાગ નાચનામાર્થ થાઓ [૨૯]
 ગુરુ મોડા કે, વખત આતા એ સંવેષો ગુરુ થશે અને જાગ્યા એ જાગક છે, છતા

ળઘ્વદ્વોર્ધ્વોપિ હિ ॥ ૩૦ ॥ અતર્ણ વય ગ્રામે-ગમામાય ચ વોર્ધ્વિ-
ત* । મૂરિર્યપાદિ જાગીય-યૂયમસ્યેટ્થાન્ ગુણાન્ ॥ ૩૧ ॥ નત્વ
સ્ય વાચનાચાર્ય-પદવી યુજ્યતેઽધુના । કર્ણશ્રુત્યા દદેનેન-શ્રુત યન્ન
ગુરોર્ઘ્વસ્વાત્ ॥ ૩૨ ॥

તતથ શ્રુતસારઙ્ગ* શ્રુતમર્થસમાન્વિત । અધ્યાપયદ્ગુરુર્વજ્ર-વિધાયો-
ત્સારકલ્પક ॥ ૩૩ ॥ સાક્ષીકૃતગુરુર્વજ્ર-મુર્નિર્ગુર્વર્ષિત શ્રુત । માતૃકાપ-
દવત્સર્વ-સ જગ્રાહ કુશાગ્રધી ॥ ૩૪ ॥ તય મૃન્મુક્તવિદ્વજ્જે-યથા સિં-
હગિરેરપિ । ચિરસદેહસદોહ-રજ.પવનતાં યયી ॥ ૩૫ ॥ ક્રમાદાસા-
દિતાચાર્ય-વૈભવો ભવનાશનઃ । કુમતઃવાતવિવ્વસ-હસઃ સલ્લાન્ધિસેવ-
ધિ ॥ ૩૬ ॥

દશર્ણ્યશ્રુતાધાર—

શ્રીમાન્ વજ્રમુનીશ્વરઃ ।

પદ્ય શુભોધી ૪૬ દોષોધી ખાસ કરીને માનવા યોગ્ય છે [૩૦] એથી કરીનેજ અમે
ગામહે ગયા હતા અને એ વજ્ર તમને આપ્યા તરીકે મોખો હતા કે, જેથી તમે એના
એવા શુભોને ભજો [૩૧] છતાં હમણાં એને વાચનાચાર્યની પદવી આપવી થટે નહિ
કાગ્ય કે એણે હજુ ગુરુના મુખથી કોનોકાન શ્રુત મહણુ કર્યું નથી. (૩૨)

બાદ શ્રુતના સારને ભણનાર ગુરુ ‘ અમુક વયે શીખ્યાડુ કંપે ’ એ કહ્યને
છોડીને તેને અર્થ સહિત શ્રુત શીખ્યાડુના લાગના [૩૩] ત્યારે ગુરુની સામે, કુશાગ્ર
શુદ્ધિ વજ્રમુનિ ગુરુએ આપેલા સન શ્રુતને માતૃકાના પ ની મારક (વપુમાળાની મારક)
મહણુ કરવા લાગ્યો (૩૪) એ ગીતે વજ્રકુમાર શ્રુતના એવા ભણનાર થયા કે, જેથી
તે સિદ્ધશિરિના પછુ લાળા વખતના સદેહરૂપ રજને હરવા પવન સમાન થઇ પડ્યા
(૩૫) બાદ વખત આવતા આચાર્ય પ. મેગવીને ભવને નસાડનાર કુમતરૂપ અધારાનો
નિધન કરના સ્વયં સમાન, રૂડી લાંબધોના ભાજર અને દશ પૂર્વા ધરનાર, શ્રીમાન

મૃદા પ્રભાવયામાસ—

સુચિર જિનશાસનં ॥ ૩૭ ॥

॥ ઇતિ શ્રી વજ્રસ્વામિકથા ॥

તદેવ ગુણાધિકે વિનેયેમ્યાદેવગુણર્ગોરિવ—કિંતુ તેન શિષ્યેણ ગુણા-
ધિકેનાપિદ્ધિન ઇતિ કૃત્વા ન ગુરુરવમાન્ય,—ઇત્યેતદેવાહ

(મૂલં)

સવિસેસંપિ જયતો—તેસિ મવન્ન વિવજ્ઞણ સમ ।

તો દસણસોદ્દીઓ—સુદ્ધે ચરણ લલ્લ સાહ ॥ ૧૩૮ ॥

[ટીકા]

સવિશેષમપિ જોખનતરમ—પ્યાસ્તા સમ હીન વેલ્યપેરથોં યતમાન-

૫૪ મુનીશ્વર ચિત્રકાળ બગી જિન શાસનો ખુમ દીપારના લાગ્યા (૩૧-૩૭)

એ રીતે ૫૪ આભિની કથા છે.

એ રીતે ગુણાધિક શિષ્યમા ગુરુન ગૌરવ રહે છે જતા તે શિષ્યે ગુણાધિક હો
છતે પણ ગુરુ પોતાથી હીન છે, એમ ધારી તેની અપમાનના ન કરી તેજ કહે છે —

મૂળનો અર્થ.

સવિરોપપણે ઉદય થતો, પણ એ શિષ્ય તેમની અવજાનુ
રૂડી રીતે વર્જન કરે, તો દર્શન શુદ્ધિ થવાથી તે સાધુ શુદ્ધ
આરિત્ર પામે છે. (૧૩૮)

ટીકાનો અર્થ.

સવિશેષપણે એટલે સરસ રીતે પણ [અપિ સખદથી સરખી રીતે કે, હીન રી

સ્તદાવરણકર્મક્ષયોપશમાત્ સુધાર્યા-વચનતપશ્ચરણમમૃતિસદનુષ્ટાને પ્રય
ત્નવાન્ તેષાં ગુરુણામવંશામમ્યુત્થાનાત્રકરણરૂપા વર્જયતિ પરિહરાતિ સમ્યક્
શુદ્ધપરિણામો ભાવસાધુરિતિ પ્રકૃત, -તતશ્ચ દર્શનશુદ્ધેર્હેતો શુદ્ધમકલક ચરણ
ચારિત્ર લભતે પ્રાપ્નોતિ સાધુર્ભાવમુનિરિતિ.

અર્થમત્રાશય —સમ્યક્ત્વ જ્ઞાનચરણયોઃ કારણ—યતેવમાગમ

તા દસણિસ્ત નાણ-નાણેણ વિણા ણહુતિ ચરણગુણા ।

અગુણસ્ત નત્થિ સુવલ્લો-નત્થિ અમુક્ત્વસ્ત નિવ્વાણ ॥ (ઇતિ)

તથા ગુરુવહુમાનિન એવ મહત્વતો દુ કરકારકોપિ તસ્મિન્નવજ્ઞા
ન વિદ યાત્-તદાજ્ઞાકારી ચ ભૂયાઘનવક્ત—

છદ્ધમદસમદુવાલ્સેહિ માસદ્ધમાસલ્લમણેહિ ।

અકરતો ગુરુવચ્ચ-અણતસસારિઓ મણિઓ ॥ (ઇત્યાદિ)

તેની વાત તો દૂર રહે ।] યતમાન એટલે તાત્કાલીક જન્મતા લક્ષ્યોપશમથી સનાયના
અધ્યયનમાં તથા તપશ્ચરણ વગેરે સાગ અનુષ્ઠાનમાં પ્રવલ્ન કરનાર શુદ્ધ પરિણામવાળો
ભાવ સાધુ તે ગુરૂની અમ્યુથાન વગેરે નહિ કરનારપ્ર અવગા રૂઢી રીતે વર્તે છે, અને
તેથી દશન શુદ્ધિના કારણે તે બાન મુનિ અકલક ચારિત્રને પામે છે

ઇદા આશય એ છે કે, સમ્યક્ત્વ એ જ્ઞાન અને ચારિત્રના સારણ છે જે માટે
આગમમાં આ રીતે કહેલું છે —

સમ્યક્ત્વનાતનેજ જ્ઞાન દ્વેષ છે, અને જ્ઞાન વિના ચારિત્રના ગુણ હોતા નથી
અશુશ્રિતે મોક્ષ નથી, અને મોક્ષ વગરનાને નિર્માણ નથી

હવે તે સમ્યક્ત્વ તો ગુરૂનો બહુ માન કરનારનેજ હોય છે, એથી રીતે દુ કર
કારી થઇને પણ તેની અવગા નહિ કરતા તેના આચાર્યરી થયું જે માટે કહેલું ॥ ૩—

જઃ આઠમ દ્વાદશ તથા અર્ધ માસખમલ અને માસખમલ્યુ કર્તો વે । પણ
જે ગુરુન વચન નહિ માને, તો આત સસારી થાય છે

અથ સાધુલિંગનિગમનપૂર્વક તત્કલમભિધિત્સુરાહ.

॥ મૂલં ॥

હય સત્તલક્ષ્યણધરો—હોઈ ચરિત્તી તઓ ય નિયમેણ ।

કલ્હાણપરપરલાભ—જોગઓ લલ્હ સિવસુક્ષ્મ ॥ ૧૩૯ ॥

(ટીકા)

इति रूपप्रदर्शने पूर्वोपदर्शितप्रकारेण सकलामार्गानुसारिणी क्रिया^१—
श्रद्धाप्रयराधर्मे^२—प्रज्ञापनीयत्वमृजुभावात्^३—क्रियास्वप्रमादः^४—आरभः^५
शस्यानुष्ठाने^६—गरीयान् गुणानुराग^७—शुर्वाङ्गाराधन परम^८—मिति सप्तस-
हस्रया लक्षणधरो भवति चारित्र्य भावसाधुः.

તહ તિ સકઃ—ચ શબ્દોઽવ્યારણે—સ એવ—નાન્યઃ—કલ્યાણપરપરા

દ્રવે સાધુના તિગોનુ નિગમન કરતા થકા, તેનુ રાગ દરેવાની ઇચ્છાથી કાષ્ટ
દે છે

મૂળનો અર્થ

એ ગીને સાત લક્ષણને ધરનાર ચારિત્રી થાય છે, અને
તેજ નિયમા કલ્યાણની પરપરાના લાભના યોગે કરીને શિવ
સુખ પામે છે [૧૩૯]

ટીકાનો અર્થ.

इति शब्द उपप्रवृत्तनाथ છે, તેથી એમ એટલે પૂર જનારેની રીતે સકલ માર્ગો-
નુસારિણી ક્રિયા—ધર્મમા પ્રવર શ્રદ્ધા—મરણ ભાવથી પ્રત્યપનીત—ક્રિયામા અપ્રમાદ,
શમ્યાનુષ્ઠાનનો આરભ—સખન ગુણાનુરાગ ઓ પૂગતી ગીને ગુરૂની આજ્ઞાનું આરાધન.
એ નાન લક્ષણનો ધરનાર હોય તે ચારિત્રી એટલે ભાવ સાધુ થાય છે

તે ભાવ સાધુજ—નહિ કે, બીજો—પ્રયાગ પરપરા એટલે સુગતપણું સુમનુષ્યપણું

મુદેવત્વમનુજત્વાદિરૂપા તસ્યાલાભઃ પ્રાપ્તિસ્તથોગાત્સરધાલ્ભતેઽવાપ્નોતિ
શિવસૌખ્ય સિદ્ધિર્શર્મેતિ

ઉક્ત શ્રાવકસાધુસવધભેદાદ્વિદ્વા ધર્મરત્ન,—મિદાનોં વ વીદગિદ
ફર્તુ શ્વનોતીત્યેતદાહ

(મૂલં)

દુર્ધરપિ ધર્મરચણ—તરહ નરો ધિતુ મવિગલ સોડ ।

જરસે ગર્વીસગુણરચણ—સપયા સુત્વિયા અત્વિ ॥ ૧૪૦ ॥

(ટીકા)

દ્વિવિધમપિ દ્વિપ્રકારમપિ—ન પુનરેકતરમેવેત્યપિગ્ધ્યર્થ—ધર્મરત્ન
પૂર્વોક્તશબ્દાર્થ તરહ ત્તિ શ્વનોતિ—શરેશ્ચયતરતીરપારા इतिवचनात्—નર
इति जातिनिर्देशा—અરી નરજાતીયો બતુ—ન પુન પુમાનેવેતિ—પૃથીતુ-

વગેરાઈપ તેનો લાભ એવે પ્રાપ્તિ નના મોગથી એટલે સમધથી જિત મુખ એને સિદ્ધિ
મુખ પામે છે

શ્રાવક અને સાધુ સમની એમ મે પ્રમાણુ ધર્મરત્ન થુ હવ કોણ કેસા એને
હી શકે છે તે હક છે

મૂળનો અર્થ

બને પ્રકારના ધર્મરત્નને પૂરતી રીતે તેજ માણસ યહણ
કરી શકે કે, જેના પાસે એકવીશ ગુણની સ પદા કાયમ હોય. [૧૪૦]

ટીકાનો અર્થ

એક પ્રકારના નહિ પણ બને પ્રકારના ધર્મરત્નને અર્ચિત એવે સપૂણપત્રે
તેજ નર (ઇલા નર સ્ત્રી નાતિ વાયક જે તેથી પુરુષ નહિ હોતા નરત્નનિનો પ્રાણી
એમ સમજવું) પ્રહુ પરી શકે કે જેને થી પ્રજા મરાગમની માફ એકવીશ ગુણ

મુપાદાતુમવિકલ સર્ણ સર્વ તુ શબ્દસ્થાવરારણ્યત્વાત્-યસ્ય કિમિ-
ત્પાદ્, યસ્ય શ્રીપ્રભમહારાજસ્યેવૈકર્ણિશતિગુણરત્નસપ્ત " અસ્તુદો રૂપ
પગ્દસોમો " इत्यादि शास्त्रपद्धतिप्रतिपादितगुणमाणिक्याभिभूतिः सुस्थिता
दुर्वोधाद्यदूषितत्वान्निरूपद्रवास्ति विद्यते इति.

નનુ પૂર્વમુક્તપેવૈકર્ણિશતિગુણમમૃદો યોગ્યો ધર્મરત્નસ્યેતિ,—તર્ક
પુનરિદમુચ્યતે ?

સત્ય—પૂર્વ યોગ્યતામાત્રમુક્ત, યયા વાલત્વેપિ વર્તમાનો રાજપુત્રો
રાજ્યાર્હ ઉચ્યતે,—સમતિ કરણશક્તિરપ્યસ્થાભિગ્રીયતે—યથા પ્રાંદીભૂતો
રાજપુત્રઃ કર્તુ ધવનાત્યતાપદ્યા રાજ્યમિતિ.

શ્રીપ્રભમહારાજકથા ચેય.

મૌખોજ્વલમભાભિ-નિરતરમસ્યતધૂપધૂમ્યાભિઃ । જિતમુરસરિર્દર્કમુતા-
સગાસ્તિ પુરી વિગાલેતિ ॥ ૧ ॥ મુરલોકાવાધિ વિદલ-દ્વિચકિલ

રત્ન સપ્ત એટલે " અસ્તુદો રૂપ પગ્દસોમો " ઇત્યાદિ શાસ્ત્ર પદ્ધતિમા કટ્ટેન એકવીગ
ગુણગ્ર મણિક્કોની નિખૂનિ સુચિત્ત દોન, એટલે કે ગાધ વગેરેથી અપિન દોવાથી
ખનન વગરની દોય

કોઈ પૂછશે કે એકવીશ ગુણગ્રાણો દોય તે ધમરત્નને યોગ્ય છે એ તો પૂર્વે
વર્ણ્ય છે, તો ફરી આ કેમ કહે છે ?

ખરી વાત, પણ પૂર્વે ક્રમા યોગ્યતાજ કટ્ટી ■ જેમકે બાળપણમા પણ રહેતો
રાજપુત્ર રાત્ર્યને યોગ્ય કહેવાય છે, અને હમણા એને સમર્થ કરવા પણ જણાયે છે
જેમકે મોટો યએલો રાજપુત્ર આટલી ઉંમરે રાત્ર્ય કરી શકે છે

શ્રી પ્રભ મહારાજની કથા આ છે

રાજમહેલોની ઉગ્રણા પ્રમા તથા નિરતર પસરી રહેના ધૂપની ધૂમાડીવડે ગગા
અને યમુનાના સગમને જીનનારી વિશાળા નામે નગરી હતી (૧) ત્યા જેનું ફૂટેલી

વલિકામલ યશો યસ્ય । પ્રવલ્લલશ્મસદ્ગતિ-કુલક્ષયાવપિ સદા ગૌર્ય
 ॥ ૨ ॥ ત્યાગસ્તર્કુઠ્ઠજનવાહિતાગ્રાપિ સાગરાવવિર્મુલા । શ્રીજિનપતિ
 પદરુપલ-દ્વયપ્રણામાવધિર્ભક્તિ ॥ ૩ ॥ ેપ* પુનર્ગુણમણો-નિરવચિરત
 ધીરિતાન્યદોષમર । સ શ્રીચટ્નરેટ-સ્નાં નગરીં પાલ્યામાસ ॥ ૪ ॥
 ક્ષિતિપતિહૃદયકુશેશય-શયા સદાચરણરાગપરિકલિતા । શુદ્ધોભયપક્ષા
 જનિ-હસી હસીવ તસ્ય જની ॥ ૫ ॥ તનયૌ તયોરભૂતા-પરિભૂતા-
 સ્વિન્ધવિપક્ષસદોહૌ । જ્યેષ્ઠ* શ્રીપ્રભસજ્ઞ-સ્તથાકનિષ્ઠ* પ્રનાચટ્ ॥ ૬ ॥
 તત્ર જ્યેષ્ઠો ગાભીર્ય-સાગરો^૧, રૂપવિજિતરતિમાત^૨ । સૌમ્યાકૃતિ
 પ્રકૃત્યા^૩-લોકપ્રિયગુણમણિરુરુટ^૪ ॥ ૭ ॥

અક્રૂરચિત્તપરિણતિ-નિર્જગ્જનાલિનીહિમાનીમૃત્^૫ । શિવસુલ્લઘાતક-
 પાતક-મીઠ્ઠત્વસરોજદિનનાથઃ^૬ ॥ ૮ ॥ ગઠતાલતાલવિત્ર,^૭ દાક્ષિણ્ય-

જનનના દૂસની કળીગના જેવું નિમજ્જ થય દેવપેઠ સુધી [પહોચતુ] ૧૮ તથા જે
 શૌર્ય હમેશા જોરાવર શત્રુઓના કુળક્ષય પર્વત (પટોચતુ) ૨૮ [૨]

જેનો ભાગ (દાન) માગણ જનના વાનિજ્ય સુધી પટોચતો તથા જેની જમીન
 દરિયા સુધી પહોચતી અને જેની ભક્તિ શ્રી જિનેશ્વરના એ ચરણ કમળ નમતા સુધી
 પોહોચતી હતી (૩) અને જેના બીજા ગેરેના જેનો તો નાર બાળના શુભો નિગ્ધધિ
 [હૃદ વિનાના] હતા એવો તે શ્રીચટ્ સમ તે નગરીને પાન કરતો હતો [૪]
 કમળમા રહેનારી હમેશા શતા ચરણવાળી અને એ ઉજ્જાળા ખાખવાળી દૂસની માદૃ ગ
 જના હૃદયપ્રેમ કમળમાં રહેનારી સદાચરણ [૧ આચરણ]ના સમસાળી અને ઉભય
 પક્ષથી પવિત્ર દસીનામે તેની દુબ્ધી હતી [૫] તેમને સઘળા દુરમનેને દરાવનાર
 એ પુત્ર હતા તેમના મોટાનું નામ થી રબ અને નાનાનું નામ પ્રભાચદ્ર ૧૮ (૬)
 તેમની મોટા કુમાર ગાભીર્ય ગુણો સાગર હતા ૧ ૩૫થી કામને જીતનાર હતો ૨
 રસભાવેજ સૌમ્યામર હતો ૩, અને લે ત્રિ ૧ ગુણ ૫ મણીમો કરક [કરડિયો] હતો (૭)

અહર પરિણિરૂપ નીઝરણાનાળી નદીનો હિમાનય હતો ૫ સિરસુખના ઘાતક
 પાત-ના ૩૨ અને જને મિત્રિદા કરના મૂલ્ય સમજ ૨૬ [૮] શકતાપ નાને કાપ્યા

દ્વિગ્ધમેરુગિરિસદૃશ. ૮ । સનતમકાર્યલજ્ઞા-સ્ફુરદલિનીકમલિનીતુલ્યઃ ૯
 ॥ ૯ ॥ જીવદયાકેરવિણી-શશમૃત્ ૧૦ મા-પસ્થ્યહસ્તિવધ્યાદ્રિઃ ૧૧ । ગુ-
 णરાગજનવતસ. ૧૨-સાધુકથારુચનપયપાષ ૧૩ ॥ ૧૦ ॥ જિનધર્મદક્ષસત્-
 પક્ષ-ચક્ષુસેનપયોગ્મતિમ. ૧૪ । સ્ફૂર્નદુર્લભીર્નિશિત્વ-તારકાતારકામાર્ગ. ૧૫
 ॥ ૧૧ ॥ જિનપરિવૃદ્ધગદિતાગમ-વિશેષવિજ્ઞત્વચેલિધામસમઃ ૧૬ । સદ્ગુ-
 દ્ધિવૃદ્ધનમેર્વનૈરુસરસીવરમરાલઃ ૧૭ ॥ ૧૨ ॥

પ્રિનયનયનરૂપેતાઃ ૧૮-કૃતજ્ઞતાકાલિનીધુનીનાથઃ ૧૯ । પરહિતકરણમ-
 વણઃ ૨૦-મુલબલ્લપથ કૃત્યેષુ ૨૧ ॥ ૧૩ ॥ તત્રાપરેષુ રાગાત્-કેવલ-
 , કલિતો ગુરુર્ધ્વનભાનુઃ । ત નતુમગાન્ધૃપતિઃ-મુતસામતાદિપરિકલિતઃ
 ॥ ૧૪ ॥ કૃત્વા પ્રદક્ષિણાત્રય-માનમ્ય ગુરુ ગરિષ્ઠયા ભક્ત્યા । ઉચિત-
 મ્થાનેન્યપદ-ગતિપતિરથ દેશના ચક્રે ॥ ૧૫ ॥ ઇહ ભવગહનેનતે-

દાતૃના સમાન હતો ૭ દક્ષિણરૂપ સોનાનો મેરુ હતો ૮ અમરવર્ષી હમેશા લગ્નરૂપ
 ચગકતી ભમરીને ગદના કર્મનિની સમાન હતો ૯ [૬] જીવત્પારૂપ કુમુદિનીના માટે ચદ્ર
 સમાન હતો ૧૦, માધ્યસ્થરૂપ તાર્થિનો રિ નાચગ હતો ૧૧ ગુણુગમિ જનોનો મુગદ
 હતો ૧૨ સારી કથા કહેવાના માગનો વગેરેમા હતો ૧૩, જિનધર્મમા કુશળ એવા સારા
 પચરૂપ દક્ષ [પાસ] ને વધારવામા મેવ સમાન હતો ૧૪ અતિ મોટા દીર્ઘદર્શિત્વરૂપ
 તારાઓનો આમશ હતો ૧૫ [૧૦-૧] જિજ્ઞૃષુ પ્રણીત આગમના વિશેષ વિગ્નાનો કીર્ણધર
 સમાન હતો ૧૬, સાગી છુદ્ધિનાળા પ્રદ જોના સેનરૂપ સરોવરમા હસ સમાન હતો ૧૭,
 (૧૨)

પ્રિનય નીતિમા ચિત્ત ગમ્યનાર હતો ૧૮ નૃસિંહરૂપ નદીનો દરિયો હતો ૧૯,
 ૫ દિન કરનામા તૈવાર ગેનાર હતો ૨૦, અને કરનાના કામોમા બરેબર લક્ષ આપનાર
 હતો ૨૧ [૧૩] ત્યા એક દિવસે પુનઃભાનુ નામે કેનગના પી ગુરુ પધારો, તેમને ન
 મનાને રાગ, પુત્ર, અને સામતાદિને સાથે લઈને ત્યા આવ્યો [૧૪] તે ત્રણ પ્રદ
 દાક્ષી કરી ગુરો મોગી ભક્તિથી નખીને ઉચિત સ્થાને ગેરો, એટલે જીતીશ્વર દેશના દેવા
 નાગના [૧૫] આ ઝડા વગરના લગ્નરૂપ જગતમા લટકેલો ૨૧ અને ૭ દુ ખ સહેલો

ભ્રામ્યન્ જીવઃ સદ્ગત્સાત્તથા । જાતિકુલમ્ભૃતિયુત-કથમાપિ લભતે મનુ-
જજન્મ ॥ ૧૬ ॥ તદગ્રાપ્ય મન્યલોકા-જિનધર્મે કુન્ત સમલદુઃખહર ।
સ પુનરેવા પ્રોક્તો-પતિશૃદ્ધિધર્મપ્રભેદેન ॥ ૧૭ ॥

તત્રાથે પચ યમા-પ્રત્યેક પચ ભાગના પાલ્યાઃ । હિંસા-લોક-
સ્તેયા-ગ્રહ-પરિગ્રહ વિરતિ-રૂપા ॥ ૧૮ ॥

વિવિધૈર્નિયમ વિધાનૈ —પ્રત્યાખ્યાનૈર્નિરતર મતિમાન્ । આલોચ્ય
ભાષણેનાપિ-ભાવયેત્ સૂત્રત ચ યમ ॥ ૨૦ ॥ યાચનમવગ્રહસ્વા-લોચ્યા-
વગ્રહવિમાર્ગણ ચ મૃશ ૨ । સતતં સમનુગ્રાપિત-ભક્તાન્નામ્પવદૃતઃ કરણ
॥ ૨૧ ॥ સાધર્મિકૃતો યાચન-મવગ્રહસ્પોષકૃ-સ્તથામ્યૈવ । મર્યાદાકરણ-
મિમા-અસ્તેયે ભાવના પચ ॥ ૨૨ ॥

યોગી જાતિ અને કુળ વગેરેથી મુક્ત મનુષ્ય જાનને મદદ મુશ્કેલીએ જામે છે [૧૬]
તે પામીને હે જ યો । તમે સમગ્ર કુળ હરનાર જિન ધર્મ કરો તે ધર્મ બે પ્રકારે
કહેલ છે — પતિધર્મ અને શૃદ્ધિધર્મ [૧૭]

ત્યા પહેલાં પતિધર્મમાં પાંચ ધર્મ [મટા પ્રતી] છે તે દરેકની પાંચ પાંચ જાનનાઓ
પાળવાની છે, તે પાંચ ધર્મ આ પ્રમાણે છે — હિંસાનો ત્યાગ, અલીકનો ત્યાગ, મ્તેષનો
ત્યાગ, અગ્રહનો ત્યાગ અને પરિગ્રહનો ત્યાગ (૧૮)

જાતજાતના નિયમો અને પ્રત્યાખ્યાનો વડે કરીને તથા વિચારીને લોચનાવડે કરીને
મતિમાન્ પુરૂષે બીજાસૂત્રતરૂપ ધર્મને જાણવું [૨૦] અસ્તેયરૂપ ધર્મની પાંચ જાવના આ
છે — અવગ્રહમાગ્યો, ૧ જરોનર જોઈ તપાસી વિચારીને અવગ્રહ માગ્યો ૨, નિરતર શુદ્ધી
અનુદા લઈ જાનપાણી વાપરવા ૩ [૨૧] સાધર્મિ જાણેથી અગ્રહ ધાવ્યો ૪, અને તેની
મર્યાદા [મુક્ત] કરવી ૪ એમ પાંચ જાના છે [૨૨]

નારીપદપથમ-નિવાસકુલ્યાતરાસનોજ્ઞાનતઃ^૧ । સ્ત્રીરમ્યાગનિરી-
ક્ષણ-નિજાગસસ્કારપરિહારાત્^૨ ॥ ૨૩ ॥ સ્તિન્ધ્યાત્યશ્નત્યાગાત્^૩-સરા-
ગયોપિત્રુયાવિવર્જનતઃ^૪ । પૂર્વરતાસ્મરણેન^૫-વ્રત્ત સદા ભાવયેદ્દીમાન્
॥ ૨૪ ॥ સ્પર્શે^૧ રસે^૨ ચ મતે^૩-શબ્દે^૪ રૂપે^૫ શુભાશુભે સતત । રાગ-
દ્વેપત્યાગો દિ-ભાવનાઃ પચમયમે સ્યુઃ ॥ ૨૫ ॥ એવ વ્રતાનિ પચાપિ-
પચભિ. પચભિઃ સુરાસ્ય મૃત્તં । સદ્ભાવનાભિરગમ-ન્નમતઃ શિવમદ્મનતાઃ
॥ ૨૬ ॥ મૃદ્ધમેધિના તુ ધર્મે-નિશમ્ય સમ્યક્ સુસાધુગુરુપાર્શ્વે । જ્ઞાત્વા
તથા મૃદ્ધીત્વા-વ્રતાનિ પરિપાલનીયાનિ ॥ ૨૭ ॥

આયતનસેવનાદ્ય^૧-શીલ પરિજીલનીયમનવરત^૨ । સદ્વિઃ સમર્જ-
નીય^૩-સ્વાધ્યાયપ્રભૃતિવિભવભર^૪ ॥ ૨૮ ॥ વ્યવહારશુદ્ધિરનિશ-ભવ્યૈ
સ્વાજભાવનૈઃ કાર્યા^૫ । ગુરુવશ્વરણવિહગમતરવઃ શુશ્રૂષણીયા ય^૬ ॥ ૨૯ ॥
ભાવ્ય પ્રવચનકૌશલ-સુપેશલૈર્ગલિતસકલપાપમલૈઃ । સ્ત્રીણા વશ્યોવશ્ય

શ્રી-૫૩-પશુનાગી વસનિ કુપાતરિત વસતિ, અને એક આમન લાગ
કરવા ૧, સ્ત્રીના રમ્ય અગ જોનાનો તથા પોતાના અંગે શલુગાર કરનાનો પરિહાર કરવો
૨, સ્ત્રીના ભોજન તથા અતિ ભોજનનો લાગ કરવો ૩, રાગથી સ્ત્રીની કથા નહિ કરવી
૪, તથા પૂર્વની કીડ નહિ ભારવી ૫, એ પાંચ ભાવનાઓથી શુદ્ધિનાને પ્રાપ્તિ ૬
મંદા શાસ્ત્ર (૨૩-૨૪) શુભાશુભ સ્પર્શ, રસ, મધ, શબ્દ, અને રૂપના દ્વેષા રાગદ્વેષ
છેડવાં એ પાંચમા મમની જ્ઞાનનાઓ છે [૨૫] એ રીતે પાંચ પાંચ ભાવનાઓથી
પાંચે વ્રત બંધાવર ભાવીને અનત જીવો શિરષ પામ્યા છે (૨૬) મૃદ્ધવના ધમમા
સુસાત્ર ગુરુની પામે રૂડી રીતે પ્રતો સામગી, બાણી, તથા લખતે પાળવા જોઈએ [૨૭]

આયતન સેવુ, ૧ નિરતર શીળ પાળતુ ૨ અને સત્કર્મનોએ સ્વાધ્યાય
રીતે વિભવ ઉપાજન કરવો ૩ (૨૮) વગી ભવ્ય જનોએ નિષ્કપટ જ્ઞાન ગમીને
બંધારુ શુદ્ધિ કરવી, ૪ તથા આગિરપ પક્ષિના તરસમાન ગુરુની શુશ્રૂષા કરવી ૫ [૨૯]
સપાળ પાપમળ ગળીને પ્રવચનની ક્ષણતથી શોભના થતુ અને કાપિ પોતાને સ્ત્રીની

નાત્મા કાર્યઃ કદાચિદપિ^૧ ॥ ૩૦ ॥ મુજ્જાનશ્રુત્વલાભિ-દૃષ્ટીરુપય સ
મત્તો રોધ્યા^૨ । શુદ્ધિર્નર્ચાર્યસાર્યે-વલેશાયાસાકરે કાર્યા^૩ ॥ ૩૧ ॥
નિર્વેદઃ સસારે-દુઃસ્વાગારે સદા વિધાતવ્ય^૪ । વિપયાઃ કુટુપાધિષ્ઠિત
વિપયા ઇવ દુરતસ્ત્યાજ્યાઃ^૫ ॥ ૩૨ ॥

તીધારમા દમા ઇવ નિર્દમૈઃ કદાપિ નહિ સેવ્યા^૬ । સકલક્રે-
શનિવાસે-ન મેહવાસે રતિઃ કાર્યા^૭ ॥ ૩૩ ॥ ધાર્યે નિરતીચાર-મુદર્શ-
ન સ્થગિતદુર્ગતિ દ્વાર^૮ । મોહનૃપવિજયમેરૌ-ન લોકહેરૌ મનો ધેય^૯
॥ ૩૪ ॥ શુદ્ધાગમવિશદવિધિઃ સમસ્તકલ્યાણશેવાધિઃ સેવ્યઃ^{૧૦} । દાના-
દિક્ષતુર્દા-ધર્મ-શિવર્ષમેકત્ કાર્ય^{૧૧} ॥ ૩૫ ॥ ન્યાગ્યે પથિ મૃત્ત-
ર્વિમુગ્ધહસિતેવધીરુણા ધેયા^{૧૨} । હેયૌ રાગદ્વેષૌ-મવમાવિષુ સકલમાવે-
ષુ^{૧૩} ॥ ૩૬ ॥ ધર્માધર્મવિચાર-શ્રિત્યો માધ્યસ્થ્યમુસ્યચેતોભિઃ^{૧૪} । સ્વ-
જનપનાદિષુ નિવિદઃ મતિવધો નો વિધાતવ્ય^{૧૫} ॥ ૩૭ ॥

વયા નહિ યવા દેવો^૧ [૩૦] સમ્યક્જ્ઞાનરૂપ સાકળથી હૃદયરૂપ વાદરતને બગેનાર બાધી
રાખવા,^૨ અને કોણે અને મહેનતના આપર સમાન ધન દેનાતમા શુદ્ધિ નહીં કરવી^૩
[૩૧] દુખના ધર સસારમા દુઃખેના નિર્વેદ ધારવે,^૪ અને દરિયોળે જૂના રાતના
વિષય [દેશ] ના માણક દુધી તજવા^૫ [૩૨]

નિર્દમ રહીને જના માણક તીવ્ર આરબેને આપર પણ નહિ સેવના,^૬ તથા
સકળ કલેશના નિવાસ સમાન ધરવાસમા રતિ નહિ રાખવી^૭ (૩૩) દુર્ગતિના દરનાળને
ઢાંકનાર નિરતિચાર સુ ઠેન [સમ્યક્ત્વ] ધરતુ ૮, અને મોહરાગના નિજમની બેરી સમાન
લોકહેરી [દેખાદેખી] માં મન નહિ ધરતુ ૯ (૩૪) સમસ્ત કપાલુની ખાલુ એવી
શુદ્ધ આગમની નિર્મળ વિધિ સેવની ૧૦, અને શિવસુખ આપનાર દાનાદિક ચાર પ્રકારનો
ધર્મ કરના રહેતુ ૧૧, [૩૫] ન્યાયના માગ ચાતુર્ય મુખો હમે, તેપર બે દરકાર રહેતુ
૧૨, અને સધળા સામાજિક બનાવોમા રાગ દ્વેષ નહિ કરવા ૧૩, [૩૬] વળી ધર્માધર્મનો
વિચાર મધ્યસ્થપણે સુરમ ચિત્ત રાખીને કરવો ૧૪, અને સમાગોહિ તથા ધનમા આડરી
પ્રીતિ નહિ બાધવી ૧૫, [૩૭]

ભોગોપભોગતૃણા-કૃણાહિવિનિગ્રહે પ્રયતિતવ્ય^{૧૬} । સતત યતિધર્મ-
પુરો-દ્વરણોધ્ધુરકધર્મવ્ય^{૧૭} ॥ ૩૮ ॥ એવં શ્રમણોપાસક-ધર્મ વિધિના
વિધાય વિમલમનાઃ । સુચરિત્રમાપ્યલભતે-ભવાદૃકસ્યાતરપવર્ગ ॥ ૩૯ ॥
ઇત્યાકર્ણ્ય શ્રીચદ્ર-નરપતિર્શુવનભાનુગુરુમૂલે । શ્રીપ્રભસુતાદિસહિતો-જગૃહે
ગૃહેધિના ધર્મ ॥ ૪૦ ॥ અય નત્વાગુરુચરણી-નિજધામ જગામ ઘસુમ-
તીનાથઃ । વિજહાર હારનિર્મલ-ગુણોચ્ચયઃ સૂરિરન્યત્ર ॥ ૪૧ ॥ અપરેશુઃ
શ્રીચદ્ર-ક્ષિતીશિતુઃ સવિનય તનૂજામ્યાં । સવાહ્યમાનચરણ-દ્વયસ્ય સુકુ-
મારકરકમલ ॥ ૪૨ ॥

મૌલિમણિરુચિરરોચી-રચિતસદ સદનભૂરિહરિચાપૈઃ । મય્યા
પરઃસહસ્રૈ-રવનિધૈઃ સેવ્યમાનસ્ય ॥ ૪૩ ॥ રાજ્યમરભવનધરણ-સ્તમૈઃ
સદ્બુદ્ધિભિર્વિગતદમૈઃ । શ્રુતશઃ સચિવવરિષ્ઠૈ-રલંકૃતાસન્નદેશસ્ય ॥ ૪૪ ॥

ભોગોપભોગની તૃણાદિ કાળી નાગલને પકડવા-તેવા રહેતુ ૧૬, અને નિત ત
સનિધર્મની ધુગ ઉપાધવામા તમતેવાર થઈ રહેતુ ૧૭, (૩૮) એ રીતે વિધિપૂર્વક
આન-નો ધર્મ કરી, નિર્મળ મનવાળો પુરુષ આગ્નિ પામી, આઠ લાના અન્ન મોક્ષ પામે
છે [૩૯] એમ સામગીને શ્રીચદ્રાજને શ્રીપ્રભ વિગેરેની સાથે શુવનભાનુ ગુરુ પાસેથી
ગૃહગ્રંથમ મનીષાના [૪૦] હવે ગુરુના ચરણે નમી, ગળ પોતાના મુકામે આ ગો,
અને નિર્મળ શુભ્રાન આચાર્ય અન્ન ગ્રંથને વિચરવા લા મો [૪૧]

એ, દિવસે શ્રીચદ્રાજને તેના એ પુત્રો વિનયપૂરક યાતાના કોમળ કરકમલોથી
પગચાળી કરતા હતા, અને પોતાના મુગની મણિઓની સુત્ર કાંતિથી સભા સ્થાનમા
અનેક દ્રવ્યનુષ્ઠો જનારતા હજારો રાજાઓ તેને ભક્તિપૂરક મેવના હતા, તથા રાજ્યભાગરૂપ
ભરને ધરવા સ્તબ સમાન, સદ્બુદ્ધિવાળા, નિષ્કપટ સેકડો મત્રીશરો તેની વ્યાસપાસ
મેગ હતા વળી ધણી ભારે લગ્નમંથા મળતી સપત્ન્યા લપટ ગ્હેનાગ કોડો સૈનિકોથી
તે પરિવરાયતો હતો, તેવામાં હાથમા મોનાનો દુ- પાનાર છદ્ધિ તે આ રીતે

વહસમસમરસપ-લ્લપટમટક્રોટિભિઃ પરિવૃતસ્ય । કરકલિતકનકદંડો-વિ
જ્ઞાપયામાસ વેત્રીતિ ॥ ૪૫ ॥

(ચતુર્થ ફલાપક)

દેવ દિદ્ધુર્વૈરિંગમલ્લનામા નટાગ્રણી રુદ્ધઃ । સક્ષેપનિવદ્ધસન-ત્તુમા-
રનાટ્યમનધોસ્તિ ॥ ૪૬ ॥ લઘુ મુચેત્યુક્તેસતિ-મહીશુજા વેત્રિણા સ આ-
નાયિ । કૃત્વાનિપાતર્કિન્નર-મિત્યાશિપમયનૃપસ્વાદાત્ ॥ ૪૭ ॥

તથા—

પદ્મવદામવર્તિ, નિધીન્નવ, ચતુઃપટ્ટિં સહસ્રાણિ ચ-દ્વીપાં, ક્ષો-
ણિશુજા તદર્દ્રમપર દ્વિ'સપ્ત રત્નાનિ ચ । યસ્ત્યક્ત્વા તૃણવન્નવાસિતિનિધુરો
જૈન વ્રત શિશ્રિયે-રાજપિ' સ સનત્કુમાર રૂઢતે ધૂપાલ ધૂપાદિત્રયે
॥ ૪૮ ॥ અથ નાટ્યાલોકન-કૌતુકરસવિવશમાનસ સકલ । નિનત-
નયમશ્રુતિજન-નૃપતિર્વિસ્પૃષ્ઠૈશિષ્ટ ॥ ૪૯ ॥

તસ્યાનુવૃત્તિવશતઃ સનિલાસામુજ્જ્વલા તતો દૃષ્ટિં । તદભિનયકૃતે
સ કૃતી-નટનેતરિ પાતયાચક્રે ॥ ૫૦ ॥ બુધ્ધ્વાયો નૃપહૃદય-રૂદયગ-

નિનયના લાગના (૪૨-૮૩-૪૪-૪૫) [આ ચારે ગાથાઓનું કલાપક છે]

હે દેવ ! વૈરિંગમલ્લ નામે મોટો નટ સનત્કુમારના નાટ્ય અબ્ધને સક્ષેપમા
તેયાર કરી તમને બોલ્યા આવેનો છે, તેને મે અટકાવેલો છે (૪૬) રાગએ શરમા યુ
દ્ તેો જનની અદર મોકનાન, એટલે છડીદર તેને ત્યા લા યો એટલે તેણે તથુ પાત્રોની
કિ ૨ [બે ૫ ૬૫૨ ત્રીજો ઉભો રહે તેવો ડેખાન] કરીને આ પ્રમાણે રાગને આશિષ
દેવા લગ્યો (૪૭) જ ખડગી પૃથ્વી, નવ નિવાન, મોઝક હમ્મર સપીઓ, બનીશ
હમ્મર રાગઓ, અને મોદ રત્નોને તથુખ માફક છેડીને સસારના દુ ખની ગમરામ જેણે
જનની રીક્ષ લીધી, તે સનત્કુમાર રાજર્ષિ, હે ધૂપાળ ! તને શ્રીમદ્ધર્મકથાઓ [૪૮]

હવે નાટક બોનાના કાનુબ્ધા રસમાં પોનાના પુત્રો વગેરે તમામ જનોને તેણે
શ્રુ લી મીતે આનુર મનનાગા બોલા [૪૯] એટલે તેમની અનુશ્રુતિના વશે તે અનુર

ગમયા ગિરામૃણાત્ સોપિ । મો ભા પાર્પત્ત્યજનાઃ શ્રીચદ્રનરેશ્વન્મમુત્તા' ।

॥ ૫૧ ॥ ઘનમેકમેકતાની-ભૂય શૃણુત તુર્યચક્રિણથરિત । ઇતિ જલ્પ

ઝટકૌ-સ્તદધિય કર્તુમારેભે ॥ ૫૦ ॥

તયાહિ

શ્રીહસ્તિનાપુરપતે-સનત્કુમારસ્ય નૃપતિતિલકસ્ય । પદ્મલલિતભરતભર્તુઃ

પ્રાજ્ઞ સામ્રાજ્યમનુભવતઃ ॥ ૫૨ ॥ અપ્રતિમરૂપલક્ષ્મી-ત્રિલોકનોત્પન્ન-

વિસ્મયોત્કર્ષ' । મ-યેસમ નિલિંપાન્ સુરપતિરિતિ નિગદતિસ્મ મુદા ॥ ૫૪ ॥

મો મો અમરા' પશ્યત-સનત્કુમારસ્ય સાર્વભૌમસ્ય । પૂર્વાર્જિતશુભનિર્માણ-

કર્મનિર્મિતલસન્મૂર્તેઃ ॥ ૫૫ ॥ સા કાપિ રૂપલેખા-ચરેણ્યલાવણ્યકાતિ

પરિકલિતા ! । સુરસઙ્ગજન્મિનામપિ-યા પ્રાયો નૈવ સમયતિ ॥ ૫૬ ॥

અશ્રદ્ધયતાવિતિ સુરપતેર્વચો વિજયવૈજયતારયૌ । ક્ષિપ્ર વસુધરાયા-દ્વા

ધમૃતમૃજાવવાતરત ॥ ૫૭ ॥

રાજ્યે તે નટનાયકને તે સનત્કુમારનો અભિનય કરી બતાવના ખાતર તેના તરફ હમારો
કરના સાથે ઉજાગી નજર ફેરવી [૫૦] ત્યાં રાજ્યો અભિપ્રાય સમજી જઈ, તે નટ
મનેહર વાણીથી બોલ્યો કે, હે શ્રીચદ્રનરેશ્વર પ્રમુખ સલાજનો ! થોડો વખત એકતાન
થઈને બોધા અકર્તવ્ય અરિત સામગ્રો, એમ બોલીને તે નટનાયક તેનો અભિનય
કરવા લાગ્યો [૫૧-૫૨]

તે આ રીતે છે

શ્રીહસ્તિનાપુરના સ્વામિ જ ખડનાગા લલિતદેવના ઉપરી, મહાન્ સામ્રાજ્ય
બોગવનાં સન કુમાર નરેશ્વરની અત્યુત્તમ રૂપલક્ષ્મી જોવાથી આત વિસ્મય પામીને સૌ
ધર્મદ્ર પોતાની સઆમા રહેના દેવો ! આ પ્રમાણે કહેના લાગ્યો [૫૩-૫૪] હે દેવો !
પૂર્વે ઉપાર્જન કરના શુભ નિર્માણ નામ કર્મથી અનેવા ઝગડતા શરીરાકારવાળા સાર્વભૌમ
મહારાજ સનત્કુમારની કેવી રૂપરેખા છે, તે જુવો કે, જે અહીં દેવનોકર્મા જન્મેવાઓને
પણ પ્રાપ્તે હશે નહિ (૫૫-૫૬) આ રીતે ઘટે કહેના વચનપર તરત જાનીને વિજય અને
વૈજયત નામના બે દેવો જલદી પૃથ્વી તરફ ઉતરી પડ્યા [૫૭]

અગતરે ચ સર્વેષિ-વિસ્મયસ્મેરલોચનાભોજા' । ક્ષિપિતો ભક્તિ-
ત્યવહિત-ચિત્તા આરુર્ણયામાસુ ॥ ૫૮ ॥ તૌ તદનુ વિપ્રરૂપેણ-શૂપ-
રૂપાવલોકનસતૃષ્ણૌ । દ્વારસમીપેસ્થાતા પ્રાસાદદ્વારિ ભૂમિયુગ્મઃ ॥ ૫૯ ॥
આસીત્ સનત્કુમારો-મુક્તાલકારસારનેપથ્ય' । પ્રારબ્ધમજ્જનોભ્યગ-સગમો
વદન્નુષ્ઠ' ॥ ૬૦ ॥ દૌવારિકેણ તૌ વિપ્રયુગૌ દ્વારસસ્થિતૌ કથિતૌ ।
પ્રાવીવિપત્તદાપ્યેપ-ચક્રવર્તી સનયવર્તી ॥ ૬૧ ॥ અમતિરૂપ રૂપ-તૌ
દૃષ્ટ્વા તસ્ય રાજરાજન્ય । મૌલિં ત્રિધૂનયતૌ—દન્યતુમિતિ વિસ્મિતૌ મનરિ
॥ ૬૨ ॥

एतस्य भालपट्टोय-मस्तशस्ताष्टमीरजानिजानि । नीलोत्पलजपसपत्रे-
नेत्रे कर्णमविभ्राते ॥ ६३ ॥ दत्तच्छदयुगमभिभूत-यकविवीफलच्छादि
विकाशं । जिनशुक्तिःश्रुतयुगली—कठोय पांचजन्यजयी ॥ ६४ ॥

(આ વખતે સર્વે સભાસદો નિરભયથી નિહાસેલી આંખોવડે જોના થમ ' હવે
પછી શુ બનશે તે જાણવા ખાતર ધ્યાન બંધને સામજવા લાગ્યા) [૫૮] તે જો
દેવો ત્યાર બાદ જાણવું ૩૫ ધરીને ગળતુ, ૩૫ જોવા આતુર થઇ, રાજમહેનના આરો
દરનાગ પાસે ઉભા ગયા (૫૯) આ વેળા સનત્કુમાર પોતાના અનકાર અને કપા
હતારીને અંગે ખુબ અભય [તેજ અતર] સમગ્રવી સ્નાન કરવા બેઠો હતો, તેજે
દ્વારપાળે દરવાજે જે આહ્વાણો ઉભેના જણાવ્યા ત્યારે ન્યાયશાળી તે ચક્રવર્તીએ તે વખતે
પણ તેમને અદર બોલાવી લીધા [૬૦-૬૧] ત્યારે તે રાજરાજેશ્વરનુ અનુપમ ૩૫
જોઇને વિસ્મિત થઇ, માથુ ધુણાવતા ચક્ર તે જે દેવો મનમા આ રીતે વિચારવા
લાગ્યા — (૬૨)

એવું આ કપાળ અજવાળી આઠમના ન તે ભુલાવી દે છે અને કરીના છેડ
સુધી પહોચેની એની આંખો નીલોત્પનને જીને તેડી છે [૬૩] એના જે હોઠ પાકેલી
ગોળોની કાનિના નિકાલને દુર્રાવે છે, જે જાન ઝીપને જીતે તેવા છે, અને આ કંઠ પાથ
જન્ય શખો નિગમ કરે છે [૬૪] એની જે બુઝઓ હસ્તિસજ્જની મુઠના આકારને

સ્ત્રેરમરાજસરા-કારતિરસ્કારકારિણીં વાહ । વયમ્પલમપરાચલ-પૃથુલ-
શિલાશ્રીવિલુટાઠ ॥ ૬૫ ॥ કટરે કરચરણતલ-તંજિનકારિહિપટ્વ-
મચય । નિમયમમુપ્ય સર્વોગત્રીં નૈદિ ગોચરો યાચાં ॥ ૬૬ ॥ કોપ્ય-
સ્યાદો લાવ્યસરિત્પુગે નિર્ગલો યેન । જાનર્માનાભ્યગ-—ભવિભામિવ
ચારચદ્રિનયા ॥ ૬૭ ॥

વર્ણયાતિસ્મ યયેંદ્ર-સ્નયેદમાભાતિ સમયિક ચાપિ । ન કદાચના-
પિ મિથ્યા-વદતિ વાચ મહાત્માનઃ ॥ ૬૮ ॥ કિમિદ્વાગતૌ ભવતા
રિતિ પૃથૌ ચક્રિણાય ત્તાં જગદ્ઃ । અપતિમ તવરૂપ-ત્રિજગત્યાં ગીયતે
શૂપ ॥ ૬૯ ॥ દૂગદપિ તત્ શ્રુત્વા-તરગિતામુદ્રમૈતુલ્યસમુદ્રાં । અવલોક-
યિતુમિદા વા-માયાન નૈરેદ્રશાર્દૂલ ॥ ૭૦ ॥ વ્યાર્ગ્યમાનમતુલ-તવરૂપ
શુશ્રુવે યયા લોકે । નરચર તતોપિ સવિશેષ-મેતદાલોન્યતેસ્માભિઃ ॥ ૭૧ ॥

તિરસ્કૃત કરે છે, તથા ૬૫ સ્થળે એની પળેગી શિનાઓની રોઆને છુટે તેથી છે [૬૫]
એના હાથ પગનાં તથા ખરેખર અશોકના પક્ષોને તરઝાડી નાખે તેવા છે, ખીણુ વૃધ
ગુ ટહીએ ? એના સરળા અગોની શોભા વાળીને અગોય છે [૬૬] એના કારણપૃષ્ઠ
નદીનો કોણ જાણે દેવો છુટ વહેતો પૂર છે કે, જેના લીધે ચંદિકામા જેમ તારાની ભયોતિ
ન દેખાય, તેમ એના સરીરે કરેતુ અભ્યગ પશુ જાણી/વકાશ નથી [૬૭]

છંદે જેમ એનુ ૩૫ વર્ણુ-નુ હતુ તેનુજ, બ કે તેથી વિરોધ અધિક તે લાગે
છે ખરી વાત છે કે મહાત્માઓ કોઈ વખતે પણ મિથ્યા વાણી બોલતા નથી, (જેમ
દેવો વિચારવા લાગ્યા) [૬૮] હવે ચંદિકે તેમને પુછ્યુ કે, તમે શા પ્રયોજને છતાં
આવેના છો ? ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે, હે શૂપ ! ત્રણે જગત્માં તાર ૩૫ અનુપમ ગવાય
છે, તે સાલણીને અમે ભારે કાણુ ખામી, હે નરેદ્ર શાર્દૂલ ! તમને જેના માટે દુરથી
છતા આવ્યા છીએ [૬૯-૭૦] હે નરેશ્વર ! લોકમા જેનુ તાર ૩૫ અનુ-૧ વર્ણુવાય
છે, તેના કરતા પણ વિશેષ અમે જોઈએ છીએ (૭૧) આ રીતે તે બ્રાહ્મણોનુ વચન

શ્રુતેતિ વિમલચન-સ્મિતવિચ્છુરિતાધરો નૃપ પ્રોચે । કાતિરિય કિલ
કિયતી-પરિતોષ્યમે કૃતાભ્યમે ॥ ૭૨ ॥

ક્ષણમાત્રમિતો ભૂત્વા-મો મો દ્વિજસત્તમૌ પ્રતીક્ષેયાં । મજ્જનકક્ષણ
એવોઽસ્માભિર્નિર્વર્ચયતે યાત્ ॥ ૭૩ ॥ રચિતવિચિત્રાવલ્પ-ત્રિભૂષિત
ભૂરિભૂષણગણેન । રૂપ મમ પદ્યેત-સરત્તનમિય કાચન ભૂયઃ ॥ ૭૪ ॥
તદનુસ્નાતવિલિપ્તો-લકૃતિનેપ-વ્યભૂષિતો ભૂપ । અધ્યાસામાસ સદ-સદન
ગગન ગગનમણિવત્ ॥ ૭૫ ॥ સમનુજ્ઞાતૌ ભૂયોપિ-ભૂપરૂપ દ્વિજૌ મપ-
શ્યતૌ । દલદલધક્કીચક્રાવિવ વિચ્છાયૌ ક્ષગિતિતૌ જાતૌ ॥ ૭૬ ॥

[અહઠ ક્રિમેતદિતિ સર્વેષાં સમ્યાઃ સાઙ્ગત પરસ્પરચ્છદીક્ષામાણુ,]

અનલકૃતેષાં પૂર્વે-મપિદષ્ટે દષિતૌ યુવા વિમૌ । સમલકૃતેષાં સમતિ-
દૃશ્યેથે કિમિતિ સવિપાદૌ ? ॥ ૭૭ ॥ ઇતિ ચક્રમૃતા પૃથ્વો-ભૂદેવો તૌ
જજલ્પતુર્ભૂપ । અધુના તાવકદેહે-સક્રાતા વ્યાપ્તયઃ સપ્ત ॥ ૭૮ ॥ તદ્-

સાક્ષીની દ્વારપથી હોઁ ફરતીને રાજા બોલ્યો કે, અભ્યગથી સધળા રથને ડાકાયના
અગમ્ય દમણા આ કાતિ તે શી ગણનીની હોય (૭૨) હે ભાગ્યવાન ! ક્ષણભગ
બહાર જઈને તમે ઉભા રહો, એટલે અમે નહાનામે પ્રસંગ પતારી લઈએ બાહ્ય તરેહવાર
કપડાથી સજેશુ અને ધણા ભુલોથી રાણગારેડુ મારે રૂપ રત્નથી જોડેલા મોના માફક
[જોના જેવું થશે એટલે] તમે ફરીને જોએ (૭૩-૭૪) બાહ્ય તે નહાધોષ અન
કાર તથા નેપથ્ય (ફેસ)થી રાણગારેયો યઈ, આકાશમા જેમ સ્વપ્ન પ્રકાશે, તેમ સભા
સ્થાનમા આવી ખેડો (૭૫) હવે બાહ્યોને રાજા મળના ફરીને તેઓ રાજાનું રૂપ જોના
થમ દલથી બળેના વાસની મારક ઝંઘ ઝંખાણા પડી ગયા [૭૬]

(આ વખતે સધળા સભાસદો ચમકાને અરેરે ! આ તે શું દરો ?
જેમ ચિતલી ધસારા સાથે અરસપરસ જોવા લાગ્યા)

ત્યાં ચક્રવર્તી તેમજ પુછના લાગ્યો કે, પૂર્વે રાણગાર વચરના અને જોઇને પડુ

શવિનચ્યદતુલાગ-રૂપલાવણ્યર્ણકાતિગુણ. । ત્વ વર્તસંસ ઇત્યાવાં-પ્રતિપદ્મૌ
શોકસંભાર ॥ ૭૯ ॥ કયમેતદ્વિજાયત-ઇત્યેવ પ્રશ્નિતૌ ભરતપાતિના । તૌ
શિષ્ટયથાસ્થિતસર્વપૂર્વધ્રુવરાજવૃત્તાતૌ ॥ ૮૦ ॥ પ્રકટિતનિજસ્વરૂપૌ-ગી-
ર્વાણૌ પ્રતિગતૌ યથાસ્થાન । વૈરાગ્યોપગતમતિ-શ્રવણરોઽર્ચિતયદધૈવ
॥ ૮૧ ॥

ભવનજનયુવતિચતુરંગસમ્રહો યસ્ય કારણાત્ ક્રિયતે । તદ્દારુદા-
રણઘુર્ણૈ-રિવ રોગૈર્લુપ્યતે માત્ર ॥ ૮૨ ॥ યેન વિમોહિતમતયો-ઢિત
મહિત ચિંતયતિ નહિ જીવાઃ । તદ્યૌવનમિહ વનમિવ-જરા દવાનર્લ-
શિલા દહતિ ॥ ૮૩ ॥ અવલિપ્તો યેન જનઃ-કૃત્યાકૃત્ય ન વેચિ તદ્દૂપ ।
મહુ ચિનશ્યતિ ધાતુ-સોમે હિમપાત ઇવ કમલ ॥ ૮૪ ॥ અદ્યશ્વોષ
વિનાશિન-પ્રતસ્ય શરીરકસ્ય તદિદાનીં । યદ્દામ્યવિનશ્વરફલ-મિતિ નૃ-

હે પ્રિયો ! તમે દર્શિત થયા હતા, ત્યારે હમણા મને સજુગાર સન્નેલો છે, છતાં તમે
દિનગીર કેમ દખાવ્યો છો ? ત્યારે તે બ્રાહ્મણો બોલ્યા કે હે ભૂપતિ ! હમણા તમારા
સરીરમા સાત વ્યાધિઓ ખબર થઈ છે, તેના લીધે તારા અમનુ અતુલ રૂપ, લાવણ્ય,
પણ તથા કાતિ, શુણ્ણ, એ બધા નાશ પામતા બન્ય છે એથી અમે દિનગીર બન્યા છીએ
[૭૭-૭૮-૭૯] ભરનાધિપે પુણ્ય, એ તમે કેમ જાણ્યુ ? ત્યારે તેઓ યથાર્થપણે પૂરે
કહેલી ઇદની વાત જણાવીને પોતાનુ રૂપ દર્શાવી પોતાના સ્થાને પાછા આવ્યા હવે સ-
નક્રમાર વૈરાગ્યની ભુદ્ધિ વરીને આ રીતે ચિતવના લાગ્યો — (૮૦-૮૧)

જે ॥ કારણે શ્રમ સગા, શ્રીઓ અને ચતુરગી લક્ષ્મણો સમ્રહ કરાય છે તે
શરીર ભયકર ખીજોથી જેમ વાકુ બગડે છે તેમ મેજોથી બગડે છે (૮૨) જેણે
કરીને મતિ ખોધ દઇ જીવે દિનપ્રદિન વિચારતા નથી, તે વૈરાગ્યને દવાનગની ન્તાગા જેમ
પનને માણે તેમ જગ બાગી દે છે (૮૩) જેનાથી અર્ચિત થઇને માણ્યો રૂપાદિત્ય
બળી રાકતા નથી, તે રૂપ દ્વિમ પડતાં જેમ સમગ નાશ પામે, તેમ ધાતુસેલ થતા
જદ બગી બન્ય છે [૮૪] તે માટે આજ કે કાલ નાશ પામના આ શરીરનુ અર્ચિ

પતિથેતસિ વિભાજ્ય ॥ ૮૫ ॥ પ્રાજ્ય સામ્રાજ્યમિદ-વિહાય [લોકા
અહો નિરીક્ષધ્વ] । આદત્તે જિનદીપ્તાં-તારતરી મિવ મર્વાંમોઘૌ ॥ ૮૬ ॥

સાગસમિવ દશમદ્વાર-રોધિન ચિકુરનિકરમસિતરુચિં । (પ-
દ્યત પદ્યત પુરત*)-સમૂલમુન્મૂલયત્યેષઃ ॥ ૮૭ ॥ (પુરતોવલોકય-
ધ્વ) મગિરત્નોત્કટકિરીટહારાદિ । આમરણસમૂહો ય-નિર્માલ્યમિવા
મુનાત્યાજિ ॥ ૮૮ ॥ [નિધ્યાત] નાયમુવત-ઋદત્યત.પુર સ્ફુરદ્દુ ત્વ ।
સ્વરતરસમીરલહરી-મરુપિત સ્વગકુલમિવાત્રે ॥ ૮૯ ॥ હા નાય નાય
કિં વય-મેકપદેપ્યશરણાસ્વયાત્યક્તા.। એવ વિલપતિ જના હતસર્વસ્થા
શ્વે [સ્વ] ॥ ૯૦ ॥

इति तेन भरतभर्तु-निष्क्रमणव्यतिकरस्तयादर्शि । श्रीचंद्रनृपोपि
यथा-तत्काल जातवैराग्य* ॥ ९१ ॥ स्मृतपूर्वभवभुतशुद्ध-सयम. पच-

નધર હજી હાલ મેળરી લઈ એમ ચિત્તમા રિયાગિને [હ ભોમ ! જુવો] તે રાજા
મોટું રાજ્ય ત્યાગ કરી, બરસાગરમા નાર સમ્પન્ન જિન દીપ્તા મહત્વ કરવા
સાગ્યો [૮૫-૮૬]

[સામે જુવો સામે જુવો] આ દશમા દ્વારને રોકી ગમ્પનાર હોવાથી 'નલ્લે
અપરાધી થએના હોય તેમ કાળી કાતિવાળા વાળોને આ રાજા મૂવથી ઉમેડી નામે [૮૭]
[૮૭] (સામે જુવો) મણિ અને રત્નોથી ભરેલા મુગટ તથા દાર વગેગ આ એ
આભરણો એણે નિમા ૧ માફક તળ્યા છે [૮૮] (જુવો) ધણીએ મુઝી દીધેડું
અતપુરુ દુખી અગાળે કંડના અમભાગપર બેઠેના પક્ષીઓ સખ પવનના ઝપાટાથી
મુજીને ચીચીચારી પાડે તેમ રહે છે [૮૯] [જુવો] હે નાય હે નાય ! અમો અ
શરણોને તુ એક મ કેમ મેલી જાય ■ ? એમ જુટાવનાઓની માફક સોડો વિલાપ
કરે છે (૯૦)

એ રીતે નમનાયકે બરતાધિપતિ મનહુમાળના નિષ્ક્રમણને બનાવ એવી રીતે
છા ચે ૧ જેથી થીમદ રાજા પણ તત્કાલ વૈરાગ્ય પામી પૂર્વજન્મના મુન સયમને સ-

મુદ્દિઠ્ઠલોચઃ । સુરદત્તસાધુવેષો-વિનિર્યયૌ રાગમદિરતઃ ॥ ૧૨ ॥ નદ-
વિલસિતમિમદ્વિલ્લ-નિર્નાથાન્નાય માસ્મ નસ્ત્યાહીઃ । એવ રુદત્યપિ
જને-વિહત. સ ઋનિર્યયાભિમત ॥ ૧૩ ॥ અપવિતૃવિયોગવિહલ-ચિત્ત
મનિચ્છતપશ્ચૂર્ણાંશ્વ । શ્રીપ્રમથુચૈ રાજ્યે-કૌમારે ચ પ્રભાચદ્ર ॥ ૧૪ ॥
વિનિવેદ્ય વિનયનમ્રઃ સામતૈઃ સચિવપુંગવૈશ્વોક્ત । અસ્તોકશોકશઃ-દ્વ
રણમવર્ણરિદ્ધ વચનૈઃ ॥ ૧૫ ॥

મા દેવ કૃપાઃ-સ્વપિતુઃ-શોકમશોચ્યો હસૌ મહાભાગઃ । રવલ-
મહિલૈષ વિમુક્તા-યેન સમગ્રાપિ રાજ્યશ્રીઃ ॥ ૧૬ ॥ કો નામ પ્રાર-
મતે-દુઃકરમેષવિધ ધ્રમણધર્મઃ । માયો વૈરાગ્યમનિઃ-ક્ષણ મેઠ મતિમતા-
મપિ યત્ ॥ ૧૭ ॥ શોચ્યાસ્તપ્ત યે કાલ-ધર્મતામુપગતા અકૃતમુકૃ-
તાઃ । યૈરુદ્યત મતિધર્મે-તે મુરને પચપાઃ પુરુષાઃ ॥ ૧૮ ॥ નિશ-
મયાતિ કો ન સમય ?—ક'સર્વ નેક્ષતે ક્ષણવિનાશિ ? । મતિસમયભાવિ

ભારી, પચ્ચુદિધી લોચ કડી દેવેથી સાધુનો વેષ પામી, રાગમદિરતી નીકળી પડ્યો
(૯૧-૮૨) ' આ એ બધું નાનું વિનસિત છે માટે હે નાથ ! અગ્રેને નાથ વગરના કરી
છોડી નહિ જા એમ તેનો પરિવાર રક્ષતા જતા પણ તે કાપિ પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે
નિહાર કરવા લાગ્યો [૯૩] હવે આપના સિમેગથી નિર્દોષ બનેતા અને આમુ ભરેની
આબોવાળા શ્રીપ્રમથુમારને તેની ઇચ્છા નહિ જતા પણ વિનયથી નમેના સામતો તથા
મત્રિધર્મએ બેભાશ્યા અને પ્રભાચદ્રકુમારને સુરરાજપદે રથાપ્યો અને ભારે શોકરૂપ
શક કહાડવામા પુશીવાર તે લોકોએ તેમને વચનોથી આ રીતે કહ્યું (૮૪-૮૫)

હે દેવ ! તમે તમારા પિતાનો શોક મ કરો કેમકે મનાગામ તો અગોચર છે કે,
જેણે કપરી સીના જેની સવળી ગળનનક્ષત્રીને ઝોડી છે [૯૬] આવો હું કર શ્રમણ
ધર્મ કોણ ઉપાડી સકે ? કેમકે શુદ્ધિવતોને પણ વૈરાગ્યની શુદ્ધિ ક્ષણભંગ રહે છે [૯૭]
શોક તો તેમનો કરવો જોઈએ કે, જોએ સુકૃત કર્યા સિવાય મરણ પામે બધી જોએ
ધર્મમાં ખૂબ ઉદય કરે, તેના જગતમા પાચ જગ પુરો હોય છે (૯૮) કોણ શાસ્ત્ર
નથી સાંભળેતો ? કોણ સધળું ક્ષણ વિનાથી છે, એમ નથી જોતો ? પ્રતિ ક્રમયે પ્રાણિઓનું

પતિથેતસિ વિભાજ્ય ॥ ૮૫ ॥ પ્રાજ્ય સામ્રાજ્યમિદ-વિહાય [લોકા
અહો નિરીક્ષધ્વ] । આદત્તે જિનદીક્ષાં-તારતરી મિવ મવાંભોઘૌ ॥ ૮૬ ॥

સાગસાનિવ દશમદ્વાર-રોધિનં ચિકુરનિકરમમિતસર્ચિ । (પ-
શ્યત પદ્યત પુરત*)-સમૂલમુન્મૂલયત્વેપઃ ॥ ૮૭ ॥ (પુરતોવલોકય-
ધ્વ) મશિરત્નોત્કટકિરીટહારાદિ* । આમરણસમૂહો ચં-નિર્માલ્યમિવા
મુનાત્યાજિ ॥ ૮૮ ॥ [નિધ્યાત] નાયમુક્ત-ઋદત્યત*પુર સ્ફુરદ્દુ.ત્વં ।
સ્વરતરસમીરલહરી-પ્રકપિત સ્વગકુલમિવાત્રે ॥ ૮૯ ॥ હા નાય નાય
કિં વય-મેકપદેપ્યશરણાસ્ત્વયાત્યવતા.। એવ વિલપતિ જના હતસર્વસ્થા
શ્વે [સ્મર] ॥ ૯૦ ॥

इति तेन भरतभर्तु-निष्क्रमणव्यतिकरस्तथादर्शि । श्रीचद्रवृषोपि
यथा-तत्काल जातवैराग्य* ॥ ९१ ॥ स्मृतपूर्वमवभुतशुद्ध-सयम. पच-

નશ્વર ફળ દ્વારા મેળવી લઈ એમ ચિત્તમા વિચારીને [હ લોકા । જુવો] તે રાજા
મોટું રાજ્ય ત્યાગ કરી, ભગવાનના નામ સમાન જિન દીક્ષા પ્રાપ્ત કરવા
સાગ્યો [૮૫-૮૬]

[સામે જુવો સામે જુવો] આ દશમા દ્વારને રોકી ગાળનાર હોવાથી 'જલ્લે
અપરાધી થએના હોય તેમ કાગી કાતિ-રાળા વાળેને આ રાજા શૂનથી ઉમેરી નામે છે
[૮૭] (સામે જુવો) મણિ અને રત્નોથી ભરેલા મુગટ તથા દ્વાર વગેરે આ એ
આમરણો એણે નિમાદન પ્રાપ્ત કર્યા છે [૮૮] (જુવો) મણિએ મુકી દીધેલું
અત પુર દુ ખી અનાજે ઝૂળના અમ્રાગપર બેઠેલા પક્ષીઓ સખ પાનના ઝપાટાથી
મુછને નીચીવારી પાડે તેમ રહે છે [૮૯] [જુવો] હે નાય હ નાય ! અમો અ
શરણોને તું એકદમ કેમ મેલી જાય ? એમ જુલાયનાઓની પ્રાર્થના લોકો વિચાર
કરે છે (૯૦)

એ રીતે નાનાપકે ભરતાધિપતિ અનંતકુમારના નિષ્ક્રમણનો અનાવ એવી રીતે
છા યોગ્ય રીતે શીઘ્ર રાજા પણ નાના યૌવન પામી, પુત્રભવના શુભ સમયને સ-

મુદ્ધિતલોચ । મુરદ્વચસાધુવેપો-વિનિર્યયૌ રાજમંદિરતઃ ॥ ૯૨ ॥ નદ-
વિલસિતમિમદ્વિલ-નિર્નાયાદ્વાય માસ્મ નસ્ત્યાસીઃ । એવ રુદત્યપિ
જને-વિહત' સ મુર્ધિર્યયાભિમતં ॥ ૯૩ ॥ અથપિતૃવિયોગવિહલ-ચિત્ત
મનિચ્છતમશ્રુપૂર્ણાક્ષ । શ્રીમમ્મુદ્ધૈ રાજ્યે-કૌમારે ચ પ્રમાચદ્ર' ॥ ૯૪ ॥
વિનિવેદ્ય ત્રિનયનઘ્ન. સામતૈઃ સચિવપુગવૈશ્વોક્તં । અસ્તોરુશોકશક-દ્ધ
રણમવગૈરિદ વચનૈઃ ॥ ૯૫ ॥

મા દેવ કૃપાઃ-સ્વપિતુઃ-શોકમશોચ્યો દાસૌ મહાભાગઃ । સ્વલ-
મહિલેવ વિમુક્તા-યેન સમપાપિ રાજ્યથીઃ ॥ ૯૬ ॥ કો નામ માર-
મતે-દુઃકરમેવધિષ અમળધર્મ્મ । પ્રાપ્યો વૈરાગ્યમતિઃ-ક્ષણ મૈરુ મતિમતા-
મપિ યત્ ॥ ૯૭ ॥ શોચ્યાસ્તપ્ત યે કાલ-ધર્મતામુપગતા અકૃતમુકૃ-
તા. । વૈરુદ્યત મતિધર્મે-તે મ્ભવને પચપાઃ પુરુષાઃ ॥ ૯૮ ॥ નિશ-
મયાતિ કો ન સમય ?—કઃસર્વ નેક્ષતે ક્ષણવિનાશિ ? । પ્રતિસમયમાદિ

ભાગી પચમુદ્ધિથી લોચ કળી દેવેથી સાધુનો વેપ પામી, રાજમંદિરથી નીકળી પડ્યો
(૯૧-૯૨) ' આ એ બધુ નમ્મુ ત્રિવસિત છે માટે હે નાથ ! અમો નાથ વગરના ' કરી
છોડી નદિ ના ' એમ તેનો પરિવાર ગતતા છતા પણ તે સ્વપિ પોતાની હજી પ્રમાણે
વિહાર કરવા લાગ્યો [૯૩] હવે બાપના વિયોગથી ત્રિદુઃખ બનેના, અને આસુ ભરેલી
આંખોનાથી શ્રીમમ્મુદ્ધારને તેની હજી નદિ છતા પણ ત્રિનયથી નમેના સમતો તથા
મત્રિધર્મસમે બેઆપો અને પ્રભાચક્રુમારને મુરારાજપદે સ્થાપ્યો અને ભારે શોકકૃપ
શક મહાદામા મુદ્ધિયત તે લોકોએ તેમને વચનોથી આ રીતે વધુ (૯૪-૯૫)

હે દેવ ! તમે તમારા પિતાનો શોક મ કરો કેમકે મનાભાગ તો અમોઅમળ છે કે,
જેણે કપની સ્ત્રીના જેવી સધળી રાજ્યનદમીને છોડી છે [૯૬] આવો દુ કર અમ્મ
ધર્મ કોણે ઉપાડી શકે ? કેમકે શુદ્ધિવતો પણ વૈરાગ્યની શુદ્ધિ કાણુબાજ રહે છે [૯૭]
શોક તો તેમનો કરવો જોઈએ કે જેઓ સુદૃઢ કર્યા સિવાય મરણ પામે બકી જેઓ
ધર્મમાં ખૂન ઉલમ કરે, તેના જગતમાં પામ જગ પુરનો હોય છે (૯૮) કોણે શાસ્ત્ર
નથી સાંભળતો ? કોણે સધળુ શશુ વિનાથી છે, એમ નથી જોતો ? પ્રતિ સમયે પ્રાણિઓતુ

મરણ-શરીરિણાં કો ન ભાવયતિ ? ॥ ૯૯ ॥ કો વા હૃદિ નહિ ધત્તે-
 ગુરુપદેશ સદા મુક્તિનિવેશ ? । કસ્ય નવામિયમક્ષય-મનતમસદશમ-
 મૃતસૌખ્યં ? ॥ ૧૦૦ ॥

કિંતુ ચલચિત્તભાવા-ચ્છદનુષ્ટાને મૃશ ગતોત્સાહાઃ । ગિરિગુરુકા અ-
 પિ પુરુષા-અવસર્પતો વિલોમ્યતે ॥ ૧૦૧ ॥ દેવેન પુનસ્તત્કિમાપિ-સાહ-
 સ વ્યવસિત મહામતિના । યદસમસાહસિકાનામપિ ચેત. રલ્લ ચમ-
 ત્કુરુતે ॥ ૧૦૨ ॥ ઇપોપિ દેવપરમો-પકારિભાવેન નાટકવિધાતા । સ-
 દ્ધર્મસૂરિરિવ વો વિશેષતથાચિત્તયુક્તઃ ॥ ૧૦૩ ॥ એવ નિશમ્ય રાજા-
 રગાચાર્ય પ્રવૃજ્ય વિસસર્જ । કિંચિદુપશાંતશોકો-નીતિલતાસજલજલવાહઃ
 ॥ ૧૦૪ ॥ નીહારહારધવલાન્-નવ્યવિહારાન્ વિધાપયન્ ઘટુશ્ચ । ગુર
 ગૌરવેણ કુર્વન-સાધર્મિકલોકવાત્સલ્ય ॥ ૧૦૫ ॥

મુઘજન સદ્ધર્મે-સ્થિરયન્ જિનશાસનોન્નતીસ્તન્વા । સામાયિક-

ધત્ત મગ્ધ કોથ નથી વિચારતો ? હમેશા સુખ આનંદ ગુરુને ઉપદેશ પોતાના હૃદયમાં
 કોથ ધારણ નથી કરતો ? આ અને અક્ષર બનત અનુષ્ઠાન અશ્વત્થુખ [મુક્તિસુખ]
 મિથ નથી ? [૮૮-૧૦૦]

પરંતુ પશંત જેવા મોટા પુરુષો પણ અશ્વિત્તપણાથી ધમના અનુષ્ઠાનમાં ઉત્સાહ
 છોડી પાછા પડતા દેખાય છે (૧૦૧) છતાં તમારા મહા મતિરાગા પિતાએ તો કંઈ એવું
 સાહ્ય કર્યું છે કે, જે મહા સાહસિકોના મનને પણ અમ કૃત કરી નાંખે છે (૧૦૨)
 વગી આ નાટક કગનાર તો આપના પિતાનો પરમેશ્વરની દોષાથી ખરા ધનાચારના મારક
 તેમણે વિશેષે પૂજ્યો જોઈએ [૧૦૩] એમ સાબળીને રાજાનો સોક મધક નરમ પડતાં
 તે નિશ્ચિનતા વવારનામાં સળંગ મેધ સમાન રાજા ને નાટક કગનારને ખરામગ પૂછતે
 રજા આપના લાગ્યો (૧૦૪) હવે તે ખરશ અને હાર જેવા ધોળા અનેક નવા વિદારો
 [જિનમતિ] કરાવના લાગ્યો અને ભારે લાકિની સાધર્મિકલોક ૫ કરવા નાગ્યો [૧૦૫]

વગી જે જિનશાસનની ઉન્નતિ કરતો ધર્મ જોળા જોળોને ધર્મમાં સ્થિર કરવા

પૌપથમુલ્ય-ધર્મનિરતોજનિ પ્રાય. ॥ ૧૦૬ ॥ યથ સતત ધર્મોચિત-
મજિગીપુ શ્રીપથ નૃપં જ્ઞાન્વા । અરિદમનક્ષિતિપસ્ત-દેશમુપદ્રોતુમાર-
થત ॥ ૧૦૭ ॥ જ્ઞાત્વે દ ચરમુલ્લસ-સ માણિત* શ્રીપમેળ દૂતેન । કિં
નત્તુ ક્ષતિપયસીમ-ગ્રામકુટીરઋચિલુટનતઃ ॥ ૧૦૮ ॥ પૂર્વજવિહિતપ્રણય-
પ્રાગ્માર મસારમારચય્ય શૃશ । આદ્યદુર્જનત્વ-વિપ્રિયમેવ મમ વિધ-
ત્સે ? ॥ ૧૦૯ ॥

યત*

તે ધન્યાઃ સત્પુરુષા-યેવા સ્નેહોદયમિન્નમુલ્લસારાગઃ । વૃદ્ધિ ગચ્છલ્લ-
જુદિન-મૃણમિવ પુત્રેષુ સંચરતિ ॥ ૧૧૦ ॥ તસ્માદિતોપરાધા-દદ્યાપ્યુ-
પરમમયાગ વત્તે । જ્ઞાતિ, નહ્યગ્રેય-મવામ્યદ્ સ્નેહતરુભેદે ॥ ૧૧૧ ॥
શ્રુત્યેત્પરિદમનનૃપ-સ્ત દૂત પ્રતિહસન્નિતિ જજલ્પ । મો મો ત્વયા નિજ-
મમ્હુ-રેવ વાચ્યો મદીયગિરા ॥ ૧૧૨ ॥

સાગ્યે, અને તે પ્રારે કંગી સામાયિક, પૌપથ વગેરે ધનમાં (હમેશા) સાગ્યેજ રહેતો [૧૦૬]
હવે શ્રીપભરાજને હમેશા ધનમાં સાગ્યે અને જીવ મેળવવાની ઇચ્છા વગરનો નાહીને
અરિદમનરાજ તેના દેશને ઉપદ્રવ કરના વાગ્યો (૧૦૭) તે દૂતના મુખે નાહીને શ્રીપભ
રાજને દૂત મારૂતજ તેને કહેવા મુ કે અમારા મીમાણના કેવાકા અમારાથી ની પૂર્વજો
મૂલીને, (૧૦૮) તુ આપના પૂર્વજોએ જાણેલી રેતપ્રીતને ખમ બગાડી સામાટે
ફર્જનપણ આદરીને આની ગીતે સામાટે તુ માત્ર અપ્રિય કરે છે ? (૧૦૯)

જે માટે જ્યુ છે *

તે સ પુરુષોને ધન્ય નાહવા કે, જેમણે મેલ કર્યાવા વગર પ્રતિદિન વૃદ્ધિ
પામતો થકો કરજની માફક પુરોમાં પણ ચાતુ રહે છે [૧૧૦] માટે આ અપરાધથી
હજી પણ વેગજો થા, આ તારા મુ હા ની માફ કરે જુ કેમકે રોડરૂપ જાગને તોડી પાડના
દુ આગેજાની નથી કરતો (૧૧૧) આમ સાબળીને અરિદમનરાજ તે દૂત પ્રત્યે હસતો
થકો બોલ્યો કે, હે દૂત ! તારે તારા ધમીને મારી તરફથી આ રીતે કહેવું કે, — [૧૧૨]

યથા

તત્ત્વ પાર્થિવ ધર્માર્થ-સંસ્તારાચ્ચક્રલકૃત્યસ્ય । પૃથ્વ્યા, પરિપંથ-
નયા-કૃતમનયાનર્થકારિણ્યા ॥ ૧૧૩ ॥

અથ વાલ્મીકિનામપિ-તદ્દૂર યુવ ધર્મકર્મેદ । એકત્વ કથ સમગતિ-સ્થલતિ
સીમતસઘટન ? ॥ ૧૧૪ ॥ અથ લોકરજનામાત્ર-મેષ આરમ્ભતત્ત્વયા
ધર્મઃ । તદ્ભવ નિશ્ચિતમના-ન દન્તિ તવ દેશમહમધુના ॥ ૧૧૫ ॥
પૂર્વમણયમકટન-મયનીશાનાં પર જિગીષુનાં । દૂષણમેવ ગરિષ્ટ-ગાઢ
મસામર્ધ્યમયનાપિ ॥ ૧૧૬ ॥ શ્રુત્વેતિ દૂતમુલતઃ-શ્રીમમરાજઃ મદીપ્ત-
કોપાધિઃ । વિઠ્ઠલગણેન સહસા-રણભેરી તાદયમાસ ॥ ૧૧૭ ॥
સચ્છન્દાકર્ણનશ્ચગિતિ-મિલિતચતુરગસૈન્યપરિકલિતઃ । શત્રુપતિ મતસ્યે-
સ્વદેશસીમાન્યગાત્ પ્રમથઃ ॥ ૧૧૮ ॥

અરિદમનનૃપોપ્યસ્યાશુ-સમુલ્લ સમજનિષ્ટ રણરસિકઃ । અલસા ન

હે પાર્થિવ ! તે તો વિસ્તારથી ધનના કામ શરૂ કર્યા છે આટે જમીન સબધી આ
અનર્થકારી માથાફેડ મોકલે ગામની જોઈએ [૧૧૩]

અગર જો એને પણ તુ વાચીને હોય તો આ ધર્મકર્મને દૂર મૂકે કેમકે માથું
મોકલે કરાવતું અને કેશ સમારવા એ બે એક ઠોકણે કેમ થઈ શકે ? [૧૧૪] પણ જો
તે પ્રજા લોકોને શાંત કરવા ખતરજ આ ધર્મ અરુચી હોય તો નિશ્ચિત રહે કે તારા
દેશને હવેથી નહિ લૂંટીશ (૧૧૫) વળી પૂરના રોહની વાત કંઈક તે તો નિજયના
ધમ્મ રાજાએને મોકલે દૂતવૃક્ષ ॥ અથવા તો પૂરતું અસામર્થ્ય છે (૧૧૬) આ રીતે
દૂતના મુખથી સાબળીને શીશળ રાજાએ ખૂબ ગુસ્સે થઈને કહ્યો આરક્ષત એમિતી
રજુની બેરી (નોખત) વગરની (૧૧૭) તેને શબ્દ સાબળી ઝટ એકઠી ચએલી
ચતુર મી સેના લઈ તે શત્રુ તરફ ચડ્યો અને ક્રમે કરી દેશના સીમાડે આવ્યો (૧૧૮)

સારે ગુરુસિદ્ધા અરિદમનરાજા પણ તેના સામે જ તૈયાર થયો કેમકે શત્રુઓ

युधे रूरा-विद्या इव भोजनायेह ॥ ११९ ॥ अथ सैन्ययोर्द्वयोरपि—
सुभदाना तत्र चित्रशस्त्रभृतां । संफोटो जनि गगने-सविद्युतामिव पयो-
दानां ॥ १२० ॥ अत्यद्भुतभटवार्द-रथमालवभूभुजः सुभटसघैः । परवल-
मभज्यताद्भुत-सूद्यानमिवद्विपैर्मत्तैः ॥ १२१ ॥ अथ रथमव्यारूढो-भर्ष
सर्पीरयघ्ननीक स्व । उदतिष्ठतारिदमन*—समरायास्फालयश्चाप ॥ १२२ ॥
युगपद्विमुक्तशितविशिख—सचयैः सोप्यधत्त रिपुसैन्य । तटपर्वतमिव
जलधेः-प्रसरद्देखासलिलधुरैः ॥ १२३ ॥

क्षणमात्रादरिदमनः—परसैन्यमदन्यभुजवल्लोऽभासीत् । छुटकोटि
लकुट इव-प्रभजनो वृक्षलक्षमिव ॥ १२४ ॥ निजसैनिकभगेन-क्रुद्धः
श्रीप्रमत्तपो विपक्षबलं । उत्तस्ये सहर्तु-कीनाशस्यानुजन्मेव ॥ १२५ ॥
नैवमनागपि सेह-मालवपतिरापतन् परानीकैः । भुजगैरिव विनतायाः—

सखा भाटे आगस्त नदि टोरा, दाभवा नरीणि आदलो आवा भाटे आगस्त नदि टोरा
[११६] हवे जने नैवना अनेक दृष्टिरोवाणा सुभटोने आकाशमा पीजणीरागा
वाहगाओने नेम नेगाप थाप तेम नेगाप यथे [१२०] हवे भागवपतिना अर्वा
अद्विष्टन लटवाहवाणा सुभटे जे शत्रुना लक्ष ने भटोभत्त टापीओ नेम उद्याने भागे
तेम लागी नाभ्यु, [१२१] त्वा अविभनराज नथप मरीने पोनाना लगापना
लक्षरने साधतो थो, धनुष पठाते थो पोते लवा तगर यथो (१२२) ते सभकाजे
तीक्ष्ण आदोने वरसाह भयानी हरिवाणी वधनी वा पाप्तीवडे नेम किनाराना परने पडडे,
तेम रिपु सैन्यने धरी रटो (१२३)

सख वाग्मा जग सुजलजवागा अदिभने लाडु नेम धरनी किनारने जाने
अथवा वाराडु नेम लाधो ओने भागे तेम सभा नन्वने लागी नाभ्यु [१२४]
त्पारे पोनाना वरने लज यवापी डोपेने श्रीप्रभराज यभने नाते आद टोरा तेम
शत्रुना लक्षरने पुर करवा छेओ यथो [१२५] भागवपतिनी सामे शत्रुनु लक्षर गर
नी आगण सधो न टो, अथवा सिद्धना आगण ह जे न टो, तेम लगार पल टो

મુનુર્હરિણૈરિવ વ્યાઘ્ર ॥ ૧૨૬ ॥ વિદ્રુતસૈન્ય પુરત*—સ્થિતમરિદમન નૃપ
રણાયાય । આહાસ્ત માલવેશો—વલાનુજન્મેવ શ્રીવલઃ ॥ ૧૨૭ ॥
તદનુ વિચિત્રઃ ગ્રસૈ—રસૈરપિતૌ નૃપાવયુધેતા । વન્યેભ્યાવિવ દશનૈ—
રન્યોન્યવધાભિલાપમતી ॥ ૧૨૮ ॥

યુધ્ધવા ચિરમરિદમન—ગુરુશક્તિર્માલવાધિપશ્વક્રે । ગતવીર્ય ગતશસ્ત્ર—
મુજગ નિર્વિપમિવ નરેન્દ્ર* ॥ ૧૨૯ ॥ અરિદમનનૃપઃ શ્રીપ્રભ—નૃપેણ
કલ્પો મહાગજેનેવ । પરિભૂત* પથાદ્મુલ્લ—મવેક્ષમાણ* પલાયિષ્ઠ
॥ ૧૩૦ ॥ અથ તસ્યધિયમસ્થિલાં—રથકલ્યાશ્વીપદાસ્તિકમમુલ્લાં ।
જગૃહે શ્રીપ્રભરાજ—સ્તસ્ય શ્રીવિંકમો यस્ય ॥ ૧૩૧ ॥ આપૂર્ણ ઇષા
બુધરો—નિવૃત્ય રણસાગરાદવતીક્ષઃ । કૃતસકલ્લોકુતોપો—નિજનગરી
માજગમ તતઃ ॥ ૧૩૨ ॥ તત્ર ત્રિવર્ગસાર—રાજ્યધિયમનુભવક્ષસૌ
નૃપતિઃ । શ્રૂપાસમનેહાસ—સ્વ*મુરપતિવદતિચક્રામ ॥ ૧૩૩ ॥

શક્યુ નહિ [૧૨૬] ત્યાજ નિખતપના લશ્કરનાળા છતાં સામે ઉભા રહેના અરિદમન
રાજાને શ્રીકૃષ્ણ જેના બળવાન માળવપતિએ લડવા ભોળા થો [૧૨૭] બદ તે બન્ને
રાજાઓ અનેક શસ્ત્ર અને અસ્ત્રથી એક બીજાને મારવાની મતિવાળા જંગની હાથીઓ
જેમ હાથોથી લડે તેમ લડના લાગ્યા (૧૨૮)

માળવપતિએ ધણા વખત સુધી લડીને અગ્નિદમનને ગારડી જેમ સપને નિર્વિધ
કરે તેમ ગતવીર્ય અને ગતશસ્ત્ર કયા (૧૨૯) ત્યારે મોટા દાથીએ હથેલો હાથીનું
બચ્ચુ જેમ નાસે, તેમ શ્રીપ્રભરાજાએ પતભવેલો અરિ મન પાળ મુમે જ્વેનો થકો
નાસના માડ્યો [૧૩૦] હવે તેના રથ વેગ હાથી વગેરે સધળી લક્ષ્મી શ્રીપ્રભરાજાને
મળી કેમકે જેનો પરાક્રમ તેની લક્ષ્મી (૧૩૧) લશ્કરના વાગના માફક માળવપતિ
રણસાગરથી નિવર્તીને સધળા લોકોને સજી કરતો થકો પોતાની નગરીમા આન્યો
[૧૩૨] ત્યાં તે રાજા ત્રિવર્ગ સાધના સાથે ઈંદના માફક રાજ્યથી ભોગવતો થકો ધણો
જાગ પસાડ કરવા લાગ્યો (૧૩૩)

તત પ્રભાસગુરવઃ-સમવસ્યતા અન્યદા સુમુનિસહિતાઃ । વધુપરિવા-
રયુક્ત-સ્તાન્નતુ નિર્યયૌ રાજા ॥ ૧૩૪ ॥ સમ્યક્ વિનમ્ય મુનિપતિ-
મિલાતલાશ્ચિલ્લપ્તસ્તકો નૃપતિઃ । નિપસાદ યયાસ્થાનક-મથ ગુરુરિતિ
દેશના વિવધે ॥ ૧૩૫ ॥

इहहि भवसमुद्रे ससरन् भूरिकाल-
कथमपि मनुजतम प्राप्नुयात् कोपि जीवः ।
तदापि कथमपीह प्राप्य सद्धर्मकर्म-
क्षमतनुवलमायुर्दीर्घकालान्लभेत ॥ १३६ ॥

इदमपि समवाप्य मૈદ મિથ્યાત્વલુપ્ત-સ્ફુટવિશદવિવેકઃ પાપતાપા-
તિરેકઃ । (ગ્ર. ૧૦૦૦) પુનરપિ ચ ભવેન્નાનતશોનતદુઃખ-વ્યતિકર-
વિધુરો ય સન્નમી ધન્નમીતિ ॥ ૧૩૭ ॥ इति भवजलराशौ मज्जनोन्मज्जनानि-
मदिदधदिह दैवाढाप्य भूयोपि नृत्व । ददगुणगणलद्धा जैनदीक्षा त-

સા એક વગા સારા મુનિઓની સાથે પ્રભાસ નામના આચાર્ય સમોસર્થી
ત્યારે તેમને નમના માટે ભાષ અને પગિનારની સાથે રાજા નીડ્યો [૧૩૪] તે રાજા
જાગીનપર માથુ અગ્રાડી મુનીશ્વરને નમીને ઉચિત ધ્યાને બેઠો, એટલે શુર આ રીતે દેશના
દેશ નાગ્યા (૧૩૫) આ સસા મા કોઈ પણ છત્ર બદલ કાળ બટકી બટકીને મદદ
મુર નીચે મનુ'વપાડ પામે છે તે પામના પણ ધર્મ કમ કરા સમય શરીર બગ
અને આયુષ્ય તો બહુ લાગ્યા વખતેજ મળે છે [૧૩૬] એ પામીને પણ ભારે મિ
'નાનમી અને નિમજા વિવેક જોઈને પાપ રધારી કરીને આ બરમા અનત વાર
અનના દુ મની પી થી વિરુદ્ધ થઈ આ ઉતાવળીઓ છત્ર બટકા કરે છે (૧૩૭)

(ગ્ર ૧૦૦૦)

આ રીતે ભવસમુદ્રના નીચે શુ નો, અને ઉપર આરતો થઈ નચીયો । કરીને
મનુ'વપાડ પામીને દે ભા ર જોઈ ! તમે મજ્જુન શુશુળ્યથી ગાધેલી ગાત સમાન કનેશને

રીષ-છૂયત ભવિકલોભાઃ કલેશવિચ્છેદદસાં ॥ ૧૩૮ ॥

કિંચ—

અત્યુત્કટમટકોટી-રથહર્મિકરિનિકરવલભરસમૃદ્ધાઃ । યૈર્જીયતેરિપવઃ
પરશતા જગતિ સે પુરુષાઃ ॥ ૧૩૯ ॥ યેન પુનઃસ્વાત્મા સા-વનલ
કુવિકલ્પકલ્પનાકલિતઃ । જીયેત તેન વિજિત-ત્રિજગદિદ, પરમશૂર
સાં ॥ ૧૪૦ ॥

તથાચાપ.

જો સહસ્ત્ર સહસ્તાણ-સગામે દુઝ્જણ જિણે । એગ જિણિજ્ઞ અ
પ્પાણ-એસ સે પરમો જઓ ॥ ૧૪૧ ॥ એગે જિણે જિયા પચ-પચ જિ
ણે જિયા દસ । દસહાઠ જિણિત્તાણ-સન્વસત્તૂ જિણિજ્ઞ તો ॥ ૧૪૨ ॥
હત્યાકર્ણ્ય શ્રીપ્રભ-આનમ્ય શુરુનુવાચ વઃ પાર્શ્વે । પ્રત્યજ્યામાદાસ્યે-રા
જ્યન્યસ્ય પ્રભાચ્છે ॥ ૧૪૩ ॥ દેવાનુપ્રિયમાસ્ય વ્યધા. પ્રમાદમિતિ સ્વરિણા ગદિતે

નારા કરનારી જેન દીક્ષાને અગીકાર કરા [૧૩૮] વળી અતિ ઉત્ક્ર કાઠે સુખ
તથા રથ ધોડા પાથીઓના લરકરસાગા દુરમનોને જેઓ છતે તેસ તો જગતમા મેઢો
માણુઓ મળ છે પણ જે અનેક કુવિકલ્પની ક પના કરતા પોતાના આત્માને છતે તેજે
આ તણુ જગતને છતુ છે અને તેજ પરમ શૂર બલવા [૧૩૯-૧૪૦]

જે માટે આગમમા કહ્યું છે —

જે સમામમા લાખે દુર્લભ દુરમનો છને (તેના મરતા) જે એક આ મા
છતે તેનો તે જ્ય મોક્ષ છે [૧૪૧] એક જીના પાય છતાર છે પાય છતતા દસ
છતાય છે, દસ છતા એટલે સર ત્રુ છતાવા જાણુસા (૧૪૨) એમ સામગીને
શ્રીપ્રભ રાજ ગુરને ભીને બોલ્યો કે હુ પ્રભાચ ને રાજ માપી તમારા પાસે દીખા
મદરા [૧૪૩] ત્યારે આચાર્ય કયું કે, તે 'હા'નિર । પ્રમાદ કરતો ના એને રાજ

રાજા સારિવારો-નિજધામ જગામ મુદિતમનાઃ ॥ ૧૪૪ ॥ અથ સફ-
લરાજલોક-પ્રત્યક્ષ બ્રાતર પ્રભાચદ્ર । સમ્યાપ્ય રાત્ર્યભારે-પ્રદદાવિભિ
નરપતિઃ શિક્ષા ॥ ૧૪૫ ॥

વત્સાતરગશૂન-સદા જયે, રવિજયે યતસ્તેષા । વિજિતા અ-
પ્યજિતાઃ સ્વલુ વલ્લવતઃ શત્રવો વાહ્યાઃ ॥ ૧૪૬ ॥ પરિપાલયેઃ પ્રજા-
સ્ત્વં-માલિકુ ઇવ મુપનસઃ પ્રયત્નેન । સર્વત્રાપ્પૌચિત્યં-હૃદયે દધ્યા જિ-
નેદ્રમિવ ॥ ૧૪૭ ॥ ઇતરેતરાવિધોતેન-વત્સ ધર્માર્થકામપુરુષાર્થાત્ । પ્રતિ-
લેખનાદિચેષ્ટા-મુસાધુરિવ સાધયે સતત ॥ ૧૪૮ ॥ સિચયમિવાન-
લદૂપિત-મુઝ્જેનિંજમપિ નયેન પરિહીણ । દુર્દમર્મિન્દ્રિયવર્ગે દમયે-સ્તુરગા-
દિનિવદ્મિવ ॥ ૧૪૯ ॥ પરિવર્જયેઃ કુસગ-દ્વિદલાત્તે ઘોલભોજનમિવો-
ષ્ઠૈઃ । સેવેયા આર્થજન-ઘન યથા ચાતરુસમૂહઃ ॥ ૧૫૦ ॥

ધર્મો વધુરમત્યા-અધુમિવ આદ્યલોકપચેયા । રક્ષેન્નયેન વસુધા-

હરિત યદ્ધ, પરિનાગ સાથે પોતાના મુખમે આ યો (૧૪૪) હવે સધળા રાજકોખની
રૂપરૂપા પોતાના બાહ પ્રભાચદ્રને ગળ્યમા ગ્યાપીમે તે રાજ તેને આ રીતે શીખામણ
દેવા લાગ્યો (૧૪૫) દે પ્રસ । તુ અતઃપ્રજા યતુઓ દમયે જીતજે કેમકે તેઓ
નહિ જીતાયા હશે તો બદારના બગીચાનુ યતુઓ જીતેના જતા વગર જીતેવાજ બાલાવા
(૧૪૬) વગી તુ માગી જેમ પ્રલેને રાખે તેમ તારી પ્રજાઓને નહેનત લપ પાગજે,
તથા હૃદયમા જિતેને વાગીએ તેમ સવળા રથજે ઔચિત્યપણુ ખારજે (૧૪૭)
તેમજ મુસાધુ જેમ દુમેશા પડિલેદણુ વગેરે દિવાઓને સાથે સાથે સાધે છે, તેમ તુ
પણુ ધર્મ, અર્થ કામ, એ ત્રણ પુરુષાર્થો પરસ્પર અવિરોધે સાધતો રહેજે (૧૪૮)
અમિતી બગડેલા કપડાની આરક ન્યામલીન પોતાના સગાને દુર મુકજે અને ઘોડાઓની
માથક દુર્ભ ઇલિયેને દમતો રહેજે, દિગ્ગજના અજમા ગોરસના આથક કુસગને વર્જજે,
અને ચાતકો જેમ મેધને મેવે, તેમ આર્થજનને સેવજે [૧૪૮-૧૫૦]

દે બહુ । રૂઢી ભક્તિથી અદાવાનુ જનોને બાહ ગણીને પૂજજે, અને નામ જેમ

સુરા યયા ભોગિના મર્ત્યા ॥ ૧૫૧ ॥ આધારસ્ત્વમસિ ધુવો-નાધાર
સ્ત્વ સમસ્તિ કથિદપિ । આત્માનમાત્મનૈવ દ્વિ-તત્સતત ધારયેર્વત્સ
॥ ૧૫૨ ॥ ઇત્યુવત્વા તૂષ્ણીકી-ભૂતે શ્રીમમનૃપે પ્રમાચ્દ્રઃ । એવમિતિ
પ્રતિપેદે-સર્વ મત્સ્યા નમદ્દીવ' ॥ ૧૫૩ ॥ અય સુસ્નાતવિલિપ્તો-ર-
ત્નાલકારભૂપિતશરીર । સદશાશુકસિચયધરો-દદદર્થિભ્યો મહાદાન
॥ ૧૫૪ ॥ કૃતસકલસઘપૂજો-ભ્રાતૃવિધાવિતસહસ્રનરગાઘા । શિવિ
કામધ્યાસામાસ-પુષ્પક યક્ષરાજ ઇવ ॥ ૧૫૫ ॥

ચતુરણ્ચમૂયુક્તેન-૩ધુભૂપેન વિનયનન્ત્રેણ । અનુગમ્યમાન ઉચ્ચે-
ર્માગધકૃતજયજયારાવ' ॥ ૧૫૬ ॥ પુર્યામધ્યમધ્યેન-નિર્યયૌનરપતિર્મ-
હાભૂત્યા । સુરુપદપાવિતમુદ્યાન-માપ્ય શિરિકાત ઉદતારીત્ ॥ ૧૫૭ ॥
અથ ભૂપણસમાર-વિશ્વ વિશ્વધરાપતિર્સંગિતિ । ઉદતારયદગાદ્ધુજ-દ-
ઢાદિવ વમ્મમતીમાર ॥ ૧૫૮ ॥ સિદ્ધાતમદિતવિધિના-શુરુણાથ શ્રી

અમૃતો સભાળી ગળે છે તેમ તુ નસધારે ન્યાતથી રાખજો [૧૫૧] તુ પૃથ્વી
આધાર છે તારો આધાર કોઈ નથી માટે હે વત્સ ! તુ પોતાડેજ પોતાને રમે
ધારી રાખજો (૧૫૨) એમ કહીને શ્રીપ્રભ રાજા સુખ થયો એને પ્રભાચ્દ્ર ભક્તિથી
ગળુ નમાવી એ સઘળી શીખામણુ કણુન રાખવા લાગ્યો (૧૫૩) માઠે શ્રીપ્રભરાજા
નરાધ ધોધ રતનાનકારથી વિભૂષીત થઈ છેલ્લાગા રેશમી વસ્ત્રો પહેરી પાચકોને મહા નાન
દેતો થઈ સમગ્ર સઘની પૂજા કરી બાઈએ કરાવેન દહાર માણુમેથી વહાતી પાનખીપર
પુષ્પક વિમાનપર કુમેર ચડે તેમ ચડી બેગ [૧૫૪-૧૫૫]

માઠે ચતુરંગી-સેનાવાળો વિનયનન્ત્ર બાઈ તેની પાગળ આનસ લાગ્યો, અને
માગધ જનો ઉચ્ચ સ્વરે જ્યજ્ય સજ્દ પુકારવા લાગ્યા (૧૫૬) એ રીતે મોટા આડબરથી
રાજા નગરીની વચ્ચેવચ્ચથી પસાર થઈ, ગુરના ચરણથી પરિત ઉદ્યાનમાં આનતા પાવખીથી
નીચે ઉતર્યો (૧૫૭) હવે તે ભૂપતિએ પોતાના ભુજ્દડથી જેમ જમીનનો બાર ઉતાર્યો,
તેમ પોતાના અમથી સઘળાં આજુબાજુ ઉતાર્યા [૧૫૮] બા- શુરુએ સિદ્ધાતમા

પ્રમઃ પરિત્રાજ્ય । પરમામુદદધત્સા—ભારત્યા સમન્નુશિષ્ટ ઇતિ ॥ ૧૫૯ ॥
 કમઠેદુદર્શનમિવ—પ્રાપ્યદુરાપા જિનાધિપતિદીક્ષા । શયનાસનાદિવે-
 શા—સરુભાપિ દિ યતનયા કાર્યા ॥ ૧૬૦ ॥

યતઃ

યતના સુધર્મજનની—યતના ધર્મસ્ય પાલની નિત્ય । તદ્વૃદ્ધિકરી
 યતના—સર્વત્ર સુસ્વાવહા યતના ॥ ૧૬૧ ॥ એકામેવાદિ યતના—સસેવ્ય
 વિલીનકર્મમલપટલાઃ । પ્રાપુરનતા* સત્ત્વાઃ શિવમક્ષયમવ્યય સ્થાન
 ॥ ૧૬૨ ॥ એવ શિક્ષાદત્ત્વા—પ્રભાસગુરવો વિજહુરન્યત્ર । શારદિકવા-
 રિદા ઇવ—તિષ્ઠત્યેકત્ર નહિ મુનય* ॥ ૧૬૩ ॥ શ્રીમંભરાજપિરાપિ—પ્રતિ-
 સમયવિશુદ્ધ્યદમલપરિણામઃ । યુષપતિનેવ કલમઃ—સતત વિજહાર સહ
 ગુરુણા ॥ ૧૬૪ ॥

જિનપરિવૃદ્ધગદિતાગમ—સૂત્રાર્થસુધા પિતૃપ્રત્યક્ષે ઇતિ । પચમહાત્રત-

કહેલી વિધિથી તેો દીક્ષા આપીને પરમ આનંદ આપનારી વાણીથી આ રીતે શીખામણુ
 આપી (૧૫૯) કાચ્યાને ચદ્મનુ દશન થયુ તે દશાતે દુનના જિનદીક્ષા પામીને શનન,
 આસન વગેરે સધળી નેષ્ટા યતનાપૂર્વક કરી જોઇએ [૧૬૦]

જે માટે યતના ધર્મની ઉત્પાદક છે, યતના ધર્મની નિત્ય રક્ષક છે, યતના તેની
 વૃદ્ધિ કરનાર છે, અને સત્ર સ્થળે યતનાજ સુખકારક છે (૧૬૧) એક યતનાને મેનીતો
 અનતા શુભો કમમજ દૂર કરી, અક્ષર અન્યથ શિરપદ પામ્યા છે [૧૬૨] એમ
 શિક્ષા આપીને પ્રભાસગુરુ બીજા સ્થળે વિચરના વાગ્યા કેમકે શરત્કાનુના વાળના મારક
 મુનિઓ એક ઠેકણે રહેતા નથી [૧૬૩] શ્રીપ્રભ રાજ પશુ પ્રતિસમયે નિશુદ્ધ યત
 નિર્ભજ પરિજામરાજો યજ્ઞને હાથીનુ બચ્ચુ જેમ યથપતિ [ટેળાના સરગર] હાથી
 સાથે શ્રે, તેમ ગુરુની સધાતે હમેશ વિચરના લાગ્યો (૧૬૪)

હવે તે શ્રીપ્રભ મુનિ જિનેશ્વર કથિત આગમના સૂત્રાયરૂપ અમૃતને દેતી માફક

ભાર-દધદવનીભારમિત્ર શેષ. ॥ ૧૬૫ ॥ પચ નિજાતા સમિતી-દ્વેસ્ત-
શક્તિનિવ ધનુર્ધરો વિભ્રત્ । નિસો ગુપ્તી શક્તી-નૈરપતિરિવ ધારયન
શુદ્ધા' ॥ ૧૬૬ ॥ માર્ગાનુસારિણીમિદ્-કુર્વન્ સકલા ક્રિયા સુપાંચક ।
શ્રદ્ધા પ્રવરાં ધર્મે-તન્વન્ મકરદ્ ઇવ શૃંગ ॥ ૧૬૭ ॥ પ્રજ્ઞાપનીયભાવેન-
સયુતો મદ્રવારણ ઇવોષ્ઠૈ । સાધક ઇવ વિદ્યાસુ-પ્રમાદમુક્તઃ ક્રિયાસુ
સદા ॥ ૧૬૮ ॥ આદિયમાણ' શક્યા-નુષ્ટાને યોગ્યમદ્ ઇવ વૈદ્ય. ।
હૃપ્યન્ ગુણાઢ્યસંગે-સરહ્સસંગે મરાલ્ ઇવ ॥ ૧૬૯ ॥

આરાધયન્ ગુરુજનં-પરમાત્માન યયા પરમયોગી । સુચિર નિરતિ-
ચાર-ચરણ પરિપાલયામાસ ॥ ૧૭૦ ॥ અથ વર્ગત્રયપાલન-પરાયણન્ય
મર્મદુરાજસ્ય । તનયાવુભાવભૂતા-હરિપેણ પદ્મસદ્ગમ્ય ॥ ૧૭૧ ॥ તૌ
સકલકલાપૂર્ણૌ-પૂર્ણદ્ ઇવ સમસ્તજનસુખદૌ । અપરાવિવ ભુજદ્વૌ—

પીતો થકો, પાંચ મહાનતના બારને મેષનામ જમ પૃથ્વીનો બાર ઉપાડે તેમ ઉપાડેનો
થકો — [૧૬૫] પાંચ તીઠલ સમિતિઓને ધનુધારી જેમ હાથમા પાંચ બાણુ ધરે, તેમ
ધારતો થકો ત્રણ ગુપ્તિઓને રાગ્ય જેમ ત્રણ શક્તિઓ ધારે તેમ શુદ્ધ ગીતે ધારતો થકો,—
(૧૬૬) સારા વટેમાગુની આશ્ક સધની મા તાનુસારિણી ક્રિયા કરતો થકો, પૂરેપૂરો રમમા
ભમરો જેમ પ્રીતિ રાખે તેમ ધર્મમા શ્રદ્ધા રાખતો થકો — [૧૬૭] બદ્ધ હાથીની આશ્ક
પ્રજ્ઞાપનીયપણથી યુક્ત થયો થકો વિદ્યાસાધક જેમ વિદ્યાઓમા અપ્રમાદી રહે, તેમ
ક્રિયાઓમા હમેશ પ્રમાદ રહિત રહેતો થકો — [૧૬૮] વૈદ્ય જેમ યોગ્ય માદાને સ્વીકારે,
તેમ રાખ્યાનુષ્ટાનને સ્વીકારતો થકો તગાવના વચ્ચે રહી, હસ જેમ ગણ ધાપ, તેમ
ગુણવાનના સંગે રાજ થતો થકો — (૧૬૯)

અને પરમ યોગી જેમ પરમાત્માને આરાધે, તેમ ગુરુજનને આરાધતો થકો
ચિરકાળ લગી નિરતીચાર અરિત પાળવા લાગ્યો [૧૭૦] હવે આણીમેર ત્રિવર્ગ
પાળતા પ્રભાચંદ્ર રાખને હરિવેણુ અને પદ્મનામે બે ધુત્રો થયા (૧૭૧) તે બે સકળ
કળાઓથી પૂરું થઈ, પૂનમના ચંદ્ર આશ્ક સમરત જનને સુખતાથી થયા થમ રાખના

રેજાતે તસ્ય ભૂપસ્ય ॥ ૧૭૨ ॥ અપરેશુરવનિજાને-રજનિષ્ઠારોચિકત્વ-
મન્નાદૌ । મરુનિપતિતહસ ઇવ-પ્રતિદિનમક્ષીયત તતો સૌ ॥ ૧૭૩ ॥
આહૂતા વરવૈદ્યા-ક્રિયા વિચિત્રાથ તૈ સમારબ્ધાઃ । ન ચ જગ્ને કોપિ
ગુણો-વ્યચિતયત્તત ઇતિ નરેન્દ્ર. ॥ ૧૭૪ ॥

દ્રવ્યોપધેઃ ક્રિમેભિ-ર્જ્યેષ્ઠ પુત્ર નિવેશ્ય રાજ્યભરે । કૌમારે ચ
કનિષ્ઠ શ્રયામિ ધર્મોપધોપદાર્ની ॥ ૧૭૫ ॥ અત્રાતરે ચ સદસા-સંજાત
મવલશૂલરોગેણ । અપિ વૈદ્યે. ક્રિયમાણો-પચાઃ આપન્મૃતિં પદ્મઃ
॥ ૧૭૬ ॥ અથ તનયમરણમાકુર્ણ્ય-નૃપતિરસ્તોકશોક સતત્ત્મઃ । દમ્બોલિનિહત
ગિરિરિવ-મૂર્છાવિવશ્ન. પપાત ધ્રુવિ ॥ ૧૭૭ ॥ પવનાદ્યુપચારવશા-
દવાપ્ય ચૈતન્યમિતિ નૃપોવ્યલપત્ । હા પુત્ર ક્વાસિ ગતઃ ?-પ્રતિવચન
કિં ન મમદન્તે ? ॥ ૧૭૮ ॥ ઝટિયાય પૂર્ણચંદ્રો-હા ગ્રસ્યત મશ્તુ સૈહિ-
કેયેન । અહઃ ફલેગ્રહિરભવત્ તરુરુદ્દમૂલ્યત મહાકરિણા ॥ ૧૭૯ ॥

જાણે બીજા મે બુજા કે હોય તેમ જાણવા નાગ્યા [૧૭૨] હવે એક વેળા ગાળને
અ. વગેરેમાં અરોગદલાન થયો તેથી તે મગજમાં આવી પડ્યા હમના માર- પ્રતિ
નિ ધસતા આ મો [૧૭૩] ત્યારે સાગ વેળા બોતારસમાં આગ્યા, નેમજો અ. કે
દિવાઓ કરના માડી, પણ કેઇ ગુણ થયા નહિ ત્યારે રા. આ રીતે વિચારના
યા મો (૧૭૪)

આ નાપધાથી શુ થયાં હ? હવે તો મોગ પૂનઃ નાન્યમાં રથાપી અં.
નાનારે યુગગતપદે રથાપી ધર્મો. કે તો હી [૧૭૫] એનામાં એચિતા
થએના મજ્જન શાપથી પછાએ ઉપચાર કર્યો ના પણ પદ્મક્રમા મગજ પાન્યો [૧૭૬]
ત્યાર પુત્રનું મગજ જાળવાને સજ્જ બાકે જોખથી સતત થઈ વચ્ચેથી દુણાયવા પરાનના
માફક મૂંડાસા જગીનપર પડ્યો [૧૭૭] બા પવનામ્બિના ઉપચારથી તે ચૈતન્ય
પાન્યો ત્યારે આ રીતે વિચાર કર્યા પાન્યો —હે પુત્ર! તુ કયા મથા હ? મને હિતર કમ
નથી આમો? [૧૭૮] અરે! પૂજ્ય- ઉગ્યો કે અટ મને ગદુએ પ્રગત કરા! અરે!
મગજ આવેતુ આ મોગ દાથીએ ઉ. હી નાપ. (૧૭૯)

પોતઃ પ્રાપ પયોનિધિ-પાર તટશિસરિણા હ્રદામજિ ' । દૃષ્ટો
 નિધિર્વિશાલો—હા હા હા ક્રિયત હતવિધિના ! ॥ ૧૮૦ ॥ ઉદનમ
 દમ્ભોવાહો-નમસ્વતા ક્ષિપ્પત ક્ષણેનાહો ! । રાજ્યોચિતોજનિ હ્રદા—
 તનય, સમહારિ દૈવેન ' ॥ ૧૮૧ ॥ એવ પ્રલપન્ સચિવૈર્-ઘ્યયોધિ
 કથમપિ નૃપો કરોત્ સૂનો* । મૃતકૃત્યમલ્પશોક,~નાલેને વ મનસિ દધ્યૌ
 ॥ ૧૮૨ ॥ યે દદસાત્ સુમેદ-પૃથિવીં વા છત્રસાત્ ક્ષમા* કર્તુ ।
 તેપિ સ્વમન્યમવિતુ-નાલ કિં હત પુનરિતરે ' ॥ ૧૮૩ ॥ પીયૂષપોષપુષ્ટ-
 પવિત્રીષણપાણિરમરમ્નોદિવૃત* । સુરપતિરપિ સુરલોકા-ચ્ચયવતે વ્રુફલ-
 મિવદ્રોઃ ॥ ૧૮૪ ॥

પટ્ટિં પુત્રસહસ્રાન્-સગરશ્ચક્રયપિ ન રક્ષિતુમધીશઃ । જ્વલનમભા-
 ઘમાદિવ-તતોપિ કિં ત્વ ચલિષ્ટતઃ ? ॥ ૧૮૫ ॥ કૃત્વા પાતકમપિ
 યાન્-પુણ્યેદુત્પશ્યતામપિ હિ તેષા । રુઠ્ઠ ડવ યમેન મવી-ગતશરણોનીયેત

હા ૧૮૧ ' દીવાની કાંઠે આવેના વાળા ખડે જાગી નાખ્યા અરેરે । મસ મોટો
 નિધાન રેખાસુ કે કમનવીમે હડી નીધુ । [૧૮૦] અજ વાજુ ઉડે અજુ કે
 પવને કાશુમા રિખેરી નાખ્યુ, હા ૧૮૧ । એમ આ કુઆ ગભરને ઉચિત થયો, એટલામા
 દવે હડી નીચો । [૧૮૧] એ ગીતે પ્રતાપ કગતા રાગનન મરિઓએ જેમ તેમ કરી
 સમગ્ર યો એને તેણે તે પુત્રનુ જુવજુવ કર્યુ બા લાગે કરી અ પ શોક થયો થયો
 તે મનમા આનુ વિચારના નાગો । ૧૮૨) જેઓ મેડને ફડ અને દુદીને જા કરવા
 સમય હતા તેઓ પણ સ્વરને જાચારી રુડના નથી તો ખીમનો કુ મજુ છે ? [૧૮૩]
 અમૃતથી પે માતો, તાચમા ભાગનક વજો ધારણુ ન તો કોડા દેવાથી પરિવરેતો છત્ર પણ
 આ નથી પાડુ દગ પડે તેમ દરતો થી પ છે [૧૮૪]

સગર ચક્રાર્ પજુ સાક દગર છે । એને યમ જેવા જનનન પ્રમથો જાચારી
 શક્યો નહિ તો શુ તુ તેનાચો પણ દધારે બગિષ્ટ છે કે ? (૧૮૧) પાપ કરીને જેમો
 પો ના દોષ, તેઓ રેખના જા મા મા મા મા રુક ગિચારા અજગજુ મસાગી ને યમ

કૃષ્ણા ॥ ૧૮૬ ॥ નીતસ્તતશ્ચ નરકે-સહતે સ્વલુ વેદનાઃ પરમધોરાઃ ।
જન્માંતરાનુધાર્વાનિ દેહિનામહહ કર્માણિ ! ॥ ૧૮૭ ॥ જનની મે
જનકો મે-ભાતા મે સુતકુલત્રવર્ગો મે । મિથ્યૈવ બુદ્ધિરેષા-ન દેહમપિ
વસ્તુતઃ સ્વીય ॥ ૧૮૮ ॥ પુત્રાદીનામેષાં-ભિન્નસ્થાનાત્સમેયુષા સ્થાને ।
એકત્ર નિવાસઃ સલુ-વિહંગાનામિવતરૈં સાય ॥ ૧૮૯ ॥

ગચ્છતિ તતોપિ પુનઃ-પૃથક્ પૃથક્ સ્થાનકેષુ દેહમૃતઃ । એકત્ર
નિગ્ધિ સુપુત્રા-નિશાવસાને યયા પાયાઃ ॥ ૧૯૦ ॥ અરથદૃષ્ટીન્યાયા-
દયૈરિદેયાહિરાં ક્રિયાં સતત । રહ કુર્વતાં તનુમૃતા-કો હત સ્વઃ પરઃ
કો વા ? ॥ ૧૯૧ ॥ એવ યાવત્ સવેગ-સગતશ્ચિતયત્યવનિનાથઃ । તા-
વત્ તત્રોદ્યાને-હુમારનદી ગુરુ ગ્રાપ ॥ ૧૯૨ ॥ શુર્વાગમન જ્ઞાત્વા-ગ-
ત્વા તત્ર પ્રગમ્ય મુનિનાથ । ઉચિતસ્થાને નિપસાદ-દેશનામથ શુર્વિ-

ધનડીને લઈ જાય છે [૧૮૬] તેને તે નરકમાં આવે છે, એટલે ત્યાં તે પરમ ધોર
વેદનાઓ સહ છે કેમકે પ્રાણીઓના કર્મ જન્મભારે પથ દોડના આવે છે (૧૮૭)
મારી મા, મારો બાપ મારો ભાઈ મારા દીરા મારી સ્ત્રી, એ બુદ્ધિ મિથ્યા છે
પરમાર્થે દેહ પણ પોતાનો નથી [૧૮૮] આ એ પુત્રાકિ જૂઠા જૂઠા સ્થનથી આડીને
એક સ્થાને આડી વગ્યા છે તે અરેઅર સધ્યાકાળે જાડમાં પક્ષિઓ આવી વસે, તેના
જેડુ છે [૧૮૯]

ત્યાથી પાછા જાતે સાધને સ્વારે ઉઠેના વટેમાર્ગીઓના માર્ગક શ્રવે જૂઠા જૂઠા
સ્થાને આગા જાવ છે [૧૯૦] આ રીતે અરથ ની ધડીઓના ન્યાયથી હમેશા આવ
જાવની ક્રિયા કરતા શ્રીને ધંદા ડાણ પોતાનો અને ડાણ પારકો છે ? (૧૯૧) એ
રીતે રાજ સવેગે વ્યક્તિને ચિતરતો હતો એમના ત્યા ઉદ્યાનમાં હુમારનદી ગુરુ પધાર્યા
[૧૯૨] ત્યારે ગુરુ આગમન જાણી ત્યા જઈ તેમને નમીને રાજ ઉચિત સ્થાને બેઠો,
એટલે ગુરુ દેશના દેવા ગગન [૧૯૩] સઘળા આજુએથી પોતાના જાતરાજાઓથી તથા

દધે ॥ ૧૯૩ ॥ દિગ્મ્ય. સર્વામ્યોપિ-સ્વતોન્યતથાપતદ્વિપન્નિવદ્ધા. । ય-
મદતયત્રસસ્થાઃ-કેદૃ જીવતિ તનુમાનઃ ॥ ૧૯૪ ॥

જીવાતુભિરગદગણૈ-રાયુર્વેદેન સપ્રમેદેન । મૃત્યુજયાદિભિર્વર-મત્રૈ-
ર્નહિ રક્ષ્યતે મૃત્યો. ॥ ૧૯૫ ॥ અહદ સ્વલમાર્યમધન-મહાધન મદમે-
ધસ પ્રાઙ્ । કચલયતિ સતતમશરણ-મવિશેષેણેવ સમવર્તી ॥ ૧૯૬ ॥
તાપાપહમજરામર-પદમેદધમણર્ધમમૃતસમ । મુક્ત્વા તદત્ર મુક્તેન-ક-
ચિદપિનાન્યચ્છેરણમસ્તિ ॥ ૧૯૭ ॥ इत्याकर्ण्य नरेशो-विनम्यपतिपति-
पदौ जगादेति । यतिधर्मेच्छोरनिश-पालितगृहमेधि धर्मस्य ॥ ૧૯૮ ॥
પૂર્વભવાર્જિતમુરુતર-રોગભરમસરવિધુરદેહસ્ય । દીક્ષા મૃદ્ધીતુમનભૂષ્ણો
ચચિત કિમધુના મે ? ॥ ૧૯૯ ॥

અલ્પાયુષ્કત્વમથો-જાનન્તપતેર્શુર્કર્માણેહ । સ્વાતીચારાન્ વિન-
મ્ય-યમાશ્વપુનરુચ્ચર નરેશ ॥ ૨૦૦ ॥ સમયસ્વ પ્રાણિગણ-વ્યુત્સૃજ સર્વા-

પરજાત વાળાઓથી આવી પાની અનેક બાજો બોરવતા થમ યમના દત્ત નમા રહેતા
પ્રાણીઓ મહા સુરકેનીએ જીવે છે (૧૯૫)

જીવાડનાર અનેક જીવધો તથા તમામ જાતના આયુર્વેદના ઉપચારો તથા મૃત્યુજય
વગેરે સરસ મત્રો પણ મેલતી બધાવી શકતા નથી [૧૯૫] અપ્રમેદેની વાત છે કે
ધૂત તથા આદી નિષ્કલ તથા મહા ધનસાગરને, મદ જીવિ તથા પ્રાણને સમવર્તી (મૃત્યુ)
કદ પણ ફરક તાપ્પા । મર નિરતર ખાતો રહે છે [૧૯૬] માટે તાપને દુરનાર બને
અજરામર પદ દેનાર અમૃત સમાન શ્રમજીવમને છોડીને આ જગત્માં કયા પણ ખીન્ન
કોઈ શરણ નથી (૧૯૭) એમ સાબળીને રાજ યતીશ્વરના પગે નમીને બોલ્યો કે
હું શ્રાવકનો ધમ પાળી ચૂક્યો છું, અને યતિધમ કરના નિરતર ધન્ય છું [૧૯૮]
જોતાં પૂવસલે ઉપાજ્ઞના (કર્મથી થએલા) ભારે રોગના બેરથી શરીરે પીડાઉં છું,
એટલે દીક્ષા લઈ ત્યાં શકતો માટે હવે માંડ શું કરું ઉચિત છે ? [૧૯૯]

ભારે સુઝ રાગતુ અત્યાજી જાણીને બોલ્યા કે હું નરેશ્વર તો અતિચાર

ણિ પાતકપદાનિ । જિનસિદ્ધસાધુધર્મ-સમ્યક્ શરણં પ્રપદ્યસ્વ ॥ ૨૦૧ ॥
 ગર્હસ્વ દુઃકૃતભર-કુરુષ્વ સુકૃતાનુમોદન ભૂપ । શુભભાવનાં ચ ભાવય-
 મુદિતો નશન પ્રપદ્યસ્વ ॥ ૨૦૨ ॥ પચ નમસ્કાર સ્મર-વિમુચ મમતાં
 ચ રાજ્યરાષ્ટ્રાદૌ । ઇતિ ગુરુગિરો નિશમ્ય-પ્રમુદિતચિત્તો મહીમર્ત્તો ॥ ૨૦૩ ॥
 નિજતનયે હરિપેષે-હર્ષેણ નિવેશ્ય વસુમતીભાર । સય ચ ક્ષમયિત્વા-
 વિધાપ્ય પૂર્જાં જિનગૃહેષુ ॥ ૨૦૪ ॥

સુગુરોઃ સમક્ષમનશન-મુરરીચક્રે સમાહિતમનસ્કઃ । સ્વાધ્યાયધ્યા-
 નપરો-વાસરસત્ત્વમતીયાય ॥ ૨૦૫ ॥ વિદલચરણાવારક-કર્મચયો-
 વ્રાતરે પ્રભાચદ્ર । વિહિતાંજલિર્ગુરુપતિ-વિઙ્ગપયામાસિવાનેવ ॥ ૨૦૬ ॥
 દીક્ષા જગૃહે ન મયા-પ્રમોલ્પસત્ત્વેન પૂર્વમધુના કિં । સા સમુચિતા
 ગૃહીતુ-નવેતિ ? ગુરુરાઠ મો ભૂપ ॥ ૨૦૭ ॥ એકાદમપિ પ્રાણી-પ્રત-
 જ્યા પાલયેદનન્યમનાઃ । યદિ નહિ ગચ્છેન્મોક્ષ-સ ભવેદ્દેમાનિકોવશ્ય

આલોવ, અને ધરીને પ્રતયો ઉચ્ચાર કર [૨૦૦] પ્રાણીઓને ખમાવ, સધળા પાપસ્થાનને
 વોસગવ, જિન સિદ્ધ સાધુ અને ધર્મનુ રૂડી રીતે શરણ લે, (૨૦૧) કુકૃતની ગર્હ
 કૃ સુકૃતની અનુમોદના કર, શુભ જાનના જાન, અને આનંદથી અણુસણ લે [૨૦૨]
 પચ નમસ્કાર મત્ર સભાર, અને રાજ્ય અને રાષ્ટ્રની મમતા છોડ એમ ગુરૂની વાણી
 સાંભળીને ગભ દર્પિત થયો [૨૦૩] જા. તેણે પોતાના પુત્ર દરિયેણુને હર્ષથી પૃથ્વીનો
 ભાર મોખ્યો, સધને ખમાવ્યું, અને જિનમંદિરોમા પૂજા કરાવી [૨૦૪]

જા. તેણે સુગુરની સાથે સમાહિત મનથી અણુસણ લઈ સ્વાધ્યાય ધ્યાનમા
 ત પર રહી, સાન દિનસ પસાર કર્યા એનામા તેનું ચારિત્રાવરણી કર્મ વૃન્ધુ એટલે તે
 અજનિ જોડીને ગુરૂને આ રીતે વિનવવા લાગ્યો [૨૦૫-૨૦૬] હે પ્રભુ ! મેં અલ્પ
 સત્ત્વવાન, જની પૂર્વ દીક્ષા નથી લીધી, તો હવે તે લેની ઉચિત છે કે નહિ, તારે ગુરૂ
 એવા કે, તે ભૂપતિ ! જે પ્રાણી એક મનથી એક દિનસ પણ પ્રવળ્યા પાળે, તે જો
 મોક્ષે નહિ જાય, તો વેમાનિક તો અવશ્ય થાય છે [૨૦૭-૨૦૮] માટે હજી પણ

॥ ૨૦૮ ॥ તત્ સસ્તારકદીક્ષામધુનાપિ વિધેદિ ઘેદિ સમધાય । શ્રુત્વે-
ચ મુદિતમનાઃ સસ્તારકયત્યમ્નૃપતિ ॥ ૨૦૯ ॥

અનિશ શ્રુતિપત્રપુટે ન પિતૃન્ સમયામૃતં વિગતતુષ્ણ. । અવગાદો
હસં ઇવ-સ્ફુર્જનિરવધિસમાધિદ્વદે ॥ ૨૧૦ ॥ પક્ષ વિહિતાનશન-પચ
નમસ્કૃતિમનુસ્પરન્ મનસિ । મૃત્વા સ વૈજયંતે-મહદિરમર સમૃત્પેદે
॥ ૨૧૧ ॥ ગ્રામપુરકર્કટાદિપુ-સાર્દ્ધ-વિહરન્ પ્રભાસમુનિગતિના । ગ્રીમ-
મમુનિરિરિદમન-ક્ષિતિપતિજનપદમયાયાસીત્ ॥ ૨૧૨ ॥ તત્ર ચ
નિશમ્ય લોકાત્ પ્રમૈદુરાજસ્ય મરણટુચાત । વૈરાગ્યોપગતમના-એવ સ
મહામના દધ્યૌ ॥ ૨૧૩ ॥ ધન્યઃ કૃતકૃત્યો ય-કુનાયજન્મા નૃપઃ પ્ર
ભાચદ્ર । પઢિતમરણ લબ્ધ-મત્કોટિમુદુર્લભ યેન ॥ ૨૧૪ ॥

સુરાગિરિધીરેણાપિ ચ-મર્ત્તવ્ય ફેરુમીરુણાપિ તથા । ઉમરોર્નિયતે
મરણે-ધીરતયા તદ્વર મરણ ॥ ૨૧૫ ॥ તદ્વેશાકૃતપલેલનસ્ય ચિરાવિ-

સસ્તારક દીક્ષા લાઇ લે, અને સમભાન ધારણ કર એમ સાબળીને રાજા હવે પામી
સસ્તારક પતિ થયો [૨૦૯]

તે નિરંતર કપરૂપ પત્રપુત્રી સિદ્ધાતપી અમૃત પીતો થો, તૃપ્તિ રહિત
થઈ ઉગતા મહાનુ સમાધિરૂપ ૫ થમા હન પી મારક અનગાહના કરા લાગ્યો (૨૧૦)
આ રીતે ૫૨ દિનમ અણુસણ પાળી મનમા પત્ર નમસ્કાર સભારતો થકો મગીને
વૈજયંત વિમાનમા મોગી સદ્ધિરાગો દેવના થયો (૨૧૧) આથીમેર શ્રીપ્રભમુનિ પ્રભાસ
મુનીશ્વરના સાથે ગામ પુર અને ખે । ખગા-પ્રમા વિચરતો થકો અરિદમન રાજાના દેશમા
આગ્યો [૨૧૨] આ લોકમુખે પ્રભાસદ્ર રાજાનું મરણ તુચાત સાબળીને વૈરાગ્ય પામી
તે મ । મનરૂપી આવુ ચિતવસા લાગ્યો કે એ પ્રભાસદત્તન ધ ય અને કૃતકૃત થયો કે
જેજે કોડો ભવમા પત્ર અને કુનજ પડિત મરણ મેળુ યુ [૨૧૩-૨૧૪]

મેર જેવા ધીરને પણ મરવાનું છે, અને શિશુના જેવા બીજાને પણ મરવાનું છે,
એમ બનેને મરવું તો નથી છે, તો પછી ધીર રહીનેજ મરવું સારું [(૨૧૫)] મારે

હિતિમિલચરણસ્ય । અમ્બુચતમરણં સ્વલુ—વિગતમુચિત મમાપ્યધુના
 ॥ ૨૧૬ ॥ એવ વિમાન્ય સ મુનિ—ર્નુજાનુગમ્ય પાપરિપ્તુમુક્તઃ । મતિ-
 સમયશુદ્ધ્યદધ્યવસાયો દેહેપિચ તિરીદ ॥ ૨૧૭ ॥ સમશતુમિત્રભાવો-
 નિર્જેતુશિલાતલ સમનુમૃન્ય । ત્રિદેવે વિગિના મુપના—અનશનમથ પાદ-
 પોપગમ ॥ ૨૧૮ ॥ અગતરે ચરમુગા—દગ્દિમનનૃષો નિશન્ય તદ્દૃષ્ટં ।
 આગમ્ય તત્ત હૃદયસ્તસ્ય મુનેરિતિ હુનિં ચંક્ર ॥ ૨૧૯ ॥

જય જય મુનીશ વિમિશતઽલદન્વપટલાવિમઝકીર્તિંધર । નિઃશે-
 પસત્તસંહનિ—રક્ષાદક્ષાશય મુધોર ॥ ૨૨૦ ॥ શુનિમત્યચરચના—પ્રપ-
 ચર્ણીયુપશમિતભવદાહ । દક્ષનવિગોમનનાગેરિ—પરધને નિઃસ્વૃહમનસ્ક
 ॥ ૨૨૧ ॥ જિતશ્રુવનમદનમઝકઠ—કુમ્ભસ્થન્નદલનકેમલિવરીષ્ઠ । પદલપ્તધૂ-
 લિલીલા—પરિમુક્તમાજ્યસાન્નજય ॥ ૨૨૨ ॥ મૈત્રીમોદકરુણા—માધ્યસ્થ્ય
 મહાર્ણવાવગાઢાય । અતિદુઃકરતરતપસે—નમોનન્દસે મદાભાગ ॥ ૨૨૩ ॥

બે પ્રકારે સંલેખના મે કરી છે, આ ચિત્રકાળ ચરિત્ર પાઠ્યુ છે તો હવે મારે મરણ
 સામે થઈ મરણુ, એટલે અણુમણુ લઈ મરણુ ક્રિયિત કે (૨૧૬) એમ વિચારીને તે
 મુનિ શ્રીની રજા લઈ પાપથી મુક્ત રહી પ્રતિમમ્ય ચડના પરિણમી દેહમા પશ્ય
 નિઃપૃહ થયો થકા—શતુ મિત્રપર સમભાવ રાખી નિર્મિત શિનાપર જઈને, નિર્મળ મનથી
 વિધિપૂર્વક પાપોપગમ અણુમણુ લેતો હતો [૨૧૭-૨૧૮] આ અવમરે ચરના મુખથી
 તે વૃત્તાત સાંભળીને અરિદમનગમ્ય આ આવી હૃદ પાપી તે મુનિની આ રીતે સ્તુતિ
 કરના સાગ્યો (૨૧૯)

હે મુનીશ ! તુ વિકસિત શન પત્રના દળપત્રના જેવી વિભાગ કીર્તિવાણો છે,
 સધળા જીવોની રક્ષામા દક્ષ આશયનશો છે, વ્યમરદસ્ય ધૈર્વનાશો છે (૨૨૦) પવિત્ર
 સસ્ય વચનની રચનાના વિસ્તારરૂપ અમૃતથી સસારની જાગૃતિને સમ વના છે, દાત શોધવા
 જોટલી પરાધ ઝીજમા પણ નિરજા મન રાખનાર છે (૨૨૧) જગત્તે જીતનાર
 કામરૂપ દાથીના કુભરથળ નિતરવામા મોટા કેસરીસિંહ સમાન છે, અને પગમા લાગેલી

इति तेन दूयमानोऽपि सर्वयोत्कर्षवर्जितः स मुनिः । तत्कालं पुटिनायु-
परमध्यानं समधिक्रुद्धः ॥ २२४ ॥

મુજરા તનૂમવક્રયકુટીપરીત્યાગહેલયાનૈવ । સર્વાર્થવરવિમાને-ત્રિ-
વશવરિદ્ધ. સમજનિષ્ઠ ॥ ૨૨૫ ॥ હર્ષમરૂપકલિતૈ-રય તસ્ય કલેવરસ્ય
સનિહિતૈઃ । વિબુવૈર્વિદધે મહિમા-ગવોદરુકુમુમવર્ષેણ ॥ ૨૨૬ ॥ દેવઃ
સ તત્ર હસ્તો-ચ્છૂયો નિશ્ચાકરકરપ્રતિમરોચિ । ત્રિષ્ણુતત્રિશ્ણજલધિ-સ્થિતિ
રહમિત્રો વિગતમાનઃ ॥ ૨૨૭ ॥ સુત્વશ્યામધિશાયિતો-નિઃપ્રતિકર્મા
સદા વિમલલેષ્ય' । છુક્તસ્થાનાંતરગતિરુત્તરોત્તરવિક્ષિયવિકારઃ ॥ ૨૨૮ ॥
આયુ સાગરસરયૈ-પૌ. કુર્વન્ સુગધિનિ.શ્વસિત । વર્ષસહસ્રૈ સ્નાવદ્વિ-
રેપ આહારયન્ મનસા ॥ ૨૨૯ ॥

ધૂળી મારક અપાદાથી મહાન્ રાજ્યને મૂકનાર છે [૨૨૨] [મારે જયવાન્ રહે
જયવાન્ રહે] મેત્રી પ્રમો. કલ્યાણ, અને માધ્યસ્થ્યમ્ મહાસાગરમાં આવનારી રહેના
અને અનિ કુ મરતર તપ કળાર હે મહાભાગ । તુજને નમસ્કાર છે નમસ્કાર છે
(૨૨૩) એ રીતે તેણે રતબા છતાં પણ સર્વા ઉત્કૃષ્ટ ગદિત રહીને તે મુનિ તે વખતે
આયુ તૂટતા પરમ ધ્યાનપર અડવા [૨૨૪]

તે આ શરીરને બાકાની કોટડીને ગ્રહી આપીએ તેમ સપાટામા ધંકાં પડતુ
મેથીને સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમા ઉત્તમ દેવતા થયો (૨૨૫) હવે ત્યાં નજીકમા રહેતા
દેવોએ હર્ષિત થઇને તે ગ ધોદક અને કુસુમની શ્રુષ્ટિ વરસાનીને તે મુનિના કનેવરનો
મહિમા કર્યો [૨૨૬] સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમા તે દેવ એક હાથ ઉચે અને ચન્દ્રના
કિરણ જેવી ક્રાંતિગણો તેનીશ સાગરોપમના આયુધ્વગણો અહમિદ્, અહકાર રહિન,
સુખશ્યામા સતો રહેનાર, નિ પ્રતિકર્મ (શલુગાર ઉતાગવા પહેરવાની ખટપટ વિનાનો)
હમેસા વિમળ લેસ્થાગણો, રથાનાતરે જના આવવાની જાળગથી મુક્ત રહેનાર ઉત્તર
વૈદિક વિમરને નહિ દરનાર, તેનીશ પક્ષે સુગધિ નિશ્યામ લેનાર, અને તેનીશ હજાર
વર્ષે મનવડે આહાર લેનાર. (૨૨૭-૨૨૮-૨૨૯)

ભિન્ના ચ લોકનાર્તા વિલોકયન્નવધિસપદા મુદિતઃ । નિર્ઘૃતિ-
સુખેદશીય સુત્રમનુભૂય પ્રવરતેજાઃ ॥ ૨૩૦ ॥ સ્વસ્વસ્થાનાચ્ચ્યુત્વા
શ્રીમખજીવઃ પ્રખેદુજીવથ । અપરપિદેહે મુક્તિ-લપ્સ્યેતે શુદ્ધચ-
રણેન ॥ ૨૩૧ ॥

एव सयुत एकविंशतिगुणैः स श्रीप्रभः क्षमापति'—
साधुश्रावकधर्मभारधरणे धौरेयकोऽजायत ।

तद्भो भव्यजनाः सनातनसुखस्थानासिखलादरा—
एतान् मूलगुणानुपार्जितुमहो यत्न विधत्तान्वह ॥ २३२ ॥

(इति श्रीप्रभमहाराजकथा)

(छ)

एवं च स्थिते विशेषतः पूर्वाचार्याणां स्मृत्यामाह.

તથા અનધિ જ્ઞાનથી લોખનાળને હુગી રહેતી જોતો થયો આનતિ રહીને પ્રવર
તેજસ્વી હોઈ મુક્તિ સરખુ સુખ ભોગવતો રહ્યો (૨૩૦) બા શ્રીપ્રભ વ્યને પ્રભા
અદ્રના જીવ સ્વસ્થ સ્થાનથી ચવીને પશ્ચિમ મળા નિદેશમા શુદ્ધ ચારિત્ર પાળી મુક્તિ
પામશે [૨૩૧] એ રીતે એકવીસ ગુણોથી મુક્ત તે શ્રીપ્રભ રાગ સાધુ શ્રાવકના
ધમનો બાર ધરવામા ધોરી થયો માટે હે બાન્ય જનો ! તમે પણ સાધ્યત સુખસ્થાન
મેળવવામા આદર બાવીને એ મૂળ ગુણોને ઉપાર્જન કરવા દરરોજ યત્ન કરતા
રહો (૨૩૨)

એ રીતે શ્રીપ્રભ મહારાજની કથા છે.

એમ મેનાવી વિશેષ કહીને પૂજાચાલની પ્રસસા કરે છે —

॥ મૂલં ॥

તા સુદદુશ્મ ભણિય—પુઞ્વાયરિણિ પરત્વિરણિં ।

શ્વચીસગુણોવેઓ—જોગો સદ્ધ ધમરયણસ્ત ॥ ૧૪૧ ॥

(ટીકા)

યત્ત ઇપિર્ગુર્ણેયુક્તો ધર્મ કર્તુ શક્નોતિ, તત્ત સુખ્દુ શોભન-
મિદ્ધ મણિતશ્ચુત્ત પૂર્વાચાર્યૈઃ પૂર્વકાલસમસૂરિભિઃ પરહિતરત્તરન્યજનો-
પકારકરણલાલસૈ કિં ઇદિત્યાદિ—અર્ચિત્રાતિગુણૈરુપેતો યુક્તો યોગ્ય
ચચિતઃ સદ્ધ સિ સદા ધર્મરત્નસ્ય પૂર્વગ્વાવર્ણિતસ્વરૂપસ્યોતિ

અથ પ્રકૃતશાસ્ત્રાર્થમનુવદન્નુપમહારગાયાયુગલમાદ્

મૂળનો અર્થ

તે માટે પરહિત પરાયણ પૂર્વાચાર્યોએ એ ઠીક કહ્યું છે
કે, એકવીશ ગુણોએ કરીને જે યુક્ત હોય, તેજ હમેશા ધર્મ-
રત્નને યોગ્ય થાય છે [૧૪૧]

ટીકાનો અર્થ

જે માટે એ ગુણોથી યુક્ત હોય તે ધર્મ કરી શકે છે તે માટે પૂર્વાચાર્યોએ
એટલે પૂર્વ કાળમા થએલા સૂરિઓએ પરહિતરત્ત એટલે અથ જનનો ઉપમાર કરવામા
લાવસ થઇને આ એ સુખ્દુ કહ્યું છે એટલે કે શોધન—સાર—ઠીક કહ્યું છે કે, એક
વીશ ગુણોએ કરીને ઉપેત એટલે યુક્ત હોય, તે જાણી પૂરે વચુકેના સ્વરૂપવાળા ધર્મરત્નને
યોગ્ય થાય છે

૮૧ પ્રકૃત શાસ્ત્રાચાર્યો અનુસાર કરતા થકા ઉપમારહારની એ આપ્યા કહે છે —

(મૂલં)

ધર્મરચણત્થિચાણ-દેસચરિત્તીણ તહ ચરિત્તીણ ।

લિંગાઈ જાઈ સમળ-ભણિયાઈ મુણિયત્તોઈ ॥ ૧૪૨ ॥

તેસિ હમો ભાવત્થો-નિયમહિચાણુસારઓ ભણિઓ ।

સપરાણુગ્ગહ્હેડં-સ્માસઓ સંતિસૂરીઈ ॥ ૧૪૩ ॥

(ટીકા)

ધર્મરત્નોચિતાનામુક્તસ્વરૂપાણાં દેશચારિત્રિણાં શ્રમણોપાસકાના તથા ચારિત્રિણાં સાધુનાં લિંગાણિ ચિન્હાણિ યાણિ સમયે સિદ્ધાંતે ભણિતાન્યાભિહિતાણિ મુણિતત્ત્વૈરવબુદ્ધસિદ્ધાંતતત્ત્વૈ, -રિતિ પ્રથમગાથાર્થઃ-તેપામયમુક્તસ્વરૂપો ધાર્વાર્યસ્તાત્પર્ય નિજમતિવિભગાનુસારતઃ સ્વબુદ્ધિસપદમુરૂપ

મૂળનો અર્થ,

ધર્મરત્નના અર્થો, દેશ ચારિત્રી તથા (સર્વ) ચારિત્રીના જે ચિન્હો તત્ત્વના બાણ પુરોષોએ સિદ્ધાંતમાં કહ્યા છે, તેમનો આ ભાવાર્થ પોતાની મતિની સપદાના અનુસારે સ્વપરના અનુગ્રહ માટે શાંતિસૂરિએ સક્ષેપથી કહ્યો છે [૧૪૨-૧૪૩]

ટીકાનો અર્થ.

ધર્મરત્ને ઉચિત દેશ ચારિત્રિયા એટલે શ્રમણોપાસકા અને ચારિત્રિયા એટલે સાધુઓ તેમનાં સિંગા એટલે ચિન્હો જે સમયમાં એટલે સિદ્ધાંતમાં બળ્યા છે, એટલે કહ્યાં છે મુણિ તત્ત્વ પુરોષોએ એટલે મિદ્ધાંતના તત્ત્વને સમજનાર પુરોષોએ એ પહેલી ગાથાનો અર્થ છે, તેઓનો આ પૂર્વ કહેવા સ્વરૂપવાળો ભાવાર્થ એટલે તાત્પર્ય નિજમતિ

મણિતઃ—સિદ્ધાંતપ્રહામોથે* પારસ્ય લઘુમશ્વયન્વાચાવટવપુદ્ધ તાવ
ઞ્ઞણિતમિતિભાવ*

કિમર્થે ધુનરિયાન્ પ્રયાસ.કૃત ઇત્યાદિ—સ્વપરાનુગ્રહ ઉપકાર*
સપ્ત હેતુ* કારણ યસ્ય મળનસ્ય તન્ સ્વપરાનુગ્રહહેતુ ત્રિયાવિગ્નવળ
મેતત્

સ્વપરાનુગ્રહોપ્યાગમાદેવ ભાવિષ્યતીતિ ચે-છ-તત્રાગમે કોપ્યર્થ*
પદ્યાપિ મણિતસ્તમલ્લાયુષોલ્પમેષસંધેદયુગીના નાવગતુમીશા ઇતિ સમાસતો-
લ્પગ્રથેન મણિત*

કૈરિત્યાદિ—શાંતિસૂરિભિર્જિનમવચનાવદાતમતિભિ પરોપકારૈકર-
સિકમાનસૈશ્વદ્રકુલાવિમલનમસ્તલનિશીથિનીનાર્થયિરિતિ દ્વિતીયગાથાર્થ

અથ શિષ્યાણામર્થિત્વોત્પાદનાયોક્તશાસ્ત્રાર્થપરિજ્ઞાનસ્યફલમુપદર્શ-
યન્માદિ

રિશવના અનુસારે એટલે પોતાની શુદ્ધિ સખતતા પ્રમાણે મ્હાં છે મનપપ કે સિદ્ધાવ
૨૫ મહા સમુદ્રનો પાર પામવો અસાધ્ય હોવાથી જે/કું જાણ્યુ તેટલુ મ્હુ છે

આ માટે આવડો પ્રયાસ કરેલો છે ? એટલા માટે કહે છે કે સ્વપરાનો અનુ-
મદ એટલે ઉપકાર તેજ હેતુ એટલે કારણ છે જે કહેવાડુ તે સ્વપરાનુમદ હેતુ એ
ક્રિયા વિશેષ છે

સ્વપરાનુમદ તો આમમથીજ થશે એમ કોઇ કહે તો એમ નથી કેમકે
આમમમાં તો કોઇ અથ કયા અને કોઇ કયા કહેલ છે, તેને હાલના અપ્પાયુ નો અર્થ
શુદ્ધિવાળા જીવો સમજી શકે નહિ, તેટલા ખાતર સમાસથી એને સ્વપ્ર મદથી
આ કયા છે

કોણે કહ્યો ? તો કહે ॥ ૬, શાંતિસૂરિએ એટલે કે જિન પ્રવચનથી નિર્મળ
થએત શુદ્ધિવાળા પરાપકારના રસિક મનવાળા, ચદ્રકુળરૂપ વિમળ નમસ્તત્તર્માં ચદ્રમા
સમાન શાંતિસૂરિ નામના આચાર્ય એ બીજી ગાથાનો અર્થ છે
હવે શિષ્યોને અર્થિપણુ ઉત્તમવચના ખાતર કહેવા શાઆયના પરિચાનર્તુ રૂળ બનાવે છે

॥ મૂલં ॥

જો પરિભાવહૃદયં-સંમં સિદ્ધતગગ્મજુસીર્હિ ।

સો મુક્તિમગ્ગલગ્મો-કુગ્ગહત્તેસુ નહુ પઢહ ॥ ૧૪૪ ॥

(ટીકા)

ય'કાશ્વિલ્લુપુર્કર્મા પરિભાવયતિ સમ્યગ્લોચયત્યેનં પૂર્વોક્ત ધર્મલિંગમા-
કાર્ય સમ્યગ્ મધ્યસ્થભાવેન સિદ્ધાંતગર્ભાભિરાગમ સારાભિર્યુક્તિભિ રૂપપત્તિ-
ભિ., સમાણીમુક્તિમાર્ગે નિર્વાણનગરાધ્વાનિ લગ્નો ગતુંપ્રવૃત્તઃ કુપ્રહાદુઃપમા-
ભાવિનો મતિમોહાવિશેષાસ્તેવ ગર્ભા અવટા-ગતિવિધાતહેતુત્વાદનર્થ-
જનકત્વાદ-તેષુ નૈવ પતતિ-હુ શબ્દસ્યાવધારણર્થત્વા-દતત્તેવ મુક્તેન-
સન્માર્ગેણ ગચ્છતીતિ

ઉક્ત મરુરણાર્થપરિભાવનસ્વાનતરં ફલ-મધુના પરંપરફલમાહ.

મૂળનો અર્થ

જે કોઈ એને સમ્યક્ રીતે સિદ્ધાંતની યુક્તિઓથી વિચારે,
તે મુક્તિ માર્ગમાં લાગ્યો રહી કુમહરૂપ ખાડામાં નહિ પડે. [૧૪૪]

ટીકાનો અર્થ.

જે કોઈ લઘુકર્મ પુરૂષ એ પૂર્વોક્ત ધર્મલિંગના ભાવાધારને સમ્યક્ રીતે એટલે
મધ્યમપણે સિદ્ધાંત ગર્ભ યુક્તિઓથી એટલે આગમના પુરાવાવાળી યુક્તિઓથી બરાબર
વિચારે તે પ્રાણી મુક્તિ માર્ગમાં એટલે નિવાણ નગરના રસ્તામાં લાગ્યો થકા એટલે
ચાલવા માગ્યો થકા કુમહ એટલે દુષ્પમા કાળમાં ચનાર મતિમોહ વિશેષ તે રૂપ ગત
એટલે દુનાઓ કે ખાડાઓ કેમકે તે ગતિમાં અટકાવ કરે ॥ તથા અનર્થ પશુ ઉપાત્ત
કરે છે, તે ખાડાઓમાં નજ પડે હુ શબ્દ અવધારણાએ છે, અને તેથીજ તે મુક્ત
કરીને સન્માર્ગે ચાલ્યો જાય છે

પ્રવરણના અર્થને વિચારવાનું અનતર દ્વિ. ૬૫૫ ૫૨૫૨ ૬૫૬ ૭

॥ મૂલં ॥

इय धम्मरयणपगरण-मणुदियह जे मणमि भावति ।

ते गलियकलिलपका-निव्वाणसुहाइ पावति ॥ १४५ ॥

[टीका]

इत्यनतरोक्त धर्मरत्नमुक्तशब्दार्थं तत्प्रतिपादकमकरणं शास्त्रशेषे।
धर्मरत्नमकरणमनुदिवस प्रतिदिन-मुपलक्षणत्वात् प्रतिप्रहरमित्याद्यीप-
द्रष्टव्यं ये केचिदासन्नश्रुक्तिगमना मनसि इदं भावयति विवेकसार
चित्तयति, ते श्रुभश्रुभतराव्यवसायभाजो-गलितोऽपेक्ष कलिलपक' पात-
कमल्लोत्करो येभ्यस्ते गलितकलिलपका-निव्वाणसुहाइ ति-निर्वाण
सिद्धिस्तत आचारे आधेयोपचारादिह निर्वाणशब्देन निर्वाणगता
जीवा उच्यन्ते सिद्धा इत्यर्थः

મુખનો અર્થ

આ ગીતે ધર્મરત્ન પ્રકરણને દૂરરોજ જે મનમાં વિચારે છે,
તેઓ પાપપદથી રહિત થઈ નિર્વાણ મુખને પામે છે [૧૪૫]

टीकानो अर्थ

આ અ. ૧૪૫ કહે : ધર્મરત્ન પ્રતિપાદક પ્ર રજ એટલે શાસ્ત્રશેષ તે ધર્મરત્ન
પ્રકરણ તેને અનુદિવસ એટલે પ્રતિદિન—ઉપલક્ષણથી પ્રતિપ્રહર વગેરે પણ જાણી લેવું
જે કાલ આસનમુક્તિયામિ જીવે મનમાં લાગે છે, એટલે રિવેકપૂરક ચિત્તવે છે, તેઓ
શ્રુભ શ્રુભતર અધ્યવસાયવાળા થઈ પાપપદથી રહિત થઈ નિર્વાણના મુખને પામે છે
નિર્વાણ એટલે સિદ્ધિ જાણવી તેથી આધારમાં આધેયના ઉપચાર કરતા ધર્મા નિર્વાણ શબ્દ
નિર્વાણમાં રહેના જીવે એટલે કે સિદ્ધિ જાણના

તેચ ગતિસ્થાનાવગાહનાભિરેચ સત્રે ચિત્તયતે—તત્ર ગતિઃ

લાસ્યપ્તફલે—અગ્ની વ્રમય ઇમુષ્ણુવિમુક્તે ।

ગદ્ગુચ્વાપઓમેળ—એવ સિદ્ધાણોર્દઓ ॥ ૧ ॥

અલોષ પદિદયા સિદ્ધા—લોચમ્મેય પડદિદયા ।

ઈહ ચૌદિં ચડત્તાણ—તન્ય ગતૂણ સિન્નૈ ॥ ૨ ॥

સ્થાનંતુ—

ઈસીપન્નારાણ—સીથાણ જોયેનામિ લોગતો ।

ધારસદિં જોયેનાઈ—સિદ્ધી સન્વદ્ઠસિદ્ધાઓ ॥ ૩ ॥

નિમ્મલદગરયવન્ના—જુસારગોગ્ગીરદારસારિન્ના ।

ઉત્તાણયઽત્તયસંઠિયા ચ મ્ણિયા જિણવરેદિં ॥ ૪ ॥

एगा जोयणकोढी—लमरा बायालतीसयसइस्ता ।

दोय सय ञवणवन्ना—सिद्धिसिन्नाए इमा परिही ॥ ५ ॥

તે સિદ્ધે ગતિ સ્થાન અને અવગાહનાથી આ રીતે મૂળમાં વિચારેલા છે

આ ગતિ આ રીતે છે

તુળકુ એરડિયાનું ધન, અગ્નિ ધૂમ, ધનુર્થી છરેલ બાણ એમના માફક પૂર્વ પ્રયોગથી સિદ્ધાની ગતિ છે [૧] અયોક્તથી પ્રતિદન ચક્રને સિદ્ધતા જીવે ભોક્ષામ્મા ગ્રહે છે તેઓ પદ્મા શરીર ઝોડીને ત્યાં જઈ નિદ્ર થાય છે (૨)

સ્થાન આ રીતે છે—

ધપત્ર પ્રાગ્માર શિન્નાથી યોજનપર લોખ્નો અત છે, અને સવાયસિદ્ધ રિમાનથી બાર યોજનપર સિદ્ધિ છે (૩)

નિમળ પાણીના નિડુ, બરડ, ગોક્ષીર અને દારના સરખા વર્ણુવાની અર્થાત્ ધોળી, અને ઉધા છત્રના આકારે રહેલી સિદ્ધિતિ ॥ જિનેશ્વરે કહેલી છે [૪] સિદ્ધિ-શિતાની પરિધિ એક કો. એતાળીગ લાખ ત્રીસ હજાર જેમ્મે અને એગણપચાસ યોજન

બહુમજ્જદેસમાણ-અદ્દેવ ય જોયળાડ વાહલ્લ ।

ચરિયત્તેમુય તણુડ-અગુલસમ્વિજ્ઞદ્ ભાગ ॥ ૬ ॥ (ઇતિ)

અવગાહના પુનઃ શરીરભાગાત્સિદ્ધર્જીયમ્દેશાવગાદાકાશ્વમ્દેશરૂપેદ
મુદ્ધતે—

તત્ર—

ઈર્સપિઞ્જારાણ ઉર્ચારિ સ્વલ્લ જોયળસ્સ જો કોસો ।

કોસસ્સય છઞ્જાર સિદ્ધાણો ગાહના મળિયા ॥ ૧ ॥

તિમ્મિસયા તિત્તીસા-પણ્ણિમાગોય હોદ્દ ઉક્કોસા ।

ષત્તારિ ય રયણીઓ-રયણિતિમાગૂણિયા મજ્જા ॥ ૨ ॥

ઓગાહના જહન્ના-સમહિયઅદ્દગુલા ય ઇમરયણી ।

સેલેસિસદ્ધિયત્તણુ-તિમાગહીણા તદાકારા ॥ ૩ ॥ (ઇતિ)

તત્તો નિર્વાણગતાનિ સૌરુપાનિ સિદ્ધશર્માણિ માણ્ણુરતિ લભતે

છે (૫) તે બહુ મજ્જદેશ ભાગમા એટલે પૂરા વચ્ચમા આઠ યોગન ભડી છે, અને
છેમ્મએમા શ્રીધી એટલે આગળના સખ્યાતા ભાગ બેટની છે [૬] અવગાહના તે
સિદ્ધાણુ શરીર નહિ દેનાથી સિદ્ધ જીવેના ડાખવેશથી અનમા થએલા (વ્યામ થએલા)
આગમ પ્રદેશરૂપે ધ્રુવા લેવી

સા ઇત્ત માણ્ણારાની ઉપગ્ના યોગનનો જે છેત્નો કાશ (ગાઉ) તે કાશના
જુદા ભાગમા સિદ્ધાણી અવગાહના છે [૧] ત્રણેયો તેત્રીસ ધનુડ અને એક તૃતીયાસ
ધનુડ એ ઉત્કૃષ્ટી અવગાહના, અને ચાર હાથમા એક તૃતીયાસ કમતી એ મધ્યમ અવ
ગાહના છે [૨] જમન્ય અવગાહના એક હાથ ને આઠ આગળ છે એ બધી અવગાહના
શેલેથીકરણ વખતે રહેવા શરીર કરતા તેના એક તૃતીયાસ ઉણી અને તેના જેવા આકાર
વાળી હોય છે [૩]

તે માટે નિત્યભૂત સુખોને એટલે સિદ્ધ જીવેના સુખોને પામે છે, એમ સમજવું

તાનિ ધુનેરવમાગમે વર્ણેતે —

નવિ અતિય માણુસાળે-ત મુક્ત નવિય સચ્ચદેવાળે ૧

જ સિદ્ધાણ મુક્ત-અવ્વાવાહ ડવગયાળ ॥ ૧ ॥

જહ નામ કોડ મિચ્છો-નગરગુણે ચઢુરિહે વિયાણતો ૧

ન ચપડ પરિકહેડ-ડવમાડ તર્હિ અસતીણ ॥ ૨ ॥

મ્લેચ્છજ્ઞાત ત્વેવં

કોડ નરિંદો નિય પટ્ટણાડ રિવરીયસિવસતુરણ ૧ અઢવીણ પ-

વિત્તો-લુહાવિવાસાહિં પરિભૂઓ ॥ ૧ ॥ પાયનતલમિ પઢિઓ-કેળા-

વિ પુલિંદણ કરુણાણ ૧ વિહિઓ પડણસરીરો-વરસલિલપ્લપ્લપ્પયા-

ળેણ ॥ ૨ ॥ પિલિયમિ ચનિયસિન્ને-નેડ કયન્નુત્તિત નિવો નયેરે ૧

ઠાઢડ વર પાસાણ-પરિહાવડ પવરચીરાડ ॥ ૩ ॥ વરમોયગપમુદેહિં-દિ-

સિદ્ધના સુખો આગમમા આ રીતે વણવ્યા છે —

આણુમેને તે સુખ નથી તેમજ સર્વ દેવોને પણ તે સુખ નથી, કે જે સુખ અવ્યાપાધ, પને પામેના સિદ્ધોને છે (૧) જેમ કોઇ મ્લેચ્છ નગરના થોક પ્રકારના ગુણો જાણુતો થકો પણ કટેવાને સમય નહિ થાય કેમકે તેને સા આઇ તેરી ઉપમા મળી શામ્લી નથી [તેમ સિદ્ધના સુખો માટે પણ જાણુવુ] [૨]

મ્લેચ્છનુ ઉદાહરણ આ રીતે છે

કોઇક રાજ પોતાના નગરથી હધી રીતે શીખવેના ધોગનડે અટવીમાં આવી પડ્યો સા તે જૂખ તરસથી પીડાયો (૧) એટલે તે ઝાડની નીચે જઇ પડ્યો તેવામાં કોઇ પુલિંદે [મ્લેચ્છ] કચ્છા લાવીને તેને સાર પાણી તથા શ્રેણ આપીને હુસિયાર કર્યો (૨)

હવે તેનું સૈન્ય આવી પહોચતા તે કુતચરાગ તે પુલિંદેને ઇચ્છા તેડી સા થો, અને સા સારા મહેલમા તેને રાખ્યો, તથા સારા વસ્ત્રો તેને પહેરાવ્યા [૩] તથા સારા

વાહોરોં પીંગડ પુલિંડ । અહ સો કયાદ મુમરડ-નિયમમધુવ પુલિં-
 દનરો ॥ ૪ ॥ મુણિઝળ ઇમ રત્ના-વિસજ્જિઓ સો ગઓ નિય અઢવિં ।
 મિલિઓ સયણાણ ડમેહિ પુચ્છિઓ કત્ય પત્તો સિ ॥ ૫ ॥ સો કહરૂ
 નરવોળ-નયરે નીઓંઢિ, ત પયપતિ । કેરિસયં ત નયર-સો જપડ
 પહિવહ્ણતિ ॥ ૬ ॥ તે વિંતિ કન્ય વસિઓ-સો ખાસડ મણિમયમિ પા-
 માણ । તે વિંતિ કેરિસો સો-સો સાહરૂ ડહપમારિત્યો ॥ ૭ ॥

તે વિંતિ કિં પરિહિવ-તુમણ ? સો મળડ પટવન્યાડ । તે વિંતિ
 કેરિસાડ ? સો સમડ વક્કસમાડ ॥ ૮ ॥ તે વિંતિ કિં ચ ધુત્ત ? વ-
 ઝારડ મ, મેયગા, મળતિ ડમે । તે કેરિસા ? પુલિંદો-ધુઢરૂ, તે પક્ક
 વિટ્ટસમા ॥ ૯ ॥ ડય અઢવિરોંઢિ-વિટ્ટોંઢિ અઢિઠનયરાણ । જહ
 મો સપણાણ પુગે-નય-સત્તવ પલ્લવે ॥ ૧૦ ॥ તઢ કેવલીંહિં મુમ્મણિ-

મેહર વગેરે નિ અગરોંથી તે પુનિદને મુલી કલે હવે કોડ વેળાએ તે પુનિદ પેતની
 નમ્રમુખિને સજા વ લગે [૪] તે બધીને ડખએ નો ગમ અપી, એટલે તે
 પોતાની અપીમા ડો અને અમાને ને મળે, એવે તેમણે પુનુ કે, પુ કયા પદોએ
 હોય (૫) તે બે થો કે એ રાગ અને નયર્મા લખ મળે હવે તેઓ બે થા કે
 નય તે થા કે હવે પતિ-ભેત્યે કે આ પછિના જેવુ [૬] તેઓ બેથા કે
 લ પુ રા હોયો હોય પુનિદ બે ॥ કે મહિમવ મહેવમા તેગે બે થા કે મહેવ
 તે ડેવે હોય પુનિદ બેત્યો કે કપડ બેથા [૭]

તેઓ બેત્યા કે તે મુ પહેલુ પુનિદ બેત્યે કે રંગી કપડ તેઓ બેથા કે,
 તે કેવલ નય પુનિદ બેત્યો કે વ ડવ બેથા [૮] તેઓ બે થા કે, હુ ખાપુ ર
 પુનિદ બેત્યો કે ને કો તેઓ બેત્યા તે કેવલ નય પુનિદ બેત્યે કે પાકેવા નિવુ
 બેથા (૯) એમ અટલી પ્રસિદ્ધ હકીકતી વેળેએ તે બેવેન તેવા સમાજના
 અલગ નયરુ સ્વરૂપ પ્રકાશ થયો

યસિદ્ધિદેહિંપિ અણુમત્તેણ । ત યુત્તુ મસર્કક તહવિ-કિંચિ ઉવમાદ
સાદેમિ ॥ ૧૧ ॥ સયલાહિવાહિરહિઓ-મહુરાહારેહિ પં.નિયસરીઓ ।
તરુઓ કલામુ કુસલો-વિયટ્ટમિતોહિ પરિયરિઓ ॥ ૧૨ ॥

મુળમાળો સપીણિય-કચં કિંનરકયં સરસગેય । પિચ્છતો વહુવિ-
દ્દાવ-ધાવરમ્મ રમણિનઠ ॥ ૧૩ ॥ કુસુમમયનાહિઘણસાર-ચદણામોય-
માદવઘાળો । કપૂરપૂરપરિગય-પગિઠ્ઠંબોલસુરહિમુહો ॥ ૧૪ ॥ પટ્ટસુય-
પચ્છાદિપમહલ્લપલ્લકદંસતૂલિંગઓ । પેસલપસન્નસનિહિય-કામિણી વિહિ-
વવહુકમ્મો ॥ ૧૫ ॥ ઇય અણુકૂલે વિસપ-સેવતો જ સુદં ઇપો લહદ ।
વં ફાસિહામુક્તસ્સ-હોદ નાણતમાગેવિ ॥ ૧૬ ॥

તથાચાર્પ.

જહ સવ્વ કામગુણિય-પુરિસો યુત્તૂણ મોયણં કોદ । તણ્હા છુદા-

મનિઓ તેવી ઉપમાના આભાવે તેને કહી શકતા નથી, છતાં કાષ્ઠક ઉપમાવડે હું તે કહું
કે (૧૧) જેમ કાષ્ઠક સકળ આધિ વ્યાધિથી રહિત, અધુર આદારથી તૃપ્ત થએલ શરીર
પણ, કળા કુશળ ચતુર મિત્રોથી પરિવરેલો તરલ પુરુષ [૧૨]

કાનને આનંદ આપનાર કિન્નરોએ ગાએલ સરસ ગાત સાંભળતો થકો, અને
મહુ હાનભાવથી રમણીય એવું બીઓલ નૃલ જોતો થકો [૧૩] તથા કૂલ, કસ્ટૂરી,
મુર, અને ચદનની ખુશબોથી નાકને ખુશ કરતો થકો, તેમજ કપૂરથી બરેલા ઉમદા
તબોળથી મુખને સુગંધિત કરતો થકો, [૧૪] અને રેશમી કપડાથી ઢાંકેલા મોટા
પતંગમા રહેતા હસતૂલિક (સુવાળા માદા) પર સતો થકો, અને કામળ અને હસ
કુખી કામિનીઓના હાથે ચપી કરાવતો થકો [૧૫] એમ (સધળા) અનુકૂળ
નિવેશ સેવતો થકો જે સુખ પામે છે, તે સુખ એક મિદ જીવના સુખના અતતમા ભાગ
જેટલું પહોં નથી [૧૬]

જે મારે આગમમા કહેલું છે કે—

જેમ કાષ્ઠ પુરુષે સર્વ કામ યુજ્યાણુ બોજન કરીને બૂખ, તરસથી વિમુક્ત

વિમુક્તો-અમિલઙ્ગ જદા અમિયતિત્તો ॥ ૧૭ ॥ इय सव्वकालतित्ता-
अल निव्याण मुग्गया सिद्धा । सासय यन्वावाह-चिह्णतिसुद्धी सुहे
पत्ता ॥ ૧૮ ॥

इत्यादि.

इदमुक्त भवति-सम्यक् सिद्धान्तार्थपरिभाषनपराणा तदुक्तानुष्ठान-
करण-प्रवृत्ताना प्रतिक्षणमवर्द्धमानोत्तरोत्तरशुभाध्यवसायनीरपूरमक्षालित-
सरुलघनघातिकर्मकाबुध्याणामविकलसरुलविमलकेवलखलावलोफितलोका-
लोकानामघन्यतोतर्मुहूर्त्तमुत्कृष्टतो देशानपूर्वकोटि यावत् कृतवस्तुमती
तत्त्वपाविड्याणा शैलेशीकरणयज्ञसपिननि शेषमवोपग्राहिकर्ममकृतिसंह-
तीना भव्यसत्त्वाना सभाष्यतएव क्षेपकालसहननादिसमप्रोदग्रसामग्रीव
धात् पारपर्येण निर्वाणमुखनाप्तिरिति.

[इति श्रीधर्मेरत्नवृत्तिः समाप्ता]

થાન એટલે ખુબ તૂંક થયો કહેવા છે તેમ અનુપમ નિર્વાણને પામેલા સિદ્ધો સર્વ કાળ
તૂંક રહી શાશ્વત્ત અને અચ્ચાનાથ સુખને પામી સુખી બન્યા રહે છે [૧૭-૧૮] ઇત્યાદિ

શ્રાવ્ય એ છે કે રહી રીતે સિદ્ધાંતના અર્થની વિચારણા કરતાં, તેમાં કહેલી
ક્રિયામાં પ્રવૃત્તિના પ્રતિજ્ઞા સ્થિતિ ઉત્તરોત્તર શુભ અધ્યવસાયરૂપ નીરના પૂરથી સકળ
ધાનિકર્મની મુક્તિના ધોલ નાખનાર સૂર્ય કળાશાળા દેવગણના બળે કરી લોકાલોકને
જોનારા, જગત્પતિ અનમુદ્ગ લગી અને વૃદ્ધપણે દેશે ઉણી પૂર્વઘટિ સુધી પૃથ્વીતળને
પાવન કરતાં અને સેનેલી કળુથી સમગ્ર જલોપગ્રહિ કર્મની પ્રકૃતિઓને ખપાવનાર
ભગ્વત્ જ્યોત્સ્ના—મયેશ વગેરે સમગ્ર જ્યારે સામગ્રીના વશથી પરપરાએ નિર્વાણ
સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે એ બરાબર સભવે છે

॥ શ્રી ધર્મરત્નની વૃત્તિ સમાપ્ત થય ॥

વિષ્ણોરિવયસ્ય ત્રિભોઃ-પદત્રયીત્વાનશે જગત્ત્રિવિલ । સદ્ધર્મસ્ત્ન-
જલધિઃ-સ શ્રીવીરો જિનો જયતાત્ ॥ ૧ ॥ કુદોજ્જ્વલકીર્તિભરૈઃ-સુર-
મીકૃતસરુલવિષ્ટપાભોગઃ । શ્વતપત્તશ્વત્તવિજયતપદઃ-શ્રીર્ગીતમગણધરઃ પાતુ
॥ ૨ ॥ તદન્તુ સુધર્મસ્થાપિ-જન્મમયાદયો મુનિરિષ્ટાઃ । શ્રુતજલનિધિ-
પારીણા-ભૂથાસઃ શ્રેયસે સતુ ॥ ૩ ॥ ક્રમશઃત્રિપાદાન્ક-ગચ્છે કવિરા-
જરાજિનમસીવ । શ્રીમુવનચદ્રસૂરિ-ગુરુશિષ્યાય મવરતેજાઃ ॥ ૪ ॥

તસ્ય વિનયે^૧ પ્રશમૈક-મંદિર દેવમદ્રગણિપૂજ્યઃ । શુચિસમપરુન-
કનિકવો મમૂવ મુવિ વિદિતધૂરિગુણઃ ॥ ૫ ॥ સત્તાદાંતપદ્મિ-નિસ્સ-
નાથંગતુગસવેગાઃ । સજન્નિતશુદ્ધમાધા જગતિ જાત્યદ્રમૂરિયગ ॥ ૬ ॥
તેપામુમૌવિનયૈ-શ્રીમ નદેન્દ્રમૂરિસંત્યાગઃ । શ્રીરિજાચદ્રસૂરિ-દ્વિતી-

૧૧

નિમ્ણની મારક ને પ્રશુન^૧ । ૧૫ ૫ [ઉપા ૧૨૧ અને ક્રિયા] આખા
જગત્મા આ ૧૧ રહેન છે, તે મદ્ધર ના આગર શ્રી વીરો જિન જયતાત્ ॥ ૧ ॥
કુદોજ્જ્વલ કીર્તિ ભરૈઃ મુરો જુલના આ ને મો (વિરતા તમા પ્રદેશો)
મુનિવિત કરના, અને સેડો દીઝો નમેન પગાના થી મેતમ મનુષ્ય (અમાર)
રક્ષણ કરો [૨] તારે આ મુવમ ગામી તથા જગુ રાજો દલા । મેરે જનમાગરના
પારગામી ધજા મુવિરો [અમારા] મ્લ્યાજ લણી થામે [૩] જેમ પરપાએ
મિત્રાવાનક [મિત્રતા ન મના] ગરુમા કવીશ ૧૧ એવરેપ બકસમા શ્રી જુલન્યદ્ર
મામે ભારે તેજનાનુ ગુર ઉદય પામ્યા [૪]

તેમના શિષ્ય પ્રસન્ન શુણના મદિર પૂજ્ય દેવલન ગજી થયા, તેમો પરિવ સિ-
દ્ધાતરપ સોનની કમેની સમાન અને જગદિષ્ણાન ધજા શુણના દલા [૫] તેના
પાદપદ્મમા લમરા નમન નિસજ, સરુ ઉચા સવેગતાના જગત્મા શુદ્ધ બોમ ફેલા
ખાર, એવા જગમ્યદ્રમૂરિશ્વર થયા [૬] તેમના ને શિષ્ય થયા-પહેલા શ્રીમાન
દેવેન્દ્રસૂરિ અને બીજા શ્રી વિજયદ્રસૂરિ, કે ને અનુપમ કીર્તિવાન દલા (૭) તેમાંના

યકોઽદ્યૈતકીર્તિભરા ॥ ૭ ॥ સ્વાન્યયોરૂપકારાય—ધીમેદેવેન્દ્રશ્રિણ
ધર્મરત્નસ્ય ટીકેય—મુલ્લભોષાવિનિર્મમે ॥ ૮ ॥

પ્રથમા પ્રતિમપ્રતિમ— વિધ્રાણૌ ગુરુજનેષુ ભક્તિભરે । વિદ્વાન્ વિ
દ્યોત્તમ—સાનંદમના લિલેસ્તાસ્વાઃ ॥ ૯ ॥ શ્રીદેમકલશવાચક—પદિત
ધર્મકીર્તિમુલ્યયુષેઃ । સ્વપરસમયૈકકુશલૈસ્તદૈવ સંશોધિતા ચેવ
॥ ૧૦ ॥ યદ્વાદૈતમલ્પમતિના— સિદ્ધાંતવિરુદ્ધમિહકિમપિશાસ્ત્રે । ચિ
દ્વદ્વિસ્તરવદ્ધૈઃ—મસાદમાયાય તત્ત્વોદ્ય ॥ ૧૧ ॥ વદ્યર્પમસ્પન્દ્ય—
શાસ્ત્રમિદં રચયતા મયા કુશલં । યદવાપિ, ધર્મરત્ન—માર્ગિર્નમતો
પિ તેનાસ્તુ ॥ ૧૨ ॥

(ગ્રંથાગ્રં. ૧૭૦૦)

॥ ઇતિ શ્રી ધર્મરત્ન ટીકા સમાપ્તા ॥

શ્રીમાન્ દેવેન્દ્રશ્રિએ સ્વપરના ઉપમાર ખાટે ધર્મરત્ન નામના ગ્રંથની સુખબોધ [કુખે
સમન્વય એવી અથવા એવા નામવાળી] આ ટીકા બનાવી છે [૮]

આ ટીકાની પહેલી અત ગુરુજનના અનુપમ ભક્તિભર ધરતા વિદ્વાન્ વિદ્યોત્તમ
આનંદિન મનથી લખી છે [૯] તેમજ એને તેજ વખતે શ્રી દેમકલશ ઉપમાર
તથા પદિતર્થ ધર્મકીર્તિ પ્રમુખ વિદ્વાનોએ સોધી છે (૧૦) (૭૫) આપ મનિષ
આ શાસ્ત્રમાં જે કંઈ સિદ્ધાન્ત વિરુદ્ધ કહેવામાં આવ્યું હોય, તે તત્ત્વ વિદ્વાનોએ અજા
કરીને સુધારી લેવું [૧૧] બહુ જાણવાગા અને અલ્પ જાણવાગા ના દાખલે રત્ન
ને જે કુશળ મેળવ્યું છે, તેનાપરે જગત્ને પણ ધર્મરત્નની પ્રતિ શ્રદ્ધા. (૧૨)

(કુખે મથ સંખ્યા શ્લોક ૯૭૦૦)

આ રીતે શ્રી ધર્મરત્ન ગ્રંથની ટીકા સમાપ્ત થઈ છે.

शुद्धिपत्रकम्

अशुद्धम्.	शुद्धम्	पृष्ठ.	पक्ति.
प्रोक्षा	प्रोक्षा	३	४
त्यनुरूपे	त्यनुरूपे	३	८
मार्गो	मार्गो	६	७
ददृढवा	ददृढवा	३०	७
भाववतित्व	भाववतित्व	३३	२
तेपारस	तेपा रस	३७	६
श्रद्धचरण	श्रद्धचरण	३९	२
मेतावैवे	मेतावैवे	४८	५
रदुपित	रदुपित	८२	२
चरित्रवतो	चरित्रवतो	१०४	१०
मयमस्य	मयमस्य	१०८	५
क्रियामा	क्रियाया	१४०	९
शुष्मिका	शुष्मिका	१४२	११
मस्त्रीलत	मस्त्रीलत	१८१	६
लिंगपट्टरु	लिंगपट्टरु	१८४	५
जयायसी	जयायसी	१९९	८
मित्याद्युक्त	मित्याद्युक्त	२००	४
त्तिश्रुवन	त्तिश्रुवन	२००	८
यथार्थ	यथार्थः	२१२	१
तूण	तूण	२२१	१२
विद्वधा	विद्वधा	२४४	३
जपय	जप	२५४	९
बधु	बधु	२६५	१
घोष	घोषि	२८४	६
मिद	मिद	२९२	८

॥ शुद्धिपत्रं समाप्तम् ॥

યકોઽદૈતકીર્તિમરઃ ॥ ૭ ॥ સ્વાન્યયોરૂપકારાય—શ્રીમદેવેન્દ્રસૂરિણા ।
ધર્મરત્નસ્ય ટીકેય—સુત્રવોધાવિનિર્મમે ॥ ૮ ॥

પ્રથમો પ્રતિમપ્રતિર્મ— વિધ્વાનો ગુરુજનેષુ મક્તિમરં । વિદ્વાન્ વિ-
દ્યાનંદઃ—સાનેદમના લિલેલાસ્યાઃ ॥ ૯ ॥ શ્રીદેમકલશવાચક—પદિતવર
ધર્મકીર્તિમુલ્યવુધૈઃ । સ્વપરસમયૈકકુશલૈસ્તદૈવ સશોધિતા ચેવ
॥ ૧૦ ॥ યદ્વાદૈતમલ્પમતિના— સિદ્ધાંતવિરુદ્ધમિદમપિશાસ્ત્રે । વિ-
દ્વિદ્વિસ્તસ્વહૈઃ—પ્રસાદમાધાય તત્ત્વોદય ॥ ૧૧ ॥ બહુર્થમલ્પશબ્દ—
શાસ્ત્રમિદં રચયતા મયા કુશલ । યદવાપિ, ધર્મરત્ન—પ્રાપ્તિર્નગતો-
પિ વેનાસ્તુ ॥ ૧૨ ॥

(પ્રયાગ્ર ૧૭૦૦)

॥ ઇતિ શ્રી ધર્મરત્ન ટીકા સમાપ્તા ॥

શ્રીમાન્ દેવેન્દ્રસૂરિએ સ્વપરના ઉપકાર માટે ધર્મરત્ન નામના ગ્રંથની સુખગોષા [સુખે
સંમન્ય એવી અથવા એવા નામવાળી] આ ટીકા બનાવી છે [૮]

આ ટીકાની પહેલી પ્રત ગુરુજનના અનુપમ ભક્તિશર ધરતા વિદ્વાન્ વિદ્યાનંદે,
આનંદિત મનથી લખી છે [૯] તેમજ એને તેજ વખતે શ્રી દેમકલશ ઉપાધ્યાય
તથા પદિતવર ધર્મકીર્તિ પ્રમુખ વિદ્વાનોએ શોધી છે (૧૦) (૭તા) અર્થ મતિથી ;
આ શાસ્ત્રમાં જે ૬૪ સિદ્ધાંત વિરુદ્ધ કહેવામાં આવે છે, તે તત્ત્વ વિદ્યાનેયે પ્રસાર
કરીને સુધારી લેવું [૧૧] બહુ અર્થવાળા અને અર્થ શબ્દવાળા આ શાસ્ત્રને રચતા
મે ને કુશળ ભળેલું છે, તેનાપડે જગતને પણ ધર્મરત્નની પ્રાપ્તિ થાઓ (૧૨)

(કુળ ગ્રંથ સંખ્યા ૧૭૦૦)

આ રીતે શ્રી ધર્મરત્ન ગ્રંથની ટીકા સમાપ્ત થઇ છે.

शुद्धिपत्रकम्.

	शुद्धम्	पृष्ठ.	पक्ति.
शुद्धम्	शुद्धम्	३	४
शिक्षा	मोक्षा	३	८
यनुरूपे	त्यनुरूपे	६	७
शायो	मागो	३०	७
दृष्ट्वा	दृष्ट्वा	३३	२
भाववति च	भाषयति च	३७	६
तेषां रस	तेषां रस	३९	२
श्रद्धाचरण	श्रद्धाचरण	४८	५
मेतावते	मेतावते	८२	२
रूपित	रूपित	१०४	१०
चरित्रवतो	चारित्र्यवतो	१०८	५
ययस्य	मयमस्य	१४०	९
क्रियामा	क्रियायां	१४२	११
प्रणिका	मुष्मिका	१८१	६
पम्बीलत	मस्बलित	१८४	५
गिगपटक	लिगपटक	१९९	८
त्रयायसी	ज्यायसी	२००	४
मिथ्याशुक्त	मित्याशुक्त	२००	८
विभुवन	त्रिभुवन	२१२	१
यथार्थ	यथार्थः	२२१	१२
रूप	चूण	२४४	३
विद्वधा	द्विदिश	२५४	९
वपय	जय	२६५	१
शु	वधु	२८४	६
गोप	यपि	२९२	८
मिद	मिद		

॥ शुद्धिपत्रं समाप्तम् ॥

